Kampis Jenő

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel - női arcképe virágos gallyak között.

Pesti Hirlap 1931.XII.22.

Kampis József, építész

L.: Egyszerek Ferenc

Aradi Nóra: A kritikus ... 81-83.

XXI

JÁSZKUNSÁG, Szolnokr 1975. nov. ö. 4.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kampis Margit
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1965 FEB 7.

Dunai Napló

1021

KAMPIS MARGIT — ANYA

Lázár Ervin:

HIDEG VAN

Új szalmát kellene tömni bele. Jó keményre, egyenletesre kitömni. Több napja feküdt már. Maga sem tudta mennyi ideje. Teste mély lyukat vágott a szalmazsákba, érezte a deszkákat a hátgerincén. De nem emiatt akart új szalmát... egyáltalán nem is akart, csak eszébe jutott, mert nagyon szeretett frissen tömött, kemény szalmazsákon feküdni.

Az ablakon az eget látta meg a folyó túlsó partján álló jegenyék csúcsát. Nagy, fehér foszlós felhők úsztak az égen, s a jegenyék hegye hajladozott. Az időváltozást mindig megérezte a combjában, ahol a szilánk van tizenötből. De ez a betegség nem a szilánk miatt van.

Dél felé mindig megrogyan a hó és az ereszről nagy vízcseppek hulldogálnak. A cigányasszony lába is sáros volt tegnap, amikor hozta a levest. Havas, latyakos sár. Tavasz lesz nemsokára.

Megpróbált felülni, de megint elfogta a gyengeség, visszahanyatlott a párnára.

Délben újra eljött a cigányasszony.

Nyitott szemmel feküdt a hátán, nem gondolt semmire, — a csilingelést hallgatta. Órákig tudott így feküdni.

Hol egészen kicsi csengettyűk szóltak, hol meg mázsás nagy harangok. De a legszebb mégis olyankor volt, amikor minden összekeveredett s távolról, nagyon távolról hallatszott.

A dübörgést nem szerette. Vadul, süketítően támadtak rá a hangok, fölkapták és meghimbálták a bizonytalan magasban. Ilyenkor kapaszkodott és csurom víz lett a teste.

A cigányasszonyt csak akkor vette észre, mikor egész közel állt, az ágya mellé... A kutya is bejött a cigányasszonnyal, föltette a pofáját az ágyra, kerekre nyitott, különös szürke szemével nézte az öreget.

A cigányasszony magyarázott valamit, mutogatott a kutyára. Megértette. Azt mondta, hogy nem meri kizavarni a kutyát. Intett. [illegible] volt ez, inkább csak megmoz- [illegible] a cigányasszony

— A szamarakat meg a Horváth[illegible]

Nem értette. Meglökte a fiút [illegible] biccentett a fejével. A fiúnak nehezére esett mégegyszer elmondani, őrült, hogy túl van rajta. Aztán mégis elkezdte szótagolva suttogni.

— A szamarakat a Horváthnak adták.

Az öreg felhördült. A feje visszahanyatlott a párnára, kezével görcsösen szorongatta a takarót. A fiú látta, hogy kiveri a víz és már megbánta, hogy szóbahozta a szamarakat.

Tudta ő, hogy emiatt nem jön. Azt nem gondolta, hogy belebetegszik — de már akkor tudta, hogy baj lesz, mikor a vezető este magához hivatta az öreget. A rendőrség megtiltotta, hogy hajtsa a szamarakat, mert süket és nem hallja az autódudát. Süket ember nem hajthat!

— Semmi baj se vót. Soha, semmi baj se vót — hajtogatta akkor az öreg és tántorogva ment az istálló felé, mintha részeg lenne. A kalapját leverte a fejéről egy ág, észre sem vette — a gyerek vitte utána.

Egész éjszaka ott ült a szamaraknál.

Az éjjeliőr mellette gubbasztott — aludni szeretett volna, titokban mindig aludt egy kicsit éjjel — de most nem lehetett az öreg miatt. Szembefordult vele és az arcába kiáltotta:

— Menjen már haza, késő van!

Oda sem figyelt, a szamarakat nézte.

Két, komisz kis állat. Szürke mind a kettő, a gerincükön fekete csík. Mintha valaki fekete festékes ecsettel húzott volna végig a hátukon és a festék kétoldalt lecsordult az oldalukra. Annak idején, amikor rábízták a szamarakat, meg is tapogatta ezt a csíkot az ujjával, mert pontosan olyan volt, mintha festették volna. Ezen aztán mindig mosolygott is.

A szamarak kövérek voltak és elégedettek.

Több abrakot adott ekik, mint amennyi járt — lopott a lovakéból. A vezető észrevette egyszer, de csak a fejét csóválta és nem szólt.

Pedig komisz állatok voltak. Ha meglátták, hogy hozza a szerszámot, buzgón nekiláttak az evésnek, aztán mikor a kantárt rájuk akarta tenni, elfordították a fejüket. Néha fél óráig könyörgött nekik. Nem bántotta őket — könyörgött nekik. Aztán mindig hagyták magukat befogni. Néha kiengedte őket legelni. Ez nagyon tetszett nekik, sohasem akarták abbahagyni. Ment feléjük a kötőfékkel, megvárták, míg egészen közel ér, és akkor meglökték a fejükkel. Kötőfékestül lecsüccsent a földre. És mosolygott. Mindig mosolygott. Még akkor is, mikor megálltak az út közepén, aztán se előre, se hátra. Meg sem moccantak.

— Miért nem vág a nyakuk közé?!

— Hogyisne, nem szabad — mondta az öreg és addig beszélt a szamaraknak, míg el nem indultak.

[illegible] got és a szamár hátára dobta

— Mondtam, hogy nem ha[illegible] konyhán kap munkát.

Nem a konyha felé indult.

Másnap reggel kiverte a v[illegible] felkelni.

A Sodró gyerek sokáig ott[illegible] egész idő alatt nem szólt morogta csak, hogy:

— A Horváthnak adták - hogy nem tudta, mit mond.

A gyerek meg mesélt, egy[illegible] lett figyelni. Aztán már csak[illegible] mozog a fiú szája, de nem é[illegible] Nem is érdekelte.

A fiú sötétedés előtt elme[illegible] gyufáját, mert azt elfelejtett[illegible]

— Holnap is eljövök — [illegible] hozunk egy kis fát, aztán [illegible] nagyon hideg van.

Gépiesen bólogatott, agya [illegible] szavak értelmét, de azért ő

— Hideg van.

Nem bánta, hogy elment [illegible] így, hogy elment. Feküdt a [illegible] hallotta a csengettyűszót, meg[illegible] sen kongó harangokat. Nagyo[illegible] lotta, de tudta, hogy egyre k[illegible] telezúgják a szobát és a hát[illegible]

Felordított. Artikulátlan, fu[illegible] kutya megrémült az ajtó el[illegible] kezdett.

Lelépett az ágyról. Nem ére[illegible] Erőt érzett magában. Olyan [illegible] amilyet fiatal korában és na[illegible] kat látott maga előtt — de e[illegible] a láztól, voltak. Fölhúzta a n[illegible] bakancsát és kilépett a házbó[illegible] hideg, látta, hogy gőzölög a [illegible] vinnyogva körülugrálta, de ő [illegible] te. Nekivágott a lucernaföld[illegible] téli éjszakában jól látszottak [illegible] és az istálló ablakait is látt[illegible] fagyott hócsomók roszogtak a [illegible] inge alá befujt a szél. Fehé[illegible] lérnélküli, a hátán egy nag[illegible] igen régen elszakadt, de sok[illegible] megvarrni.

Az istállóban egy ló elsza[illegible] a szénakupac mellett és evett[illegible] ráakadt az abrakosvödör, [illegible] dult, a vödör mindig zörrent[illegible] kiszabadította a ló lábát és [illegible] te.

A szamarak ekkor már [illegible] nézték. Végighúzta kezét a h[illegible] szamár játékosan meglökte a

Sokáig állt ott. Aztán l[illegible] a szerszámokat, befogo[illegible] deszkára és meghúzta

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kampis Margit
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1965 JUL 4.

1021

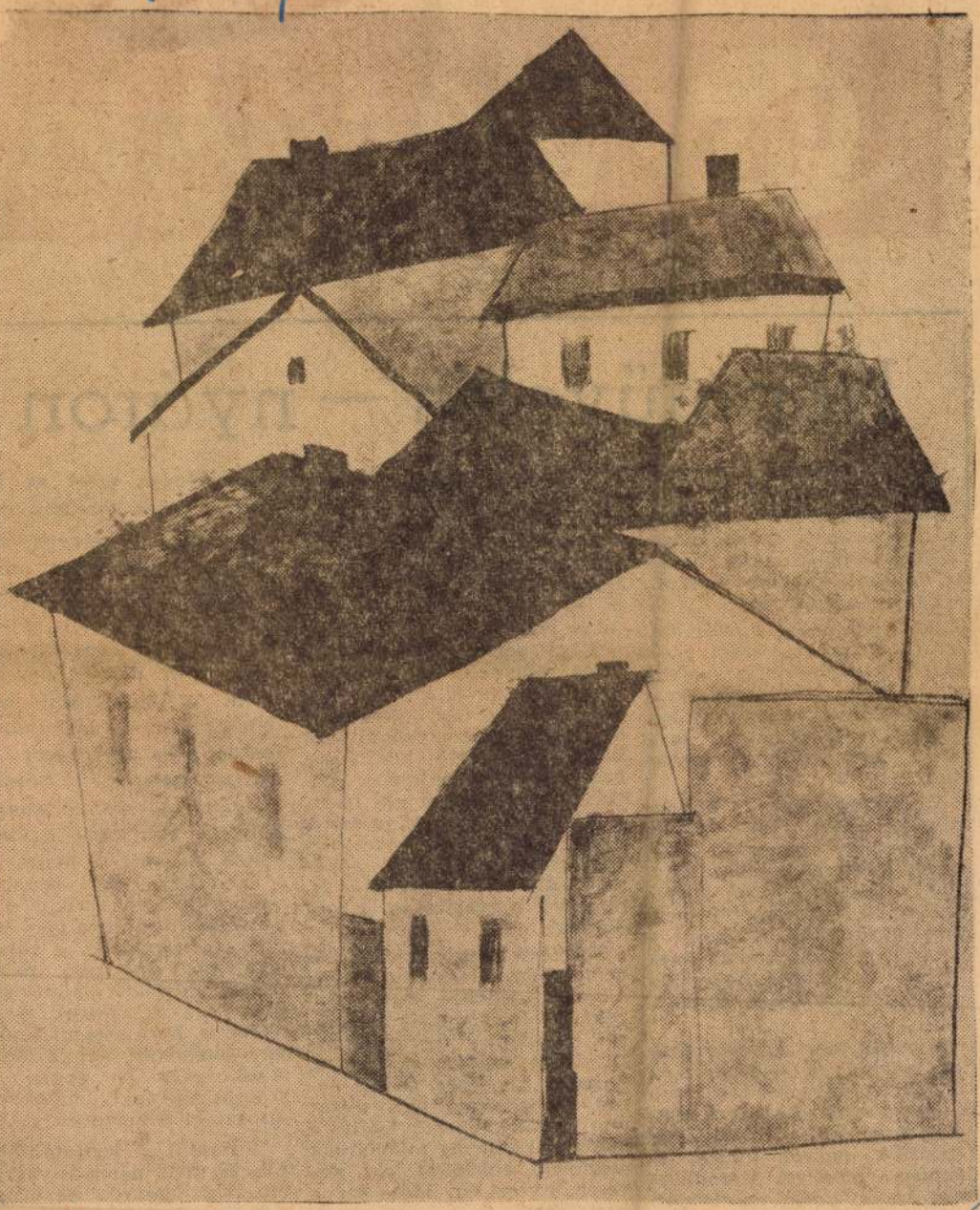

KAMPIS MARGIT HÁZAK

Dn Vasárnap

Népművelés — nyáron

Sokan felteszik a kérdést: népművelés — nyáron? — és emlékeztetnek arra, hogy nem is oly régen a falusi művelődési otthonok százai hetekre bezárták kapuikat ezekben a nyári hónapokban.

Szót kell ejteni a nyári szezonról elsősorban azért, mert sokan a népművelés aktív munkatársai közül sem ismerik eléggé a nyár lehetőségeit, s „holt szezonnak" tartják a június, július, augusztust.

Miért nincs igazuk? Mindenekelőtt: nem veszik figyelembe, hogy sok tekintetben megváltozott a mezőgazdasági munka jellege, s ebből következően este az emberek nem annyira fáradtak, s főként a fiatalok, bőven rendelkeznek energiával ahhoz is, hogy munka után szórakozást keressenek.

A másik, nem kevésbé fontos tényező: a televízió. Az új lehetőségek tárházát adja a népművelőknek, még a nyári hónapokban is. S végül egy harmadik, nagyon fontos lehetőség, amellyel viszonylag még kevés vidéki művelődési otthonban élnek megfelelően: a vakáció, amely szabaddá teszi a gyerekeket, de egyúttal lás, a közös utazás, történjék az csak a szomszéd városba is: mindig ad közös élményt, s ezenfelül nagyszerű alkalom a népművelésre. Kézenfekvő ilyenkor némi földrajzi, történelmi áttekintést adni a helyről, ahová igyekeznek, ezt senki sem érzi fölösleges tehernek. Az sem rossz megoldás, ha a kirándulásokat nemcsak úgy „általában" szervezik, hanem valami kulturális eseményre: kiállításra, hangversenyre, színházi előadásra, vagy éppen egy nagyhírű film megtekintésére, amely szintén lehetőséget biztosít, hogy az adott művészeti ágból némi esztétikai ismerettel gyarapítsa a kirándulókat.

Természetesen a kirándulás nem lehet az egyetlen forma a nyári idényben sem. Van néhány olyan szakkör, amelynek igazában a nyár az évadja. Ilyen például a fotózás. S ha a hivatásos vezető éppen szabadságon van, akkor sem kell okvetlenül leállni a munkával, mindig találhatunk megfelelő önkéntest, aki szívesen átveszi egy időre ezt a tisztséget.

Manapság az a nagyon egészséges folyamat van ki- akiket éppen ezzel az alkalommal lehet közelebb hozni.

Említettük a televízió lehetőségét. Ez alighanem inkább az idősebb korosztályok nyári népművelésének fő formája lehet. A televízió nyáron is ugyanannyi műsort ad, mint télen. A művelődési házak többségében ma már van televízió, s ha mást nem, csak annyit biztosítanak, hogy alkalmanként sokan üljenek készülékük előtt, már az is jelentős. Az már a nyári népművelésnek egy fejlettebb változata lehet, amikor a közönséget megpróbálják valamelyest irányítani, s rávenni arra, hogy ne csak például Angyal detektív-kalandjaihoz üljenek a készülékek elé, de akkor is, ha a szegedi szabadtéri játékokról adnak közvetítést, vagy ha éppen egy szobrászművész műtermébe látogat el a kamera.

Végezetül a legfiatalabbakról. Ez már némi anyagi támogatást igényel, de aligha nem minden községben sikerül ezt a támogatást összeszedni. Arról van szó, hogy

M. Kampis Margit

"Tettye" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. aug. 22.
XIV. évf. 34. sz. 15. lap

Kampis Margit

„Halászok" Repr.

Dunántúli Napló 1966 nov. 28. 3.

Kampis Margit MDK

1923-ban ösztöndijat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

MDK

Kampis Margit, festö

szereplésével kiérdemelte, hogy nevét külön

emlitsék.

Tárlat. K. Tavaszi Szalon. Szinnyei Társ. rendezésében
"Képzőművészet" 1928. 10.sz. 132.l.

MDK

Kampis Margit

Dicséret elismervényben részesült.

3 izben, 1000 K jut. 1931.

Nemz.Szal.333.kiáll. -1925. márc.15.-29. Kat.
A Szinyei MóP.Társ.által díjazott művészek kiáll.-a.

Kampis Margit MDK

Anya és gyermeke, aqu.
Hajátfonó leány, olf.

Nemzeti Szalon 1928. ápr.
Tavaszi Szalon

MDK

Kampis Margit
festő

„Anya" (repr.)

Napló, 1965. febr. 7. 9. lap

MDK

Kampis Margit

„Illusztráció" (repr.)

Napló, 1964. nov. 1. 7. lap

MDK

Kampis Margit

festő

Kiállította „Magános fa", „Napkorong", „Fák napsütésben", „Őszi szinek" c. képeit

–Bertha Bulcsu–: Kampis Margit kiállítása
Napló, 1964. szept. 15. 5. lap

MDK

Kampis Margit

festő

A Janus Pannonius Múzeum Káptalan utcai helyiségében akvarelleket, tusrajzokat, festményeket állít ki.

- Hírek -

Napló, 1964. sept. 6. 3. lap

Kampis Antal

MDK

„Házak" (repr.)

Napló, 1965. júl. 4. 10. lap

Kampis Margit

Csendélet, olaj, vegy.

Dél-dunántúli képzőművészek kiállítása
Szekszárd — Kaposvár — Zalaegerszeg

Kampis Margit

Csendélet, olaj, 60x70

Dél-dunántúli képzőművészek kiállítása

Szekszárd – Nagykanizsa – Zalaegerszeg

Kampis Margit

Csendélet, olaj – vegy.

Dél-dunántúli Képzőművészek
Kiállítása, 1970–71

Kampis Margit

Csendélet, olaj 60×70

Dél-dunántúli Képzőművészeti Kiállítás
1970-71.

Kampis Margit
festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás tegnap Pécsett, a Jannus Pannonius Múzeumban.

Magyar Hírlap 1972/347 Sold

Kampis Margit, festő

Kiállítása nyílt meg Pécsett.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1972 dec. 16.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1967 MÁJ 28

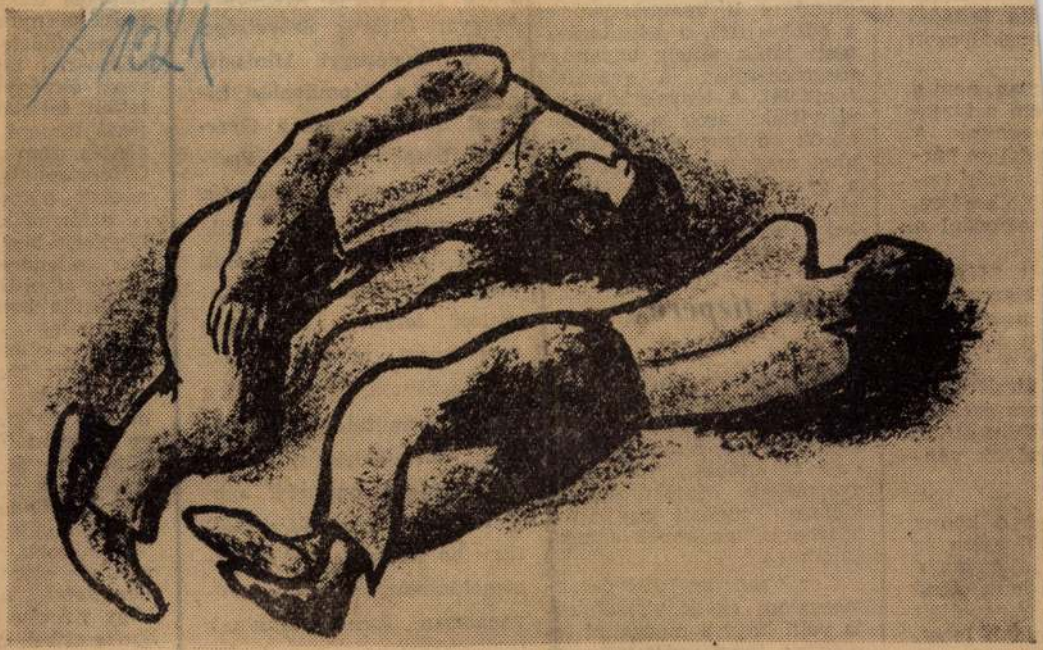

KAMPIS MARGIT: PIHENŐ

-ben pedig
ai elárusító
ező szervek
önyv iránti
sta fejlődés
angsúlyozott

kban, nem a
em a társa-
resnünk. A
odalom pár-
Ma már ter-
oglalkozásra,
megfordul a

lett. Mégsem
A könyvgyűj-
az ünnepi ki-
étre jelennek
iak a régebbi
k kicsit meg-
nem érezzük
között éljük.
velünk van-

kat? A könyv
Olvasása és
alán éppen e
án megjelenő
ünnepeljük
miénk lehet.

rki Judit

így többszörös lesz: a bábjáték maga, amely kevésbé kötött és fegyelmezett, mint mondjuk a versmondás, és a bábkészítés, a képzőművészeti játék, amely ugyanúgy megmozgatja a gyermeki fantáziát. A tények is ezt bizonyítják: azok a bábszakkörök dolgoznak legjobban, ahol magukat a figurákat is a gyerekek készítik, tervezik, s nem készenvett bábokkal játszanak.

Iskolai tízperc

Az úttörő bábfesztivál egyik legkellemesebb meglepetése az volt, hogy a beszédtechnika rengeteget javult az utóbbi időben. A gyermekek játékosságának kiélése mellett egy ilyen haszna is van ennek a mozgalomnak.

Korábban az úttörő-bábmozgalom egyik visszahúzója volt, hogy a mozgalmi tematikát kissé erőltették: az úttörők bábszínpadon is játszották az úttörőélet jellegzetes eseményeit, epizódjait.

most
ja: a
Mag
a M
rium
tézet
mekbabosok Országos Fesztiválját, amelynek döntője az év végén a televízió nyilvános adásaiban történik majd. A megyét a most lezajlott fesztivál alapján a szentlőrinci művelődési ház úttörő-bábosai képviselik a körzeti bemutatón (s reméljük, a televízióban is). A szentlőrinciek egy régi bábmesét, a Tornyocskát mutatták be Pécsett, árnyjáték-megoldásban, nagyon színvonalasan. Emellé tanulnak be az országos versenyig egy hagyományos stílusú keszthelyi bábjátékot.

felforrósodni.
nyeink alapos
és átformálódt
Rigoletto-bemut
nek ellenére
ma is sikerülte
lékezetünkben.

Zeneileg a
felújítás ellen
fogásunk: Nag
kiismeretes m
nító és dirigens
ge nyomán Ve
hitelesen érvé
zenekar, a fá
jelének ellenére
májában állt h
létszámának
azonban előnyt
teremtett an
hogy Károly R
énekesekkel m
maximumot n
váth Zoltán re
radtabbnak tű
tevékenységének

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kampis Margit
DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1900 NOV 24.

1021

Kampis Margit: HALÁSZOK

ás

gyénen kívül nem menekült
l Baranya lakossága, hanem
ízva a jövőben, az öntuda-
osabbak nagy lelkesedéssel
várták a felszabadító szovjet
csapatokat.

Baranya népének haladó
lemei, elnyomott tízezrei
részben tudták, részben ösz-
önösen érezték, hogy egy
munkásállam, s annak had-
serege csak jót hozhat szá-
nukra. A féktelen reakció
hanyat-homlok menekült a
Vörös Hadsereg elől. A
komlói dolgozók kis piros
zászlókkal és kivilágított ut-
cákkal várták a Vörös Had-
sereget november 29-én. Kül-
lönc útján azt a parancsot
kapták a komlóiak, hogy
amennyiben nincsenek német
s magyar csapatok Komlón,

Politikai könyvhónap 1966

SYLVAN FOX:

A KENNEDY-GYILKOSSÁG REJTELMEI

Kampis Margit

NEMZETI SZALON

GÁSPÁR MIKLÓS, HOLLÓ ALAJOS
RÓZSAFFY DEZSŐ ÉS
R.-NÉ GONTCHAROFF OLGA
GYŰJTEMÉNYEIBŐL RENDEZETT

CSOPORTKIÁLLITÁS

Cédulaval

1920. MÁRCIUS — ÁPRILIS.

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÖ
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK
Bauman Márton — *Gellért Jenő*
Katona Nándor — *Kézdi Kovács László*

MŰTÁROS: *Kató Kálmán*
TITKÁR: *Bende János*
ÜGYÉSZ: *Dr. Képessy József*
PÉNZTÁROS *Weiser Kálmán*

SOCIETAIRE-TAGOK:
Baditz Ottó — *Kőrösfői Kriesch Aladár*
Déry Béla — *Katona Nándor*
Horvai János — *Mendlik Oszkár*
Kacziány Ödön — *Rubovics Márk*
Kézdi Kovács László — *Vajda Zsigmond*

HOLLÓ ALAJOS GYŰJTEMÉNYE.

(A jobboldali második teremben.)

Már gyermekkorában jelentkezett a művészet, különösen a rajzolás iránti szeretete, a főreáliskola elvégzése után azonban szülei a rajztanárképző helyett a műegyetemre iratták be. Itt oly erővel lépett fel festési hajlama, hogy belátta a pályaváltoztatás elkerülhetetlenségét. A tudományegyetem mathematikai szakára iratkozott tehát be és a tanári pályára készült, mely inkább megfér a művészet kultiválásával. Megszerezve az oklevelet, vidékre került tanárnak s csak nyolc év mulva sikerül egy évi szabadságot kapnia. Ekkor külföldre megy és Münchenben Hollónál, Párisban Collarossininál folytat művészi tanulmányokat. Hazatérve ismét vidéken tanárkodik, ahol csak a természet volt a mestere. Csak öt év után kap ismét egy évi szabadságot, melyet Rómában és Münchenben tölt el komoly művészi tanulmányokkal. Onnan visszatérve Budapestre került s azóta komolyan és intenziven élhet a művészetnek.

42	Berlini részlet	vizf.	1000.—
43	Drezda	„	1000.—
44	Forum romanum	„	1500.—
45	Dunántuli dombvidék	„	1000.—
46	Tabáni részlet	„	1200.—
47	Budai hegyek közt	„	1200.—
48	Sárvári parkrészlet	„	1000.—
49	Ház a hegytetőn	„	1300.—

50	Ciprusallé Tivoliban	vizf.	1600.—
51	Albanoi tó	„	2000.—
52	Villa Montdragone	„	1200.—
53	Tuskulum	„	700.—
54	Római szőlők közt	„	1200.—
55	Római park ősszel	„	1000.—
56	Alkonypir Róma fölött	„	1200.—
57	Római házak	„	1000.—
58	Ponte Milvio Rómában	„	1300.—
59	Róma a Janiculusról	„	1200.—
60	Pécsi szőlők közt	„	1200.—
61	Zell am See vidéke	„	1000.—
62	Balaton	„	1000.—
63	Siófoki molo	„	1000.—
64	Erdőszélen	„	1000.-
65	Keszthelyi park	„	1000.—
66	Est aratás után	„	1000.—
67	Dunaparti füzes	„	1200.—
68	Elhagyott présház	„	1000.—
69	Reggel		1200.—
70	Tó partján	„	1000.—
71	Romok között	„	1000.—
72	Ősszel a pécsi hegyeken	„	1500.—
73	Pécsi Tettye romok	„	1000.—
74	Ingovány	„	2500.—
75	Balaton Keszthelynél	„	1000.—
76	Nymphenburgi tó	„	1200.—
77	Tél az udvarban	„	1300.—
78	Arco di Tito Rómában	„	1600.—
79	Est	„	1000.—
80	Tabáni sikátor	„	1500.—

81	Zell am See	vizf.	1000.—
82	Olajfaliget Tivoliban	„	1600.—
83	Erdőszélen	„	1000.—
84	Hegyi kunyhó	„	1000.—
85	Drávai halászok	„	1000.—
86	Nagy viz olajf.		3000.—
87	Római kertek közt	vizf.	1200.—
88	Önarckép	„	magtul.
89	Tanulmány	„	„
90	Tátrai részlet	„	1000.—
91	Adóra	„	1000.—
92	Róma a Pincióról	„	1500.—
93	Faluvégén	„	1300.—
94	Pécsi hegyek	„	1200.—
95	Eső után	„	1200.—
96	Téli alkony	„	800.—
97	Tanulmány	„	1000.—
98	Mécsek alján	„	1000.—
99	Késő este pastel		2500.—

RÓZSAFFY DEZSŐ GYŰJTEMÉNYE.

(A középső nagy és a baloldali első teremben.)

Művészeti tanulmányait Párisban végezte, ahol hét évet töltött, mint Blanche-Simon-Cottet tanítványa. 1910-ben tért haza, ahol azt kellett tapasztalnia, hogy társadalmi és gazdasági viszonyaink a művészi egyéniség kifejlődésének nem kedveznek. Mivel az anyagi érvényesülés kedvéért nem akart szakítani a tiszta művészeti elvekkel, 1912-ben a Szépművészeti Muzeum szolgálatába lépett. Ez nagy lekötöttséget jelentett rá nézve és azóta kevesebbet termelt, de több koncentrációval talán jobbat. Eleinte főleg a csendéleti tárgyak tanulmányozásával foglalkozott és az alapos megfigyelésre, a rajz és a formai képzés fejlesztésére törekedett. Csakhamar azonban a tájképpel, az atmoszferikus jelenségekkel kezdett foglalkozni és a közelről való beható megfigyelés helyett a távolságban jelentkező formák, szín és valeur hatások kezdték érdekelni. Így tért vissza a plein-airhez és a napsütéses problémák kereséséhez, de itt sem állt meg, az emberi fiziognomiához fordult és több arcképet festett. A francia impresszionista iskola híve. Igyekezete oda irányul, hogy mellékgondolatok nélkül, őszintén, közvetlenül fejezze ki a benne halmozódó művészi, festői érzéseit és erőszakolások, mesterkéltségek, elméleti fertőzések nélkül adja azt, ami legbensőbb sajátja.

Olajfestmények.

100 Napraforgók (II.) 8000.—

101 Est Párisban 8000.—

102 Női arckép macskával 10.000.—
103 Kapkodások 6000.—
104 Buddha (csendélet) 5000.—
105 Napraforgók (I) 6000.—
106 Parkban (női arckép) mt.
107 Erkélyen (női arckép) mt.
108 Uzsonna asztal (csendélet) 6000.—
109 Mályvák(csendélet) 4000.—
110 Régi házak Szt. Endrén 6000.—
111 Reggelizés az erkélyen 8000.—
112 Mari napsütésben 4000.—
113 Jankó napsütötte fal előtt 4000.—
114 Rózsáskert napsütésben 5000.—
115 Cigány leány plein-airben 8000.—
116 Tanya Csillaghegyen 5000.—
117 Cigányélet 12.000
118 Könyvek (csendélet) 5000.—
119 Déli pihenő 3000.—
120 Cigányputrik 4000.—
121 Iriszek 4000.—
122 Szentendrei vázlat 3000.—
123 Mellszobor kék fal előtt (csendélet) 5000.—
124 Cigány viskók 6000.—
125 Rózsák 3000.—
126 Párisi szobám mt.
127 Cigány család 3000.—
128 Cigány gyerek (vázlat) 1500.—
129 Alkonyi felhő (vázlat) 1000.—
130 Vihar után (felhő vázlat) 2000.—
131 Déli felhők (vázlat) 1000.—
132 Virágok sárga vázában 3000.—

133 Almák kék korsóval 3000.—
134 Babacsendélet 4000.—
135 Kis lány varjuval 6000.—
136 Paraszthaz 3000.—
137 A kis beteg 6000.—
138 Dunai füzfák (vázlat) 2500.—
139 Bárka (vázlat) 2500.—
140 Napsütésben (vázlat) 3000.—
141 Fiu napsütésben 3000.—
142 Cigányfiuk (vázlat) 1500.—
143 Napnyugta (szin vázlat) 2000.—
144 Varju etetés 8000.—
145 A Tabáni Lepke-utca 7000.—
146 Friz tervezet dekorativ festmény 3000.—
147 Őszi táj „ „ 4000.—
148 Kolostor „ „ 3000.—
149 Nouville-i templom „ „ 3000.—
150 Párisi házak „ „ 4000.—
151 Alkonyi tükrözés „ „ 4000.—
152 Szt.-Endre 15.000.—
153 A Görög-utca Szt.-Endrén 5000.—
154 A Bogdány-utca Szt.-Endrén 5000.—
155 Keleti csendélet 7000.—
156 Sárga virágok 5000.—
157 Cigány-utca 8000.—
158 Cigányok a napon 6000.—
159 Egy darab kis város 6000.—
160 Cigány tanya 8000.—
161 Marcelle 5000.—
162 Reggelinél 4000.—
163 Magyar keramika 5000.—

164 Cigány élet (II) 9000.—
165 Sashegyi séta (II) 8000.—
166 Nyárban 5000.—
167 Aratás 10.000. –
168 Francia színész (René Pillot) 8000.—
169 B. A.-né urnő arcképe mt.
170 Muskátlis csendélet mt.
171 Rózsa és könyvek mt.
172 Körték mt.
173 Női arckép 6000.—
174 E. S.-né urnő arcképe mt.
175 Üvegek (csendélet) mt.
176 Sárga váza (csendélet) mt.
177 Dr. D. L. ur arcképe mt.
178 Csendélet mellszoborral mt.
179 Füzes a Duna mentén 8000.—
180 Sashegyi séta (I) 5000.—
181 Óra és könyvek (csendélet) 3000.—
182 Kék üveg és alma (csendélet) 3000.—
183 Tea az asztalon „ 3000.—
184 Sarkantyú virág 4000.—
185 Cigány tanya (vázlat) 2000.—
186 Virágos ablak (Szépm. Muzeum tulajd.)
187 Almák 4000.—
188 Tavasz 6000.—
189 Szt. Endrei sikátor 6000.—
190 Cigány-utca 5000.—
191 Régi malmok a Canche partján mt.
192 Cavé St. Firmin 6000.—
193 Pipacsok 6000.—
194 R. D.-né arcképe mt.

195 Zöldség csendélet 5000.—
196 Szamovár 4000.—
197 Szentendre vázlat 4000.—

Rajzok.

198 Néger fej szénr. 1000.—
199 Akt vázlatok ceruzar. à 400.—
200 Lámpafény tollr. 400.—
201 Párisi nő tusr. 400.—
202 Párisi házak tusr. 600.—
203 Női akt krétar. 600.—
204 Szép család (karrikatura) akvarell 600.—
205 Alvó kis lány ceruzar. 300.—
206 Menekült „ krétar. 800.—
207 Alvó kis lány „ 600.—
208 Női akt ceruzar. 900.—
209 Női akt „ 700.—
210 Férfi akt „ 700.—
211 Női akt krétar. 800.—
212 Női fej tollr. 400.—
213 Önarckép ceruzar. 500.—
214 Alvó nő tollr. 300.—

R.-NÉ GONTCHAROFF OLGA GYÜJTEMÉNYE.

(A baloldali második teremben.)

Thaulow, Renard és Tonrnés voltak mesterei a párisi szabad iskolákon. A rajz, a forma, a mozdulat érdekelte mindig, a szin és festés kevésbbé. Elmélyiteni a rajzot, átérezni, megeleveniteni az emberi individuumot — legyen az gyermek, vagy felnőtt — azzal az odaadással, beleéléssel, melyet megkövetel egy „sonate pathétique" eljátszása, -- ez volt eddigi igyekvése.

215 Fiuk zöld krétar. 200.—
216 Tanuló vörös krétar. 500.—
217 Női akt ceruzar. 500.—
218 Fekvő nő „ 600.—
219 Női arckép krétar. 800.—
220 Négy rajz szines krétar. 500.—
221 Anyám krétar. mtul.
222 Kis lány macskával szines krétar. 400.—
223 Anyám krétar. mtul.
224 Férfi akt barna krétar. 1000.—
225 Gyurka krétar. 400.—
226 Ülő nő ceruzar. 400.—
227 Gyermekfejek ceruzar. mtul.
228 Vázlatok kék ceruzar. „
229 Lucy krétar. „
230 Ülő nő ceruzar. 600.—
231 Vázlatok krétar. 500.—

232 U. N. arcképe barna krétar. 900.—
233 Leányfej ceruzar. 300.—
234 Didi „ mtul.
235 Mici „ 1000.—
236 Kis fiu „ mtul.
237 Kis lány „ 200.—
238 Kis lány kalitkával ceruzar. 200.—
239 Fiu akt zöld kréta 600.—
240 Női fej kréta r. 500.—
241 Lányka ceruzar. 200.—
242 Öreg férfi akt ceruzar. 600.—
243 Gyuri vörös krétar. 400.—
244 Pihenő fiu barna krétar. 300.—
245 Jóska past. 400.—
246 Női akt ceruza rajz 400.—
247 Fiucska akvarell 500.—
248 Kis lány tollr. 200.—
249 Férfi fej krétar. 150.—
250 U. N. vörös krétar. 1000.—
251 Férfi fej tollr. 300.—
252 Varrogató szines ceruza rajz 300.—
253 Alvó csecsemő „ „ „ mt.
254 Satyr fej krétar. 500.—
255 Juliska pastell 600.—
256 Evés közben krétar. mt.
257 Kis lány babával ceruza rajz 400.—
258 Leányka „ „ 300.—
259 Női fej „ „ mt.
260 Gyerekek „ „ 300.—
261 Olvasó nő „ „ 600.—
262 Női akt „ „ 500.—

263 Öreg férfi akt ceruza rajz 700.—
264 Szobasarok „ „ 400.—
265 Kislány vörös krétar. 300.—
266 Tájkép ceruza rajz 800.—
267 Férfi fej vörös ceruza rajz 1000.—
268 Gyerekek kék ceruza rajz 2000.—
269 Női aktok kréta rajz 1500.—
270 Bandi (vázlat) pastell 300.—
271 Tájképek Páris környékéről cer r. 1500.— à 150.—
272 Vázlatok 1200.— à 200.
273 Alvó kék ceruza rajz 600.—
274 Kórházban ceruza ra z 500.—
275 Fiu arckép vörös kréta rajz mt.
276 Fiu arckép „ „ „ mt.
277 Gyerekek ceruza rajz 300.—
278 Georges akvarell 500.—
279 Alvó fiu (vázlat) vörös kréta rajz 700.—
280 Alvó fiu „ „ „ 1000.—
281 Kislány tanul ceruza rajz 1000.—
282 Pihenő fiu „ „ 900.—
283 Gyermekarckép „ „ 1000.—
284 Férfi arckép „ „ 1000.—
285 Fiu vörös kréta rajz 800.—
286 Didi szines kréta rajz 2000.—
287 Párisi nő kréta rajz 1000.—
288 Téli táj „ „ 1500.—
289 Édes álom ceruza rajz 800.—
290 Kis lány „ „ 800.—
291 Vázlatok 600.—
292 Francia nő kréta rajz 800.—
293 Pihenő „ „ 700.—

294 Tanuló fiu vörös kréta rajz 1000.—
295 Iró fiu szines kréta rajz 800.—
296 Georges alszik (I) vörös kréta rajz 2000.—
297 Georges alszik (II) „ „ „ 1500.—
298 Gyermek fejek ceruza rajz mt.
299 Lucy pastell 800.—
300 Szunnyadó kislány ceruza rajz 800.—
301 Fiu vörös kréta rajz 700.—
302 Gyermek arckép vörös kréta rajz mt.
303 Gyermek arckép ceruza rajz mt.

Az üvegszekrényben levő festett porcellánok **Muzslai Kampis Margit** művei.

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva. A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% legkésőbb a kiállitás bezárásakor fizetendő.

M. Kampis Margit

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1970 AUG 22

1021

M. Kampis Margit: Tettye

SZÁNTÓ MIKLÓS:

A NYUGATI VILÁG MAGYARJAI

Az első világháború befejezése után a Horthy-korszak kivándorlási szakemberei többszázezres visszatelepüléssel számoltak. De amikor világossá vált, hogy az újra nyeregbe került nagybirtokosok a földreformot elsikkasztják — százezrek, akik a letelepedés kérdésében addig még nem döntöttek, lemondtak a hazatérésről; kivándoroltakká váltak.

A Tanácsköztársaság bukása újabb százezreket kergetett emigrációba, s a Horthy-rendszert is végigkísérte a munkáskivándorlás; méretei megközelítették volna az első világháború előtti milliós nagyságrendet is, ha a válság be nem csukja a klasszikus befogadó országok kapuit.

Az akkori magyar történelem egyik viszonylag ismeretlen epizódja Albrecht főherceg argentínai tanulmányútja a harmincas években. A főherceg megállapította, hogy az argentin pampák éghajlati és földrajzi viszonyai nagy vonásokban megegyeznek a magyar Alföld természeti körülményeivel; egy cikkében kijelentette: „Tárgyalópartnereink legalább egymillió magyar kivándorlására számítanak". A magyar nagybirtokosok így akarták csökkenteni a hárommillió koldús fenyegető nyomását.

A felszabadulás új helyzetet teremtett ugyan, de 1956 még ezután is megmutatta, hogy a szocializmus útjára lépett ország sincs egyszer s mindenkorra beoltva a járványszerű vándorlási hullámok ellen.

Milyen kritériumok alapján lehet ma elemezni az emigráció kusza komplexumát? Gondolom, valamelyest eligazíthatnak a kivándorlásra késztető okok, mindenekelőtt a szülőföldhöz fűződő szálak és a befogadó országok haladó mozgalmaihoz fűződő kapcsolat szempontjai.

Az első világháború előtt hetekig tartó hajóutat jelentett az amerikai vagy kanadai utazás. Csak a ritka levélváltás volt a kapcsolat a szétszakadt családok tagjai között. Ma a tengerentúlon élő magyarok nagy többsége repülőgépen utazik, s a rádió, a televízió, a sajtó, a könyvek, a filmek, a színházak, a hangversenyek, a tudományos és művészeti élet, a sport, a turizmus, a kereskedelem, a gazdasági kapcsolatok, a rokonok, barátok, ismerősök, a szülőföld és a befogadó ország mindennapi élete, problémái, gondjai, örömei, sikerei, kudarcai, a világ minden eseménye, a világ minden problémája, gondja, öröme, sikere, kudarca

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DUNÁNTÚLI

1967 OKT 22

1021

Kampis Margit: Lányok

Dn Vas

Hétfőn Játékfilmszemle kezdődik Pécsett

„... reméljük, hogy a szemle hasznosan szolgálja művelődéspolitikai céljainkat, eszközeivel hozzájárul a magyar filmművészet szocialista irányú fejlődéséhez... A magyar játékfilmszemle jelentős alkalma lehet a film művészet alkotói és a közönség találkozásának is."

Két esztendővel ezelőtt hangzottak el ezek a szavak, az első filmszemle megnyitóünnepségén. Akkor még legfeljebb sejteni lehetett, hogy a szemle jelentős eseménnyé nő, s pusztán következtetni lehetett várható eredményeire. Aztán lezajlott az első filmszemle, nagy

Ki volt F

A III. Magyar Játé
a világhírű magyar f

Sorra bemutatni a magya
Pécsett megrendezendő
egyik újabb, a magyar
S az arcképek sorában
kerül holnaptól kezdve a pé
nára, mindennap egy-egy, m
zápor, Az utolsó előadás, a
Broadway és a Mégis szép

De ki volt tulajdonképp

Egy időben volt az ameri
tos közmondása: Nem elege
vésznek is kell lennie! Akko
lötte el az Egyesült Államok
sek is, dilettánsok is. Nem
hogy mégiscsak több volt k
egy olyan egyéniség akadt,
s idehaza, az első világhábor
országon sosem tudott volna
feledték el az amerikaiak a
tény: elfeledték, mert a mag
feledtették velük. S ezek köz
utólag úgy tűnik, Fejős Pál

Kecskeméten született, s el
melyek közül a Pán-ra,
kete kapitányra emlékezi
be, Berlinbe, majd az Eg
négy évi tanulmányozás után
című alkotásával lépett a kö

Kampis Margit

Rojza Rezső.

Dunántúli Napló 1968 VI. 23. 5.

MDK

Kampis Margit,

Csók István tanár növendéke.

Szakállas férfi.
Női arckép.
Női akttanulmány.
Női akt.

Az Ernst Muz.OMKK Főisk. Heliken kiállitásai.
AZ OMKK Főisk. Növ. Munk.kiáll. 1923 márc.18-25. Kat. 13.
old

Magda Kampis's

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 XI. 6

DIE TAT

Magda Kampis-Banrévy: Galerie Kirchgasse

1021

Der Ungarin, die in der Nähe von Friedrichshafen lebt, ist man in dieser Galerie schon mehrfach begegnet. In ihrer gegenwärtigen Kollektion tritt die künstlerisch frische Seite ihrer Begabung neben der Anhänglichkeit ans Traditionelle, ans stimmungsvoll «Schöne» und «Romantische» deutlicher hervor. Der «Lichteinfall» in dunkeln, durch Waagrechte und Diagonale streng verstrebten Raum ist interessant komponiert. In den «Bergkristallen» und einem Frauenkopf in Profil tritt die literarische Note zu Gunsten eines rhythmisch gestrafften Bildbaues zurück. Ihre Aquarelle malt sie verlaufend nass in nass. *(Bis 9. November.)*

IN MOSKA

KUNSTFESTSPI

Die Tat 21.6.

Kompletes Programm mit
Besichtigungen, drei Bank
inklusive Neujahrsfeier,
Vorstellungen in dem b
Theatern und eine Tr
Fahrt im russichen Wald.

M.D.K.

Kampis Margit

"Tavaszi Szalon" kiállitást rendezett a Szinyei Merse Pál Társaság. A tárlaton szereplő müvészek 25%-a festőnő, mint a lap irja: "Kis beszámoló modern hölgyekről" cimmel.
Közöttük szerepel a müvész is.

Délibáb, Bp. 1928. juni. 16. II. évf. 24. sz. 64. lap

MDK

Kampis Margit festő

Bpesten szül.1898. A képzőm.főisk. Glatz Oszkárnál és Csók Istvannál tanult. A Szinyei-Társ. többször részesitette jutalomban műveit és három izben volt a pécsi művésztelep ösztöndijas tagja. 1925 óta kiállitója a Nemzeti Szalonnak, hol 1931. gyüjt.kiáll. is volt.

E.G.I. 523.l.

Kampis Margit

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kampis Margit

MAGYAR NEMZET

1964 SZEP 13.

— A pécsi Janus Pannonius Múzeumban szeptember 13-án nyílik meg Kampis Margit festőművész kiállítása. A megnyitó beszédet Tüskés Tibor tartja.

1021

Kampis Margit.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1931-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Ka mpis Ma rgit M.K.

Kiállitás müveiből Pécsett

Tüskés Tibor: Közelebb a széphez
A képzőművészeti izlésnevelé helyzete Baranyában

Szocialista művészetért 1965 január

Kampis Margit

Maksay Nelly, Papp Emilia, Radnai Margit, G. Raidl Ida, br. Schossberger Klára, Szántó Vera, Weil Erzsébet, Weisz Klári, Buirán Irén, Csabai-Rott Margit, Csengeri Ibolya, Hollósné Mattioni Eszter, Honti-Páriss Elza, Horváth Margit és Junger Kató

művészeket sorolja fel a lap: "Kis beszámoló modern hölgyekről" cimmel a Nemzeti Szalon kiállitásáról.
A tárlatot a Szinyei-Merse Társaság rendezte "Tavaszi Szalon" cimmel.

Délibáb, Bp. 1928. VI juni. 16. II. évf. 24. sz. 64-65. lap.

Kampis Margit

- akvarelljeitből állított ki a Jan. Pan Múz. 1964-ben

A Jan. Pan. Múz. ~~Évk~~ kiállításai

Jan. Pan. Múz. Évk. 1974. XIX

Kampis Margit

„Kórház"

– festmény

Jan. Pan. Kún. ÉR. 1974 (XIX)

Kampis Margit, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár anyagából az e cikkben k
zölt képek jegyzéke:.Festmények, Fekete repr.
27.sz.kép.-Kampis Margit:"Kórház",cimü müve,-v.o.-70+50
cm.-Ltsz:73.32.-346.old.VIII. tábla

Romváry Ferenc: A Modern Mag.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Kampis Margit, festő

A Pécsi Janus Pannonius Múzeumban rendezett művészeti kiállítások 1945-1974 között:

1964-ben rendezett kiállítás: Kampis Margit akvarelljei. 385.old

Sarkadi Eszter: A Jan.Pann.Múz.vázlatos története a Felszabadulástól napjainkig 37[illegible].old

A Jan.Pann.Múz.évk. XIX. 1974. Pécs

Kampis Margit, festőművész

A Pécsi Galériában rendezett Baranya megyei tárlatról nagyon hiányzik Altorjai István és Kampis Margit műveinek szereplése. – Életművük lezárult, pótolhatatlan űrt hagyva maguk mögött.

Romváry Ferenc: Baranya megyei tárlat.
Dunántúli Napló, 1982. júl. 31.

Kampis Margit, festő

L: Bizse János

-: A Jelenkor krónikája 1152

Jelenkor, Pécs, 1979 dec. XXII/12.

Kampis Margit

muzslai

Anya és gyermeke,
vízt.
Hajátfonó leány,
olaj.

Nemzeti Szalon

1928.

Tavaszi Szalon

Hadsereg.

E lapon az 1780, az 18
az 1813 és 1840 évi hadbizto

középütt: DIE K.K.
jobbra: No. 30.

a kép alatt: Regiments-U Fel
alól balra: F. l'Allemand.
jobbra: D Gedr. bei J.
legalól középütt: Wien bei J.
denen Kron

Szines kny., mér. a papi
F. l'Allemand: Die k.k.
zweyer Jahrhunderte, J. Berm

14

Kampis Margit, festő

d: Lantos Ferenc

Bodor Bulcsu: Öreghegyi napló

3.

Élet és Irodalom Bp. 1985 jún. 21. XXIX/25

Kampis Margit

festō

l

Muzslai Kampis

Margit alatt.

Kampis Margit

festő

l. Murslai Kam-

pis Margit

alatt is

amen ihnen entgegen, und es freute
ich, wer den Vater, den Gatten
der den Bruder wiedersah. Lenore
und ihren Wilhelm unter den Zu-
rückkehrenden nicht, obwohl sie
ihn überall suchte.

Kampis Margit

l.

Szabad Művészet

1948. 303 l.

Kampis Antal

Kollegáim

feleségé ?

Kazári aratók felvonulása. A nógrádi medence palóc községeinek jellegzetes építkezése a házvégi vízlevezető tető (csepegő). Kazár a kisterenyei járásban van.

mástól. Legmagasabb kiemelkedése a vulkános eredetű *Karancs* Salgótarján felett. Az É felé folyó patakocskák az Ipolyt, a D felé folyók a Zagyvát táplálják. A hegyvidék magasabb részein még szép bükkösök, a laposabb helyeken azonban szántók, rétek, legelők és szőlők vannak.

A Cserháthoz D felé csatlakozó *Gödöllői-dombvidék* lenyúlik a Budapest—Szolnok vasútvonalig. Változatos termelésű táj, feladata a főváros élelmezése.

A Cserhát sűrűn lakott vidék. *Palóc* népe sok eredetiséget őrzött meg népszokásaiban, viseletében, nyelvében, építkezésében, gazdálkodásában.

Kampis Margit

festö

laisd

Musnai Kampis

Margit

alatt is-

Feifer Gusztáv, kórnagy VIII. 11.

Kampis Margit

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1984 NOV 1

1021

KAMPIS MARGIT ILLUSZTRÁCIÓ

tusa, annak ép-
ését... Hát kell
legyek?... De
... Aztán annyi
ér rá ilyesmi-
nincs ideje...
am a Jóskának,
s fizetnék vala-
gírná azt a nya-
igazán kellene
még hűtőszek-
sszehúzzuk ma-

ra gondoltam,
egy kicsit össze-
henhalna. A fe-
maszájok zsu-
zreműködésével.
ruházában first-

gírva egy ilyen

önnek Afrikás-

el Jóska, hogy

et, vagy hagy-
igazság szerint
erüljön. Miért
szonynak, hogy
re és doktorá-

tusra, nincs szüks
mondja meg, hogy a szobában szeretne lak-
ni, s hogy a gyereknek adjon vajas kenyer-
ret. Miért nem mondja meg, hogy nem az
emberek vannak a mosógépekért, hűtőszek-
rényekért, lakásokért, hanem fordítva. Szent
József hallgat, mert fél ettől az „afrikai" nő-
től, és azért is hallgat, mert tetszik neki a
flanc... Dr. Cirók József a „flancra gürizés"
magyar bajnoka... Nem lehet engedni...:
Megmentem Szent Józsefet..."

— Disszertáció... Hümm... Tudok va-
lakit, csak...

— Kétezret rászánnánk...

— Akit én tudok az nyolcezret kér...:

— És, ha maga elvállalná... Ne sértődjön
meg, de olyan kínos ügy ez... A névtáblát
sem akarjuk addig kitenni, s azon már úgy
van, hogy... Maga mégis, baráti alapon...

„Most a maszáj nő kerül a kenuházba."

— Ó én csak tízezerért tudnám vállalni...
Még soha életemben nem írtam doktori disz-
szertációt, s bizonyára fárasztó lenne... És,
hát a diszkréció, miegyebek...

Az asszonyra néztem, és láttam, hogy Szent József meg van mentve. Amikor távoztam Szent József nem mutatkozott hálásnak. Ennek ellenére fütyörészni kezdtem a lépcsőházban, mert boldoggá tett, hogy megmentettem egy fejet a további „zsugorítástól".

részéről: *Szalay* Imre igazgató, dr.
László, dr. *Horváth* Géza és dr. *K*
osztályigazgatók, dr. *Réthy* László és
Vilibáld igazgatóőrök, *Csiki* Ernő őr, c
Sándor és dr. *Gerevich* Tibor segédőrö
gos Magyar Iparművészeti Múzeum rés
sics Jenő igazgató és dr. *Zambra* Alaj
a m. kir. földtani intézet részéről: *Horus*
osztálygeológus és *Bruck* József könyvtár
pesti kir. magyar tudományegyetem
részéről: dr. *Ferenczi* Zoltán igazgató
kek Országos Bizottsága részéről: dr.
előadó és dr. *Némethy* Gyula; a kir
egyetem részéről: dr. *Rados* Gusztá
dr. *Tölössy* Béla tanár; a fővárosi kör
ről: dr. *Thirring* Gusztáv statisztikai h
a börtönügyi múzeum részéről: dr. *Vámbéry* Rusztem;
az Alföldi Magyar Közmű...

Könyvtár és múzeum részéről: *Tömörkény* István

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534
Lap: ...
Megjelent: 1948 AUG. - 2
93
AZ ÚTTÖRŐ KÖZTÁRSASÁG vasútépületeinek falán kiváló művészek készítettek igen szép freskókat. Ezért most Gerő Ernő miniszteri elismerésben részesítette Dési-Huber Istvánnét, a Képzőművészek Szabad Szervezete főtitkárát, Szántó Piroska, Beck Judith, Berda Ernőné, Berda Ernő, Kampis Margit, Czene Béla, Kurucz Dezső, Gaál György és Fanyő Endre festőművészeket.

1948 Kampis Margit

ben a legnagyobb szorgalmat tanusítja s az olvasási kedvet a közönségben a legnagyobb mértékben fel tudja kelteni. — A Tanács az 1911. évi könyvtárkezelői jutalmak tárgyában a szakbizottság javaslatát magáévá teszi s előadó indítványát elfogadva, elhatározza, hogy az 1912. évtől kezdődőleg egy 500 koronás jutalomdíjat létesít.

2. *Előadó* bemutatja az általa, valamint *Ferenczi* Zoltán tanácstag s dr. *Gulyás* Pál népkönyvtári szakmegbizott által az 1911. évben hivatalosan megvizsgált nép- és vándorkönyvtárakról szóló utijelentéseket s megjegyzi, hogy az azokból kifolyó intézkedések vagy elnöki úton tétetnek meg, vagy pedig, amennyiben jutalmazásokról, illetve bővítésről van szó, a megfelelő tervezetek elkészítése alkalmával vétetnek figyelembe. — Tudomásul szolgál.

3. *Előadó* jelenti, hogy az ingó műemlékek vébeállítását fogja kérelmezni a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól.

5. Olvastatik a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 96.468. számú irata, melyben az Országos Tanácsot fölhivja, hogy a fölállítandó Szabadoktatási Tanácsba egyik tagját küldje ki. A Tanács *elnök* javaslatára kebeléből *Mihalik* József előadót küldi küldi ki a Szabadoktatási Tanácsba.

6. *Előadó* ismerteti Kováts Alajos székesfővárosi tanító beadványát a fővárosban létesítendő állandó könyvkiállítás és olvasócsarnok létesítése tárgyában. A Tanács, a népkönyvtári szakbizottság javaslatára, ez indítványt átteszi a székesfőváros tanácsához azzal, hogy a benne foglaltakat a létesítendő új fővárosi könyvtárnál esetleg figyelembe vegye.

7. *Előadó* jelenti, hogy az idők folyamán a Tanács irodájában főleg a birálati példányokból mint-

Kampis

K. 2. *Margit*, festő, • Budapesten 1898 máj. 30. A képzőm. főiskolán Glatz Oszkárnál és Csók Istvánnál tanult. A Szinyei-Társaság többször részesítette jutalomban műveit és három ízben volt a pécsi művésztelep ösztöndíjas tagja. 1925 óta kiállítója a Nemzeti Szalonnak, hol 1931. gyüjt. kiállítása is volt.

K

A G I 5231

Kalapács csontból VII. 244.

M. Kampis harpit festő

Kilenc művész ajándéka az
littörő-vasútnak

Szabad Nép 1928 aug. 6.-4.-

Festhészet Dr. Kampis hangitfestő

Kilenc művész ajándéka az
útlörő-vasútnak

Szabad Nap 1948 aug. 6.-4.-

Kampis Margit főiskolai festőnövendék

Pesti Hirlap. 1923. jun. 10. 8

Fiatalok mukiállítása

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-807

1964 SZEP 13.

Dunántúli Napló

Kampis Margit

— **Kampis Margit festőművész kiállítása** szeptember 13-án, vasárnap délelőtt nyílik meg a Janus Pannonius Múzeum Káptalan utca 2. szám alatti helyiségében. A kiállítás szeptember 27-ig tekinthető meg.

Kampis Margit

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MECSEKI BÁNYÁSZ

1964 OKT 20.

— KAMPIS MARGIT pécsi festőművésznő kiállítása október 15-én nyílt meg a komlói „Zrínyi" Művelődési Ház mozijának előterében.

Kampis Margit

Rajza

Jelenkor 1965 8 m. 694. l

rdőiv

ok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Kampis Margit

P.N. 931. X. 30.

Est, 931
8.O.U.9
N.U. 931
E.K. 931
P.H. 931
P.N. 931
N.U. 931

— **A Nemzeti Szalón új csoportkiállítása.** A *Nemzeti Szalón* csütörtök este megnyílt, új csoportkiállításán nyolc festőnő vesz részt, kisebb-nagyobb kollekcióval. Bemutatott anyaguk különösebb, kingró meglepetéssel nem szolgál, viszont elég komoly színvonalat jelez. Érdekes, hogy a modern törekvésű, fiatal festőgeneráció — mint ez a felvonulás is mutatja — előadásában egyre férfiasabb, egyre erőteljesebb karaktervonásokat mutat. Igaz, nagy része van ebben a férfikollégáik által felvetett festői problémák mohó átvételének is, de talán még inkább a mai korszellemnek, amely a női lélek eredeti sajátságait a művészi alkotás terén sem hagyja érintetlenül. Legjelentősebb tagja a csoportnak *Szuly* Angela, ez a tehetséges, rendkívül kulturált festőnő, aki némely érezhető hatás (Szőnyi, Patkó stb.) ellenére is leköti figyelmünket, erőteljesen megfestett aktjaival és markánsan tagolt tájképeivel. *Kampis* Margit, *Hranitzky* Ilona, *Márton* Piroska, *Endresz* Aliz (főkép leegyszerűsített s jól összefogott akvarelljeivel), *Loránt* Erzsébet, *Kiss* Vilma és *Bartonieck* Anna, ha más-más úton is, bizonyos mértékig mégis rokoncélokat igyekszik megközelíteni s rokonszenves törekvésük eredményeit egész sor sikerült kép dokumentálja. —*io.*

KAMPIS MIKLÓS

ÉPITÉSZ. (SOMOGY MEGYEI TANÁCSI TERVEZŐ VÁLL.)

A SOMOGY MEGYEI TANÁCSI TERVEZŐ VÁLLALAT SZÉHÁZÓNAK KAPOSVÁRI ÉPÜLETÉT TERVEZTE.

REPR.: 4 DB RAJZ, 4 DB FOTO.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/4. 29. LAP.

Kampis Miklós

munkásságát említi-értékeli /képpel/

dr. Vámossy Ferenc: Dél-dunántúli építészet. Gondolatok egy kiállítás katalógusán. - Magyar Építőművészet, 1970.1.sz.48-51.l.

51.l.

Kampis Miklós
építész

Szolnok, a város 900 évestörténetének emlékére felállítandó szobrászati, építészeti emlékmű tervpályázatán vett részt.

—: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974. március - 48 oldal.

Kampis Miklós szobrán

900. éves jubileumára készül Szolnok, emlékművet készít állítani a város. E célból pályázatot hirdetett, az első díjat a művész Gyurcsek Ferenccel alkotott közös terve kapta. A díjnyertes szobrot 1944-ben állítják fel, a jubileumi évben. (szerk.)

Vakó Mihály: Emlékmű Szolnokon.

Országvilág, Budapest, 1944. (dátum nélkül)

Kampis Miklós, építész

Kiállítá Pécsett.

– : A Jelenkor krónikája 1055-1056.

XVI
11.

JELENKOR, Pécs, 1973. nov.

Kampis Miklós

Terve III. díjban részesült a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei családi ház tervpályázaton (1974)

Magyar Építőművészet 1974/4 3.old.

Kampis Miklós

építész műve. Tervező Iroda és Vállalati Szék-
hàz, Kaposvár. — Műszaki Tervezés,
1968. 12. sz. 24-25. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149.182. l.
155. l.

Kampis Viktor

Épitér mive. Terveszőrada és Vallalati kétkéz. Kapcsolás. – Műszaki Tervezés 1968. 12. n. 24–25. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. – Művtört.Ert. 1971.2.sz.149.182. l. 155. l.

KAMPIS MIKLÓS

részt vett az ICOMOS Magyar Népi Építészeti Szakbizottság 1974. július 16-17.i Somogy megyei látogatásán

Müemlékvédelem, 1975. 2. sz. 120-122. l.

Kampis Miklós, építész

L.: Gyürcsek Gerenc

VVV: Városról városra .... 885.
[4.]
Élet és Tudomány, Bp. 1981. júl. 10. XXXVI/28.

Kampis Miklós, építész

l.: Gyurcsek Ferenc

VVV: Városról városra vetélkedő 824.

Élet és Tudomány, Bp. 1987. jún. 26. XXXVII/26

KAMPIS Miklós

Népi építészeti kutatás és müemléki munka a Somogy megyei Tanácsi Tervező Vállalatnál c. cikke

Müemlékvédelem, 1975. 2. sz. 77-82. l.

Kanyzis Miklós

Gyurcsek Ferenc - Kanyzis Miklós megbízást hapott a szolnoki Vasút állomás előterében elhelyezendő jubileumi emlékmű ülkeszi tésére.

- : Köztéri munkák
Müvészet, 1975.december - 44.oldal

Kampis Miklós építész

Balatonboglárom két kápolna van a kék és a vörös. Az előbbit Erős Tamás, a vörös kápolnát Kampis Miklós építőművészek tervei alapján építették újjá.

Művészeti magazin

1977. VII. 27. TV. 21.30 /Kisné/

MIKLÓS KAMPIS (b. 1935)
7400 Kaposvár, Rákóczi tér 4.

Graduated from the Budapest Technical University, Faculty of Architecture in 1959. Degree in urbanism (1968)

Activity:
1959–1961 worked at the state planning office (BUVÁTI)
1961 onwards lives and worked in Kaposvár
Around 1965 Studies in anthropologhy
1970 Started to organize post-graduate courses for colleagues
1976 South-Trans-Danubian Architecture Studio
1961–86 worked in the state planning office in Kaposvár
1986 KAPOSTERV Planning office (founding member)
1988 Initiator and director of the Kós Károly Association

Works:
Office building of the clothing factory, Kaposvár 1965 / Planning Office Building, Kaposvár 1965 / Planning Office Building, Kaposvár 1968 / Penthouse-apartments, Kaposvár 1980–81 (in collaboration with A. Gáts-T. Szabó-A. Varga-T. Juhász) / Forester's Lodge, Ropoly 1989 / Houses, Kaposvár, Paks 1983 / Artists' Colony, Kaposvár 1983 (in collaboration with Jenő Papcsik) / Kaposvár VKP. RRT 1986–87 (in collaboration with F. Lőrincz and T. L. Szabó) / Replanning of the city centre, Paks 1985–89 (in collaboration with A Gáts, F. Lőrincz, J. T. Szíklai) / New Public Cemetery, Kaposvár 1980–83, replanning in 1987 (with F. Lőrincz, T. L. Szabó and P. Kovács).

Exhibitions:
1965–88 South-Transdanubian Architecture Exhibition, Pécs, Kaposvár
1985 Hungarian Living Architecture, OMÉK, Budapest

KAMPIS MIKLÓS 1935
7400 Kaposvár, Rákóczi tér 4.

Diploma:
Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Kar 1959
Városrendezési szakmérnöki diploma 1968

Tevékenység:
1959–61 állami tervező vállalat (BUVÁTI)
1965-től antropozófiai tanulmányok
1970-től kollégái részére továbbképzést szervez
1976–80 Dél-Dunántúli Építészeti Stúdió
1961–86 állami tervező iroda, Kaposvár
1986 KAPOSTERV Építésziroda (alapító)
1988 Kós Károly Egyesülés megalakítása

Munkái:
Ruhagyár irodaháza, Kaposvár 1965 / Tervező Vállalat irodaháza, Kaposvár 1968 / Tetőtérbeépítés, Kaposvár (Gáts A.–Szabó T.–Varga A.–Juhász T.) 1980–81 / Erdészház, Ropoly 1989 / Családi házak, Kaposvár 1973 / Művésztelep, (Papcsik Jenő) Kaposvár 1973 / Kaposvár VKP. RRT (Lőrincz F.–L. Szabó F.– T. Szíkszai J.) Paks 1985–89 / Új köztemető, (Lőrincz F.–L. Szabó T.–Kovács P.) Kaposvár 1980–83 Áttervezés – 1987

Kiállítások:
Dél-Dunántúli Építészeti Kiállítás, Pécs, Kaposvár 1965–88 / Magyar élő építészet OMÉK, Budapest 1985

New Public Cemetery (project), Kaposvár 1980–83
Kaposvár, Új köztemető (terv) 1980–83

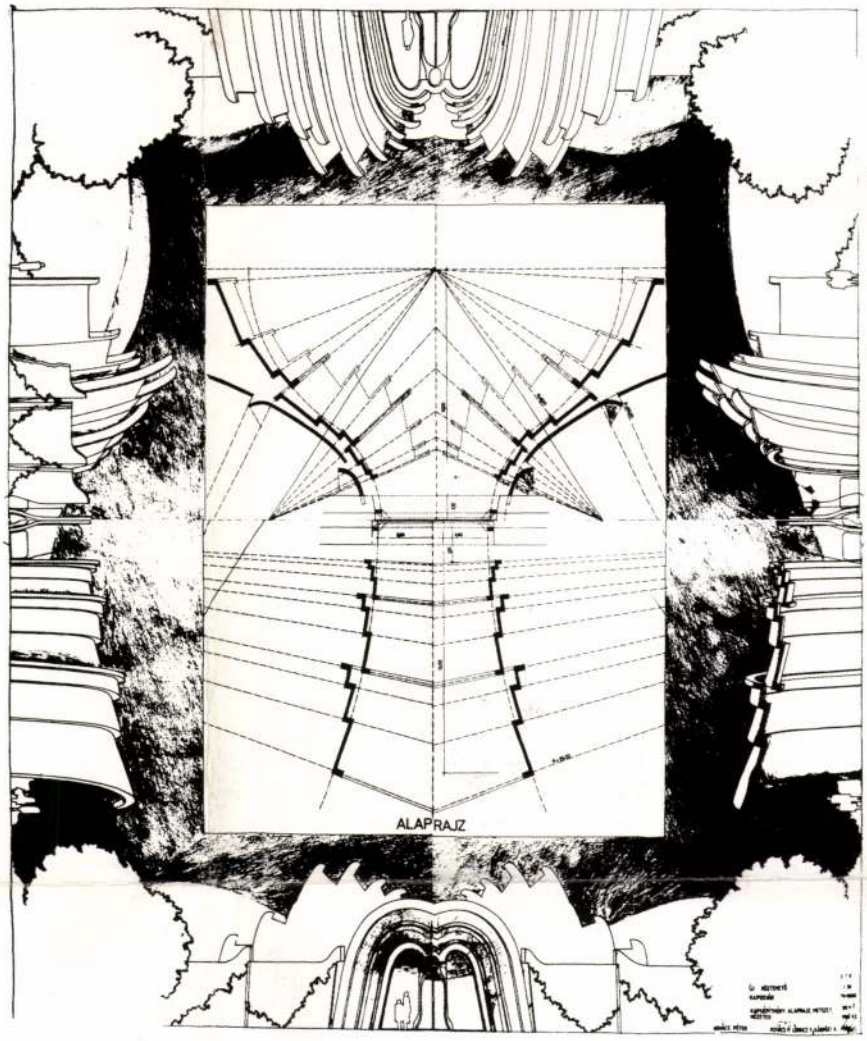

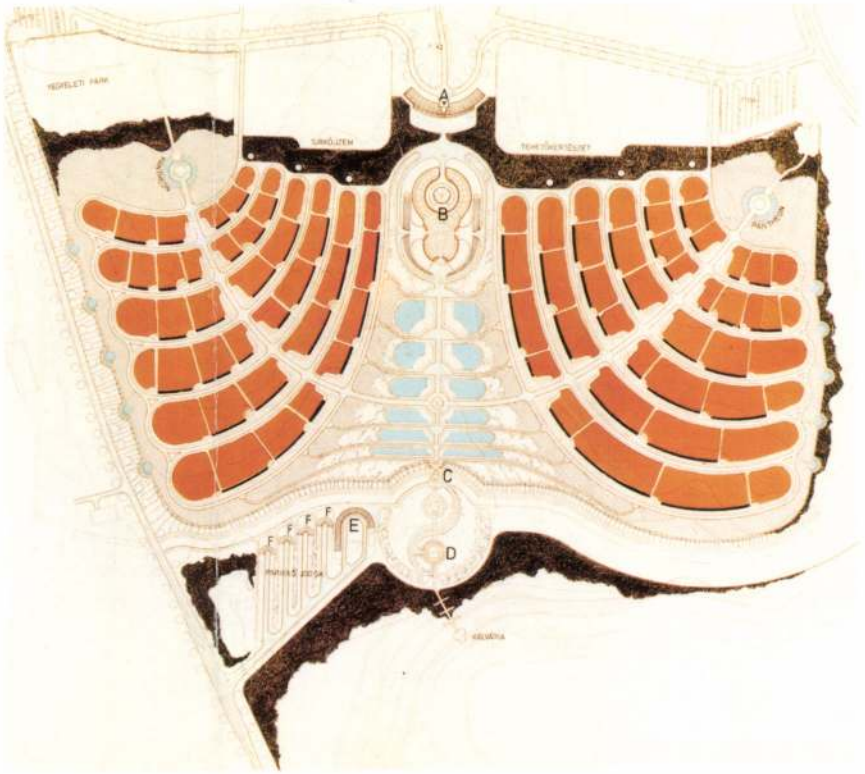

KAMPIS MIKLÓS

Magyar Organikus Építészet

Kaiser söröző, Keszthely
Kaiser pub, Keszthely

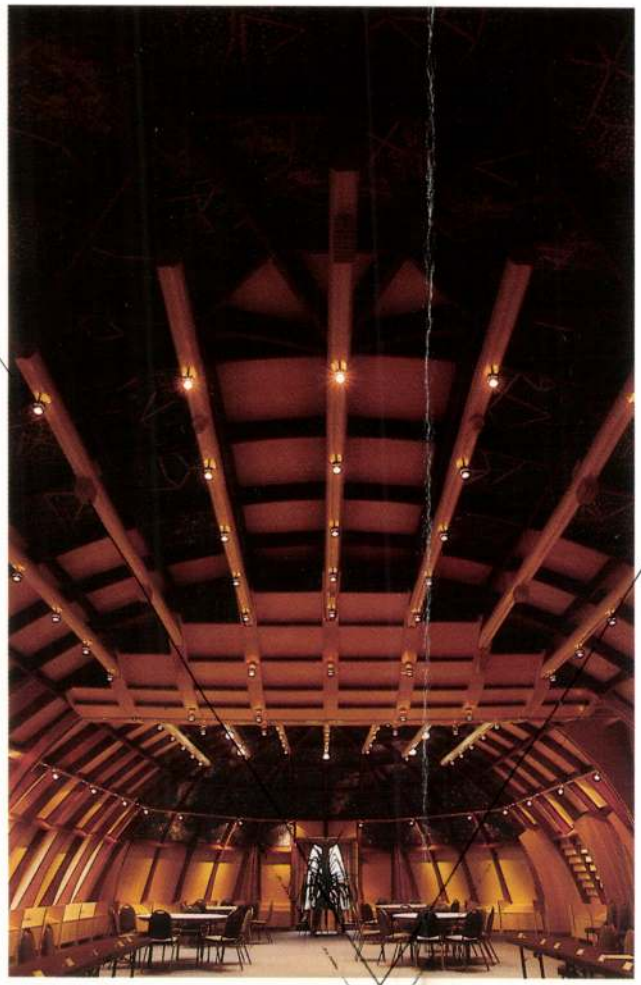

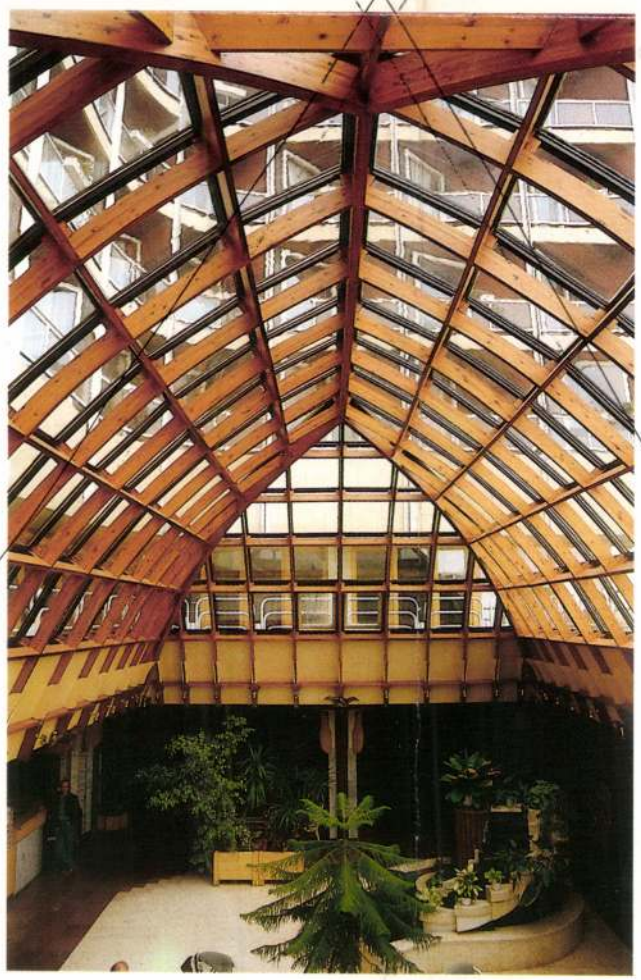

FÜZES ANTAL 1949

6360 Keszthely, Bessenyei u. 41.

Diploma:
Pollack Mihály Műszaki Főiskola (1977)
Budapesti Műszaki Egyetem építész kar (1990)

Tevékenység:
1967–1972 BARANYATERV, Pécs
1972–1978 PÉCSITERV, Pécs Csoport tagja
1978–1983 ZALATERV, Keszthely
1983 FORMA RT. Keszthely, alapító tagja, vezető tervezője.

Munkái:
A Pécs Csoport számos épületének társtervezője / Irodaház, Révfülöp 1986 / Tófürdő, Hévíz 1988 / Helikon Szálló rekonstrukciók Keszthely 1986–91, családi házak, Pécs, Keszthely 1972–91 / Kaiser söröző, Keszthely

Here we still had Dénes Csengey with us, smoking his 60th cigarette, 1988
Itt még Csengey Dénes is köztünk volt, a 60. cigarettát szívja, 1988

The members and friends of the Pécs Group, standing figure: Antal Füzes 1977
A Pécs Csoport tagjai és szimpatizánsai, az álló férfi: Füzes Antal, 1977

Members of the Pécs Group in 1976, from left to right:
László Deák, Attila Kovács, István Kistelegdi, Péter Oltai, József Nyári, Gyöngyvér Blazsek, György Csete, Tibor Jankovics
A Pécs Csoport tagjai 1976-ban, balról-jobbra: Deák László, Kovács Attila, Kistelegdi István, Oltai Péter, Nyári József, Blazsek Gyöngyvér, Csete György, Jankovics Tibor

KAMPIS MIKLÓS

ÉPÍTÉSZ.
SZEREPEL A DÉL-DUNÁNTÚLI ÉPÍTÉSZETI KIÁLLÍTÁSON.

MŰVEI:
KAPOSVÁR, RUHAGYÁR IRODAÉPÜLETE (FOTO, REPR.)
KAPOSVÁR, SOMOGY MEGYEI TANÁCSI TERVEZŐ VÁLLALAT IRODAHÁZA (FOTO, REPR.)

DR. VÁMOSSY FERENC: DÉL-DUNÁNTÚLI ÉPÍTÉSZET.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET, 1970/1. 48-51. LAP.

1021

KAMPIS MARGIT rajza

...izmus!

– elmosolyodik. A szeme sarkából pillant fel a mérnökre. A arcán olyan ...es ül, mintha cinkosa volna valamiben.

– Ezt te mondod? Nem, Tamás, ez nem szadizmus. Csak k... ...ed ...tam az urivi tébolydában. Amit te akkor tettél, az a legti... ...jában jelentkező közöny volt. Vagyis az, amelyik az emb... ...: te akkor tettél, az nem volt sem fegyelem, sem példam... ...ny volt. A fegyelem, a példamutatás, a hősiesség csak m... ...zönyödnek.

– Egy megbomlott agy...

– Hagyjál beszélni, kérlek. Húsz esztendeje várok erre az órára. Figyelj ide: te is parancsnok vagy. Egy egész város építkezését vezeted. Mit gondolsz, miért te mindig parancsnok? Mert közönyös vagy az emberek iránt. Megérzik rajtad. Minden idők ideális parancsnoka vagy.

– Gyalázat! – szisszegi a mérnök. – Hallod? Mégiscsak le kellett volna lőnöm ...

Az orvos megigazítja a csuklóskarú lámpát. Tovább olvas. Josephus Flaviusnak ...ló háborúról szóló könyvét olvassa. Élvezi a könyvet. Mondern embernek csak ...kat volna szabad olvasnia.

Egyszercsak elkezdi bántani, hogy élvezi a könyvet. El van rontva az estéje. ...is az a férfi rontotta el, aki itt járt. Hanem a gyerek, a beteg.

...iált, mire az anyja bejön. Nem vitatkozik vele. Egyszerűen letorkolja a félénk ...regasszonyt. A ruháját kéri. Öltözködik: közben nyög és az anyja sír.

...gyedül akar menni. De az anyja azt mondja, hogy akkor kiáll a hóba. Addig ...g állni, a kapuban, amíg vissza nem tér. Degeszre tömi a hosszúkás orvosi tás...Mindent visz, amire esetleg szüksége lehet. A kabátujjával végigtörli a táska ...t. Évek óta nem volt a kezében.

...Még mindig havazik, még mindig fúj a szél.

... lassan kaptatnak fölfelé a dombháton, a beteg és az öreg, mint a 12-es felé ...ó óramutató. S amikor a mutató egyenesen áll – fenn vannak a szélverte, csu...etőn – az orvos már lépni sem tud. Gyors, apró szívásokkal húzza be a száján ...g levegőt. Az anyja egész testével tartja és elnyúló hangon jajgat.

...ztán mégis elindul az óramutató a másik oldalon lefelé.

...z öregasszony azt mondja:

– Az Isten ujja ez. Mert írva van a Könyvben: ki karddal támad, kard által ...l.

...z orvos csak nagysokára szól:

– Az apa támadt karddal. A gyerek nem bűnös.

Kampis Miklós

Magyar Építőművészet 1975/5

30 000 Ft összegű díjban részesült rangsorolás nélkül a 3. számú pályamű.
Szerző: Kampis Miklós (Somogyterv)

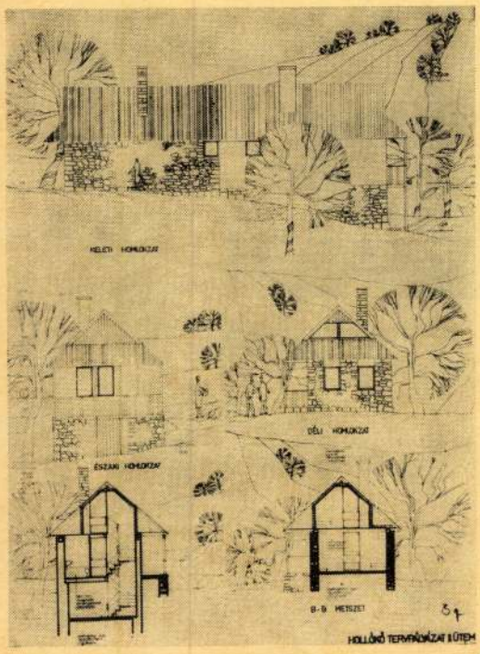

1

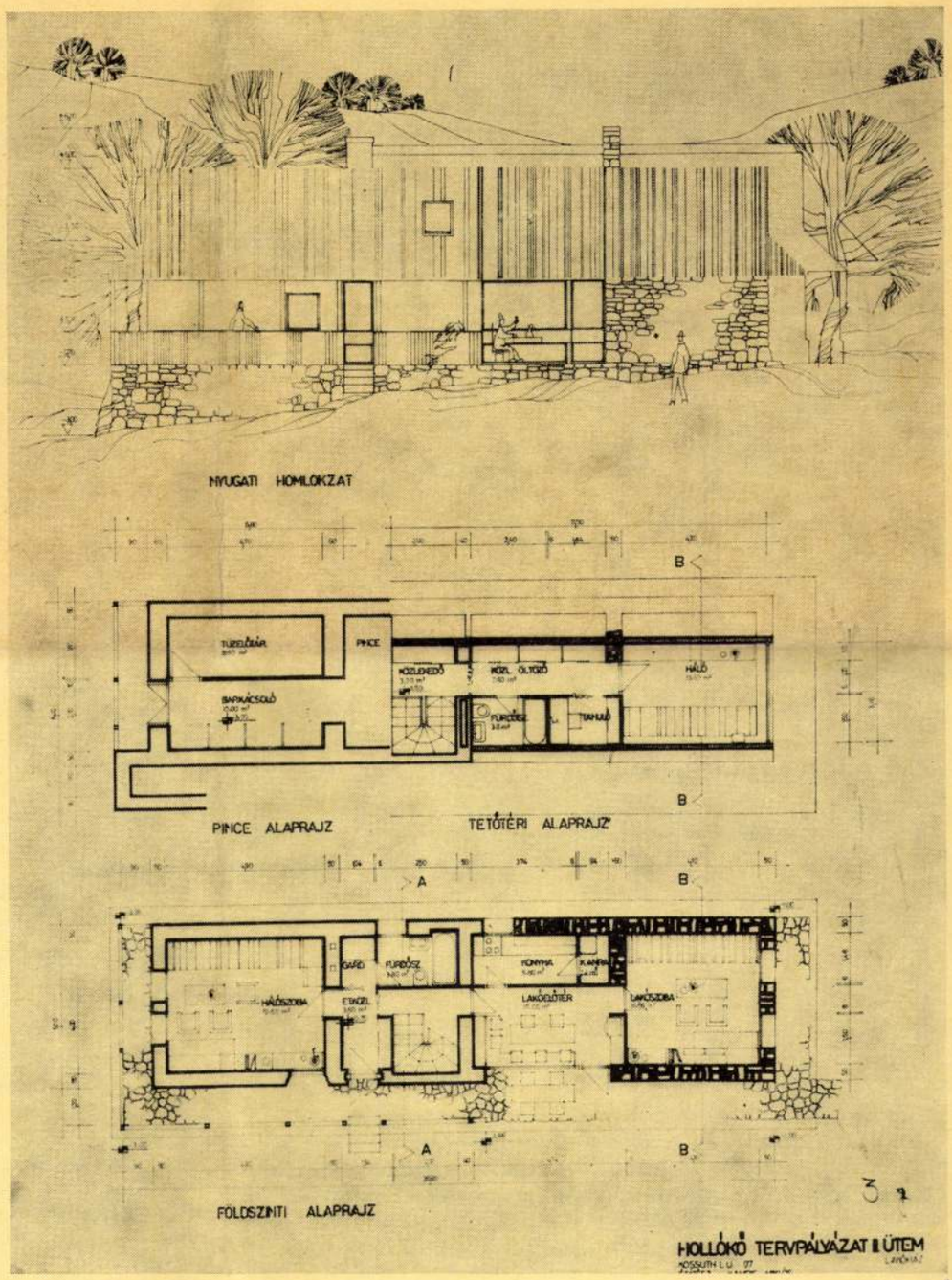

2

A pályázó az I. ütem tervénél bemutatott és ismertetett alapgondolatát (a pótlás és kiegészítés felületképzésben megkülönböztetett, de nem feltűnő megoldását) következetesen végigviszi tervein. Alaprajzai általában jól szervezettek, a szükséges funkcionális igényeket kielégítik. A tereket a kívánt rendeltetésnek megfelelően gondosan és racionálisan használja ki. Épületeinek tömegképzésében igyekszik elkerülni az egyformaságot, de az enyhén L-alakú alaprajzok nem mindig teszik lehetővé a Hollókőre jellemző tömegalakítást. Vitatható a nyerskő-fal alkalmazása is semleges felületként, mert ez a pinceszintű falakon már megjelenik Hollókőn, határozottan elkülönülve a vízszintes záródású vakolt falfelületektől. A választott megoldás elsősorban a meredekebb lejtőre épített házaknál okoz ellentmondást, ahol az így eltűnő választóvonalat a homlokzaton bizonytalanul igyekszik jelezni.

A terv komoly előnye, hogy az épületeket gondosan beilleszti közvetlen környezetükbe, megoldásokat adva az udvartér — nem egyszer új, javasolt funkcióval gazdagított — kezelésére is.

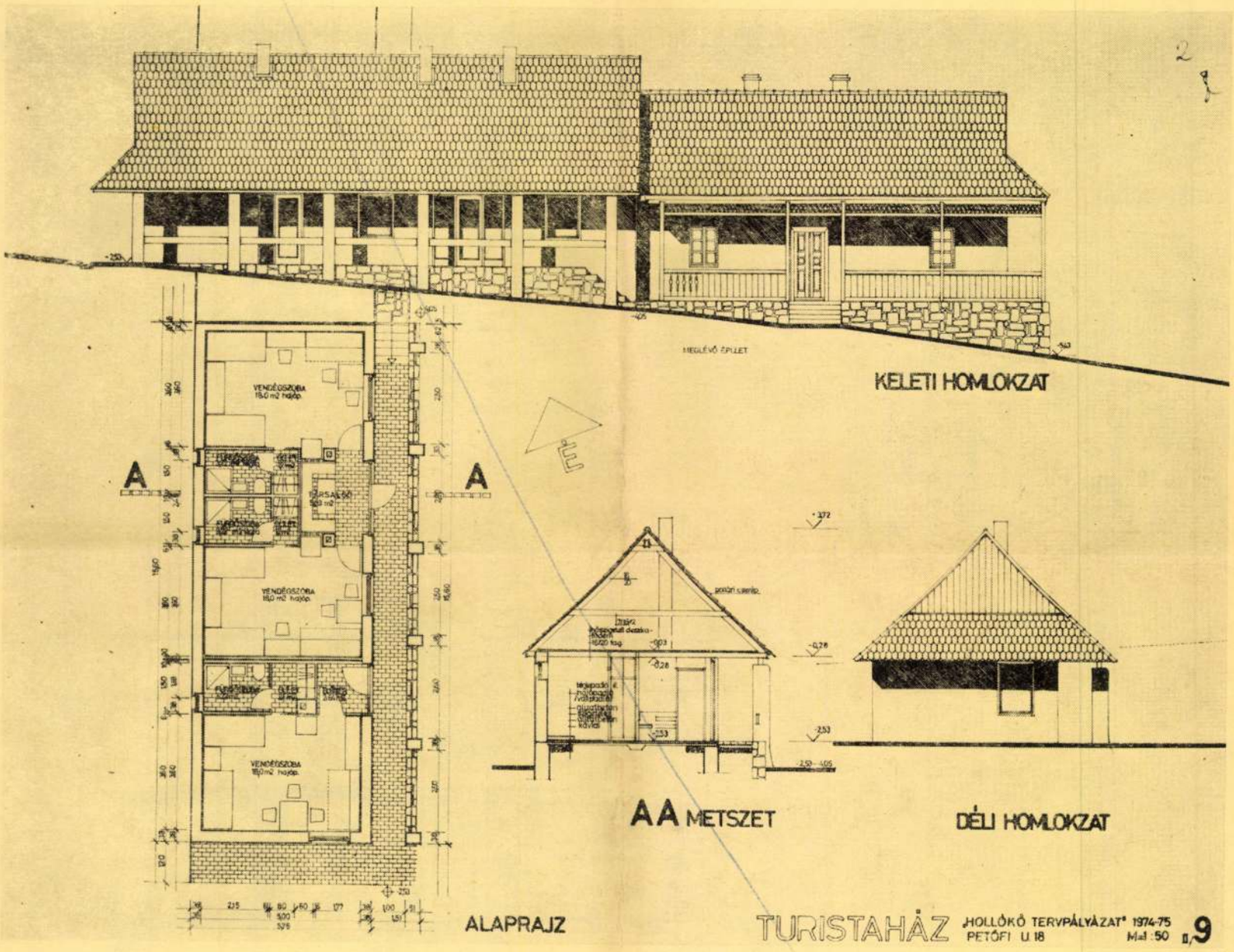

A pályamű szerzői nagy gondot fordítottak arra, hogy a tervezési program igen szerteágazó funkcionális követelményeit jól elégítsék ki. Épületeik éppen ezért előnyösen működtethetők, az alaprajzok általában elmélyült tervezői munka eredményei. A kapcsolatok világosak, egyszerűek, sok a szellemes és jó ötlet, a megoldások szinte magától értetődően logikusak. Gondjuk volt a pályázóknak arra is, hogy a belső terek — ahol arra szükség van — nagyvonalúak, reprezentatívak legyenek.

A házak megformálása már közel sem ilyen sikeres. Ezek az épületek átvették ugyan a táj népi építészeti formavilágának néhány elemét, de ennek lényege a homlokzatokon mégsem tükröződik. Ami itt megtervezésre került, az Hollókőn idegen, a tájhoz és a környezethez csak kevés köze van. A hollókői formavilág lágy. A pályamű épületeinek kemény formálása, a helyenként túlméretezett támfalak sokasága, a mellvédek merev vonulata, a pillérek lábazaton alányúló kemény függőleges rasztere nem kívánatos e helyen. S míg egyfelől a formai elemek kellően meg nem értett átvétele nem tudja hollókőivé lényegíteni az épületeket, arra mégis elégségesek, hogy ezáltal a házak ne hassanak igazán mainak, modernnek.

1. II. ütem. Helytörténeti múzeum, földszinti és emeleti alaprajz, A, B, C metszet

2. II. ütem. Helytörténeti múzeum, homlokzatok

3. II. ütem. Turistaház, homlokzatok, alaprajz, és AA metszet

Kampis Miklós, építész

L.: Gyurcsek Ferenc

Gy. f.: Tanúhegy 74-77.

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1975. nov. 6. XXI/4.

MDK

Kampis Antalné muzsnai Kampis Margit

Külvárosi gyerekek, of.

Házak, of.

N.Szal. 73.csop.kiáll. 1931. okt.

MDK

Kampis Antalné muzsnai Kampis Margit

Tükröződés, of.

Csendélet, of.

Magányos asszony

N. Szal. 75. csop. kiáll. 1931. okt.

MDK

Kampis Antalné muzsnai Kampis Margit

Imádkozó apácák, of.

Balatoni szőllő, of.

Akt, of.

N.Szal. 73.csop.kiáll. 1931. okt.-

MDK

Kampis Antalné muzsnai Kampis Margit

Szüzek kertje

A gyorsforraló

66-75. Vizfestmények

N. Szal. 75. csop. kiáll. 1931. okt.

Kampis Antalné
Szabad Nép
(t:) tovább
A. Endre

SZERDA, 1948 JULIUS 14

Hogyan *tetszik* a sgrafitto?

Festőink ókori eljárással díszítik a gyermekvasut állomásainak falait

Ilyen késő délután már csak az marad itt a motorház mellett, akinek igazán dolga van. Vakolóállványzat a még nedves falnál, rajta háromtagu fehérzubbonyos csoport dolgozik. A dühösen süvítő Széchenyi-hegyi szél lobogteti, ki-kiragadja sarkait kezükből a vastag papírlepedőnek, amelyet újra meg újra a falra illesztenek, pontosan méricskélnek, állítgatnak és végre hegyes tükkel serényen szurkálni kezdenek.

Az Úttörők elragadtatással nézik a festőművész munkáját

— Ezt az eljárást úgy nevezik, hogy sgrafitto — világosít fel bennünket *Z. Gács* György festő, a minta tervezője. — Már az ókorban is kedvelték az építészeti díszítésnek ezt a formáját. A gyermekekben pedig ösztönösen benne van a sgrafitto-készítés készsége: ezt falra vésett szebbnél-szebb gyermekrajzok bizonyítják.

A kettős vakolat „titka"

Közben elvégezték a „szurkálást". *Nyiri László*, az Iparművészeti Főiskola szakoktatója elmagyarázza, hogy a művész által természetes nagyságban készült rajzot először a falra erősítették és a rajz vonalai mentén végigszurkálták a még puha vakolatot. De miféle vakolat ez? És miféle más vakolat lapul alatta? Aki erre a két kérdésre megfelelt, kezében tartja a sgrafitto „titkát"...

Nos, legelőször is a falra húznak egy színes vakolatréteget (itt a motorház esetében fekete színüt). Erre az első rétegre aztán úgynevezett nemesvakolat kerül, amelyet a rajz szerint a megfelelő szerszámok segítségével kikaparnak. Előtűnik a színes vakolat: kész a „falirajz!"

Z. Gács furulyázó úttörőket „rajzolt", középen egy baltát hordó „brigádossal". A rajz alapja fekete, a rajta lévő „nemesvakolat" sárgásvörös. Nagyon szép.

A rajz vagy a mozdony szebb?

Simon István úttörő, a felsőerdősori VI. általános osztály tanulója azt mondja:

— Ez lesz a legszebb.

— Nem, a legszebb a kismozdony, meg a váltó — szól *Fublinszki* Andor harmadikos. Elmagyarázza, hogy nem rajzról, hanem valódi kismozdonyról és váltóról beszél, amelyet az imént látott a Normafa környékén.

A kis *Varga* László azt mondja:

— Mi tetszik legjobban? A munkások szorgos keze.

A többiek nevetnek: a kis Varga nem a rajzot, hanem az állványon dolgozó munkásokat figyelte.

Együtt dolgozik művész és kőműves

Pedig nem is „igazi munkások". Az egyik, *Lampert* András előadótanár a Szépműves Liceumban.

— Azért jöttem, hogy szakszerűen csináljuk meg a díszítéseket. Itt a kőművessel együtt kell dolgozni, gondosan megszitáljuk a festékeket, mészpróbát készítünk, megtanítjuk a kőműveseket a díszítésre. Különben az egész gyermekváros tele lesz sgrafittokkal és „seccóval", ami szárazon készült falfestést jelent. Legjobb nevü fiatal festőink készítik hozzá a terveket: *Bech Andit* és *Berda Ernő* gyönyörű seccót készít az úttörő városba, *Kampis* Antalné, *Könyö A. Endre* ehhez hasonló vésett sgrafittot, *Szántó* Piri, *Krikovszki* Gizi „táblaképet", *Kurucz* Dezső pedig elragadó seccót tervez. Hétfő óta dolgozunk itten és míg végleg feldíszítettük a kisvasút állomásait, eltelik néhány hét. Festőink felcserélték a műtermet a szabad levegővel és kőműveseink az egyhangú falazást — ókorú technikájú modern műremekek készítésével.

(t)

Nemcsak végrehajtani, tervezni

Hogyan készül a magyc az év hátralevő re

A hároméves terv első éve most van a finis előtt. A Tervhivatalban máris lázasan folynak az új öthónapos — augusztustól decemberig tartó — részletterv előkészületei. Néhány nap mulva már olvashatjuk az új terv számoszlopait, amelyekről nem is sejtenők, milyen hosszú utat tesznek meg, amíg az első előirányzatoktól a végleges országos tervig eljutnak.

A terv gerince az ipar terve. Itt

a munka első állomása

a Tervhivatal ipari osztályán elkészítik az egyes iparágak termelési előirányzatait. De ezt is már vizsgálatok, számítások, megbeszélések sorozata előzi meg. Mindenekelőtt meg kell nézni: *tulajdonképpen mire — mennyi vasra, szénre, textilre — van az országnak szüksége.* Az őszi-téli idényre is tekintettel kell lenni: ilyenkor például több gyapjúra, kevesebb kartonra van szükség. Sőt még a divatról sem feledkezhetnek meg: a nylon például jórészt kiszorította a selyemharisnyát, ebből tehát kevesebbet kell gyártani, mint amennyit a hároméves terv eredetileg előírt.

Persze, könnyű volna a terv készítőjének dolga, ha csak azt kellene számbavenniök, hogy mik az ország *szükségletei*. A feladat azonban sokkal bonyolultabb. Mindenekelőtt *számolni kell a külkereskedelemmel:* milyen exportra van lehetőségünk, milyen behozatalra van szükségünk. *Izzólámpából* többet gyártunk, mint a hazai szükséglet, mert itt komoly kivitelre számíthatunk. *Papírból* ugyanakkor kevesebbel is meg kell elégednünk, mint amennyit az ország fel tudna használni, hiszen a nyersanyag nagyrészét drága valutáért külföldről hozzuk be és ezt a valutát lehetőleg más nélkülözhetetlenebb cikkekre: például bőrbehozatalra akarjuk fordítani.

A külkereskedelem mellett a másik szempont:

Összeegyeztetik az iparágak tervét.

Szinte valamennyi gyárnak szüksége van *szénre*. ha az egyik iparágnak többet adnak, a másiknak jut kevesebb. Gondosan mérlegelni kell tehát már előre is a szénelosztás arányát. Ugyanez vonatkozik a villamosenergiatermelésre is. *Vannak olyan iparágak, amelyek egy másik ág számára termelnek nyersanyagot, például egyes vegyiüzemek* textilgyárak számára állítanak elő festéket, bőrgyárak számára cserzőanyagot. Termelésüket tehát már eleve össze kell hangolni.

A termelési terv kidolgozásával szorosan összefügg *a beruházási terv* előkészítése. Itt megint két fő szempontot kell figyelembe venni. Az egyik: *a termelési tervben előirt mennyiség előállításához milyen új beruházásokra van szükség.* A másik pedig ez: milyen lehetőségeink vannak e szükségletek kielégítésére, *mennyi pénz áll a beruházások rendelkezésére.* Ez azután megint egy sor más kérdéssel függ össze: milyen adóbevételekre számíthat az állam, milyen lesz a termés (ami egyébként az élelmiszeripar termelési terveit is döntően befolyásolja) stb. Természetesen nem feledkezhetnek meg arról sem, hogy amikor egy ilyen új szakasz elkezdődik, mint most augusztus elsején, *már egy sor beruházás munkálatai folynak.* Igy például most építik a Mátravidéki centralét, az Alumi Pamutfonódát — az új beruházási tervben *elsősorban ezeket folytatják.*

E két tervből adódik *a munkaerő gazdálkodás terve* (a meghatározott termelés és új beruházások elvégzéséhez mennyi munkásra van szükség) *és az anyaggazdálkodás terve* (mennyi nyersanyagot, félkészárut üzemanyagot kapnak az egyes iparágak).

Eljutottunk tehát az első állomáshoz: *elkészült az előzetes terv.* Ezután a Tervhivatal elküldi az egyes *iparigazgatóságokhoz.*

A Filmjei
Csütörtöktől:
CORVIN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-295, 188-307

Dunántúli Napló

1968 JUN 23

Kampis Margit

5

1021

Kampis Margit

Kampis Margit rajza

Heinz Kahlau:

Halálnál mélyebb

Halálnál mélyebb,
haragnál mélyebb
a gyengeség.
Se ellenállás,
se vég.
Csak gyengeség.
Nézni a vízbefúlót,
tova se futni,
se nem segíteni.

Megálljt nem mondani a rombolásnak
s mellé se állni.
Nem vállalni a vétket
s nem vetni neki gátat.
Nem teremteni semmiféle rendet,
csak kihasználni mindet.

Haragnál mélyebb,
haragból többé el nem érhető,
halálnál mélyebb
és halálból még el nem érhető
a gyengeség.

Ge

Vannak-e ked
mint a tiétek,
Gyönyörötök r
Hintáztok a h
ringatjátok, mi
De a zöld izm
parancsok futr
a hajót ellens
magasba emeli
leejtitek a mé
Szerelmetek eg
hirtelen önmag
fel-felcsap
a hullámvölgy
s tajtékos-fehé
úgy ragadja ka
mint futó kala

Lothar Kusche:

Franz Kni

Franz Knippek egész életében duzzadt a tettvágytól; másrészt sohasem talált a kínálkozó foglalkozások között igazán testére szabottat. Viszont olyan ember számára, mint Franz Knippek, a vágy és lehetőség közötti ellentmondás nem maradt so-

HRANITZKY ILONA.

A Képzőművészeti Főiskolán Deák-Ébner, Glatz és Vaszary voltak mesterei, majd Berényinél tanult. Kiállitott a Műcsarnokban a Nemzeti Szalonban, Velencében egy nemzetközi kiállitáson és Amsterdamban.

43	Angyali üdvözlet	tempera	Mgtul.
44	Krisztus születése	tempera	Mgtul.
45	Szt. Ferenc	olajf.	400.—
46	Szt. Pál búcsuzása	olajf.	200.—
47	Krisztus Keresztelése	olajf.	200.—
48	Kubikusok	tempera	300.—
49	Szántó	olajf.	250.—
50	Fekete váza az ablakban	tempera	250.—
51	Üvegek	tempera	200.—
52	Csendélet	olajf.	200.—
53	Piros tetős ház jegenyékkal	past.	100.—
54	Téli táj	past.	100.—
55	Tabáni viskó		100.—
55a	Zsiráfok	tuss	40.—
55b	Taorunnai táj	temp.	60.—
55c	Rózsaszinház az Etnával	temp.	60.—

KAMPIS ANTALNÉ muzsnai Kampis Margit

Középiskolái után a Képzőmüvészeti Főiskolán kezdte meg tanulmányait, hol Glatz Oszkár és Csók István voltak vezető tanárai. Főiskolai évei alatt 6 izben nyert dijat, többször kitüntető elismerést és három izben volt a pécsi művésztelep ösztöndijas tagja. A Szinnyei Társaság Tavaszi Szalon, Mücsarnok és Nemzeti Szalon kiállitásain vett részt.

56	Külvárosi gyerekek	olajf.	500.—
57	Házak	olajf.	300.—

Kampisné Kiss Vilma

Nemzeti Szalon

1931. okt.

73. csop. kiáll.

58	Imádkozó apácák	olajf.	300.—
59	Balatoni szöllő	olajf.	400.—
60	Akt	olajf.	250.—
61	Tükröződés	olajf.	300.—
62	Csendélet	olajf.	300.—
63	Magányos asszony		200.—
64	Szüzek kertje		250.—
65	A gyorsforraló		150.—
66—75	Vizfestmények	á	50.—

KISS VILMA.

Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte. Mesterei voltak Glatz Oszkár és Vaszary János. Több izben kitüntetésben részesitették. 1929—1931-ig Berlinben, jelenleg New Yorkban dolgozik. Gyüjteményes kiállitása volt Budapesten és Berlinben. Résztvett a „Kut" kiállitásain. 1926-ban Rabinovszky Máriusz műtörténetiró bemutatta műveit és jellemezte művészetét előadás keretében.

76	Illés Szekere	olajf.	—.—
77	Kálvária I.	olajf.	—.—
78	Kálvária II.	olajf.	—.—
79	Arckép I.	olajf.	—.—
80	Arckép II.	olajf.	—.—
81	Önarckép I.	olajf.	—.—
82	Önarckép II.	olajf.	—.—
83	Kompozició	olajf.	—.—
84	Nő jácinttal	olajf.	—.—
85—88	Rajz kompoziciók.		

Kampis Margit

Bibliai kompozició, [illegible]

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 7 l.

Kampis Margit
Ősemberek, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének
kiáll. 1923. 7 l.

Kampis Margit
Női akt, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének
kiáll. 1923. 6 l.

Kampis Margit
Tanulmányfej, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. Nemz. Szal. 5 l.

MDK

muzslai Kampis Margit

Balokányi tó, olaj
Irma, olaj
Pécsi vásár, olaj

N. Szal. 333. kiáll. Díjazott művészek. 1925. márc. 17 l.

MDK

Kampis Margit

Dicséről elismerést nyert

N.Szal.333.kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc. 1.

9

Kampis Miklós

Kaposvár igazgatási központjának tervpályázatán megvételben részesült 19.st. pályamű egyik szerzője.

Thurzó László: Kaposvár igazgatási központjának tervpályázata, 1970. - Magyar Építőművészet, 1970.5.sz. 2-8. l.

Kampis Miklós
építész

Kampis Miklós kaposvári építészt kértik fel a boglári kiskápolna felujítására.

Szemann Béla: Egy legenda vége...
Művészet, 1975, október - 18 oldal.

KAMPIS Miklós

Bors István - Kampis Miklós: Gondolatok az emlékműről és az emlékhelyről. = Országépitő, I.évf.1.sz.1990. 40. p.

Az 1956-os emlékműpályázatra benyujtott tervük müleirása

40/43

CHALCOCANDYLES Laonicos [CHALKOKONDYLÉS, Laonikos]: Historiarum demonstrationes. Ad fidem codicum recensuit, emendavit annotationibusque criticis instruxit Eugenius Darko. Budapestini 1922-1927. Acad. Lit. Hung. Tom 1-2/2. 1-3 köt egyben. 22 cm.

Egységár: 200.-Ft

41/127

DEÁK Ferenc, F.: Irodalomtörténeti tanulmányok a kuruc költészet köréből. Bp. 1909, Athenaeum, 66, 2 p. 24 cm.

Egységár: 30.-Ft

42/58

DEGH Linda: A magyar népi szinjáték kutatása. Bp. 1947, Szerző, Stephaneum ny. 31 p. 23 cm.

Kaupis Miklósné

Kaposvár igazgatási központjának tervpályázatán megvételben összesült 19.st. pályamű egyik ~~szerzője~~ munkatársa.

Thurzó László: Kaposvár igazgatási központján^k terv-pályáz ta. 1970. - Magyar Építőművészet, 1970.5.sz. 2-3. l.

M.D.V

Kampl
Bolvári

Női figurálkal jelent-
kezett a tárlaton.

Csap Erzsébet: Kisplasztikák a XI. Képzőművészete...
Művészet, 1968. május - 11 lap

KAMPL, Stephan, pozsonyi kőműveszegéd

S.K., Maurergesell, 5 éves fia meghalt. (1769, 56. szám, 4 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

Kampler Kálmán festő

Műcsarnok
1926. angol-magy. kiáll. 495

de'-

Kampler Kálmán

Tavaszi szalonban kitüntető elismerés

:tság tagjai:

tanácsos, Miniszterium,müszaki osztály

előadója

ivész, Iparmüvészeti Muzeum osztályigaz-
IX.Üllői ut 33-37.

vet.m.tanár, Nemzeti Muzeum igazgató őre,
n.egyházmüvészeti szakmegbizottja,
II. Magyar Nemzeti Muzeum

őmüvész, müegyetemi m.tanár.
szöly utca 4.

müvész, müegyetemi tanár
ztina körut 159.

vész, müegyetemi tanár
Ferencz utcza 20.

müvész
si ut 37.

vész, miniszt.osztálytanácsos
ki ut 14.

Kampler Kálmán

szül. Hajdúböszörmény

1902 febr. 16

Glatz.

A képzőmű főiskola

hallgatója -

jzi
rt

Kamplek Kálmán

1924/25

Ferkèpzomfoiskèvk

97.l.

Kampler Kálmán, Jeső-

L: Király Jenő-

Lázár Imre: Király Jenő, az akvarellista 86-87.

Alföld, Debrecen, 1977. 9/ps. XXVIII/4

Kampler Kálmán festő

L: Káplár Miklós

Lázár I: Tizenöt éves a Hajdúsági Nemz. Műv. Telep. 89-91

Alföld, Debrecen, 1978 szept XXIX/9.

MDK

KAMPLER KÁLMÁN

kitüntető elism.

17. Tav.Szal. dijnyert. névsora. N.Szal. 1942. jun.

MDK

Kampler Kálmán

kitüntető elismerés

M.Szol. Tov.Szol.Kiáll. 1934.

MDK

Kampler Kálmán

kitüntetőx elismerésben részesült.

XII. Tavaszi Szal. N. Szal. 1937. máj.
4 l.

MDK

Kampler Kálmán
Leány prémes kabátban, olaj

N. Szal. 374. Kiáll. 1927. márc.
14 l.

MDK

Kampler Kálmán

Vörös nyakkendős férfi

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 16 l.

MDK

Kampler Kálmán

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc. 9 l.

Kampler Kálmán

MDK

Szerepelt az aug. 2o-Án Hajdúböszörményben , a bányásznapon Salgótarjánban, szept 29-én a balassagyarmati Palóc Muzeumban megnyilt kiállitáson.

B.T. : Hajdúböszörményi képzőművészek sikere Nógrádban

HAJDUBIHARMEGYEI NÉPUJSÁG 1963 okt. 9

Kampler Kálmán

A 10-ik születésnapját ünnepli a Hajdúsági Művésztelep, melynek alapító tagja volt.

Márkus Béla: Hajdúsági Művésztelep 1964-1943.
Hajdúböszörményi Napló, 1943. aug. 5.

Kampler Kálmán

Hajdúböszörményben tizenegyedik alkalommal megnyilt a hajdúsági müvésztelep. Itt résztvesz Papi Lajos, Nagy Sándor, Gádor Magda, Bényi Árpád, Káplár Miklós, Királyi Jenő, Kampler Kálmán, Pálnagy Zsigmond, Maghy Zoltán ásküfföldi rlsztvevők.

Magyar Hirlap 1974 197 6.o.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., GÁLÓI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1971 MÁJ 10.

Kampis Miklós

1021

A ruhagyár tervezője is tanácstagjelölt

Kaposváron az Irányi Dániel utcai iparitanuló-iskola 25. számú terme minden vasárnap izgatott emberekkel telik meg. Akkor vizsgáznak ugyanis műszaki ismeretekből és KRESZ-ből a gépjárművezetést tanulók. Tegnap kora este a 9. számú városi választókerület jelölő gyűlésén talán csak az a néhány ember volt izgatott, aki még nem ismerte a tanácstagjelöltet.

Sármándy Károly elnök nyitotta meg a jelölő gyűlést, és *Horváth Miklós*, a tervezőiroda vezető mérnöke tett javaslatot a körzet tanácstag-jelöltjére.

— Ha személyesen többen nem is ismerik, de munkája, s a keze alól kikerülő és megvalósuló tervek alapján valószínűleg nem hangzik idegenül a jelölt neve — mondotta. — *Kampis Miklósnak* hívják, a tervezőiroda irodavezető mérnöke, s 1961 óta kaposvári lakos. Az építészmérnöki diploma mellé városrendezési és városgazdálkodási szakmérnöki képesítést is szerzett. Az ő tervei alapján épült fel a Kaposvári Ruhagyár, a Kossuth Lajos utcai kilencszintes lakóház, az északnyugati városrész bölcsődéje, a tervezőintézet irodaháza, a Magyar Nemzeti Bank új épülete, a barcsi és a tabi rendelőintézet, és sorolhatnám még tovább.

Tavaly Kaposvár város művészeti díjának második fokozatával tüntették ki. Képesnek tartom arra, hogy a lakosság érdekeit a városi tanácsban képviselje — mondotta az ajánló.

Aztán kollégái és lakótársai mondották el véleményüket az építészmérnökről.

Az egyik lakótárs véleménye az volt, hogy elég energia, mozgékonyság és ambíció van a jelöltben ahhoz, hogy jó tanácstaggá váljon.

A hozzászólások után a jelölt kiállt az elnöki asztal mellé, néhány mondattal bemutatkozott, és elmondta, hogy nagy megtiszteltetés számára a tanácstagi jelölés.

Az elnök szavazásra szólította fel a részvevőket, és a negyvennégy felemelt kéz azt jelentette, hogy a város kilences tanácstagi választókerületében Kampis Miklós neve felkerül a szavazólapra.

Posváriak közép

már az ötödik szó
a timföldgyári cs
helyzet azonban n
A Táncsics egy-eg
kísérletezett — ere
nül. A 44. percb
almásfüzitői támad
Tihanyi lyukat rúgott, ott ter-
mett Lázár, aki nyolc méter-
ről megszerezte a vezető gólt.
1:0.

Szünet után a Táncsics csa-
patát támogatta az egyre erő-
sebb szél. Támadásba is len-
dült a kaposvári együttes. A
9. percben Urr célozta meg a
felső sarkot, a kapus azonban
védett. Éppúgy, mint amikor
Roth és Pemmer labdáját kel-
lett hárítania. Negyedóra múl-
tán ellaposodott a játék. A
72. percben eldőlt a mérkő-
zés. Radics szabadrúgása szállt
a Táncsics kapuja elé, ott ter-
mett Tóth, aki három védő
között kiugorva, tíz méterről
eállította a végeredményt.
:0.

Érdekes, változatos, küzdel-
mes mérkőzés volt, amelyen a
két támadósor közti különb-
ség döntőnek bizonyult. A
Táncsics ez alkalommal sem
tudott gólt rúgni. A mezőny-
ben ismét tetszetősen futbal-
loztak a kaposváriak. Jók:
Svelik, Radics, Simon, Tóth,
ill. Roth, Plástyik, Urr.

Savaria Cipőgyár—K. Rákóczi 3:1 (0:0)

Kaposvár, 2000 néző. V.: Maróti.

Savaria: Szandi (Varga) — Virágh, Gaál, Gelcsnek, Sümegi, Vaga, Jankó, Bíró, Gerencsér, Molnár (Nagy), Kecskés. Edző: Tölgyesi József. Rákóczi: Hegedüs — Balogh I., Szöllősi I., Gyuricza, Németh II. (Szita), Savanyó, Márton, Szabó, Pintér, Horváth I., Balogh

hibázott. 1:1. A Horváth nem
várt folytatása azonban elma-
radt, mert a 20. percben Jan-
kó mintegy 25 méterről kül-
dött labdája Hegedüs kezét
érintve a kaposvári kapuba
hullt. 2:1. Az újabb vezető gól
alaposan megzavarta a Rákó-
czi sorait. A vendégek a ve-
zetés birtokában pedig egyre
inkább nyugodtabban játszot-
tak, húzták az időt. A Rákó-
czi kapkodott, s ezen a cserék
sem segítettek. Amikor a 28.
percben Nagy fejesgóljával
megszületett a végeredmény,
a szép számú közönség elin-
dult haza.

Két szakaszra lehetne bon-
tani ezt a mérkőzést. 1:1-ig
egyenlő ellenfelek küzdöttek a
pályán, s az volt az érzés,
hogy amelyik csapat előbb rúg
gólt, az nyer. A vendégek
második gólja után olyan ösz-
szeomlás következett be a Rá-
kóczinál, amire egyszerűen
nem lehet magyarázatot talál-
ni. Úgy fest, nemcsak fizikai-
lag, hanem idegileg is szétzilá-
lódott a csapat. A végén
macska—egér harc folyt a pá-
lyán.

A Savaria Cipőgyár szünet
után jobban használta ki hely-
zeteit. A két védelem közti
különbség döntő volt, de a Sa-
varia támadósora is fölébe
nőtt a kaposvárinak, ezért
igazságos az eredmény. Jók.
Virágh, Gaál, Sümegi, Kecs-
kés, a Rákócziban nem volt
jó teljesítmény.

További eredmények az NB

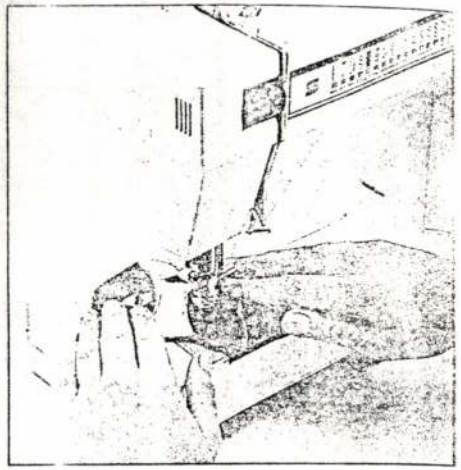

4 *Using a machine satin stitch, first sew the eye centres in black and green. Then change to a pale grey thread and stitch round all the features. Tack (baste) the body to the cushion front and satin stitch all round, following the tail and leg shape. Finally, satin stitch the head in position and sew the whiskers.*

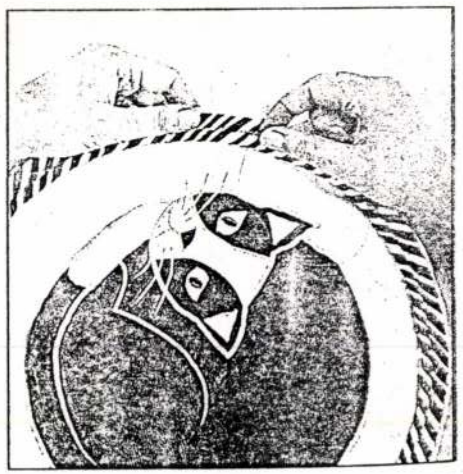

6 *Tack the covered piping cord, as shown, round the edge of the cushion front, matching up the raw edges. Where the ends meet, cut away the piping cord from inside the fabric covering. Flatten the striped fabric and overlap the raw ends. Finish tacking and then machine stitch all round, close to the piping cord.*

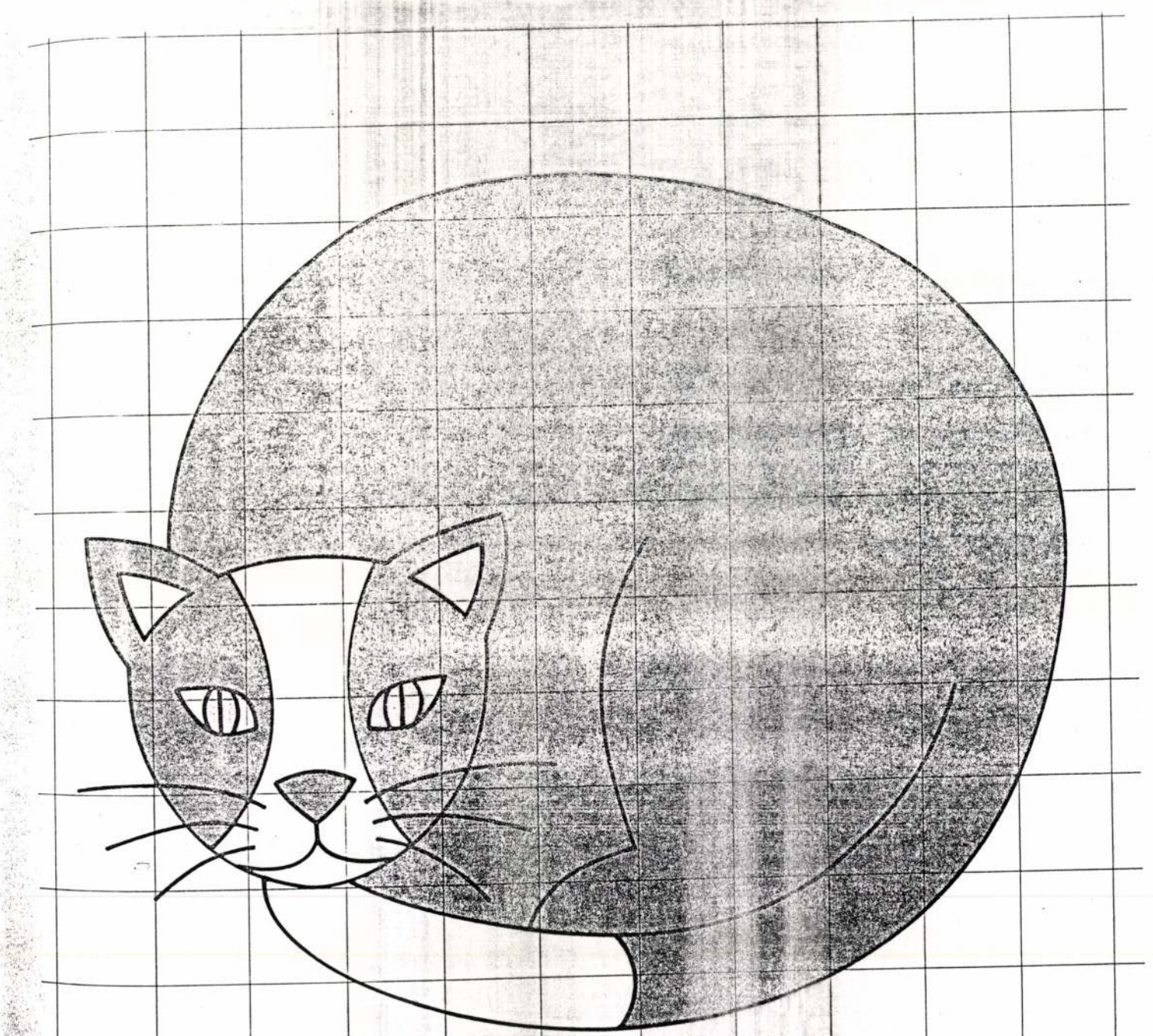

One square represents 5cm (2in)

KAMPIS MIKLÓS

tarthatjuk számon a városhoz az 1930-as évek első felében kapcsolódó Borbereki Kovács Zoltán-életmű néhány jelentős alkotását is: mindenek előtt a Damjanich János Múzeum épületének bejárati falát díszítő két, összefogott, kompakt szerkesztésű - egykori emlékmű-részlet - domborművet: a háromalakos Aratók és a négyalakos Kubikusok (1939) című. Borbereki Kovács műhelyéből került a Tisza-Szálló és Gyógyfürdő épülete elé a játékos megformálású Leány halakkal című díszkút (196), amely L.Menyhért László jellemzése szerint az épülettel egybehangolva Szolnok legszebb, intim hangulatú terét hozza létre, s kiváló mestermunka a Tisza-parti sétányon látható Verseghy-büszt (1934) is. Szolnok is magáénak tudhatja - a város Rendelőintézetének épülete fogadta be századunk egyik legnagyobb szobrászának, Medgyessy Ferencnek egyik 1955-ben faragott, mesteri kőszobrát: a lágy körvonalakkal közrefogott, tömbszerűen fogalmazott, gyermekét szoptató anyát ábrázoló alkotás egy-egy példánya a budapesti Gellérthegyen és a debreceni Medgyessy Múzeumban is megtalálható. A Művésztelep kertjében rejtőző XVIII. századi indiai bivalyszobor (1926 körül) - itt hiába kerestük a Pátzay Pál megformálta Vidovszky Béla-bronzszobrát; csak poszlány (1960. Táncsics út), Gyenes Tamás Ácslegény (1972. Ipari Szakmunkásképző Intézet), Kovács Ferenc Guggoló fiú (1972. volt Megyei Tanács és Úttörőház közötti park), Simon Ferenc Tanulólány (1974. Tiszaparti Gimnázium), Kucs Béla Ivó nő (1972. volt MSZMP-székház előtt) - ez maga a Nagy Megtestesült Köztéri Közhely -, Papi Lajos Kuporgó (1975. Várkonyi tér), Nagy István Zenélő (1983. Városközpont), Lajos József Tiszai hajósok (1979. Tiszahídfő), stb. című alkotását; ezek több-kevesebb mesterségbeli tudással kivitelezett, szokványos, közhelyszerű szobrászati termékek. A semmitmondó, plasztikai újdonságot nem hozó, másolatok szintjén vergődő művek a hatvanas-hetvenes-nyolcvanas évek szobrászati tömegtermelésének szellemében és gyakorlata szerint jöttek létre: a feladat puszta teljesítése esetén a szobrászi invenció nem kéretett számon. A sablonok sorában ott állnak az esztétika, a szobrászat tartományait alig-alig megközelítő mellszobrok, arcképek (Solymosi Ignác, Tisza Antal, Vásárhelyi Kálmán, Sajó Elemér stb.).

tamensét találtuk -, s a telep bejáratával szemben látható, Papi Lajos által kialakított ún. Török kút (1975) a város érdekes, artisztikus emlékei közé sorolható. Rejtélyes, furcsa, besorolhatatlan, az újabbkori magyar köztéri szobrászatban társtalan alkotást fedezhetünk fel a Koltói Anna úti egykori gimnázium, a ma kollégiumnak otthont adó épület előtt: Kamotsay István 1974-ben állított, nyilvántartási címe szerint Műszaki-technikai fejlődést szimbolizáló szobrát. A kompozíció középpontjában egy rozsdás csődarabokból összeállított, kitárt karú alakot stilizáló fal áll, amely előtt és mögött vízszintesen elhelyezett sorban tizenegy fekvő üveglap alatt feliratok, idézetek rejlenek. A kompozíció fémrészét már alaposan megrágta a rozsda, az üveglapok töredezettek, a feliratok olvashatatlanok voltak látogatásunkkor: sajnos a kompozíció így nem képviselheti már az eredeti művészi elgondolást, koncepciót.

Fentebb futólagosan elemzett köztéri alkotások mellett bárhol, bármikor, bármilyen ürüggyel felállíthatták volna a közelmúltban Szolnok szobrait: ifj. Szabó Imre Tanulófiú (1966. 605. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet Kollégium), Bencsik István Ülő

Az országosan megszokott-megunt szobrászi kifejezések bombasztikus hatású példányai között méretei, hangsúlyai révén is kiemelkedett a már fentebb jellemzett és időközben helyéről eltávolított Kossuth téri munkásmozgalmi monumentum, s kiemelkedik a Szabó László-Barna Gábor alkotópáros tiszaligeti bejárónál álló Felszabadulási Emlékműve (1970): az ívesen meghajló, a szép természeti környezetet szétroncsoló betonhéj - esetlen-modern zászló-imitáció, vagy csak egyszerűen háttér? - előtt, kezében fáklyát tartván egy fiatalember bábja igyekszik diadalmasan előre. Csak azt tudnánk, miért, hová siet oly öles léptekkel, s miért szorongat a kezében - az elektromosság századában - fáklyát?

Netán ez valami szimbólum lenne? (A testtartás, a mozdulat közvetlen párhuzama a budapesti,Kiss István megformálta, 1919-es plakátról átvett motívumot feldolgozó Tanácsköztársasági Emlékmű). Szokványos elemekből építkezik Gyurcsek Ferenc és Kampis Miklós Szolnok 900 éves jubileumi emlékműve (1975) is. A dombon ma-

Fotó: Tarpai Zoltán

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár
1971 APR 2 3

1021

A III. ötéves tervben épült

A kórház „újszülötte": a nővérszállás

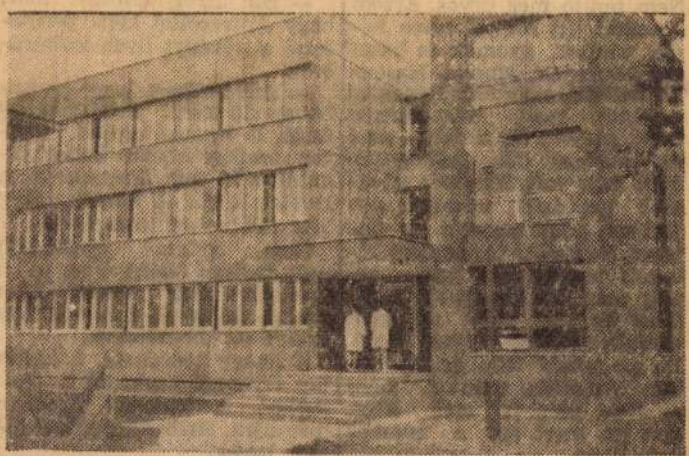

Ott, ahol a kismamák szülnek, nem különös jelző egy új létesítményre: »újszülött«? Mert így beszélnek az 1970 júniusában fölavatott, nyolcvan ápolónőnek otthont nyújtó nővérszállásról. Igaznak érzem a jelzőt, mert az annyira óhajtott, várt épülethez való emberi viszonyt fejezi ki.

Egy éve sincs, hogy *dr. Szabó Zoltán* egészségügyi miniszter fölavatta a kórház területén fölépült, külsejében szolíd, belül elegáns nővérotthont. Egy-, két-, és háromágyas szobákat kaptak a három műszakban dolgozó ápolónők, akikre oly nagyon számítanak az egészségügy és a kórházban fekvő betegek. Összehasonlításul érdemes visszaidézni a korábbi állapotot, azt a tömegszállást, ahol a hivatásuknak élő ápolónők laktak. Két magánlakás állt rendelkezésükre, nem messze a kórháztól. Negyvenheten laktak összezsúfolva, emeletes ágyakon.

Ötmillió forintért építette a kórház az új otthont, melynek terveit *Kampis Miklós* készítette. További egymilliót fordítottak a berendezésre. Egyedi tervek alapján készültek el a bútorok. A kényelmes, családias hangulatú nővérszállást elsősorban a pihenésre rendezték be, de két klubhelyiségük is van a lakóknak, itt televízió és rádió áll rendelkezésükre.

A sokáig nagyon rossz körülmények között lakó kaposvári ápolónők 1970-ben az ország egyik legkorszerűbb nővérszállását kapták.

Kampis Miklós

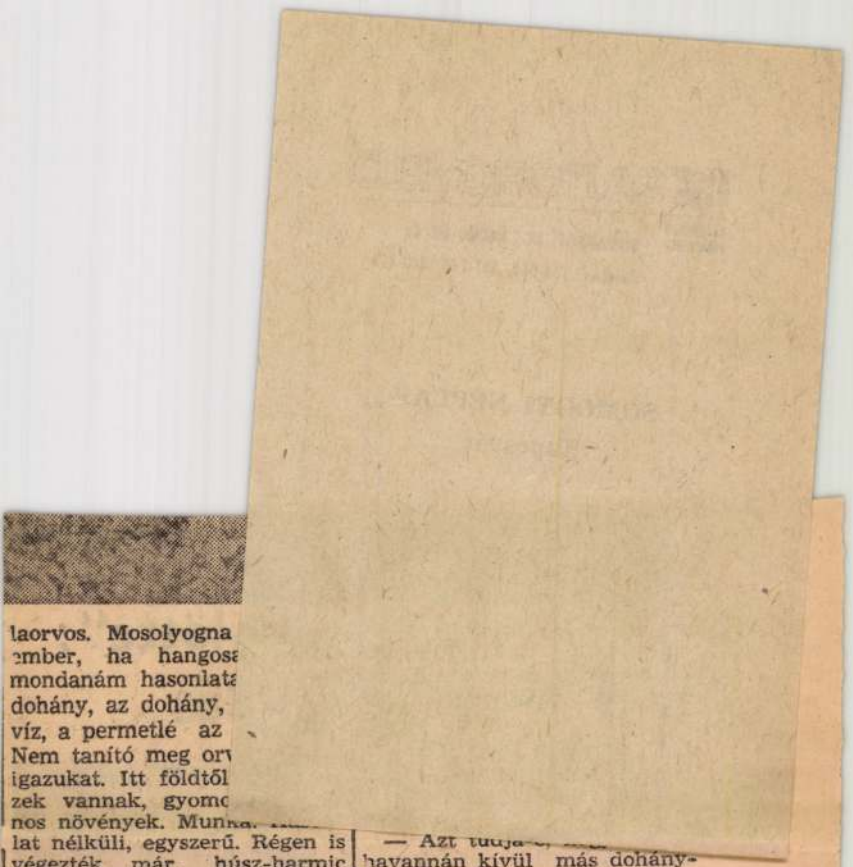

laorvos. Mosolyogna
ember, ha hangosa
mondanám hasonlata
dohány, az dohány,
víz, a permetlé az
Nem tanító meg or
igazukat. Itt földtől
zek vannak, gyomo
nos növények. Munka
lat nélküli, egyszerű. Régen is
végezték már, húsz-harmic
évvel ezelőtt. Ez a falu em-
beremlékezet óta dohánytermelő falu volt. Mikében a legtöbb gazdának minden évszakban adott munkát a dohány. S később termelőszövetkezeti tagként is. Igaz: tavaly még jóval nagyobb területen termett, mint az idén elvetésre kerülő hatvan hold. De az tavaly volt. Azóta sokan nyugdíjba mentek. Lám — Józsi bácsi is csak azért van itt, mert ezt a munkát még bírja.

Hárman vannak. Talán kicsit jól is esik egy ilyen — dohánytermesztésről igazán keveset tudót, mint én — felvilágosítani. Az ember ne fukarkodjék azzal, amit ingyen adhat.

— Azt tudja-e, ... havannán kívül más dohányfajtát is termesztettünk, nyáron, amikor aljazni kellett, lehajolva ki sem látszottunk a levelek közül. A kocsis meg alig talált meg bennünket.

Nem, ezekről csakugyan nem tudtam eddig. Őket is a gyakorlat, meg *Vörös Elek* körzeti felügyelő tanította meg ezekre az ismeretekre.

S ahogy beszélnek, a kezük jár. Gyomtól szabadul a melegágy. A kezeket figyelem már újra. Szabadító erővel áldott kezek.

Martinka Mihállyal, Martinka Mihálynéval és Fürst Józseffel beszélgettem a mikei Rákóczi Termelőszövetkezet irodaházától nem messzire.

L. L.

égyezer nő érdekében

a béreket — jobb munkakörülmények 61 nő szakszervezeti tisztségben

zalékig. Segítettek a szakszervezeti bizottságok a sokgyermekes, valamint a gyermeküket egyedül nevelő anyákon. Sok terv, elképzelés született sőt társadalmi megmozdulás bontakozott ki a gyermekintézmények fejlesztésére. A tőiparban. A Kaposvári Húskombinátban, a Nagyatádi Konzervgyárban például külön iskolát szerveznek, hogy több nő kerülhessen vezető beosztásba.

Czerván Mártonné, a SZOT nőbizottságának vezetője fel-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 DEC 9

Hajdúbihari Napló

Kampler Kálmán

emberhez, mint a munka? Mi az a munka, ha nem az emberben rejlő erők kifejtése, kibontása? Mi egyéb, mint hogy szárnyat

amelynek felséges
emberiség szép virága, a haladás az egyetemes boldogság felé.

A kék sakál (Kampler Kálmán illusztrációja, 1936.)

Barátai derűsnek és bölcsnek ismerték. nítványai mindentudónak, nagyvonalú engedékenynek. Arcképei átszellemültnek kiegyensúlyozottnak mutatták. Házikabá pipája, tágas háza, dús kertje mintha még elégedett polgárt is fölidézték volna.

Engedte, hogy ebben a szerepben lás haláláig.

Mert szerep volt ez, álarc csupán. Hogy miből fakadt és mit rejtett, teljességében nem tudhatjuk meg soha. Az ellenpontok, sőt ellentétek azonban útba igazítanak. Meghökkentő sorozatra bukkanhatunk minden különös búvárkodás nélkül. Már az indulásnál is. A ragyogó eszű, törekvő ifjú tudós, Török Aurél és Ballagi Aladár megkülönböztetett kedvence a fővárosból hirtelen megpályázta a hajdúböszörményi gimnázium üres állását. Okot, körülményt sohasem említett. Látta, megírta, hogy a kisvárosi por és sár fullaszt, leköt, bepiszkol. Erre föl lapszerkesztést vállalt itt, még piaci tudósításra is odaadta a tollát. Ugyanakkor Genfből és Párizsból hozatott könyveket, Pétervárott Leonyid Andrejevvel, Prágában Tagoréval találkozott, felolvasásain Marx, Bergson, Einstein tanait ismertette. Szerette volna gazdagnak, műveltnek, erősnek látni a hazáját. Korán észrevette a pángermán veszélyeket, elzárkózott Horthy ünneplése elől. Akkor látogatta meg Bajcsy-Zsilinszky Endre. Pesti lapszerkesztést, politikai pályafutást kínált. Vita közben bekopogott egy öreg paraszt: a tanár úr fordítaná le ezt az angol nyelvű levelet. Molnár István a feleségére bízta Zsilinszkyt, és kiment az öreggel a tornácra. Ez volt a válasz. Másodszor, harmadszor sem ment. Szellemileg mindig magányos maradt. Igazi visszhangban nem volt része; tudta, nem is lesz. Annál meggyőzőbben hirdette, hogy a kétségbeesés és a befelé fordulás a legfőbb rossz. Nyersen megfogalmazta, hogy az iskola nem egyéniségeket bocsát ki, hanem „egyenruhákat", hogy a tanárok közt az önművelés „teljesen ismeretlen valami". Aztán harminchat évig tanított egyazon gimnáziumban, és összesen három napot hiányzott betegség miatt. Családi életét béke és nyugalom ragyogta be. Néhány elbeszéléséből és verséből csakúgy süt az elvágyakozás, a leszorított szenvedély. „Megöltem egy asszonyt, mert nagyon szerettem": Ki ne érezné ebben a képben a végletes feszültséget. Már az csak ráadásnak számított, hogy a származástan és az élettan kutatójának indult, természettudományi tanulmányok és bírálatok sorát írta meg ugyan, életéből húsz évet, műveiből tizennégy kötetet mégis az ó-ind irodalomnak és filozófiának áldozott. Hozzátegyem, hogy szinte titokban, a maga számára, íróasztala fiókjaiba halmozva végül a vaskos füzete-

[redacted]

[redacted]

[redacted]

MDK

Kampler Kálmán

Este a kertben, olaj
Korallgyöngyös leány, olaj

N. Szal. 333. kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc. 17 l.

MDK

Kampler Kálmán.

"tragikus sorsu" böszörményi.

művész. /-.-/

--: Vasárnap Nyilik a Böszörményi képzőművészek kiállitása. /dec 14-én a Déri Muzeumben/

HAJDU-BIHARMEGYEI NAPLÓ, 1958 dec . 12.

/Hirany[illegible]/

MDK

Kampler Kálmán (festő)

mély barátság fűzte Magi Zoltán-hoz. Magi írt róla a böszörményi lapokban.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képző-művészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 111. l.

MDK

Kampler Kálmán [festő]

(Futólag említve.)

Tóth Ervin: Pálnagy Zsigmond emlékezete.

Alföld, Debrecen, 1960. 1. sz.

104. l.

MDK.

Kampler Kálmán festő

A festőiskolán Feiks Jenő, Iványi Grünwald Béla, Réti István, Fényes Adolf voltak a tanárai. 1925-ben a Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár mellett dolgozott.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 109. l.

MDK

Kampler Kálmán (festő)

Hajdúböszörményben született 1902-ben. Apja Kampler Péter igazgató-tanító. A hat gyermek közül Kálmán volt a legidősebb. Mint diákot csak a rajzolás és festés érdekelte. Érettségi után a budapesti Haris-Iskoli [!] festőiskola növendéke lett.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képző-művészeti múltja és jelene. Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 109. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kampler Kálmán

Hajdubiharmegyei Népujság

1966 JAN 8.

1021

Barátom művei előtt

Gondolatok Kampler Kálmán hajdúböszörményi emlékkiállításán

Meghatottan és szomorúan álltam jó barátom és festőtársam, a mártírhalált halt Kampler Kálmán festményei előtt, a Hajdúsági Múzeum emlékkiállításán.

A böszörményi gimnáziumban, dr. Molnár István, a tudós és író tanár természetrajz szertári szobájában ismerkedtem meg Kampler diáktársammal, aki két osztállyal feljebb járt, mint én. Rajzokat, festményeket hozott megmutatni a melegszívű, barátságos tanár úrnak, aki szeretettel nézegette őket, és kijelentette, hogy „Kálmán jól rajzol". Emlékszem ezek az „alkotások" Michelangelo prófétái voltak, színes ceruzarajzok, továbbá tájképek és utcarészletek. A szabadkézi rajzórán találkoztunk ezután, ahol Király Jenő rajztanártól tanultuk a „szakmát".

Kampler Kálmán 1919-ben érettségizett. Utána Budapesten a Haris közi képzőművészeti szabadiskola növendéke lett, amelynek Feiks Jenő volt az igazgatója. A tanárok között ott találjuk Iványi-Grünwald Bélát, Fényes Adolfot, Réti Istvánt és Magyar Manheimer Gusztávot. Kampler tehát jó iskolát választott. Szorgalmasan rajzolta és festette a modelleket. Hamarosan nagyot fejlődött. Feiks igazgató hamarosan megszerette az intelligens, komoly diákot, és végzés után tanársegédi teendőkkel bízta meg.

1921-ben én is Budapestre kerültem, a Képzőművészeti Főiskola növendéke lettem. Sokat találkoztunk a fővárosban, egy évig együtt is laktam Kampler Kálmánnal. Együtt jártunk múzeumba, könyvtárba, kicseréltük gondolatainkat a művészetről, együtt értékeltük a világhírű alkotásokat. Sokat jártunk az állatkertbe, mert Kálmán nagyon szerette tanulmányozni és rajzolni az állatokat, különösen az oroszlánokat és a tigriseket. Signore Celesto olasz származású ápolóval össze is barátkozott, vele gyakorolta az olasz nyelvet. Ebben az időben már eredetiben olvasta Dante Színjátékát.

1925-ben Hajdúböszörményben együtt festettük meg Káplár Miklós festőművész barátunk arcképét. Kampler Kálmán Miklós barátunkat szemben festette meg, én csak a fejét fekete kalapban. Sajnos a Kampler-kép a második világháború alatt sok más képével együtt eltűnt. Ugyanakkor Káplár is megfestett egy képen. Ez a kép ma a Déri Múzeum tulajdona.

1930-tól Kamplerrel együtt többnyire Hajdúböszörményben dolgoztunk. Festettük a böszörményi tájakat, szántóföldeket, szőlőskerteket, utcákat, a virágos kerteket tavasztól őszig. Kampler sokat festette csendes otthonát, virágos kertjének nappali vagy alkonyati hangulatát. Ezenkívül főleg női arcképeket festett.

1935 január hónapban együtt rendeztük meg közös kiállításunkat a Déri Múzeumban. Kampler Kálmánnak huszonhárom művét láthatta a közönség. E debreceni kiállítás arról emlékezetes, hogy egyikünk sem adott el egyetlen egy képet sem.

Az Ernst Múzeumban a Szinyei Társaság 13. kiállításán is együtt vettünk részt 1938 áprilisában, ahol Kálmánnak Pápaszemes leány, Őszi délután és Régi fürdőkert című művei szerepeltek. Még ebben az évben Németországba utazott, Berlinben élt két évig, ahol főleg arcképeket, gyermekarcképeket festett olajjal és pasztellel. Ekkor festette meg Fritzy Masary német színésznő arcképét is.

Hazajövetele után egyre rosszabbá vált a helyzet Magyarországon. Kampler Kálmánt hamarosan munkaszolgálatosnak hívták be. 1945 tavaszán halt meg, Kőszegen van eltemetve.

Művészete a realista és impresszionista irányzat felé mutat. Bár a második világháborúban sok képe elveszett, néhány finom hatású nagyon értékes Kampler-kép ma is őrzi ennek a becsületes és nagyra hivatott művésznek becsületességét, humánumát és értékeit.

Maghy Zoltán
festőművész

KARNIÁSMUNKÁT, ÁTHÚZÁSOKAT, FÜGGÖNYÖK KÉSZÍTÉSÉT

rövid határidőre vállaljuk. Biharkeresztesi Fa-, Fém- és Építőipari Ktsz

Egészségügyi
a D. Tervez
ság és a Kö
sülete. Ezek
sportegyesüle
recenben, 2
Az egyesüle
got számlál

Reggel 8 órától
este 20 óráig

a lakosság szolgálatában. Menyasszonyi, vőlegényi ruhák kölcsönzése, ruha gyorsjavítás, gyorsvasalás

Házivarró szolgálat

(Telefoni megrendelésre is.) Keresse fel különleges ruhajavító üzletünket, Csapó utca 30. Telefon: 45-52

Debreceni Minőségi Szabó Szövetkezet

RÁDIÓ, TELEVÍZIÓ, HÁZTARTÁSI GÉPEK

javítása

rövid határidő alatt Tóthfalusi tér 3., Rákóczi u. 12. Vidéken Hajdúhadház Bocskai tér és Hajdúszoboszló Hősök tere 17.

Debreceni Villamosipari Ktsz

MDK

Kampler Kálmán (festő)

Munkássága szerepelt a hajdú-böszörményi művészek az elmúlt év decemberében megnyílt tárlatán. A Szinyei Társaság kétszeresen kitüntetett művésze a Fészek Club díjának nyertese volt. Mártírhalált halt.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 106., 109. l.

MDK

Kampler Kálmán (festő)

A 20-as évek végén Berlinbe utazik. 30 de két évet. Sok arcképet fest pasztellel és olajjal. Utána hazatér szülővárosába. Megörökíti Bertjének költői részleteit.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene. Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 109. l.

Kampler Kálmán (festő)

Sürün kapott megbízásokat baráti párt-
fogójától, Molnár Istvántól, főleg kelet-
ázsiai illusztrációs feladatokat. 1935. ja-
nuárjában a Déri Múzeumban közös ki-
állítást rendeztek Magi Zoltánnal. Mű-
vei: Muskallis kert, Orgonaalkor, Pe-
tunia, Tél, Novemberi kód, Vénasszo-
nyok nyara, Radha és Krishna, Szalvia,
Salambo.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény kapcso-
latának múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 109. l.

OIDK

Kampler Kálmán (festő)

Az 1935 januárjában rendezett tárlatán egyaránt bemutatkozott mint természet- és arcképfestő valamint szövegábrázolóként. 1933-ban Kalpár Miklóssal és Nagi Zoltánnal közös tárlaton [redacted] szerepel Hajdúböszörményben. A II. világháborúban munkaszolgálatra hívták be; ott pusztult el a fasizmus utolsó évében.

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 109. l.

Kampler Kálmán.

a Szinyei-Merse Pál Társaság a Tavaszi Szalon idei második kiállításán kitüntető elismerést kapott művészét.

Magyarság, 1924. május 29.

Kampelet Kálmán.

Munkája szerepel a Szinyei-Társaság Tavaszi Szalón második kiállításán.

Az Est, 1927. márc. 25.

MDK.

Kampler Kálmán

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 febr.

Kampfer Kálmán

szerepel a Műcsarnok tavaszi kiállításán

Az Est, 1926. V. 16.

Kampter Kálmán
festő

M.D.K

Méltatás.

Tóth Endre · Biró Ferenc kiállítása Debrecenben.
Művészet, 1967. április - 42 lap.

MDK

Kampler Kálmán

kitüntető elismerés

N.Szal. Tavaszi szalon 1937.

Kampler Kálmán
festő

M.D.K.

Mélt-alás

Tóth Ervin: Kápkár Miklós
Művészet, 1961. május — 26 l.

MDK

Kampler Kálmán

Lygia, of.

Szőke leány, of.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 14. 1.

MDA

Kampler Kálmán

Káplár bácsi, of.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj. 35. l.

HDK

Kampler Kálmán (festő)

Hajdúböszörményi művész. (A harmincas években) mind gyakrabban szerepel együtt a debreceni képző-művészekkel.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéből.
Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 200. l.

MDK

Kempler Kálmán

Dicsérő elismervényben részesült.

Nemz.Szal.333.kiáll. -1925. márc.15.-29. Kat.
A Szinyei MűP.Társ.által díjazott művészek kiáll.-a.

MDK

Kampler Kálmán, festőm.

A Szinyei M.P.Társ.által dijazott.

Este a kertben. Olf.
Korallgyöngyös leány. "

Bemz. Szal. 333.kiáll. -1925,III.15.-29. Kat.

Kampler Kálmán festőművész. MDK.

Ernst Muzeum XIII. Tavaszi Szalon Kiállitásán vett részt.

Pesti Hirlap, 1938. áprll. lo.4.l.

Kampler Kálmán M.K.

Szerepelt a kiállításon.

--: Megnyilt a hajdúböszörményi képzőművészek
slagótarjáni kiállitása.
Nógrádi Népujság 1963. szept. 4.

Komplex Kálmán

Hajdúböszörményi festő.
Akvarellekkel szerepelt az
1930-as években debreceni
kiállításokon.

A képzőművészet Debrecenben
1961 70 oldal

A HAJDÚSÁGI MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT

KAMPLER KÁLMÁN

(1902–1945)

festőművész emlékkiállítására

A kiállítást a múzeum időszaki
kiállítótermében
1978. május 29-én 17 órakor

megnyitja:

SZ. KÜRTI KATALIN
művészettörténész

Címlapon: MUSKÁTLIK

Kampler Kálmán 1902-ben született Hajdúböszörményben. Apja Kampler Péter, iskolaigazgató. Már diákkorában a rajzolás és a festés töltötte ki az életét. Érettségi után az itt kapott művészi indítékokkal kerül a fővárosba. A Haris-köri festőiskolában Iványi Grünwald Béla, Réti István és Fényes Adolf a tanárai. 1925-ben a Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár mellett dolgozik. A 20-as évek végén Berlinben tölt el két évet, ahol sok arcképet fest pasztellel és olajjal. Utána szülővárosába tér haza. Megeleveníti kertjének bensőséges hangulatát, költői részleteit. Sűrűn kap megbízást, főleg keleti tárgyú illusztrációkra. 1933-ban Hajdúböszörményben Káplár Miklóssal és Maghy Zoltánnal, 1935-ben a Déri Múzeumban Maghy Zoltánnal rendez közös tárlatot többek között. A II. világháborúban munkaszolgálatra hívják be és ott is hal meg 1945-ben.

Életműve töredékességében is meggyőző erejű. Komolyan fogta fel minden alkotását, az őszinte élmény erejére épített, néha túlzóan naturalizmusba hajló látással. Nem volt lázadó lélek, csendes derű, gyakran melankólia fonódott alkotásaiba. Ha túléli a terror éveit, lírája bizonyára drámaibb akkordokkal mélyül. Megtett útja így is messzire mutat. Művészetével beírta nevét Hajdúböszörmény festői közé.

78-5483 Af. (2)

Kampler Kálmán

MDK

Káplár bácsi

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállítás

Kampler Kálmán

Debreceni művészekkel együtt állított ki, 1932.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk. Bőgel József/
1961. Debrecen 70. l.

Kampler Kálmán kat.

1. Virágok a Könyvtőn, Olf. a Hajdu-
sági Muz. t.
2. Gyermekarckép, olf. 1928. Molnár
René t.
3. Kert. olf. a Hajdusági Muz t.
4. Sakuntala. olf. ö.v. dr Molnár
Istvánné t.
5. Illusztráció a Hytopadeshához (Két
sakál) temp.. ö.v. Molnár I.né t.

1 reprodukció: Gyermekarckép

Hajdúböszörményi képzőművészet Jáslata.
Debrecen. 1958. kat. Marjai Máton, Jóth Ervin. 17 l.

Kampler Kálmán Katalógus

Hajdubönösményben szül. 1902-ben.
Apja K. Péter igazgató-tanító.
6 gyerek közül Kálmán volt a legidősebb. Mai diákkorában csak a rajzolás, festés érdekelte.
Molnár István nekem i közéken csatlakozók. (fogt.)

Hajdubönösményi képzőművének Tárlata, Debrecen 1958, Kat: Marjai Mártonné Dr. Tóth Ervin.

10 l.

Kampler Kálmán vakolópus
(3 fogt.)

1933-ban Ziáll Hajdúböszörmény-ben képlár hitlössel és Magi Zoltánnal. K.K.-t. a 2-ik világháborúban munkaszolgálatra hívták be és Sopronkőhidán megölték.

— . —

Hajdúböszörményi kiszörnövének Tárlatai. Debrecen, 1958. kat. Marjai Mártonné Jóth Erwin.

11 l.

Kampler Kálmán katalógus. (1 fogt)

Kolnás Istvánnunk zárszámhetes, h. feljutott a fővárosba az éntrefjutás. A Hanis Kő-i festőisk. növendéke lett. Tanárai: Iván Gy. B., Réti I., Fényes A. voltak. 1925-ben Glatz O. tanítványa. 20 évek végén Berlin. Ott arcképeket fest pantellel és olajjal. Utána harátés (fogt)

Hajdúböszörményi Képzőművének Tárlatu. Debrecen, 1958. kat. Marjai Mártonés Tóth Ervin. 10 l.

Kampler Mihal katalógus

Harabáste (2 folyt.)
után (Berlinből) sorban hap megbízásokat, fölep zeleti hányan illusztr. feladat tat. 1935 Kőrös Ziáll. Magi Zoltánnal a Béri Mus. ban. kön. zépet voltak a tt Ziállilva: Muszátlis rest, Orgonabokor, Pelunia, Tél, Novemberi köd, Vénasszonyok mozgása a Ratha és Krishna (folyt.!) Szalvia, Salambó stb.

Hajdúbönösményi képzőművészek Társlata. Kat.: Marjai Máton és Jóth Ervin. 10 l. Debrecen 1958.

MDK

Kampler Kálmán

kitüntető elismerésben részesült

A Szinyei Társaság Tavaszi Szalonjának dijai.
Ujság 1927. márc. 27. 17.l.

Kampler Kálmán

festő

l. Tavaszi Szalon

XIII.

XVIII. Menetrend.

48.

XIX. Hirdetések.

6, 24, 32, 44, 52, 60, 68, 76, 84, 96, 108, 120
56, 164, 172, 180, 188, 196, 204, 220, 228, 236
52, 260, 268, 276, 286, 294, 302, 310, 322, 330.

KÁNTOR JÁNOS

Dráma

– Kántor János képei –

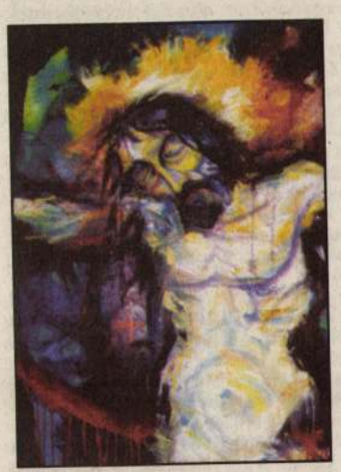

Corpus

Esztergom új kiállítótermében, a Héphaisztosz Kft. galériájában (Szegfű u. 2.) nyílt meg a kortárs képzőművészet egyik legeredetibb tehetségének, *Kántor János* festő-grafikus művésznek a kiállítása, amely augusztusig látható. A tárlatot méltató *Prokopp Mária* művészettörténész nem csupán a város számára tartja gazdagodásnak a galériát, hanem egy kiüresedő, embertelen korban országos felhívásnak, ahol először olyan művész alkotásai láthatók, aki a keresztény humanizmust képviseli.

Krisztus-arc, emberarcok környezetében a spiritualitás kap rangot, az egyes képeken, amelyek a szépség drámai, ám az erő és a fény találkozásában a látás pszichológiáját „tanítják", Kántor János valóban tanárnak is vallja magát, kinek hivatása a tanítás, kicsiket s nagyobb gyerekeket a rajzolás mesterségére oktat úgy, hogy sohasem tantárgyként kezeli a rajzot. Az országban festőiskolákat vezet, a filozófiát nagy mesterektől „kölcsönzi"; szubjektum és objektum között a kapcsolatot talán *Boethius* segítségével keresi, a szép dolog (kép, tárgy) és a műélvező lelki igényének arányosságában, mert a kettő a hiteles művészetben testvér.

Dráma című képe a művésznek akár ars poeticája: mélykék Corpus, s mögötte a derengő fényben zarándokló embercsoport történelem és magyar sors, ahogyan *Balassa Bálint* reminiszcenciái túllépnek a program-költészeten.

Kántor intellektuális festészete a megszenvedett lélek dokumentuma, lassan alkot, töprengve. „Átír", újrafogalmaz, amíg ecsetje megnyugszik, sok idő telik el. Talán harminc kép mindössze, ami a falakon látható, s háromnégy év telt el e kis kollekció elkészültéig. Az *Átváltozások* két arca *Bartók* két arcképével párhuzamosítható, a *Liturgikus táj* pedig a teremtéssel megszentelt világ oltára: kő és növényzet messzeségbe tűnő menzája… Függő Krisztus-alakja szenvedésében a vigasztalás; a néző – szemlélve – természetes módon találja meg önmaga vágyában a változhatatlan szépséget.

Tóth Sándor

Vőfélyből lelkipásztor

Papszentelés és újmise a felvidéki Nádszegen

Juhos Ferenc verbita szerzetest június 4-én szentelték pappá, és újmiséjét másnap tartotta Nádszegen. „Elképzelni sem mertem – mondta az atya –, hogy első szentmisémet itt, ennél az oltárnál mutathatom be, ahol szinte mindennap ministráltam." A felvidéki Nádszegvel Ferenc megkapta az áldozópapi hatalmat, Isten és az emberek szolgálatára. Utána a jelen lévő magyar, szlovák, lengyel, indonéz, indiai papok is megerősítették ezt kézrátételükkel.

Herdics György címzetes apát, nádszegi plébános és a helyi polgármester arról számolt be, hogy a falubeliek mi-

Hívogató harangszó Tiszaújvárosban

A tiszaújvárosi görög katolikus templom két új harangját szentelte fel *Keresztes Szilárd* hajdúdorogi megyés püspök május 29-én.

A háromszáz kilogrammos nagyobb harang Tiszaújváros Önkormányzatának adománya, a száznegyven kilogrammos harangot pedig a tiszaújvárosi hívek készíttették egyházközségüknek. A harangokat a lengyelországi Przemyslben öntötték, a magyarországi munkálatokat pedig idősebb és ifjabb *Farkas Titusz* mester végezte.

A szentelési ünnepségen részt vettek a város vezetői, országgyűlési képviselők, a képviselő-testület tagjai.

A megyés püspök a felszentelt harangokkal kapcsolatban hangsúlyozta: „A harang most már állandó kérés, állandó kopogtatás lesz mindnyájunk lelkén. A harang azért van, hogy messze is hallják a szavát, és a hívek tudják, imádkozni kell, valamint azok, akik nem tartoznak semelyik egyházhoz, gondoljanak arra: mindnyájan Isten gyermekei vagyunk. Ez azt is jelenti, hogy kölcsönösen becsülnünk kell egymást. Krisztus küldetésében, mi mindig hívjuk és várjuk az embereket. Nem zajos propagandával, nem erőszakkal vagy kényszerítéssel, hanem várjuk a szív szeretetével, az evangélium szelídségével, a harangnak nem harcos, hanem szívbemarkolóan imád templomra, Istenre, az imádságra figyelmeztetik. Szívből kívánom, hogy az a lelkesedés, amely sok ember adományából megalkotta ezeket a harangokat, legyen mindenki szemében kedves, megbecsült dolog. Tegye gazdagabbá a két harang szava, csengése életüket, hogy ne csak a

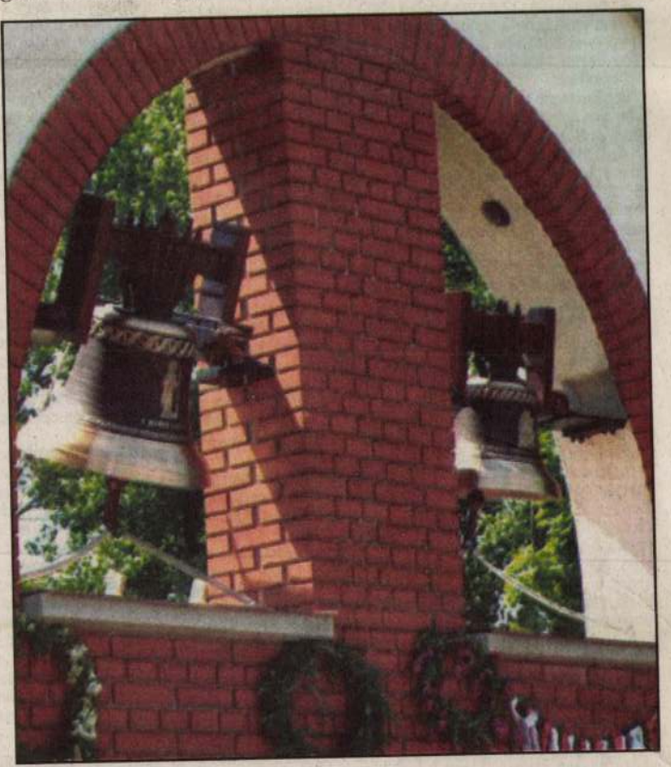

gyárak zaját halljuk. Gondoljanak arra, hogy ezzel nemcsak a görög katolikusok lettek gazdagabbak, de az egész város is, mert ezek a harang-

egyházak, önkormányzatok és civil szervezetek."

A tiszaújvárosi görög katolikus egyházközséget 1991-ben alapította Keresztes Szilárd megyés püspök. A görög katolikus templom 1994–96 között épült fel, a parókia pedig 1997–98-ig készült. Mindezek az építkezések a hívek áldozatának, Tiszaújváros önkormányzatának és a helyi cégek nagylelkű és folyamatos támogatásának köszönhető. A városban kilencszáz fő

EGYHÁZI ZENE

A Szent István-bazilika énekkarának műsorából. Jún. 12. 10 órakor Bárdos lajos: Missa prima. Kodály Zoltán: 114. genfi zsoltár. **Jún. 19.** 10 órakor W. A. Mozart: Missa brevis in D, Franz Schubert: Salve Regina

Orgonaest jún. 11-én, 19 órakor a Szent Anna-templomban (I. ker. Batthány tér) közreműködik Káli-Kullay Rita orgona; Szabó Barbara, orgona, ének; Zsekov Mónika, hegedű és a Zeneakadémia hallgatói. **Műsoron:** Buxtehude, Pergolesi, J. S. Bach, Mendelssohn, Reger művei.

A belvárosi Szent Mihály-templomban (az Angolkisasszonyok templomában: V. Váci u. 47/b) **jún. 11-én** a 16 órai szentmisén **Carmine Celebrat Kórus – Palestrina: Missa brevis. Vezényel:** Zimányi István. **Június 19-én, vasárnap 18 órakor „In memoriam Bucsi László" a templom Liszt Ferenc Kórusa** hagyományaihoz híven nagyszabású egyházzenei hangversennyel emlékezik meg néhai, szeretett pap karnagyáról. Műsoron: **Johann Sebastian Bach: h-moll mise.** Közreműködik: Szabóki Tünde - szoprán, Takács Tamara - alt, Molnár András - tenor, Cser Péter - basszus, Sirák Péter - orgona, a Victoria Kamarakórus, a Liszt Ferenc Kórus és Zenekar. Vezényel: Farkas Mária.

A Magyar Szentek templomában (Magyar tudósok krt. 1.; Petőfi híd budai hídfő) **jún. 12-én vasárnap 11.30-kor szentmise; a magyar katolikus egyházzene ünnepe.** Közreműködik a budai ciszterci Szent Imre, templom Szent Alberik kórusa. Vezényel: Somogyvári Ákos és Tóth Eszter. Műsoron: Bárdos: Missa quarta, Liszt, Kodály és Bárdos kórusművek.

Az **Egyetemi templomban vasárnap a 9 órakor** kezdődő nagymisén a **templom Don Bosco Ének- és Zenekara** énekel. Vezényel: ifj. Benyus Sándor és Bakonyi Katalin.

Az óbudai főplébániatemplomban jún. 12-én, vasárnap a 18 órai szentmisén Mozart Koronázási miséje hangzik fel, utána 19 órakor Bach Magnificat-ját Ardó Mária, Bokor Jutta, Molnár András és Berczeli István, valamint az Albert Schweitzer Kórus és Kamarazenekar adja elő. Vezényel: Kenessey László.

Makkosmárián jún. 12-én, vasárnap a fél 12-es szentmise keretében — a zeneszerző halálának 500. évfordulójára emlékezve — elhangzik **Obrecht: Missa de tous biens playne** c. műve. Előadja az ANS Chorus Bali János vezényletével. Minden érdeklődőt szeretettel várnak! **A Makkosmáriai Orgonaesték** következő hangversenyét **június 18-án, szombaton délután 6 órakor** tartják a kegytemplomban. Horváth Márton Levente orgonál J. S. Bach, C. Franck, Antalffy Zsíross Dezső és Alain műveiből. Közreműködik: Dénes Mónika (szoprán). Belépődíj nincs. Mindenkit szeretettel várnak.

A szervita templomban jún. 19-én a 11,30 órás szentmisén elhangzik a **Carmine Celebrat Kórus előadásában Kodály: Missa brevis.** Orgonál: Kály Kullai Rita. **Vezényel:** Zimányi István.

Budapesti Bach-hét a Deák téri evangélikus templomban jún. 6–12-ig. Jún. 6., hétfő: kamaraest — Ábrahám Márta, hegedű; Dobozy Borbála, csembaló. **Jún. 7., kedd:** orgonaest „In memoriam Peskó György" — Bán István. **Jún. 8., szerda:** kamaraest — Ittzés Gergely, fuvola; Adéla Stajnochrová (Csehország), hegedű; Papp Rita, csembaló. **Jún. 9., csütörtök:** orgonaest — Krzystof Latala (Lengyelország), orgona; Kamila Zajcková (Szlovákia), ének. **Jún. 10., péntek:** hegedűest — Banda Ádám. **Jún. 11., szombat:** kamaraest — Csalog Benedek, fuvola; Christine Schornsheim (Németország), csembaló. **Jún. 12., vasárnap:** kantátaest — Zádori Márta, szoprán; Gémes Katalin, alt; Timothy Bentch, tenor; Moldvay József, basszus; Trajtler Gábor, orgona; LUTHERÁNIA ÉNEKKAR; WEINER-SZÁSZ KAMARASZIMFONIKUSOK. Vezényel: Kamp Salamon. **Az előadások minden este 7 órakor kezdődnek.** Művészeti vezető: Kamp Salamon, országos egyházzenei igazgató. A Bach-hét rendezője a **Pesti Evangélikus Egyház Deák téri Egyházközség** (1052 Budapest, Deák Ferenc tér 4., Tel.:483-2150) és a **Magyar Bach Társaság.**

A keszthelyi kármelita bazilika fennállásának 75. évfordulója alkalmából: **Sass Sylvia világhírű operaénekesnő koncertjére kerül sor,** melynek helyszíne a Kis Szent Teréz templom (Keszthely, Tapolcai u. 1.) **A koncert időpontja: jún. 18., szombat, 19 óra. Június 19-én, vasárnap 11 órakor kiállítás lesz a művésznő festményeiből.** A kiállítást megnyitja: Szalóky Anna. A hangversenyre és a kiállításra a belépés díjtalan, mindenkit szeretettel várunk.

Jún. 19-én, vasárnap [illegible]

mendi plébániatemplomban, a helyi temetőben helyezték nyugalomra a boldog feltámadás reményében.

Kneip István kanonok, ny. plébános életének 62., áldozópapságának 37. évében **máj. 27-én elhunyt.** Az engesztelő szentmiseáldozatot jún. 3-án, pénteken mutatták be érte a pécsi köztemető kápolnájában, majd a kápolna kriptájában helyezték örök nyugalomra.

Tóth József Hugó OPR. A.E.M. ny. kápolnaigazgató máj. 31-én visszaadta lelkét Teremtőjének. **Beszentelése: jún. 14-én, 14.15-kor Farkasréten** (Makovecz terem). **Temetése: jún. 17-én a** Csornai temető RENDI parcellájában 11 és 12 óra között.

IMAÓRÁK

Virrasztás Magyarországért. Budapesten a **Szent István-bazilika Szent Jobb-kápolnájában minden csütörtök este 8 órától péntek 5 óráig.** Szentmise 21 órakor. Minden nap 15.45-től közösen imádkozzuk a teljes rózsafüzért (örvendetes, világosság, fájdalmas, dicsőséges).

A Szent Korona erejének és eredeti állapotának helyreállításáért mutatnak be szentmisét minden hónap **első csütörtökén a Szent István-bazilika Szent Jobb-kápolnájában délután 3 órakor.** Minden hazáját féltő, szerető és azért tenni akaró magyar testvérünket szeretettel **hívjuk és várjuk.**

Jézus Krisztus és a Szűzanya Szeplőtelen Szent Szívének mielőbbi győzelméért, nemzetünk és az egész emberiség bűneinek engeszteléséért minden hónap **utolsó csütörtökén,** 20 órai kezdettel **engesztelő rózsafüzért imádkozunk,** majd ezt követően, **21 órakor szentmise** Kemenes Gábor atya vezetésével. Cím: **XI. ker. Villányi úti Szent Imre-templom.**

Az Egyetemi templom és a Központi Papnevelő Intézet hitoktatási rendje a 2004/2005-ös tanévben. **Hétfőn 16 órától** alsó tagozat, 17 **órától** felső tagozat. **Csütörtökön 19 órakor** egyetemistáknak. **Péntekenként 16.30 órától** középiskolás hittan. A hitoktatás **az adott időpontoktól folyamatosan** történik a **Papnevelő Intézetben.**

Az Oltáriszentség Évében minden csütörtökön egész napos **szentségimádást** tartanak a **belvárosi Szent Anna szervita templomban.** Csendes imádásra várjuk a híveket **9–17 óráig,** 17.15 órakor szentmise. Cím: **V. ker. Szervita tér 6.** (Megközelíthető a Deák térről, vagy a Ferenciek teréről 3-4 perc a Petőfi Sándor utcánál.)

Állandó imaprogram az Irgalmasság Völgyében, a vecsési Andrássy-telepi római katolikus plébániatemplomban. Minden pénteken 12 órától szentségimádás, 15 órától irgalmasság órája, utána szentmise, szándékokra. Legkedvezőbb megközelítés: Kőbánya-Kispest metróvégállomástól 30 percenként induló volánbusszal a Vecsés Martinovics téri végállomásig, vagy vonattal Vecsés nagyállomásig, és onnan gyalog az Andrássy-telepi templomig. (Martinovics tér)

S.O.S. IMA telefonszolgálat: 214-2125. Meghallgatunk és imádkozunk veled. **Személyesen hétvégén 18–21 óra között,** a többi időben üzenetrögzítő működik.

Indiai püspök, Andrews Thazhath mutat be ünnepi szentmisét **júl. 3-án, vasárnap de. 10 órakor** „India apostolának", Szent Tamásnak ünnepén **Martűn, az ország egyetlen Szt. Tamás-templomában.** Az egzotikus szépségű, indiai stílusjegyekkel ötvözött templom a rendszerváltozásnak köszönhetően épült fel a városban. Az ünnepi szentmisét hangverseny követi, **21 órakor fáklyás körmenetet tartanak a város központjában az oltáriszentséggel.** A körmenetet ugyancsak a Tamás apostol vértanúságának helyéről jövő indiai püspök vezeti. Érdeklődni — esetleg szállás ügyben is — az **56/470-073** számon lehet Tamási József plébánosnál.

Jásdszentkúton ünnepi szentmise lesz **júl. 3-án, 17-én, aug. 7-én, aug. 15-én.** Az őszi nagybúcsú szept. 11-én, a kisbúcsú szept. 18-án lesz.

BÚCSÚK

Mátraverebély-Szentkúton a Nagyboldogasszony-bazilikában, Magyarország legősibb Mária kegyhelyén, ahol a teljes búcsú minden nap elnyerhető, jún. 12-én Páduai Szent Antal búcsú ünnepe lesz. Megáldjuk a gyermekeket és gyermekeket váró, édesanyákat. **Június 26-án** szent László király, Szent Péter és Pál, Keresztelő Szent János születése, **júl. 3-án** Sarlós Boldogasszony-búcsút tartunk. Szentmisék 9 órakor és 10 óra 30 perckor pedig körmenettel vetően, körülbelül **7 órai** kezdettel kerül sor. A következő alkalom: **jún. 13. Az Eucharisztia a hálaadás** Tartja: Székely János

A Farkasréti Ökumenikus Esték keretében jún. 13-án 18.30-kor a Budapest, XI. Németvölgyi út 138. sz. alatti közös evangélikus-református templomban **Szeverényi János evangélikus lelkész *Egyetemes egyház – új keresztény közösségek*** címmel tart előadást. Minden érdeklődőt szeretettel várnak.

A "Domonkos Esték" rendezvénysorozat keretében Dr. Mikola István, a Magyar Egészségügyi Fórum elnökének "Az egészség nem minden, de minden semmi az egészség nélkül" című előadására **június 16-án, csütörtökön 19 órai** kezdettel szeretettel várunk mindenkit, az előadást követő szerény vendéglátással egybekötött baráti beszélgetésre is. A belépés díjtalan, de adományokat szívesen fogadunk a leégett templom felújítására. HELYSZÍN: Rózsafüzér Királynéja domonkos templom oratóriuma Budapest, XIV. Thököly út 56. Bejárat a Cházár András utca felől.

FELHÍVÁS

Az Esztergom-Budapesti Érseki Bíróság tisztelettel megidézi az ismeretlen helyen tartózkodó **Gál Mónika** (Bőcs, 1973) alperest, hogy a **KOLESZÁR contra GÁL köteléki perben 2005. június 14-én, 8 órakor** a Bíróság Székhelyén (1014 Budapest, Úri u. 62.) megjelenni szíveskedjék. – Dr. Khirer Vilmos bírósági helynök, Dr. Csordás Eörs bírósági jegyző.

FELVÉTELEK

Pasztorálpszichológia egyetemi szakirányú továbbképzés indul a 2005-2006 tanév őszi félévében a **Debreceni Református Hittudományi Egyetemen, levelező tagozaton.** A képzés ideje 5 szemeszter, havi 3–5 nap hétközben. Tandíj: 60 000 Ft/félév. A jelentkezés feltétele: a saját egyházban megszerezhető legmagasabb szintű (egyetemi vagy főiskolai) teológiai végzettség. Beküldendő: pár soros kérelem a szak megnevezésével és a jelentkező elérhetőségeinek feltüntetésével, szakmai önéletrajz, diplomamásolat, 2 db igazolványkép. **Jelentkezési határidő: 2005. június 31.** (DRHE Rektori Hivatal 4026 Debrecen, Kálvin tér 16. **A felvételi nap 2005. augusztus 27-én, szombaton lesz,** amelyen 10 és 16 óra között minden jelentkező jelenlétére számítunk. **További információ:** 52/ 516-866; szabozs@drk.hu ;illetve a DRHE honlapján http//www.drhe.drk.hu.

Gázvezeték- és készülékszerelő, valamint vízvezeték-, és **központifűtésszerelő** szakképzés nappali tagozaton. Kollégiumi elhelyezés lehetséges. Nyári tanfolyamok felnőtteknek. **Páli Szent Vince Szakiskola.** Tel.: (1)370-8423

ALAPÍTVÁNYOK

Baselből Görnöri-Morf Zoltán 1000 svájci frankot küldött. **A pénzt a zabolai táborozásra és kárpátaljai iskolai táborok támogatására használják fel.** Köszönjük a segítséget Gádor Károlynénak Mikén, Megyeri Sándornénak Vácdukán, László Imrének Solymáron, Forgács Eszternek, Ruszti Jenőnének, Lucza Ferencnének Budapesten, Matók Lajosnénak Szekszárdon. Szűcs Bélánénak, Molnár Miklósnénak Székesfehérváron. Aki segíteni tud, annak csekket küldök: Átányi László, 1119 Budapest, Etele út 23. Telefon: 203-3201. **Szent Adalbert Misszió Alapítvány A NAGYÍTÓ ALAPÍTVÁNY** Öntől is örömmel fogadja az SZJA 1%-át, amelyet lelkes önkénteseinkkel együtt középiskolások közösség- és személyiségfejlesztésére fordítunk. **Adószámunk:** 18464874-1-06 További információk: www.nagyito.hu Köszönjük!

KÖZLEMÉNYEK

Örömmel közöljük, hogy Budapesten, a **kármelita templomban** (XIII. ker. Huba utca 12.) **Nagy László Levente Pál OCD testvért diakónussá szenteli Takács Nándor Jusztin kármelita püspök.** A szentelés időpontja: június 25., szombat a 11 órakor kezdődő szentmisében. Az ünnepi eseményre mindenkit szeretettel várnak.

Török Bálint: „Farkas esz meg, Medve esz meg ... Szent-Iványi Domokos és a Magyar Függetlenségi Mozgalom" [illegible]

LELKIGYAKORLATOK

KERESZTÉNY PEDAGÓGUS LELKIGYAKORLAT ÉS TOVÁBBKÉPZÉS. „Fiatalokat nevelni napjainkban nehezebb és fontosabb, mint valaha, de ez a kihívás jelenti hivatásunk páratlan szépségét is." — Idén 16. alkalommal rendezzük meg — minden érdeklődő számára — harminc órás tanúsítványt adó ***akkreditált továbbképzésünket*** **TÉMA: „TEKINTÉLY ÉS DEMOKRÁCIA" LELKIGYAKORLAT VEZETŐK: Bábel Balázs érsek, Farkas István piarista. TOVÁBBKÉPZÉSEN ELŐADÓK: Seregély István érsek, Bosák Nándor püspök, Gombocz János egyetemi tanár, Jelenits István piarista. HELYSZÍN: Kecskemét, Piarista Iskola (Jókai u. 1.) IDŐPONT: 2005. aug. 1—3. lelkigyakorlat; aug. 4—6. továbbképzés KÖLTSÉG** (részvételi díj + szállás + étkezés)**: 6 napra 23.000 Ft. vagy részarányos összeg, amit a munkahely is fizethet. JELENTKEZÉS *vagy*** Farkas István piarista 9200 Mosonmagyaróvár, Fő u. 4. (válaszboríték) ***vagy*** **ha van e-mail elérhetősége: ker.ped.tov@citromail.hu** címen **JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: mielőbb, de legkésőbb 2005. június 30-ig Kérjük, jelezze érkezési időpontját, napra lebontva: SZÁLLÁS, REGGELI, EBÉD, VACSORA igényét.**

A győri egyházmegye Hitoktatási Bizottsága Pápai Lajos megyés püspök felügyeletével az idei évben is megrendezi a **KATEKETIKAI LELKIGYAKORLATOT.** A lelkigyakorlatra **júl. 4–7 között kerül** sor a **győri Szent László Katolikus Egyetemi Szakkollégiumban** (9026 Győr, Damjanich u. 58). A lelkigyakorlat hétfőn ebéddel kezdődik és csütörtökön ebéddel fejeződik be. A lelkigyakorlat témái az Eucharisztia Évében az oltáriszentségről szólnak. A lelkigyakorlat költsége — szállás és teljes ellátással — 8000 Ft. **Jelentkezési lap igényelhető** a következő címen: Egyházmegyei Hivatal, 9021 Győr, Káptalandomb 5/b. A borítékra írják rá: „Kateketikai lelkigyakorlat". **A jelentkezési határidő: június 25.**

„Bibliai nők nyomában" címmel lelkigyakorlatra hívjuk a **16–26 év közötti lányokat aug. 26–29. Dobogókőre.** A Szentírás női alakjain keresztül szeretnénk közelebb kerülni Istenhez. Segítségünkre lesznek ebben a biblikus tanítások, a liturgiába való bekapcsolódás, személyes és csoportos beszélgetések, és az egyéni elcsendesedés lehetőségei az oltáriszentség előtt és a természetben. Jelentkezhetnek: bérmálkozásra készülők, ministránsok, ifjúsági hittanosok, kórustagok, a plébániák aktív tagjai, katolikus iskolák tanulói. **Jelentkezési határidő: júl. 15.** A részvételhez támogatást adunk, így a várható költség 5000,- Ft/fő. Jelentkezési lap kérhető a pasztoral@katolikus.hu, pasztoral@katolikus.hu; benedi17@freestart.hu, benedi17@freestart.hu vagy Főegyházmegye Pasztorális Szakterület női hivatásreferensétől: 1035 Bp. Kórház u. 37. Tel.:388-8982. Szeretettel várunk!

MANRÉZA Spirituális és Konferenciaközpont programjaiból: **Június 12.** Meditációs vasárnap (8.30 órától 17 óráig díjmentes, lehetséges a szombati érkezés). **Jún. 17–19.** Hétvégi lelki napok (péntek 18 órától vasárnap délig). **Jún. 24–26.** Hétvégi lelki napok (péntek 18 órától vasárnap délig) **Július 24–27.** Egyénileg kísért háromnapos Szt. Ignác-i lelkigyakorlat (ifjúsági) (az érkezés napján 18 órától a távozás napján délig). **Jún. 24–29.** Egyénileg kísért öt napos Szt. Ignác-i lelkigyakorlat (ifjúsági) (vasárnap este 18 órától a következő vasárnap reggelig). Augusztusban egyéni egyeztetés szerint végezhetők személyesen kísért lelkigyakorlatok. A LELKIGYAKORLATOKAT KÍSÉRI: P. Ambrus Lóránt SJ., Lakatos Attila SJ., P. Sajgó Szabolcs SJ., Tegzes Katalin SA. nővér. **JELENTKEZÉS ÉS INFORMÁCIÓ:** MANRÉZA Spirituális és Konferenciaközpont H-2099 Dobogókő, Fény u. 1. Tel: 06-26-347-681; Fax: 06-26-347-633 E-mail: manreza@manreza.hu; Honlap: www.manreza.hu

SZENT GELLÉRT LELKIGYAKORLATOS HÁZ. Jún. 9–12. „Reményben élni" **Nemeshegyi Péter** atya lelkigyakorlata. **Aug. 11–14. Oloffson Placid** atya lelkigyakorlata. **Aug. 15–22-ig** 8 napos szentignáci lelkigyakorlat **Kiss Ulrich** atyával. **Jelentkezés:** 06-26-

Katalin Gy. Kamrás

Terami Tusemüvek

in einer gemeinmen Ausstellung in der transdanubischen Stadt Siófeszfehérvár

Budapester Rundschau

1979 okt. 15.

Kampler Kálmán

1925. SzMPT. által díjazott művének kiáll. N. Szalon
Este a kertben, olaff.
Korall gyöngyös leány, olaff.

SzMPT-tól dicsérő elismerés.

~~Archiv f. Anthropologie IV. 4, 69, 213, V. 166.~~

~~Verein für Siebenbürgische Landeskunde VIII. 30.~~

Kampler Kálmán

l.

Évk Déri 1941

64. l.

Kampler Kálmán

120 A sötét szemüek, olajf. 5000
121 Egy kollégám, olajf. mgtul.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926.

Kampler Kálmán

1927. kitüntető elismerés.

Tavaszi Szalon

Térkép.

E megkeletelt lapnak, a
rum van adva, felirata alól a j

HVNGARIAE LOCA P
CIPVA [redacted] RECE
ATQVE EDITA PER
SAMBVCVM PANNONI
HISTORICVM. ANNO

fölül jobbra: Sereniss: Princi
Archiduci Maximi
fratri dicatum
a lap hátán pedig HVNGARIA czi

E Rm., mér. a rl.

99-92-13.

Kampler Kálmán

138 Leány prémes kabátban, olajf. 160.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

Istokovits Kálmán
118 Temetés, olaj. 800.—

Kampler Kálmán

hajduböszörményi festő

1935. január 13-20. koll. kiáll.

a Déri Muzeumban.

Évk Déri 1935. 88. l.

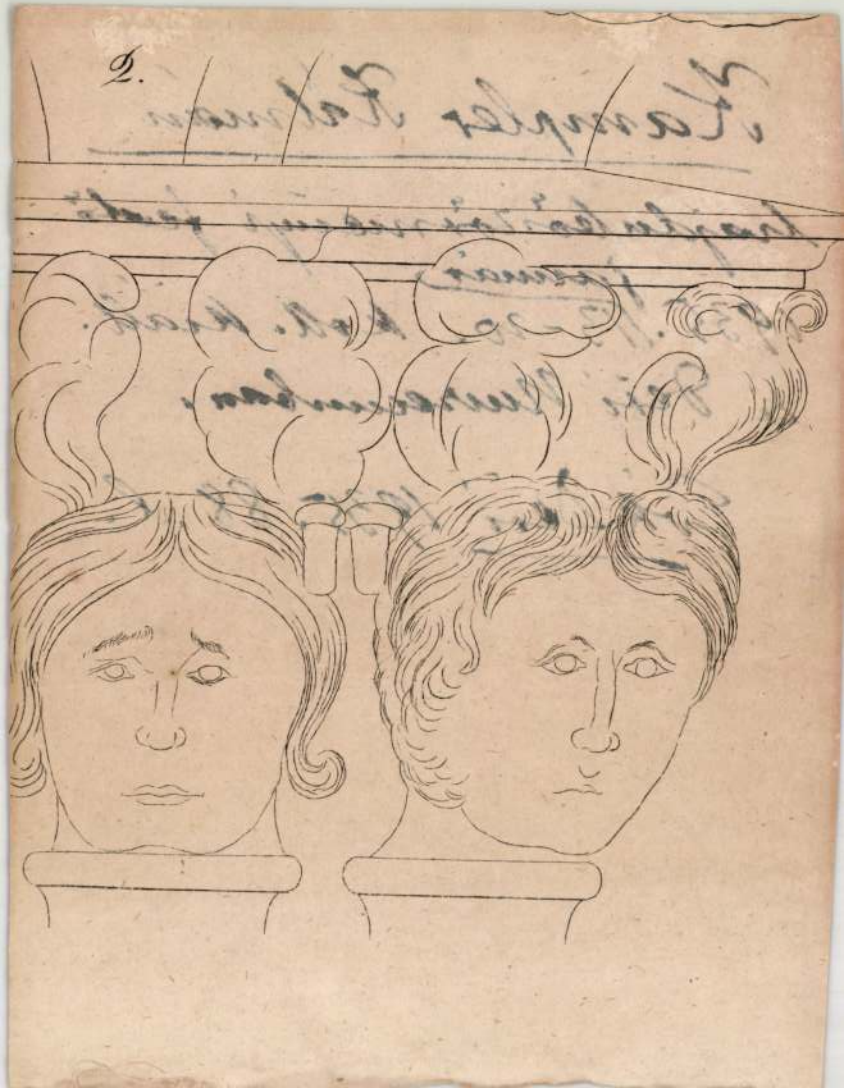

Kampler Kálmán

1935. nov. 24 – dec. 1.

Résztvett a Debreceni Műpártolo Egyesületnek a Déri Muzeumban rendezett kiállitásán.

Erik Déri 1935. 88. l.

6.

Kampler Kálmán

festő

1933. dec - 1934. jan.

részt vett a Debreceni

Műpártoló Egyesület

kiállításain.

Erdélyi 1933. 46. l.

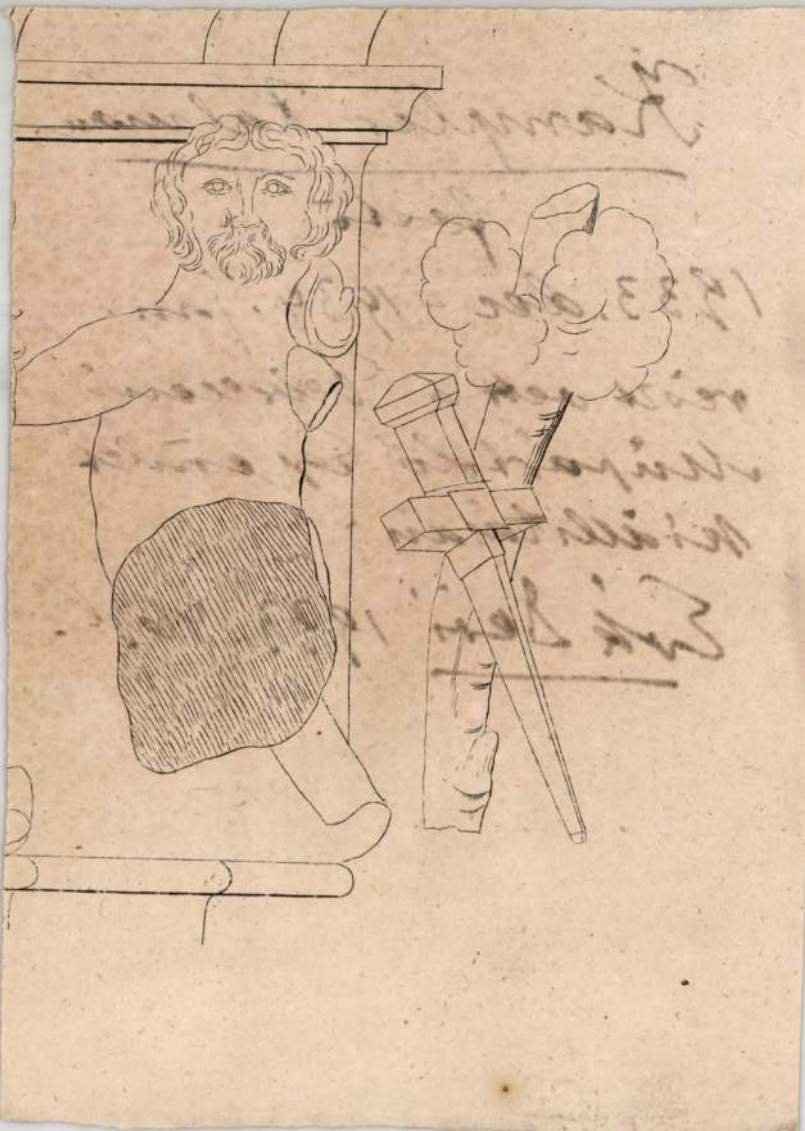

Kampós Erzsi, iparművész

poháralátétek
repr.

–: Mit ajándékozzunk?
Magyar Ifjúság, 1970. XI. 27. 16. l.

Kampós Erzsi, iparművész

- spárgából készített pohár - és edényalátétje kapható az iparművészeti boltban.

— : Mit ajándékozzunk?
Magyar Ifjúság, 1970. XI. 27. 16. l.

Kampsa János, képfa-
ragó. l. Campsa J.

Kampsa Pál, képfaragó.

l. Campsa P.

Kanák József

MDK

Euzinos váza, kerámia

Füles korsó, kerámia

Műcsarnok 1950.Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Jurij Kanasin

nohránművén

„Gudei történetel" c. alkotását

Köztéren helyeztél el, a többi művét a nagyatádi

nohorpavkban.

Somogyi Néplap

1979 szept. 30

Jurij Kanasin, szovjet szobrászművész

„Új szobrok Nagyatádon". Az alkotóidény befejezésével átadták a nyáron készült szobrokat a városnak. — A művész „Erdei történetek" c. alkotását köztéren helyezték el. /említve/.

Somogyi Néplap, 1949. szept. 30.

Kassa Edvárd

festő

1923

Szinnyei 1930. 84. l.

bbra ~~[illegible]~~ fordult, diszes keretü tojásdad medaillon-
barkót hord, szakálla ~~[illegible]~~ leberetvált. Colláré-
, ~~[illegible]~~ kabátja végig be van gombolva. Felirata

OR GERGELY"

i a keretnek 18.4: 14. Jan.

8959.

képei s életrajzai. Pest, Heckenast Gusztav, 1857.
v.

294/95 N° 13.

Kármutcai Ötvös

János

Szombathely. 1614–1630

l.

Horváth Tibor

26. l.

M.D.K.

Kamyn, Beneder, kőmives

rohonci születésű s a 17. sz. végén szülővárosa építhezéseinél dolgozott.

Mária G. Aggházy: Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst.

Acta Historiae Artium,
Bp.1967. Tom.XIII. fasc. 4. 323. old.

Kán Zsófia

ötvös

1918-1919

Éinnisk 1930.84.l

Ī – 1905. átvételi ~~[illegible]~~ jegyzék 32. – Száma az Orsz. Képtár-ban a sz. nban 1685. és a leltárban 2698. – A Jankovich-gyűjtemény ~~[illegible]~~ 41.

At Kept 91
D. r. 62
Ujl. 90.

Jankovics gyűjt. 41

Jurij Kanasin

Nagyatád, Széchenyi tér
Jurij Kanasin: Erdei történet,
dombormüves oszlop,
tölgyfa, 95 cm Ø.

—: Köztéri szobrok.
Művészet, 1980. szeptember – 47. lap.

Kanász vár tanya

Parád mellett

Pásztor József

A Mátra.
Pp. 1929.

137. l.
Teppel
142. l. 143. l. teppel
alaprajza 144. l.

KANAZ Z. /?/

1890 körül

Z. Kanaz: Schafherde im Walde.
Öl auf Leinw., 68x99 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
443. Kunstversteigerung
15. bis .8. Mai 1979.
Katalogus 64.sz., 21. old.
Kép: Taf. 21.

Kanázsvár

Középkori őrtorony

l. romjai

Pász Hevesmvárai -

31 – 34. l.

képei 96. l.

utáni

Kázoni József

debreceni oszlalos rajzo- egy oszlalról
1800-ból. 226. sz. reprodukció.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor-
művészet a 18-19 század fordulóján,
Budapest, 1972

Kanász József, gyermekrajzoló

Surdi.
Dijat nyert.

— : János vitéz — gyermekrajzok

M.

ESTI HIRLAP, Br. 1974 [illegible] 4.

Kauber Péter

III. díj a IX. Kisplasztikai Biennálén

Magyar Nemzet 1985. VII. 1.

Kamber Péter

Kiállítás a Péter Galériában

Magyar Nemzet 1985. VIII. 29.

Kanker Péter

Pécsi Galéria kiállítása

Magyar Nemzet 1985. VIII. 29.

Kancza József

jándi lakos, ácsmester utasítása nyomán 1791-ben Kakuk Imre ács épitette a jándi (Berek m.) ref. templom fatornyát

Domfaép 7. l.

Kancza József

ács

1791. Tánd

Bal Hel 131-l

KERÉKGYÁRTÓ ISTVÁN
MEZŐCSÁT.

62

Kanczler István festő

Pakson tegnap nyílt meg a a művész és Halára Róbert festő kiállítása. Mindketten a járás képzőművész alkotó munkaközösségének tagjai.

Tolnamegyei Népújság, 1974. nov. 6

M.D.K.

Kánczer Kálmán

festő

Vadeverős

Birankció 1957. Budapest.

192.

Kanchws Bálint kőfaragó M.D.K.

Eger környéki falvak kőbányáiban dolgozott /1550/

§Kistállya /

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Évkönyve 1964. I. Eger-1964. 187.l.

M.D.K.

Kanchws Bálint

Kőfaragó. Cigléden, Szölloskén, Makláron, Kistályán, Felnémeten dolgozik. Napszámja 10 dénár, fele az olaszokénak.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 187. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

Kanczler István
1968 NOV. 10

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1021

Kiállítások Kalocsán

Két kiállítás nyílik ma délelőtt Kalocsán a városi TIT-szervezet értelmiségi klubjának rendezésében. A Kanzler István, Kovács László és Schnur József képzőművészeti alkotásaiból rendezett tárlatot 10 órakor nyitja meg a városi tanácsház dísztermében Weintrager Adolf festőművész. Kovács László fotókiállításának színhelye pedig a Nagy Lajos Könyvtár, ahol Görbe Ferenc fotóművész nyitja meg a kiállítást délelőtt 11 órakor.

Figyelem!

A Kecskeméti Kö
Vállalat

a lakosság, vállalatok,
az ŐSZI NAGY — rág
vállalunk patkány, e
csótány, poloska stb.
2 hónapos garanciával.
A legkorszerűbb vegys
vállalja.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1967 ÁPR 16.

Kanczler István

Képzőművészeti kiállítás

Kovács László kalocsai tanár, a Katona István Társaság tagja most készíti elő kiállításra a kalocsai és környékbeli képzőművészek — Kanczler István, dr. Kanyó Jánosné, Horváth Lászlóné, Gaál Károly, Tóth Menyhért, Fodor Jenő, Rökk Károly, Gallina Imre és Szebényi Béla — alkotásait. A kiállítás a zsűri döntése után, május 1-én nyílik meg Kalocsán, a Hunyadi János utcai pártszékházban.

Szombat

al,

kat,
és
i

rlati idő
lehetővé
nkás-bi-
zerzését.
ics, fel-
költséget
tkezés és
sítás a
osztá-

mozielle
munkakö
Jelentkez
Vállalat,
her-udvar

Vizsgázott
kompressz
állandó
a Kecsker

MDK.

Kanczler István

Kiállitási hir

Petőfi Népe 1967 ápr.29.

Kanczler István

Kalocsán a müvelődés házban 3 pedagógus-művész közös kiállitását rendezték meg: Schnur József, Kanczler István, Kovács László

Kovács László: Képzőművészeti kiállitás Kalocsán

Rajztanitás 1966. IV. 26.1.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726

Juri Kanaschin
nokrásunkvén

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1979 OKT 1

1021

Im Sommerlager für Bildhauer in Nagyatád (Komitat Somogy) arbeitete auch der sowjetische Künstler Juri Kanaschin

der Mü
geteilt
bilden.

Nebene

Der
schon ir
von Wa
keinen a
dessen U
verschie
und lebe
ligionen, Sitten, Legenden und Kochrezepte verbreiteten ... Um die Ufergebiete trieben die Machtaber das Volk immer wieder in den Krieg. Glück und Schicksal der Völker an der Donau waren vielen Veränderungen unterworfen. Sie schrieben einen Teil der Geschichte Europas.

Ein riesiger Strom — ein riesiger Versuch: das ist der Grundgedanke der Donau-Sammlung des Landeswasseramtes, die gegenwärtig in Esztergom mit dem Ziel entsteht, die vielen kulturellen Fäden dieses Gebietes zusammenzufassen, zu entwirren. Weshalb fiel die Wahl gerade auf Esztergom und nicht auf Bratislava, Visegrád, Szentendre oder Budapest?

Große Werke werden meistens dann geschaffen, wenn sich eine Gruppe Gleichgesinnter zusammentut und ihren Entschluß in die Tat umsetzt. So verhält es sich auch im Falle der Donau-

gen. Außerdem gibt es Modelle von Kläranlagen, energieproduzierenden Turbinen, Baggern, Elevatoren, Schleppschiffen und Eisbrechern alle im Maßstab 1:50 ausgeführt. Es werden ständig Angaben, Zeichnungen, Geräte und auch Landkarten nach Esztergom geschickt. Sie stammen aus Nagycenk, Siófok, Szolnok, letzteres ergänzte die zentrale Sammlung mit der Dokumentation der städtischen Pumpenanlage.

Den Museologen gelingt es in letzter Minute noch viele Werte zu retten. Von Dachböden und aus alten Truhen werden Angelhaken, Harpunen, eigentümliche Gefäße und manchmal auch wissenschaftliches Material geborgen. Eine Sonderausstellung ist der Geschichte der Meßkunde gewidmet. In der Vergangenheit wurden in den verschiedenen Ländern unterschiedliche Maßeinheiten angewendet. Hier gibt es Nivellierer, geodätische

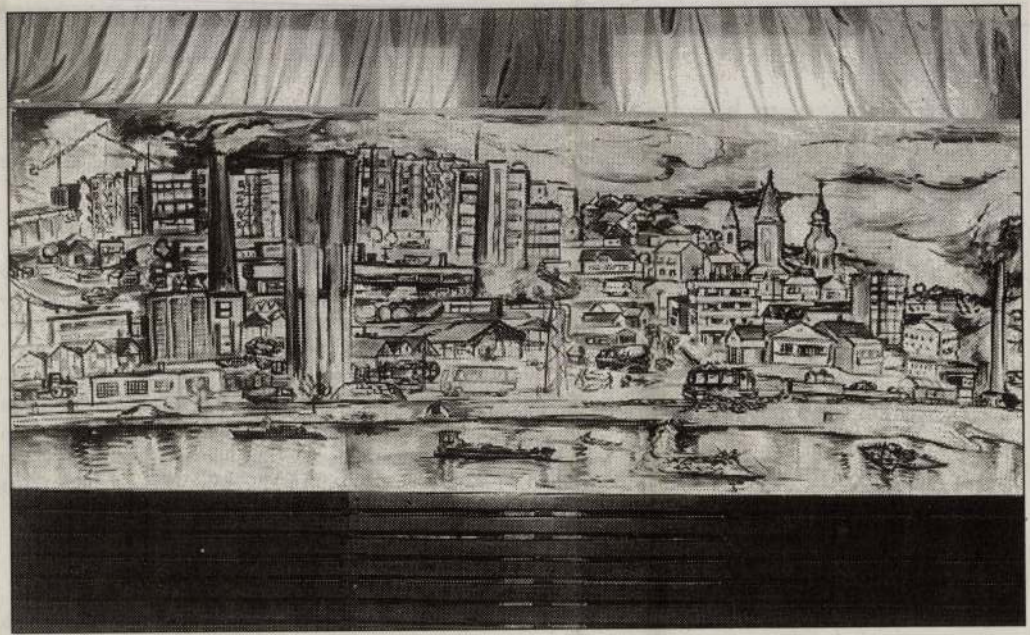

Kanczler István, a tavaly elhunyt művésztanár emlékére kiállítás nyílt a paksi Móra Ferenc Általános Iskolában. Ez alkalommal adta át a család az iskolának a fotón látható nagyméretű képet, a művész alkotását.

FOTÓ: GOTTVALD KÁROLY

Kanczler István
KANCZLER

Tolna Népújság
1998. jún. 4.

Szakmunkásokat köszöntenek

A Tolna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara hagyományainak megfelelően idén is ünnepséget rendez a szakmai tanulmányi versenyek legeredményesebb tanulóinak, szakoktatóinak és felkészítő tanárainak tiszteletére Szekszárdon. A jutalmazással egybekötött ünnepségre június 5-én, pénteken 14 órakor kerül sor a Művészetek Házában.

Tigrisek a ZUG-ban

A szekszárdi Wolf sütöde a közelmúltban Tigris címmel hirdetett általános iskolások számára rajzpályázatot. A beérkezett pályaművekből összeállított kiállítás – melyet Kocsis Imre Antal polgármester nyitott meg – június 15-ig tekinthető meg a ZUG-ban. (Szekszárd, Béla király tér 6.)

Szaxofon koncert Bonyhádon

A Városi Zeneiskola Szaxofon Kvartettje ad hangversenyt Bonyhádon, a Horváth Olivér teremben. Seleljo Jaroszlav, Seleljo Erzsébet, Beruncvik Dániel és Kosnás Attila hangversenye ma este 6 órakor kezdődik.

Jótékonysági est névadó előtt

A tolnai II. iskola augusztus végén tartja névadó ünnepét. Erre az alkalomra – egyebek mellett – szeretnék elkészíttetni a névadó személyiség emléktábláját. Ennek megvalósításához járul hozzá a holnap, azaz pénteken 17 órakor, a városi sportcsarnokban kezdődő jótékonysági est, amelynek során az iskolai Ki mit tud?-on legjobban szereplő diákok műsorát láthatja a közönség.

Lakossági fórum Szőlőhegyen

Ma este hat órától Dombóvár–Szőlőhegyen, a művelődési házban tartanak lakossági fórumot, amelynek témái között szerepel egyebek mellett a szőlőhegyi óvoda fűtés rekonstrukciója és a tömegközlekedés kérdése is.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1969 JAN 10

1021

Gondolatok a képzőművészeti tárlatról

Három festő vállalkozott, hogy a már hagyományossá váló képzőművészeti tárlatot Kalocsán megrendezze. Az utóbbi évek hasonló kiállító mozgalmai és a műfaj iránt érdeklődő közönségigény kivirágzásának eredménye az 1968 novemberi tárlatsiker.

A kállítás igazolta, hogy Kanczler István, Kovács László és Schnur József művészete jelentős állomáshoz érkezett. Eszmeiségük és formavilágúk mélységesen humanista: emberbecsülő, emberszolgáló és emberformáló. A művészi megfogalmazás valami bizonyosabb állapotába jutottak. Képi elemeik egyszerűsödtek. Érvényesítik a „kevéssel többet", ami modern vizuális kultúránk egyik alapvető követelménye. Szinte minden képen a szintézist megteremteni kívánó erőfeszítés jelenvalósága érezhető.

Kanczler kevés képpel jelentkezett. Sokat alkot, de nincs még benne az önmegmutatásnak az az irigylésre méltó igyekezete, mint a másik két kiállítónál. Ő olyan alkotó, aki képeit nem eredménynek, hanem a folyamat egy kis részének szánja.

Kovács művészete sokszorosan kapcsolódik az alföldi iskola hagyományaihoz. Koloritjának nem hivalkodó, de mértéktartó színvilága és a képek dinamikája is ezt bizonyítja. De művészetét megtölti jelenünk valóságával és igazságaival. Ő a lélek apróbb örömeinek kifejezője. A Nagymama alakja visszatérő motívum. Ő nemcsak ősi Kovácsnak, hanem szimbólum és hivatás: töretlenség, hajlíthatatlanság. Gyermekportréiban van valami édeni nyugalom. Mélyről néző emberkék ezek, akikben a művész egyenrangú embertársakat lát.

Schnur formai megnyilatkozások, igen széles stiláris szabadalmak és bravúrok sokasága. Tömör gondolatokat, érzelmeket rajzi hasonlatokra egyszerűsít és gyakran nonfiguratív eszközökkel elevenít. Különösen megkapó festőisége és térkitöltő készsége. Koloritja szegényes: feketékre és szürkékre egyszerűsödik, de ezzel is a mondanivaló drámaiságát sűríti. Művészetében van ősi és mitoszi rokoni vonások a néger művészettel. Képei az elkényeztetett ízlésű nézőé, akit a reállátványok kevésbé foglalkoztatnak. Akiben van az ikaruszi elvágyódásból és lebegésből. Művészete egyetemesebb, Kovács és Kanczleré magyarabb. — Az új évben sok alkotó sikert, formai bravúrt és vizuális élményt kívánunk nekik.

Dr. Kanyó Jánosné

Kanczler 15 kép

Skorp

I. Egy romantikus szerelem tö

Ötödik éve teszik fel az emberek a világ minden részén a kérdést: — Kik ölték meg 1963. november 22-én Dallasban J. F. Kennedyt, az Egyesült Államok elnökét?

A dallasi merénylet után fél évtizeddel, 1968. június 5-én, néhány perccel éjfél után, a kaliforniai előválasztás győztesét, Robert Kennedyt — a tragikus sorsú elnök szenátor öccsét — a los-angelesi Ambassador Szállóban, fivéréhez hasonló sors érte.

A két Kennedy-fivér halott. Igazi gyilkosaik ismeretlenek, — akárcsak az 1968. április 3-án, Memphisben megölt, Nobel-díjas Martin Luther King gyilkosai . . . — És néhány hónappal Bob Kennedy halála után, szinte John Kennedy tragédiájának ötödik évfordulóján, a meggyilkolt elnök özvegye, Jacqueline Kennedy — az amerikaiak piedesztálra állított Nagy Özvegye —, végleg eldobta a gyászfátyolt és igent mondott az „olaj-Neptunnak", a 62 éves Arisztoteles Sokrates Onassisnak. A házasság híre váratlanul érintette az amerikai közvéleményt és a világot. „Egy illúzió halála" — kommentálták Jackie elhatározását a nyugati magazinok és a tekintélyes Herald Tribune így vélekedett: „Az a ragyogó Kennedy-család, az elmúlt években oly közel került a „királyi család" fogalmához, amennyire ez á[illalán lehetsé özvegye és gy gal „a nemze tek és egyed laltak el az vében."

A kérdés emberekben: miért elnök özvegyének leszállnia a mártír-asszony szobrának talapzatáról, és ha már újra férjhez ment, miért éppen egy nem egészen „szalonképes múltú, levantei milliomosnak" mondott igent?

A találgatások egész sora követte a skorpio-szigeti nászt. Általában azon a korkülönbségen akadtak meg a legtöbben, amely a 62 esztendős hajómágnást a 39 éves szép özvegytől elválasztja. Ebben az esetben sem lehetett a kor akadály, hiszen a bölcsek szerint: a fiatal nő és az öreg férfi s emberállítása csak a korban éretlen korosztályok sajátja. Így is van, hiszen ha valaki nálunk a napilapok házassági hirdetéseit böngészi, láthatja, hogy a 20—25 évnyi korkülönbség ma már egyre kevésbé akadály. Irodalmi példát is hozhatunk: a húszéves Ady Jókai késő nászát Nagy Bellával, a közvéleménnyel szemben versben védte meg. „Miért bántjátok a csodás öreget?" — kérdezte a húszéves ifjú a múlt század végén, pedig Jókai akkor már 80, Bella

újsz[illegible]
te meg: „Én [illegible]
nek, ez egy szatír. De azt hiszem, most az egyszer igazából megszerette ezt az aszszonyt!"

Onassis mindent megvásárolt magának, amire az életben szüksége van. Most megvette a világ leghíresebb özvegyét, hogy skorpió „királynőjévé" tegye. Becslések szerint Onassis vagyona jelenleg közel egymilliárd dollár, pontosabban 800 millió és egy milliárd között mozog. Élete a kisázsiai Szmirnában kezdődött, ahol 1906-ban született és 16 éves volt, amikor az első világháború görög megszállás után szülővárosát a törökök visszafoglalták és az ott élő görög kisebbség sorában tömegmészárlást rendeztek. Onassis apját, aki dohánykereskedő volt, letartóztatták és behurcolták. A család többi tagja, a nagymamával együtt, elmenekült. Onassis viszont hajószolga lett a várost megszálló török csapatok parancsnokánál, saját szülői házában. Ismerte apja titkos széfjét és onnan ötezer

Kanvelek István

Gyűjteményes kiállítása nyílik a TIT kalocsai értelmiségi klubjában

N. N.: Két kiállítás

Petőfi Népe 1968 XI. 9

Kanczler István

A Kalocsai városi tanács dísztermében rendezett társalgón szerepel.

Pedagógusok lapja 1966. máj. 27.

Kanczler István MDK

a keszthelyi művésztelepen dolgozott.

Cserháti József: Műterem a zalahalápi iskolában. Napló, 1963. aug. 16.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 DEC 2 4
NEUE ZEITUNG

Stefan Kanczler

GRAPHIK 1021

Unsere Leser finden auf den Spalten der vorliegenden Nummer Graphiken von einem jungen Künstler, von STEFAN KANCZLER aus Paks.

Mädchenporträt

'ilsdorfer eröffnen das Kulturprogramm

Kanczler István, festőművész, pedagógus.

a Faklya Klubban nyílt meg máj. 13.-án a Tolna megyeiek tárlata, mely máj. 26-ig látogatható. A kiállító művészek mindannyian pedagógusok.

Kanczler István, Orsoli Piroska festményei szerepelnek a kiállításon.

F. A.: a Tolna megyeiek tárlata.
Pedagógusok Lapja, 1980. máj. 20.

KANCZŐS /KANCZWS/ Bálint kistállyai kőfaragó.
Az egri vár bástyáin 1550-ben dolgozik a magyar kőfaragókkal együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

M.D.K.

Kancsós Bálint, kistállyai köfaragó

1550-ben dolgozik az egri várbástyán.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 347. old.

Kancsura István

„Ipari táj" Repr.

Korunk, Kolozsvár XXII. 1963. 8. 1052. sz.

KANCSURA István *143, 149,* **55**
Budapest, 1941. augusztus 18.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

KANDÓ LÁSZLÓ festő

SINKOVITS Péter: Gyarmathy Tihamér. Bp. : Uj Művészet Alapítvány, 1991 7-8.p.

ma szerint a tatárok kivonulás
vánvalóan ezt számos áldozatot
biztos, hogy az ország lakossága
ez visszavetette a bevándorlás kér
port a kelettől jött kunok letel
Györffy 40 000 főre tette.[59] A v
vábbra is tartó nyugati bevándor
mét font s változás állt be. Szi
köszönhető a felismerés, hogy
német jellegűvé vált.[60] A régebb
csoporthoz már csak egy kis tömb
Eger körül maradakult vallonoké.
sa egyébként természetes jelensé
már főként a reconquista során v
re irányult.[62]

A német és a kun betelepülés,
sősorban a kuróci és Liptói mód
tése látszólag mégsem hozhatott

Kancsura István

KANCSURA ISTVÁN

Korunk 1974/2

Gondolatok a művészetről

Az impresszionizmus mint művészeti irányzat mindazzal, amit hoz, a művészeti gondolkodás terén nagyfontosságú „határkövet" jelent. Megszületett a szakadék „a mű" és a fogyasztó között? Látszólag igen — de mégsem. Lássuk, miért nem. Igaz, hogy az impresszionizmusig a jelek, amelyekkel a képzőművész fogalmazott, mindenki számára olvasható jelek voltak. Tehát minden biológiailag egészséges ember a jeleket olvashatta, de ez még távolról sem jelenti azt, hogy a jelek által képformába sűrített jelentést is képes volt felmérni egészében! A műalkotás „olvasása" olyan szinten, hogy ebből esztétikai élmény szülessen, feltételez bizonyos kultúrát, függetlenül attól, hogy klasszikus műről vagy egy modern képzőművészeti alkotásról van szó. Tehát: nem igaz az, hogy az impresszionizmustól kezdődően a műalkotás egyáltalán nem érthető, és addig mindenki számára érthető és élvezhető volt egy magasabb szinten. Ellenben igaz az, hogy komoly mutációkról van szó 1870-től napjainkig. Ez pedig törvényszerűen következett be.

A megismeréssel együtt az emberi alkotóerő „egy sor új szerszámot", segítőeszközt teremtett — ezek mélyen befolyásolták a gondolkodásmódot, a környezethez való viszonyt, magatartást. Ilyen értelemben a művész a jelenségeket új szempontból közelíti meg, új esztétikai információkat hoz, új nyelvezettel — mindarról, ami eddig is létezett (a minket körülvevő anyagi világ, szellemiségünk, kíváncsiságunk, érzelmeink). Egy végtelen folyamatról van szó. A művészet fel-

adata az illető kor anyagi és szellemi szükségleteinek megfelelően állandóan új esztétikai hírt hozni a társadalom számára. Ahhoz, hogy ez az új esztétikai hír fogyasztható is legyen, elengedhetetlen az esztétikai nevelés, műveltség. Ez, felhasználva minden kommunikációs lehetőséget (televízió, ábra- és szakszöveg, film, sajtó), megvalósítható — de a legfontosabb a fogyasztó konkrét találkozása a műalkotással. A képzőművészet egyértelműen anyagi. Ezért fontos, hogy az intim lakótértől kezdve a társadalmi térig a fogyasztó állandóan rangos esztétikai információk között éljen. Egy új művészeti alkotás és a fogyasztók között dinamikus dialógus alakul ki, és a mű megértése, élvezése időközben jön létre.

Nem újság, hogy mi, emberek az anyagi világról a legtöbb információt vizuális úton fogjuk fel. A *tér* jellegét, létét a látás illúzió-szintjén realizáljuk, csak a tapasztalat által foghattuk fel a téri valóságot. Példaképpen említhetjük a perspektíva problémáját: egy ötméteres fa ötszáz méter távlatban öt centiméter magasnak tűnik — itt jelentkezik az illúzió. S ott, ahol illúziók vannak, ott jelek is vannak. A megismerés folyamán nyilvánvaló lett a dolgok fizikai léte és — a jelek által — utalás egy magasabb rendű szellemi létre. Az ember, mint társadalmi lény, a közlés segítségével tartja fenn magát. Az anyagi célt szolgáló közlés mellett kiegészítő elemként jelentkezik a szellemi közlés szükséglete. A természetben jelentkező csodák nyugtalanították az embert — a nap fényével és melegével, a hold és csillagok titokzatosságukkal, a nappal és éjszaka pontos bekövetkezése, az évszakok —, mindez erőpróbára hívta a nyugtalan, alkotóképes embert. A lét alapvető kérdéseire feleletet keresve, a közlés belső szükségletétől fűtve, alkotni kezd. Ezen a ponton már nincs egyedül, ti. anyagi formát ölt az intuíció és az érzelem — megszületett az első emberalkotta viszonyítási pont (!) — és az a végtelen folyamat, amely mint állandó dialógus lebeg a megismert és ismeretlen felett. A környezetével elégedetlen ember a művészet céljául „a szép ideálját" tűzte ki. A művészet = egység: a szép fogalma és anyagi megfogalmazása. Egy nehezen bejárható óriási dinamikus egységről van szó. Minden egység kontraszt-elemekből tevődik össze. Max Planck: „Az ellentétes elemek nem mondanak egymásnak ellent, hanem a megfelelő módon kiegészítik egymást." Itt jelentkezik az ellentétek fogalma. Nappal—éjszaka, nő—férfi, pozitív—negatív. Abban a pillanatban, mihelyt két ellentétes elem konfliktus szintjén „harcba lép" — a végeredmény egy egység és egy új konfliktus lehetősége. A művészeti alkotás két nagy összetevő eleme: szellemiség, anyagiság. Nyelvezete jelekből áll.

Sajátos módon a képzőművészet két nagy lehetőséggel bír: a képi reprodukálás és a képi invenció lehetőségével. E két lehetőség kiegészíti egymást. Mindkettő lehetséges kézzel és technika segítségével. Feltevődik a kérdés, a technika segítségével történő ábrázolás milyen viszonyba kerül egy adott ponton a film világával? A film árnyalt gazdagsággal képes közölni, egyidejűleg egy felületre vagy térformára vetítve ábrákat. Kifejező eszközei: mozgó ábrák, nem mozgó ábrák, több tér, több idő, jelentés, hang, szín. Ezeket az elemeket sok szempontból rendszerezheti. Gondolom, komoly meglepetéseket tartogat számunkra a film. Tehát nincs jogunk kizáró jelleggel törekvéseket elutasítani.

A lényeg a következő: a feltett probléma egy adott szükséglethez, kontextushoz viszonyítva bizonyítja-e azt, hogy művészet, vagy sem.

Új tévhit, miszerint csak egy „kultúrember" képes esztétikai élményre; mivel a képzőművészet anyagi jellegű, szenzoriális szinten hat — bármennyire alacsony nívón, de képes élményt kiváltani az egyszerű, egészséges emberben is. A képzőművészet kifejezőeszközei a szín és forma — ezek eleve kifejeznek!!! Ezek a kifejezések kapcsolódnak az egyén addigi tapasztalatával, érzékenységével. Nyilvánvaló, hogy egy mélyebb esztétikai élvezet szakkultúrát is feltételez. Ha elismerjük, hogy mi, emberek — mint biológiai lények — anyagi eredetünknél fogva részei vagyunk egy magasabbrendű szervezésben a „természetnek", akkor nyilvánvaló, hogy értelmünk és érzelmünk logikus meghosszabbítása a végtelen anyagi, fizikai természetnek. Az ember harcol a természet ellen, számára megfelelő életteret alkot, és mégis állandóan frissíti „szellemi kamráját", szintén a természetből! Inspirálódunk az állatvilág, növényvilág csodálatos voltából, felépítésükből, funkcionalitásukból. Milyen tökéletes mértani szerkezete van egy napraforgónak. Milyen számtani pontossággal építenek a méhek. Milyen helyváltoztatási lehetőségekkel bír egy szitakötő, és milyen szenzációs szerkezete van. A műalkotás nem megismétlése, hanem kiegészítője az „első" természetnek.

Egy gondolat: így, egy paradoxonra épülő titkos törvénynek megfelelően, a természet egy végtelen, saját magát alakító és átalakító óriási lélegzésben élteti, tartja fenn magát (mintha minden látszat mögött egy nagyon pontos, előre meghatározott cél húzódna meg). Nyilvánvaló a párhuzam a madár és a repülőgép között. Ijesztő még csak elgondolni is, milyen körülmények között, mennyi idő alatt és milyen módon tökéletesedett a madár — mint élő, saját magát egyedül fenntartó organizmus. Minden mozgást, létszükségleti feladatot egyedül végez. Ennek megfelelően kialakultak az ehhez szükséges idegrendszeri tapasztalatok „végrehajtó szerszámai", végtagjai. Lassan kialakulóban van egy második, mesterséges természet, a minket körülvevő, ember által tudatosan alkotott tárgyak mennyisége, minősége. Így a művészi alkotás kiegészítője a természetnek. A fáradt képzőművészek sokszor tudatlanul így érvelnek: már nincs lehetőség semmi újra, mindent megcsináltak. Erre a meggyőződésre csak ők juthatnak. A művészeti jelenségeket mindig az emberi érzékenység, szellemiség tükrének kell tekintenünk, mert ezen jelenségek részei egy állandóan változó, átalakuló, nagy anyagi-szellemi egységnek. A művészet határtalan — állandóan alakuló lehetőségekkel bír.

Nem fér be dogmákba.

Bármiből kiindulhat.

A képzőművészeti alkotás érzékeny műszer, amely láthatóvá teszi az ember és természet közti dialógust.

A művészi alkotás tükrében lehetőségünk van lemérni legintimebb szellemi és érzékenységi milyenségünket.

A művészi közlés mint szubjektív tükrözés elengedhetetlen létszükséglete az érző és gondolkozó embernek. Bármennyire is vajúdik, változik, de el nem tűnhet.

KÁROLY SÁNDOR

A formatervezés paradoxonai

Már az első emberi használatra készített eszközök és tárgyak a használhatóság célján túl egy más jellegű igényt is próbáltak kielégíteni. Ez a termelő — mesterember, tervező — és a fogyasztó részéről a szép, a kellemes igénylésében nyilvánul meg.

A szép megteremtése, a művészet, az alkotó gondolat és tett nem luxus az emberiség részéről, nem civilizációs mérce, hanem reális emberi szükséglet. Ez a szükséglet attól függetlenül, hogy társadalmi szinten tudatosult-e vagy sem, létezik az egyénben, és ennek felismerése vagy fel nem ismerése visszahat a társadalom és az egyén fejlődésére.

A XX. század az anyagi termelésben új lehetőségeket és hatásokat teremtett: a tömegtermelést, a tömegárut. Ebben a termelési módban az elkészült tárgyak a maguk anyagi minőségében már nem hordozzák az alkotó, illetve a mesterember kezenyomát. Személytelen, minden egyéniségtől mentes tárgyakká válnak. A fogyasztó a használat során közvetlen kapcsolatba kerül a tárggyal, nem csak egyszerű szemlélője a használati eszköznek.

Az embertelen, csúnya és ízléstelen eszköz is létjogosultságot nyer azzal, hogy használható (például egy csúnya lámpatest, ha világít, elfogadott, mert nincs jobb). A tárgy ugyanakkor visszahat a fogyasztóra. A tárgyak alkotják a közvetlen emberi környezet nagy százalékát. A formatervezés (design) feladata épp ezen emberi környezet alakítása a környezet szervezésével és a szervező elemek (tárgyak, eszközök) konkrét megfogalmazásával. Ez a tevékenység szükségszerűen művészi tevékenységgé válik, mivel feltétlenül emberközpontú, és az ember anyagi és esztétikai igényeit igyekszik kielégíteni.

Egy feladat megoldásánál a tervező (alkotó) egy sor feltétel és ismeret alapján dolgozik, de a megoldások sokféleségéből választani kell a hasonló jó megoldások közül egyet, és csakis egyet, a (majdnem) tökéletes megoldást. A választás joga és igazsága az alkotó egyéniségének függvénye.

A munkafolyamatok, a munkahely, az eszközök tervezésével az alkotó behatol az emberi lét meghatározó elemeibe, ezért a felelősség nagy, mert ez vissza is hat a környezetre.

Az esztétikai értékeket, lélektani kutatásokat és eredményeket, az ember fiziológiai felépítését és általában minden, emberre vonatkozó ismeretet, ezek értelmezését be kell építeni és használni kell a tervezés folyamán. Mindez szolgálhat egy tudatos nevelői célt, de ugyanakkor romboló hatású tevékenység is lehet.

Az elkészült prototípus vagy mintadarab eredményében kell hogy hordozza a művészi alkotómunka jegyeit. Szerkezetében és megoldásában közvetíti az alkotó szándék és megvalósított gondolat valóságteremtő (konkrét) erejét. A tárgy nem az anyagi világ képi újjáteremtése, nem a jelenséget, hanem a jelenség okait, törvényeit és lehetősé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Kancsura István festőművész

UTUNK

1984 AUG 17

1021

Kancsura István: Martinász

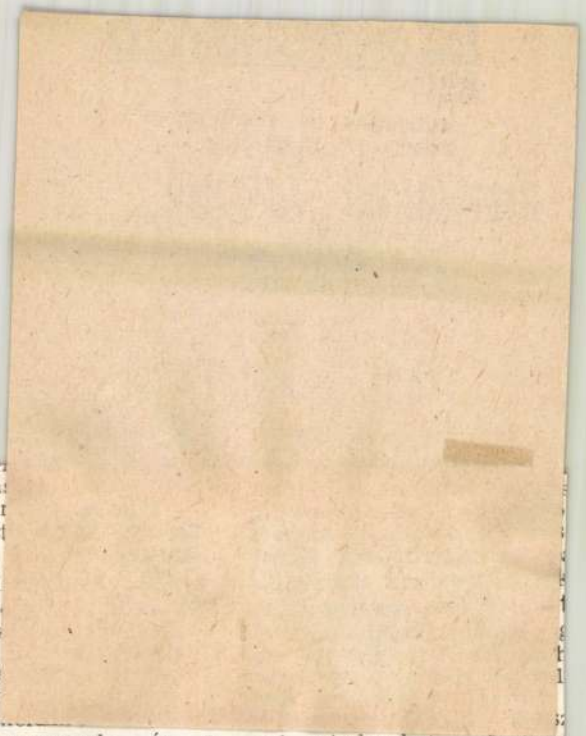

ségek, valamint az autochton kapitalizmus összefonódottsága, szembenállásuk a dolgozók tömegeivel olyan helyzetet teremtett, hogy a kizsákmányolás különböző — gyakorlatilag nehezen érzékelhető — formái és a lakosság többsége közötti ellentmondások mind élesebb, a régi viszonyok konzerválását, illetve azok minél előbbi és minél következetesebb felszámolását célzó harchoz vezettek. Ennek a nagyon heves politikai-társadalmi összecsapásokon keresztül kibontakozásában döntő jelentőségű állomások: a demokratikus, forradalmi munkás-paraszt kormány hatalomra jutása (1945. március 6.); a nincstelen és kevés földdel rendelkező parasztságot földhöz juttató radikális reform végrehajtása és törvénybe iktatása (1945. március 23.) — ez az agrárforradalom egyben felszámolta a nagybirtokosságot mint osztályt —; a kommunisták vezette, az összes demokratikus, forradalmi pártokat, szervezeteket felölelő Demokratikus Pártok Blokkja választási győzelme nyomán, hazánk történetében először igazán a dolgozók érdekeit kifejező parlament létrejötte (1946. november 19.); az olyan, kifejezetten antikapitalista jellegű intézkedések mint a munkásellenőrzés már létező formái (üzemi bizottságok) mellett az állami ellenőrzés bevezetése a tőkés vállalatokba (ipari hivatalok), ami lényegét tekintve mind a finánctőke, mind az ipari tőke szerepének jelentős korlátozását jelentette; a piacon uralkodó zűrzavarnak, a dolgozók életkörülményeit rendkívül megnehezítő inflációnak és spekulációnak véget vető, a gazdasági élet egyensúlyát helyreállító pénzreform (1947. augusztus). Mindezzel igazolódott forradalmunkban a lenini tétel: „A XX. században, kapitalista országban nem lehet forradalmi demokrata az, *aki nem mer* a szocializmus felé haladni."

Hazánk párt vezette tömegei, a forradalom megtorpanás nélküli végbevitelével

ságot, az összes városi és falusi kétkézi és szellemi dolgozók hazáját!"

A forradalom új szakaszára való áttérés időszakában a Munkásegységfront további megerősödése elvezetett a munkásosztály egységes forradalmi pártja létrejöttéhez (1948. február). Ez pedig meghatározó szerepet játszott a továbbiak során a nagy politikai csatákban, a gazdaság, a kultúra, a tudomány és az oktatás területén kibontakozó sokrétű tevékenységben, amely a menet közben felmerülő objektív nehézségek, a sokszor felesleges vargabetűk s az elkövetett szubjektív hibák ellenére, de azok legyőzésével elvezetett a szocializmus építéséhez Romániában.

Ezen az úton döntő lépést jelentett az ipar, a bankok, a szállítás és a kereskedelem államosítása (1948. június 11.). Így megszűnt a főbb termelőeszközök feletti tőkés magántulajdon, létrejött a nemzetgazdaságban, az egész nép szocialista tulajdona alapján, az ipar, a pénzgazdálkodás, a szállítás, a kereskedelem döntő hányadát kitevő szocialista szektor. A továbbfejlődés szükségessé tette a mezőgazdaság szocialista átalakítását, vagyis az állami mezőgazdasági vállalatok megszervezését és a szétforgácsolt, kisárutermelő parasztgazdaságok szövetkezetesítését, ami a Központi Bizottság 1949 márciusi plénumának határozata nyomán kezdődött meg és 1962 áprilisában fejeződött be.

A szocialista építés természetszerűen csakis a tervgazdálkodás biztosította feltételek között bontakozhatott ki. Két — átmenetet biztosító — egyéves terv után 1951 januárjától az egymást követő ötéves tervek során megvalósult a szocialista társadalom műszaki-anyagi alapjának a lerakása, létrejött hazánkban az egységes szocialista gazdaság, gyökeres átalakulás ment végbe az oktatás, a kulturális élet, a társadalmi tudat egésze terén. A Román Kommunista Párt 1965-ben megtar-

találtak he
bizonytalan
dületes mu

Kutatási t
tesen nem
mert korán
zoknak az
nak a végz
történelmi
kivették ré
traktátusok
hazai törté
oklevéltári anyagnak és a munkásmozgalmi dokumentumoknak összegyűjtéséből; közreműködtek számos kollektív jellegű munkának, mint például Erdély történetének a megírásában, a történelmi bibliográfiák, régészeti repertóriumok, történelmi enciklopédiák összeállításában. Részt vettek a régészeti ásatásokon, a levéltárak és könyvtárak megmentésében és rendezésében. Egyszóval nem volt és nincsen olyan országos jellegű történelmi vállalkozás, amelytől a hazai magyar történészek távol maradtak volna.

Kutató és pedagógiai munkájuk mellett többen egyetemi kurzusok, szöveggyűjtemények, középiskolai tankönyvek kiadásában értek el elismerésre méltó eredményeket. Nincs helyünk itt a szerzők nevét és munkájuk címét felsorolni; meg kell elégednünk a kutatott témák ismertetésével. Tanulmányaik legtöbbször román nyelven jelentek meg, mert kezdetben sem magyar nyelvű szakfolyóiratok, sem pedig kiadási lehetőségek nem álltak rendelkezésükre. Az *Erdélyi Múzeum* ugyanis már 1947-ben megszűnt, a *Korunk* és az egyetemi évkönyvek pedig csak később jelentek meg. Idővel azonban a kiadási lehetőségek bővültek és egyre több történelmi tanulmány látott napvilágot anyanyelven is.

Az országos feladatok mellett, a hazai magyar történészek olyan témák és tárgykörök kutatására is vállalkoztak, amelyek közel álltak történelmi múltjukhoz és ugyanakkor hozzájárultak a hazai történetkutatás általános gazdagításához. Hiszen az ese-

val, mindazokat a fontosa
gazdasági jelenségeket, an
lyek döntően meghatároz
egyes korszakok fejlődési i
nyát. A megjelent szám
cikk és tanulmány közül
emelkedik egy nagyszab
monográfia, amely a XVI. s
zad eleji vajdahunyadi
tokgazdálkodást dolgozza

A közös múltnak, a rom
nép és a magyar nemzeti
évszázados együttélésének
tatását csaknem valamen
magyar historikus feladatán
tekintette és tekinti. Ezért
gazdasági, társadalmi, poli
kai és művelődési jelensé
ket nem elszigetelten, nem
tiségekre tagoltan, hanem
maguk összefüggésében kut
ták, hiszen az együttélő
pek kölcsönhatása az é
minden területére kiterje
Az együttélés és a közös ha
történetének kutatása önál
tanulmányok megjelenteté
eredményezte. Ilyen a *Köz
sors — testvéri hagyomány*
című monográfia vagy a *T
sadalom- és Politikai Tud
mányok*, valamint a *N. Io
Történettudományi Inté*
égisze alatt, magyar és rom
nyelven megjelentetett tan
mánykötet, amelyet az elő
azzal indít útra, hogy egy
célja biztosítani a nemzeti
gek történetének rendsze
tanulmányozását. Már e kö
tek megjelenése előtt, az 19
ben kiadott *Kelemen La
Emlékkönyv*, a magyar,
mán, német szerzők tanulm
nyainak közlésével — amin
bevezető megfogalmazza
„az együttélő nemzetiség
egymásra találásának, tudó
ik termékeny együttműkö
sének" útját egyengette
egymás történelmi hagyon
nyainak megbecsülését példa
ta. De az úgynevezett *Tes*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORUNK

1971 9-

Kancsura István

1021

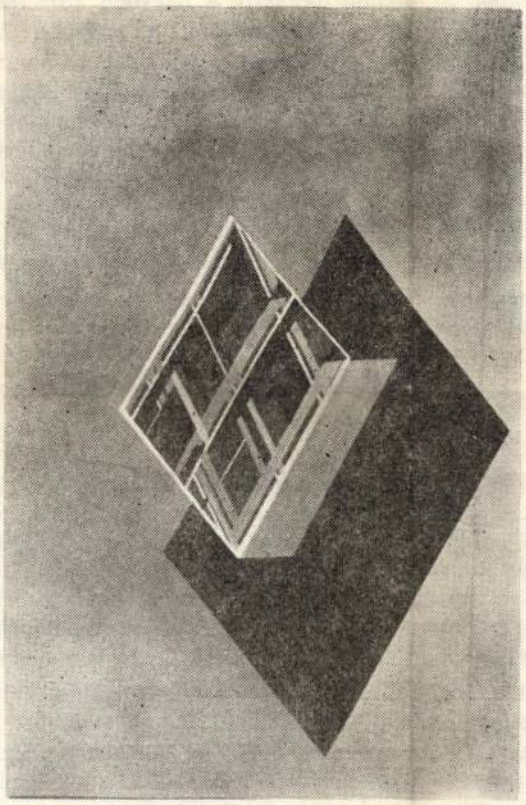

Kancsura István: „Örök rügy"

könyvét, nagyon megütköztem. Akkor
valamelyes vigaszom az volt, ha a nővé
volt és Désen lakott, vagy ha a kere
Váradon. Az egyke kérdéséről hallvár
ha én is egyke volnék? Ha testvéreim
igazán árvának...

Régi tapasztalatom, hogy akihez
kadt gyermeki világából, az inkább tö
osztály vagy nép kollektivitásába b
törődni. Az egyke kérdésének megismer
Erős, életrevaló nemzetiség fiának tudtam addig magamat, s akkor ra
nem, hogy csökkenő a vitalitásunk. Nem valami felemelő tudat egy tizenéves fiú számára. Elolvastam, milyennek rajzolja meg Herder a mi jövőnket, kijegyzeteltem, amit Móricz Zsigmond, Veres Péter, Kós Károly, Németh László, Illyés Gyula írt az egykéről, s egy önképzőköri gyűlésen beszámolót tartottam olvasmányaimról. Azután sokat vitatkoztam, tárgyaltam az ügyről az internátusban, ifjúsági konferenciákon, szemináriumokon. Az iskolában én lettem az egyke-szakértő.

És gyűlöltem mindent, ami az egykéhez vezet: a nagybirtok-rendszert, a magántulajdont, a kuporgató fösvénységet vagy a ridegparaszti érzelemellenességet. És azt hittem, hogy minden komoly, népe jövőjéért aggódó ember így gondolkodik.

*

Sok év telt el azután. A háború, majd az újjáépítés, az ipar fejlesztése, a mezőgazdaság szövetkezeti átszervezése, a szocialista kultúra kialakítása kötötte le figyelmemet. 1957 végén azonban — a népköztársaság tizedik évfordulójának köszöntésére — riportot írtam az *Utunk*ba a Kisküküllő menti Makfalváról. Bemutattam, hogy a népköztársaság mit hozott a falunak: lenáztató épült ott, munkaalkalom teremtődött, javult a megélhetés, megszűnt az elvándorlás. De számokkal, táblázatokkal bizonygattam azt is, hogy — egyre kevesebb gyermek születik.

Barátaim közül néhányan, miután elolvasták a cikket, értetlenül kérdezték: miért izgat a születések száma? Egyáltalán, mi a jelentősége a kérdésnek? És úgy tekintettek rám, mint aki ismert arca helyett szokatlan, mi több, gyanús képét mutatja meg. De meglepődtem kérdéseik hallatán én is; nem ismerik ezt a problémát, ennyire nem tudnak döntő jelentőségéről? Többen viszont, akik olvasták

Kaucsuka István

„Kocka" c. művének

reprodukciója a képmellékletben

Korunk 1974/2 Kolozsvár

Kanonwa István

Difrakció 183 /Reálet/

Repr.

Korunk 19to. XII. 1800.

Kanosavalstrán

Méhkaptárok öröme III.

Repr.

Korunk 1970. VII. 1067.

Kaunowa István

fasló

Ritmus

Repr.

Kornak, 1970. VII. 1088.

Kanowa István

Struktura

Repr.

Kossuth, 1972. 6.a. 872.

Kancsura István

Részt vett a kolozsvári tárlatok

Kováts Iván kritikája

Igaz Szó 66/2 289.-

Kaucsura István Fusrajzai

Igor tzó 68/10 452, 456, 486
490, 521

Kanczura István

1967 - ben végezte a főiskolát

Kádár Tibor volt a tanára

Kétszer állított ki tartományi

fárlaton

Fürstoffy Aladár: Fiatal festő

Igaz Szó 67/2 282. o.

Kanesura István festő

Részt vett az idei kolozsvári tárlaton

Kovács Iván kritikája

Igaz Szó 67/1 120.o.

Komcsura István najzai

Igor Stó 66/7 · 5, 35, 109, 147, 151. o.

Kancsura István

A Fiatalok biennáléján részt vett művével.

Kosunk, 1974. máj. 33. erf. Sm. 678p.

Kanosova István

„Ember és technika." Rajz.

Korunk, Kolozsvár XXII. 1963. 4. 512. old.

Kanosura István

Illusztráció

Bálint Tibor: Egérfogó
Korunk, Kolozsvár XXII. 1963. 5. 635-olal.

Kanosura István

„Iskoláshány" Repr.

„Termékenység" Repr.

Kosunk, Kolozsvár XXIII. 1964. 3.427. old, 4.492. old.

Kanizsa István

grafikája Repr.

Kovács, Kolozsvár 1968. IV.

Kanosa István

Rajzai. Repr.

„Ünnep" –"–

Kosmak, Kolozsvár 1965. IX. 1176, 1308; VII–VIII. 933.

Kanosza István

rajzai. Repr.

Kosnak, Kolozsvár 1966. I. 116; 163; 167; 10.

Kanosura István

„Délutáni emlék" Repr.

Rajza Repr.

Kovacs, Kolozsvár 1967 III. 307
IV. 529

Kanosara István

„Az idő" kő"arca" Repü.

Rajzai —".

Kosmak, Kolozsvár 1967. XII. 1749, VII. 1083, X. 1387, XI. 1597.

Kanesura István

„Ősz – gesztenyékkel" Repr

Rajza. Repr.

Kovnak, Kolozsvár 1966. XI. 1501; IX. 1254.

Kannura István

Kanusza István

„Kompozíció" Repr.

Korunk, Kolozsvár 1968. VIII. 1136–1137.

Kanisura István

„Tlalászok" Repr.

„Kompozíció román népmű részeti elemekkel". Repr.

rajzai

Kosmuk, Kolozsvár XXIV. 1965. ~~IV~~ 4. 576. old,
5. 678. old., 5. 718,
740. old

Kanczowa

Kanosura István

„Halászok" Repr.

„Innep" Repr.

Kosaik, Kolozsvár XXIII. 1964. 11. 1503; 8. 1032./
oldal.

KANCSURA ISTVÁN

Kancsura István:
Jelenkori temesvári müvészet.

Utunk, XXXIV.évf. 15. /1589./ sz.
1979. ápr. 13. 7.old.

KANCSURA ISTVÁN - CSEKE TAMÁS:

Komputer és pókháló. /Szubjektiv rálátás a technika és a müvészet viszonyára./

Korunk évkönyv, 1977. - Kolozsvár, 1977. 221-226. old.

Kancsura István

KANCSURA ISTVÁN - CSEKE TAMÁS:

Komputer és pókháló. - Szubjektiv rálátás a technika és müvészet viszonyára.

Korunk Évkönyv 1977. - Kolozsvár-Napoca, 1977. 221-226.old.

Kancsura István,

Különösen urbánus származású és műveltségű művészeink voltak rendszerint azok, akik az európai modern művészetben kirobbanó stílusforradalmakra viszonlag korán reagáltak s megkísérelték tanulságaikat saját közösségük szellemi javára fordítani. Kancsura István a kinetikus művészetig jutott kereséseiben.

Banner Zoltán: Azzal fejezik ki egyéniségüket, ahogyan a romániai magyarság mindennapi életéhez kapcsolódnak művészetükkel.

Korunk, 1979. febr. 66. old

Kaucsuka István

Grafikái szerepeltek a Korunk Galéria
"Költők és gryfikusok" c.kiállitásán

Kolozsvár,1978.március

Kancsura István

– grafikáival szerepelt 1978 máj 13-án a Konnek Galériában megnyílt „Grafikusok a szülőföldről" kiállításon

(Konnek hírei)

Konnek 1978/5

KANCSURA ISTVÁN

„Leány virággal"

Korunk 1974/11

1145. old

Kancsura István

– a Kornuk Galériában márc 4-én „A Forrás költői és grafikusai" címmel megnyílt portrékiállításon új grafikai munkáival jelentkezett

(Kornuk hírei)

Kornuk 1978/3

Kancsura István

Az „Igaz Szó" c. folyóirat nov.-ben Ady-emlékszámot jelentetett meg. A folyó-irat bemutatja többek között Kancsura István rajzát.

Magyar Hírek, 1977. dec. 17.

Kancsura István

Leányvirággal

Kozmik

974 1141 oldal

Kancsura István, festőművész

Az 1980-as kolozsvári őszi tárlaton szerepelnek műveik Nicolae Maniu, Kancsura István-nak, más-más célzatú, de mindenképpen a belső univerzumból indított, szuperrealista fénnyel-telítettsége.

Banner Zoltán: A kolozsvári őszi tárlat területe.
Utunk, 1980. nov. 28.

KANCSURA ISTVÁN

Kancsura István:
Müvészet, kinetizmus, élet.
Képzőművészeti irások 1984. - Szerk.: Kántor Lajos.
Bukarest 1984. 123-127.old.

Kaucsura László rajzai

Igaz Szó 67/2 : 280, 281,
283. o.

Kanczler István festő

A paksi művelődési ház baráti körének három állandó festőtagja: Bencze Barnabás, Kanczler István, Halász Róbert.

CS.L.: Baráti Kör Pakson.

Tolnamegyei Népújság, 1974. nov. 24.

KANDA 1. KONDA

Pr.Z.

KANDA I. KONDA

Str. 2.

KANDA f. KONDA

Kandel

Balogh Tibor: "Főpróba a Ligetben" cimmel ir a Casinó főpróbájáról, s a cikk illusztrálására a müvész lerajzolta a szereplő szinészeket és három rajzzal külön is illusztrálta a beszámolót.
Tizenegy szinész-portré és három rajz.
Repr.-ók.

Szinház és Divat, Bp. 1921. május 19.
VI. évf. 21. sz. 21-23. lap

Kandel

Tyrnauer István:"Kinn vagyunk a vizből" c. szinházi beszámolójához készitett illusztrációkat.
Öt. repr.

Szinház és Divat, Bp. 192o. szept. 11.
V. évf. 32. sz. 17-18. lap

KANDERA Ágostonné fazekas özvegye. Gyöngyöspüspökiben 1827-ben szerepel az adóösszeirásban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Kandera Ágostonné, tarcsai özvegy

Gyöngyösön 1827-ben szerepel az adóösszeírásokban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 347. old.

Kanders Imre.

Növendék-kiállítás nyílt meg a Váci-utan, ahol munkájával a haladók között szerepelt.
A munkásifjúság tanára: Podolini Valkmann Arthur festőművész.

Nemzeti Ujság, 1926. ápr.

MDK

Kandl János György kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Vaszilij Kandinszkij, orosz festőművész (1866–1944).
Mezei Ott: A Bauhaus mai kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában.

Színpadkép az „Egy kiállítás képei" hez. „A kijevi aranykapu," tus, tempera, akvarell, papír,
21.2 x 27.3 cm, 1928 k.

Művészet, 1988. aug., 39-old.

(26. old)

Vaszilij Kandinszij

festőművész

Trombitás hanaja 21,7 × 21,7 cm
1911
München

Művészet
89/5

A „szellemi" művészete.
Absztrakt festészet
1890–1985
Avadi Nóra
cikke

Kandinszkij Vaszilij Vaszilijevics, orosz festőművész (1866–1944).

P. Szabó Ernő: Művészet és Forradalom. Kiállítás a Műcsarnokban.

A Műcsarnokban novemberfés január között 240-nél több művész-szovjetúniából – állította ki műveit, mintegy 400 művet – jelzi, hogy az a néhány tucatnyi műviész, akinek a nevét gyakrabban emlegetjük, valóban csak a csúcsot jelenti. Kandinszkij, Chagall, El Liszickij, Tatlin, Goncsárova, Larionov jó néhány társukkal együtt ma már a modern művészet klasszikusai köze tartozik, műveik csillagászati áron cserélnek gazdát.

Budapest } 1988., 2., 3-old.
folyóirat }

KANDINSZKIJ

Sánmány Ilona: Szférák szinei. =
Interpress Magazin, 10. évf. 11. sz. 1984
15 – 22. p. ill

Kandinszkij Vasilij, orosz festőművész (1866-1944).

KIÁLLÍTÁS

Művészet, 1988. évf. 40 old.

Nagy Zoltán.

Művészet és forradalom

Kiállítás a Műcsarnokban

1 Kandinszkij: Kompozíció № 6, olaj, vászon, 194 × 294 cm, 1913

ság által 1915-ben megindított népirtás elől menekültek. A Szent Ecsmiadzin ezenkívül értékes ősi örmény éremgyűjteménynyel is rendelkezik. Van szőnyeg- és festménygyűjteménye szovjet és külföldi örmény művészek alkotásaiból.

Az Ecsmiadzin-székesegyház a világ legősibb keresztény műemlékeinek egyike, kora mintegy 1700 év, és sajátságos építőművészeti stílussal tűnik ki. Ugyanakkor ez a Szovjetunióban és külföldön élő hétmillió örmény szent zarándokhelye.

Napjainkban az örmény egyház a tróntermes Szent Ecsmiadzinnal az élén aktív részt vállal a felekezetközi ökumenikus mozgalomban, valamint a világbékéért folytatott harcban.

KANDINSZKIJ

Sebők Zoltán: Vasilij Kandinszkij: A belső szükségszerűség. = Létünk, XIV. évf. 6. sz. 1984 903-910. p. E.

ei plébániák történetének
5.
m "Steinhaus" des Hofjuweliers
alksburg. ÖZKD 1987. 11o.
ne English Garden in Hungary.

nantika vita a magyar müvészet-
-4o,41.
emlékei. Bp.199o. 216.
a felvilágosodás kori magyar

<u>lata...</u> AH 1978. 29-56.
romantika... Bp.1981. 193.
se a 19. ... Bp.1988. 187,194.
.1989. 74.

Kanoll József, Kőmívesegéd,

1777. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1777, 18. sz.

Pozsony. Kanoll József, könyvcsegéd,
1777, 1779.

Presburger Zeitung
1777, 18. sz., 1779, 19. sz.

Kandl József, könyvnyomdász,

1779. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1779, 19. sz.

KANDL, Johann, pozsonyi kőművesse-géd

J. K., Maurergesell, 28 éves feleségre meghalt.
(1777, 18. szám, 8 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

KANDL, Joseph, pozsonyi kőművesegéd

J. K., Maurergesell, 4 éves fia meghalt. (1779, 19. szám, 8 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Kanczy Rezsö (Canzi) festö. Jbl

Budapesti Hirlap, 1881, XII. 27

193. n. 3. o. (Sp. és Mi.)

MDK

Kandó - Neogrády - Csikász

Ács L.: Iparmüvészeti kiáll. a Technológián.
Képzőmüvészet 1933. 183.l.

MDK

Kandó

Farkas I.: A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és müvész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936.máj.21. 11.l.

Táblakép – „Szász portréja" – Kandó

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. t. 707-708. l.

Tavaszi tárlat a Műcsarnokban.

MDK

Kandó ? festüm.

a formának az analizálása jellemzi.

Ernst Muzeum- A Szinyei M.P.Társ. müv.tagjainak II. kiállitása/ Az I 1923-ban volt/. az E.M.-ban.
1926 jan.24.-febr.28. Kat. 4.1.

MDK

Kandó ? festöm.

A Társaság fennállása óta ez a III. együttes felvonulás, a közben tartott hat kiállitás egyes tagok rendezésében történt. A bemutatkozás nem teljes egyeseknek külföldön való tartózkodása miatt, v. más oknál fogva.

K. arcképvázlatának szellemisége, erejének biztonsága kifejezö.

Dr.Lázár Béla: A Szinyei Társ. III.kiáll.itása.
Szinyei Merse Pál Társaság 10.éves jubileuma.
1931. jan.7. 11.l.

Kandó

Szinyei Merse Pál Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban arcképvázlatával szerepelt.

M. 931. T. 11.

Kandó

Szinyei Társaság Ernst Múzeumban rendezett kiállításain műveivel szerepelt.

M.O.931.T.11.

Kandó

régebbi munkáival szerepel.

M. Arcképf. T.-nar kiáll.-a

gy. T.: Őszi fárlat.

8. Ó. N. 931. X. 18.

MDK

Kandó

A holnap művésznemzedéke. Hatvanöt éves lett a Képzőművészeti Főiskola. Magyar Iparművészet 1937. 3. sz. 84.l.

Kandó

MDK

Kováts B.cikke, magyar képzőművészek nyilatkozata.
Esti Kurir, 1939. nov. 9. 5.l.

Uandó

A Tóth Menyhért-i életmodell

Forrás 19831 a

Ata Kandó

Tisztelet a szülőföldnek.
Külföldön élő magyar származású művészek
II. kiállítása.
1982. dec. 17 – 1983. jan. 30.
Majd háromszáz művész vesz részt a kiállítá-
son: világszerte ismert alkotók, mint Ata
Kandó, Goldfinger Ernő. (és meg többen).

Műcsarnok, Hősök tere.

Műcsarnok és Kamaratermei, 1982. december.

Ata Kando

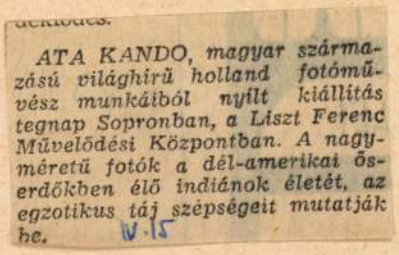

ATA KANDO, magyar származású világhírű holland fotóművész munkáiból nyílt kiállítás tegnap Sopronban, a Liszt Ferenc Művelődési Központban. A nagyméretű fotók a dél-amerikai őserdőkben élő indiánok életét, az egzotikus táj szépségeit mutatják be. V.15

Magyar Hirlap 1978-89-13

Kandó Gyula, festő

Új Műv. 2003/9 2.

Tolnai Em.ir. 1929. Iktatatlan ir.

b Ödön volt.
dra
düs Kálmánt hivták meg lelkésznek

meg Ráday Gedeont, aki 1917 óta
volt, kölcsönösen rokonszenveztek
en belügyminiszter volt s ztóbb
be, FL kérésére készségesen több-
n a belügyminisztériumban. Kajdi
sa miatt lehetett megtámadni hono-

KANDO, Ata

Fényképeim

Ata Kandó kiállítása a Legújabbkori Történeti Múzeumban

a Művelődési és Közoktatási Minisztérium
és a Fotóművészet című lap
támogatásával

1991. szeptember 4-től október 27-ig

Budavári Palota **A** épület

TETENAL

REANAL

KOOPERÁCIÓBAN

- **SZÍNES KIDOLGOZÓ VEGYSZERKÉSZLETEK C—41; EP—2; RA 4**
- **NYOMDATECHNIKAI, GRAFIKAI ELŐHÍVÓKÉSZLETEKET**
- **RÖNTGEN ELŐHÍVÓ VEGYSZEREKET ÉS SEGÉDANYAGOKAT**

FORGALMAZ A

REANAL

REANAL FINOMVEGYSZERGYÁR **1147 Budapest, Telepes u. 53.**

Telefon: 251-3999 Telex: 22-4493, 22-3599
Telefax: 252-1483 · 252-1339

1441 Budapest 70. Pf. 54.
MNB: 201-03105

Édes hazám, Isten veled!

ATA KANDÓ: MAGYAROK, 1956

1956 őszén éppen egyik legromantikusabb, a mai napig is kedvenc munkám kidolgozásával voltam elfoglalva. Nemrégen jöttünk vissza Olaszországból, egy csodálatos, de nagyon fárasztó, munkával egybekötött nyaralásból. Három serdülőkorú gyermekemmel bejártuk Nápolyt, Pompejit, Herkulánumot, Salernót, a Garda-tó környékét és tartózkodásunk fő helyét: Paestumot, ahol a görög templomok vannak. Mindezt két hét alatt, miközben összehoztuk *Odysseus* című fotós könyvem nyersanyagát.

A kidolgozási munkálatok közben is állandóan ebben a napsütéses, romantikus hangulatban éltem, s borzasztó volt belekerülni a lassanként, vagyis nem is olyan lassanként pokolivá váló magyarországi hírek forgatagába. Álmatlan éjszakák jöttek, s rosszul ment a munka. Budapesten élő szüleimért aggódtam, de főleg egy kérdés zaklatott éjjel-nappal: mit tehetnék én, ahelyett hogy, ha nem is ölbe tett, hanem előhívókban vacakoló kézzel, négy fal között várom, hogy mi lesz sok ezer magyar emberrel, anyával, gyerekkel? Hogyan segíthetnék legalább egy icipicit azoknak, akik menekülnek? Tisztában voltam azzal, hogy akárhogyan igyekeznék, sokat nem tehetek. De belenyugodni abba, hogy meg se próbálom?

Kialakult bennem az ötlet, hogy egy fotós könyvet kellene csinálni, s azzal pénz szerezni a menekülteknek. Máshoz úgyse értek, csak a fotografáláshoz. Ahhoz viszont elég jól. De akkor most, minél előbb el kéne menni az osztrák-magyar határra. De vajon szabad-e nekem ilyet vállalni? Hisz három gyerekem van, akik csak rám számíthatnak. Rövid töprengés után rájöttem, hogy nem vagyok hős, nem érzek elég bátorságot, hogy egyedül vágjak bele ebbe. Leültem a telefonhoz, s megkezdtem az ostromot. Felhívtam sorjában minden jobb hollandiai fotóst, még a kevésbé jókat is a végén, de egyik se akart velem jönni. Egyesek azt kérdezték, hogy ki fizeti az utat és mennyit lehet vele keresni? Meg hogy van-e kiadóm? Erre felhívtam néhány kiadót. Többek között ez egyik legnagyobbat, a *Bezige Bij*-t, s csodálatos módon sikerült meggyőznöm arról, hogy tervem *nem is olyan butaság,* ahogy Mr. L., az igazgató kifejezte magát. De partnerem még mindig nem volt. A kollégák nagy része különösebb kifogás nélkül utasított vissza, de néhányan olyanformán válaszoltak, mint ha azt gondolnák, hogy elment az eszem. Háromgyermekes anya létemre... még háború is lehet... Kezdtem ingadozni.

Utolsó pillanatban mégis találtam partnert, mégpedig egy Violetta nevű fotográfusnő személyében.

Bécsben megpróbáltam hírt szerezni szüleimről, de nem sikerült. Kevés és rossz volt az összeköttetés Magyarországgal, s a Vöröskeresztnél azt se tudták, hol áll a fejük a sok munkától. Szörnyű hírek keringtek. Sokan azzal próbáltak vigasztalni, hogy nem mind hitelesek. De sajnos hamarosan, a határfalvak menekültekkel zsúfolt táboraiban megtudtuk a szemtanúktól, hogy nincs olyan hír, ami rosszabb lehet a valóságnál. Álmatlan éjszakáim

Menekülők kisgyerekkel, már osztrák földön (Andau, 1956. november)

folytatódtak, mindaddig, míg az ottani élet és munka annyira ki nem fárasztottak, hogy nem okozott többé gondot az alvás.

Nem emlékszem, hogy és mint kerültünk másnap a határra, az andaui híd közvetlen közelébe. Csak arra emlékszem, hogy borzasztóan fáztam. A csizmám beázott és alig bírtam menni a térdig érő sáros lucsokban. A vállamon lógó fotófelszerelés súlya mintha megtízszereződött volna.

A szédületes fázás végigkísérte ott-tartózkodásunk egész idejét. Néha úgy reszkettem a hidegtől, hogy a masinám kezelése emberfölötti erőmutatványnak tűnt. De egy óriási szerencse lényegesen megenyhítette ezt a problémát. A burgenlandiak, főleg azok, akik a határ közelében laknak, jól ismerik a jó magyar pálinkát, s többnyire van nekik raktáron. Barack, körte, törköly, szilva, ami csak kell. Attól kezdve, hogy ezt felfedeztem, mindig volt a zsebünkben egy-két üveg. Ez már csak azért is fontos volt, mert sajnos, többször előfordult, hogy a határon át érkezők egyike-másika összeesett. Ilyenkor egy kupica hazai csodákat művelt. Nemhiába viseltük a vöröskeresztes karszalagot, az ilyesfajta feladat éppúgy kötelességeink közé tartozott, mint a fotografálás. Vacogás közben nemcsak a pálinka, hanem az is segített, ha arra gondoltam, hogy azok, akik az andaui híd felől jönnek, vagy másfelől, az Elnser-csatornán át, Budapestről gyalog, mocsárban, iszapban, árkon-bokron át, gyerekkel a vállukon — azok hogy bírják? Mi az én bajom az övékhez képest? Hisz én tudom, hogy két hét múlva otthon leszek, száraz lábbal, fűtött szobákban. De hányan vannak köztük olyanok, akik tudják, hol lesznek két hét múlva?

A nedves hideg a munkát is megnehezítette. Nekünk mindig sietni kellett egyik helyről a másikra. Bentről ki, kintről be, hogy követni tudjuk az eseményeket. S amikor kintről bementünk egy fűtött helyiségbe, a lencse bepárásodott, s az ember elvesztette a legjobb képeket, mert azok akkor adódnak, mikor még nem vették észre a fotóst. Próbáltam elbújni, de ha csak egyvalaki észrevett, elterjedt a hír, hogy kémkedünk. Ennél rosszabb híre fotósnak nem lehet. A bujkálást tehát be kellett szüntetni, s vagy párás képet csinálni — ami a legtöbbször használhatatlan —, vagy semmilyet, vagy más technikai és „fotópszichológiai" módszereket alkalmazni. Mint például a — később *Szent család*nak nevezett — kép esetében, amikor a felvétel előtt egy szép piros almát adtam a családfőnek. Ez elterelte a figyelmet a fényképezőgépről.

Meglepő, hogy semmiféle sajtótevékenység ott nem mutatkozott akkor. Még osztrák fotós se volt. Egyetlen holland ápolónővel találkoztunk. Az osztrákok, azt lehetne mondani, szégyenletes módon, teljesen magukra voltak hagyva. Szinte csodálatos, hogy annyi embert be tudtak fogadni és aránylag jól ellátták őket. Semmi káosz, elégedetlenség nem volt. Igaz, a magyarok nagyon fegyelmezetten, okosan viselkedtek. Még az egészen kis gyerekek közt is voltak olyanok, akik ha nem is érthették meg, de megérezték a helyzet súlyosságát, az otthon elvesztését. Azt, hogy többé nem úgy lesz, mint addig: elmentek hazulról valahová, aztán hazamentek.

Neustadtba is elmentünk, mert hallottuk, hogy a Vöröskereszt a városka környékén lakó családoknál „szülő nélküli" gyerekeket helyezett el. Találkoztam ott egy pici gyerekkel, akit sohase fogok elfelejteni. Egyedül botladozott a göröngyös téren, néha el is esett, mert nem nézett a lába elé, hanem felfelé, a fák tetejére, az ég felé, mintha keresne valamit. Kérdeztem, mit néz, mit keres, talán cicát vagy madarat? Akarja-e hogy hazakísérjem? „*Nem* — mondta határozottan —, *mamma eemett oda éébe, hónap gyun hazsa, hozzsa szip babát Salikának!*" Mama elment oda az égbe, de holnap hazajön és hoz egy szép babát Sárikának. Mit mondhat erre egy fotóriporter? Szerettem volna megtalálni a kislány nevelőszüleit, de hirtelen elszaladt, és én, a bőgéstől elvakultan, elvesztettem szem elől.

Azt is Neustadtban hallottam először, hogy van egy legendás hírű Eszterházy hercegnő, aki a kocsijával naphosszat cirkál a menekülttáborok, a bécsi Vöröskereszt-központ s a saját háza között. Azt mesélték, hogy bár a kocsiját mindannyiszor úgy megtömi ruhákkal, takarókkal, élelmiszerrel, hogy az majd szétreped, mégis mindig kabát, olykor cipő nélkül, vacogva kerül haza, mert azt is odaadja, amit magán visel.

Némelykor egyik-másik a vidéken cirkáló kis teherautók közül vitt bennünket ide-oda a táborok között. Eisenstadtba, Andaubа, Pamhagenbe. Az egyik ilyen kocsinak a sofőrje egy Andrássy gróf volt, aki Lichtensteinből jött el segíteni.

Osztrák család által befogadott árva gyerek (Neustadt)

A szent család (1956. november)

Az eisenstadti telepen volt a legszomorúbb szoba: a „férfiszoba". Itt voltak a „tizenéves Molotov-koktél hősök" is. Nehezen lehetett szóra bírni őket, s ha sikerült, akkor társaikról beszéltek. Azokról, akiknek nem sikerült átvészelni az eseményeket, akiket így vagy úgy elvesztettek szem elől, s most aggódtak értük, nem tudva, élnek-e vagy sem.

Az ilyen táborozásnak elkerülhetetlen, de nem kellemes része a sorbanállás. Mindig, mindenért, mindenütt sorba kell állni, néha órák hosszat. Ennivalóért, ruhaneműért, takaróért, majd a papírokért, engedélyekért, vízumokért. Ezeken a helyeken nekem nagyon nehezen ment a fotografálás, mert beszélek magyarul. Minduntalan körülvettek, elárasztottak kérdésekkel, amiknek nagy részére sajnos képtelen voltam válaszolni.

Visszautazásunk előtt az utolsó napot Bécsben töltöttük, az úgynevezett Rotschild központban. Itt a legtöbben már sokkal jobb hangulatban voltak. Ezeknek az embereknek a nagy része tudta, hova megy, s már csak a hivatalos iratokra vagy pénzsegélyre várt.

A bécsi fotózás után azonnal hazautaztunk. A kidolgozott anyagot legkésőbb egy hét múlva le kellett adni, hogy a könyv karácsonyra megjelenhessen. Sikerült, mert mindnyájan akartuk. A képszerkesztő, a kiadó, a klisékészítő, a nyomdász, a könyvkötő *éjjel-nappal és ingyen* dolgoztak akárcsak mi; mert Hollandia kis ország ugyan, de nagy szíve van.

A könyv piros címlapján Magyarország térképében egy, a „férfiszobában" készült fotóm van. Cím nincs. A sajtó *Book zonder naam*-nak, név nélküli könyvnek nevezte el. A szöveg:

Gyenge violának eltörött a szára
Az én bánatomnak nincs vigasztalása
Zúg a vihar Kézsmárk felett
Édes hazám, Isten veled.

s ez a négy sor minden 8—9 oldal után vissza-visszatér, de mindig más nyelven. Összesen tíz nyelvre van lefordítva. Az ötletet az adta, hogy egyik este Eisenstadtban egy kis cigány gyerek játszotta ezt a dallamot a hegedűjén.

Hollandia egyik legnépszerűbb színésze óriási propagandát csinált a könyvnek. Minden este fellépés előtt, mielőtt felment a függöny, beszélt a közönséghez a forradalomról, a magyarokról és a könyvről, de főleg a menekült gyerekekről. Ezáltal megindított egy gyűjtési akciót is, amit *Het kind van de rekening*-nek nevezett el. Ez a holland kifejezés, ha nem is szó szerint, de azt jelenti: a szülők bűneiért a gyerekek fizetnek.

Csodaszámba megy, hogy a könyv, amihez az utolsó felvételek november 20-án Ausztriában készültek, karácsonyra megjelent, a néhány ezer példány Újévre elkelt, s félmillió holland forint futott be a menekültek javára.

Csepp a tengerben.

Gyalog érkező menekültek (osztrák–magyar határ, 1956. november)

Tizenéves katonák a „férfiszobában" (Andau, 1956. november)

Tisztálkodás (Eisenstadt, 1956. november)

A tábor gyülekezőhelyén (Eisenstadt, 1956. november)

A szalmával „puhított" kőpadlós menhelyen (Andau, 1956. november)

Két gyerek (Pamhagen, 1956. november)

Minden lap sorsa az előfizetőktől függ.

Fizessen elő a Fotóművészetre, mely jelenleg az egyetlen fotográfiai szaklap Magyarországon.

Ára: 88 Ft, előfizetőknek 68 Ft

Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben, és a Hírlap és Postaszállítási Igazgatóságnál, HELIR Budapest, Lehel u. 10/a 1900 (KHI, Budapest V., József nádor tér 1. Postacím: 1900 Budapest) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96762 pénzforgalmi jelzőszámlára.

ÁRA: 28 Ft

Ez a katalógus
a Fotóművészet 1991/3. lapszámában megjelenő cikk különlenyomata.
Felelős kiadó: Timár Péter

91. 20437 Akadémiai Kiadó és Nyomda Vállalat — Felelős vezető: Zöld Ferenc

E. Randó Gyula

festő

l.

Szabadművész

1947. 91. l.

93. l. –

keppel

FÓT

Garay ~~[illegible]~~ háza

Ompolyi: A fóthi Garay-ház. VV 1875, 404–406 l.
(képe 404 l)

E. Kardó Gyula
grafikus

l. Magyar Grafika
1929. 240. l.

Laird itt Rosner
cikket

BUDAPEST
938 SEP. 15 15
LK 4 LK

3. Kompozíció	tus	350.—
4. Anya	„	250.—
5. Cigányasszony	„	300.—
6. Csavargó	„	m. tul.
7. Szegények	„	300.—
8. Fejek	„	200.—
9. Didergő	„	250.—
10. Anyaság	„	250.—
11. Síró	„	250.—
12. Ijedtség	„	200.—
13. Ősasszony	ceruza	250.—
14. Tánc	„	350.—
15. Nyomorék	„	300.—
16. Öregasszony	„	300.—
17. Fojtogatók	„	350.—
18. Jób	„	m. tul.
19. Szoptató anya	tus	250.—
20. Szomorkodó	„	300.—
21. Parasztfej	ceruza	200.—

Szobrok.

1. Portré	terrakotta	m. tul.
2. Pár	„	650.—
3. Anyaság	„	600.—
4. Anya	„	600.—
5. Mosolygó	„	650.—
6. Anya gyermekkel	„	650.—
7. Evő	„	550.—

IV. Terem.

BENE GÉZA:

1. Anya gyermekkel 1942.	olajfestm.	1.800.—
2. ~~Csendélet 1947.~~	„	500.—
3. Tájkép 1947. I - II	„	1.400.—
4. Pék 1943.	„	2.000.—
5. ~~Tájkép 1947.~~	„	1.600.—
6. Kék csendélet 1947.	„	800.—
7. Halárus 1943.	„	1.800.—
8. Csendélet erkélyen 1946.	olajfestm.	800.—
9. Hegy, ház, fák 1947.	„	600.—
10. Nagy fák 1947.	„	600.—
11. Szeretet 1943.	„	800.—
12. Akt 1946. VIII.	„	500.—
13. Szentendre 1940.	vízfestm.	400.—
14. Tér, ház és fák 1946.	olajfestm.	500.—
15. Fák és kerítés	„	500.—
16. Táj 1947.	vízfestm.	400.—
17. Tájkép 1947.	„	400.—
18. Táj lóval 1941.	„	400.—
19. Út Pomáz felé 1946.	olajfestm.	500.—
20. Pomázi táj 1940.	vízfestm.	400.—
21. Út beszélgetőkkel 1940.	„	400.—

V. Terem.

BENE GÉZA:

1. Őszi fák 1946.	olajfestm.	800.—
2. Út feljáróval 1946.	„	600.—
3. Napraforgó, kosár 1947.	„	1.000.—
4. Régi park 1946.	„	500.—
5. Korsó, gyümölcs, pohár 1947.	„	1.600.—
6. Munkásnő feje 1943.	„	800.—
7. Fák és fehér falak 1947.	„	500.—
8. Nagy fák és híd 1947.	„	1.000.—
9. Sötét fák 1947.	„	500.—
10. ~~Csendélet 1946.~~	„	400.—
11. Falu 1946.	„	1.000.—
12. Fény és árnyék 1946.	„	400.—
15. Feleségem 1946.	„	m. tul.
14. ~~Csendélet 1946.~~	„	300.—
15. Tájkép 1947. VI.	„	800.—
16. ~~Csendélet 1947.~~	„	300.—
17. Kék tájkép 1946.	„	300.—

AZ ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ XXXIII. KIÁLLÍTÁSÁNAK KATALOGUSA

~~BENE GÉZA~~

E. KANDÓ GYULA
FESTŐK

GÁDOR MAGDA
SZOBRÁSZ

1947. ÁPRILIS 27—MÁJUS 11.

ALKOTÁS 1 9 4 1 IPARMŰVÉSZETI EGYESÜLÉS SZÖVETKEZET

Dr. RABINOVSZKY MÁRIUSZ
ELŐSZAVÁVAL

ÁRA 2 FRT.

ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ
BUDAPEST, V., SZENT ISTVÁN-KRT 1. I. 1.

BENE GÉZA

huszonhárom éve kiállítóművész. Derűsszínű, frissen mozgalmas képeit minden régi műbarát ismeri. Az új Benét még nem ismeri senki. Művészete igen komoly lett és igen elmélyült. Ezt a háborút acélfürdőnek szánták elindítói, amely kiöli az emberből a szellemi érzékenység utolsó csíráját is. Egy hajszálon mult s a kísérlet sikerült. De ez a hajszál erősebbnek bizonyult légitorpedónál és gázkamránál. A vízözönnyi lelki fertőt túlélte az ember s a túlélők között vannak azok, akik új bort hivatottak plántálni Ararát lankáin. Közéjük tartozik Bene, a festő. Nem adott fel semmit a java örökségéből, semmit abból a kolorisztikus kultúrából, amit elsajátított, csak kellemes felületélményeiből borongó mélyélmény lett. A napfényes világos-zöldes, sárgás-pirosas színeket tüzes rozmarinsárga, sötét málnaszín, rőttes szürkék váltották fel. A gondtalanul az elevenbe hasító éles vonalak helyét rejtelmes ritmusban nyujtózó-ágaskodó sávok foglalják el, egy érzelmesebb és mégis erőteljesebb kézírás. A fény, amely valamikor elöntötte a képeit, most a dolgok mögül világít s átszűremlik a színek felületén. Új képein kevesebb a természetre emlékeztető részlet-elem. De ez az absztrakció tiszta élmény s a v o x h u m a n a regiszterén szólaltatja meg a formák zenéjét. Emberibb lett tehát s közvetlenebbül lelki.

E. KANDÓ GYULA

gyökeresen más temperamentum: frissesége egy fiatalabb nemzedék elfogulatlanságát sugározza. A háború emlékét lerázta, mint egy lidércálmot, amelyből íme jó új reggelre ébredhetett: képei oly harsányak mint a koranyár s oly jóízűek, mint egy kamaszkentaur nyújtózkodása a verőfényben. Igaz, hogy igyekszik minden szertelenségen úrrá lenni. Minden képe céltudatos szerkezet: határozott, tüntetően szűkszavú, erőteljesen groteszk konturokkal fogja össze kemény kontrasztszínekben világító síkjait. Régebbi képein bőbeszédűbb volt s fénytörés lazította képei felületét. Most ízes tömondatokban beszél és felkiáltójellel végzi mondatait.

A harmadik kiállító GÁDOR MAGDA szobrász, mindössze huszonkét éves. Ha érettebbnek, sűrítettebbnek tetszik művészete, mint ahogy korához illenék, úgy azt kell gondolnunk: megérlelte a háború. S még valami: meg kellett tanulnia, hogy ne élje fel a gazdag atyai örökség értékeit, hanem önállóan sáfárkodjék velük. Elvetette a szinte bölcsőjébe hullott rutint és a nehezebb utat választotta, az önálló szemléletet. Gádor Magda így kitűnő szobrásznak indul s kitűnő rajzolónak. Keze alatt az agyag valóban szoborrá válik, kifejező testté. Amit első kiállításán mutat, már több puszta ígéretnél.

Rabinovszky Máriusz

I. Terem.

BENE GÉZA.

1 Munkás leányfej 1943.	olajfestm.	400.—
2. Nagy fa 1947.	„	400.—
3. Csendélet tökkel 1946.	„	500.—
4. Fa és nap 1947.	„	500.—
5. Női fej 1946.	„	500.—
6. Fa a térben 1947.	„	500.—
7. Táj, idő, tér 1947.	„	700.—
8. Forma, tér és szín 1947.	„	600.—
9. Piros táj 1946.	„	700.—
10. Korsó és retek 1946.	„	800.—
11. Forma és árnyék 1946.	„	800.—
12. Zöld tájkép 1947.	„	400.—
13. Csendélet 1947. V-X.	„	500.—

1945;46 fehét. kiró. l.

Grafikák:

1. Fák és út 1946.	színes tus	300.—
2. Erdő 1946. (1946)	„	300.—
3. Fény és forma 1947. I-II.	„	300.—
4. Fák és tér 1947.	„	300.—
5. Fa és ház 1946.	„	300.—
6. Út 1946.	„	300.—
7. Rajz 1947. I-II.	„	300.—
8. Fák, ember, kapu 1945.	„	300.—
9. Faluvég 1945. (45) I-III.	„	300.—
10. ~~Fény és forma~~ 1946.	„	300.—
11. Fák 1947.	„	300.—
12. Fény és árnyék 1947. I-II.	„	300.—
13. ~~Fény és árnyék 1947.~~	„	300.—
14. ~~Rajz 1947.~~	„	300.—
15. ~~Faluvég 1945.~~	„	300.—

fehét. kiró. l.

16. Park kijárat 1945.	„	300.—
17. ~~Faluvég 1946.~~	„	300.—
18. Park 1945.	„	300.—

Előtér.

E. KANDÓ GYULA

1. Erdőben 1945	fekete kréta	250.—
2. Híd az erdőben 1946.	szénrajz	250.—
3. Csendélet 1939.	ceruzarajz	250.—
4. Házak 1945.	fekete kréta	250.—

II. Terem.

E. KANDÓ GYULA

1. A fehér köcsög 1946.	olajfestm.	350.—
2. Falusi abstrakció 1946.	„	700.—
3. Szilvás csendélet 1946.	„	450.—
4. Párisi csendélet 1940.	„	700.—
5. Fények 1940.	„	900.—
6. Tejes üveg 1940.	„	700.—
7. Piros csíkos fotel 1947.	„	1.000.—
8. Kék tányér 1947.	„	1.200.—
9. Csendélet 1947.	„	900.—
10. Café 1939.	„	600.—
11. Tea 1947.	tempera	500.—
12. Vörös fazék 1940.	olajfestm.	m. tul.
13. Kávé 1947.	tempera	500.—
14. Forgók 1947.	olajfestm.	1.000.—
15. Citromok 1947.	„	350.—
16. Falusi csendélet 1946.	„	800.—
17. Patak 1946.	„	300.—

III. Terem.

GÁDOR MAGDA

1. Anya gyermekkel	tus	300.—
2. Pár	„	300.—

E. Kandó Gyula

1947. kol. kiáll.
Alkotás-művészház

E. Kandó Gyula világnézeti arca kevésbé rejtett. Színvilága mozgalmas, szereti a fényt, a dekoratív csillogást, formái legtöbbször nyugtalanul mozgalmasan stilizálják a reális valóságot, másutt statikus geometriai kísérleteivel találkozunk. Az utóbbiak érdekesen mutatnak egy lélektani kortünetre. Nagy, egyöntetű színfelületeket egy geometriailag zárt formatéma fog be, például egy korsó alakja. Nos, mint lappangó önmása, „doppelgängerje" kerül e forma mellé, annak árnyképeként, átlósan szimmetrikus alakja, egy önmagának ellentmondó alakkombináció, amelynek skizotim jellege, a személyiség hasadásos kortünete, grafológiai pontossággal kifejezésre jut. A művész ilyirányú ösztönös korjellemzése figyelemreméltó.

Világosság

1947. V. 28.
(Kiállítás.)

Jaszapáli.

BUDAPEST
12 VI 10-2

Kandó Gyula

Bortnyik Sándor Damjanich u-i műhelyében tanítványa volt Nemes György, Kandó Gyula és még sokan.

Radó György (Brazilia): Emlékszerek Bortnyik Sándorról.
Magyar Hírek, 1977. jún. 4. 13. old.

Kandó Gyula

1931-ben, Madzsar József kezdeményezésére létrejött Szocialista Képzőművészek Csoportjának Madzsar vezette szemináriumon részt vett a művész.

Major Máté: Madzsar József emlékére.

Kritika, Budapest, 1976. 3.

MDK

E. Kandó Gyula

Díszletterv a "Hamlet" I.felvonásához.
Repr.
A Magyar Irók, Művészek és Műpartolók
Egyesülete Tárlataról.

Képzőművészet, 1935.IX. 81.sz. 41.l.

MDK

E.Kandó Gyula

"Csendélet II ", olajfestm.
"Csendélet I ", olajfestm.

Magyar Művészhetek Reprezentatív Képzőm. Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 8.l.

MDK

E.Kandó Gyula

"Csendélet II.", olajfestm.
"Csendélet I.", olajfestm.

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig.8.o.

E. Kandó Gyula festőművész.

Ernst Muzeum XIII. Tavaszi Szalon Kiállitásán MDK.
vett részt.

Pest Hirlap, 1938. áprl. lo.4. l.

Kandó Gyula

Csendélet /repr./

Rabinovszky Máriusz:Két korszak határán Bp.1965.
képjegyzék

M.D.K.

Kandó Gyula

"Interieur" c. müvét hozza a lap.
Repr.
Bálint Endre festőművész "Bucsu egy pesti ködlovagtól" cimmel ir müvésztársáról, aki "Bortnyik Sándor tanitványa volt, máskép Vásárhelyi Győző, azóta Vasarely, sokat segitett Kandónak gyakori párisi kirándulásainak idején." Kandó Párisban abból élt, hogy éjjeli őr volt egy fatelepen. 1932-ben Barcelonában mint grafikus dolgozott. Ezévben halt meg Szentendrén, hatvan éves korában.

Élet és Irodalom, Bp. 1968. dec. 7.
XII. évf. 49. sz. 2. lap

E Kandó Gyula

A Fővárosi Képtár 1947-ben rendezett kiállitásá, a negyven éven aluli müvészek seregszemléjén részt vett franciás képeivel.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965
216.1

MDK

E. Kandó Gyula

A Mühely Bortnyik iskola kiállitása.
Andrássy ut 69. 1931?

MDK

E. Kandó Gyula

Kiállítási naptár. Szabad Művészet, 1947. 7o. 1.
Koll. kiáll. a Szabadszervezet helyiségében 1947.
máj. és az Alkotás Művészházban.

Rónay Mária

E.Kandó Gyula: Vörös fazék, of.

SZABAD MÜVÉSZET

1947. jun.5.sz. 93.1.

/Pogány Ö.G.: Csoportkiállitás./

E. Kondó Gyula festő"

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 5.sz. 9/o. kiállítások.
Csoportkiállítás. /Pög./

E. Kondó Gyula

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 5.sz. 89-90.o. kiállításokról.

Tavaszi tárlat. (V. V.)

Ö. Kandó Gyula
festő
VI. Kiss János u. 1.

MKSz 1947

K. Kandó Gyula
festő

l.

Tavaszi Szalon
XIII.

Kiss József kir. tanker. főigazgató, Debrecen	200·— P	
Kisújszállási egyház 1941-re . . .	300·— P	
V. Kovács Miklós ecetgyáros, Fehérgyarmat	10·— P	
Kömörői egyház 1941-re	30·— P	
Balogh Mátyás lelkész, Békés . .	60·— P	
Dr. Gulácsi Sándor járásbírósági elnök, Székelyhíd	20·— P	(60·
Dr. Nánássy Andor, volt egyházmegyei gondnok a felajánlott 40 q búza ára, Nagykálló, 1941-re	1,120·— P	
Magoss Sándor gyógyszerész, Nagykálló	100·— P	
Dr. Varga Kálmán közjegyző, Nyírbátor, 500 P-ből	100·— P	
Dr. Szesztay András városi főügyész, Nyíregyháza	100·— P	

E. Kandó Gyula

~~Bene Géza~~ festő

mind,
lét

~~Gádor Magda~~

nobrány

E. Kandó Gyula

koll. kiállításai az
Alkotás művészházban

rövid

Nagy Tibor:

Bene Géza, E. Kandó
Gyula és Gádor Magda
kollektív kiállítása.

Kis Újság 1947
ápr. 30.

Kandó Gyula

Kandó Gyula festőművész nekrológja /Bálint Endre, Élet és Irodalom, 1968.49.sz.2.l./

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-152.l.

181.l.

Kandó Gyula

Bostanyik tanítványa.

Bosbély Lánló: Bostanyik S. 17.
Corvina 1971.

Kandó Gyula

Interieur, olajfestmény

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 júl

Kandó

tanulótársa Vasarely Victornak a „Mü-
hely"-ben.

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Luga-
no. 1972 961

81

Kandó Gyula

1932 körül a Vasvári Pál u.-ban egy művész-csaport, – mely 1933-ban a Szocialista Kép-zőművészek Csaportja lett, – körülbelül másfél, évet töltött a bérelt két műteremben, mely idő alatt szakmailag és többségük ideológiai fejlődésük tanulóideje volt. Ezekben a szeánszokon Vasvári utcán kívülick is résztvellek, így Gadányi J., Kassovitz F. – Kandó Gyula is.

Major Máté: Szocialistává formálódásom emlékeiből.
Jelenkor, 1973. márc. 262–63 old,

Kondó Gyula

Bemutatott műve:

108. sz. „Intérieur" olaj.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért", I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

101

Kandó Gyula

Az a kb. másfél esztendő, amit a Vasvári Pál utcai műteremben töltöttünk ..., mindnyájunk szakmai ..., ideológiai fejlődésének tanulóideje is volt ... itt hallgattuk ... az első szemináriumot, melyet Vértes György tartott, hogy aztán ár. Madzsar Józsefnél ... folytassuk ... Ezek a szemináriumi esték ... részben Madzsar lakásán ..., részben Vilt és Hincz Gyula közös műtermében ... voltak. (Ezeken ... a Vasvári utcán kívüli művészek, is résztvettek, így Hincz mellett Gadányi Jenő, Kassovitz Félix, Kandó Gyula is.)

Major M.: Szocialistává formálódásom gyulékeiből.

Jelenkor XII. évf. 3. sz. 1969. márc., 262-263. l.

Kandó Gyula

~~Bolmányi Teréz~~

~~Erdősné Kasztelyi Ilona~~

Hány Károly

E. Kandó Gyula

W. Pintér József

Por Bertalan

Redner Renée

Koll. kiállításai a Szabadszerveret helyiségében 1947. május és az Alkotás Művészházban

Szabad Művészet

1947. 70. l.

kiállítási naptár

sovabb

8/13

ESZTERGOM

Vizivárosi apácatemplom
~~Papnövelde kápolnája~~

Majer István: Esztergom. VV 1856,
294 l.

Kandó

Pólya, Herman, Lechner, Kandó, Falus, Jávor, Ventroczy és Pór Bertalan az pesti kávéházban.
(Fotó)

Herman Lipót: Emlékezés régi mesterekre.
Budapest, VII. évf. 1. sz. 1969. jan., 36. l.

Kandó Gyula
fotó

Szabad Művészet

Szabad Művészet

68

1947. 39.l.

egdijtételnek megfelelőleg és
azás után 101 kor. 59fill.járulék
m tartozik a kirótt előleget ezen
ótt 30 nap alatt befizetni. A be-
Magyar Általános Hitelbankra szó
ztári befizetőlapot csatolunk.Nem
befizetőlap felhasználásával be-
enül külön értesitést kérünk,mert
álló reklamációkért minden fele-

k, hogy a pozsonyi pénztárnál
ill. 1911 évi előlegét töröltük
etését a budapesti folyószámlá-
án Cim folyószámlája javára 31.k.
y a fenti kirovásból levonásba
. tartozása.

MDK

Kandó Gyula

Kompozició, repr.

Szentendrén élő képzőm. kiáll. Ferenczy Múz.

1960.II.

RDK

Kandó Gyula, törökországi emlék, o.

Szentendrén élő képzőm. kiáll. Ferenczy Muz.

1960.IX.

E. Kandó Gyula festő

Szerepel a Szinyei Társaság
Tavaszi Szalon c. kiállításán az
Ernst Múzeumban

Magyar Hirlap 1938 IV. 10

Kandó Gyula

MDK

Tanulmány, szén

Műcsarnok 1950. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kandó Gyula

1.

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 366. l.

Csakis az áru átvételénél emelt felszólamlások vehetők figyelembe.
Reklamationen werden nur bei Übernahme der Ware berücksichtigt.

Arany P	f	Aranypengő	f	Aranypengő	f

Kandó Gyula festő

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 4. sz. 70. o. – kiállítási napi-
tár.

Kandó Gyula festő

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 3. sz. 39. o.

kiállítások

MDK

Kandó Gyula, festö

Csendélet, olajf.

Az Alkotás Művészház XXXII. Kiállításának Katalogusa.
"A Művész Két Arca". 1947. III. 9-25.

Kanoló Szyula, [festő 1] MDh

A szentendrén élő művészek kiállításán szerepel. Bizarr szinessége megragadja a szemlélőt.

P. J.: Jegyzetek kiállításokról

12. l

Népszabadság, Bp. 1960. szept. 24.

MDK

Kandó Gyula

Cifra tükör, of.

Képzőművészetünk a felszab. óta. Szfv Képtára 30. kiáll. 1947. okt. 8. l.

MDK

Kandó Gyula

T.K: I. m. képzm. kiáll. grafikai művei. Kis Újs. 1950. aug. 27. 7.l.

MDK

Kandó Gyula

Kiállitási naptár. Szabad Müvészet, 1947. 7o. 1.
Koll. kiáll. a Szabadszervezet helyiségében 1947.
máj. és az Alkotás Müvészházban.

MDK

Kamió Gyula, festö

Cifra tükör. Olf.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Sza bad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat.12.1.

Kandó Gyula, festő

M.D.K.

nevét a művésztelep tagjai között említi:

Haulisch Lenke: A szentendrei művésztelep fogalmának tisztázásához

Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV.évf. 3.sz.

256. old.

Ö. Kandó Gyula

tehetséges plakát-tervező. (Bortnyik-iskola.)

(L. a.)

Grafikai műtárgykiállítás az Iparművészeti Társulatban. (Andrássy út 69.)

Nyáz. 931. X. 11.

MDK

Kandó Gyula

Körüt reggel, of.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek tár. és megh. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. ont.

MDK

Kandó Gyula

Nagycsendélet, of.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

MDK

Kandó Gyula

Aut. 1943. okt.-nov. Nemzeti Szalon.

M.D.K.

Kandó Gyula

"Kék tányér" c. csendéletét említi meg Berend Ilona: "Kiállitások" c. beszámolójában az "Alkotás Müvészház"-ban rendezett kiállitásról.

Szinház, Bp. 1947. május 6-12. III. évf. 19. sz.

MDK

Kandó Gyula

B. Turchányi E.: Fiatal képzőművészek a Főv. Képtárban. Budapest 1947. jan. 15. 31.l.

MDK

Kandó Gyula

Interieur, olajf.

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.-ig.
10.lap

Kandó Gyula

Szerepelt a neutendrei
munkeum 1960 as kiállításán

Vigilia, 1961, 2 sz., 121 old.

Kandó Gyula

Monotipiával vezetett a
„Kentendrei festészet"
kiállításon

Vigilia, 1959, VIII. sz., 501 old.

MDK

Kandó Gyula, graf.-ip.m.

franciás finomságu munkával szerepel.

Resner Károly: Reklámgrafika.-MIP.1943.94.-96.l.
Az Ipm.Társ. kiáll.-a.

MDK

Kandó Gyula

Grafika

Diszlettervek

Diszlettervek

Uj Szalon ...karácsonyi kiáll. 1934. dec. 1o. 1.

feleségemet. Először csak az érdekelt, ami a ruha alól kibújt, később már az is, amit nem lehet levetkezni, amiben születik és meghal az ember. Ezek után ne csodálkozzék, hogy megkérem a kezét.

Boriska a meglepetéstől beszélni sem tudott. Hát most mindenesetre gondolkozási időt kért, legalább huszonnégy órát. Ilyen hirtelen nem lehet válaszolni.

— Nézze, — szólalt meg végül Boriska — holnap megadom a választ. Azt hiszem, a felesége leszek. De nekem is van egy kérésem.

— Parancsoljon.

— Ne fogadja többé azt a fekete nőt, aki minden délután hat után följár magához.

Most a doktoron volt az álmélkodás sora.

— Nem értem. Hát ezt honnan tudja?

Boriska rejtélyesen mosolygott:

— Hát azt hiszi, hogy nekem nincs látcsövem?

ÖREGEK

Kezdetben anyánkat szerettük:
benne a dajkát, majd a mesét,
később megtanultuk: Kedves, barát,
és aztán: Emberiség.
Minden nagy szó vihara átment
rajtunk, mielőtt messzetűnt,
most nem mondunk se nemet, se ámet,
a csöndre is összerezzenünk.

Fenyő László.

CERUZASOROK EGY LEVÉLRE

Mint a gazdag: boldogan dörzsöli
össze kezét, hajói befutottak,
búzaföldje ring a Tiszántúl,
itt háza van, ott villája, amott
tőkéi kamatoznak, mindenütt
otthon — biztonság s hála önti el:
így dörzsölöm össze kezem boldogan én
ha rendre nézem a világban
gazdagságom belőletek
barátaim, ti meleg rokonok:
midőn távoli szívek jele csillan,
egy-egy üdvözlés, egy sápadt levél.

Fenyő László.

Mutassa az írás át

Október 22. Okos, erélyes, meglehetősen önérzetes, időnként miszticizmusra hajló, szeret filozofálni.

Erzsébet asszony. Szentimentális, nem nagyon logikus, befolyásolható. Alkalmazkodó. Félénk természet. Saját magától is fél, sokat hallgat, és nagyon szomorú tud lenni ok nélkül.

Cz. B. Nagyon okos, logikus, zárkózott, diplomatikus, nem nagyon őszinte, akaratos, szereti a külsőségeket. Nagyon érzéki.

«Ordas Péter 4923». Állandó pesszimizmusa, szomorúsága fizikumával van összefüggésben. Ezt tudja is és igyekszik saját maga előtt titkolni. Pedig meg van rá a képessége, hogy tisztán lásson. Igazságra törekvő, puritán gondolkodású ember.

Tzia. Meglehetősen beképzelt, kicsit gőgös, önző. Mindent a saját szempontjából néz. Elkényeztetett, külsőségek fontosak — sokat ad pletykára. Zárkózott, nem őszinte. Nagyon érzéki. Szeret affektálni, tetszelegni. Külső csínhez sok érzéke van. Finnyás, tisztaságszerető. Tehetségét, okosságát egyáltalán nem használta ki — nagyon rossz befolyás alatt állhatott hosszabb ideig.

K. A. Tóváros. Idealista, változó, egy bizonyos jóakarat jellemzi. Körülményei és életfélelme nem engedik a szabad kibontakozást.

Korál. Rendszerető, önérzetes, lelkiismeretes. Zárkózott. Vannak szeszélyes periódusai. Nem nagyon logikus. Családias, monogam, hű természet.

Fekete erdő. Jóeszű, kedélyes, autodidakta, kifejlett szépérzékkel. Kissé szentimentális. Meglehetősen érzéki, polygam.

Éta. Idealista alaptermészet, valami szomorúságot látok az írásában, amelytől nem tud szabadulni. Nem logikus, túlkönnyen ítél, túlgyorsan elkeseredik. Igyekezzék megértőbb lenni embertársaival szemben, figyelje és ítélje meg őket több szeretettel.

Csecsemő 1934. Nagyon intelligens megfigyelő írása. Inkább befelé él. Alaptermészete nyíltság, őszinteség, irtózik mindentől, ami hazug. Nagy szellemi és etikai érték.

Credo quia absurdum. Változó hangulatú, lelkiismeretes, családias, önzetlen — pesszimizmusra hajló.

Notórius adós. Szókimondó ember — kissé beképzelt — szereti a csinos dolgokat. Tud nagyon csipkedni, bántani. Sajátmagával sokat foglalkozik. Elég önző.

Gyöngyvirág. Erős fantáziája sokszor készteti hazugságra. Nem nagyon bátor, de igyekszik erőt venni magán. Optimista. Kissé kapkodó, nem tud megnyugodni. Sokszor elábrándozik és akkor minden másról megfeledkezik.

Pepike. Nemesen egyszerű, szelíd, családias, odaadó, nagyon érzékeny. Tud nagyon őszinte lenni, de általában tartózkodó.

Hivő Tamás. Életet kedvelő, fürge ember. Logikus. Törekvő. Józan, időnként cinikus. Anyagias. Polygam. Szeret reprezentálni, feltűnni.

Mancimargit. Belső és külső tisztaságot szerető, megbízható. Zeneszerető, jóízlésű. Inkább optimista. Nem fukar, nyílt természet.

Margaréta. Komoly, lelkiismeretes, kitartó, meggyőződéséből nem enged. Szeret filozofálni, megbeszélni, vitatkozni. Ilyenkor őszintén megmondja a véleményét. Barátaival szemben szigorú, de mindig jóakaratú. Erősen fejlett művészi ízlése van.

Heléna. Sok életöröm, jókedv látszik az írásából. Nyílt természet — nagyon tud szeretni — érzéki, monogam. Szeret tetszeni másoknak, elég sokat néz a tükörbe. Nagyon jó barát, tud önfeláldozó lenni.

Szabó Józsa. Kissé deprimált, nem egyensúlyozott. Zenei tehetség. Önfeláldozóan jó — bőkezű tud lenni. Sajátmagával többet kellene foglalkoznia.

Székesfehérvár, január 6. Zilált, önmagával kissé meghasonlott ember írása. Nagyon változó hangulatú, nyílt, őszinte, meggondolatlan.

Mangalica. Józan alaptermészet — igyekszik egy megállapított életrend szerint élni, de ezt nem tudja keresztülvinni. Saját magával szeret foglalkozni, de nem nagyon önző. Tud alkalmazkodni, de csak szükségből. Befolyásolható, de azt sajátmagának sem vallja be. Szereti a csinos dolgokat — jó ízlése van. Néha kissé erőszakos — szeret másokat bántani, anélkül, hogy tudná miért. Kissé cinikus. Közömbös. Monogam. Úgy látom, hogy veleszületett idealizmusát mindinkább aláássa valami. Ez lehet csalódás, vagy több ki nem elégített igény az élettel szemben.

Kíváncsi. Nagyon józan, okos, logikus ember. Adminisztratív tehetség. Szorgalmas. Meglehetősen anyagias. Tud nagyon kitartó, jó barát lenni. Monogam.

Ki vagyok? Nagyon intelligens, jóakaratú, általában zárkózott. Valami bántja, lehangolt gyakran rossz szándékot lát ott is, ahol nincs. Üldözési mániára hajlamos. Alaptermészete a nyíltság, őszinteség, de ettől mindinkább eltér és mind zárkózottabbá lesz. Nagy akaratereje, lelkiismeretessége és intelligenciája a mostani belső harcában segítségére lesz és remélem, rövidesen győztesen fog abból kikerülni. — Gyermekírást is lehet elemezni.

Cleopatra. Tétova lélek, nem találja helyét az emberek között. Ezért bizalmatlan, mégpedig a kelleténél jobban. Kifelé vágyik környezetéből, szeretne utazni, de sohasem tudja akaratát annyira megfeszíteni, hogy törekvéseit megvalósíthassa. Szereti az irodalmat, különösen a költészetet és maga is szeretne sikert aratni a költészetben. Azonban tehetségei inkább a reális életre predesztinálják. Ha erőt tudna venni zárkózottságán, boldogítani tudná környezetét.

Kékes. Sokat csalódott életében, bármily rövid is még ez az élet. Csalódásait szenvedélyes természetének köszönheti. Túlságosan hiszékeny, altruista, egy jó szóért, egy mosolyért kitárja egész lelkét. Optimista jellem és éppen ezért könnyen fogja elviselni az élet kisebb-nagyobb kellemetlenségeit. Házias, kedves, különösen érdekli a konyhaművészet. Szereti a színházat, egy kicsit maga is mindig színházat játszik.

Olympia. Elmélyedő, vallásos hajlamú lélek. Vallásos érzelmeinek mindent alárendel, barátait és társaságát is csak ebből a szempontból osztályozza.

Többeknek. Grafológiai üzeneteink díjmentesek. Akik azonban részletes jellemzést kívánnak, szíveskedjenek levélben kérdést intézni grafológiai rovatunk vezetőjéhez, aki majd részletesebb felvilágosítással szolgál. A levelet szívesen továbbítjuk.

leánykérés

irta: KELLÉR ANDOR

Kandó György rajzaival

Boriska lejött a szabónőtől és megindult az utcán. Ekkor egy úr lépett elébe, a lány ijedten hátrálni próbált, az idegen eltökélten elállta az útját. A lány elvörösödött.

— Aszfaltbetyár . . . — sziszegte.

Az idegen nem ijedt meg ettől a szótól. Megtámaszkodott botjára s a következő rövid beszédet intézte a leányhoz:

— Nem vagyok aszfaltbetyár. Sokkal óvatosabb vagyok annál, semhogy nyolcvan pengő bírságot fizessek gyanútlan hölgyek molesztálásáért. Fontos ügyet kell önnel megtárgyalnom. Tudniillik — megkérem a kezét.

A lány tágranyitotta a szemét:

— Őrült . . .

A férfi legyintett:

— Lehet. De ismétlem, megkérem a kezét. A szomszédban, a Bajza-utcában van az orvosi rendelőm. Ha óhajtja, két perc alatt megtudhatja, hogy a város egyik legjobb partija vagyok. E pillanatban Budapest legkeresettebb orr- és fülspecialistája. Igy talán már a nevemet is ismeri. Doktor Gál Sándor vagyok.

A férfi iratokat szedett elő:

— Tessék. Igazolom magamat. Arcképes. Rendben van?

A lány megenyhülten bólintott.

A férfi fellélekzett.

— Én most itt az utcán gyorsan és váratlanul megkértem a maga kezet, holott még soha nem látott engem és azt hiszi, hogy valami hebehurgya ember lehetek. Téved. A legmeggondoltabb és legmegfontoltabb cselekedetet művelem ebben a pillanatban. Maga a Weiner-féle ruhaszalonban csináltatja a ruháit másfél éve. Elég sok ruhát.

— Nem olyan sokat.

— Tudom, a hölgyeknek csak az a sok ruha, amit a legjobb barátnőjük csináltat. Elég az hozzá, hogy az orvosi rendelőm ablakai pontosan a divatszalonra nyílnak.

— Ah!

— Én másfél év óta rejtekhelyemről kibicelek, amikor maga próbál.

Boriska elpirult.

— Ez hitványság.

— Lehet, hogy hitványság, de egyike a legkellemesebb hitványságoknak. Egyszóval megfigyeltem magát. Nem kellett sejtésekre bíznom magamat. Megfigyeltem, hogy nem dőlt be a szabónőnek. Ha az öt tavaszi ruhát tanácsolt, maga kettőt csináltatott, tehát meg kellett tudnom, hogy maga takarékos, az ízlését is megismertem: kitűnő. Ha vetkőzött, mindig elbujt úgyhogy csak látcsövön figyelhettem.

— Elég, elég . . .

— Abból, hogy a vetkőzésnél elbújt, meg kellett tudnom, hogy szemérmes is. Látcsövön figyeltem, hogy soha nem engedte a negédes férfiszabászt próbálni. Mindig csak a női személyzet segédkezhetett magánál, pedig az kevésbbé értett hozzá. Ért már engem, hogy mért akarom feleségül venni?

— Nem.

— Csodálom. A nélkül, hogy maga a kedvező oldaláról akart volna bemutatkozni, rájöttem, hogy mindenképpen maga az a nő, akire vágyakozom. Szinte kilestem magamnak látcsövön a

Tükör 1934. márc.

Mint tompa dobpergés...

Ekék, ahol most elindultok,
magok, ahol most földbe hulltok,
tarlók, hol meghaltak az álmok,
ahol hurcolnak, nehéz jármok,
erdők, ahol sírva susogtok,
szekerek, amerre elrobogtok,
házak, hová most hazatérnek,
ösvények, ahol célba érnek
és ti mindnyájan, ahol vagytok,
végtelen pusztán, városokban,
ti vonatok, gépek, emberek,
akik rohantok szívszakadva:
álljatok meg egy pillanatra!...
— — — — — — — — — — — —
Ti nem ismertétek, egyszerű paraszt volt,
csak fehérfalú cselédházban lakott,
ablakán még benéz a bágyadt őszi nap
s ha nem mondom el, ki tudja, hogy halott?...

Két kérges kezét szépen összekulcsolták,
arcán titok s béke, a válla széles,
kasza helyett most kopott rózsafűzért tart,
fiatal lehetett, tán harminc éves...

Kis szürke élet volt, ami összeomlott,
rangos nagyúr nem lesz a temetésén,
de felsír a föld majd, amerre elviszik
s harmat-könny csillog sok őszi vetésén...

Ti nem tudtok erről és nem ismertétek,
de a föld, ó, az jól ismerte mégis —
lelkemet, mint ronggyá tépett harci zászlót,
most némán meghajtom előtte én is...
— — — — — — — — — — —
Valaki elment — s aki hallja
a szavam tompa dobpergését
és ti mindnyájan, ahol vagytok,
végtelen pusztán, városokban,
ti vonatok, gépek, emberek,
akik rohantok szívszakadva:
álljatok meg egy pillanatra!...

m. Déchy Liane.

AZ, EMBERT MEG-
SÉRTIK
IRTA,
TÖRÖK SÁNDOR

Kandó Gyula rajzaival

Néha megsértik az embert. Illetve, tudjisten, nem is hogy sértés, mert sértés mondjuk az, ha azt mondják: — marha, nem tud vigyázni? — vagy más effélét. Nemhogy sértés, hanem neveletlen emberek néha egy-egy vaskos tapintatlansággal képenlegyintenek. Olyanformán, hogy nem lehet szólni érte semmit, az ember nyel egyet és odébbáll. Legfeljebb csúnyát gondol.

A dohányzó férfiak nagy szolidaritásában törvény például, hogy tüzet kell adni akárkinek. Bármilyen toprongyos csavargó bármilyen előkelő úrhoz odalép — szabad? — és nyujtja a cigarettáját. Persze kialakultak valamelyes illemszabályfélék, amelyeket hallgatólagosan megtartunk mindnyájan. Nagyon siető embertől nem kérek tüzet, úgyszintén nem állítok meg senkit, ha nővel van, ez természetes, pipástól nem kérek tüzet, mert az körülményes dolog, szivarostól szintén nem, mert úgy szereti elszívni, hogy lehetőleg ne verje le a hamut, tehát elrontanám a cigarettával, — ez mind benne van a dohányosok iratlan kódexében. De egyébként rendes dolog, hogy az ember odalép bárkihez, aki füstöl:

— Bocsánat . . . szabadna? . . . köszönöm — s el.

Vannak igen udvarias emberek, akik például nem az égő cigarettájukról adnak tüzet, hanem gyufát rángatnak elé, vagy felkattintják az öngyujtójukat, sőt azt is mondják — tessék! — vagy: — tessék parancsolni! — Ezeket nagyon szeretem, derék emberek. De hogy valaki ne adjon tüzet, ilyent még nem is hallottam. Velem egyszer történt az életben.

A körúton megyek, cigarettával a kezemben. Szembejön egy idősebb úr. Szép lassan ballag. Füstöl. Szabályosan odalépek:

— Bocsánat, — kalapbillentés — szabadna egy kis tüzet kérnem? — ez a legudvariasabb formula.

Rám se néz.

— Ott a trafik! — s átmutat a túloldalra — ott árulják a gyufát! — s megy tovább, peckesen. Füstöl. Kioktatott. S egy rossz íz marad a torkomban.

Más.

Zsúfolt villamosra felszáll egy nő. Nincs hely. Kelletlenül körülnéz. Megmarkol egy fogantyút és rosszul érzi magát. Szeretne leülni. A nő nem szép. Nem is öreg. S felállok mégis, hiába, régi iskola.

— Tessék.

Leül. S bámul maga elé, mint egy fakír. Azt se mondja félkalap. Legalább bólintana. De nem. Csak ül. Kedvem volna odébb billenteni.

Más.

Mozi. Előttem egy úr, keménykalappal a fején. Nem látok. Megmered a nyakam. Nem szokás keménykalapban ülni a moziban, vegye le. Nem kiabálok, hogy «kalapoooot!», mint némelyeknek rossz szokásuk, nem morgok a szomszédságnak, hogy «mégiscsak hallatlan», hanem korrektül hozzáfordulok egyenes és indokolt kérésemmel.

— Bocsánat uram, nem látok jól, legyen olyan szíves, vegye le a kalapját.

— Nem veszem le.

Hát tessék. Ha nekem ront s felugrik, «kikérem magamnak, ne molesztáljon, tudja!», «tanítsa a nagyapját!» akkor összeverekedünk, annak van teteje, de így? . . . Csak ülök leforrázva és — megmered a nyakam.

Tükör 1934. febr.

És végül — ez a halálom.

Mikor bemegyek mondjuk egy orvosi várószobába. Szerte a dívánokon és fotelekben úgynevezett úriemberek és úrihölgyek ülnek s olvassák a Kórházi Közlönyt és nézegetik a fürdőprospektusokat.

Az ajtóban azt mondom általában.

— Jó napot kívánok, — elvégre nem istállóba léptem.

Csend. Az urak és hölgyek némán lapoznak tovább a fürdőprospektusokban. Senki még csak meg se ugat. Hiszen humoros volna, ha karban visszaköszönnének. De legalább egy morogna valamit. De nem.

S csak állok, leforrázva: egy ember, akinek nem fogadják a köszönését. Nagyon kellemetlen érzés.

TITKOLT LÁZAK KÖZT ÉLEK.

A kék égen két felhő boldogan
megindult és egymás felé rohan.

És lenn a földön pöttöm patakok
szétrugdossák a téli lakatot

s őrülten futnak szirten s szirt alatt
tenger felé, hogy találkozzanak.

Az erdőkön most minden törzs olyan
megfeszült, mint egy áradó folyam.

S mint örvényből fölbukkanó halak,
fák kérgére friss bimbók ugranak.

Évezredes, mozdulatlan hegyek
éjszakánként remegni kezdenek

s az óceánok fölriadt vizét
sülyedt kráterek szája fujja szét.

A mindenségen forró zivatar
száguld keresztül s mindent fölkavar . . .

Tavasz van. S én e lázban társtalan,
mint egy lázmérő, állok egymagam.

Feladatul annyi jutott nekem,
hogy más szív melegét megmérhetem.

Az én tüzem nyom nélkül csonkig ég.
Ilyen egyedül mért is szólanék?

Csak tengek-lengek, szállok-sülyedek,
mint a higany, ha más sír, vagy nevet

s az elébem mért börtönutakon
mindég a mások képét mutatom.

Csak ha a csönd már oly mélyre temet,
hogy elviselni többé nem lehet:

más lázához idegen máz alatt
hozzálopom a saját lázamat.

Szőke Sándor.

SZÍNPAD ÉS DÍSZLET

A színháznak, mint esztétikai élmények forrásának, a színész munkájával belsőleg összeforrott, vele együtt élő része: *a játéktér*. A színészi alkotás keretének kialakulása spontán eredmény: a színészi lélek megnyilatkozásának lehetőségéül, szinpaddá emelkedik a színész lába alatt a talaj és lezárul körülötte a tér. Mert el kell határolódnia a színész világának a valóság világától, az irrealitásnak a realitástól. A színészettörténetnek azokban a korszakaiban, amikor az alkotás még nem vált el a szemlélettől, primitiv színész és primitív néző összeforrtak az éntudattól való megszabadulás örömös révületében, — nincs még színpad. A játék-tér elhatárolásával lesz az életből artisztikum, különválván színész és néző, megszületik az esztétikai szemlélet lehetősége.
Kultúrák és korok más és más keretbe foglalják a színészi akciót, a teatrális ösztönök különbözősége szerint egyszer a játékra, máskor a játékkal kapcsolatos vizuális élményre helyezve a hangsúlyt.
A *kínai színpad* egyszerű nyitott emelvény, mely hátúl van csak lehatárolva. Három ajtón lehet a „színpadra" lépni: a baloldalin *be*jönnek a színészek és a jobboldalin távoznak *el*, középütt van egy csapóajtó, mely a szellemjelenésekre szolgál. A kínai színpad csak emelt játék-tér, minden színteret *ábrázoló* szándék nélkül, aminek bizonysága, hogy a *háttér* nem számít már a színpadhoz: a zenészek foglalnak itt helyet. (Díszletet csak európai hatásra, újabban alkalmaznak.) Ennek a színpadnak a *színész* a szuverén ura, aki mindent — miliőt, kellékeket, szcenikailag bonyolult helyzeteket — ki tud fejezni játékával. A kínai színpad szerepe az esztétikai összhatásban majdnem semmi, — ezt a mínuszt a színész kivételesen nagy kifejezőereje pótolja. A *japán* néző már nem elégszik meg a színészi produkció átélésével, de vizuális élményt is vár. A japán színpad impressziókat ad a maga sajátos eszközeivel, mely ugyanúgy keveri a realisztikus és irreális stílus-elemeket, mint a japán képzőművészet. Széles, mély a tulajdonképeni színpad, melyet a XVII. század második fele óta kortina választ el a nézőtértől. Egyrészt tehát az európai színpadéval bizonyos fokig rokon illúzió-hatásra törekvés jellemzi a japán színjátszást, másrészt viszont ott van a *hanamisi*, a nézőtéren végigfutó híd, amelyre lejönnek a színészek és a publikum között folytatják játékukat, esetleg a színpadi akcióval szimultán. Felvonulások, táncok, pantomimikus közjátékok teszik mozgalmassá a hanamisit, mert a *látványosság* egyik fő elve a japán színpadnak. Nem érdektelen talán megjegyezni, hogy a forgószínpadot a kínaiak találták fel, de csak a bábjátéknál alkalmazták, mert soha nem érezték az élő színész mellett az ábrázoló színpadkép hiányát és a realizmusra törekvés szükségességét, a japánok azonban a XVIII. század közepén átvették és így került Európába. A japán szem kép-éhsége a forgószínpad által teremtett lehetőségben bő táplálékot talált.
Ellentétben a kínai színpaddal, itt minden *segíti* a színészt munkájában: a külső hangok, természeti zörejek hű utánzása ugyanúgy szerepet játszik a színház-élmény megszületésénél, mint a színpadkép. A *természet* ábrázolása mindig fontos a japán színpadon, de finoman összehangolva, színben, vonalban a jelmezekkel, a jelenetek hangulatával. Bár a színpadkép realista-impresszionista módon zsufolt, sohasem akarja a *valóság* hatását kelteni a játék: a színváltozások a közönség előtt történnek, a technikai személyzet majdnem állandóan a színpadon mozog, a színészt az úgynevezett „árnyék" követi, egy kisegítő, fekete ruhában, aki az öltözködésnél segít és több „illúziórontó" mozzanat elfogadott körül-

E. Kandó Gyula: Diszletterv a „Hamlet" I. felvonásához

A Magyar Irók, Művészek és Műpártolók Egyesülete Tárlatáról

Képzőművészet
1935.

mény a japán színpadon. A japán színjátszás heterogén esztétikai hatáselemek *keveredése* anélkül, hogy ezek egységes *együlletté* tudtak volna összeállni.

A par excellence plasztikában gondolkodó görögség színpada nem is lehetett volna más, mint *egy* főméretre beállított „térszínpad". A dráma hely- és időegységének architektónikus formákba merevedése a görög színpad ismert formája. A görög néző elsősorban a színész kifejező mozgásában élte a drámai akciót, a színészi játék *kerete* csak ritkán járúl hozzá a hatásfokozáshoz. Így a *skéné* nélküli első Dionysos-színházban színrekerült első Aischylos-drámák háttere természeti „elhagyatott táj" volt, vagy az euripidesi Iphigenia Aulisban hajnalban kezdődő előadásán a darabban leírt éj mulását a legtökéletesebb világítási effektus: a valóságos pirkadás elevenítette a nézők elé. Bizonyos technikai eszközök, gépezetek segítségével ugyan jeleztek helyzeteket, de a naturalizmus távol maradt mindvégig a görög színpadtól. Majdnem bizonyos, hogy mai értelemben vett díszlet nem szerepelt még a hanyatlás korszakában sem az előadásokon, csak a görögrómai színpadok kezdték díszítésekkel hangsulyozni a skéné falát, a színészi játék hátterét anélkül, hogy ennek a cselekményhez köze lett volna.

A római színpad mivel sem emlékeztetett már a színjátszás vallásos kapcsolataira. Az orchestra elveszti eredeti jelentőségét és leggyakrabban nézők számára szolgál ülőhelyül. A színpad valószinűleg fedett úgy, hogy teljesen elveszti „Raumbühne" jellegét és a *frons scaenae* gazdag díszítésével szolgál a színészi játék hátteréül. Bár az a háttér-dekorálás nincs összefüggésben a drámával és állandó, feltétlenül megfigyelhetjük a képszerű hatásra törekvés csíráit. A nézőtér gyakran részben vagy egészben lezárul fölül, a színpadot pedig felülről lefelé hulló függöny (aveleum) választja el a nézőtértől. A színpadi *tér* kérdése a színpadi *kép* kérdésévé változott...

A középkori *templomi* színjáték kerete folyton gazdagodó szcenikai apparátusaival és szimbólikus jelzéseivel már korán mutatja a mindent *láthatóan* kifejezni akarás tendenciáját. Flemming által „plasztikus szimultán szinpad"-nak nevezett kerete a misztérium-játékoknak, ha primitíven is, de mindent *ábrázol*. A többi középkori színpadforma is ugyanezt célozza: változatos vizuális élménnyé fokozni fel az epikus akciót. A teatrális ösztön a látványosságban éli ki magát, nem a színész, de a játék *kerete* a fontos. A színterek különbözőségének kérdését úgy oldják meg, hogy a színész és közönség együtt vándorol az egymás mellett felállított színterek egyikétől a másikáig, vagy szekereken vonulnak el előtte a különböző dekorációju szinpadok. A misztérium-játékok nemzetenként különböző stílusában érdekesen fejlődnek ki a különböző lélekalkatú nemzetek képzőművészeti diszpozicióí. Az olasz Sacre Rappresentazioni technikai bravúrjaival inkább összefüggéstelen „vallásos revűnek" mutatkozik, mig a francia misztériumjátékok raffinált és pazar színpaddal érték el a középkori ember primitív és kialakulatlan esztétikai hajlamainak kielégítését. A német misztérium-játékok aránylag kevésbbé szóltak a szemhez. Már a keresztény kultúrkorszak teátrális megnyilatkozásainak ebben az első időszakában is nyilvánvaló a *színpad* hegemóniája a színész és a dráma fölött, mely a „díszlet" öncélúságában és a színpadkép kialakításának mindenkori fontosságában jelentkezett.

Nem véletlen, hogy ugyanabban a kultúrkorszakban jut ilyen kivételesen nagy szerephez az *ábrázoló színpadkép*, mint amelyben a *táblakép*festészet biztosította döntő fölényét a képzőművészet másik két ága felett. A szobrászi látású görög-római korszakban elhanyagolt, harmadrangú jelenség a síkon való valóságábrázolás areális illuzió-játéka, azonban a kereszténység lelkeket átformáló világnézete egy művészetben sem fejeződhetett volna ki pregnánsabban, mint a festészetben. A kereszténység ellentéteket egybeolvasztó szelleme, mely az egymást kizáró igazságok konfliktusát feloldja, dogmává kristályosítja a tételt, hogy: mint ember jelentéktelen vagy, lelked azonban halhatatlan és értékes, szabadakaratod van, de melletted áll az isteni kegyelem is, mely beleavatkozik a léleksors irányításába, a pápa, mint ember halandó, s így tévedhet is, mint Isten földi helytartója tévedhetetlen, csalhatatlan, stb. A festmény: sík és mégis három dimenziót ábrázol, a festék szín, mégis fény és árnyék lehet, képmása valaminek, valakinek, de nem azonos vele, stb. A test kultuszától elforduló kereszténység, melytől a plasztika szelleme mélységesen idegen volt, örömmel fordult a táblaképfestészethez, melynek ábrázolási körébe bevonhatta az emberen kivűl az egész természetet. A piktúra hegemóniája azonban három nagy korszakra oszlik: az elsőben a festői *architektura* dominál; ez a középkori nagy épitkezések ideje, a szobor is csak, mint díszítőelem szerepel, mig el nem válik az épület falától, a kép pedig még — mozaik, monumentális, térkitöltő, irreális. A második korszakban a festői *skulptúra* szelleme nyomja rá bélyegét mind az építészetre, mind a piktúrára. Ez a renaissance, a homocentrikus világnézetű képzőművészet fénykora, az egyetlen kedvező időszak a szobrászi eredmények szempontjából. A barokk-korral kezdődik a *festészet* uralma: az építészet, mely legtávolabb van a festészet szellemétől, elsatnyul, elveszti önálló stílusát, a szobor antiskulpturálisan impresszionisztikus lesz, a piktúra eljut az ábrázolás végső állomásáig, a fény- és levegőfestésig.

A színpadkép útja pontosan párhuzamos ezzel. A misztériumszínpad még tiszta architektúra: valóságos térben, három dimenzióban kiterjedve épül fel a festői színpadkép. Az embert hangsulyozó renaissance a színészt juttatja egy időre fontosabb szerephez a leegyszerűsödő színpadon: erről tanuskodnak: a német Mesterdalnok-színpad, az olasz Terentius-színpad, az Erzsébet korabeli angol színpad és a spanyol renaissance-színpad formája. A Mesterdalnok-színpad a templom szentélyében felállított egyszerű dobogó, hátúl és jobbról-balról függönnyel határolva, díszlet nélkül, némi requisitumokkal. Plautus és Terentius színműveit recitáló és pantomimikusan ábrázoló, feliratos szalagokkal megkülönböztetett férfiak dobogóját hátul függönyökkel elzárt ajtócskák határolják. A Shakespeare-színpad közismert formája a jelenetbeállítás és összefüggés hatásos érzékeltetésére legalkalmasabb puritán színpadforma. A dráma és színész találkozásának rövid jelenete pereg le előttünk a renaissance-színpadon, melyen azonnal megjelenik a képzőművész.

A klasszikus dráma feltámasztása a színpadot is megreformálja. A renaissance művészei *Vitruvius* alapján újra megcsinálják az ókori színpadot. Természetes, így a színpadnak képére a középkor dekorációja is befolyással van. A későbbi misztériumoknál alkalmazott kulisszákat, amelyek házikók voltak *(Castelli* vagy *mansiones)* ezeknek ablakain át szóltak ki a házakban tartózkodó szereplők (az interieurt csak a XVIII. század végén kezdték színre hozni) és ezek a *castelli*-k maradtak tipikus jellemzői az olasz színnek. Akár *commedia dell' arte*, akár *commedia erudita*, akár tragédia volt a darab: az utca,

SZÍNPAD ÉS DÍSZLET

A színháznak, mint esztétikai élmények forrásának, a színész munkájával belsőleg összeforrott, vele együtt élő része: *a játéktér*. A színészi alkotás keretének kialakulása spontán eredmény: a színészi lélek megnyilatkozásának lehetőségéül, szinpaddá emelkedik a színész lába alatt a talaj és lezárul körülötte a tér. Mert el kell határolódnia a színész világának a valóság világától, az irrealitásnak a realitástól. A színészettörténetnek azokban a korszakaiban, amikor az alkotás még nem vált el a szemlélettől, primitiv színész és primitív néző összeforrtak az éntudattól való megszabadulás örömös révületében, — nincs még színpad. A játék-tér elhatárolásával lesz az életből artisztikum, különválván színész és néző, megszületik az esztétikai szemlélet lehetősége.
Kultúrák és korok más és más keretbe foglalják a színészi akciót, a teatrális ösztönök különbözősége szerint egyszer a játékra, máskor a játékkal kapcsolatos vizuális élményre helyezve a hangsúlyt.
A *kínai színpad* egyszerű nyitott emelvény, mely hátúl van csak lehatárolva. Három ajtón lehet a „színpadra" lépni: a baloldalin *be*jönnek a színészek és a jobboldalin távoznak *el*, középütt van egy csapóajtó, mely a szellemjelenésekre szolgál. A kínai színpad csak emelt játék-tér, minden színteret *ábrázoló* szándék nélkül, aminek bizonysága, hogy a *háttér* nem számít már a színpadhoz: a zenészek foglalnak itt helyet. (Díszletet csak európai hatásra, újabban alkalmaznak.) Ennek a színpadnak a *színész* a szuverén ura, aki mindent — miliőt, kellékeket, szcenikailag bonyolult helyzeteket — ki tud fejezni játékával. A kínai színpad szerepe az esztétikai összhatásban majdnem semmi, — ezt a mínuszt a színész kivételesen nagy kifejezőereje pótolja.
A *japán* néző már nem elégszik meg a színészi produkció átélésével, de vizuális élményt is vár. A japán színpad impressziókat ad a maga sajátos eszközeivel, mely ugyanúgy keveri a realisztikus és irreális stílus-elemeket, mint a japán képzőművészet. Széles, mély a tulajdonképeni színpad, melyet a XVII. század második fele óta kortina választ el a nézőtértől. Egyrészt tehát az európai színpadéval bizonyos fokig rokon illúzió-hatásra törekvés jellemzi a japán színjátszást, másrészt viszont ott van a *hanamisi*, a nézőtéren végigfutó híd, amelyre lejönnek a színészek és a publikum között folytatják játékukat, esetleg a színpadi akcióval szimultán. Felvonulások, táncok, pantomimikus közjátékok teszik mozgalmassá a hanamisit, mert a *látványosság* egyik fő elve a japán színpadnak. Nem érdektelen talán megjegyezni, hogy a forgószínpadot a kínaiak találták fel, de csak a bábjátéknál alkalmazták, mert soha nem érezték az élő színész mellett az ábrázoló színpadkép hiányát és a realizmusra törekvés szükségességét, a japánok azonban a XVIII. század közepén átvették és így került Európába. A japán szem kép-éhsége a forgószínpad által teremtett lehetőségben bő táplálékot talált.
Ellentétben a kínai színpaddal, itt minden *segíti* a színészt munkájában: a külső hangok, természeti zörejek hű utánzása ugyanúgy szerepet játszik a színház-élmény megszületésénél, mint a színpadkép. A *természet* ábrázolása mindig fontos a japán színpadon, de finoman összehangolva, színben, vonalban a jelmezekkel, a jelenetek hangulatával. Bár a színpadkép realista-impreszszionista módon zsufolt, sohasem akarja a *valóság* hatását kelteni a játék: a színváltozások a közönség előtt történnek, a technikai személyzet majdnem állandóan a színpadon mozog, a színészt az úgynevezett „árnyék" követi, egy kisegítő, fekete ruhában, aki az öltözködésnél segít és több „illúziórontó" mozzanat elfogadott körül-

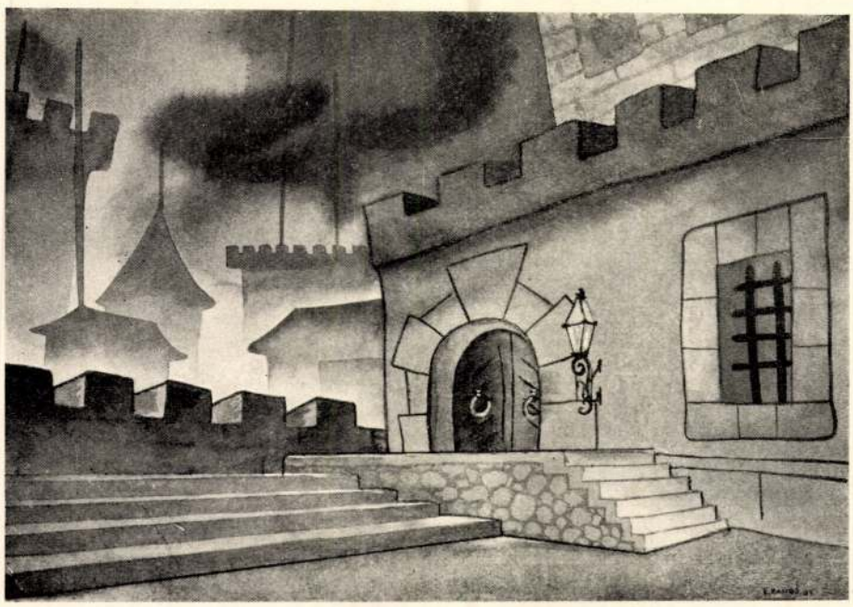

E. Kandó Gyula: Diszletterv a „Hamlet" I. felvonásához

A Magyar Irók, Művészek és Műpártolók Egyesülete Tárlatáról

Képzőművészet
1935. IX. 81. 7

mény a japán színpadon. A japán színjátszás heterogén esztétikai hatáselemek *keveredése* anélkül, hogy ezek egységes *egységgé* tudtak volna összeállni.

A par excellence plasztikában gondolkodó görögség színpada nem is lehetett volna más, mint *egy* főméretre beállított „térszínpad". A dráma hely- és időegységének architektónikus formákba merevedése a görög színpad ismert formája. A görög néző elsősorban a színész kifejező mozgásában élte a drámai akciót, a színészi játék *kerete* csak ritkán járúl hozzá a hatásfokozáshoz. Így a *skéné* nélküli első Dionysos-színházban színrekerült első Aischylos-drámák háttere természeti „elhagyatott táj" volt, vagy az euripidesi Iphigenia Aulisban hajnalban kezdődő előadásán a darabban leírt éj mulását a legtökéletesebb világítási effektus: a valóságos pirkadás elevenítette a nézők elé. Bizonyos technikai eszközök, gépezetek segítségével ugyan jeleztek helyzeteket, de a naturalizmus távol maradt mindvégig a görög színpadtól. Majdnem bizonyos, hogy mai értelemben vett díszlet nem szerepelt még a hanyatlás korszakában sem az előadásokon, csak a görögrómai színpadok kezdték díszítésekkel hangsulyozni a skéné falát, a színészi játék hátterét anélkül, hogy ennek a cselekményhez köze lett volna.

A római színpad mivel sem emlékeztetett már a színjátszás vallásos kapcsolataira. Az orchestra elveszti eredeti jelentőségét és leggyakrabban nézők számára szolgál ülőhelyül. A színpad valószinűleg fedett úgy, hogy teljesen elveszti „Raumbühne" jellegét és a *frons scaenae* gazdag díszítésével szolgál a színészi játék hátteréül. Bár az a háttér-dekorálás nincs összefüggésben a drámával és állandó, feltétlenül megfigyelhetjük a képszerű hatásra törekvés csíráit. A nézőtér gyakran részben vagy egészben lezárul fölül, a színpadot pedig felülről lefelé hulló függöny (aveleum) választja el a nézőtértől. A színpadi *tér* kérdése a színpadi *kép* kérdésévé változott...

A középkori *templomi* színjáték kerete folyton gazdagodó szcenikai apparátusaival és szimbólikus jelzéseivel már korán mutatja a mindent *láthatóan* kifejezni akarás tendenciáját. Flemming által „plasztikus szimultán színpad"-nak nevezett kerete a misztérium-játékoknak, ha primitíven is, de mindent *ábrázol*. A többi középkori színpadforma is ugyanezt célozza: változatos vizuális élménnyé fokozni fel az epikus akciót. A teatrális ösztön a látványosságban éli ki magát, nem a színész, de a játék *kerete* a fontos. A színterek különbözőségének kérdését úgy oldják meg, hogy a színész és közönség együtt vándorol az egymás mellett felállított színterek egyikétől a másikáig, vagy szekereken vonulnak el előtte a különböző dekorációju szinpadok. A misztérium-játékok nemzetenként különböző stílusában érdekesen fejlődnek ki a különböző lélekalkatú nemzetek képzőművészeti diszpozicioi. Az olasz Sacre Rappresentazioni technikai bravúrjaival inkább összefüggéstelen „vallásos revűnek" mutatkozik, mig a francia misztériumjátékok raffinált és pazar színpaddal érték el a középkori ember primitív és kialakulatlan esztétikai hajlamainak kielégítését. A német misztérium-játékok aránylag kevésbbé szóltak a szemhez. Már a keresztény kultúrkorszak teátrális megnyilatkozásainak ebben az első időszakában is nyilvánvaló a *színpad* hegemóniája a színész és a dráma fölött, mely a „díszlet" öncélúságában és a színpadkép kialakításának mindenkori fontosságában jelentkezett.

Nem véletlen, hogy ugyanabban a kultúrkorszakban jut ilyen kivételesen nagy szerephez az *ábrázoló színpadkép*, mint amelyben a *táblakép*festészet biztosította döntő fölényét a képzőművészet másik két ága felett. A szobrászi látású görög-római korszakban elhanyagolt, harmadrangú jelenség a síkon való valóságábrázolás areális illuzió-játéka, azonban a kereszténység lelkeket átformáló világnézete egy művészetben sem fejeződhetett volna ki pregnánsabban, mint a festészetben. A kereszténység ellentéteket egybeolvasztó szelleme, mely az egymást kizáró igazságok konfliktusát feloldja, dogmává kristályosítja a tételt, hogy: mint ember jelentéktelen vagy, lelked azonban halhatatlan és értékes, szabadakaratod van, de melletted áll az isteni kegyelem is, mely beleavatkozik a léleksors irányításába, a pápa, mint ember halandó, s így tévedhet is, mint Isten földi helytartója tévedhetetlen, csalhatatlan, stb. A festmény: sík és mégis három dimenziót ábrázol, a festék szín, mégis fény és árnyék lehet, képmása valaminek, valakinek, de nem azonos vele, stb. A test kultuszától elforduló kereszténység, melytől a plasztika szelleme mélységesen idegen volt, örömmel fordult a táblaképfestészethez, melynek ábrázolási körébe bevonhatta az emberen kivűl az egész természetet. A piktúra hegemóniája azonban három nagy korszakra oszlik: az elsőben a festői *architektura* dominál; ez a középkori nagy épitkezések ideje, a szobor is csak, mint díszítőelem szerepel, mig el nem válik az épület falától, a kép pedig még — mozaik, monumentális, térkitöltő, irreális. A második korszakban a festői *skulptúra* szelleme nyomja rá bélyegét mind az építészetre, mind a piktúrára. Ez a renaissance, a homocentrikus világnézetü képzőművészet fénykora, az egyetlen kedvező időszak a szobrászi eredmények szempontjából. A barokk-korral kezdődik a *festészet* uralma: az építészet, mely legtávolabb van a festészet szellemétől, elsatnyul, elveszti önálló stílusát, a szobor antiskulpturálisan impresszionisztikus lesz, a piktúra eljut az ábrázolás végső állomásáig, a fény- és levegőfestésig.

A színpadkép útja pontosan párhuzamos ezzel. A misztériumszínpad még tiszta architektúra: valóságos térben, három dimenzióban kiterjedve épül fel a festői színpadkép. Az embert hangsulyozó renaissance a színészt juttatja egy időre fontosabb szerephez a leegyszerűsödő színpadon: erről tanuskodnak: a német Mesterdalnok-színpad, az olasz Terentius-színpad, az Erzsébet korabeli angol színpad és a spanyol renaissance-színpad formája. A Mesterdalnok-színpad a templom szentélyében felállított egyszerű dobogó, hátúl és jobbról-balról függönnyel határolva, díszlet nélkül, némi requisitumokkal. Plautus és Terentius színműveit recitáló és pantomimikusan ábrázoló, feliratos szalagokkal megkülönböztetett férfiak dobogóját hátul függönyökkel elzárt ajtócskák határolják. A Shakespeare-színpad közismert formája a jelenetbeállítás és összefüggés hatásos érzékeltetésére legalkalmasabb puritán színpadforma. A dráma és színész találkozásának rövid jelenete pereg le előttünk a renaissance-színpadon, melyen azonnal megjelenik a képzőművész.

A klasszikus dráma feltámasztása a színpadot is megreformálja. A renaissance művészei *Vitruvius* alapján újra megcsinálják az ókori színpadot. Természetes, így a színpadnak képére a középkor dekorációja is befolyással van. A későbbi misztériumoknál alkalmazott kulisszákat, amelyek házikók voltak *(Castelli* vagy *mansiones)* ezeknek ablakain át szóltak ki a házakban tartózkodó szereplők (az interieurt csak a XVIII. század végén kezdték színre hozni) és ezek a *castelli*-k maradtak tipikus jellemzői az olasz színnek. Akár *commedia dell' arte*, akár *commedia erudita*, akár tragédia volt a darab: az utca,

Foto Bánó

Sós Aladár: Bérvilla a Rózsadombon

A Magyar Képzőművészek Egyesülete Műcsarnoki Jubiláris Tárlatáról

mint állandó szín, mindvégig elég volt a színmű tartalmához. A *renaissance* művészei ezt az utcaképet teremtették meg az új művészi ideológia képére. Mindenekelőtt, mint gyökeres újítást megcsinálták a *perspektivikus hátteret*. A díszlet terve azóta *„Prospettiva"*; és a jeles művészek legjelesebbjei tündököltek *prospettivák* megteremtésében. *Vasari* hatalmas életrajzi művében igen sok mesterről, köztük a legnagyobb nevűekről emlékezik meg, mint prospettiva készítőkről (Perutti, Indaco, Franciabigio, Granacci, Giulio Romano, Andrea del Sarto, Sodoma, Bronzino, stb.). A perspektiva-díszlet gyönyörű emléke ma is látható Vicenzában; a *Palladio Teatro Olimpico*-ja, amely teljes fogalmat nyújt az olasz prospettiva jellegéről. Elvont, klasszikus formák, teljesen semleges, csupán általános motívumokkal dolgozó kompozició, amely minden darabhoz hozzáillett, hiszen a klasszikus színpad darabjai a sohasem változó színhez nem kívántak speciális díszletezést. Képzőművészi szempontból a díszlet később igen fontos alkotó része volt a színpadnak, ha a dráma a maga céljaihoz nem is kívánta meg. A színpad díszéhez természetesen nemcsak a rajzolt architektúra tartozott, hanem a plasztikus kiképzések is éspedig elsősorban a gazdag stucco-dísz és a fa-faragványok. Később kezdtek minden plasztikus dolgot festett dísszel pótolni. Színváltozások alig fordultak elő másutt, mint néhány *commedia dell' arte* darabnál. Ezeket a változásokat többnyire egyszerűen bejelentették a párbeszéd folyamán. Amint a darab cselekménye is változatosabb lett, a színnek is a naturalizmushoz kellett közelednie. De majdnem a XVIII. századig eltartott, amig a darab intim jelenetei tényleg a négy fal között folyhattak le. A szerelmi jelenetek az utcán játszódtak le, az ablakon keresztül folytatott párbeszéd alakjában. A modern értelemben vett kulissza-színpad az olasz képzőművészeti kultúra melléktermeke: a klasszikus dráma feltámasztása a színpadot is megreformálja.

A keresztény kultúrkorszak ábrázoló törekvéseket mutató színpad-dekoráló művészete eljutva a perspektíva-hatások alkalmazásáig, további fejlődése során a színtér minél változatosabb kialakítását tűzte ki céljául. Serlio teszi ezután a legjelentősebb lépést a realisztikus színpadkép elérése felé, amikor *Delle Architettura* című könyvének (Velence, 1545.) második kötetében különböző díszleteket (utca, kis tér, erdő) tervez a tragédiához, komédiához és szatírjátékhoz. A hátsó fal ábrázoló kiképzésével egyúttal jóidőre lezárúl a háttér is és a szinész bejövésére, távozására kizárólag az oldalnyílások szolgálnak.

A kulissza felfedezése megmámorosított mindenkit és mig a kor látvány-éhsége nem csillapodott, a díszlet-bravúrok, illuzió-játékok foglalták el a színpadi játékok helyét. Az udvari színházaknál kikristályosodott színpadforma nem ok nélkül kapta a „Guckkastenbühne" nevet. A színpad órási „kukucskáló-szekrény" volt, melyben a néző vízeséseket, tengeri csatákat, égő városokat, stb. látott. Aleotti, Torelli, Parigi, Furtenbach a színpadtechnika ügyeskezű, leleményes elméjű fejlesztői, akik biztosítani tudták a díszlet kizárólagos uralmát a színjátékban.

A barokk színpadművészettel kezdődik a ma is élő kulissza-színpad, melynek háromszázéves fejlődése külön tanulmányt követel.

Dr. Németh Antal.

A PLAKÁT

A mai plakát nem régi keletű, de annál érdekesebb fejlődésen ment keresztül. És erős fejlődés alatt van ma is. Nyomdatechnikailag, reklám- és művészetileg is. Nálunk még nincs olyan kifejlődött, reklámrajzzal foglalkozó, jobban mondva csak reklámmal foglalkozó művészgárda. Így igen gyakori, hogy szigorúan képfestőink (Staffeleimaler) elvállalnak nekik teljesen idegen területre tartozó reklámrajzot. Azért talán érdekelni fogják a lapot olvasó képzőművészeinket az alábbi sorok a plakátról.

Mindenütt, a nagyvárosban uccán, villanyoson, sporttelepen, zárt helyiségben, pályaudvarokon, sőt a vasúti sínek mentén stb., mindenütt, ahol ember jár, plakáttal, a plakát színével, rajzával, szövegével igyekeznek az emberre hatni.

Tehát a plakát megrendelőjére nem közömbös, hogy ki és hogyan csinálja a plakátot. Ahhoz a rajzolni tudás nem elég.

A fametszet igen befolyásolta a plakát külső megjelenését. Mert a régi fametszet lett a múlt századokban a reklámnyomtatványok céljaira felhasználva. Plakát a mai értelemben nem volt. A lithographia és chromolithographia feltalálásával indul meg a plakát mai külalakja. Japán fametszetek lesznek ismertebbek Európában. Angliában, Franciaországban új útakon kezdik az ízléses és művészi plakátokat előállítani.

Benick technikája, aki a rézkarc vonalvezetését, vonalas technikáját fára akarta átvinni, nem volt alkalmas. Nem valószínű, hogy az abban az időben készült fametszetek önálló plakátfametszeteknek lettek elgondolva. Inkább illusztrációk voltak.

Utamáro, Hókusai, Hirosjigo stb. japánok fametszetei hatnak a meginduló plakátművészetre. Érthető, mert a japán fametszők festőibben tudták anyagjukkal a színes lapokat előállítani.

A francia Chéret, aki tulajdonképpeni megalapítója a mai modern plakátművészetünknek, felismeri a japán színes fametszetek, dekoratív és technikai alapszabályait. Amit ő mint tanult lithographus aztán nagyszerűen fel tud használni a kövön. Minden mellékest elhagy és színfoltokban jellemző vonalvezetéssel építi fel plakátjait. Toulouse Lautrez és Eugen Grassel, akinek plakátjai gót templomablakra emlékeztetnek, abban az időben az ismertebb plakátrajzolók.

Németországban Franz Stuck, Eckmann Behrens, akik új irányt adnak a német plakátművészetnek. Persze a francia és japán hatás is érezhető a német plakátokon. A „Simplizissimus" rajzolói, Julius Diaz, Thomas F. Heine, Ivo Puhanny, Moser, Weingerber befolyásolták a németeket. Ludwig Hohlweinnek pedig egészen különösen sok utánzója akadt.

Stílusát a kerítés, a házak tűzfala, a hirdető oszlopok szabják meg. Leegyszerűsített, szükszavú, monumentalítás szabja meg a kompozíció hatásait. Az előállítás és cinknyomás. Klinger Gipkens, Schewrich közvetlen 1914 előtt, akik a németeknél feltűnnek.

1914-ig emelkedik a plakát fejlődése, a háború alatt stagnál. 1918-ban jut nagy szerephez, mikor a politikai plakát megjelenik az uccán.

Az új képzőművészeti irányok akkor már igen hatnak, úgy hogy egyes plakátok már mint bizonyos képzőművészeti irányok propagálói jelennek meg.

Nagy biztonsággal uralkodik a mai plakát a színfoltokon. Ma az elegáns vonal a szín jól átgondolt hatása a nézőre fontos. A rajzolt és festett plakát mellett megjelenik a fénykép vagy fényképpel kombinált plakát, majd csak írott plakát.

Minden árú, dolog vagy cél más megjelenést kíván a plakáttól. Film és Sport figurális plakátot kíván. Közlekedési eszközök tájképet, hajózási vállalatok hajót stb. hoznak plakátjaikon. Illatszergyárak édeskés figurákat, női fejeket. Cirkuszok óriási állatokkal telirajzolt plakátokat hoznak. Stb.

A plakátnak a nyomdatechnikára is tekintettel kell lenni. Régebben lapos kőnyomatot használtak. Ma kőnyomat mellett Offset-nyomást és ritkábban rézmélynyomatot. Nem csak papírra, hanem bádogra, üvegre, celluloidra, emailra csinálnak plakátot. Természetes minden anyag más technikát kíván.

Zsótér Akos

Az Idegenforgalmi Plakát-pályázaton I. dijat nyert plakát
Tervezte: KNER ALBERT

SZÍNPAD ÉS DÍSZLET

A színháznak, mint esztétikai élmények forrásának, a színész munkájával belsőleg összeforrott, vele együtt élő része: *a játéktér*. A színészi alkotás keretének kialakulása spontán eredmény: a színészi lélek megnyilatkozásának lehetőségéül, színpaddá emelkedik a színész lába alatt a talaj és lezárul körülötte a tér. Mert el kell határolódnia a színész világának a valóság világától, az irrealitásnak a realitástól. A színészettörténetnek azokban a korszakaiban, amikor az alkotás még nem vált el a szemlélettől, primitiv színész és primitív néző összeforrtak az éntudattól való megszabadulás örömös révületében, — nincs még színpad. A játék-tér elhatárolásával lesz az életből artisztikum, különválván színész és néző, megszületik az esztétikai szemlélet lehetősége.
Kultúrák és korok más és más keretbe foglalják a színészi akciót, a teatrális ösztönök különbözősége szerint egyszer a játékra, máskor a játékkal kapcsolatos vizuális élményre helyezve a hangsúlyt.
A *kínai színpad* egyszerű nyitott emelvény, mely hátúl van csak lehatárolva. Három ajtón lehet a „színpadra" lépni: a baloldalin *be*jönnek a színészek és a jobboldalin távoznak *el*, középütt van egy csapóajtó, mely a szellemjelenésekre szolgál. A kínai színpad csak emelt játék-tér, minden színteret *ábrázoló* szándék nélkül, aminek bizonysága, hogy a *háttér* nem számít már a színpadhoz: a zenészek foglalnak itt helyet. (Díszletet csak európai hatásra, újabban alkalmaznak.) Ennek a színpadnak a *színész* a szuverén ura, aki mindent — miliőt, kellékeket, szcenikailag bonyolult helyzeteket — ki tud fejezni játékával. A kínai színpad szerepe az esztétikai összhatásban majdnem semmi, — ezt a mínuszt a színész kivételesen nagy kifejezőereje pótolja. A *japán* néző már nem elégszik meg a színészi produkció átélésével, de vizuális élményt is vár. A japán színpad impressziókat ad a maga sajátos eszközeivel, mely ugyanúgy keveri a realisztikus és irreális stílus-elemeket, mint a japán képzőművészet. Széles, mély a tulajdonképeni színpad, melyet a XVII. század második fele óta kortina választ el a nézőtértől. Egyrészt tehát az európai színpadéval bizonyos fokig rokon illúzió-hatásra törekvés jellemzi a japán színjátszást, másrészt viszont ott van a *hanamisi*, a nézőtéren végigfutó híd, amelyre lejönnek a színészek és a publikum között folytatják játékukat, esetleg a színpadi akcióval szimultán. Felvonulások, táncok, pantomimikus közjátékok teszik mozgalmassá a hanamisit, mert a *látványosság* egyik fő elve a japán színpadnak. Nem érdektelen talán megjegyezni, hogy a forgószínpadot a kínaiak találták fel, de csak a bábjátéknál alkalmazták, mert soha nem érezték az élő színész mellett az ábrázoló színpadkép hiányát és a realizmusra törekvés szükségességét, a japánok azonban a XVIII. század közepén átvették és így került Európába. A japán szem kép-éhsége a forgószínpad által teremtett lehetőségben bő táplálékot talált.
Ellentétben a kínai színpaddal, itt minden *segíti* a színészt munkájában: a külső hangok, természeti zörejek hű utánzása ugyanúgy szerepet játszik a színház-élmény megszületésénél, mint a színpadkép. A *természet* ábrázolása mindig fontos a japán színpadon, de finoman összehangolva, színben, vonalban a jelmezekkel, a jelenetek hangulatával. Bár a színpadkép realista-impreszszionista módon zsufolt, sohasem akarja a *valóság* hatását kelteni a játék: a színváltozások a közönség előtt történnek, a technikai személyzet majdnem állandóan a színpadon mozog, a színészt az úgynevezett „árnyék" követi, egy kisegítő, fekete ruhában, aki az öltözködésnél segít és több „illúziórontó" mozzanat elfogadott körül-

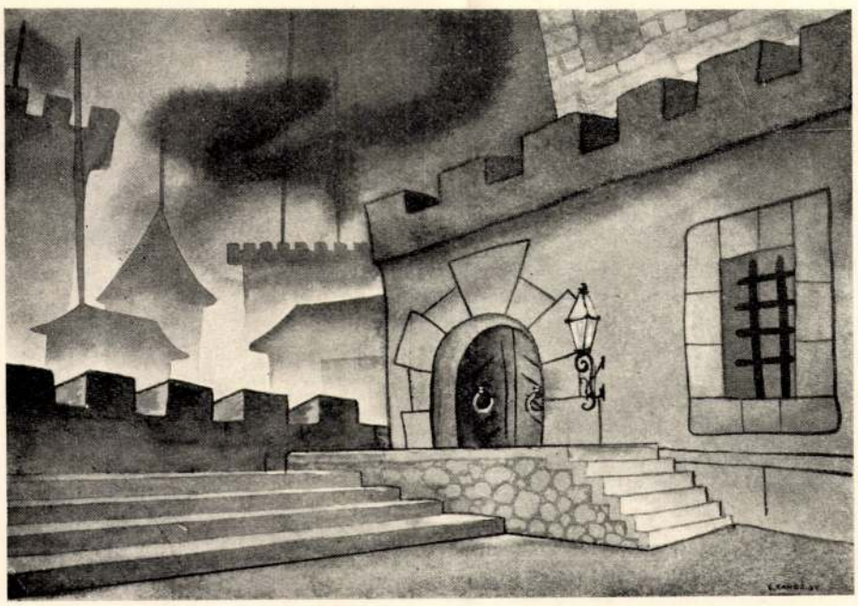

E. Kandó Gyula: Diszletterv a „Hamlet" I. felvonásához

A Magyar Irók, Művészek és Műpártolók Egyesülete Tárlatáról

Képzőművészet
1935. 81. n.

mény a japán színpadon. A japán színjátszás heterogén esztétikai hatáselemek *keveredése* anélkül, hogy ezek egységes *egységgé* tudtak volna összeállni.

A par excellence plasztikában gondolkodó görögség színpada nem is lehetett volna más, mint *egy* főméretre beállított „térszínpad". A dráma hely- és időegységének architektónikus formákba merevedése a görög színpad ismert formája. A görög néző elsősorban a színész kifejező mozgásában élte a drámai akciót, a színészi játék *kerete* csak ritkán járul hozzá a hatásfokozáshoz. Így a *skéné* nélküli első Dionysos-színházban színrekerült első Aischylos-drámák háttere természeti „elhagyatott táj" volt, vagy az euripidesi Iphigenia Aulisban hajnalban kezdődő előadásán a darabban leírt éj mulását a legtökéletesebb világítási effektus: a valóságos pirkadás elevenítette a nézők elé. Bizonyos technikai eszközök, gépezetek segítségével ugyan jeleztek helyzeteket, de a naturalizmus távol maradt mindvégig a görög színpadtól. Majdnem bizonyos, hogy mai értelemben vett díszlet nem szerepelt még a hanyatlás korszakában sem az előadásokon, csak a görög-római színpadok kezdték díszítésekkel hangsulyozni a skéné falát, a színészi játék hátterét anélkül, hogy ennek a cselekményhez köze lett volna.

A római színpad mivel sem emlékeztetett már a színjátszás vallásos kapcsolataira. Az orchestra elveszti eredeti jelentőségét és leggyakrabban nézők számára szolgál ülőhelyül. A színpad valószinűleg fedett úgy, hogy teljesen elveszti „Raumbühne" jellegét és a *frons scaenae* gazdag díszítésével szolgál a színészi játék hátteréül. Bár az a háttér-dekorálás nincs összefüggésben a drámával és állandó, feltétlenül megfigyelhetjük a képszerű hatásra törekvés csíráit. A nézőtér gyakran részben vagy egészben lezárul fölül, a színpadot pedig felülről lefelé hulló függöny (aveleum) választja el a nézőtértől. A színpadi *tér* kérdése a színpadi *kép* kérdésévé változott...

A középkori *templomi* színjáték kerete folyton gazdagodó szcenikai apparátusaival és szimbólikus jelzéseivel már korán mutatja a mindent *láthatóan* kifejezni akarás tendenciáját. Flemming által „plasztikus szimultán színpad"-nak nevezett kerete a misztérium-játékoknak, ha primitíven is, de mindent *ábrázol*. A többi középkori színpadforma is ugyanezt célozza: változatos vizuális élménnyé fokozni fel az epikus akciót. A teatrális ösztön a látványosságban éli ki magát, nem a színész, de a játék *kerete* a fontos. A színterek különbözőségének kérdését úgy oldják meg, hogy a színész és közönség együtt vándorol az egymás mellett felállított színterek egyikétől a másikáig, vagy szekereken vonulnak el előtte a különböző dekorációju szinpadok. A misztérium-játékok nemzetenként különböző stílusában érdekesen fejlődnek ki a különböző lélekalkatú nemzetek képzőművészeti diszpozicióí. Az olasz Sacre Rappresentazioni technikai bravúrjaival inkább összefüggéstelen „vallásos revűnek" mutatkozik, míg a francia misztériumjátékok raffinált és pazar színpaddal érték el a középkori ember primitív és kialakulatlan esztétikai hajlamainak kielégítését. A német misztérium-játékok aránylag kevésbbé szóltak a szemhez. Már a keresztény kultúrkorszak teátrális megnyilatkozásainak ebben az első időszakában is nyilvánvaló a *színpad* hegeméniája a színész és a dráma fölött, mely a „díszlet" öncélúságában és a színpadkép kialakításának mindenkori fontosságában jelentkezett.

Nem véletlen, hogy ugyanabban a kultúrkorszakban jut ilyen kivételesen nagy szerephez az *ábrázoló színpadkép*, mint amelyben a *táblakép*festészet biztosította döntő fölényét a képzőművészet másik két ága felett. A szobrászi látású görög-római korszakban elhanyagolt, harmadrangú jelenség a síkon való valóságábrázolás areális illuzió-játéka, azonban a kereszténység lelkeket átformáló világnézete egy művészetben sem fejeződhetett volna ki pregnánsabban, mint a festészetben. A kereszténység ellentéteket egybeolvasztó szelleme, mely az egymást kizáró igazságok konfliktusát feloldja, dogmává kristályosítja a tételt, hogy: mint ember jelentéktelen vagy, lelked azonban halhatatlan és értékes, szabadakaratod van, de melletted áll az isteni kegyelem is, mely beleavatkozik a léleksors irányításába, a pápa, mint ember halandó, s így tévedhet is, mint Isten földi helytartója tévedhetetlen, csalhatatlan, stb. A festmény: sík és mégis három dimenziót ábrázol, a festék szín, mégis fény és árnyék lehet, képmása valaminek, valakinek, de nem azonos vele, stb. A test kultuszától elforduló kereszténység, melytől a plasztika szelleme mélységesen idegen volt, örömmel fordult a táblaképfestészethez, melynek ábrázolási körébe bevonhatta az emberen kivűl az egész természetet. A piktúra hegemóniája azonban három nagy korszakra oszlik: az elsőben a festői *architektura* dominál; ez a középkori nagy építkezések ideje, a szobor is csak, mint díszítőelem szerepel, míg el nem válik az épület falától, a kép pedig még — mozaik, monumentális, térkitöltő, irreális. A második korszakban a festői *skulptúra* szelleme nyomja rá bélyegét mind az építészetre, mind a piktúrára. Ez a renaissance, a homocentrikus világnézetü képzőművészet fénykora, az egyetlen kedvező időszak a szobrászi eredmények szempontjából. A barokk-korral kezdődik a *festészet* uralma: az építészet, mely legtávolabb van a festészet szellemétől, elsatnyul, elveszti önálló stílusát, a szobor antiskulpturálisan impresszionisztikus lesz, a piktúra eljut az ábrázolás végső állomásáig, a fény- és levegőfestésig.

A színpadkép útja pontosan párhuzamos ezzel. A misztériumszínpad még tiszta architektúra: valóságos térben, három dimenzióban kiterjedve épül fel a festői színpadkép. Az embert hangsulyozó renaissance a színészt juttatja egy időre fontosabb szerephez a leegyszerűsödő színpadon: erről tanuskodnak: a német Mesterdalnok-színpad, az olasz Terentius-színpad, az Erzsébet korabeli angol színpad és a spanyol renaissance-színpad formája. A Mesterdalnok-színpad a templom szentélyében felállított egyszerű dobogó, hátúl és jobbról-balról függönnyel határolva, díszlet nélkül, némi requisitumokkal. Plautus és Terentius színműveit recitáló és pantomimikusan ábrázoló, feliratos szalagokkal megkülönböztetett férfiak dobogóját hátul függönyökkel elzárt ajtócskák határolják. A Shakespeare-színpad közismert formája a jelenetbeállítás és összefüggés hatásos érzékeltetésére legalkalmasabb puritán színpadforma. A dráma és színész találkozásának rövid jelenete pereg le előttünk a renaissance-színpadon, melyen azonnal megjelenik a képzőművész.

A klasszikus dráma feltámasztása a színpadot is megreformálja. A renaissance művészei *Vitruvius* alapján újra megcsinálják az ókori színpadot. Természetes, így a színpadnak képére a középkor dekorációja is befolyással van. A későbbi misztériumoknál alkalmazott kulisszákat, amelyek házikók voltak *(Castelli* vagy *mansiones)* ezeknek ablakain át szóltak ki a házakban tartózkodó szereplők (az interieurt csak a XVIII. század végén kezdték színre hozni) és ezek a *castelli*-k maradtak tipikus jellemzői az olasz színnek. Akár *commedia dell' arte*, akár *commedia erudita*, akár tragédia volt a darab: az utca,

Foto Bánó

Sós Aladár: Bérvilla a Rózsadombon

A Magyar Képzőművészek Egyesülete Műcsarnoki Jubiláris Tárlatáról

mint állandó szín, mindvégig elég volt a színmű tartalmához. A *renaissance* művészei ezt az utcaképet teremtették meg az új művészi ideológia képére. Mindenekelőtt, mint gyökeres újítást megcsinálták a *perspektivikus hátteret.* A díszlet terve azóta „*Prospettiva*"; és a jeles művészek legjelesebbjei tündököltek *prospettivák* megteremtésében. *Vasari* hatalmas életrajzi művében igen sok mesterről, köztük a legnagyobb nevűekről emlékezik meg, mint prospettiva készítőkről (Perutti, Indaco, Franciabigio, Granacci, Giulio Romano, Andrea del Sarto, Sodoma, Bronzino, stb.). A perspektiva-díszlet gyönyörű emléke ma is látható Vicenzában; a *Palladio Teatro Olimpico*-ja, amely teljes fogalmat nyújt az olasz prospettiva jellegéről. Elvont, klasszikus formák, teljesen semleges, csupán általános motívumokkal dolgozó kompozició, amely minden darabhoz hozzáillett, hiszen a klasszikus színpad darabjai a sohasem változó színhez nem kívántak speciális díszletezést. Képzőművészi szempontból a díszlet később igen fontos alkotó része volt a színpadnak, ha a dráma a maga céljaihoz nem is kívánta meg. A színpad díszéhez természetesen nemcsak a rajzolt architektúra tartozott, hanem a plasztikus kiképzések is éspedig elsősorban a gazdag stucco-dísz és a fa-faragványok. Később kezdtek minden plasztikus dolgot festett dísszel pótolni. Színváltozások alig fordultak elő másutt, mint néhány *commedia dell' arte* darabnál. Ezeket a változásokat többnyire egyszerűen bejelentették a párbeszéd folyamán. Amint a darab cselekménye is változatosabb lett, a színnek is a naturalizmushoz kellett közelednie. De majdnem a XVIII. századig eltartott, amig a darab intim jelenetei tényleg a négy fal között folyhattak le. A szerelmi jelenetek az utcán játszódtak le, az ablakon keresztül folytatott párbeszéd alakjában. A modern értelemben vett kulissza-színpad az olasz képzőművészeti kultúra melléktermeke: a klasszikus dráma feltámasztása a színpadot is megreformálja.

A keresztény kultúrkorszak ábrázoló törekvéseket mutató színpad-dekoráló művészete eljutva a perspektiva-hatások alkalmazásáig, további fejlődése során a színtér minél változatosabb kialakítását tűzte ki céljául. Serlio teszi ezután a legjelentősebb lépést a realisztikus színpadkép elérése felé, amikor *Delle Architettura* című könyvének (Velence, 1545.) második kötetében különböző díszleteket (utca, kis tér, erdő) tervez a tragédiához, komédiához és szatírjátékhoz. A hátsó fal ábrázoló kiképzésével egyúttal jóidőre lezárúl a háttér is és a színész bejövésére, távozására kizárólag az oldalnyílások szolgálnak.

A kulissza felfedezése megmámorosított mindenkit és mig a kor látvány-éhsége nem csillapodott, a díszlet-bravúrok, illuzió-játékok foglalták el a színpadi játékok helyét. Az udvari színházaknál kikristályosodott színpadforma nem ok nélkül kapta a „Guckkastenbühne" nevet. A színpad órási „kukucskáló-szekrény" volt, melyben a néző vízeséseket, tengeri csatákat, égő városokat, stb. látott. Aleotti, Torelli, Parigi, Furtenbach a színpadtechnika ügyeskezű, leleményes elméjű fejlesztői, akik biztosítani tudták a díszlet kizárólagos uralmát a színjátékban.

A barokk színpadművészettel kezdődik a ma is élő kulissza-színpad, melynek háromszázéves fejlődése külön tanulmányt követel.

Dr. Németh Antal.

A PLAKÁT

A mai plakát nem régi keletű, de annál érdekesebb fejlődésen ment keresztül. És erős fejlődés alatt van ma is. Nyomdatechnikailag, reklám- és művészetileg is. Nálunk még nincs olyan kifejlődött, reklámrajzzal foglalkozó, jobban mondva csak reklámmal foglalkozó művészgárda. Így igen gyakori, hogy szigorúan képfestőink (Staffeleimaler) elvállalnak nekik teljesen idegen területre tartozó reklámrajzot. Azért talán érdekelni fogják a lapot olvasó képzőművészeinket az alábbi sorok a plakátról.

Mindenütt, a nagyvárosban uccán, villanyoson, sporttelepen, zárt helyiségben, pályaudvarokon, sőt a vasúti sínek mentén stb., mindenütt, ahol ember jár, plakáttal, a plakát színével, rajzával, szövegével igyekeznek az emberre hatni.

Tehát a plakát megrendelőjére nem közömbös, hogy ki és hogyan csinálja a plakátot. Ahhoz a rajzolni tudás nem elég.

A fametszet igen befolyásolta a plakát külső megjelenését. Mert a régi fametszet lett a múlt századokban a reklámnyomtatványok céljaira felhasználva. Plakát a mai értelemben nem volt. A lithographia és chromolithographia feltalálásával indul meg a plakát mai külalakja. Japán fametszetek lesznek ismertebbek Európában. Angliában, Franciaországban új útakon kezdik az ízléses és művészi plakátokat előállítani.

Benick technikája, aki a rézkarc vonalvezetését, vonalas technikáját fára akarta átvinni, nem volt alkalmas. Nem valószínű, hogy az abban az időben készült fametszetek önálló plakátfametszeteknek lettek elgondolva. Inkább illusztrációk voltak.

Utamáro, Hókusai, Hirosjigo stb. japánok fametszetei hatnak a meginduló plakátművészetre. Érthető, mert a japán fametszők festőibben tudták anyagjukkal a színes lapokat előállítani.

A francia Chéret, aki tulajdonképpeni megalapítója a mai modern plakátművészetünknek, felismeri a japán színes fametszetek, dekoratív és technikai alapszabályait. Amit ő mint tanult lithographus aztán nagyszerűen fel tud használni a kövön. Minden mellékest elhagy és színfoltokban jellemző vonalvezetéssel építi fel plakátjait. Toulouse Lautrez és Eugen Grassel, akinek plakátjai gót templomablakra emlékeztetnek, abban az időben az ismertebb plakátrajzolók.

Németországban Franz Stuck, Eckmann Behrens, akik új irányt adnak a német plakátművészetnek. Persze a francia és japán hatás is érezhető a német plakátokon. A „Simplizissimus" rajzolói, Julius Diaz, Thomas F. Heine, Ivo Puhanny, Moser, Weingerber befolyásolták a németeket. Ludwig Hohlweinnek pedig egészen különösen sok utánzója akadt.

Stílusát a kerítés, a házak tűzfala, a hirdető oszlopok szabják meg. Leegyszerűsített, szükszavú, monumentalítás szabja meg a kompozíció hatásait. Az előállítás és cinknyomás. Klinger Gipkens, Schewrich közvetlen 1914 előtt, akik a németeknél feltünnek.

1914-ig emelkedik a plakát fejlődése, a háború alatt stagnál. 1918-ban jut nagy szerephez, mikor a politikai plakát megjelenik az uccán.

Az új képzőművészeti irányok akkor már igen hatnak, úgy hogy egyes plakátok már mint bizonyos képzőművészeti irányok propagálói jelennek meg.

Nagy biztonsággal uralkodik a mai plakát a színfoltokon. Ma az elegáns vonal a szín jól átgondolt hatása a nézőre fontos. A rajzolt és festett plakát mellett megjelenik a fénykép vagy fényképpel kombinált plakát, majd csak írott plakát.

Minden árú, dolog vagy cél más megjelenést kíván a plakáttol. Film és Sport figurális plakátot kíván. Közlekedési eszközök tájképet, hajózási vállalatok hajót stb. hoznak plakátjaikon. Illatszergyárak édeskés figurákat, női fejeket. Cirkuszok óriási állatokkal telirajzolt plakátokat hoznak. Stb.

A plakátnak a nyomdatechnikára is tekintettel kell lenni. Régebben lapos kőnyomatot használtak. Ma kőnyomat mellett Offset-nyomást és ritkábban rézmélynyomatot. Nem csak papírra, hanem bádogra, üvegre, celluloidra, emailra csinálnak plakátot. Természetes minden anyag más technikát kíván.

Zsótér Ákos

Az Idegenforgalmi Plakát-pályázaton I. díjat nyert plakát
Tervezte: KNER ALBERT

SZÍNPAD ÉS DÍSZLET

A színháznak, mint esztétikai élmények forrásának, a színész munkájával belsőleg összeforrott, vele együtt élő része: *a játéktér*. A színészi alkotás keretének kialakulása spontán eredmény: a színészi lélek megnyilatkozásának lehetőségéül, színpaddá emelkedik a színész lába alatt a talaj és lezárul körülötte a tér. Mert el kell határolódnia a színész világának a valóság világától, az irrealitásnak a realitástól. A színészettörténetnek azokban a korszakaiban, amikor az alkotás még nem vált el a szemlélettől, primitiv színész és primitív néző összeforrtak az éntudattól való megszabadulás örömös révületében, — nincs még színpad. A játék-tér elhatárolásával lesz az életből artisztikum, különválván színész és néző, megszületik az esztétikai szemlélet lehetősége.
Kultúrák és korok más és más keretbe foglalják a színészi akciót, a teatrális ösztönök különbözősége szerint egyszer a játékra, máskor a játékkal kapcsolatos vizuális élményre helyezve a hangsúlyt.
A *kínai színpad* egyszerű nyitott emelvény, mely hátúl van csak lehatárolva. Három ajtón lehet a „színpadra" lépni: a baloldalin *be*jönnek a színészek és a jobboldalin távoznak *el*, középütt van egy csapóajtó, mely a szellemjelenésekre szolgál. A kínai színpad csak emelt játék-tér, minden színteret *ábrázoló* szándék nélkül, aminek bizonysága, hogy a *háttér* nem számít már a színpadhoz: a zenészek foglalnak itt helyet. (Díszletet csak európai hatásra, újabban alkalmaznak.) Ennek a színpadnak a *színész* a szuverén ura, aki mindent — miliőt, kellékeket, szenikailag bonyolult helyzeteket — ki tud fejezni játékával. A kínai színpad szerepe az esztétikai összhatásban majdnem semmi, — ezt a mínuszt a színész kivételesen nagy kifejezőereje pótolja.
A *japán* néző már nem elégszik meg a színészi produkció átélésével, de vizuális élményt is vár. A japán színpad impressziókat ad a maga sajátos eszközeivel, mely ugyanúgy keveri a realisztikus és irreális stílus-elemeket, mint a japán képzőművészet. Széles, mély a tulajdonképeni színpad, melyet a XVII. század második fele óta kortina választ el a nézőtértől. Egyrészt tehát az európai színpadéval bizonyos fokig rokon illúzió-hatásra törekvés jellemzi a japán színjátszást, másrészt viszont ott van a *hanamisi*, a nézőtéren végigfutó híd, amelyre lejönnek a színészek és a publikum között folytatják játékukat, esetleg a színpadi akcióval szimultán. Felvonulások, táncok, pantomimikus közjátékok teszik mozgalmassá a hanamisit, mert a *látványosság* egyik fő elve a japán színpadnak. Nem érdektelen talán megjegyezni, hogy a forgószínpadot a kínaiak találták fel, de csak a bábjátéknál alkalmazták, mert soha nem érezték az élő színész mellett az ábrázoló színpadkép hiányát és a realizmusra törekvés szükségességét, a japánok azonban a XVIII. század közepén átvették és így került Európába. A japán szem kép-éhsége a forgószínpad által teremtett lehetőségben bő táplálékot talált.
Ellentétben a kínai színpaddal, itt minden *segíti* a színészt munkájában: a külső hangok, természeti zörejek hű utánzása ugyanúgy szerepet játszik a színház-élmény megszületésénél, mint a színpadkép. A *természet* ábrázolása mindig fontos a japán színpadon, de finoman összehangolva, színben, vonalban a jelmezekkel, a jelenetek hangulatával. Bár a színpadkép realista-impresszionista módon zsufolt, sohasem akarja a *valóság* hatását kelteni a játék: a színváltozások a közönség előtt történnek, a technikai személyzet majdnem állandóan a színpadon mozog, a színészt az úgynevezett „árnyék" követi, egy kisegítő, fekete ruhában, aki az öltözködésnél segít és több „illúziórontó" mozzanat elfogadott körül-

E. Kandó Gyula: Diszletterv a „Hamlet" I. felvonásához

A Magyar Irók, Művészek és Műpártolók Egyesülete Tárlatáról

Képzőművészet
1935. 81. sz.

mény a japán színpadon. A japán színjátszás heterogén esztétikai hatáselemek *keveredése* anélkül, hogy ezek egységes *együttélté* tudtak volna összeállni.

A par excellence plasztikában gondolkodó görögség színpada nem is lehetett volna más, mint *egy* főméretre beállított „térszínpad". A dráma hely- és időegységének architektónikus formákba merevedése a görög színpad ismert formája. A görög néző elsősorban a színész kifejező mozgásában élte a drámai akciót, a színészi játék *kerete* csak ritkán járúl hozzá a hatásfokozáshoz. Így a *skéné* nélküli első Dionysos-színházban színrekerült első Aischylos-drámák háttere természeti „elhagyatott táj" volt, vagy az euripidesi Iphigenia Aulisban hajnalban kezdődő előadásán a darabban leírt éj mulását a legtökéletesebb világítási effektus: a valóságos pirkadás elevenítette a nézők elé. Bizonyos technikai eszközök, gépezetek segítségével ugyan jeleztek helyzeteket, de a naturalizmus távol maradt mindvégig a görög színpadtól. Majdnem bizonyos, hogy mai értelemben vett díszlet nem szerepelt még a hanyatlás korszakában sem az előadásokon, csak a görög-római színpadok kezdték díszítésekkel hangsulyozni a skéné falát, a színészi játék hátterét anélkül, hogy ennek a cselekményhez köze lett volna.

A római színpad mivel sem emlékeztetett már a színjátszás vallásos kapcsolataira. Az orchestra elveszti eredeti jelentőségét és leggyakrabban nézők számára szolgál ülőhelyül. A színpad valószinűleg fedett úgy, hogy teljesen elveszti „Raumbühne" jellegét és a *frons scaenae* gazdag díszítésével szolgál a színészi játék hátteréül. Bár az a háttér-dekorálás nincs összefüggésben a drámával és állandó, feltétlenül megfigyelhetjük a képszerű hatásra törekvés csíráit. A nézőtér gyakran részben vagy egészben lezárul fölül, a színpadot pedig felülről lefelé hulló függöny (aveleum) választja el a nézőtértől. A színpadi *tér* kérdése a színpadi *kép* kérdésévé változott...

A középkori *templomi* színjáték kerete folyton gazdagodó szcenikai apparátusaival és szimbólikus jelzéseivel már korán mutatja a mindent *láthatóan* kifejezni akarás tendenciáját. Flemming által „plasztikus szimultán színpad"-nak nevezett kerete a misztérium-játékoknak, ha primitíven is, de mindent *ábrázol*. A többi középkori színpadforma is ugyanezt célozza: változatos vizuális élménnyé fokozni fel az epikus akciót. A teatrális ösztön a látványosságban éli ki magát, nem a színész, de a játék *kerete* a fontos. A színterek különbözőségének kérdését úgy oldják meg, hogy a színész és közönség együtt vándorol az egymás mellett felállított színterek egyikétől a másikáig, vagy szekereken vonulnak el előtte a különböző dekorációju szinpadok. A misztérium-játékok nemzetenként különböző stílusában érdekesen fejlődnek ki a különböző lélekalkatú nemzetek képzőművészeti diszpoziciói. Az olasz Sacre Rappresentazioni technikai bravúrjaival inkább összefüggéstelen „vallásos revűnek" mutatkozik, míg a francia misztériumjátékok raffinált és pazar színpaddal érték el a középkori ember primitív és kialakulatlan esztétikai hajlamainak kielégítését. A német misztérium-játékok aránylag kevésbbé szóltak a szemhez. Már a keresztény kultúrkorszak teátrális megnyilatkozásainak ebben az első időszakában is nyilvánvaló a *színpad* hegemóniája a színész és a dráma fölött, mely a „díszlet" öncélúságában és a színpadkép kialakításának mindenkori fontosságában jelentkezett.

Nem véletlen, hogy ugyanabban a kultúrkorszakban jut ilyen kivételesen nagy szerephez az *ábrázoló színpadkép*, mint amelyben a *táblakép*festészet biztosította döntő fölényét a képzőművészet másik két ága felett. A szobrászi látású görög-római korszakban elhanyagolt, harmadrangú jelenség a síkon való valóságábrázolás areális illuzió-játéka, azonban a kereszténység lelkeket átformáló világnézete egy művészetben sem fejeződhetett volna ki pregnánsabban, mint a festészetben. A kereszténység ellentéteket egybeolvasztó szelleme, mely az egymást kizáró igazságok konfliktusát feloldja, dogmává kristályosítja a tételt, hogy: mint ember jelentéktelen vagy, lelked azonban halhatatlan és értékes, szabadakaratod van, de melletted áll az isteni kegyelem is, mely beleavatkozik a léleksors irányításába, a pápa, mint ember halandó, s így tévedhet is, mint Isten földi helytartója tévedhetetlen, csalhatatlan, stb. A festmény: sík és mégis három dimenziót ábrázol, a festék szín, mégis fény és árnyék lehet, képmása valaminek, valakinek, de nem azonos vele, stb. A test kultuszától elforduló kereszténység, melytől a plasztika szelleme mélységesen idegen volt, örömmel fordult a táblaképfestészethez, melynek ábrázolási körébe bevonhatta az emberen kivűl az egész természetet. A piktúra hegemóniája azonban három nagy korszakra oszlik: az elsőben a festői *architektura* dominál; ez a középkori nagy építkezések ideje, a szobor is csak, mint díszítőelem szerepel, míg el nem válik az épület falától, a kép pedig még — mozaik, monumentális, térkitöltő, irreális. A második korszakban a festői *skulptúra* szelleme nyomja rá bélyegét mind az építészetre, mind a piktúrára. Ez a renaissance, a homocentrikus világnézetü képzőművészet fénykora, az egyetlen kedvező időszak a szobrászi eredmények szempontjából. A barokk-korral kezdődik a *festészet* uralma: az építészet, mely legtávolabb van a festészet szellemétől, elsatnyul, elveszti önálló stílusát, a szobor antiskulpturálisan impresszionisztikus lesz, a piktúra eljut az ábrázolás végső állomásáig, a fény- és levegőfestésig.

A színpadkép útja pontosan párhuzamos ezzel. A misztériumszínpad még tiszta architektúra: valóságos térben, három dimenzióban kiterjedve épül fel a festői színpadkép. Az embert hangsulyozó renaissance a színészt juttatja egy időre fontosabb szerephez a leegyszerűsödő színpadon: erről tanuskodnak: a német Mesterdalnok-színpad, az olasz Terentius-színpad, az Erzsébet korabeli angol színpad és a spanyol renaissance-színpad formája. A Mesterdalnok-színpad a templom szentélyében felállított egyszerű dobogó, hátúl és jobbról-balról függönnyel határolva, díszlet nélkül, némi requisitumokkal. Plautus és Terentius színműveit recitáló és pantomimikusan ábrázoló, feliratos szalagokkal megkülönböztetett férfiak dobogóját hátul függönyökkel elzárt ajtócskák határolják. A Shakespeare-színpad közismert formája a jelenetbeállítás és összefüggés hatásos érzékeltetésére legalkalmasabb puritán színpadforma. A dráma és színész találkozásának rövid jelenete pereg le előttünk a renaissance-színpadon, melyen azonnal megjelenik a képzőművész.

A klasszikus dráma feltámasztása a színpadot is megreformálja. A renaissance művészei *Vitruvius* alapján újra megcsinálják az ókori színpadot. Természetes, így a színpadnak képére a középkor dekorációja is befolyással van. A későbbi misztériumoknál alkalmazott kulisszákat, amelyek házikók voltak *(Castelli* vagy *mansiones)* ezeknek ablakain át szóltak ki a házakban tartózkodó szereplők (az interieurt csak a XVIII. század végén kezdték színre hozni) és ezek a *castelli*-k maradtak tipikus jellemzői az olasz színnek. Akár *commedia dell' arte*, akár *commedia erudita*, akár tragédia volt a darab: az utca,

Foto Bánó

Sós Aladár: Bérvilla a Rózsadombon

A Magyar Képzőművészek Egyesülete Műcsarnoki Jubiláris Tárlatáról

mint állandó szín, mindvégig elég volt a színmű tartalmához. A *renaissance* művészei ezt az utcaképet teremtették meg az új művészi ideológia képére. Mindenekelőtt, mint gyökeres újítást megcsinálták a *perspektivikus hátteret*. A díszlet terve azóta „*Prospettiva*"; és a jeles művészek legjelesebbjei tündököltek *prospettivák* megteremtésében. *Vasari* hatalmas életrajzi művében igen sok mesterről, köztük a legnagyobb nevűekről emlékezik meg, mint prospettiva készítőkről (Perutti, Indaco, Franciabigio, Granacci, Giulio Romano, Andrea del Sarto, Sodoma, Bronzino, stb.). A perspektiva-díszlet gyönyörű emléke ma is látható Vicenzában; a *Palladio Teatro Olimpico*-ja, amely teljes fogalmat nyújt az olasz prospettiva jellegéről. Elvont, klasszikus formák, teljesen semleges, csupán általános motívumokkal dolgozó kompozició, amely minden darabhoz hozzáillett, hiszen a klasszikus színpad darabjai a sohasem változó színhez nem kívántak speciális díszletezést. Képzőművészi szempontból a díszlet később igen fontos alkotó része volt a színpadnak, ha a dráma a maga céljaihoz nem is kívánta meg. A színpad díszéhez természetesen nemcsak a rajzolt architektúra tartozott, hanem a plasztikus kiképzések is éspedig elsősorban a gazdag stucco-dísz és a fa-faragványok. Később kezdtek minden plasztikus dolgot festett dísszel pótolni. Színváltozások alig fordultak elő másutt, mint néhány *commedia dell' arte* darabnál. Ezeket a változásokat többnyire egyszerűen bejelentették a párbeszéd folyamán. Amint a darab cselekménye is változatosabb lett, a színnek is a naturalizmushoz kellett közelednie. De majdnem a XVIII. századig eltartott, amig a darab intim jelenetei tényleg a négy fal között folyhattak le. A szerelmi jelenetek az utcán játszódtak le, az ablakon keresztül folytatott párbeszéd alakjában. A modern értelemben vett kulissza-színpad az olasz képzőművészeti kultúra melléktermeke: a klasszikus dráma feltámasztása a színpadot is megreformálja.

A keresztény kultúrkorszak ábrázoló törekvéseket mutató színpad-dekoráló művészete eljutva a perspektíva-hatások alkalmazásáig, további fejlődése során a színtér minél változatosabb kialakítását tűzte ki céljául. Serlio teszi ezután a legjelentősebb lépést a realisztikus színpadkép elérése felé, amikor *Delle Architettura* című könyvének (Velence, 1545.) második kötetében különböző díszleteket (utca, kis tér, erdő) tervez a tragédiához, komédiához és szatírjátékhoz. A hátsó fal ábrázoló kiképzésével egyúttal jóidőre lezárúl a háttér is és a színész bejövésére, távozására kizárólag az oldalnyílások szolgálnak.

A kulissza felfedezése megmámorosított mindenkit és mig a kor látvány-éhsége nem csillapodott, a díszlet-bravúrok, illuzió-játékok foglalták el a színpadi játékok helyét. Az udvari színházaknál kikristályosodott színpadforma nem ok nélkül kapta a „Guckkastenbühne" nevet. A színpad órási „kukucskáló-szekrény" volt, melyben a néző vízeséseket, tengeri csatákat, égő városokat, stb. látott. Aleotti, Torelli, Parigi, Furtenbach a színpadtechnika ügyeskezű, leleményes elméjű fejlesztői, akik biztosítani tudták a díszlet kizárólagos uralmát a színjátékban.

A barokk színpadművészettel kezdődik a ma is élő kulissza-színpad, melynek háromszázéves fejlődése külön tanulmányt követel.

Dr. Németh Antal.

A PLAKÁT

A mai plakát nem régi keletű, de annál érdekesebb fejlődésen ment keresztül. És erős fejlődés alatt van ma is. Nyomdatechnikailag, reklám- és művészetileg is. Nálunk még nincs olyan kifejlődött, reklámrajzzal foglalkozó, jobban mondva csak reklámmal foglalkozó művészgárda. Így igen gyakori, hogy szigorúan képfestőink (Staffeleimaler) elvállalnak nekik teljesen idegen területre tartozó reklámrajzot. Azért talán érdekelni fogják a lapot olvasó képzőművészeinket az alábbi sorok a plakátról.

Mindenütt, a nagyvárosban uccán, villanyoson, sporttelepen, zárt helyiségben, pályaudvarokon, sőt a vasúti sínek mentén stb., mindenütt, ahol ember jár, plakáttal, a plakát színével, rajzával, szövegével igyekeznek az emberre hatni.

Tehát a plakát megrendelőjére nem közömbös, hogy ki és hogyan csinálja a plakátot. Ahhoz a rajzolni tudás nem elég.

A fametszet igen befolyásolta a plakát külső megjelenését. Mert a régi fametszet lett a múlt századokban a reklámnyomtatványok céljaira felhasználva. Plakát a mai értelemben nem volt. A lithographia és chromolithographia feltalálásával indul meg a plakát mai külalakja. Japán fametszetek lesznek ismertebbek Európában. Angliában, Franciaországban új útakon kezdik az ízléses és művészi plakátokat előállítani.

Benick technikája, aki a rézkarc vonalvezetését, vonalas technikáját fára akarta átvinni, nem volt alkalmas. Nem valószínű, hogy az abban az időben készült fametszetek önálló plakátfametszeteknek lettek elgondolva. Inkább illusztrációk voltak.

Utamáro, Hókusai, Hirosjigo stb. japánok fametszetei hatnak a meginduló plakátművészetre. Érthető, mert a japán fametszők festőiben tudták anyagjukkal a színes lapokat előállítani.

A francia Chéret, aki tulajdonképpeni megalapítója a mai modern plakátművészetünknek, felismeri a japán színes fametszetek, dekoratív és technikai alapszabályait. Amit ő mint tanult lithographus aztán nagyszerűen fel tud használni a kövön. Minden mellékest elhagy és színfoltokban jellemző vonalvezetéssel építi fel plakátjait. Toulouse Lautrez és Eugen Grassel, akinek plakátjai gót templomablakra emlékeztetnek, abban az időben az ismertebb plakátrajzolók.

Németországban Franz Stuck, Eckmann Behrens, akik új irányt adnak a német plakátművészetnek. Persze a francia és japán hatás is érezhető a német plakátokon. A „Simplizissimus" rajzolói, Julius Diaz, Thomas F. Heine, Ivo Puhanny, Moser, Weingerber befolyásolták a németeket. Ludwig Hohlweinnek pedig egészen különösen sok utánzója akadt.

Stílusát a kerítés, a házak tűzfala, a hirdető oszlopok szabják meg. Leegyszerűsített, szükszavú, monumentalítás szabja meg a kompozíció hatásait. Az előállítás és cinknyomás. Klinger Gipkens, Schewrich közvetlen 1914 előtt, akik a németeknél feltünnek.

1914-ig emelkedik a plakát fejlődése, a háború alatt stagnál. 1918-ban jut nagy szerephez, mikor a politikai plakát megjelenik az uccán.

Az új képzőművészeti irányok akkor már igen hatnak, úgy hogy egyes plakátok már mint bizonyos képzőművészeti irányok propagálói jelennek meg.

Nagy biztonsággal uralkodik a mai plakát a színfoltokon. Ma az elegáns vonal a szín jól átgondolt hatása a nézőre fontos. A rajzolt és festett plakát mellett megjelenik a fénykép vagy fényképpel kombinált plakát, majd csak írott plakát.

Minden árú, dolog vagy cél más megjelenést kíván a plakáttól. Film és Sport figurális plakátot kíván. Közlekedési eszközök tájképet, hajózási vállalatok hajót stb. hoznak plakátjaikon. Illatszergyárak édeskés figurákat, női fejeket. Cirkuszok óriási állatokkal telirajzolt plakátokat hoznak. Stb.

A plakátnak a nyomdatechnikára is tekintettel kell lenni. Régebben lapos kőnyomatot használtak. Ma kőnyomat mellett Offset-nyomást és ritkábban rézmélynyomatot. Nem csak papírra, hanem bádogra, üvegre, celluloidra, emailra csinálnak plakátot. Természetes minden anyag más technikát kíván.

Zsótér Ákos

Az Idegenforgalmi Plakát-pályázaton I. díjat nyert plakát
Tervezte: KNER ALBERT

MDK

Kandó Gyula

Csendélet, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1943. okt. 4 l.

E, Kandó Gyula
Proletárszoba, olaj

Alkotás Művészház XXXV. kiáll. 1947. jun.

MDK

Kandó Gyula

Tanulmány, szén

I. M. Képzőműv. Kiáll. Műcs. 1950. aug.
9 1.

MDK

Kandó Gyula

Interieur, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Múz.
1946. jul. 10 1.

MDK

E.Kandó Gyula

Csendélet, obaj
Kompozició, "

Fiatal magyar képzőmüv. Fév.Képtár 29. kiáll.
1946. dec. 9 1.

MDK

E.Kandó Gyula

Tea, temp.

M. Képzőműv. Szab. Szerv. tav. tárlat, 1947. máj.
5 1.

MDK

Kandó Gyula
Körut reggel, olaj

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst Múz.
kiáll. 1945. okt. 3 l.

MDK

Kandó Gyula

Csendélet, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1943. okt. 31.

Kandó Gyula

KUT 1943. ok. N.Szal.

MDK

Kandó Gyula
Nagycsendélet, olaj

kiáll

Szoc.dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Múz.
1945. okt. 8 l.

MDK

E.Kandó Gy. I. Bors-u.24. fsz. 2.

Plakátfestők, reklámgrafikusok.

Reklámélet 1929. II.évf.12.sz. 1e l.

E. Kandó Gyula

E. Kandó Gyula : A Laci

Pesti Napló képes mell

1938 ápr. 10

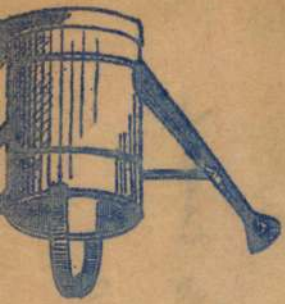

Klaudó Gyula
festő

M.D.K.

Törökországi élményeit
feldolgozó képeiről.

1960

Bordácsné H. Lenke: Szentendrei első képzőművészek kiállítása
Művészet, 1960. december. — 32 l.

MDK

Kandó Gyula, festöm.

Nagycsendélet. Olf.

v. Ernst Muz. -A Szocdem.Párt Képzöm.-nek Társasá-
ga és meghivott müvészek kiáll.-a. 1945.okt.13-
28. Kat.

MDK

Kandó Gyula, festőm.

Körut reggel. Olf.

v.Ernst Muz.- A SZocdem.Párt Képzőmüv.-nek Társaság
és meghivott müvészek kiáll.-a. 1945.okt.13-28.
Kat.

TAMÁSI ÁRON ELBESZÉLÉSE * E. KANDÓ GYULA RAJZAIVAL

A déli ragyogó napon hallani lehetett a források, a szálló bogarak, a fák és földi virágok énekét. Valami csodálatos, ritmusban lengedező szellő fényhullámokat ringatott az országút felett, amely ezüstben csillogott ez illatos világban és önmagával kanyarodókat játszott. Madarak repültek néha keresztül rajta, különben a csend húzott fedelet föléje, mint egy végtelen hídra.

Sokáig nem jött senki.

Végre a szejkei részen előbukkant mégis egy szekér. Rendes falusi szekér volt, döcögő természetű és lajtorjás. Két pereszlen pejlovacska húzta. Fent egy keresztülvetett deszkán tömött székely ült, derűsen, mókára született arccal. Inge messzire fehérlett. Harisnyáján zöldeskék színben játszott a sokat tekergő zsinór és büszkén hirdette, hogy:

— Én sófalvi vagyok!

Közönségesen Mókakirálynak hívták. Jól benne élt immár az időben, de a szeme huncutság kútja volt mégis és az orcája valami különös gyermeki pajkosság derengő mezeje.

Üdén és szapora menésben hajtotta apró lovait. Amint kiért volna a szenttamási keresztfához a tetőre, látta, hogy egy úrféle mendegél előtte az úton, majd megfordul, néz visszafelé és helyből megáll.

— Ebből üsmeretség lesz, — mondta a székely, de úgy tett, mintha meg sem látná az urat. Azonban a nadrágos bevárta egyálltában a szekeret s derékig emelte kalapját.

— Jónapot kívánok, bácsi! — köszönt és nekibillent a feje is.

— Mára megvolt, — mondta a székely.

— Ültessen fel bácsi! Meg lesz fizetve, — szólott az úr kissé tehetősen.

A sófalvi azonban nem állítá meg a szekeret, hanem elnézett a lovak felett, majd megsuhintotta ostorát és akkor így felelt:

— Hát üljön fel az úr!

A nadrágos előrefutott.

— Hát álljon meg akkor! — mondta.

— Én meg, ha mondják — tempózott az öreg s leállította lovait. Hirtelen megnézte félszemmel az urat s maga mellett a deszkát s mókára gyúló szemekkel felülésre biztatá. A nadrágos valahogy felhágott s nekihelyezkedett az ülődeszkán. S a másik pillantásban a nyelve már állott, hogy mondja: Én Lukács Mihály vagyok, hivatalbéli ember Kolozsváron s most jövök meglátogatni öregapámat Korondon, — azonban lenyelte utolsó pillanatban a szót, mert észrevette, hogy a székely semmibeveszi.

Mentek már valami fél kilométert s még egyik sem vakkantott bár egy szót. A lovak szaporán aprítottak a poros úton, maga a székely kacagta belől, hogy kinlóaik az úr. Pajkosan nézte az útmelletti földeket s a hegyek felé is elhunyorgatott néha, mintha az övé volna ez az egész ország. De a beszéddel egészen várt, mert úgy tartotta, hogy az úrnak kell szólani előbb.

S végre csakugyan fészkelődni kezdett a hivatalbéli, előrehúzta magát egy kicsit a deszkán s így szólt:

— Maga hovávaló, bácsi?

— Én a földbe. Hát maga?

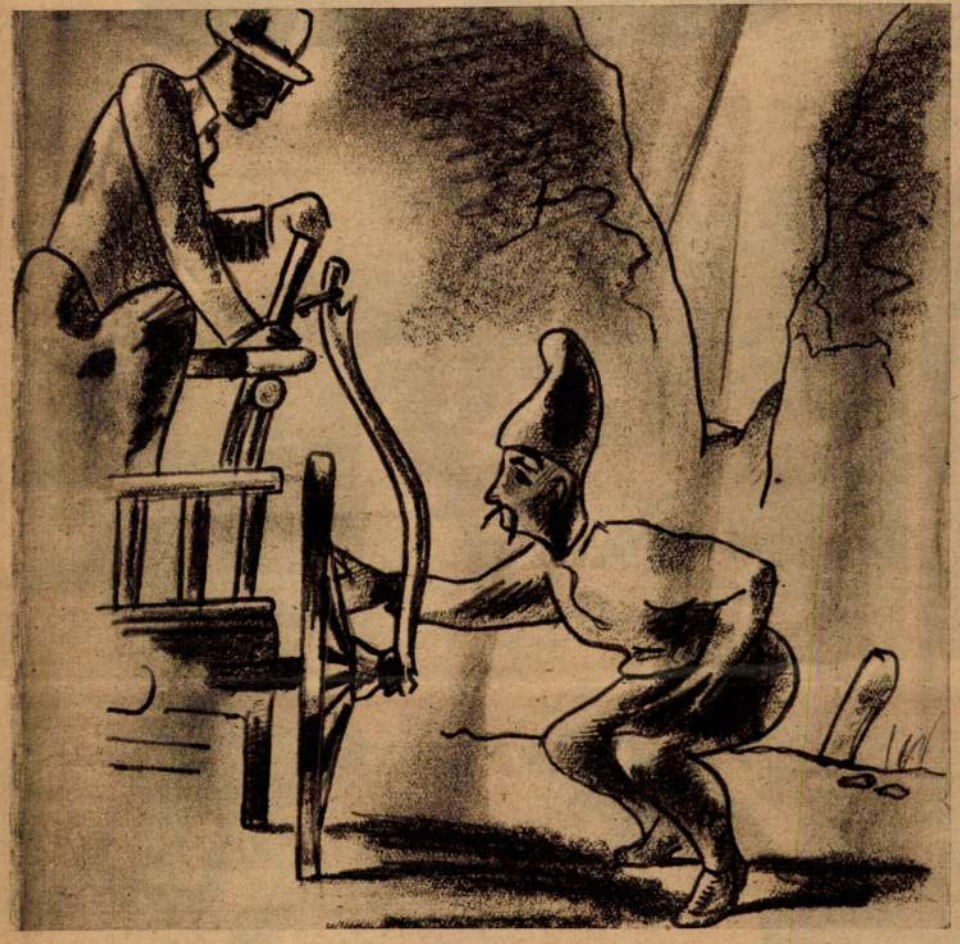

Az úr hirtelen kapta a feleletet, de gondolta magában, hogy ő is mond egy nagyot, s így szólt:

— Én Svájcba, tudja-e hol van?

A sófalvi nem jött zavarba, hanem könnyedén ráfelelte:

— Hogyne tudnám, hiszen nekem is van egy tehenyem odavaló.

Lukács úr visszaült előbbi helyzetébe rögtön. Azon járatta hirtelen az eszét, hogy mit cselekedjék: visszamondjon valami darabos szót, vagy megvesse az embert s leszálljon a szekérről, vagy kezdje erős magosan a beszédet ő is. Úgy döntött, hogy magosan kezdi s így szólt:

— Tudja, bácsi, én Amerikából jövök. Fél esztendeje lesz mindjárt, hogy hajón s vonaton s repülőgépen s csónakon s autón s motorbiciklin s lovon s kocsin mindegyet jövök.

A székely felemelte mutatóujját s ájtatosan közbevetette:

— Mister!

Lukács úr sem jött zavarba. Benne volt immár egészen a tempóban s minden erejét abba vetette, hogy elszéditse ezt a goromba parasztot. Egész testében mozogni kezdett, ahogy folytatta:

— Nincs az Istennek embere, aki annyi mindenen keresztülment volna, mint én ebben az utolsó tiz esztendőben. Mert annyi ideje élek Amerikában, pontosan annyi. Tuggya, Svájcból mentem ki, s tudtam már németül, franciául, angolul s még vagy tizenkét világnyelvet. S amikor kiérkeztem, mégsem kaptam munkát, olyan nékemvaló munkát, úrit, tuggya, hanem kifogott halakról szedtem le a pikkelyeket, mert New-York utcáit mind olyanból rakták ki, tuggya! De aztán farmot vettem, kérem, közel a trénhez a centrum felé, s azon a farmon voltak banánerdők s termettek ezermódra az ananászok. Nemsokára beléptem egy bank-kompaniba s vicepresident lettem s a csekkszámlám már százezer dollárt mutatott s akkor azt gondoltam: elég, Mihály, a pénzből s a dicsőségből, most hazamész Európába s megveszed Korondon az aragonitbányát . . .

Itt fujt még egyet a végére, aztán nagy önérzettel leste, mit mond a székely.

A székely pedig meglengette ostorát s egykedvüen csak ennyit mondott:

— Lám, hazudjék egyet az úr!

Úgy hatott a szólás, hogy még meggörnyedt belé a nadrágos ember. Aztán mozdulatot tett hirtelen, hogy leszálljon. A szekeres megfogta azonban kedvesen a karját:

— Üljön csak veszteg, — mondta, — nem lássa, milyen jól töltjük együtt az üdőt?!

Meggondolta s visszaereszkedett az úr. Úgy érezte, hogy felengedett végre a székely s várta is további kedves szólásait. A sófalvi azonban erősen hallgatott. Míg végre egy kódorgó kutyát megkapott a szeme. Akkor valami új hátamegetti gondolattal így szólt:

— Lássa-é, az a kutya eszesebb, mint sok ember.

— S miért vajjon? — ellenkezett a hivatalbéli.

— Az egyéb mellett azért is, mert csak akkor ugat, ha szükség.

Csak most vette észre a nadrágos, hogy menynyire ráfeküdt eszével a székely.

— Tovább ne is folytassuk! — ajánlotta.

— Nekem nem is haszon . . . — szúrta meg megint az öreg.

Ahogy a következő faluba értek s egy szép tömött menyecske szembejött velök, hunyorított az úr s így szólt:

— Jó volna közrevenni . . .

— Melyik felét választaná? — kérdezte a székely.

— Én a balt.

— Akkor eppen jó, mert én a jobbik felit szeretem.

— Nem sokat érne véle.

— Én tudom, hogy sokat, mert annak titka van, — hunyorított a székely.

Lukács úr tanulékony lett egybe.

— Mi a titka? — hajlott közelebb.

— Annak az eppen — beszélte a sófalvi —, hogy a fehérnép az Istennek az az egyetlen teremtménye, amelyiknek a jobbik fele nem jobbról van hanem egyebütt . . .

Ezt már nagyban helyeselte az úrféle is. Sőt a faluvégéig egyet mulatott rajta. Itt azonban valami zajgó legényke-csapatot értek bé a szekérrel. A székely meg is olvasta őket s azt mondta:

— Tizenhárom.

— Elég volna egy házhoz, — barátkozott a másik.

Az öreg azonban nem is hallotta talán. Gondolkozott újra. Majd az ostornyelet maga alá csiptette s dohányt vett elé, hogy szivart sirítsen. Nyugodtan kivárta, amig füstre kaphatott s akkor így szólt:

— Melyik több, lám mondja meg: tizenhárom asszony-é, vagy tizenhárom legényke?

— Tizenhárom asszony, — felelte Lukács úr nyomatékkal.

A székely is ezt akarta mondani s azért egy kicsit ingerkedve kérdezte:

— S mért?

— Azért, — felelte a hivatalbéli, — mert a tizenhárom asszony közül egy-kettő bizonyosan gyermeket is hordoz magában s én azokat is számítom.

— Kezd az esze megjőni — mondta magában a székely, de ha egyenesen belészakad, úgyis többet akart tudni.

— Én nem azt mondanám, — szólt némi fontolgatás után, — hanem azt, hogy tizenhárom legényke mégis több.

— Hogy magyarázza? — érdeklődött a nadrágos.

— Ezt az igazság magyarázza, mert né, számítsa csak meg: a tizenhárom legénykének van tizenhárom teste s tizenhárom lelke, az esszesen huszonhat. A tizenhárom asszonynak pedig van tizenhárom igaz teste, de csak egyetlen egy lelke.

Szikra. 1943. 2. 24.

éves város

A DNYEPERPART ÉS A PODOL VÁROSRÉSZ.

ÉGNEK MEREDŐ TŰZFAL A ROMOK KÖZÖTT.

UT A NAGYSTADION FELÉ.

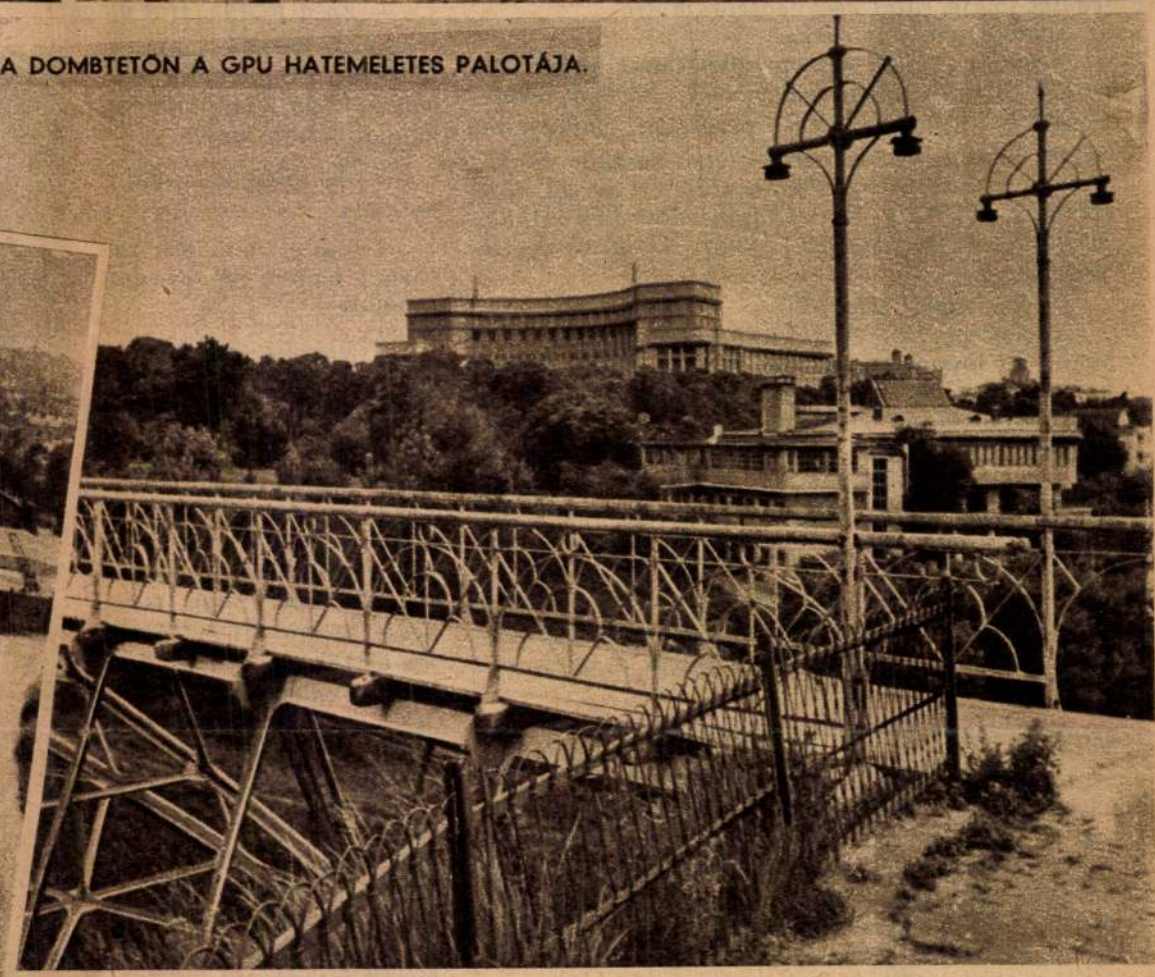

A DOMBTETŐN A GPU HATEMELETES PALOTÁJA.

BALETT AZ OPERÁBAN.

várost, amelyet kétszáz évig nem hagytak el. Többet azután nem is sikerült Kievnek a a főváros előkelő rangjára emelkednie. A fejedelmek Moszkvába költöztek és Kiev nem sokkal azután, hogy a tatárok kitakarodtak a városból, litván, majd lengyel uralom alá került. Csak Lengyelország első felosztásakor tért vissza a cárok koronája alá. Ez az idő hozta el a város megújhodását. Mint az Oroszbirodalom legnyugatibb gócpontja a kereskedelmi és gazdasági életben óriási szerepet visz, a városban pókhálószerűen összefutó országutakon szekerek végtelen sorai szállítják az orosz föld ezer kincsét, a Dnyeperen megrakott hajókat vontatnak, hajnaltól vakulásig felhallatszik az alacsonyan fekvő folyópartról a vontatóhajósok egyhangú, tompa éneke, az Ej Uchnyem... — Az elmúlt világháború megkímélte a várost, amely csupán a forradalmi és ellenforradalmi csapatok harcában vált hadszíntérré, akkor is csak rövid időre. 1941 azonban felidézte a hétszáz esztendővel ezelőtti idők borzalmait, noha Kiev úgyszólván harc nélkül jutott a német csapatok kezére. Az utcákon elhelyezett tankakadályoknak, a város bejáratainál lévő bunkereknek, az összevont páncélosoknak, a felállított ágyúknak nem jutott szerep, mert a többszázezer főt kitevő védősereg megadta magát. A német haderő bevonult a koraőszi napfényben megcsillanó kupolák közé, a város békés volt és csendes. Az első éjszakán azonban irtózatos dördülések között egymásután dőltek romba a Belváros büszke palotái, öt-hatemeletes szállodák, középületek, színházak és lakóházak, amelyeket a GPU mindenre elszánt emberei aláaknáztak. A 850.000 főt kitevő lakosságból mindössze 350.000 maradt vissza, de Kiev utcáin mégis zaljik az élet. A Belváros hajdani gyönyörű sugárútját égnek meredő tűzfalak és törmelékhalmok szegélyezik, de a romok között sok a járókelő, ügyes-bajos dolgát végző ember. A bazárokban — így nevezik itt a piacokat — szenvedélyesen folyik a cserekereskedelem, az Operaház hetenkint háromszor-négyszer tart nívós előadást, az utcákon árulják a szemicskit — napraforgómagot —, az egykedvű orosz elfogyaszt egy marékkal és megvan a napi tápláléka...

De ha éjszaka bandukolsz a Romvárosban és az égnek meredő házfalak vak ablakszemein átcsorog a sárga holdfény, az az érzésed, hogy a távol multban jársz, vagy a valószínűtlen jövőben egy halott kultúra pusztuló emlékei között...

Konok Tamás felvételei.

B. Tamás Gyula

KANDO, Johann, pozsonyi asztalossegéd

J.K.,Tischlergesell,

13 hónapos lánya megh. [1831, 904 l.]

/Azonos Kondával?/

Pr.Z.

ATA KANDÓ

HÜMMÖGÉSEI

PORTRÉ

Él Sacramentóban egy hölgy. Úgy hívják, Ata Kandó. Majdnem nyolcvanéves, mégis oly légies, oly törékeny, az arcvonásai pedig annyira finomak és elbűvölőek, hogy reá pillantva az emberek minduntalan azt gondolják, lám, néha az idő is megfeledkezhet valakiről.

Ata Kandó Budapesten született – persze egészen más néven –, de erről beszéljen már inkább ő maga:

– Valójában Görög Etelkának hívnak. Illetve hivatalosan most már Kandó Etelkának. Ez áll az útlevelemben. A Kandó nevet a férjem után örököltem, s ezt tartottam meg a válást követően. Tisztán üzleti szempontból. Mert akkor engem már mindenki csak Ata Kandónak ismert. Hogy miféle név az Ata? Magam kreáltam – egyéves koromban. Tudja, az édesanyám modern pedagógiai elveket vallott. Úgy gondolta, a gyereket nem kell állandóan megakasztani beszédében. Ezért aztán senki nem javított ki, mikor az Etelka helyett, melyet egyszerűen nem tudtam kimondani, azt a szót használtam, hogy Ata. És a név valósággal hozzám nőtt. Így szólítottak otthon, az iskolában – sőt már fotográfusként is.

– *A század elején ugyancsak nagy feltűnést kelthetett avval, hogy nő létére fotósként kereste a kenyerét!*

– Nehezen is találtam olyan mestert, akihez elszegődhettem volna. Végül *Vachter Klárát* választottam, *Bernáth Aurél* egyik fiának, Ágostonnak a feleségét.

– *Miért akart fotós lenni?*

– Mert festőnek készültem. Előbb *Jaschik Ámos* privát rajziskolájába jártam, az érettségi után pedig *Bortnyik Sándorhoz*. Együtt tanultam *Vásárhelyi Győzővel* vagyis *Victor Vasarelyvel* és *Kandó Gyulával*, akihez hamarosan férjhez is mentem.

– *Hogyan kezdett el fényképezni?*

– Az egyik plakátversenyen hatszor kilences üveglemezes fényképezőgépet nyertünk. Kipróbáltuk. A fotografálást különösen akkor szerettem meg, amikor 1932-ben Párizsba mentünk, aztán tovább Barcelonába. Kikötőket, hajókat fotografáltam... azt hiszem, ott határoztam el, hogy megtanulom igazából a fotográfiát. Visszajöttünk Pestre, s akkor szegődtem el inasnak, aztán segédnek, s végül iparigazolványt kaptam. Azontúl jóformán csak a fényképezésből éltünk, mert a férjem elveszítette lába alól a talajt, szóval nem volt munkája, és nem keresett pénzt.

– *Ezért váltak el?*

– Igen. Pedig már három gyermekünk volt.

– *Hogyan lehet csak fotózásból eltartani három gyereket?*

– Nehezen. Ráadásul külföldön utálják az idegeneket. Kezdetben esküvőket fotografáltam, abból ugyanis meg lehetett élni – egyik napról a másikra. Kibírtam. Sok mindent. Párizst, Hollandiát, az őserdőket...

– *Mennyi ideig élt egyedül a három gyermekkel?*

– 1950-ig. Aztán öt évig nem voltam egyedül, mert férjhez mentem egy nagyon jó nevű holland fotóshoz, de hamarosan tőle is elváltam.

– *Miért nem sikerültek a házasságai?*

– Az első, az sikerült, azt csak a történelem tette tönkre. A férjem ugyanis külföldön nem tudott egzisztenciát teremteni, én pedig az ötvenes években nem akartam hazajönni. Nem is lett volna tanácsos. Meg aztán kint nekem már volt munkám, és nagy nehezen a gyerekek is megtanultak

ATA KANDÓ
HÜMMÖGÉSEI

franciául. És elfelejtettek – magyarul. Tudja én nagyon sokat dolgoztam, ők pedig nagyon sokat voltak idegenek közt. S mivel a gyerekek általában konzervatívok, és nem szeretik, ha a környezetüktől elütnek, a fiam, a legidősebb gyermekem elrendelte az ikerlányoknak: maguk között is csak franciául beszélnek. Aztán az egyik nyáron két teljes hónapot töltöttek egy gyerekkolónián, s mire visszajöttek, tökéletesen megtanultak franciául, és tökéletesen elfelejtettek magyarul. Ezen csodálkoztam is, de akkoriban nem volt energiám arra, hogy visszatámogassam őket a magyar nyelvhez. Most már persze borzasztóan sajnálom... De akkortájt hosszú-hosszú ideig illegálisan dolgoztam, és se családi pótlékot, se élelmiszerjegyet nem kaptunk. Csak a feketepiacról vásárolhattam, és egészen borzasztóan éltünk. Aztán állandó álláshoz jutottam a Magnum laboratóriumában.

– *Miből állt a munkája?*

– A laboratóriumnak voltam a vezetője. A sötétkamrában készültek a nyomatnagyítások. Tudja, *Robert Capa* nekem nagyon jó barátom volt, s mikor látta a küszködésemet, hát fölajánlotta ezt az állást. Egész nap dolgoztam, a gyerekekre meg egész nap egy bejárónő ügyelt. Nem tagadom, a gyerekek ezt az időszakot is megszenvedték. De tehettem-e mást? A gyerekek is túlélték. Szívósak lettek és kitartóak, a jövendő életükben pedig kitűnően megállták a helyüket. Mégis kár, hogy néhány dolog megtörtént. Hogy tényleg mindig csak a fotózásnak, a fénnyel való festésnek éltem... Máig borsózik a hátam, és kiver a veríték, ha eszembe jut, amiket a gyerekek évekkel később elmeséltek. Ha például nem akarták megenni a disznófejből készült levest, akkor a bejárónő az orrukat a levesbe nyomta, és meg is félemlítette őket...

– *Az élete során önnel milyen szörnyűségek és csodák történtek?*

– Leginkább azt bánom, hogy amikor nagyon szerettem volna, akkor nem lehettem a gyermekeimmel – otthon. Másodszor talán azért is mentem férjhez... Illetve nem csak ezért, hanem mert bele is szerettem... Szóval férjhez mentem *Ed van der Elskenhez*, s azontúl a napjaim felét otthon tölthettem. Hát ez számomra maga volt az ünnep. Öt éven át tartó ünnep. Aztán elváltunk. A férjem ugyanis tizenegy évvel volt fiatalabb nálam.

– *Nem ment férjhez többé sosem?*

– Nem. A gyerekek nagyobbacskák lettek, és lassanként fel is nőttek.

– *Emlékszik-e még arra a pillanatra, amikor megérezte, hogy a fényképezés jelenti az élete értelmét?*

– Azt hiszem, erre csak akkor gondoltam, amikor már nem azt kellett figyelnem, hogy a pillanatot milyen géppel, milyen fókusszal, milyen lencsével örökítsem meg. Megtanultam a fortélyokat, s azontúl, ha elutaztam valahová, mindig úgy éreztem, tökéletesen hiába vagyok ott, ha nem fényképezek. Hiszen akkor senkinek nem tudom megmutatni, mit is éltem át.

– *Az amazonasi őserdőbe hogyan jutott el?*

– Egészen véletlenül. Akkortájt a nagy párizsi divatházakban dolgoztam; divatfotóztam, mert avval jobban lehetett keresni. Az egyik Dior-modellem egy indián származású építészhez ment férjhez, aki mellesleg *Le Corbusier-nek* volt az asszisztense. Nos, a modellem megkérdezte, nincs-e kedvem részt venni egy indián expedícióban. Hát persze, hogy volt. De mert már negyvenkilenc éves voltam, megkérdeztem, veszélyes-e. Kicsit igen – válaszolta.

– *Hányan indultak el?*

– Az első alkalommal heten: három nő, négy férfi és az indián vezetők. Az indiánokról semmit sem tudtam. Talán csak annyit, hogy léteznek.

– *Mit látott, mit tanult meg tőlük?*

– Például azt, hogyan veszekedhetünk egymással kevesebbet. A szabály a következő. Azt mondom: Holnap kettőkor legyen a Parlament lépcsőjénél! Ön erre azt válaszolja: Hm? Hm. Holnap? A Parlamentnél? A lépcsőnél? Meg kell ismételni legalább négy szót. De előtte feltétlenül hümmögni kell. Főleg akkor, ha kényes vagy nem tetsző a téma.

– *Ezek az ismétlések arra jók, hogy általuk időt nyerünk?*

– Hogy jobban megfontolhassuk a válaszunkat.

– *Ezt a módszert ön azóta is követi?*

– Nem, de néha eszembe jut.

– *Mennyi időt töltött az őserdőben?*

– Először csak három hónapot. Mert a színes filmet ennyi ideig lehet károsodás nélkül előhívatlanul tárolni. Pedig jó lett volna akkor vagy fél évig maradni. Annyit biztosan kibírtam volna – élve. Az első két hétben ugyanis tizenöt kilót fogytam. Csak zöldségen és gyümölcsön éltünk. Arrafelé harmincnyolc féle gyümölcs terem, s a felének neve sincs. Másodszor két hónapot töltöttem az őserdőben, azután meg már csak heteket. Egyszer majdnem ottragadtam, mert változott az évszak, s a folyó vize leapadt.

– *Miközben az őserdőben bóklászott, nem gondolta úgy, jobb lett volna férfinak születni?*

– Nem. Az indiánok ugyanis a nőket nem veszik komolyan. Ezáltal sokkal több szabadsághoz jutottam, mint a férfiak; egyáltalán nem korlátoztak. Meg aztán makacs is vagyok – mindenben. Tökéletesre vágyó, makacs ember. Talán ezért sem volt olyan sok pénzem – soha. Ráadásul a fotózás üzleti részéhez sem értek. Én csak úgy szeretek fotografálni, ahogyan az nekem tetszik, s nem úgy, ahogy azt az ügynökségek kívánják. Csak most meg már az a baj, hogy lassanként ahhoz kell magamat szoktatnom, ahhoz a furcsa érzéshez, hogy nem vehetem örökké a vállamra – már csak a súlya miatt sem – a fényképezőgépet, s a felszerelésemet. Pedig a pillanatok továbbra is jönnek, hogy aztán eltűnjenek – örökre.

Scipiades Erzsébet

KANDO, Ata

Új Művészet 1992/1.

A REJTŐZŐ VILÁG

Bruno Bruel párizsi fotográfus beleszeretett Magyarországba. Tavaly a Francia Intézet sajnos kevéssé ismert galériájában állított ki munkáiból, amelyek személyes hangvételű, lírai világlátásáról tanúskodtak. Bruel most francia ösztöndíjjal járja hazánkat, hogy féléves itt-tartózkodása eredményéül végül könyv szülessen belőle. Közben Pécsett kiállítás nyílt eddigi, de főleg az elmúlt év során Budapesten készült felvételeiből.

Az útikönyvek felvételeit fővárosunkról az unalomig ismerjük már. Ugyanazok, vagy hasonló beállítások idegenforgalmi nevezetességeinkről, néhány életkép, látszólag ellesett arcok a mindennapokból. Igaz, egy útikönyvnek nem feladata, hogy behatoljon egy-egy város vagy ország életének kulisszái mögé, hiszen a már kialakult imázst életben kell tartania. Ezért is esik jól, ha viszontlátjuk hétköznapjaink megszokott pillanatait, vagy még inkább, ha általuk bontakozik ki az a megfoghatatlannak tűnő érzés, ami megérint bennünket, ha hosszabb távollét után érkezünk vissza lakóhelyünkre, ami mindig is hiányozni fog, ha nem vagyunk itthon. Bruel mindenütt ezt a létező, ám csak a kamera által megörökíthető életteret kutatja, megmutatva benne az ember esendőségét, küzdelmét, de lelkesedését és szeretetre vágyódását is. Egyszóval mindazt, amit az emberi szó alatt értünk-érzünk. Ilymódon ezek a felvételek méltán nevezhetőek költészetnek a fotográfián belül, Bruno Bruel pedig, akinek állandóan ott lóg nyakában Leica gépe, maga a fotóköltő, ha szabad ezt a szokatlan, de kifejező szót használni. Nemcsak a tárgyak, a koszlott kapualjak, a málladozó többrétegű plakátok

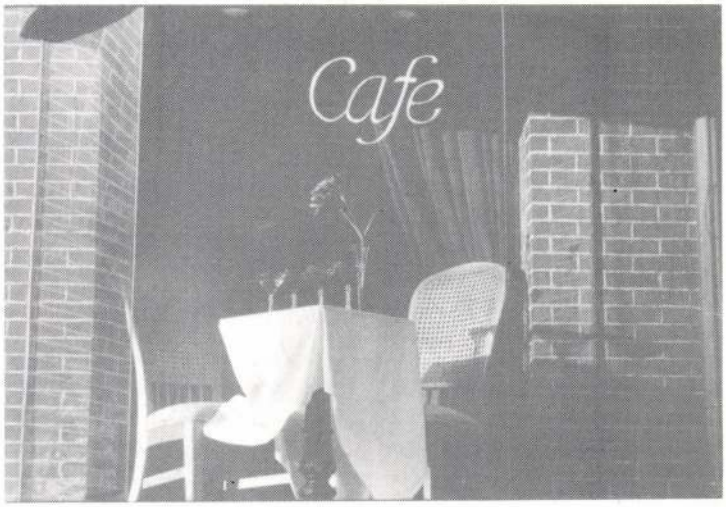

Bruno Bruel: Cafe de Paris

kelnek életre képein, hanem körülöttük és bennük mi magunk is rejtett belső világunkat tárjuk fel általuk.

(Pécs, Művészetek Háza, Tetőtéri Galéria, VIII. 12–IX. 24.)

J. J.

FÉNYKÉPEIM

Ata Kando kiállítása

Ata Kando kötelességének érzi megörökíteni a világot. Kötelességének, hiszen hivatása a fényképezés, és ahol meg kell látnia azt, ami megörökítésre vár, elindul kamerájával, hogy „fénnyel fesse le" a természet szépségét, az ember örök küzdeni akarását, mindenhonnan elővarázsolható derűjét, bizakodását. Ata Kando így jutott el az Amazonas vidékére az indiánokhoz, Venezuelába, hogy bemutassa a régi és a születő új világ egymás mellett élését. Ezért ment fel az Eiffel-toronyra 1940-ben, hogy lefotózza a városra letekintő német katonákat,

Ata Kando: A szent család, 1956

és ezért hagyott félbe otthon minden munkát 1956 őszén, hogy a forradalom bukása után keresse-kutassa honfitársai tekintetén az ausztriai lágerekben a reménytelenség és remény érzését objektívján keresztül. Kando Ata – *Görög Etelka* – Budapesten született 1913-ban, Párizsba ment és egy újabb itthonlét után került vissza a francia metropoliszba, ahol később világhírű mesterek – *Robert Capa, Cartier Bresson* – laboratóriumaiban dolgozott. 1954-ben házasságot kötött és férjéhez költözött Hollandiába, ahol nemcsak művészként, hanem tanárként is szerepet játszott egy újabb fotósnemzedék kibontakozásában.

Ata Kando nem kísérletező fényképész, nem akar szokatlan, meghökkentő beállításokat, absztrakt kompozíciókat alkotni, magát az életet keresi és benne az embert, vagy ha a természetet akarja elénk tárni, azt is úgy, mint az emberhez szorosan hozzátartozó védő, vagy életének éppen meghódítása által értelmet adó környezetet. Mindeközben a megkomponáltság, a valósághoz való hűség, a látvány hiteles és pontos visszaadása, a fény-árnyék viszonyok precíz összhangja jellemzi képeit. Minden beállításának alapvonása: megtalálni a fotó jelentéséhez megfelelő hangulati helyzetet. Ata Kando ugyanis vélhetően már előre tudja, mit akar közölni, és ehhez keresi meg a kétségtelenül létezőt, de az csak a művészi szubjektumon átszűrve létrehozható, megalkotható. Ezért nincsenek nála „cím nélkül"-i képek, utólagos elnevezések. Ezért érezni a harmóniát a művész és tárgya között, amelytől megrázó, elkeserítő felvételek is nyugodttá, kiegyensúlyozottakká válnak. Néhol mintha maguk az ábrázoltak is észrevennék: egy-egy pillanatra felül kell emelkedniük még a legkilátástalanabb hétköznapokon is. Ata Kandó sugározza beléjük ezt a hitet.

(Budavári Palota, IX. 4–X. 27.)

JUSTYÁK JÁNOS

A DOBOZOS EMBER

Zoltán Sándor kiállítása a Várfok 14 Műhelygalériában

Amikor a műtárgynak nevezhető, azaz a nappali szoba falára kiakasztható falikép lassan megszűnőben van, és korábban elképzelhetetlen artshow-k uralják a nemzetközi kortárs művészeti életet, és a mű hatalmas környezetté alakul, akkor kissé idejétmúlt, naftalin szagú dolognak tetszik egy olyan művésszel foglalkozni, mint *Zoltán Sándor*. Pedig ő is környezetszobrokat, environmenteket készít, csakhogy egészen másként.

Zoltán Sándor nevét eddig, első önálló kiállításáig Magyarországon kevéssé ismerhettük meg, bár a hetvenes években érmeivel és különösen *Max Ernst*-parafrázisaival nem kis figyelmet keltett (ÉS-illusztrációk, 1976). A következő állomás Essen volt, majd évtizednyi németországi tartózkodás után egy szenespincében újra itthon kezdődött vagy folytatódott a művész élete. Időközben, azaz útközben készültek el az első skatulyák, dobozok – tulajdonképpen praktikus okokból. Először miniatűr dobozok – gyufaskatulyák – alakultak át feketére festve, sorozatba rendezve, reliefszerűen. Mintha a korábbi kollázs-montázs módszere, a szürreális fantázia és az érem plasztikai minőségei ötvöződtek volna eggyé, szerves egésszé. És hogy ez miért praktikus? Egyszerűen azért, mert hordozható. Valószínűleg ez a művészeten és esztétikán kívüli körülmény az igazi művészeti megfejtése is Zoltán Sándor kis vitrinekbe, aktatáskányi lepkegyűjteményekbe komponált panoptikumának. „Hordozható világvége" – és tényleg, miért ne lenne hordozható: katasztrófák, születések és robbanások hírével kelünk útra nap mint nap, s tudatalattinkban cipeljük tragikus élményeinket, aktuális szorongásainkat. A művészi analógiák sora igazolja, hány esetben vált értelmezhetővé a lekicsinyítés, a bőröndemlékművek létrehozása. *Duchamp* összes jelentős művét rendezte mellényzsebmúzeummá, míg Zoltán Sándor saját filléres emlékeit. Bájos panoptikumot (Itt kell megemlítenünk erős szimpátiáját *El Kazovszkij* művészete iránt. Több munkát szentelt az ő teátrális világának.); vészterhes babaházat, önállósult díszleteket épít a gyerekkor, a szerelem és a halál témáira. Míg a dadaizmusban vagy a pop artban az antiművészeti jelleg és a szociálkritika érvényesül, itt kifejezetten irodalmi hangulatokkal, hangsúlyokkal találkozhatunk. A *Házádnak rendületlenül régészeti zenedoboz* a pamflet műfajába és *Vörösmarty* tragikus gondolataihoz egyaránt társítható. Nem kevésbé eklektikus stílusban jelenik meg Aliz Csodaországa és a Sátán bálja *A Mester és Margarita* fejezetéből. Sajátosan „összerakott képek" keletkeznek azáltal, hogy a háromdimenziós elemek, a valós és kitalált relikviák reliefszerűen, de számos festői momentummal gazdagítva alkotnak egységet a művekben. „Nem érdekel semmilyen stílus önmagában, csak a dolgok milyensége. Minden egyiptomi sírkamra egy-egy nagy objet-doboz – ha akarom. Gesamtkunstwerk. Egyszer szeretnék egy épület-objet házat csinálni. Igazit. Bejárhatót."

Az „operai" dobozok önálló és tökéletes művészeti kifejezési

KANDÓ, Ata fotó

Vajdasági

ról és a jelenről

t, de már új tehetségeket sem akarnak felkutatni

robbantak be a
holy felnőttek-
n annak idején
ábor és Kóbor
születésnapju-
néhány nappal
Drelyó Ágnes

onyban van az
– kérdeztük
óbor Jánostól.
hívják fel rá a
akkor eszem-
egszívesebben
ületésnapom-
n vissza, de
venötödiknek
sége, azt most
om.
nikor és ki ra-
e ezt a nevet?
ium 3. osztá-
nan az Omega
ceneveket ad-
snak. Eleinte
le ma már in-
ok rá, mint az

a idén lesz 36
yüttes stílusa
zatot képvisel,
pen elkerülték
tokat. Ez tuda-
ás, vagy csak a
e volt?
em, mi voltunk
nyabbak a ze-
almakra. Pá-
„profi amató-
zdtünk el saját
ni a beat jegyé-
jött a hard
majd az úr-
unk. Ma is egy
világot próbá-
níteni. S hogy
ık mindvégig
tos jellege, az
hető, hogy a
zenészek vé-
voltak.
i zenekarok
bbnek mára
ta, hogy bú-

műfaj és belőle a közönség elbír. Talán a stílusváltások és a kísérletek nyitottak mindig újabb távlatokat, ezért nem éreztük soha, hogy be kellene fejeznünk. Volt egy nótánk, az Életfogytig rock 'n roll – mi ennek próbálunk megfelelni. Bár szívem szerint én már nagyon régen visszavonultam volna.

– Eszerint ki lehet öregedni a műfajból?

– Fiatalon jól áll az embernek a lázadás, de egy bizonyos kor után már nevetségessé válik. S bár vannak még nagy sztárok, akik

a hajdani irányzatokat és stílust képviselik, de ők is napról napra részévé válnak a nagy nosztalgiázásnak. Ez viszont nem az Omega világa.

– Mi a titka annak, hogy az Omega ilyen sokáig együtt tudott maradni és még ma is komoly sikereket arat?

– Dalaink a belülről jö-

– Volt valaha egy közös kezdeményezésük Presser Gáborral: tehetséges ifjú zenészeket akartak felkutatni és útnak indítani. A dolog azonban kudarcba fulladt, mielőtt elindulhatott volna. Mi történt?

– A nyolcvanas évek közepe táján kezdtük úgy érezni, hogy a régi nagy bandák aktivitása előbb-utóbb csökkenni fog. A lemezgyárban bomlásnak indultak bizonyos dolgok, az újjal nem foglalkozott senki. Azt tervezték, hogy alakul majd egy fiatal tehetségeket foglalkoztató mű-

hely. Ezt irányítottuk volna mi Presserrel, de közbeszólt a rendszerváltás. Az új helyzetben már mi is inkább a magunk helyét próbáltuk megkeresni. A mostani tehetségkutató versenyekben én már nem akarok részt venni. Úgy érzem, hogy lassan elvirágzik a rock kora, és talán nem is kellene erőltetni. Ma min-

RÖVIDEN

Fotós kitüntetése

Nagy Imre Emlékplakettet adományozott Ata Kandó fotóművésznek tegnap Göncz Árpád köztársasági elnök. A magyar származású, nemzetközi hírű, Hollandiában élő fotóművész az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékének ápolásában végzett kimagasló munkát.

Kísérleti videók

Kántor Istvánnak – vagy ahogy talán sokan jobban ismerik: Monty Cantsinnak – a kilencvenes években, részben számítógépes animáció és egyéb technikai kísérletek segítségével készült videomunkáiból rendeznek vetítést ma 19 órától a C3 kulturális központban (Bp. I., Országház u. 9.).

Karl, mars! – mondták az edzői

Trénerbukás a SuperSonicsnál; Rose nélkül utazik Chicagóba a I

A kosárlabda NBA a világ talán legbizonytalanabb munkahelye; az edzőknek a mégoly eredményes szereplés sem jelent garanciát arra, hogy meghosszabbítják szerződésüket. Márpedig az elmúlt hat és fél évben kevés sikeresebb szakvezető dolgozott a Nemzeti Kosárlabda Szövetség csapatainál, mint George Karl.

NÉPSZAVA-információ

A 47 éves mester az 1991/1992-es évad derekán szerződött a Seattle SuperSonics együtteséhez a Real Madridtól, a legendás *K. C. Jones* helyére. (Jones korábban a Boston Celticsnél volt részese számtalan bajnoki címnek játékosként, majd edzőként.) E hat és fél év alatt az alapszakaszban 384 győzelem és 150 vereség, 71,9 százalékos teljesítmény volt a Karl vezette 'Sonics mérlege – ezzel ő

arányszám feltétlenül elgondolkodtató: 1992 óta a rájátszásban csak 50 százalékos volt a csapat mérlege, 40 győzelem mellett ugyanannyi vereség, s nyilván az idei főcsoport-elődöntőben a Los Angeles Lakerstől elszenvedett megalázó, 4:1-es kudarc sem használt Karl renoméjának.

Az igazi ok azonban az edző jellemében – illetve annak hiányában – keresendő. Karl képtelen volt a lojalitásnak a látszatát is megőrizni *Barry Ackerley* klubtulajdonos és Walker felé. Rendre sértően nyilatkozott róluk, emellett éretlen, paranoiába hajló viselkedése is kivívta sokak ellenszenvét. Ha lehet ilyet mondani, Karlnak (aki évi 3,2 millió dolláros gázsijával alul volt fizetve) önmaga volt a legnagyobb ellensége, s tulajdonképpen saját kirúgatását készítette elő.

Nem is eredménytelenül.

Hogy ki lesz az utódja? A legtöbben a Phoenix Suns együttesét 1993-ban a Bulls elleni döntőbe kormányzó *Paul Westphal* nevét emlegetik, de szóba került a Chicagóból valószínűleg távozó *Phil Jackson* is. Napokon belül elválik.

Jacksonnak addig még akad némi tennivalója, jelenlegi klubja, a Chicago Bulls ugyanis 2:2-re áll az Indiana Pacersszel a Keleti főcsoport döntőjében. A hétfői, 96-94-re elveszített

Reggie Miller nem a büntetésnek örül

tört ki a Bulls kispadja előtt. *Ron Harper* (Chicago) karjánál fogva lerántotta *Reggie Millert* (Indiana), aki viszont Harper felé ütött az öklével. Erre *Jalen Rose* (Indiana) megindult a kispadról a csetepaté irányába.

Ennyi történt, ha az ütés tényét elismerik, akkor Millert legalább egy meccsről el kell tiltani. Nem ismerték el, Millert 2500, Harpert 3500 dollárra büntették, Rose viszont

meccsen nem
jóllehet ő nem
vőlegesen a c
viszont elhagy
dot. S ez az NI
szerint főbenjá
hiányzása súly
Pacersre, ugy
centis fregolie
an fogta *Jord*
két találkozó
Phil Jackso
lárra büntett
mondta: akk
lanság érte
az 1972-es n

KANDO, Ata

JUSTYÁK János: Fényképeim : Ata Kando kiállitása. =
Uj Művészet, III.évf.1.sz. 1992 61 -62.p. ill.

Bp., Budavári Palota (Ujkori Tört.Muz.?), 1991

Celsis: Principissa
Kezmark, Celsis:
R:H:Palatini
Anno Domini
Eua Tököli de
Princ:Pauli Estoras
secunda Coniunx.
1687.

AZ ÉV KÖNYVE 1995-BEN IS.

1680 Om
1955/27

KAUDO, Ata

Az első kiadás hét éve jelent meg. Azóta évről-évre egyre népszerűbb. A kiadó 1995-ben újdonsággal lepte meg a tulajdonosokat. A Betétszámlakönyv már sávosan kamatozik. Minél több a betett összeg, annál magasabb a kamat!

A POSTABANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR RT. GARANCIÁJÁVAL

BETÉTSZÁMLAKÖNYV

A világ egyetlen könyve, amely sávosan kamatozik.

POSTA BANK
Magyar-Osztrák Pénzintézet

AKCIÓ PRODUKCIÓ

ceumban tanult, az igazgatónő kedvence lett, aki kiharcolt neki egy amerikai ösztöndíjat. Ennek köszönhetem, hogy 1979 óta Kaliforniában élek. Tamás beleszeretett Amerikába és egy amerikai kislányba, akitől ugyan rövid házasság után elvált, sőt a másodiktól is, de a mostani feleségével nagyon egymásra találtak. Közben Amszterdamban kandidált mint szociológus és Minneapolisban védte meg a doktori disszertációját. A lányok tánctanárok lettek. Egyiknek Londonban, másiknak Bostonban van táncterápiás stúdiója. Én pedig ingázom közöttük, de az utazás egyre jobban megvisel. Magyarországra 1964 óta jártam vissza rendszeresen a barátaimhoz, a szüleimhez. Maga a csoda, hogy 75 éves koromig volt édesanyám, aki 98 évet és két hónapot élt meg.

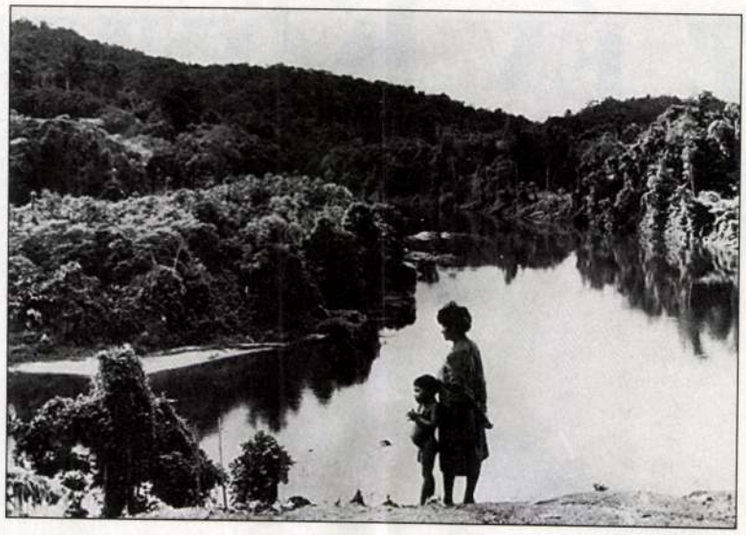

Bármerre jártam a világban, ha véletlenül nem fényképeztem, úgy éreztem, feleslegesen vagyok ott

„... a saját gyerekeim voltak a partnereim"

Ata elhallgat... A lába mellé helyezett reklámszatyorból előkerül Leica fényképezőgépe. Ennek a típusnak az elődje csúnyán megviccelte.

– Göncz Árpádot mentem fotózni – ő nyitotta meg az 1991-es kiállításomat, és bevallása szerint az édesanyámtól tanulta meg a műfordítást –, amikor a gépem filmtovábbítója elromlott. Az elnök úr a kínszenvedéseimből semmit sem vett észre, én meg csak fohászkodtam, hogy néhány felvétel sikerüljön. Így történt.

– Nem bánta meg, hogy a festészetet felcserélte a fotózásra?

– Nem, mert felismertem: a festészethez nincs elég türelmem, tehetségem, a fotózás viszont tökéletesen kielégített. Bármerre jártam a világban, ha véletlenül nem fényképeztem, úgy éreztem, feleslegesen vagyok ott. Mert a világ a kamerán, az objektíven keresztül egészen más, mint amikor az ember a két szemével nézi. Ezt próbáltam megértetni a gyerekekkel Hollandiában, akiket 18 évig tanítottam. Zárójel: ennek és nem a művészi munkának köszönhetem a nyugdíjamat. Sajnos, sohasem volt annyi tőkém, hogy magam adhattam volna ki a könyveimet, az albumaimat. Csak a véletlennek, a makacságomnak, a barátaimnak köszönhetem, hogy többnyire megvalósíthattam az álmaimat. A legnagyobbat: hogy kétszer is eljutottam Dél-Amerikába, Venezuelába, Peruba az indiánokhoz. Az ott készített felvételeim a „Hold véréből" címmel idehaza is megjelentek.

A határon álltam, amikor a nagy menekültáradat elindult Magyarországról

Kétszer is eljutottam Dél-Amerikába az indiánokhoz

– Mi volt az első, igazán sikeres munkája?

– Álom az erdőben címmel egy fotókönyv, gyerekekről, gyerekeknek. Aztán belefogtam egy másik nagy összeállításba, amelyben a saját gyerekeim voltak a partnereim, a modelljeim. Az Odüsszeiát tanulták az iskolában és halálosan unták. Elhatároztam: meseszerűen megfotózom Kalüpszó és Nauszikaa történetét, többnyire azokon a helyszíneken, ahol valójában megeshetett, és a képek mellé teszem a rövidített, de nem megcsonkított homéroszi költeményt. Végigszáguldottam Európán, hogy a holland kiadó mellé társkiadót keressek. Svájcban találtam egyet, de ő csak képeket akart szöveg nélkül, ehhez viszont nem járultam hozzá. A képek aztán megjelentek egy katalógusban, és nemrég 44 darabot kiállítottak belőle Hollandiában.

„...úgy éltem, mint a menekültek"

– Nem félt eljönni 1956 novemberében az osztrák–magyar határra?

– Dehogynem, de amikor meghallottam, mi történt itthon, azonnal belémnyilalt: valamit tennem kell, hogy segíthessek. Jelentkezhettem volna ápolónőnek – mint a háború alatt –, de jobbnak láttam, ha a gépemmel dolgozom. Összetelefonáltam a holland kollégáimat, de mindegyik lebeszélt a veszélyes vállalkozásról. Végül egy nő vállalta, hogy a kísérőm lesz. A kiadó harapott a témára, kifizette a repülőjegyeket Bécsig, és azt a feltételt szabta, hogy a könyvnek karácsonykor meg kell jelennie. Minden kockázatot vállaltam és a határon álltam, amikor a nagy menekültáradat elindult Magyarországról. Éjjel-nappal talpon voltam, úgy éltem, mint a menekültek, a lábamon a cipő két hétig nem száradt meg és a magammal vitt pálinka mentett meg a fagyhaláltól. Több száz felvételt készítettem, folyamatosan küldtem őket a nyomdába. A legdrámaibb találkozásom Sárika volt, akinek a szülei menekülés közben meghaltak, ő pedig sohasem nézett a lába elé, csak az égre, és azt mondogatta megállás nélkül: „Mindjárt jön anyu, és hoz nekem egy babát." Vajon mi lett vele? Az akkori fotók nagy része persze nem művészi alkotás, hanem beszédes dokumentum. Az idén, négy hónapig ismét láthatók voltak Hollandiában a Menekültek című nemzetközi fotókiállításon.

– Érdemes lenne idehaza is bemutatni, megjelentetni.

– Igaza van, de ez nem tőlem függ.

– Maradnak-e képei idehaza?

– Igen. Az 1991-es kiállításom anyagát a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtárának ajándékoztam és a kecskeméti fotómúzeumban is hagytam magam után nyomot.

– Kaliforniai lakásában függnek-e saját alkotásai?

– Volt idő, amikor kitapétáztam velük a falat, de a legutóbbi festés után csak a legkedvesebbeket tettem vissza. Azt például, amelyet a szüleimről készítettem 1964-ben Szigligeten. Egymást átölelve mennek a fasorban. ■

Budapesti beszélgetés Ata Kandóval

Szupernagyi képei

Mindig híres emberek mellett élt. Ő is az lett. Nagyapja, dr. Beke Manó matematikus építtette azt a házat a Rózsadombon, ahol 16 éves koráig gyerekeskedett. Édesapja dr. Görög Imre, tanár, műfordító, Tolsztoj, Dosztojevszkij, Gorkij műveinek tolmácsolója. Édesanyja, G. Beke Margit hét nyelvből fordított magyarra. Első férje Kandó Kálmán unokaöccse, a második Ed Van Der Elksen, Hollandia legismertebb fotóművésze volt. Ata Kandó Kaliforniában, Sacramentóban él. Első magyarországi fotókiállítását 1964-ben, a másodikat 1991-ben rendezte meg. Most nyolcvankét éves, és unokájával, Tommal talán utoljára jött Budapestre. Itt beszélgetett vele LÁSZLÓ ÁGNES.

Nagy szervező. A Váci utcában sétált, amikor felfigyelt egy fiúra, aki Kandó Kálmán feliratú pólót viselt. Azonnal elment a főiskolára és mindegyik unokájának vett egyet. Ha mosolyog, megfiatalodik az arca. Törékeny, gyors járású, vidám, sziporkázóan szellemes. A bal fülére majdnem süket. A szemét nemrég műtötték, de amíg lát, fényképezni fog. Nem szereti viszont, ha őt fényképezik. Különösen így, hogy nincs kisminkelve. Jó vicc. Soha nem használt szépítőszereket.

Festőnek készült. Érettségi után Bortnyik Sándor volt a mestere, ugyanúgy, mint Vasarelynek. Itt, a műteremben ismerkedett meg első férjével, Kandó Gyulával, akivel először 1932-ben mentek el Párizsba. Négy évig bírták a gyűrődést. Hazajöttek, és Ata kitanulta a fotózást. Rájött, két festő sok egy családban, mert abból nem lehet megélni. Amikor végzett, 1938-ban ismét Párizsba utaztak. Végleges szándékkal, de közbeszólt a történelem. A német megszállást követően kitoloncolták őket. Hat hónapos terhes volt, amikor megérkeztek Budapestre. Itt még nem dúlt háború, és a Széna téri piacon madzagon lógtak a hízott libák. 1941 áprilisában megszületett a fia, Tamás, majd két évvel később az ikrek, Júlia és Magda. Öröme nem tartott sokáig.

Több száz felvételt készítettem, folyamatosan küldtem őket a nyomdába

„... ismét a nulláról indultam"

– Szörnyűségeken mentünk keresztül. Először a németek, aztán az oroszok miatt. Egyetlen lánytestvérem 1945-ben aknára lépett és szörnyethalt. Nagyapa házát államosították, felszabdalták, új lakókat költöztettek be és szüleimnek másfél szobás lyukat hagytak meg. Mi, a bejárónőm, Mariska tanácsára leköltöztünk a szüleihez, Somogydöröcskére. Gazdálkodni próbáltunk, de hamar feladtuk, és 1946-ban ismét útnak indultunk Párizsba. Nem tudtuk, mi vár ránk, ezért csak az ötéves Tamást vittük magunkkal, a lányokat itthagytuk a szüleimnél, azzal, hogy két-három hét múlva visszajövünk értük. Egy év lett belőle. Lassan kezdtünk talpra állni, ám a férjem, aki mint festő nem bírt érvényesülni, 1949-ben bedobta a törülközőt, és hazajött. Mi maradtunk, és jó egy évvel később férjhez mentem a nálam tíz évvel fiatalabb, kezdő fotóriporterhez, Edhez. Tudtam, a mi vonzalmunk nem fog örökké tartani, de amíg tart, addig szép lesz. Öt év után átköltöztünk Amszterdamba, a szülővárosába. Ed lubickolt a régi környezetében és rájött: még elég fiatal ahhoz, hogy szabadon élvezze az életet. Elváltunk. Nem haragudtam rá, csak ismét a nulláról indultam. Szerencsémre, a gyerekeim jól viselték a változásokat, a terheléseket, azt a kesze-kusza, bohém életet, amit pici koruktól megszoktak mellettem. A fiam lí-

EHHEZ FÉRFI KELL!

Mindenki ismeri szofit

A DOHÁNYZÁS KÁROS AZ EGÉSZSÉGRE!

Föltüntetni azt, hogy a máig be nem olvadt cigányetnikum más, mint a magyar, nem diszkrimináció. Összemosni a kettőt, sem a demokráciát, sem a fejlődést nem szolgálja, mert hisz a tudomány ellen való. A magyarság-rovatban föltüntetett szaporulat föltehetően teljességgel a cigányság szaporulata. A magyarság népmozgalmi állapota változat-

Illyés Gyula

Naplójegyzetek, 1974

lanul a legkedvezőtlenebb a világ valamennyi, statisztikát készítő országa között. Azon a mélyponton vagyunk tehát a tudományok szerint is, ameddig Kölcsey borús tekintete sem hatolt le. A kérdés már megrezzentett néhány elmét; egy év óta már intézkedések is esnek. De még mindig előfordul az öncsitító felelet: szegény ország vagyunk, nincs több erő erre a kérdésre. Mintha ez is csak egy volna többi közt. Holott minden erőt ide – a talpraállás megkísérlésére – kellene fordítanunk; még a tudományos kutatásra fordított tízmilliárdot is. Mert hisz a kutatás: a jövő; a jövő pedig: az élő nép. És – ami ellen már annyi szó esett – a „reprezentációk"! Rakjuk a lampiont a hajóra, ahelyett, hogy a lukait betömnénk.

*

A rossz írás zülleszt. Vannak már első megízlelésükre nyilvánvalóan kotyvalék művek, melyek valamilyen anyaguk révén mégis abbahagyhatatlanul végignyeletik magukat velünk. Az ilyenek kiváltképp züllesztenek, fertőznek, széles körben, még rajtunk át is. A rossz író bacilusgazda.

*

Ha Flóra nincs mellettem, már rég megöltem volna magam. A „kiút" így is szinte másodnaponként fölmerül. Az ő életkedve mintha növekednék. Többet nevet, mint azelőtt, tréfál, tánclépéseket utánozva megy át a konyhán.

*

Bajor Gizi emlékestje a televízióban.
Film alig maradt róla, csak fénykép. Az egész művészete levegőbe lobbant az életével. A vetített kép mind fiatalon ábrázolja. A róla emlékezők arca mind mai. Mintha dédszülők beszélnének az unokájukról.

Balatonföldváron a háborút megelőző években igen meghitt, különösképpen „válogatott" volt a társaság, amelyben igazánból megismertük. Germán Tibor (a férj) zsidó volta miatt sokan elmaradtak B. Gizitől is, ő maga még többektől. Viszont félt – s férjét még jobban féltette – a magánytól. Kandóékkal, Vajdáékkal ültünk a műmagyaros bútorok közt, sétáltunk mindig kívül a telepen, Kandó László kis tanyája felé.

A viszontlátáskor, 45 tavaszán Vorosilov fogadó-bankettjén, a Britannia szálló díszhelyiségében könnyezett, mikor összeölelkeztünk. Egyőnk se némította el a sejtekig szorult éhséget. Körül az asztalokon garmadában a sült baromfi, a kenyér, a torta, az ital. Az új diplomaták is kézbe fogva marcangolták a libadarabokról a zsíros húst. Otthon a családban még mindig az üres babfőzelék.

– Maga képes enni?

Ő a kézitáskájába, én a zsebembe loptam két-két zsömlét, kioldalaztunk az utcára; volt a közelben már egy működő kávézó, műteát mértek.

Ezután esett meg a hosszú éjszakai föl-le járkálás négyesben a földvári sínek közt. Akkor már kerítgették őt, őket a későbbi tragédia tünetei. Romlott a hallása, szájról kellett leolvasnia a végszavakat. Nem a dobhártya okozta; amögött valami fekély. Az orvos férj naponta vitamininjekciót adott mindkettőjüknek. Őrületében vagy a már csak kínt hozó évek elhárításául szívatta tele a fecskendőt hármas adag morfinnal?

*

Bele kell nyugodnom, hogy ami még hátravan az életből, betegség foglyaként töltöm. Még szerencse tán, hogy (eleddig) nem *egy* betegség ejtett rabul, hanem egyszerre három-négy (s ami mellékfájdalmakként hozzájuk társul). Nem bilincs tehát kézen-lábon, hanem fonalak hálózata, amilyennel Gullivert lenyűgözték a törpék.

Állapotom kötelei közé sorolom azt is, hogy mi mindent kell nélkülöznöm. Száz alatti vérnyomásnak gyógyszer a kávé. A cigaretta régibb elhagyása után csaknem egy éve, hogy egy csöpp kávé vagy tea vagy tömény szesz nem maradt volna meg bennem, ha engedek is a frissítést követelő testnek.

Ez a szerzetesi életvitel megfelel a szellemi munkának. Főképp, ha a cella helyett ilyen jó szobában lépdelek, ilyen felsőbb védelem alatt. Épp csak az hiányzik, ami az aszkézisnak értelmet adna. Az a szerzés, amihez ezzel a lemondással juthatnék.

*

Kandó Lázló festő

ahi Párizsban a Julian akadémián tanult haláláig, 1950-ig sokszor festett a lelkei parton.

Laczkó András: Tallózó
Somogy, 1988. 2. sz. 57. l.

Kandó Kálmán, gépészmérnök | 1869- |

Csomor Tiboi: Folyóiratszemle.

Koltai Mariann bemutatja a magyar vasútvillamosítás nagynevű úttörőit:

Kandó Kálmán, Tóth László, Pöschl Ignre, Mannsdorff Béla, Korányi László, Verebély László-t és munkásságukat, melynek eredményeként 1932. szept. 12-én reggel elindulhatott Brestről Komáromba az első villamos mozdonnyal vontatott személyvonat és még az első gyorsvonat is elhagyta a Keleti pályaudvart.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 47

fordult
~~nézve~~, diszes keretű tojásdad medaillonban.
kicsiny, szakálla leberetvált. Nyakkendője mel-
já elől szétáll. Felirata a kép alatt:

"STVÁN"

etnek 18.3 : 13.7 cm.

).
s életrajzai. Pest, Heckenast Gusztáv. 1857.
XI.

294/95 № 10.

Kardos Erzsébet

síkdíszítés

1920.

Színek 1930. 84 l.

VII. FÜLKÉBEN. 1908—1914.

(559—564. sz.)

559. **Gyenes László** (1857—1924) arcképe. Olajfestmény ~~Balló~~ Edétől. (94 × 64 cm.)
Nemzeti Színház.

560. **Somló Sándor** (1858—1916) mellszobra Somló Sáritól, gipsz. Somló 1902—1908. a Nemzeti Színház igazgatója volt.
Somló Sári.

561. **Somló Sándor** arcképe. Olajfestmény Bacsa Andrástól. (82 × 66 cm.)
Somló Sári.

562. **Márkus Emilia** örökös tag arcképe. Olajfestmény John Adams Quincy-től. (152 × 118 cm.)
Dr. Párdány Ooszkár.

563. **Faludi Antal** (1864—1932) arcképe. Olajfestmény Kandó ~~Kálmántól~~. (96 × 79 cm.)
Nemzeti Színház Múzeuma.

564. **Iványi Jenő** (1863—1922) örökös tag mellszobra Somló Sáritól, bronz. 1893-tól állandó tagja a Nemzeti Színháznak.
Nemzeti Színház Múzeuma.

TÁRLÓBAN.

(565—572. sz.)

565. **Legyező-festmény** a színészet szimbólumával és amorettek között álarcot tartó női alakkal, francia felirattal, G. Clairin, 1885. Kék bársony keretelésben. Márkus Emilia kapta.
Dr. Párdány Oszkár.

566. **Ládika,** ezüstlap-fedéllel, babéraggal. Következő bevésett felírattal: „Ujházi Ede 40 éves Nemzeti Színházi tagságának emlékére, szerető pályatársai. 1910. XII. 27". Aláírásokkal.
Nemzeti Színház Múzeuma.

567. **Császár Imre** (1864—1933) mint Tarján Gida Herczeg Ferenc „Dolovai nábob" leánya című darabjában.

Nemzeti Színház Múzeuma.

568. **Mint az előbbi,** más felvételben.

Nemzeti Színház Múzeuma.

569. **Ambrus Zoltán** (1861—1932) író és színkritikus arcképe, szénrajz Glatz Oszkártól (59×38 cm). 1917—22-ig a Nemzeti Színház igazgatója volt.

Hajdu László.

570. **Blaháné** mint Erzsébet Szigeti József „Rang és Mód" című darabjából. Fénykép 1913-ból.

Vízvári Mariska.

571. **Szacsvay Imre** mint Bannai Gerő Szigligeti „Rang és Mód" című darabjából. Fénykép 1914-ből.

Vízvári Mariska.

572. **Császár Imre** mint „Alkibiades". Fénykép.

Nemzeti Színház Múzeuma.

TÁRLÓBAN.

(574—585. sz.)

573. **Színlap** 1908 szept. 1-én a Nemzeti Színháznak a Népszínház épületében tartott első előadásáról. I. Ünnepi nyitány Erkel Ferenctől. II. A Pártütők Kisfaludy Károlytól. III. A Bögre, fordította Csiky Gergely.

A Nemzeti Színház Múzeuma.

574. **A Nemzeti Színház** Shakespeare előadássorozatának színlapjai 1911 április 24-től május 17-ig egy kötetben.

Dr. Tóth László.

MDK

Kandó Kálmán

Kinevezések. Épitő Ipar-Épitő Müvészet,1918.szept. 21. 252 l.

Kandó László

"A HÉT müvészete" cimmel rövis beszámoló a magyar müvészet londoni bemutatásáról, mely "a szenzáció erejével hatott." Ezután felsorolja azokat a müvészeket, akik az Iparcsarnokban mutatták be müveiket. Közülük három müvészt emel ki: Kandó László és Neogrády Antal festőművészeket és Csikász Imre szobrászmüvészt. Mindhárman jeles kollekcióval mutatkoztak be.

A HÉT, Bp. 1933. juni 29. és dec. 2o. közötti példány 7. lapján.

Kandó Lánló, kstő

L: Káplár Miklós

L: A Hortobágy kstője 24-25

Új Tükör, B p. 1986 aug. 10 XXIII/32

Kandó László, festő.

A Tanácsköztársaság bukása után Iványi-Grünwald Pesten telepedett meg, a nyarakat pedig barátja és tanítványa, Kandó László balatoniellei nyaralójában töltötte.

Telepy Katalin: Az ismeretlen Iványi-Grünwald.
Budapest, 1978. 6. 27. old.

tovább

Kandó László 11.l.

Kardos Gyula
9.l.

Kárpáty Rudolf
14.l.

Katona Vándor
10.l. 12.l. 18.l.

Kernstok Károly
12.l.

Komáromi Kacz András
14.l.

Koszkol Jenő
8.l.

Koszta József
13.l.

1. Cinke. 1934. II

422/1943. szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadv

Dr.Gerevich László főv.megb.igazg.
részére engedély az erdélyi műemlé-
kek felvételezése tban.

Melléklet

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

e. a.

Polgármesterek és alpolgármesterek képcsarnoka

A váci-utcai Ujvárosházában a nyár folyamán nagyszabásu tatarozási munkálatokat végeztek és azok során a társalgótermek falaira föllaggatták a főváros nagyérdemü főtisztviselőinek — az elhunytaknak és a még élő nyugdijasoknak — arcképét.

Meg kell adni, hogy *a főváros a magyar müvészetnek ebben az inséges idejében is hüségesen teljesiti helyzetéből következő mecénási feladatát.* Elvégre várostörténeti szempontból nem közömbös, hogy idők multával rendelkezésre legyenek a város vezetőiről készült eredeti és hiteles abrázolások. S ha az ilyeneket jó művészek készitették, annál nagyobb diszére lesznek annak a helynek, ahová végül okvetlenül elkerülnek: Budapest főváros képcsarnokának. A festmények kvalitása azonban megkivánja, hogy az élő természet után készüljenek, vagyis akkor, amikor a megábrázolt férfiu még él és a festőt az élő model emberi lénye és megjelenésének sajátosságai fokozottan lelkes munkára ihletik meg.

Minthogy polgármestereinek és alpolgármestereinek arcképét a főváros mindenesetre megfesteti, semmi akadálya annak, hogy *az arcképet akár nyomban a megválasztásuk után készittesse el.* Ha megvárja, amig nyugalomba vonulnak, csupa öregember képét kapja és az arcképcsarnok végül azt a téves látszatot kelti, hogy Budapest főváros vezetői mind agg emberek voltak. Hiszen baj ebből sem származnék, de ismeretes, hogy javakorában az emberek legtöbbje vonzóbb jelenség — fejének vonalai nemesebbek, arcának szinei élénkebbek —, mint késő korában, amikorra arcáról és fejéről a szin ugyszólva eltünik.

Az Ujvárosházán legujabban kifüggesztett polgármesteri arcképek előtt jutnak ezek az eszünkbe. Legtöbbjük jó s gondos munka és nem egyjüket kitünő müvész festette. De Budapest polgármesteri galériája talán ihletettebb müvészettel készült arcképeket is megérdemelne. Többjük előtt az az érzése a nézőnek, hogy *nem élő model, hanem fénykép után készültek.*

Az arcképek legsikerültebbjének *Csók* Istváné látszik. *Huszár* Aladár főpolgármestert festette meg piros mentében, fekete dolmányban. A diszruha festői előadása — amihez nem minden festő ért — természetesen nem okozott nehézséget Csóknak. Finom szinei lágy festői előadásban olvadnak szét a vásznon.

Jó arckép *Kontuly* Béláé is. *Rényi* Dezső alpolgármestert ábrázolja, Eötvös Károlyéra emlékeztetően joviális gömbölyü fejével. Türkizes lánccal és övvel diszitett fekete diszmagyarban ül kucsmásan és fekete foltja hatásosan válik el a háttértől, amelynek egyik fele zöldesszürke fal, másik fele pedig a levegőég a Dunával és a budai hegyekkel.

Hasonló hatásos kompozicióba foglalta *Kövesdy* Géza is *Folkusházy* Lajos alpolgármester arcképét. Fekete diszmagyaros alakját sárga brokátfüggöny elé állitotta. A háttér másik felében a Duna és a Várhegy egy darabja látszik.

Gábor Móric két arcképpel is szerepel a gyüjteményben. Az egyik *Berczel* Jenő alpolgármestert, a másik *Matuska* Alajos alpolgármestert ábrázolja, mind a kettőt a művész sajátos stilizáló ábrázolási módján.

Kandó László fekete civilruhában festette meg *Déri* Ferenc alpolgármestert. Munkáján jólesően tünik föl a gondosan megfestett kéz.

Glatz Oszkár biztosjárásu ecsetje alatt *Ripka* Ferenc főpolgármester jellemző alakja elevenül meg.

A fiatalon elhunyt *Kukán* Géza a festője *Buzáth* János meggyszinü prémes diszmagyarba öltözött kucsmás alakjának.

Uj Nap 1938. Karácsony (e. a.)

1225. VADÁSZKÉS, diszes bronzmarkola

bal, arannyal és ezüsttel tausirozott. A pengében spanyol
n Knopf, mit Gold und Silber tauschiert. In der Klinge

lós kosárral. — Degen mit italien. Griff und muschel-

nüvellyel. — Degen mit Korb von sieben Bügeln und

anyol markolattal. — Degen mit einen muschelförmigen

áttört gombbal és kosárral. A penge finoman vésett és
nnes Wundes solingeni fegyverkovács nevével és 1671.
einen durchbrochenen Knopf und Korb, vergoldet. Die
gen, mit Namen von Johannes Wundes in Solingen und

3 pengével, rézveretes csontmarkolattal. — Hiebmesser
n der Spitze sich verbreitender Klinge. Griff von Bein
nschrift.

I. sz. e. Penge maratott. — Schottisches Schwert mit
XVIII. J. Klinge geätzt.

ben. — Ritterschwert im Stile der Romantik. XIX. Jh.

igazgatónő. Ha ezek megvalósulnak,
gyermekvédelem éppoly példás lesz,
int amilyen példás intézmény az
rzsébet-leányárvaház, ahol nagy bol-
ogságot hint szét a kis bentlakók
özött a most reájuk köszöntő szent
nnep: a karácsony. (r. m.)

Pesti karácsony

Transzparensek fényecsodáit
A csöndes és szelíd esten
Karácsonyi gyertyák lángja
Ragyogja tul Budapesten.

ahogyan é

Irta Kóbo

Magam sem tagadhatom, hogy s
Budapest irója vagyok. Ismertem a
régi Budapestet, mert nemcsak
benne, hanem vele éltem — és nem
ismerem a mai Budapestet, mert
csak benne élek. Hiába, a kor ab-
lak mögül való nézésre kárhoztatja
az embert!

A szinhely pedig, maga a város,
annyira átalakult, hogy térképpel
sem igazodhat el benne, aki lépten-
nyomon nem követte a változás-

Kandó László

festő

† 1950. okt. végén

Budapesten a

klinikán agytumor-

ban.

Gerthon Herbert

közlése 1950.

nov. 10.

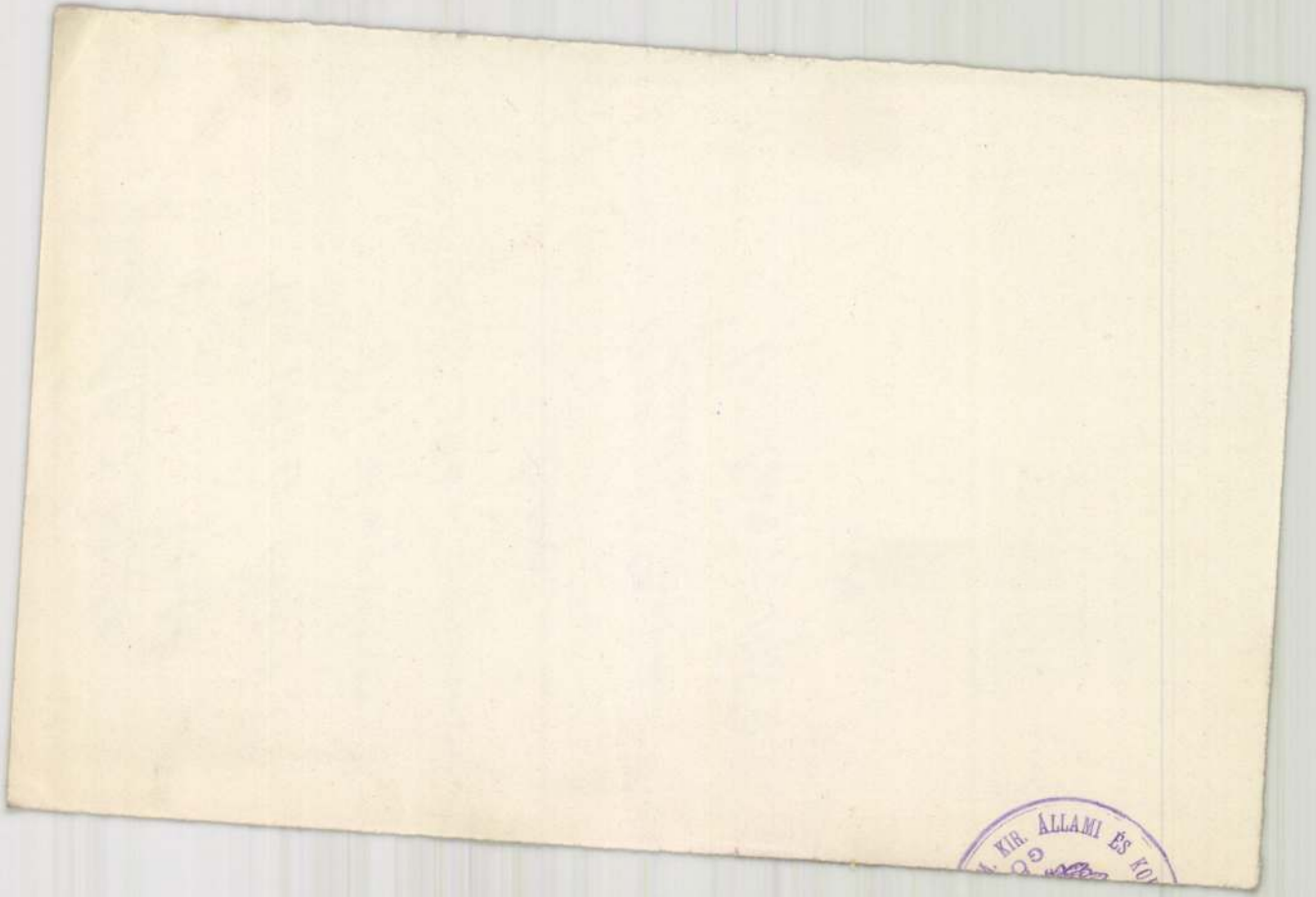

A

MAGYAR ARCKÉPFESTŐK TÁRSASÁGA

KIÁLLÍTÁSÁNAK

KATALÓGUSA

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1939. NOVEMBER 5-TŐL 19-IG.

MAGYAR ARCKÉPFESTŐK TÁRSASÁGA

GLATZ OSZKÁR
ELNÖK

ZOMBORY MOLDOVÁN BÉLA
TÁRSELNÖK

KÖVESDY GÉZA
ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ

A KIÁLLITÁST RENDEZTE:

KÖVESDY GÉZA
ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK:

PRESZLY ELEMÉR

ALELNÖKÖK

CSÓK ISTVÁN

GEREVICH TIBOR

FARKAS ZOLTÁN

HORVAI JÁNOS

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

FŐTITKÁR:

LEHEL BÉLA

A kiállított műtárgyak jegyzéke:

ASZTALOS GYULA

1. Leány arckép, olajf. mgt.
2. Czakó Pálné, olajf. mgt.

ÁDÁMFFY LÁSZLÓ

3. Feleségem, olajf. mgt.

BÁNOVSZKY MIKLÓS

4. Dr. Némethy Ernő plébános úr arcképe, olajf. mgt.

BENKHARD ÁGOSTON

5. Tanulmány, olajf. 300.—
6. Vöröshajú, olajf. 250.—
7. Arckép, olajf. mgt.
8. Önarckép, olajf. mgt.
9. Férfi arckép, olajf. mgt.

BOLDOGFAI HAJGATÓ FERENC

10. Tanulmányfej, olajf. 120.—

BUDAI SÁNDOR

11. Sz. F.-né arcképe, olajf. mgt.

BIAI FÖGLEIN ISTVÁN

12. Várkonyi Zoltán arcképe, olajf. mgt.

S. BORS KÁROLY

13. Dr. H. K. arcképe, olajf. mgt.

IFJ. CZENE BÉLA

14. Hármas arckép, olajf. 1000.—

APÁTFALVI CZENE JÁNOS

15. Önarckép, olajf. 400.—

CZENCZ JÁNOS

16. K.-né arcképe, olajf. mgt.

GR. CRUŸ-CHANEL ADÉL

17. Három darab arckép, csont mgt.

CSŰRÖS BÉLA
18. Ifj. W. K. arcképe, olajf. mgt.

EDVI ILLÉS ALADÁRNÉ
19. Arckép, olajf. mgt.

ENDREI SÁNDOR
20. Női arckép, olajf. mgt.
21. Mikecz Ödön arcképe, olajf. mgt.

ÉLESS ISTVÁN
22. Fekete fátyol, vízf. 150.—
23. Csíkos ruha, vízf. 220.—
24. Sárga kalap, vízf. 120.—
25. Hófehérke, vízf. 150.—

FÖRSTNER DÉNES
26. Kislány téli tájban, olajf. mgt.

GÁBOR MÓRIC
27. Vágó Éva, olajf. mgt.
28. Mutor Zsuzsi, olajf. mgt.
29. Önarckép, olajf. mgt.

GLATZ OSZKÁR
30. S. O. arcképe, olajf. mgt.
31. D. M. arcképe, olajf. mgt.
31/a. K. A.-né arcképe, olajf. mgt.
32. Muha János arcképe, olajf. 1000.—
33. Pantyata Fülöp arcképe, olajf. 1000.—

GULYÁS FERENC
34. Anya gyermekével, olajf. 200.—

GUSSICH JENŐ
35. Bundás nő arcképe, olajf. mgt.

GYERTYÁNYI NÉMETH GYULA
36. Önarckép, olajf. mgt.

HERMAN LIPÓT
37. Hármas arckép, olajf. mgt.

HADZSICS KAMILLÓ
38. »Én«, vízf. 800.—

HUSVÉTH LAJOS
39. Tanulmányfej, olajf. 600.—

ISTÓKOVITS KÁLMÁN

40. Önarckép, temp. 500.—
41. V. I. arcképe, temp. 500.—
42. M. úrnő arcképe, temp. mgt.
43. E. P.-né arcképe, temp. mgt.
44. Leányarckép, temp. 600.—

KANDÓ LÁSZLÓ

45. Rákosy Szidi arcképe, olajf. mgt.
46. Tanulmányfej, olajf. 1000.—
47. vitéz Keresztes-Fischer Ferenc, olajf. mgt.
48. leveldi Kozma Miklósné, olajf. mgt.
49. Dr. Jeszenszky Sándor, olajf. mgt.
50. Eckhardt Tiborné, olajf. mgt.

KÁRPÁTHYNÉ SCHRÉDER ETA

51. Dr. Schréder Gyula arcképe, olajf. mgt.
52. Kenessey Gizi arcképe, paszt. mgt.

KÁSSA GÁBOR

53. Lilaruhás hölgy, vízf. 400.—
54. Női arckép, vízf. 400.—
55. Gyermekarckép, vízf. 400.—

KISS FARKAS IMRE

56. M. Gy. arcképe, olajf. mgt.

KONTULY BÉLA

57. Arckép, olajf. mgt.
58. Arckép, olajf. mgt.
59. Arckép, olajf. mgt.

KNOPP IMRE

60. Leányom arcképe, olajf. mgt.
61. Dr. Torbágyi Józsefné, olajf. mgt.
62. Dr. Varga Istvánné, olajf. mgt.

KOSZTOLÁNYI KANN GYULA

63. Önarckép, olajf. mgt.

KÖVESDY GÉZA

64. Dr. Ludinszky Lajosné, olajf. mgt.
65. Burchard Bélaváry Andorné, olajf. mgt.

KUN ISTVÁN

66. Női arckép, olajf. mgt.
67. Leányfej, olajf. 250.—

DR. KUNFFY LAJOS

68. Önarckép, olajf. mgt.

KUNWALD CÉSÁR

69. Dr. Schütz Antal, olajf. mgt.
70. Idrányi Tibor, olajf. mgt.
71. Az öreg Pedersen, olajf. 700.—

MEZEY ARTHUR

72. Arckép, olajf. mgt.
73. Olvasó leány, olajf. 500.—

MOLNÁR JÓZSEF ANTAL

74. Néger leányfej, olajf. 100.—

MIHALOVICS MIKLÓS

75. vitéz Keresztes-Fischer Lajos, olajf. mgt.

S. MÜLLER ÁGOSTA

76. Geszlerné Tessényi Margit, olajf. mgt.

NAGY VILMOS

76/a. H. J.-né arcképe, olajf. mgt.

ONÓDY BÉLA

77. Katinka, olajf. mgt.

P. BAK JÁNOS

78. Arcképtanulmány, olajf. 200.—

PAP DOMOKOS

79. Dr. Sattingerné Jencs Baby, olajf. mgt.
80. Dr. Geöcze Bertalan, olajf. mgt.
81. Dr. Korniss Gyula, olajf. mgt.
82. Dr. Balogh Károlyné, olajf. mgt.
83. Dr. Szokolóczy Syllaba Béla, olajf. mgt.

PILÉNY-PILLITZ OSZKÁR

84. Balassy Erzsébet, olajf. mgt.
85. Leányarckép, olajf. 200.—

PROHÁSZKA JÓZSEF

86. Tanulmányfej, olajf. mgt.
87. Férfi arckép, olajf. mgt.
88. Bál után, olajf. mgt.

PROTIWINSKY FERENC

89. Müncheni öregasszony, olajf. 500.—

RÓZSAY-RADNAY MIKLÓS

90. Lóversenyen, olajf. 250.—

SÁRKÁNY GYULA

91. Pesthy Pál, olajf. mgt.
92. Wekerle Sándor, olajf. mgt.

SZABÓ DEZSŐ

93. Arcképtanulmány, olajf. 800.—
94. Arcképtanulmány, olajf. 1400.—

SZAPUDI-LAENDLER ISTVÁN

95. Tanulmányfej, olajf. 250.—
96. Feleségem arcképe, olajf. mgt.
97. Uzsonna, olajf. 200.—

SZENES FÜLÖP

98. Feleségem arcképe, olajf. mgt.
99. Dr. Ugron Gábor, olajf. mgt.
100. Dr. László Ernőné, olajf. mgt.
101. Aranka, olajf. 600.—
102. Székács Antal, olajf. mgt.

VESZPRÉMI RÓZSI

103. Dr. Halmos Istvánné, olajf. mgt.

UDVARY PÁL

103/a. bábai Bay Sándor, olajf. mgt.

VIGH BERTALAN

104. Gyermekarckép, olajf. mgt.

Z. HADZSY OLGA

105. Gyermekem arcképe, olajf. 1000.—

ZÁDOR ISTVÁN

106. Gettler Éva, temp. mgt.
107. Koller Kálmánné, temp. mgt.

ZOLNAY GÉZA

108. Önarckép, paszt. mgt.

ZOMBORI MOLDOVÁN BÉLA

109. Arcképtanulmány, olajf. mgt.
110. Évike, olajf. mgt.

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda, Budapest. Kiadó: Lehel Béla főtitkár.

Pianta dei templi del Largo Argentina.

Kandó László
1950. okt. 22. Bpes-
ten meghalt.
Szabad Művészet
1950. 11. 7. 464. l.

Particolare dei Mercati di Traiano dopo i restauri.

SHIRLEY TEMPLE

új filmje: „A kis fenség parancsa" nagy jelenetében. Ez az első színes Shirley-film, amelyért a felnőttek rajonganak majd...

(Foto 20th Century Fox)

1 *Dr. Batthyány-Strattmann László herceg emlékére Horthy Miklósné és Anna kir. hercegasszony védnökségével jótékonycélú irodalmi estét rendeznek özv. dr. Batthyány-Strattmann Lászlóné hercegné, nemes Balogh Ernőné, Baranyay Lipótné, Hainiss Elemérné, Kárpáthy Kamillóné, Keresztes-Fischer Ferencné, Rejtő Sándorné, Szendy Károlyné, Széll Józsefné és gróf Teleki Pálné. Az est műsorán Gönczyné Madarász Erzsébet, Rottenbiller Alajos, Mikes János gróf c. érsek, Nagy Margit, Lehotay Árpád és Gőczyné Haviár Margit lépnek fel.*

*

2 **A Bálközi Blokk, amely a farsang hivatalos irányító szerve, megalakult s ezzel a karneváli mulatságok sorsa biztosítottnak tekinthető. A Blokk tisztikarának megválasztása egyhangú volt. Elnök lett: Sármay Alajos, alelnök: Simkó Béla a Jogász Bál elnöke, főtitkár: ifj. Ságh Károly.**

*

3 *Január hatodikán kezdődik hivatalosan a farsang, addig november és december hónapjaiban táncos teákon találkozik a fiatalság. A táncos teák kalendáriumát a krónikás ezennel átnyujtja az olvasónak. Sycambria-tea: november 11, 18 és 25. MAC-tea: november 11, december 9. Katolikus Társaság teája: november 12, 19, 26. Bencés-tea: november 18. Medikus-tea: november 25, december 2. Szent Imre-tea: december 1. Mezőgazdász-tea: november 25. Balatoni tea: december 2. Gyógyszerész-tea: december 2.*

*

4 **Két eljegyzési és két esküvői hír következik alább. 1. Holop Adolfnak, a „Csárda" nevű magyar kereskedelmi hajó kapitányának leánya, Edit, Buenos Airesben eljegyezte magát egy magyar származású fiatalemberrel, akinek a nevét azonban nem árulta el a távirat. 2. Del Medico Marikát — Baranyay Lipótnak, a Nemzeti Bank elnökének nevelt leányát —, eljegyezte Marc Paver, az Air France genfi igazgatója. 3. November 4-én tartotta esküvőjét Király Kálmán székesfővárosi tanácsnok leánya, Babszi Józsa István orvossal. 4. Simkó Ágit november 16-án vezeti oltárhoz a Szerviták belvárosi templomában dr. Tusnay Ferenc.**

*

5 *Sorg Jenő és felesége, Bárczy Baby a legszebb családi örömnek örülhettek a héten: nyolc esztendei várakozás után kisfiúk született. Az apró jövevény négy és félkilós súllyal érkezett, de ugyanakkor még mázsákban sem fejezhető ki a boldogság, amelyet születése okozott. A fiatal mama szobája virágoskert azóta, a családi ház: paradicsom.*

*

6 **A Magyar Arcképfestők Társasága kiállításának szombati megnyitóján nagy és előkelő közönség jelent meg. A művészek és modelljeik úgyszólván teljes számban felvonultak s a pompás portrait-k előtt együttesen fogadták a gratulációkat. Különleges sikere volt Kandó**

Kandó László portréja Kozma Miklósnéról

Kandó László

Vaszilievits János arch.

Budapest nékesfőv. tulajd.

Thesaurus felemeli a Boivet.

693 Laurent de la Hire.

Kandó László

1922. gyüst. Eiáll.
Ernstnél

Ut az erdöben.

750 Jacques d'Arthois.

alatok, mik lehelet finomságú rajzában
nik művészi magasságba.
...ma. l. *Mezőzmos.*
...-Mezők. l. *Mezőzmos.*
(Aiasz). Telamon fia, Trója alatt a gö-
gyik legnagyobb hőse. Az elesett Achill-
gyverekért való versengésben vesztes
; ezen való felindulásában megzavar
ket kaszabolta ellenség gyanánt. Ké-
gozamodott s szégyenében megölte ma-
ezy másik A., Oileus fia, szintén kiváló
rója harcosban.
...moire (fr. ej memoár), s. m. az em-
segítségre, azaz segédkönyv, jegyzet.
...s *(Aegeus).* Pandion fia, Athén királya.
fia, Thesens a perlati Minotaurusz-
ó kalandjából visszajövet elfelejtette
a az árbocra a győzelmet jelentő lehér
t, A. abban a hitben, hogy fia
gyetség áldozata lett, kétségbe a ten-
gről, melyet róla *Aegei-tengernek* ne-
ri.
...na (Aegina). Sziget a Saronai-öbölben és
rög város rajta.
...sthos *(Aegisthus).* Thyestes fia; Aga-
on argosi király feleségét, Klytaimne-
csábította s vele együtt a trójai hábo-
visszatérő urát megölte. *O* viszont Aga-
on fiának, Orestesnek kezéről esett el.
ról Aischylos *Oresteia* c. trilogiájában
ta lel.
...er 1. *Laios,* l. *Ahaji Lajos.* — 2. *Sándor*
—1912). Építész. Számos középkori mű-
meket restaurált. *Ónálló* művei közül
ek; a pécsi Országház temploma, a
re-kollegium palotája, a *Zegreda* erdő-
sége palotája stb.
...sopotamos (gör.), s. m. Kecskefolyó; a
Chersonesson. Itt volt Kr. e. 405-ben
pomacsi háború utolsó döntő csatája,
ben Lysandros az athéni hajónadat ha-
a kerítette.
...ste. (egrett). A kócsag francia neve.
(cen). A rhône francia mellékfolyója.
...os. A Lesboson és a vele szemben levő
ai pártvidéken, Aiolisban levő görög
k lakói. Kezdő korban az ionokon és
on kívül a többi görögöket mind alolok-
kintették.
... Messene mondai eredető csa-
Oresteia c. trilogiát. Magyarra Csengeri János
fordította.
Aisne (en). Francia folyó. Az Argonneban
ered.
Aisopos *(Aesopus).* Kr. e. 600 körül élt gö-
rög mesemondó, aki állatmeséket beszélt el, me-
lyek szerző szerint származnak. A neve alatt ránk
maradt mesegyűjtemény későbbi eredetű.
A hagyomány első, pupos alaknak képzelte.
Aistleitner *József* (* 1883). Győregyházmegyei alkalmazott, a bécsi egyet. hittudományi karán a kelet nyelvek tanára.
Aistulf. Longobárd király (749—756). Ha-
talmát a pápaság rovására terjeszteni, de
kis Pipin frank uralkodó a hozzá menekült
III. István pápa erélyében sikra szállott és
A. győzött két ízben diadalt aratott.
Aitol államszövetség. Kr. e. 300 körül ala-
kult és számos nem aitoliai gör. állam csatlako-
zása által hatalmassá lett. Gyökrása az
achaiakkal gyengítette. V. Fülöppel szemben
a rómaiakkal tartott, de aztán ellenük hívta
Hellasba Antiochost, mire M(arcus) Fulvius
Nobilior Kr. e. 189-ben leverte.
Aix, l. *Nagyenyed.*
Aix-les-Bains (exkven). Egyike kimúlá lu-
xusfürdőhely francia Savoyában, kénes hévforrásokkal, 10.000 l.
Ajaccio (-csó). Korzika fővárosa, téli üdülőhely, itt született Napoleon. 21.000 l.
Ajakhang (labialis consonans). A fonetikában az olyan mássalhangzó, melynek képzése alkalmával a két ajak v. az alsó és a felső fogsor zárat v. rést alkot (pl. *p, b, m, f, v.*).
Ajakhangzó (labialis vocalis). A fonetikában az olyan magánhangzó, melynek képzése alkalmával a két ajak kerek nyílást alkot (pl. *o, ó, u, ú, ö, ő, ü.*).
Ajakoshal-félék (Labridae). Tengeri halak, melyeknek hasos, kinyújtható alsó és felső ajkuk van. (Labrus maximus.)
Ajakosok (Labiatae). A forrásvirágok családja, keresztben átellenes levelekkel, négyszögletes szárral, részarányos, alsó és felső szögletes szirral, 2 porzóval, 2 hosszabb és 2 rövidebb porzóval, 4 makkocskára hasadó terméssel; a testük erős szagú olajokat tartalmaz. 3200 fajuk van. A zsályák, a kakukkfüvek, a levendula, a mentek, a rozmaring, a menta, a majoránna, a bazsalikom stb.
Akarnan (Kr. e. VII. sz.). Az első ismert lyrikus karakokból. Kevés ismerjük.
Akarnane, Elektryon leánya, a Herakles felesége, Herakles anyja.
Alkohol. A.-nak nevezzük általá-
hidrogének (l. o.) hidroxilszármazé
szerint, hogy hány hidroxil-csopo
maz, egy, két v. több értékű. A m
származéka a metilalkohol, az etil
alkohol stb. Tartós élvezete a
tönkretesz. A közönyvben A. a
szerint az etilalkoholt v. borszeszt
értik. Ez a hig szeszoldatok erjed
mése. Szintén égető íze, gyúlé
dék, alkoholtartalmuk minden szeszes ita
Alkoholometria. A szeszes italok
tartalmának mérése. Az alkoholm
súlyszázalékban fejezik ki. A me
15 °C hőmérséklete alkoholmérés von
Alkoholizmus, l. *Antialkoholizmus.*
Alkorán, l. *Korán.*
Alkormányzó. Másodkormányzó
kormányzói helyettes.
Alkotmány (lat. constitutio). A
állam szervezetének szabályait és a
garoknak az államhoz való viszony
tartozó jogszabályok összessége. Sz
lemben A. az államélet oly rendje,
hatalomban, a n. politikai jogok
lom polgárait is részesíti, az állam
peting (törvényhozás, végrehajtó
funkcióit, külön szervekre bízza s
mások és egymás irányában, hat
megfelelő önállósággal ruházza fe
értelemben, minden államnak van
szűkebb értelme csak a benne kife
szerint szervezkedett államokra áll
n. A.-os államok. Az A. v. tö
multra s fokozatos fejlődésre vi
történeti-A., v. csak újabb időbe
és az állami lét alapkérdéseit a
egyetlen szövegezett határozmányi
lelőlelő; írott, charlatis-A. Az A.
tagok közreműködésével v. en
államító egyoldalú akaratából jö
utóbbi oktrojált A.) A valamely ő
nem lépett A. a papiros-A.
Alkotmány. Katholikus irány
189[illegible] ...eg. 1919-ben

Kandó László

A képzőművészeti főiskola tanárává nevezték ki.

Cvód

Az Est, 1933. jul. 5.
(Kandó László tanár lett a festőakadémián.)

arcképpel.

U. 3617

Varga Zs. dr. ref. theol. tanár

VIII. 119.

Kandó László

1921. január koll. kiáll.

Ernst Múzeum XV. csop. kiáll.

Kat..

Kandó László

— **Rudnay Gyula a képzőművészeti főiskola rektora.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyta az Országos Képzőművészeti Főiskola rektorválasztó kari ülésének azt a határozatát, amellyel az 1939/40. és 1940/41. tanévre *Rudnay* Gyula rendes tanárt az Országos Képzőművészeti Főiskola rektorává választotta, továbbá a szervezeti szabályzat értelmében *Meyer* Antal rektort a főiskola I. prorektorává nyilvánította, valamint *Pilch* Dezső rendes tanárt a főiskola II. prorektorává, *Kandó* László, *Stróbl* Zsigmond és *Andreetti* Károly rendes tanárokat a rektori tanács tagjaivá és végül *Burghardt* Rezső, *Szőnyi* István és *Molnár* Ernő rendes tanárokat a rektori tanács póttagjaivá választotta és ehhez képest nevezetteket tisztségükben a mondott idő tartamára megerősítette.

Magyarság 1939 júl. 18.

Kandó László

Katol.Szemle.1942.89-91.l.

Kandó (?)

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 707-708. l.

Toverni Tárlat a Műcsarnokban.

Kandó László festő

Képszáma 1919. jan. 25. 5. o.

Csoportkiállítás az Ernst-
-Múzeumban

Kandó László festő

Néprozsa 1921. jan. 26. 3. o.

Csoportkiállítás

Kandó László festő

Népszava XXXVII.1909 nov.13.
269 sz. 7 lap.

A Mücsarnok téli tárlata.

Kandó László festő

Magyar Müvészet 1926.1-2.o.
Lyka Károly: A Szinyei-Merse Pál Társaság kiállitása.

Kandó László festö.

Szab.Nép.1950.199.sz.aug.27. 11.l.

Kandó László festő

Szabad Művészet, 1949. III. köt.

11-12. sz. 506. o.

Szabadszervezési Körlemények.

Kandó László, festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1933. XXVI. a. XLVIII. f. 609–613. l.

Gerevich Tibor: Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.

Kandó László festő

Magyar Müvészet 1925.6o.o.
A S zinyei-Majális,

Kandó László festö.

Mübarát.1922.II.246.l.

Kandó László.

Mibarát.1922.II.22.1.

Kandó László festő

Pesti Hírlap 1926. jan. 24. 6

Kézdi: a Szinyei Társaság az Ernst-muzeumban

Randó László festő.

Pesti Hirlap. 1919. jan. 19.7

K. K. L. lejkiállítása Ernst-muzeumban

Rendő László festő

Pesti Hírlap. 1921. jan. 23. 4

K. K. D. Sportkiállítás

Kandó László festő

Pesti Hirlap. 1922. jan. 3. 4

Az Ernst-mulzeum kiállitásán...

Kandó László

MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1931 őszi kiállítás

Kandó László [redacted]

Balatoni nádas, olf.

Műcsarnok 1942 [redacted]

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

Kandó László MDK

Műteremsarok, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Kandó László

MDK

Fogas, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

M.D.K.

Kandó László

Cs. Szabó Lászlóról készült festményének repr-
ját bemutatja a lap. A kép 1941-ben készült B
Balatonföldváron,

Film Szinház Irodalom, Bp. 1944. febr. 24.-
márc. 1. VII. évf. 9. sz.

Kandó László

MDK

Mosdó, olf.

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

Kandó László [redacted]

Kertrészlet, olf.

[redacted] 1942 [redacted]

A magyar művészetért c.kiáll.

Kandó László.

Festménye szerepel az hogyesült Lipótvárosi Polgári Körben rendezett kiállításon.

Ujság, 1928. Márc. 11.

Kandó László

A Műcsarnokban megnyílt „Magyar művészetért" kiállítás zsűrizének tagja volt.

Új Magyarság 1942. VI. 7.

Kandó László

Szombathelyen kiáll.-on szerepelt.

P.H.931.V.14.

Kandó László MDK

Lellei részlet, of.

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

Kandó László

"Férfiarckép" c. műve a magy.arcképfestők társ. kiáll.-án a Műcsarnokban.

P.H.931.X.16.

Kmoch László

Szerepelt a Magyar Arcképfestők Társaságának Kiállításán.

Vh. 1939. XI. 4.

Kandó László

Szinyei Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban "Balatonfüredi színház" c. művével szerepelt

Újság 931. I. 11.

MDK

Kandó László

Nagybányai kereszthegy, o.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Kandó László

Rákosy Szidi arcképe, of.

Tanuláaynfej, of.

v.Keresztes-Fischer Ferenc, of.

Magy.Arcképfestők Társ.kiáll. N.Szal.1939.nov.

6.1.

MDK

Kandó László

leveldi Kozma Miklósné, of.

Dr.Jeszenszky Sándor, of.

Eckhardt Tiborné, of.

Magy.Arcképfestők Társ.kiáll. N.Szal.1939.nov.

6.1.

M.D.K.

Kandó László.

Festőművész gróf Ráday Gedeonnéról festett portéja a kecskeméti városháza disztermében van

Városok Lapja. 1934. XXIX.évf. 23.szám. 646.o.Hírek

M.D.K.

Kandó László

Festőművész Vámos Béláról festett portéja a kecskeméti városháza díszteremében van.

Városok Lapja. 1934. XXIX.évf. 23.szám. 646.o.

Hirek.

M.D.K.

Kandó László

A "Pünkösdi királynő választás" zsürijének tagjaként fényképét közli a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1927. XVII. évf. junius 5-11 és 11-18.-i, 23.-24. példányok közötti programm 4. lap.

M.D.K.

Kandó László

A "Pünkösdi királynő választás" zsüri jének tagjaként fényképét közli a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1927. XVII. évf. junius 5-11 és 11-18.-i, 23.-24. példányok közötti programm 4. lap.

M.D.K.

Kandó László

Jeszenszky Sándor dr.-ról készült festményének repr.-ját bemutatja a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1929. ápr. 28.-május 4.
XIX. évf. 18. sz. 59 64. lap.

MDK

Kandó László

Az Arcképfestők Társasága. Képzőművészet 1931. 43-44. sz. 188.l.

MDK

Kandó László

Az Arcképfestők Társasága. Képzőművészet 1931. 43–44. sz. 187.l.

MDK

Kandó László

Férfi-képmás, repr.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 137.l.

MDK

Kandó László

Képzőművészet 1932. 52. sz. 154.l.

MDK

Kandó László

A Magyar Arcképfestők kiáll. Magyarország 1939. nov. 4. 7. l.

MDK

Kandó László

Arcképtanulmány, repr.

Szinyei Társ. III. kiáll. /1931/.

MDK

Kandó László

Zazarparti részlet, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 38.l.

MDK

Kandó László

Mstr. R. arcképe, of.

Szász Zoltán arcképe, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 38.l.

MDK

Kandó László

Tájkép, of.

Műcsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 43.l.

MOK

Kandó László

Tájkép, of.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 43.l.

MDK

Kanló László, festöm.

Interieur. Repr.

Nemzeti Szalon. - Szinyei Társ. VII. kiáll.
1910. jan.-febr.

MDK

Kandó László

Örményi M.: Rajongó levél - képekről és szobrokról.
Magyar Nők Lapja 1942. márc. 1. 13.1.

MDK

Kandó László

Lyka K.: A Szinyei Merse Pál Társaság kiáll. Magyar Művészet 1926. 1. sz. 2.l.

MDK

Kandó László

A Szinyei Merse Pál Társaság tagjai 1940.

MDK

Kandó László

A Szinyei Merse Pál Társaság kiállitása Brüsszelben.
Magyar Müvészet 1926.5.sz. /L'Horizon,jun.5./
3ol.l.

M.D.K.

Kandó László

Rajz a művész vázlatkönyvéből. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1928. okt. 7-13. XVIII. évf. 41. sz. 69. lap.

MDK

Kandó László

Nagybányai Kereszthegy
o.,v. 77x83 cm. Mgt.Bpest.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 34.l.

Kandó László MDK

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiállitás

Kandó László.

a "Magyar arcképfestők társasága"-nak tagja,1929.

Bende János.

a Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Kandó László

A Szinyei Merse Pál Társaság kiáll. Dunántul 1922. nov. 22.

Kandó László

MDK

Vaszilievits János, olf.

Micsurinok 1924 február-március

Kandó László

MDK

Gr. Apponyi Albert arcképe, olf.

Műcsarnok 1914.tavaszi kiállitás

M.D.K.

Kandó László

"Arcképtanulmány" c. művének repr.-ját bemutatja a lap a Szinyei-Merse Pál Társaság harmadik kiállitásáról az Ernst Muzeumben.

Szinházi Élet. Bp. 1931. jan. 25-31. XXI. évf. 5. sz. 39. lap.

MDK

Kandó László festő

Műveivel résztvett a Szinyei Merse Pál Társa
II.kiállitásan.

Lyka Károly: A Szinyei Merse Pál Társaság
kiállitása.

Magyar Művészet, 1926. 1, 2.lap

Kaudó László

Rácsosy Zoltán tanára
volt a Képzőművészeti Főiskolán

Magyar Nemzet 1971 május 28
4. old.

Kandó László festő

Ny. Gulyás Jenő mestere volt a Képzőművészeti Főiskolán.

Heitler László: Ny. Gulyás Jenő
Művészet, 1971. január - 16. lap

Kandó László MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1912. Tavaszi kiállitás

Kandó László

MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1912. Tavaszi kiállitás

MDK

Kandó László

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Kandó László

Faludy Antal, repr.

Nemzeti képzőm. kiáll. 1933.

MDK

Kandó László

Zazarparti részlet, of.

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 38.l.

MDK

Kandó László

Mstr. R. arcképe, of.

Szász Zoltán arcképe, of.

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 38.l.

Kandó László MDK

Domboldal, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Kandó László MDK

Kertrészlet, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Kandó László, festőm. MDK

Férfiképmás. Repr.

Rátétr.

MDK

Kandó László, festőm.

349.	Lellei részlet.	Olf.
367.	Homokos ut.	Olf.

KMTárs. 1927. táj- és életkép kiáll. Kat. 2o. 1.

MDK

Kandó László MDK

Lukács László arcképe, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Kandó László MDK

Lellei részlet, olf.

Mücsarnok 1927 Táj- és életképkiállitás

Kandó László MDK

Homokos ut, olf.

Mücsarnok 1927. Táj- és életképkiállitás

Kandó László MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1927. tavaszi kiállitás

KANDO, Johann, pozsonyi ávtálomegéd

J. K. Tischlergesell, 13 hónapos lánya meghalt (1831, 904 e)

Ozonos Kondával?

Preßburger Zeitung
(Gouthon)

Kandó László MDK

Radocza János arcképe, olf.

Mücsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

MDK

Kandó László

Dr. Jeszenszky Sándor, repr.

Ligeti P.: Helyünk a világban. Magyar Művészet 1926. 1. sz. 19.1.

MDK

Kandó László

Szinyei Társ. X. kiáll. N.Szal. 1948. febr.

Kandó László

A Műcsarnok 1927-es
tavasri tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. 1.

Kandó Sándó

A Műcsarnok 1927-es tavaszi tárlatán a Szinyei Merse Pál Társaság tagjaként szerepelt.

? 1927. IV. 1.

Kandó László MDK

Zsilinszky Endre arcképe, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Kandó László MDK

Eckhardt Tiborné arcképe, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MNK

Kandó László

Művét sorsolásra bocsátotta a Szinyei Társaság
1925.máj.20.-án rend.majálisán.

Magyar Művészet, 1925. 1.sz. 60.l.

MDK

Kandó László

Utcarészlet, of.

Késmárki részlet, of.

Tájkép, of.

Képzőm. Társ. 1909/10. téli kiáll. kat. 46.l.

MDK

Kandó László

Dr. Jeszenszky Sándor, repr.

Magyar Művészet 1926. 19.1.

MDK

Kandó László

A Szinyei-Társaság kiáll. Pest 1942. febr. 5.

MDK

Kandó László

Rakovszky Iván orsz.képviselő arcképe.Olf.
Mgt.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.46.l.

Kandó László

festő

Puskás Tivadar
arcképe
repr.

Technika 1943
127. l.

7. Bauwesen in 12 Tafeln. I.–XII. " "

5. Festliche Spiele, Vergnügungen, öffentliche Uebungen, Opfer und Priester, nebst einem Anhang aus der Münzkunde in 12 Tafeln I.–XII. Zépes tábla.

Karlsruhe
G. Braun
1825

Kandó László

festő

II. Ponty u. 6.

MKSz 1947

MKSz 1027

Kandó Lanló

l.

Képrom. Försk. Évh

1933-34. 26. l.

~~Tobbnör~~

Kandó László

lásd okv.

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 127. l.

Budapest, 1940. julius hó 6-án.

A miniszter rendeletéből:

dr. vitéz Haász Aladár s.k.

miniszteri osztályfőnök.

A kiadvány hiteléül:

Kiss

min. irodatiszt.

Kandó László

jestő

l.

Szabad Művészet

1949. 11-12. sz

506. l.

i szept. 24-én

STOBBE és BLACHÓ
építőmesterek
Budapest, VIII. Mária Terézia-tér 1.

Tisztelettel Stobbe Blachó

Kandó László

U. 857

festette az alabbi arcképet

Az Ujság. 1913. okt. 10. (Lukács László belügyminiszter arcképe.)

...ÜLTEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
250/1930
1938 ápr. 3. n.

A m. kir. vallás- és közokt
ügyszám alatt a keb. számv.
rendeletének másolata:

Utasitom, h
hére utaljon ki F a n t ó J
Megyaszó/ a megyaszói műemlék
tatarozási költségeire 200 P-
1939. évi március hó 17-én. A

Kandó László

festő U. 3258.

cvod

Reggeli Ujság

1932. dec. 10. (Radnai Miklós a rádió uj vezérigazgató-jelöltje.)

Kandó ez időben a

Magyar Távirati

Iroda vezértitkára

volt.

12.

műszaki főtanácsos

Kandó László

cód

Farkas Zoltán

A Képzőművészeti Főiskola kiállítása.

MAGYAR MŰVÉSZET

1937. 187. l.

FF

Nikány: Dió.

A kölni Sch

~~1930~~

~~1930~~

~~1928~~

~~1884~~

1935

Keresztény múzeum Esztergomban. Egyhaz-
művészeti Lap V — 1884, 363 l.

~~1929~~

1932

Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma,
1929, repr. V. Tábla.

Kandó László

Női arckép

Biró József

A marosvásárhelyi képtár

MAGYAR MUVESZET

1937 177 l.

cod

Ciupe 1934.

Budapest székesfő

619 szám
1938-XVII

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Mindenkinek

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Kandó László

Szefelslex. 173. l.

Élesz. arck.

u. o. 725. l.

Kandó László

Perállag III.

1453. l.

Sz. K.

408/a. **Sarokrahajtott csipkei zsebkendő,** domború rózsacsokorral. Bécsi (Neuwien) porcellán. Vakbélyeggel és 1847es évszámmal

409. **Talpas kosár,** herendi porcellán, áttört, felrakott, domború virágokkal. Ferde. HEREND vakbélyeggel

410. **Levélalakú tálka,** elszórt gyümölcsökkel, virágokkal és pillangókkal. HEREND vakbélyeggel

411. **Tányér,** bécsi porcellán, hullámos peremén kosárfonatot utánzó domború dísz. Díszítése: elszórt színes virágcsokrok. Kék jegy. XVIII. k.

412. **Tányér,** bécsi porcellán, máz alatti kobaltkék virágcsokrokkal, átfestve XVIII. sz.

413. **Készlet,** bécsi (Neuwien) porcellán, egy teás-

kirakták zsiros papirosaikkal együtt: koplalnak ugyan, de a szigorú Madame s a többiek ne vegyék észre, hogy már ennivalóra se telik.

Ez csak nem mindennapi módja a „hitelezési csalás"-nak?

Persze az is megesik a hihetetlen nyomorban, hogy némelyiknek összeroppan az energiája s kisebb-nagyobb szélhámosság következik. Az egészséges fiatal gyomor dühös szimfóniákat korog el művészeti politikánk és a bourgeoise ellen s minden áron vágyainak betöltésére törekszik. Amikor egy régi piktorismerősöm után kutattam, kollégiális körben ez az információ lepett meg:

— Most elég jól megy neki. Orosz forradalmár lett.

— ?

— Na igen. Megismerkedett a Louvre-ban két muszka nővel és most „főzi" őket... A hölgyek lelkes hívei a forradalmi akciónak és sikerült rajongó forradalmárrá tenni a barátunkat is.

— Hogyan?

— Számos estén, amikor is — hogy végre megértsed — *vacsorára* is meghívták. Ugy látszik, nagyon igaza van a gazdasági teóriának, amely szoros nexusba hozza a gyomrot a revolucióval.

Az se csoda, hogy az egyik piktorból aberrációs alak lett s amikor beajánlották Rodinhez, ellopta a mester szobor-kezét; a másikból spiritiszta-médium, aki szemfényvesztőn svindlizik, a harmadik pedig — megnősült, törvényes gigoló lett a szegényből.

*

Milyenek a párisi sikerek? Hogyan, hol tanulnak s érvényesülnek a magyar művészek?

A lehető rövidséggel adok erről is egy kis riport-vázlatot. A hivatalos francia iskola: Ecole des Beaux Arts. Véle szemben: Academie Jullian, amely szabad

művésziskola. Hogy miben áll a szabadsága? Növendékei adják össze a szükséges pénzösszeget s ebből vásárolnak rajzoló szert, festéket, ecsetet, ebből telik a modellre. A *massier* (massza = anyag), aki rendszerint a legtalentumosabb növendék, kezeli a pénzt s fogadja fel a modelleket. Aztán meghívnak néhány tanárt, illetve most már régóta van egy csapat állandó professzor, aki minden prelegálás nélkül arra szorítkozik, hogy végigmenjen a növendékek közt és korrigáljon. Eközben nagyon keveset dikciózik, csak az igazán szükséges magyarázatot adja meg. A néhai Jullian elsőrangú pedagógiai erő volt, olyanféle, mint nálunk Hollósy Simon, aki most Münchenben él.

Újabban már a Jullianisták is visszatértek a régi rendszerhez: elővették a sutba dobott gipszmintákat és azokról rajzolgatnak.

Van még egy szabad-iskola, a Cola Rossi. Hasonlatos a Jullian-hez, de amott van egy esti akttanfolyam, amelynél professzor nincs, csupán modell. Bárki beiratkozhatik ide — ha nem is sokat tanulni, legalább gyakorolni. A Cola Rossiba járt a többi közt *Nagy* Endre, ez a sokoldalú kellégánk, aki most kabarédirektor.

Sűrűn megesik, hogy fiatal tanulni vágyó piktorok, akik már túl vannak az első szárnypróbákon, fölkérnek egy-egy kiváló festőt: korrigáljon nekik. Tízen-tizenöten kibérelnek egy termet és odamegy az alkalmi professzor. Ilyenformán volt *Czigány* Dezső jeles tanítványa Jaques Emil Blanche-nak, aki ép annyira keresett arcképfestő, mint annakidején a nagy Whistler vala.

Ha aztán valamelyik honfitársunk kiállít Párisban, a magyar sajóban néha egész örömrivalgás zeng föl. Nem árt, ha a laikusok előtt is tisztázzuk kissé a helyzetet. Itt a Salon d'Automne. Szabályai közt van egy ravaszka pont: aki lefizeti a tagsági díjat,

az *zsürimentesen* beküldheti a képét. Bírálat egyáltalán nincs. Így eshetett meg tavaly a híres montmartrei festőtréfa a Lapin Agile kabarében. Befogtak egy szamarat, ecsetet kötöttek a farkára, festékbe mártották, a csiklandozott füles ide-oda ugrált s a farkát össze-vissza húzgálta az elkészített vásznon. A kép elég gyorsan készen lett s ezt a poétikus címet kapta: *Naplemente.* Beküldték a szalonba, el is fogadták s pár nappal később nagy gaudiummal leplezték le a tréfamesterek ezt a négylábú művészt.

A magyar piktor — már amelyik — összekapar harminc frankot. Művére aztán ráragasztanak hátul egy színes cédulát: a Salon d'Automne — elfogadta. A vad, szecessziós képek helyisége a Salle des Fauves (vadállatok terme). A piktornak valamelyik újságíró barátja aztán kiírja itthon, hogy micsoda „nagy feltűnést" keltett Párisban a műremek. Hazajövet még jó pénzért el is adja művész-hazánkfia.

Sokkal nehezebb bejutni a hivatalos szalonokba, amelyeket tulajdonkép csak egy fal választ el a Grand Palais-ben. A modernebb a Societé Nationel; a régibb és ósdibb az Artistes Francaise. Bejutnak és föltűnnek ezekben is a talentumosabb magyarok: *Csók* István, *Szirmay* Tony, *Beck* Ö. Fülöp stb.

Ezek a jobbjaink nagy és tiszteletreméltó küzdelem árán kerültek be a komoly szalonokba. Valamikor könnyebben tudtak érvényesülni a tehetséges fiúk: ott volt a nagy protektor, *Munkácsy* Mihály, aki szívesen látta és mindenképp támogatta őket az Avenue de Villiers 53. száma alatt levő remek palotájában. Az összes nagykövetek, sőt uralkodóházból való személyek is megjelentek pazar estéin. Ma, sajnos, a foszladozó legendák sorába kezd tartozni az a hiteles adat, hogy élete utolsó éveiben — amikor letűnőben volt már a csillaga — kétszázezer frankot adott évenként a háztartására. Pekár Gyula volt még

olyan estéjén, amely ötvenezer frankba került. A nagy Miska kitűnő „managerje“; özvegye ma ismét Párisban él, de a palotát eladta, a szomszédos atellier-t pedig bérbeadta *Berényi* arcképfestőnek. Szívesen látja most is a férje honfitársait, bár csunyán megkárosították s egy mohó esztétikusunk csaknem félmilliónyi képet elsinkófált a borulni kezdő agyú Munkácsytól.

A régi nagyok közül legalább Pál Lászlót kell még itt fölemlíteni. Az első plenairisták, Corot és Millet tudvalevőleg a fontainebleaui erdőben festették a remeikeiket s a barbizoni iskola egyetlen, kiváló magyar tagja a szerencsétlen Pál László volt.

Most kevés odakint az arrivé-nk. Nagyon kedvelik *Szirmay* Tónit, aki már 1892 óta él Párisban s tiz év óta csupán érmek, plakettek alkotásával foglalkozik. Elhalmozzák megrendelésekkel. Különben tanára volt az athéni szobrásziskolának is. Csaknem valamennyi szalonban kitüntették már *Kunfi* festőművészt, *Kászonyi-Migl* Árpádot, az impozáns Tony-Robert Fleury tanítványát, aztán *Poscht*, aki leginkább fafaragványaival keltett föltünést. A rajzolók közül szép sikere volt *Kupka* Ferencnek és nagyon kapós ember *Vadász* Miklós, az „Assiette au Beurre“ illusztrátora.

Nagyon eltérő és viharzó vélemények nyilvánultak *Hüvös* László szobrászról, akit majdnem le is akartak fejezni otthon. A középen áll most is az igazság. Hüvös a hivatalos képzőművészeti iskolán, az Ecole des Beaux-Arts-on tanult. Itt az év végén kitüntetéseket és diplomákat adnak. Idegen nagyon kevés jut oda. Amit Hüvös kapott, az elég szép kitüntetés: nem ugyan arany, amint a barátai mesélték, hanem másodérem. Csak a Prix de Rome nagyobb kitüntetés annál, szóval elég komoly. A fiatal képfaragó azóta már két-három szép munkát is produkált.

Az idén különben már nem aféle refüzé-kiálli-

tás a Salon d'Automne, hanem divatba jött — mint a mondaine-világ találkozóhelye . . .

A fiatalok táborában érdekes talentum az impresszionista *Czigány* Dezső és *Czóbel* Béla. Czigány sokat tanult Cezannétől és Van Goghtól, de nem szolgai utánzó. Ép így Czóbel, de ő már a „legfrissebb sigán": Matisse és Manzano Tissaro, Maurice Denis, no meg Gaughin után indul. Nemcsak műsikere volt *Csáktornyai* Zoltánnak és *Feiks* Alfrédnak, akit otthon a Könyves Kálmán kiállításán is megítélhettek. A legújabbak pedig: akik Párisban éltek, vagy most is ott tartózkodnak: *Perlroth* (Csaba) Vilmos, *Bednár* János, *Herman* Lipót, *Pólya* Tibor, *Kandó* László, *Plány* Ervin, *Bató* Joachim, *Bornemisza* Géza, *Zádor* István, *Ferenczy* Valér és Béni, *Vidovszky* Béla, *Körmendi*-Frim Ervin és Jenő, *Dietrich* Zoltán, *Török* Jenő, az ifjabb *Basch*, aztán pár *kubista*, az ultramodern irány imbolygói.

A magyar művészek nagyrésze azonban nem boldogul és el is züllik. Egy előkelő honfitársunk, aki jelentékeny áldozatokkal igyekszik rajtuk segíteni, mondotta a következőket:

— Mintha csak szándékosan hajszolnák a nyomorúságba hazulról ezeket a szegény fiúkat! Miért bolondítják ki így őket? Kitűnően jár még az olyan, mint *Perényi-Pfeiffer*, aki eladta a talentumát különböző mestereknek — havi átalányért. Ez a győri fiú csinált nagy lovasszobrokat Algirba, Braziliába is; monumentális alkotása van Franciaország több városában, de idegen neveket kell rávésnie. Odahaza nem tudják, hogy némely művészeink úgy járnak itt, mint a koldusok vagy ép banditák?

Rien, ne va plus . . .

Hova lettek?

Magyar beauték kalandjai. — May kontesz és barátnői. — A kedive neje. — Flóra bárónő. — A nagy Róza. — Melanie öröksége. — A kalandor királynő.

Szép asszonyok, akiknek férjét sohase látjuk, biztos föllépésű, elegáns lányok, akik úgynevezett szinházi mama jobboldalán — nem a balon — tűnnek föl: olykor egyszerre, titokzatosan elmaradnak a dunaparti korzóról és a többi divatos forgalmú helyről.

— Mivé lett? Hová lett? — kérdezik napok, hetek, sőt nem egyszer évek mulva is hasztalanul az érdeklődők. Nincsen kielégítő válasz, még a Kossuth Lajos-utcán, a hirhedt *mafla-sarkon*, vagy más néven: majomszigeten se tudják. Maga Lévay rendőrtanácsos, az eltűntek és öngyilkosok osztályának vezetője sem adhat információt ezekről az egyénekről. Néha csak esztendőkkel később hallik bizonytalan fáma, hogy az égőszemű menyecskét Bécsben látták egy mágnás karján, vagy a csinos leány Montekarlóban bukkant föl egy muszka herceg autójában. De az is megesik, hogy a világlapok törvényszéki rovatában olvasunk riasztó tudósítást a „magyar kalandornő"-ről.

Néhány izgató kérdésre is jutott válasz, miközben a külföld magyarjait keresgéltem. Részben olyan helyről, amelyiken a párisi — erkölcsrendészet dolgait intézik. Tőrszemű, öreg ciceroném. Jules Lahirre detektivfelügyelő, a *sureté* révén is összeakadt egy-két juponos földimmel. Másfelől szintén csöppent, vagy ép csurrant érdekes információ és a rakásnyi adat-

Kandó László MDK

Jeszenszky Sándor, olf.

Ekhardt Tiborné, olf.

br. Bornemissza Lipót, olf.

Mücsarnok 1931 őszi kiállitás

Kandó László

MDK

Bajcsi Zsilinszky Endre, olf.

Műcsarnok 1931 őszi kiállitás

Kandó László

Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola tanári karában az 1941. évi januári kinevezések alkalmával több előlépés, illetőleg kinevezés történt. *Megyer-Meyer Antal* rendes tanár, festő- és iparművész, a Főiskola e. i. prorektora az V. fizetési osztályba, *Kandó László* r. tanár, festőművész a VI. fizetési osztályba lépett elő. *Elekfy-Kircher Jenő* festőművész pedig, aki az elmult tanévben, mint főiskolai megbízott tiszteletdíjas tanár látta el a vízfestés-tanszék tanári teendőit, ugyanezen tanszékre rendes tanárrá, a VII. fizetési osztályba neveztetett ki.

Képzőművészet

1941. 49. l.

Oldal

lano. „Fabio Falzi" lakótelep. (Albini, Camus, Palanti építészek) ..... 8—9
skolczy Ferenc: Boldog Margit ..... 278—279
olnár C. Pál: Assisi ..... 150—151
Angyali üdvözlet ..... 216—217
Szent Imre születése ..... 254—255
Szent Ferenc 259
Betlehem ..... 284—285
unkácsy Mihály: Milton, Tanulmány Miltonhoz 240—241
. Haltenberger Anna: Pihenés 239
agy Imre: Krumpliszedés ..... 140—141
agyvárad látképe. XVI. század ..... 102—103
ervi Pier Luigi: Stadion ..... 8—9
. Kovács Mária: Tavasz ..... 150—151
hmann Béla: Szent Gellért ..... 62—63
- A Kormányzó úr Ő Főméltósága, A keresztény hadak győzelmét hirdető budavári angyal eredeti mintája, Árpád, Ozorai Pipo, Szent István, Klebelsberg-síremlék, Az Ybl-család síremléke 234—235
- Páduai Szent Antal ..... 254—255
- Boldog Margit ..... 278—279
lgyay Ferenc: Alföld ..... 230—231
rsós Ferenc: A hortobágyi csárda előtt, Vihar előtt 142—143
átzay Pál: Nővérek ..... 62—63
- Férfi alak, Nyár, Fürdés után, Tóth Zoltán arcképe, Bernáth Aurél arcképe, Tégladombormű, Zsigmond-király relief ..... 168—169
- Apostolok, Pietà ..... 254—255
ausz Ilona művei ..... 238—239
ettenkofen August: Vándorló cigányok ..... 230—231
ica Agnoldomenico: Kiállítási torony ..... 8—9
omi Alessandro: Anya ..... 220—221

multé volt. A futurizmus építésze, Sant' Elia, az új, korszerű építészet egyik legzseniálisabb előharcosa volt. Giovanni Papini, a futurizmusnak egykor legharciasabb tollforgatója, az új olasz irodalom egyik vezéregyénisége. Carrà és Severini a korszerű, monumentális olasz festészet megteremtői közé tartoznak. A művészeti forradalmak formában a közelmulthoz tartoznak, akarásban azonban a jövőbe mutatnak.

Mi ebből a tanulság? Az, hogy akik még ma is az öncélú művészetelv hívei, azok még az izmusokig sem jutottak el fejlődésükben, s az újabb, korszerűbb eredményeket sem ismerték fel. Merev elzárkózásuknak azonban még más oka is lehet és van. Ez pedig nem más, mint az ellen-tézis ugyancsak merev magatartása. Az építészet első fázisában feltétlen alkalmazkodást követelt. Ebből származik az új törekvések megjelölésére nagyon helytelenül használt „alkalmazott" jelző. A művészettörténet nem imseri ezt a fogalmat. Ez éppenúgy a kiagyalt elméletek birodalmába tartozik, mint ellentétele, az öncélú művészet megjelölés is. A művészetek sok évezredes története egyiket sem ismeri. Az öncélú művészet elvét még az impresszionizmus nagyszerű, igazán való művészi alkotásaival sem igazolhatnánk. Fejtegetéseink elején az építészet, a szobrászat és a festészet egységéről, harmónikus együtthatásáról beszéltünk. Láttuk, hogy a XVIII. század végén ez a harmónia felbomlott, s ma látjuk, hogy kezd újra helyreállni. Az igazi harmóniáról, az egység teljes kibontakozásától még messze vagyunk. De elmondhatjuk-e, hogy teljesen kialakult már korunk új szellemisége, amelyben a közösségi és egyéni emberi szempontok harmónikusan megférnek egymás mellett? Távolról sem!

A művészet öncélúságának elve az individuálizmusból ered, az alkalmazott művészet elve pedig a kollektivizmus diktatórikus túlzása. A művészet, mint minden magasabbrendű szellemi megnyilvánulás, lényege szerint sohasem lehet kizárólagosan individuális, avagy öncélú, mint ahogy teljesen kollektív és alkalmazott jellegűvé sem satnyulhat. Más kérdés, hogy lehet-e, van-e a művészi alkotásnak önmagán kívül eső célja, vagy rendeltetése? Erre a kérdésre már határozott igennel felelhetünk. A művészet alkotói egyének, de olyan egyének, akikben a legteljesebb mértékben sűrűsödik össze embertársaiknak értelem- és gondolatvilága, következőleg rendeltetése, hogy azokat is kifejezze és azokhoz is, mindenkihez szóljon. Vannak azonban korszakok, amikor a legnagyobb művészek is többnyire csak kísérleteznek, különösen olyan korszakokban, amikor nincsen egységes hit, nincs egységes életfelfogás. Érthető, ha ilyenkor kevés olyan alkotás keletkezik, amely nemcsak alkotójának vívódásait fejezi ki, hanem a közösség lelkében is visszhangokat kelt. A művészet öncélúságának elvét tehát látszólag mégsem lehet elvetni. De, ha a mélyére nézünk a kérdésnek, akkor mégis csak kiderül, hogy az ilyennek gondolt művészet sem öncélú. Találóan mondja erről a kérdésről éppen Aba-Novák fentemlített székfoglalójában: „Amikor az öncélú művészetről szólunk, mint laboráló egyéni célkitűzések eredményeiről, önként adódik szerepére vonatkozólag az összehasonlítás azzal a szereppel, amelyet az irodalomban a nyelvújítás töltött be." A mult század második fele festészetének, különösen az impresszionizmusnak, s a századunk elején fellépett izmusoknak, éppenséggel le nem becsülhető fejlődéstörténeti jelentőségét tehát a nyelv, a XVIII. század végére elfáradt, kimerült művészi formavilág helyére egy új formavilág előkészítésében kell látnunk. Másrészről viszont le kell szögezni azt, hogy a szobrászatnak és festészetnek nem lehet célja, hogy az építészet alárendeltje, alkalmazottja legyen. Nem szabad azonban sohasem szem elől tévesztenie azt a célt, hogy az emberiség legmagasabbrendű szépségvágyát csak úgy elégíthetik ki, ha a tökéletes harmóniát egymás között is megteremtik.

És mindezen messze túlmenően további célja, végső rendeltetése a művészetnek, legyen az költészet, zene, építészet, szobrászat, avagy festészet, hogy hű legyen önmagához, s alkotójához. A művészet igazi tartalma az ember, egész életével, multjával, jelenével és jövőjével, a földjével, a tájjal, az egész természeti és emberi környezettel. Tartalma az emberi lélek és tartalma az emberi test. De a kettőt, a testet és lelket egymástól elválasztani nem lehet, így a belső tartalom és a külső megjelenés is eggyé válik minden igazán való művészi alkotásban. Akár egyik jut túlsúlyba, akár a másik, akár csupán lelki problémák kifejezését tűzi maga elé a művész, akár merő, bár tetszetős formalizmusba téved, alkotása már nem művészet, hanem üres játék önző önkielégülés, céltalan szórakozás és gyönyörködtetés. És ha a művészet tartalma az ember, akkor célja és rendeltetése is az. Az ember, aki alkot, s az ember akinek alkot a művész.

Abból a küzdelemből, amelyről fejtegetésünk elején szólottunk, csak ezeknek a meggondolásoknak a segítségével juthatunk ki. Ahhoz, hogy a korunk építészetben, szobrászatban és festészetben egységes stílusa általános érvényűen, egyetemesen kialakulhasson, szükséges felhasználni az u. n. öncélú művészet sok vívmányát, de mindez csak a korszerű, monumentális díszítőgondolat jegyében történhetik.

VITÉZ NAGY ZOLTÁN

Időszerű kérdések. I. Az „öncélú" és „alkalmazott" művészet. Szépművészet 1942, 3. füzet 60.

KIÁLLÍTÁSOK

ANNIE HÖFKEN—HEMPEL

német szobrászművésznő gyüjteményes kiállítás keretében mutatta be műveit a magyar közönségnek a Budapesti Német Tudományos Intézet dísztermében. Az érdekes, egyéni úton járó szobrászművésznő nagyalakú szobraiban éppen úgy, mint kisebb kompozícióiban és főleg portréiban egyaránt erőteljes tehetségről tanúskodik. Jó karakterérzéke különösen kiemelésre méltó. Markáns, lendületes a vonalvezetése aktjain is. Műveinek hatását nagymértékben fokozta a különféle nemes anyagok meglepő gazdagsága.

A SZINYEI MERSE PÁL TÁRSASÁG

művésztagjainak nyolcadik kiállítása egyike volt a téli művészeti évad legjelentősebb eseményeinek. A Társaság huszonkétéves fennállása alatt egyike volt a magyar művészeti élet legjelentősebb csoportosulásainak. Tagjai nagyobbrészt a nagybányaiak sorából kerültek ki, akikhez később az újabb művészeti törekvések képviselői közül is többet beválasztottak. Ha nem is tartoznak egyetlen művészeti irányba az összes tagok, szoros szellemi szálak fűzik őket össze. E szálak között is talán a nagybányai hagyomány a legerősebb. A kiállított anyag egy szép hányadán ennek a hagyománynak a szelleme vonul végig. A nagybányai stílus levegőjét képviseli elsősorban *Csók* István három pompás olajképe, amelyek közül különösen a két virágcsendélet kápráztat meg üdeségével, derűs színpompájával. A nagybányai iskola első képviselői közül itt látjuk *Réti* István megfakult fényű két olaját. *Mikola* András olajképei ugyancsak a nagybányai iskola régi világát idézi fel. A nagybányai levegő rezgését érezzük *Szőnyi* István post-impresszionizmusba áthajló képein. Különösen a Falusiak meleg poézisével, s a Halászok erőteljességével vonja magára a figyelmet. A nagybányai iskolához ugyancsak közelállanak *Szobotka* Imre lírával telített, üde festőiségű tájképei. *Koszta* József bemutatott festményei, bár a Rőzsés leány tüzes kolorizmusa a művész régi erejére vall, már nélkülözik korábbi alkotásainak monumentálitását, lendületes ségét, nagyvonalúságát. *Rudnay* Gyula sem szerepel legszerencsésebb műveivel, bár Szüreti mulatsága és Bábonyi utcája kiegyensúlyozott, mély érzésekkel telített, megkapó alkotások. A konzervatívebb törekvések képviselői közül *Szüle* Péter, *Horthy* Béla, *Glatz* Oszkár, *Kandó* László, *Boldizsár* István, *Elekfy* Jenő művei vonják magukra a figyelmet. A modernebb irányok hívei közül elsősorban *Kernstok* Károly nagyvonalú ecsetkezeléssel, lendületes hévvel megoldott Erdő-jét és *Egry* József alkotásait említjük meg, amelyek közül Szigliget felé c. képe a legjobb. *Márffy* Ödön művei közül elsősorban vízfestményei emelkednek ki. Aba-Novák Álarcfestője a tragikus hirtelenséggel elhúnyt mester erejének csak nagyon egy kicsi szikrája. Vonzó alkotás, de nem tartozik az őt valóban jellemző, monumentális alkotások közé. A szobrászok jóval kisebb számban vannak képviselve a társaságban, mint a festők, így a kiállításon is inkább a festészeten van a hangsúly. A szobrászati anyagból elsősorban *Medgyessy* Ferenc és *Pátzay* Pál művei emelkednek ki. Medgyessy Női akt-ján itt-ott még a befejezetlenség bizonytalanságát érezzük, bár a maga egészében a mester legjobb művei közé tartozik. Szüreti menetet ábtázoló domborműve annak a kompozíciónak a vázlata, amely a Pénzintézeti Központ szabadságtéri homlokzatát díszíti. *Pátzay* Pál Nővéreket ábrázoló kétalakos kompozíciója kiegyensúlyozott, s meleg, őszinte érzéseket kifejező alkotás. *Sidló* Ferenc aránylag kevés, s nem a legjellegzetesebb műveivel szerepel. A szobrászati anyagot *Moiret* Ödön művei egészítik ki.

GRÓF ALMÁSY—TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE

Bernáth Aurél újabb képeinek és Rippl-Rónai József válogatott műveinek, a nagy mester egész fejlődését felölelő kiállítása a téli művészeti idény egyik legérdekesebb eseménye volt. Azzá tette elsősorban *Rippl-Rónai József* Hoffmann Edith által rendezett gyüjteményes kiállítása. A válogatott anyagból a nagy mester nem egy pompás alkotása hiányzott, ezek azonban legnagyobbrészt múzeális darabok, a kiállításon pedig csak magángyüjteményben őrzött művek szerepeltek. A kiállítás elsőrendű érdeme, hogy olyan válogatott gyüjteményt mutatott be, amely a műértő közönség számára nehezen hozzáférhető. Miután a *Szépművészet* jelen számában összefoglaló tanulmányt közöl *Kopp* Jenő avatott tollából *Rippl-Rónai* művészetéről, a kiállítás e részének részletesebb ismertetése nem szükséges.

Bernáth Aurél újabb képeinek a kiállítása ugyancsak nagy érdeklődést váltott ki. *Bernáth* Aurélt ma a magyar festők legjobbjai között szokás emlegetni, érthető tehát, ha a műpártoló- és művésztársadalom egyaránt nagy várakozással lépett a kiállítási termekbe. Olaj- és akvarellfestmények alkották *Bernáth* Aurél legújabb műveinek kollekcióját, amelyek között erős értékingadozást érzünk. A termeken végigmenve, első érzésünk az volt, hogy ez a kiváló festői készséggel rendelkező művész sokat, túlsokat vívódik önmagával, s festői és intellektuális problémáival. Volt egy pár olaja és akvarellje, amelyeken nekifeledkezett a festésnek, s átengedte magát a festői viziók tiszta örömének. Ezek a művei, elsősorban akvarelljei megkapóak, olykor magukkal ragadják a nézőt. Máskor, sajnos, elég gyakran, intellektuális problémák tartják lefogva ecsetjét. Ilyenkor még a legfestőibb látomásaiba s érzelmeinek legspirituálisabb hullámzásába is belemerevedik az értelem problematikus szemlélődése. Bizvást várható, hogy *Bernáth* Aurél felszabadul mostani, kissé nyomasztó korszakából, s újra nagyobb lendülettel folytatja fejlődését. Művészetének, egész fejlődésének ismertetésére visszatérünk.

KÉT GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁS A MŰBARÁTBAN

A Műbarát kiállítóhelyiségében egyszerre mutatta be újabb festményeinek gyüjteményét *Fáy Lóránd* és grafikai munkáinak gyüjteményét *Szathmáry István*. Együttesükhöz *Zöllei Gyula* csatlakozott három szobrával.

Fáy Lóránd művészete különösen színben és vonalban él. Tollrajzainak vonalai tiszták, lágyak és elevenek, az emberi test hajlékonyságát, rugalmasságát fejezik ki fínom érzékkel és némi érzékiséggel. Festményein a színek gazdag lírája ragadja meg a nézőt: nagy területű színtömegek, szinte zenei összehangolásban, élénk színek bizonyos forróságga, az élénkségükben nem vidámsággal, hanem inkább a vágyakozás fájdalmával átfűtötten, érzelmi tartalommal, mint a mediterrán népek forró dalai. Élvezettel keresi a legsúlyosobb színproblémákat, mint a forró narancsszín találkozását az élénk rózsaszínnel. Egyik festményén — a „Merengő" cimün — a zöldvörös-sárga színösszeállítás problémáját oldja meg mindhárom szín tüzének teljes fölfokozásával, „Fésülés" című festményén

UM NÖVÉNYTANI OSZTÁLYA

a
VI. UTCA 2. SZÁM, II. 17.

ga tekintetes Elnökségének

Budapest
VI. Állatkerti út: 1sz.

kelt b. átiratából örömmel vettem tudomást,
a tájképi szépség és természeti sajátosság meg-
ő Egyesület"-et (alakítani) Örömmel üdvözlöm a Bizott-
teljes siker az egyesület megalakításához.
egyesület alapszabályaiban a természeti rit-
égek mint pld. ritkább, avagy hazánkra jel-
neveretes alkotású fáknak stb. megvédését és

Kandó László

1.

Intérieur

1912. 9. m.

9. l.

77.148/1942.szám.
III.

A székesf
geire 1940. évben utalványo
emlékekről készitett fényké
Felhivom
leltározza és ennek megtört
Egyébként
Budapest,
A mini

mini

A Műemlékek Országos Bizott

Kandó László

l.

Ferk. pzomfoisk. vk

1939-41. 90. l.

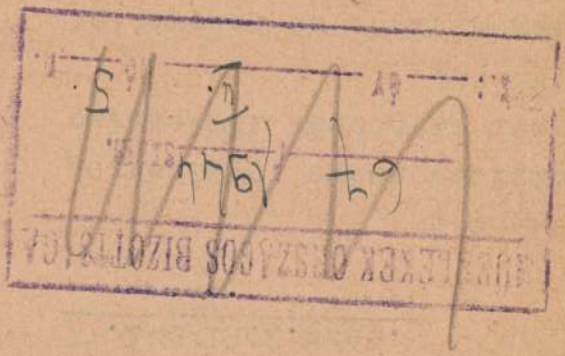

ál is - pályázat hirdetése nél-

venni.

.4. évi március hó 31-én.

A miniszter rendeletéből:

[signature]

miniszteri osztályfőnök.

egyet.ny.r. tanár urnak,

ágos Bizottsága elnöke,

Budapest.

Kandó László

l. Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 97 l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

191 4 évi 11126 számv. sz.

XIII ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Nagy méltóságu

báró FORSTER

a Müemlékek Országos

Folyó évi április h

Kandó László

l.

Ma. 1919. IV. cit.

2. n. 27 l.

Kandó László MDK

festő

kitünt a munkásmozgalom hőseinek, vezetőinek művészi ábrázolásában.

Pogány Ö.Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás I.
Szabad Nép. 1950. VIII.27. 11.1.

MDK

Kandó László

Rákosi portré /kevésbbé szerencsés/

Végvári Lajos: Első Magyar Képzőművészeti Kiállítás.
Festészet VI.
Magyar Nemzet. 1950. IX.3.

MDK

Kandó László, 1886--

Tóparton

Ernst Múz. 59. sorc. 21. l.

MDK

Kandó László, festö

A balatonfüredi szinház.
Faludi Antal.

Bp. Műcs.-OMKT. Nemz. Képzőműv. kiáll. /Kend. M. Kir. Vall.- és Közokt. Min./ 1933 ápr. 19.-máj. 25. Kép. tm. 26. l.

Kandó László MDK

Szinyei Merse Pál jubiláris kiállitás/1945/:

"Elhagyott szinház" o.

M.Heil Olga - Kiss Dezső - Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 221-250.l. 228.l.

MDK

Kandó László, festö
1886-

Balatoni horgászó. Jel. Olf. Lemez.

v. Ernst Muzeum VI. művészeti aukció. Kiáll. 1947
Kat. 17.1. okt. 12-19.

M.D.K.

Kandó László /1886-1950/

382. Vaszilievits János arcképe. Olajf. 145x95 vászon.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 26. l.

Kandó László

MDK

Rákosi Mátyás portréja, olf.

Műcsarnok 1950. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kondó Lánló

szerepelt a szinyei Társaság kiállításán.

PM 1926. I. 24.

Kandó László

Szerepelt a Fiumei Társaság kiállításán.

MN 1926. I. 26.

Kandó László

A megalakult Magyar Képzőművészek Országos Szövetségének elnöki tanács tagja.

PH. 932.V.24.

Kandó László

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Kando László
művei a legjobbak közé tartoznak az
arcképf. T.-nak kiállításán.

m. v.: A Műcs. őszi tárlata.
N. U. 931. X. 18.

Kandó László

(84 sz.) műve a legjobbak közé sorolandó.
(M. Arcképf. T.-nak kiáll.-a.)

(e. a.): A Mücs. őszi tárlata.
Ujság. 931. X. 18.

Kandó László
erőteljes férfiarcképpel szerepel.
M. Arcképf. T.-nak kiállítása.

Kézdi Kovács L.: A Műes. őszi tárlata.
P. H. 931. X. 18.

Kandó László

munkái is kiválnak a sok közül.

Ősi párlat a Mecsarnokban.
Est, 931. X. 18.

Kandó László

képmásai egytől-egyig a természethez ragaszkodó, gondos és kvalitásos munka —

M. Arcképfestők T.-nak kiáll.-a.

Ybl Ervin: Őszi fárlat.

B. H. 931. X. 14.

Kandó László

Horváth Olivér... indulását, az önálló hang megtalálását nehezítette a főiskolai tanulmányai során... kapott naturalisztikus indítás (mestere a Képzőművészeti Főiskolán Kandó László volt)...

Mandöl Zsuzsa: Horváth Olivér
pécsi kiállítása.
Jelenkor XII. évf. 2. sz. 1969. febr., 153. l.

M.D.K.

Kandó László

A müvészek részére megállapitott dijazási ke
retből a müvész ötvenezer pengős dijat ka-
pott "Müvészek ujjáépitési kölcsöne" cimén.

„5o.ooo.- P.-ős dijat kapott ötven képző-
müvész" c.
Szinház, Bp. 1945. szept. 12-18. I. évf.
5. sz. 22. lap

Kandó László

Alkotása, a szfőv.mügyüjteményének kiáll.-án a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Kandó László

Alkotása, a szfőv.műgyüjteményének kiáll.-án
a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Kandó László

Szinyei Társaság jubileumi kiállításán az Ernst Múzeumban munkájával szerepelt.

Új Nemzedék 931. T. 11.

Kandó László

Szinyei-Merse Pál Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban női arckép tanulmányával szerepelt.

PH-931.T.11.

Kandó

Szinyei Társaság jubiláris Tárlatán az Ernst Múzeumban női portréjával szerepelt.

8.ó.-4.-931.-T.11.

Kandó László

III-ik Szinyei kiállításon két vászonával szerepelt.

Az Est 931. I. 11.

Kandó

Szinyei Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

PN.931.T.11.

Kandó László

Szinyei Társaság III. kiállításán az Ernst Múzeumban Női fej és szobák interieurjével szerepelt.

MH.931.T.11.

Kondó László

szerepelt a Magy. Arcképfestők kiállításán.

Mo. 1939. XI. 4.

Kandó László

Budavár. 1940. sept.

Kandó László festőművész, tanár,
XI. Wolf Károly-út 60. 257-467

m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterő

75/1942 szám.

III/2.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének,

Budapest IX.

Kandó László

Fejfi képmás

Repr.

Rát Str 174 d.

Kandó László, festő

Megemlítve. (Tanára volt a Jóiskolán Soltra Elemérnek.)

Tüskés Tibor: Képzőművének műhelyében

1013 – 1024.

JELENKOR, Pécs, 1974. november XVII/11.

Kondó László festő

A kecskeméti művésztelep alapítói közé tartozik.

Telepy Katalin: Kecskemét multja a képzőművészetben.
Művészet, 1971.augusztus - 30.oldal

KANDÓ,festő

Illés Árpád akiskolan a mesterség legfontosabb titkait Rudnay Gyulától tanulta,de szelleme,tehetsége szabadabb légkörre vágyott:igy az utolsó évben Kandóhoz iratkozott be és az ő osztalyaban mar teljesen korrektura nélkül dolgozott. 228.old

S.NAGY KATALIN: Vasi művészportrék, Illés Árpád 226.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

Kandó

a Főiskolán Szalai Zoltán a tanítványa volt.

Dr. M. Kiss Pál: Szalai Zoltán kiállítása

Raptanítás 1970/1-2 48 old.

Kandó

Rudnai és Kandó tanitványaként kezdte Illés Árpád, de mestereitől eltérő stilust alakitott ki.

Dr Maksay: Három kiállitás
Rajztanitás 1969/1 29.old.

Kandó László

Neve megenlítve.

Gaston Diehl: Vasarely – Bp. 1973. 12p.

Kandó László

Iványi Grünwald Béla a Kecskeméti Művésztelep legrégibb, Prohászka József a legidősebb tagja. Révész Imre professzor a fiatal művészeket oktatja aktfestésre irja Kun Imre a művésztelep lakóiról és munkájáról, majd fölsorolja az ott dolgozó művészeket:Olgyai Viktor, Perlrott Csaba Vilmos, Kandó László, Uitz Béla, Pólya Tibor, -a most elhunyt- Csáktornyai Zoltán, Fabulus Elek, Major Jenő, Kmetty János, Dobrovits és Nikolsky orosz festő, aki hadifogolyként került a művésztelepre, itt maradt és magyarrá lett.

A HÉT, Bp. 1921 ápr. 1.
XXXII. évf. 9. sz. 158. lap.

Kandó László

A müvészről csak annyit mond a kritika, hogy aki mindig erős volt, az most sem vesztett erejéből. Sokat fejlődött és azok között van, akik a kiállitás "jól sikerült termését" nyujtották.
Lehel Ferenc: "Az Ernst Muzeum kiállitása" c. kritikáját a Müvészet c. rovat közli.

A HÉT, Bp. 1921. febr. 1.
XXXII. évf. 4. sz. 62. lap.

M.D.K.

Kandó László

Hermann Lipótról készitett rajzot. repr.

Szinházi Élet. Bp. 1921. juli. 3-9. X. évf.
27. sz. 23. lap.

M.D.K.

Kandó László festőművész

A Balatonlelle-i nyaralókról készült riport számol be arról, hogy a művész itt festi képeit a Balatonról, amelyet a riport rajzon is bemutat, de a rajzot nem signálja.

Iván Ede: Lellei kép-... c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. szept. 11-17. X. évf.
37. sz. 30. lap.

M.D.K.

Kandó László

Balatoni és egyéb magyar tájakat állitott ki az Ernszt-muzeum csoportkiállitásán.
A kritika müveit elismerésben részesiti.

Hét piktor egy szobrász c. kritika
Szinházi Élet. Bp. 1922. január 15-21. XI. évf. 3. sz. 16-17. lap.

Komdó László

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

UH 1933. IV. 19.

Kondó László

BH. 1933. IV. 16.

Kandó László

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

NM 1933. IV. 20.

Kondó László

Szerepelt az I. nemzeti színházban.

PH. 1933. IV. 19.

Kandó László, festőm. MDK

295. Táralomnicz. Olf. 65x58. Jelzett.
Illusztrálva a VII. táblán.

Festmények, rajzok, metszetek. - 97. aukció.
Árv. Közl. 1941. márc. 2. rk. sz. - Kat. 28. l.

Kandó László

MDK

Vaszilievits János

Műcsarnok 1924. febr-márc.

MDK

Kandó László

Tábori K: Páris magyarjai. Bp. é.n. 83 l.

MDK

Kandó László festőm.

Spectator: Képzőművészet. Bpesti Szemle, 194o, ápr.sz. 74-8o l.

MDK

Kandó László, festőm.

A Pala-hegység. Jelz. l.j.:Kandó László Carigole 1915 és egy két soros lirás.
Maschinengewehr Stützpunkt..Pala Gruppe

62x54 Lemezpapir.

Ernst Múz. aukc. XVI. 1921. Kat.3o.l.

KANDÓ LÁSZLÓ

Kertrészlet. Olajf.
Domboldal. Olajf.

Képzőm.Társ.1907/8.téli kiáll.kat. 47.oldal

Komdó Lánló

szerepelt az I. nemzeti táblaton.

EK 1933. IV. 20.

Komdó László

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

M. 1933. IV. 20.

MDk.

Kandó László festőművész

A Szinyei Társaság Jubiláris Kiállitásán.

Képzőművészet, 1931. 37. sz. 46. l.

KANDÓ LÁSZLÓ

197. Férfi-arckép. Olajf. Magánt.

KMT 1912. tav. kiáll. kat. 47.oldal

M.D.K.

Kandó László festőművész

"Akik elmentek s akik visszajöttek" c. hiradás közli, hogy a művész visszatért Svájcból s megjegyzi, hogy "...ő volt a davosi hölgyvilág kedvenc piktora."

Szinházi Élet. Bp. 192o. má us 3o.-junius 5.
IX. évf. 22. sz. 26. lap.

M.D.K.

Kandó László festőművész

"kevés képe mind egy-egy ékszer."- irja a kritika az Ernszt-muzeumban kiállitott müveiről s hosszan méltatja művészetét.

A legszebb kiállitás c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1921. január 30.-febr. 5.
X. évf. 5. sz. 23. lap.

Kandó László

A Tanácsköztársaság idején a kecskeméti művésztelep Ernst Muzeumban rendezett kiállitásán müveit bemutatták.

Kós Lajos: A Tanácsköztársaság képzőművészeti kulturája. Bp. 1959. 22 l., 6 kép. /Művészeti szakköri utmutató 1./10.l.

MDK

Kandó László

alanti tanára volt

Ny.Gulyás Jenő kiáll. Főv. Művelődési Ház
1968. szept.

Kandó lánló

1933-ban a kormány megbízásából – protekcióból. Ne, nem a Föisk. zérésére került be tanárnak. Az ujjászervezett Föisk.-ba sehogy sem illett bele. Ehhétként nagyon zokonnuvas volt.

F45. l.

Lyka Károly, Festészetünk a két világháború között. Bp. 1956.

Kaudó László
festőművész

Klebelsberg Kuno gróf kultuszminister a kemzeti szalonban bizottó francia Avant-gardista művészek tiszteletére a kemzeti kaszinóban ebédet adok, amelyen megjelent.

Magyarság
1929 III. 7.

Kemdó László
Istőrmüvész

A neuvaati Szalonban kiállító francia avant-gardista művének tiszteletére a kultuszminiszter a neuvaati Karaimában ebédet adott, amelyen megjelent.

Neuvaati Ujság
1929 III. 7.

ADK

Kandó László

Vaszilievits János arcképe, o.

Főv.Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

M.D.K.

Kandó László, Kerlő

nevét említi Lyka Károly a Szinyei Merse

Társaság kiállításáról irt beszámolójában

Idézve: Magyar Művészet, 1926.I. 1-2. old.-ról
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk.Németh Lajos
Bev. és összeáll. Pernoczky Géza
Bp.1967. Corvina

174. old.

Kandó László

A Képzőmův. Főiskola tanára.

Mendrati Cyság 1937 III. 20.

Kandó Károly

A Képzőművészeti Főiskola tanára

Cyjság 1937 III. 20.

Kandó László

A Magyar Arcképfestők Társasága a kiállításokat elbiráló és rendező bizottság tagjai közé választotta

?.929.X.1e.

Kandó Lástló

Részvételével megalakult a Magyar Arcképfestők Társasága

?.929.X.1e.

Kandó László

Szerepelt a Műcsarnok
nemzeti tárlatán

PH 1933. IV. 19.

Kandó László

Tagja volt a "Magyar Arcképfestők Társasága" tisztikarának.

P.H.929.X.10.

Kandó László MDK

Részlet a Duna vidékéről, olf.

Mücsarnok 1891/92. téli kiáll.

Kandó László MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Kandó László

Ferképzőmfőiskévk. 1937/39. 99.1.

MDK

Kandó László

Kilenc darab Hermann. Színházi Élet 1924.

zpont meginditotta rotaprintes for-

köteteként a

ɔzőművészeti Élete"

mely a Közoktatásügyi Népbiztosság

ı Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es

kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

ıadványai közül kapható

k 1954-55."

zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

ı a Művészettörténeti Dokumentációs

Kandó László

Kiállít

PH. 1931. IV. ii.

Kondó László

állandó művásárt rendez festményeiből

a TG. meghívója, NÚ 1931. IV. 8.

Kenda Lásztó

Polyák Antal, tanár.

Kandó László MDK

Faludi Antal, repr.

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Kondó László

A balatonfüredi szimfónia

Faludi Antal

Kandó László MDK

A balatonfüredi szinház

Faludi Antal

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Kandó László festő

e.a: Arcképkiáll. a N.Szalonban. Ujság, 1939.
nov. 4. 5.l.

Kandó László MDK
1886-1950

Résztvett az 1950.évi Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson/az "Okonzervativok" között emlitve/

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.67.l.

MDK

Kandó László, festő.

Nagybányai zérzlet.

Szent György Céh M. Am. és Gyűjt. Egyes. 15. aukc. - Kat. 323 l.

MDK

Kandó László, festő,
(mesterkéletlen biztos előadás).
Arcképe (a tárlat egyik legjobb
ilyen témája műve).

Műcs - Nemz. képzőmův. kiáll. - Magy. Szemle 1933.
XVIII. 2. - 164. l. - Gerevich

MDK

Kandó László, festő

legjobb alkotásaival szerepel.

„Tamás Galéria" kiáll. - 1931 ápr. 9. Bp. Term.

MDK

Kandó László, festő

Kunst Mus. XVIII. Csop. Szám. 1922 jan. – „A Műbarát" 1922.

II. évf. 1. sz. 22. l.

MDK

Kaudó László, festő.

Műtermem sarok, festm.
Arcképtanulmány, "
Ruhacsendélet, "
Kihar után, "
Fürdőkabin a Balatonon, "
Karácsonyfa, "

Ernst Múz. kiáll. i. 45. – XV. Csop. kiáll. – 1921. jan. – Jegy. 16. l.

Kaudó László, festő.

UDK

Interieur,

of.

Nemz. Gal. - Szinyei Társ. VII. Kiáll. - 1940 jan.-febr. Jegyz.

18. l.

Kandó László, festő. MOK

Virágzó bokrok. festm.

Balaton "

őszi reggel a Balatonon "

Ernst Muz. 51. kiáll. - XVIII. Csop. kiáll. - 1922 jan.

Ernst Muz. kiadv. 15. l.

C59 18

Kandó László, festő MDK

Buzakeresztek festm.

Erdő széle "

A salzburgi püspöki palota vörös terme "

Homoros út "

Lellei táj "

Halászbárka "

Ernst Mus. St. Kiáll. - XVIII. Csop. Kiáll. 1922 jan.
Ernst M. kiadv. 11. l.

C 59 18

MDK

Kandó László, XX.sz.

Tátralomnic

Ernst Muz. auke. XVII. 1921.

19 l.

MDK

Kandó László, sz. 1886.

A sportpavillon

Ernst Muz. aukc. 45. 193o. 19 l.

MDK

Kandó László

Balatoni táj

Ernst Muz. 29. aukc. 1924. 23 l.

asisakkal, a homlokzat szélén voluták.
rang, 174o. Épült 18o5-ben.

n. 1908, 29.l — Tombor Ilona, 1952)

MDK

Kandó László festőm.

d.r: Két kiállítás. Függetlenség, 1937.márc.21. 8 l.

MDK

Kandó László,

1906-ban az iskolában dolgozott

A szabadiskola ideje. /1903-1912/. 82.l.

MDK

Kandó László

Erdő mező, of.

Interieur, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 14 l.

NDK

Kandó László

Városi látkép, fm.

Ernst Mus. Akxxmmm 44/b. aukc. 16 l.

MDK

Kandó László

Tátra-Lomnicz. of.

Árv.Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

29. 1.

MDK

Kandó László

Uzsonna a szabadban, of.

Ruhafogas, of.

Árv.Közl. 1910.dec. 7.rk.sz. 96.sukc.

25 l.

MDK

Kandó László

Ruhafogas, repr.

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96. aukc.

IX. tábla.

MDK

Kandó László, festő

53. Balatoni nádas. Olf.

57. Kertrészlet. "

61. Mosdó. "

Bp.Műcs.- "A Magyar Művészetért".Képzőmüv.Kiáll. 1942.
Jun.6.-22. Kat.6.l.

MD K

Kamió László, festö

Rákosi Mátyás portréja. Olf.

Mücsarnok.-I.M.Képzöm.Kiáll. 1950. Kat. 5.l.

MDK

Kandó László festő.

Fogas. Olajf.
Müteremsarok. "

Műcsarnok. IV.Képzőművészeti Kiáll. "A Magyar Művészetért".
1943. máj.16-30. Kat. 6.1.

Kandó László festőm.

Szinyei Merse Társ.kiáll. Szépművészet, 1942. 3.sz.

62 l.

MDK

Kandó László

Elhagyott szinház, of.

Szinyei Merse Pál Társ. jub. kiáll. 1945. nov.

MDK

Kandó László

Zsilinszky-arcképe a Műcsarnok tav.tarlatan.

/Kézdi./ :Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.l. 4.l.

mdk

Kandó László

„a realizmus mestere"

Szerk: Demeter S. A Fészek

Budapest 1962, 119. l

MNK

Kandó László

a Céh művésztagja, festő

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. N.Szal. 1939. márc.

3.1.

.

M.D.K.

Kandó László festőművész

A "Pünkösdi királynő választás"-hoz kérték fel a művészt más magyar művészekkel együtt zsüritagnak.

Színházi Élet Bp. 1926. ápr. 28-május 1.
XVI. évf. 17. sz. 28-29. lap.

MDK

Kandó László, festőm.

Uzsonna a szabadban. Olf.

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.mk.sz. 40.l.

MDK

Kandó László

Farkas Z.: A Képzőm. Főisk. kiállitása. Magyar Müvészet 1937. 187.l.

MDK

Kandó László

Képzőművészet 1929. 24. sz. 224.l.

MDK

Kandó László, festöm.

Tátra-Lomnicz.	Olf.	Jelz.
Uzsonna a szabadban.	"	-

Árv.Közl. 1940. 1.rk.sz. 26.1.

Kandó László MDK

Szinyei emlékünnepély, Szinyei Társ. Akadémia.
1941. febr.

MDK

Kandó László

Kampfőiskola. 5.1.

MDK

Kandó László

Lyka K: Mücs. téli kiáll. Uj Idők 1907-8.
9.sz. 214 l.

MDK

Kandó L., tanár

Mücs. Képzőm.Főisk. kiáll. 1937.

MDK

Kandó L. tanár

Ferképzőmfőiskévk 1936/37.

261/158
ILLÉS Béla: Pipafüst mellett ... Irások irodalomról, írókról, könyvekről, szinmüvekről, filmekről, képzőmüvészetről. (Összegyüjt., szerk. Jász Berényi József.) [Bp.] 1967, Szépirod. K. 660 p. 23 cm.

262/161
ILLÉS Béla: Szivárvány. Szinmü. [Bp.] 1959, Szépirod. K. 110 p. 17 cm.

263/162
ILLÉS Béla: Történelmi lecke. Cikkek, tanulmányok. [Bp.] 1952, Müvelt Nép. 204 p. 19 cm.

264/163
ILLÉS Béla: Varázsló inasok. [Elbeszélések.] (Vál. Kónya Ju-

KANDÓ László festő

háza volt Boglárlellén haláláig 1950-ig. Később a házat Farkas Ferenc igénylte ki Kossuth-dija kapcsán.

Laczkó András: Tallózó. Somogy, 1988 2.sz. 57. p.

MDK

Kandó László

Utcarészlet, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

113 l.

Kandó László

festő

1889. Budapest.

1. Falurészlet Fehérmegyéből.

Olajt.

Téli Kiállítás 1889/90.

1890. Budapest.

(184) Parasztudvar. Olajt.
250 ft

Téli Kiállítás 1890.

1891. Budapest.

(339) Részlet a Duna vidékéről. (Fehér megye) Olajt.
400 ft

Téli Kiállítás 1891/92

1892. Budapest.

(122) Férfi arckép. Olajt
K. S. Kir. főrigyész tulajdona

Téli Kiállítás 1892/93

Gerhardt Alajos

fest.

MDK

Kandó László

Női arckép, of.

KMT 1912. tav. kiáll. 53.l.

Kandó László,

1907-ben az iskolány kivül dolgozott.
1908-ban " " " "
1909-ben " " " "

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 84.1.85,86.

MDK

Kandó László festő

Mücs. tav.kiáll. Vasárnapi Ujság, 1914.
14.sz. 269-71 l. képpel

M.D.K.

Kandó László

"Iványi Grünwald Béla, a piktorok mestere, 49 éves korában. Rajzolta emlékezetből Kandó László" aláírással rajz.

Iván Ede: A kecskeméti müvésztelepen.
Szinházi Élet. Bp. 1918. juli 28.-aug.4.
VII. évf. 30. sz. 18. l.

MDK.

Kandó László: "Női arckép" /festőművész/
/:Műcsarnok tavaszi tárlat:/

Ország-Világ 1912. 527. l.

M.D.K.

Kandó László.

Nagybányai festőművész több művésztársával együtt memorandumot adtak be a városi tanácshoz, hogy a festőiskola milyen feltételek mellett volna továbbra is fenntartható Nagybányán.

A nagybányai festőművészek memoranduma.
Városok Lapja. 1909. 4. évf. 43.szám. 5.old.

Kandó László

M.: "A téli kiállitás" c. beszámolójában felsorolja a Mücsarnokban rendezett tárlaton szereplő müvészek között az ifju müvésznemzedék tagjaként a müvészt.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. 778-779. lap.

Kandó László MDK

Falurészlet Fehérmegyéből, olf.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

Kandó László MDK

Parasztudvar, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

MDK

Kandó László

Portrait-tanulmány a harctérről. Repr. 299.l.
Portrait-tanulmány a harctérről. Repr. 300.l.
Portrait-tanulmány a harctérről. Repr. 301.l.

Művészet, 1915.

Kandó László

A felsorolt művészek figyelemreméltó sorozatokat mutattak be azon a kiállitáson, melyet Felvinczi Takács Zoltán ismertet: "Kecskeméti művészek az Ernst Muzeumban" cimmel. Csáktornyai Zoltán, Kandó László, Kardos Böske Kovács Gina, Heller Andor.
Kandó Lászlót a "kecskeméti Börcsök Samu"-nak nevezi a kritika.

A HÉT, Bp. 1919. jan. 26.
XXX. évf. 4. sz. 63. lap.

Kandó László

Zádor István, Czencz János, Székely Andor, Kövér Gyula, Katona Nándor, Mednyánszky László, Glatz Oszkár, Karlovszky Bertalan, Szlányi Lajos, Vidodszky Béla, Kléh János azok a müvészek, akik komoly és önfeláldozó munkájukkal pályájukon eredményeket értek el, -irja a felsoroltakról J.P.: "Tavaszi kiállitás" cimmel a Mücsarnokban szereplők közül kiemelve őket.

A HÉT, Bp. 1914. ápr. 5. XXV. évf.
14. sz. 223. lap.

Kandó László

Egy „végtelenül elegáns, ragyogóan szép, női portréval" szerepel a müvész a Mücsarnokban rendezett kiállitáson, melyet Jean Preux: Tavaszi kiállitás cimmel ismertet.

A HÉT, Bp. 1912. ápr. 28. XXIII. évf. 17. sz. 278-279. lap.

Kandó László,

Littkei Antal, Kádár Béla, ifj. Lechner Ödön, Pap Emil, Juszkó Béla, Zádor István, Plány Ervin, Kiss Rezső, Királyfalvi Károly, Vészi Margit, Cserna Rezső művészeket a Mücsarnok tárlatára "nagy kegyesen bebocsátották, mert "hóbortos"-nak nem talált tagjai a legujabb nemzedéknek, /szövegközti idézet a kritikusé/ akik megérdemelnék, hogy kongeniális emberek társaságában", szebb környezetben szerepeljenek a nyivános tárlatokon,-mint Tövis: "A téli kiállitás" c. beszámolójában megállapitja, a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1909. nov. 21. XX. évf.
47. sz. 778-779. lap.

Kandó László

T.I-né arcképe, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

E. Kandó László

MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Kandó László

Műveivel szerepelt az Ernst-Múzeum jub.kiállitásán.

N.U.932.V.31.

Kandó László

Múveivel szerepelt az Ernst-Múzeum jub.kiállitásán.

N.U.932.V.31.

Kandó László MDK

Mükerti ut, olf.

Parkrész, olf.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Kandó László, festöm.

a fiatalabb arcképfestök közül való . Szerepel egy erösen amerikai izü elrendezéssel szép szinekböl felépitett, ügyes ,nöi arcképpel.

Repr. 338.1.

Farkas Zoltán: Tavaszi tárlat a Mücsarnokban. Vas.Ujs.1912. 59.évf. 17.sz. 337.l.

MDK

MDK

Kandó László, festőm.

131. Rakovszky Iván országy. képviselő arcképe. Olf.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 46.1.

Kandó László MDK

Női arckép, repr.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Kandó László

20 Kandó László: Női arckép.

KMT 1912. tav. kiáll.

379 Papp Bertalan: Az utolsó korty.

Kandó László (1886-1950)

Vaszilievits János arcképe.
Olj f. 145x95 vászon. Ltsz:18.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Kandó László

Utcarészlet, of.

Késmárki részlet, of.

Tájkép, of.

Műcsarnok 1909/10. téli kiáll. kat. 46.l.

MDK

Kandó László

Kertrészlet. Olajf.
Domboldal. "

KNT 1907/8. téli kiáll. 47.1.

KANDÓ *László*, festő, * Budapest 1886 jún. 14. Párizsban a Julian-akadémián Jean Paul Laurens vezetése alatt tanult, nyaranta pedig Nagybányán dolgozott. 1912. a kecskeméti művésztelep tagja volt, azután Budapesten telepedett le, hol 1907 óta többnyire naturalista arc- és tájképekkel szerepel a tárlatokon. Hadi festő is volt. 1921. és 1922. az Ernst Múzeumban rendezett kollektív kiállításokat. Női arckép és Lellei részlet c. képe a Szépművészeti Múzeum, Vaszilievits János és Radocza János arcképe c. olajfestménye a főváros, Lukács László arcképe a belügyminiszterium tulajdona. 1933 óta a képzőm. főiskola tanára.

E. G. I. 5241

Kő Kalapács VII. 244.

Kandó László

Keivai XXI. 487. l.

Kandó László

l.

Lex Magyarország

273. b. l.

$$\frac{1}{2}\cdot 2\cdot 2\cdot \frac{1}{2}\cdot 1$$

$$\frac{1}{2}\cdot 2\cdot 2\cdot \frac{1}{2}\cdot 1$$

Kandó László

festő

Műcs. kiáll. 1907-től

Pipics 115. l.

Pécs, cubic

125, 130,

Kandó László

Thieme Becker

XIX. 571. l.

(Lyka)

EUROPA RT.

Tájék

Folyó év február hóban a következő kiad

Magyar Nemzet	II. 1.-től II.
„ „	II. 1.-től II.
Film, Szinház, Irodalom	5, 6, 7
Képes Sport	5, 6, 7
Magyar Rejtvényujság	5, 6, 7
Sztár	2. szá
Magyar Nők L	
Mit tesz egy k	
Metropolis	
Fekete gyertyá	
Az arisztokrác	

FONTOS T

1.) Az elszámolási iv **postán** küldendő

2.) Csak igazolt hiányt ismerünk el. Min azonnal közölje.

3.) A példányszámot úgy szabályozza, ho

4.) Remittendáját jól csomagolva küldje. feladó nevét és helyét irja rá.

5.) Az elszámolási iv adatait ne javitsa. I

6.) Elszámolásaira, annak pontos számfejt

7.) Az elszámolási ívvel egyidőben adja f

Kandó László, festő, szül.

1886. VI. 14. Budapesten. Párisban és Wagyházán tanult, 1912. a kecskeméti Műveritelepen dolgozott, azután Budapesten telepedett le, hol 1907 óta többzire arc- és tajképekkel vesszet.

Kandó László

a háboru kezdetétől
a sajtóhadiszállás tagja
volt.

A többiek csak
hadifestők

Medyanszky
Vaszary János
és Vadás Miklós
kivételével

Somogy vármegye VI. 226, 227

Kandó László

1912. a Kecskeméti mú-
vésztelep tagja

Puskák V. 190.

Kandó László

Műcsarnok
1907-8. téli tárl. 387, 385
1909. tav. tárl. 410. Fiume.
1909-10. téli tárl. 293-295
1911. tav. tárl. 269, 280, 282
1912. tav. tárl. 20, 197, 292
1912-13. téli tárl. 131.

Id. Kandó László
1913-14. téli tárl. 81.

⊥ a Határozottság

allegoriája.

em) be ~~köz~~ néz és megelégedetten szemléli,
és a ~~kard~~ (~~bárd~~ képviselője egymással kezet
ját Magyarország czimerével ékesitett paj-
~~asztott~~ jogaron nyugtatja, fejét szent
laja vállaira omlik, pánczélinge testére
lástját térdeire vetette. Balról a babérko-
térdére ereszkedik és jobbról a kardot tartó had-
kettő ⊤ meztelen és köpenyüket (~~mindkettőt~~ ~~kaftan~~ ~~akaszva~~
jakon
s pálmaág hever.

i 346 : 203 cm.

Julán középütt lévő fresko eredetije.

ki előterjesztésre 1898. XII. 31-én kelt
vétetett (384/98), a vételár elszámol-
18/99), az elszámolást 1900. III. 4-én a
l (III/900).
ztott 1900. XI. 5-én (550/900)
b)/900

Kandó László

festő

r. 1886.

wid

z

Krück I. 596.

Reviczky Péter II. 34.

204.

1904. május 14.

A borsod-miskolczi kőzművelődési és múzeum-egyesület pénztárnokának: az 1903. évi áll. segély felhasználásáról adott jelentés el nem fogadható s ezért új jelentés és a maradvány felhasználására részletes terv kéretik. (203/1904.)

Kandó László

Nagybányai kiáll. kat. 1912

82

Csipke, brüsszeli III. 223

Kandó László

kol. kiáll.

Az Ernst Múzeum kiállításai. XVIII. csop. kiáll.

Budapest, 1922.

Vaszabla, népvándorláskori VIII. 151.

Kandó László

1919. a kecskeméti
művészek kiállitá-
sán szerepelt 3 képpel
az Ernst muzeum
kiállitásán

Porva k. n. V. 195.

Kandó László

1921. Roll. Kiállítás

Construct

Terített asztal.

265. Abraham van Beijeren.

Kandó László

1916. jan. sajtóhadiszállás
kiáll. IV-szalon.
18 mű. többnyire cenzurája
archájak -

Veszprém vármegyei Múzeumegylet

X. 160.

Kandó László

Nagybánya 1912

124

Ung vármegye VI. 226.

Kandó László

Nagybányai k. k. 1912

86

Torontál vármegye VI. 225.

Kandó László

Nagybányai k. k. 1912.

85

Radisics Jeno' IX. 89

Kandó László

Nagybányai kiáll kat.
1912.

84

Római bronz szobor részlete IX. 117

Kandó László

Rejci a képm-

Muzeumban.

Laindrsa a szentgrót-polgárvárosi
leletből Tt. 134.

Kandó László

Művészet 1915. 298–301.

Magyar Művészet
1925. 60
– 1926. 2; 19. 201
– 1928. 400

Székely Nemzeti Múzeum műtárából

1913-ban VIII. 168—176.

Kandó László, (sztregovai) festő; szül. 1886 junius 14-en Budapesten.
1904-1907-ig Párisban az Academie Julianban Jean Paul Laurens vezetése alatt tanult, nyaranta pedig Nagybányán dolgozott.

A művész közlése nyomán.

Kandó László, (sztregovai) festő; szül. 1886 junius 14-en Budapesten.
1904-1907-ig Párisban az Academie Julianban Jean Paul Laurens vezetése alatt tanult, nyaranta pedig Nagybányán dolgozott.

A művész közlése nyomán.

Kandó László

U.857

Kandó László

Műcsarnok

1914. tav. kiáll. – 339, 463

1916–17 téli kiáll. 312

1917–18. téli kiáll. 183, 184

1927. tav. kiáll. 111, 147, 153

1927. magyar táj 349, 367

Széchenyi Zsigmond gróf VI. 1

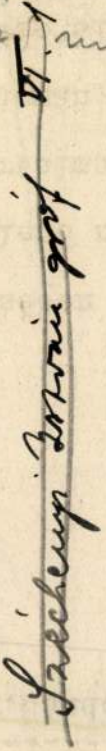

RAK ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐSÉGE.

VIII.Fhg.Sándor u.13.I./

erkesztésében és kiadásában megjelenő
er megjelenő népszerű természettudomá-
einek tartalmassága, sokoldalusága és
mészettudományi folyóirataink között
im vezetése alatt álló intézet számára
n ajánlom, azzal, hogy a folyóirat a
is megrendelhető.
ül a kiadóhivatalnál /Budapest, VI.
fizetni és pedig egész évre 10, félévre
tői a Darwin-könyvtárt, melynek eddig

Kardos László

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 60
1926. 2, 19, 301
1928. 400
1931. 14, 535
1929. 643
1933. 379

Lukács László v. belügyminisztert ábrázoló kép a belügyminisztérium tulajdona.

apján babérgalyak képeznek díszt.

1907.

ipe.

ly en perenü dombormü, ~~mely~~nek előlapján

fordult an és arczélben ~~van~~ ábrázol-
za hosszu, állon viselt szakálla
Öltözete: álló gallérú ing, nyak-
Felirata: a CLAES ADOLF ADELSKÖLD.
~~itett~~ es ~~fres~~ hátlapon ~~=~~ körirat képen:
HOLM.

5:4.5 cm.
ar 24-iki 7738 sz. leirat alapján

-129

19

420

Kandó László

Radocza János arcképe

olaff

Tm. Bp. 1932

Rigaud Hyacinthe.

3047

42. Fr. Amerling.

(Sz. Bécsben 1803. április 14-én. † ugyanott 1887. január 14-én.)

Arczkép-tanulmány.

A képen két női- és egy gyermek- meg egy férfifej látható balra fordúlva. Az előbbiek háromnegyed és az utóbbiak egész arczélben ábrázolvák. A nők kőzül a tulsónak simára fésült, szőke haja kissé fürtözött s szeme barna; az innensőnek feje pedig fehér kendővel van bekötve, fölfelé tekint, fekete haja dúsan fürtözött, szemöldöke barna, szeme kék. A szőke fiucskán innen levő családfőnek rövid haja deresedik, szemöldöke barna, szeme szürke, bajusza nyirott, leborotvált álla körül szakált hord. Fekete nyakkendőjé csokorra kötött, mellényé ki van vágott, kabátja fekete és lehajtott gallérú felöltőjé sárgásbarna. A négy fej akkép van elhelyezve, hogy a hölgyek fölül balra, a férfiak alól jobbra képeznek csoportot.

Vászon, méretei 70 : 85·5 cm.

1893: VII. 389. — 1894: VII. 42. — 1895: VII. 42. — 1896: VII. 42. — 1897: VII. 42. — 1898: VII. 42.

Vétetett 1893-ban.

753

Kandó László

[illegible]

[illegible] Szi 31.1.

Kandó László

"Apponyi Albert gróf" portréja komolyan megfestett kiváló mü, melyet Kandó László készitett,

Igen sikerült munka Szlányi Lajos vásári képe.

A renaissance hangulatát ébresztgeti abszolut müvészi eszközökkel Gulácsy Lajos két festménye,

"Hegedü" és "Fésülködő nő" c. igen kedves müvek Barta Ernő munkái.

A kritika elismeréssel méltatja a "Tavaszi tárlat"-on bemutatott alkotásokat és a fentieken kivül felsorolja a kiállitáson szereplő többi müvészt is a „Cyrano" sign.-val jelölt közleményben.
A müvészneveket lásd: Ligeti Miklós nevénél az alanti jelzet mellett.

ÉLET, B p. 1914. ápr. 12. VI.évf. 15. sz. 469, 474-475. lap.

Kandó László

Benczur Gyula: "Ikervári krizanthem" c. kép
Beszédes J. László: "Tárogatós" c. szobor
Glatz Oszkár: "Az iga" c. kép
Jendrassik Jenő: "L.A. kisasszony arcképe"
Kandó László: "Női arckép"
Kiss Rezső: "Anya gyermekével" c. kép
Markup Béla: "II. Sándor cár pályamű főalakja" c. szoborművű
K. Spányi Béla: "A csókai kőhid" c. kép
Telcs Ede: "S.A. uriasszony" mellszobra
Udvary Géza: "Dante Alighieri arcképe"
A felsorolt művészek alkotásait bemutatja a lap.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1912. május 5. IV. évf. 18. sz. 564,565,568,569,572,573,574,575,577, lap.

Kandó László

A Mücsarnokban rendezték meg a "Tavaszi kiállitás"-t, melyet Margitay Ernő ismertet. A felsorolt müvészek nagy részének csak a neve szerepel, ami magában véve is fémjelzi a tárlatot, mint kritikus megjegyzi.
Falus Elek, Perlrott Csaba, Szinyei-Merse Pál, Mednyánszky László, Bednár János, Szenes Fülöp, Jávor Pál, Pentelei Molnár János, Rákosiné Geöncz Ilona, W. Gyenes Gitta, Kandó László, Mányai József, Basch Gyula, S. Kalivoda Kata, Glatter Armin, Kernstock Károly, Vaszary János, Iványi Grünwald Béla, Benczur Gyula.

Kandó László:tudást és müvészetet tanusit minden munkája, -irja Margitay Ernő kritikájában.

ÉLET, Bp. 1912. május 5. IV. évf. 18. sz. 566-567. lap.

Kandó László

"Apponyi Albert gr." arcképét bemutatja a l lap a Mücsarnokban rendezett kiállitásról. Kandó László müve.

"Pihenés" c. kép fiatal olvasó nőt ábrázol. Spányik Kornél festménye.

"Majálison" c. képét az ÉLET számára festette Litkei Antal.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1914. május 3. VI. évf. 18. sz.
" " " " 17. " " 20. "
" " " " 31. " " 22. "
555, 616, 689. lap.

Kandó László

Klammer Mariska, Kim Frigyes, Katona Nándor, Karlovszky Bertalan, Kandó László, ifj. Kampis János, Jakab Zoltán, Hende Vince, Gulyás János, Gulácsy Lajos, Glatter Gyula, Germány Elemér, Ferenczy Károly, Dobrovic Péter, Burghardt Rezső, Bosznay István, Beszédes J. László, Berkes Antal, Benczur Gyula, Barta Ernő, Baróthy Major Jenő, Barkász Lajos, Bánsághy Vince, Zombory Lajos, Zádor István, Vidovszky Béla, Vesztróczy Manó, Vastagh Géza, Várady Gyula, Szmrecsányi Pajtás Ödön, Szlányi Lajos, Reményi József, Stetka Gyula, Rottmann Mozart, Pentelei Molnár János, Páldy István, Nádler Róbert, Moldován Béla, Mednyánszky László, Marton Ferenc, Ligeti Miklós, Leidenfrost Sándor, Lechner Ödön, Körmendi-Frim Jenő, Kozma Lajos, Kléh János a Műcsarnok Tavaszi tárlatán szerepeltek müveikkel.

ÉLET, Bp. 1914. ápr. 12. VI.évf. 15. sz. 469, 474, 475. lap.

Kandó László

A Kecskeméti Művésztelep tagjai mutatták be müveiket az Ernst Muzeum nyolcadik kiállitásán . A kritika m. sign.-val értékeli a tárlaton szereplő alkotásokat:
Kandó László: "Kecskeméti táj"-a "művészi felfogásban komoly, rajzában biztos, Szineiben finom. Müvei közül ez a legszebb."
Pólya Tibor: "karikaturái tele vannak humorral, de sulyos rajzhibákkal küzködik."
Paraszt témáit elismeri, "cirkuszi lapjai izléstelenek."
Az iparművészetet két nő képviseli:
Kovács Gina: „kerámiái jók és finomak."
Kardos Böske: "textilmunkáinak szine, kompoziciója, technikai megoldása kitünő."

Élet, Bp. 1919. febr 2. XI.évf. 5. sz. 115.lap.

4168. Kandó László.

Sz. Budapesten 1886 június 14-én.

Női arcképe.

Egy egész alakban látható, balrafordult és kék bélésű felső öltönynyel letakart támlásszéken ülő hölgyet ábrázol, kinek ölében prémmuff van, a melyet jobb kezével fog és a melybe bal kezét beledugta. Hullámos haja szőke, szemöldöke és szeme barna. Fehér gyöngyfüzér-nyakéket és jobbján arany-karpereczet hord. Öltözete: széles karimáju kalap tollakkal és kivágott rózsaszínű estélyruha oldalt csokorral, elején fehér-fekete csíkú betéttel és hátul szalaggal, melynek sárga végén hosszú piros rojt lóg. A háttér szürke. Jelzése alól balra: »*Kandó 1912*«.

Vászon, méretei 182 : 121·6 cm. — Lelt. sz. 4168. — Vétetett az 1912 május 17-iki 66043 sz. leirat szerint 2000 K-án (1167–912). — Kifizettetett 1912 junius 7-én (1234–912). — Elszámoltatott 1912 július 8-án (1445–912). — Az elszámolásra nézve lásd a 31993–912 szvsz. előadmányt.

III

842 (4168).

977 (86).

Marosvásárhely

Vét. 1912

Dr Lázár Béla:

HŐSÖK GALÉRIÁJA

Soha ilyen nagy időket, mint ezt a mostani világfelfordulást. Mindekinek miden energiájára szükség van, hogy le ne gyűrjenek ellenségeink. Szinte érezzük a történelem szelét, mely mindenkit, valaki csak aktiv vesz részt ebben a népek erőpróbájában, körülölel. Nemcsak a nagy tények és azok dokumentumai, de minden kicsi emlék, mely megvilágítja a nagy világtusát, százszoros érték lesz utódaink szemében. Érzik ezt a hadvezetőségek minden oldalról s tudják, hogy ebben az emlékmegőrzésben mily nagy szerepe lesz a művészetnek. Művészek lepik el a frontot és rögzítik meg a küzdelem fázisait. Londonban és Berlinben, Bécsben és Párisban egymásután nyílnak meg kiállítások, melyek a front mögött folyó művészi munkát mutatják be. Persze mindez csak kostoló, az igazi kiállítás a háború után lesz. Legyen szabad remélnünk annak internationalis voltában. Ha elül a vihar talán elszáll a gyűlölet is. Az emberek ráeszmélnek, hogy ennek a mostani lázálomnak nem lehet és nem szabad megrögződnie. A béke meg fogja hozni a nagy felébredést is a gyűlölet mákonyálmából. De akárhogy lesz is, — mindenesetre szorgos szükséglet, hogy mi ebből a küzdelemből, a művészi versenyből sem maradjunk ki. Hadvezetőségünk megadta a módját annak, hogy művészeink a front mögött dolgozhassanak. A «Művészet» már hozott ebből a munkából néhány példát, — most újabbakat mutat be.

A fiatal arcképfestő, Kandó László rajzait. Meg mindnyájan emlékezhetünk Kandó első felléptére a Műcsarnokban stb. Folytatását lásd a komplett példányban.

KANDÓ LÁSZLÓ

PORTRAIT-TANULMÁNY A HARCTÉRRŐL

 – 2991. Művészet 1915.

HALL
A HÜVÖSVÖLGYI MÁRKUS-VILLÁBAN

TERVEZTE
JANSZKY ÉS SZIVESSY

Kandó László

lásd

Ki-kicsoda?

388. l.

NYOMTATVÁNY

Budapest

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután 1/2 6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

UJ IDŐK SZERKESZTI HERCZEG FERENC

XXXVI. évfolyam, 45. szám
Budapest, 1930 Halottak Napja

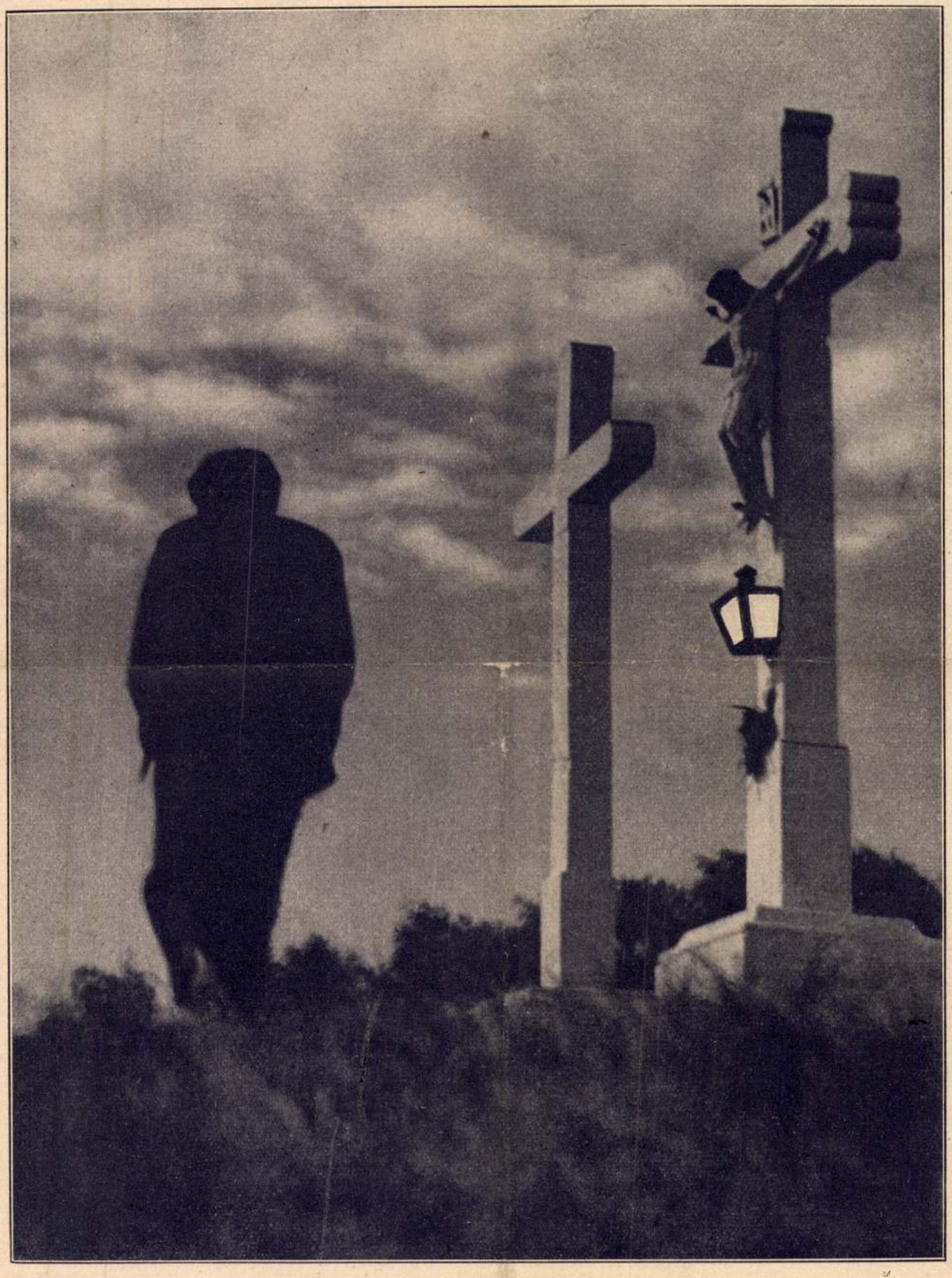

Vadas Ernő fényképe

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Andrássy-út 16.
Telefon: Aut. 266—83, 245—09.

Ára 50 fillér

HERCZEG FERENC

MŰVEINEK JUBILÁRIS, GYŰJTEMÉNYES DÍSZKIADÁSA

64 MŰ 40 KÖTETBEN

Famentes papíron, valódi aranynyomású egészvászonkötésben

320 pengő

CSATHÓ KÁLMÁN

ÖSSZEGYŰJTÖTT MŰVEINEK DÍSZKIADÁSA

18 MŰ 12 KÖTETBEN

Famentes, hófehér papíron, könnyen olvasható, modern, művészi betűkkel nyomva, díszesen aranyozott félbőrkötésben ára

120 pengő

Megjelent a

Petőfi Társaság könyvei-nek nagysikerű

ujabb sorozata

Farkas Imre: öreg diák visszanéz.
Hegedűsné Jókai Jolán: Jókai és Laborfalvi Róza.
Pekár Gyula: A tízezermérföldes sárkány.
Szöllősi Zsigmond: Üvegház.
Vojnovich Géza: Képek a nagy képeskönyvből.
Lírai anthológia.

Hat kötetben, díszes aranynyomású félbőrkötésben

48 pengő

SZEDERKÉNYI ANNA

MŰVEINEK GYŰJTEMÉNYES KIADÁSA

1. *Amíg egy asszony eljut odáig.*
   Laterna magica.
2. *Amiért egy asszony visszafordul.*
   Hill Márta.
3. *Lázadó szív.*
   A legtisztább víz.
4. *Lángok-tüzek.*
5. *Döcög a szekér.*
5. *A Mária Annunciáta villában.*
6. *Sorsok, ha találkoznak.*
   Az ismeretlen fiatalember.
7. *A végzet és egy rongybaba.*
8. *A nagy nő.*
9. *Van ilyen asszony is.*
   A tengernek egy csöppje.
10. *A padlás meg a halál.*

16 mű 10 kötetben, famentes papíron, szépen aranyozott selyemvászonkötésben

80 pengő

100 pengős bolti árig 12 havi részletfizetésre, 100 pengőn felüli rendelésnél, a legkisebb havi részlet 10 P.

Megrendelési szelvény a boríték 4. oldalán!

Kandó László

Pest- 1983 jún. 29. a VII. f. o-ba rendes tanárrá kinevezték.

Kandó László VII. f.

Ferkèpzomfoiskèvk 17.l

Tárgy: fényképészeti laboratórium fölállítása és berendezése

2 darab mellékletet

IV

Kandó László

Revai XX. 445. l.

Kandó László

KANDÓ LÁSZLÓ,
festőművész. Rendes tanárrá
kineveztetett 1933. évi június 29.

Képzm. Főisk. Évk.
1936/37. 64. l.

KANDÓ LÁSZLÓ: DR. JESZENSZKY SÁNDOR.

3*

19 .P.

Magyar Univerzet 1926

Tudjuk: merész állítás. Merész dolog művészi termékeket összemérni. És mégis: meggyőződésünk és nem csak a miénk.

Már több ízben elhangzott a vélemény, hogy a Pollack, a Hild „palatinus-stílusa" frissebb, melegebb, művészibb, mint a külföldi, tudákos klasszicizmus.

Csak nemrégiben olvashattuk e lapokon annak meggyőző kifejtését, hogy Fessl romanticizmusa túlnő monumentalitás és művészi invenció dolgában a külföldi példákon.

Tegyük hozzá: Ybl Miklós toronymagasságban áll a külföld renaissance felhigításai fölött (Raschdorff berlini dómja — és a Bazilika. Operaházunk — és a külföldi operák.) Még talán Sempernéi is erősebb, elevenebb, hatalmasabb.

És végül: a szecesszió idején a Lechneréhez hasonló súlyú jelenséget odakinn alig találunk.

Mindez, tudjuk, merész állítás. Művészeti termékeket, ismételjük, nehéz összemérni. Építészetünk esetében meg merjük tenni mégis. Mert itt nem egyfajta vélemények állnak egymással szemben.

Mondottuk már, hogy a XIX. század építészete sivár. A külföld felismerte róla, hogy nem frissen nőtt, hogy tudákos, hogy konstruált, akart művészet. Hogy az igazi építészi véna nagy kiapadását jelenti. És gúnyolja is odakint mindenki a történeti stílusok utánzásának idejét. Lám: amit mi építettünk e korban, azt nem gúnyolja senki. Egészséges, szép épület az még ma is. Akkor is, ha ugyanolyan kritikus szemmel nézzük, mint a külföld termését. Mintha az építészi véna kiapadása nálunk kevésbbé lenne érezhető...

Ezért merünk építészetünk esetében összehasonlító véleményt mondani.

De vajjon mi lehet mindennek oka?

*

Itt általánosságban rá kell mutatnunk az építészet némely jellemző sajátságára.

Az építész nem lehet tűnő hangulatok embere. Műve legtöbbször lassan épül, nehezen. Az érzés tehát, melyet kifejez, nem

Kanolo László

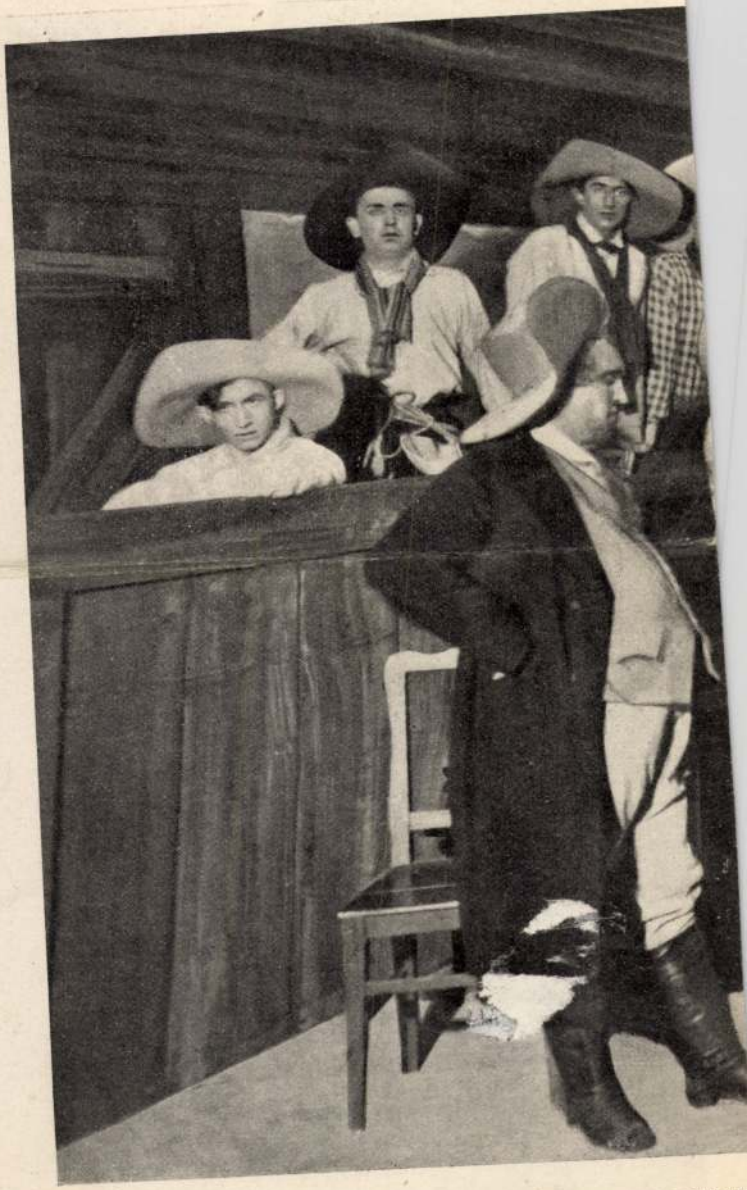

BERNARD SHAW «BLANCO POSNET

Das. nyp. 1912. 338. l.

Kandó László: Női arczkép.

tónusban tartott érdekes portréja azok, melyeket ki- lésű patience-a, Mérő István

KANDÓ LÁSZLÓ: NŐI ARCKÉP.

Ország-Világ 1912. 527 l.

pedig karpotlás fejében ad a vőlegény ízt, edényeket, gyümölcsöt és ha teheti, bivalyt és teheneket stb.

Az eljegyzés kora zsenge gyermekkorban történik, sőt gyakran már a bölcsőben is. A férfiak 16—20 éves korukban nősülnek, sőt előkelő családokban már előbb is. A leányok kora fiatalságukban teszik le a pártát és 10—12 éves asszonyok nem tartoznak a ritkaságok közé. De sajna, idő előtt el is fonnyadnak.

A többnejűség is divat, csakhogy ez tisztán pénzkérdés lévén, a szegényebbek az ilyen fényűző boldogságban nem kéjeleghetnek. Fejedelmeknek, krözusoknak szánták az istenek ezeket a buja gyönyöröket.

Az asszonynak náluk igen alárendelt szerep jut. A láki ⟨férj⟩ az ő feleségében csak az anyát tekinti, ki neki majd gyermekeket fog szülni. Átkozott annak az asszonynak az élete, kinek nem születik gyermeke. Az ilyen szerencsétlen teremtés szerintük a pokolba kerül, ahol majd kigyókat kell neki emlőin felnevelnie.

Mily boldog is lehet az az asszony, ki azt a drága titkot őrzi, hogy szerelme nemsokára gyümölcsöt terem és eléri az anyaság vágyainak netovábbját. De míg az a kis fekete angyal megszületik, míg keblére szoríthatja, ölelheti, sok keserű üldöztetésen megy keresztül. Örökös félelemben, álmatlan rettegésben tölti ezt az időt. Retteg magzatjáért, féltve őrzi a gonosz lelkű, kaján Pontianaktól, ettől az örök meddőségre kárhoztatott vén boszorkánytól, kit még áldozatokkal is bajos kiengesztelni.

XXII.

Keserves vallomás. — Szidin. — Válás.

Pár napja már, hogy Szárina rosszkedvű, lehangolt. Lehorgasztott fővel, szomorúan, kedvtelenül jár-kel a házban, végtelen levertség tükröződik az arcán. Önfeledten, szórakozottan meg-megáll s merőn tekintve, révedezve, ajkait harapdálva, sóhajtozva búsul.

Ez nem az én beszédes, aranyoshumorú Szárinám. Sejtem azonnal, hogy valami mély titkot rejteget előttem s epesztő bánat rágódik a szivén. Ha rászólok és felriasztom fásult merengéséből, keserves fohász száll el ajkáról,

Kandó László

— **Leleplezték a kormányzó arcképét Bács-Bodrog megye közgyűlésén.** *Bajáról* jelentik: Bács-Bodrog megye *Fernbach* Bálint főispán elnöklésével tartott szerdai ülésén *leleplezték Horthy Miklós kormányzó arcképét.* A kormányzó nemzetépítő munkásságát *Flórián* Géza méltatta. Ezután néhány meleg szó kíséretében a főispán leplezte le az arcképet, amely *Kandó* Kálmán műve. Ezután gróf *Teleki* János megköszönte, hogy örökös bizottsági taggá választották, majd *Kovács-Huszka* Ferenc szólalt fel.

Pesti Napló

1937. márc. 18.

15 Henrik cs.		Quirik vt. **Izraelita** Thamus 25
CSÜTÖRTÖK **16** Kármelh. B. A.		**Protestáns** Valter **Görög** Atenogén **Izraelita** Thamus 26
PÉNTEK **17** Elek hv.		**Protestáns** Elek **Görög** Marina **Izraelita** Thamus 27
SZOMBAT **18** Kamill hv.	Ujhold 16 óra 19 pk.	**Protestáns** Frigyes **Görög** Emilián **Izraelita**

1936 **Julius** 31 nap

S.Mat.Mass.2.P

29-ik hét Nap kelte 4 óra 15 pk. — Nyugta 19 óra 51 pk.

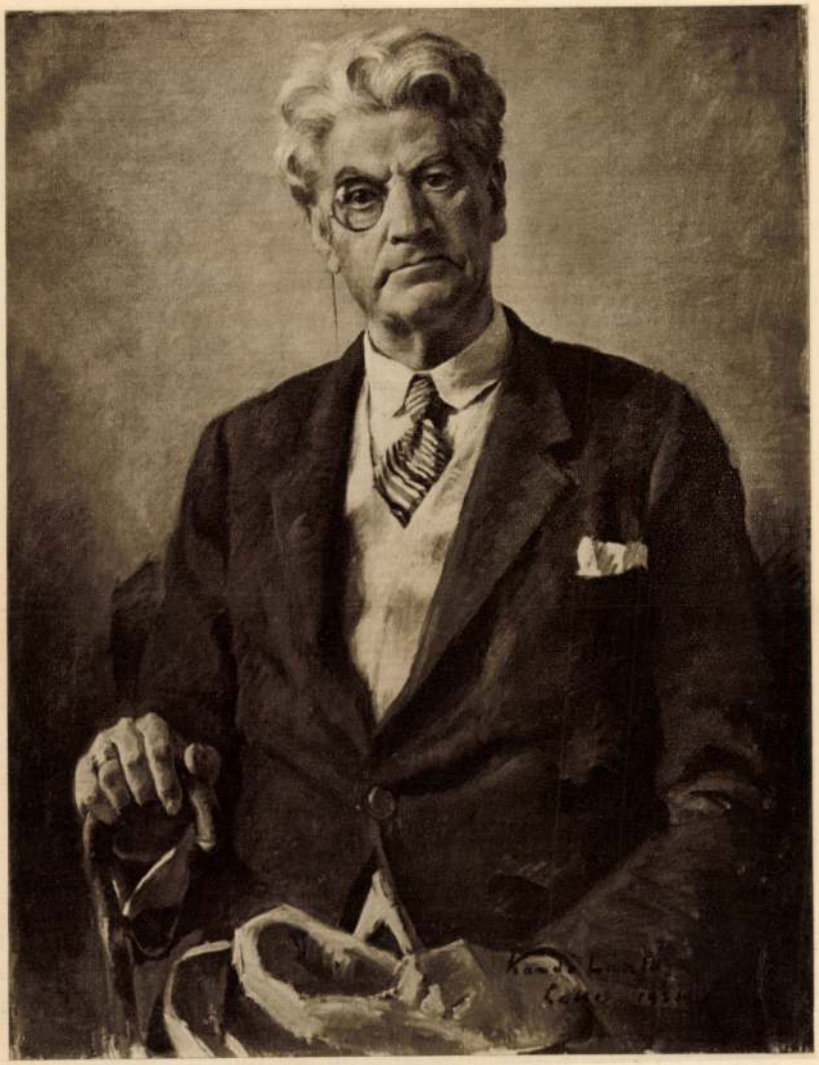

KANDÓ LÁSZLÓ: FALUDI ANTAL

Nemzeti kéjr. kiáll. 1933.

VIDOVSZKY BÉLA : GOBELIN-TEREM

KANDÓ LÁSZLÓ: A BALATONFÜREDI KISFALUDY-SZÍNHÁZ BELSEJE

Magyar Művészet
1931. 14. l.

Kandó László

élő főurak, előbb Bécsben foglalkoztatják e mestereket palotáik építésénél, majd őket, vagy legalább követőiket és tanítványaikat hívják Magyarországba is minden nagyobb igényű vállalkozásukhoz. A bécsi nagymesterek és követőik magyarországi alkotásai azonban, mint egy-egy vendégszereplés emlékei, inkább csak a XVIII. századi magyarság felfokozott művészi igényének bizonyságai és csupán hatásukban válnak a további fejlődés mintáivá és ösztönadó példaképévé. E hatás részletes felfejtése a vezető mesterek magyarországi tevékenységének feltárása nyomán a kutatás egyik legfontosabb feladata. Johann Lukas Hildebrandt ráckevei vagy féltoronyi kastélya — hogy csak a legjelentősebbeket említsük — alig maradhatott minden hatás nélkül a hazai építészet fejlődésére. De nem maradt, sajnos, érintetlenül sem, különösen a ráckevei, amely befalazott ablakokkal, áttört mennyezettel kincstári gabonaraktárul szolgált a legújabb időkig. E sorsát a féltoronyi

A két Fischer von Erlach művészetével a hagyomány s az eddigi irodalom több magyarországi alkotást hoz kapcsolatba, így az 1725 körül épült magyarbéli Csáky-kastélyt, a cseklészi Esterházy-kastélyt, a pozsonyi Alamizsnás-kápolnát s az 1736-tól az 50-es évek közepéig épülő temesvári székesegyházat. E megállapítások egytől-egyig tudományos revízióra szorulnak. Feltárásra vár még az osztrák néplélek és művészi hagyományok mélyéről merítő nagy „Baumeister", Jakob Prandtauer művészetének közvetlen vagy közvetett hatása is, amelyet az eddigi kutatás teljesen figyelmen kívül hagyott. Bár úgy látszik, nem dolgozott hazánkban, építészeti formakincsének számos sajátos elemét találjuk e korbeli emlékeinken s egyelőre stílusbeli megfigyelések alapján nem egy alkotás mesterét kell az ő közvetlen környezetében keresnünk. Még a ma is névtelen budapesti egyetemi templom belső felépítéséhez is Prandtauer művészete adja a legközvetlenebb analógiákat. Az

Kandó László

Új Magyarság

1942. máj. 6.

Td

— **Kozma Miklós arcképe a sajtókamara székházában.** A magyar hírlapírók országos nyugdíjintézete megfestette néhai elnökének, leveldi Kozma Miklósnak arcképét. A festményt, Kandó László képzőművészeti főiskolai tanár kitünően sikerült alkotását, áldozócsütörtökön, május 14-én délelőtt 11 órakor leplezik le a sajtókamara székházának tanácstermében tartandó díszgyűlés keretében. Az ünnepi beszédet vitéz Törs Tibor nyugdíjintézeti tag, a képviselőház alelnöke mondja.

KTATÓK VALLÁSOKTATÁSON KIVÜLI

ni, cserkész, levente, irodalmi

1.-1942. iskolai évben, illető-

1942. junius 1.-ig.

olgált : hányszor és hol.....

.....

.....

Ifjusági istentiszteletet vezetett

.....

.....

ortot vezetett hányszor és hol...

....

ett..... Keresztelt.....

hol és miről.....

.....

.....

LOSPORT

Udvarhely jogos derby-városnyos!

A *Magyar Lovaregylet* csütörtöki versenyeit nagyszámú közönség nézte végig. Az egész versenynap a realitások jegyében zajlott le, csaknem minden futamot a fogadott favoritlovak nyertek meg.

A nap főszáma a 2000 méteres *Kettős Ivadékverseny* volt, amely a derbyévjáratnak adott komoly erőpróbára alkalmat. A 20.000 pengős első díjat könnyen és fölényesen *Udvarhely* nyerte meg. A győzelem annál is inkább népszerű volt, mert a hároméves tulajdonosa, *Horváth* János vendéglős, annak a *budapesti keresztény kisfuttató gárdának* tagja, amely nemrég kapcsolódott be a versenysportba. Nemcsak szerencséjére, de hozzáértésére is vall, hogy a csikókorában négyezer pengőért vásárolt *Udvarhellyel* ilyen szép eredményt ért el. Azt hisszük, nem tévedünk, mikor azt mondjuk, hogy *Udvarhely egyik legkomolyabb lova a Derbynek* is.

Részletes eredmények:

I. 1. **Botond** (pari) Keszthelyi. 2. Pygmalion (1½) Klimscha A., 3. Ural (4) Szokolai. Fm.: Habanera, Tyukodi, Szalmaláng. Tot.: 10:23, 12, 12, 12. Befutó: 55. — II. 1. **Selyemkendő** (2) (Csuta), 2. Azile (4) Turai, 3. Dole (3) Horváth B. Fm.: Stamina, Arabis, Romeo, Vitéz. Tot.: 10:21, 11, 15, 14. Befutó: 124. — III. 1. **Bougainville** (2½) Stecák, 2. Sacrilége (1½) Pallag, 3. Pandora (1½) Mészáros százados. Fm.: Sóhaj. Tot.: 10:34. Befutó: 102. — IV. 1. **Udvarhely** (1½) Keszthelyi, 2. Tüzharcos (3) Weissbach, 3. Csóri (2) Alt. Fm.: Görgény, Tiresome, Csutak, Üttörő, Szejke. Tot.: 10:26, 13, 16, 15. Befutó: 153. — V. 1. **Pazar** (pari) Weissbach, 2. Kukilkó (1½) Klimscha A., 3. Duke of Law (4) Keszthelyi. Fm.: Roma, János vitéz, Ingrid, Finesse. Tot.: 10:21, 11, 11, 16. Befutó: 44. — VI. 1. **Diana** (10) Fetting A., 2. Munkás II. (6) Klimscha A., 3. Ghazi (8) Gill. Fm.: Keep smiling, Tourbillon, Oszirózsa II., Basalak, Lator, Kandur, Menyecske, Almaviva, Hordár. Tot.: 10·104, 32, 25, 36. Befutók: 640 és 965. — VIII. 1. **Mameluk** (8/10 reá) Weissbach, 2. Bona Fides (3) Klimscha A., 3. Mókás (2) Szokolai. Fm.: Ezresbankó, Blizzard, Rebus. Tot.: 10 : 19, 13, 15. Befutó: 79. — VIII. 1. **Csokor** II. (5) Rózsa, 2. Mina od Kostura II. (6) Dósai, 3. Perzsa (2) Klimscha A. Fm.: Ipolyság, Obálka, Marlborough, Okkázió, Sándor M., Plop. Tot.: 10:53, 19, 32, 16. Befutók: 295 és 134.

Magyar térképolvasó társasjáték

Igazán szellemes, ügyes és érdekes társasjátékot adott ki a Honvéd Térképészeti Intézet, amelynek célja a térképolvasást szórakozva megtanulni. »*Légibombázás*« formájában akarja megismertetni már a gyerekekkel is az új magyar 50.000-es térképeket ez az újfajta társasjáték, amelyet egy vagy több játékos játszhat. A versenyzés célja a minél nagyobb »romboló hatásra« való törekvés. Ezt úgy érik el a játékosok, hogy a térképen nyujtott céltárgyak közül a legfontosabbakat igyekeznek kiválasztani és »bombázni«. A játék kellékei közé tartozik egy új magyar 50.000-es térkép, egy bombavető repülőgépet ábrázoló úgynevezett »vetőlap« és négy légibombát helyettesítő csiszolt üveglap.

A »bombákat« rátesszük a repülőgépet ábrázoló kartonlapra, amelyet aztán felemelünk és a kartonlap célzónyilásán át célbavesszük a legértékesebbeknek tartott céltárgyakat a térképen. A bombákat ledobjuk és aszerint, hogy milyen területeket takarnak be a bombákat jelképező üveglapok, összeszámláljuk a külön eredménylapon feltüntetett értékeket. Tulajdonképpen ez a komolyabbik része a játéknak, mert így tanuljuk meg a térképolvasást, hiszen minden apró részletet meg kell keresnünk az eredménylapon és így játszva megtanuljuk, hogy a térkép titokzatos jelei mit ábrázolnak.

— **Fertsek Ferenc:** *Egészségesen távozott.* A kitünő író, aki eddig is szociális célzatú írásaival keltett feltünést, ezúttal napjaink egyik igen súlyos problémáját: a cselédkérdést tűzte tolla hegyére. Egy kis falusi cselédleány sorsát meséli el a libapásztorkodástól a nagyvárosban való elkallódásig, amely út a törvénytelen gyermeken keresztül a bordélyházig vezet. Az író alaposan ismeri témáját és amit elmond, eleven húsba vágó probléma, olyasmi, amire éppen napjainkban keresik a megoldást. Erre azonban a regény szerzője is rámutat, amikor komor történetét a kérdésnek a jövőbeni szociális feloldódásával kiegyenlíti, mintegy kijelölve azt az utat, amelyen haladni kell. (*Athenaeum kiadás.*)

Magyar Lovaregylet
16, 17, 20-án d. u. 3 órakor **versenyt tart**

SPORT

A Ferencváros tovább jutott a Magyar Kupában

Kiesett a bajnokjelölt WMFC és Szolnoki MAV, tovább jutott az Újpest és a Gamma is

Ha még volt valaki, aki nem volt teljesen meggyőződve *az angol védekező rendszer minden csapatot egyformán sujtó káros voltáról*, az most, *az áldozócsütörtöki Magyar Kupamérkőzések után* tisztán látja *ennek a rendszernek a csődjét.* Nem kisebb csapatokon bizonyult ez be, mint *a futballbajnokságban vezető WMFC és Szolnoki MAV*, mely utóbbit az angol rendszert terjesztő sportlapok annak mintájául emlegetnek, hogy »a magyar természetnek megfelel a WM-rendszer«.

A valószínű bajnokcsapat,

a WMFC saját pályáján nem tudta legyőzni a Tátrai, Lázár és Kiszely helyén tartalékokkal felálló Ferencvárost.

Híres háromhátvédes védelmén legalább tízszer áttört a Ferencváros s ha Finta meg nem hiúsítja a legtöbb támadást, akkor *6—8 gól is esett volna a Dósai által egyébként jól védett csepeli kapuba.* Igaz, hogy *a Ferencváros háromhátvédes védelme sem remekelt* s bizony ott is kétszerannyi gól eshetett volna, mert most a három hátvéden kívül *Csikós* is nagyon bizonytalan volt.

Hogy a Ferencváros mégis a kezében tudta tartani a mérkőzés sorsát, azt a támadó középfedezet *Sárosi III.*-nak és a mellette remekelő balfedezetnek, *Kissnek*, valamint a *dr. Sárosi—Gyetvai* balszárnynak köszönheti, amely mellé szünet után a *Nagy—Füstös* jobbszárny is feljavult. A *WMFC* a sérült *Olajkár* helyett a nagyon tehetséges ifjúsági *Bakossal* állt ki, a csapat lendítőkereke a *Dudás—Pintér* balszárny volt, amely mellett *Szabadkaival* együtt gyenge jobbszárny szerepelt s ez tette ki főként a különbséget közte és a tartalékos Ferencváros között.

A *Szolnoki MAV*-ot az a csapat verte ki, amely ellen tavaly megnyerte a Magyar Kupa döntőjét. Akkor az utolsó negyedórában rúgott Szolnok 3 gólt, most pedig *Salgótarján már az I. félidőben eldöntötte a csatát 4:1-es vezetésével.*

A vasárnap egymás ellen játszó Ujpest és Gamma alsóbbosztályú ellenfelek ellen egyformán tovább jutott:

az *Ujpest* 4:1-re verte a Ganz TE-et, a *Gamma* 1:0-ra a Feltent. Az Ujpestben ismét játszott *Balog I.*, a Gammában pedig középfedezet volt *Tóth I.* Valószínű, hogy vasárnap is így fognak felállni a *Hungária-úton* vívandó NB-mérkőzésen.

A többi Magyar Kupa-mérkőzésből az *Olajkár I.-gyel* megerősített *Wekerletelep* 4:1-es győzelme Tihanyi csapata, a *Szegedi Vasutasok* ellen emelkedik ki, élénk bizonyítékául annak, hogy *az angol rendszerben mindenki legyőzhet mindenkit, megszűnik a biztonság.*

A Magyar Kupa-mérkőzések részletei:

Ferencváros—WMFC 3:3 (2:3). Csepelen 8000 néző előtt *Szőke* nagyon gyenge bíráskodása mellett mérkőzött a tavalyi bajnok a valószínű ideivel. A Ferencváros állandó fölényben játszott, tartalékosan is s hogy az I. félidőben a WMFC vezetett, abban a védelem, elsősorban *Polgár* volt ludas. A Ferencváros *Füstös* és dr. *Sárosi* révén elért góljaira *Szabadkai, Pintér* válaszolt, míg a WMFC második gólja *Sárosi III.* öngólja volt. Ezután a Ferencváros már a 4. percben kiegyenlít *Füstös* révén, de azután hiába támad végig, nem tudja a győztes gólt megszerezni.

Ujpest—Ganz TE 4:1 (2:0). A Simor-utcában 1000 néző előtt *Závori* vezetésével biztosan győzött az Ujpest *Zsengellér, Ádám* és *Szusza* (2) góljaival, amelyre 3:0 után *Jobbágy* eggyel válaszolt.

Gamma—Felten 1:0 (1:0). A Fehérvári-úton 800 néző előtt új összeállítást próbált ki a Gamma s bár nagy fölényben volt, csak *Palatinusnak* a 10-ik percben rúgott gólja maradt végig az eredmény.

Elektromosok—Lampart 4:2 (3:0). A Latorca-utcában *Szigeti* vezetésével 500 néző előtt már 4:0-ra vezetett az Elektromos. *Törös, Ortutai, Barna* és *Pálinkás* góljai után *Hrotkó* és *Tolvaj* szépített.

Wekerletelep—Szegedi Vasutasok 4:0 (1:0). Wekerletelepen 1500 nézője volt ennek a mérkőzésnek, amelynek *Endrődi* volt a bírója. A III. osztályú csapat fölényesen győzte le az I. osztályú csapatot *Berényi* (2) és *Kulinyi* (2) góljaival.

DIMAVAG—BSzKRT 5:1 (4:1). A Sport-utcában 500 nézője volt az Ohegyi által vezetett mérkőzésnek, amelyen Diósgyőr simán győzött *Fazekas, Turbéki* (2), *Fűzér, Tóth* góljaival. A BSzKRT gólját 4:0 után *Jakab* rúgta.

Salgótarján—Szolnoki MAV 5:3 (4:1). Salgótarjánban 1000 néző előtt *Vass* Antal bíráskodásával már 4:0-ra vezetett az SBTC *Vince* (2), *Csuberda* (2) góljaival. Szolnok *Korom* és *Nagy* révén 4:2-re feljött, de azután *Vince* gólja eldöntötte a csatát. *Szücs* a végén szépített.

Kolozsvár—MAVAG 1:0 (0:0). Kolozsvárott 3000 néző előtt, egyenlő küzdelmet vívott a két csapat *Welser* vezetésével, amely a II. félidő 3. percében dőlt el *Brassai* góljával.

Gündisch Ingeborg (BEAC) a hölgy vívóbajnok

A Vívószövetség áldozócsütörtökön délelőtt rendezte a Műegyetemen az ezévi hölgy törvívóbajnoki versenyt. A bajnokság védője, Gerevichné Bogáthy Erna nem indult. Távollétében nagy küzdelem folyt az egyetemista Gündisch Ingeborg és a budai Hollerbachné között, amely az utolsó előtti asszóban dőlt el. Gündisch ekkor 4:0 arányban legyőzte Hollerbachnét, s megérdemelten nyerte el a bajnoki címet. Gündisch néhai Gerentsér mester tanítványa.

Vasárnap lesz a karvívóbajnokság a Nemzeti Sportcsarnokban.

A DETEKTIVEK II. O. KARDVERSENYÉT Molnár (DAC) nyerte Bedő és Papp (HTVK) előtt.

A Gradjanski 5:2-re verte a Kispestet

A *Kispest* áldozócsütörtökön Zágrábban vendégszerepelt, ahol 5000 néző előtt, Marek bíráskodása mellett 5:2 (1:1) arányban szenvedett vereséget a *Gradjanski* csapatától.

A Kispest ugyanúgy *a II. félidőben esett vissza*, mint a németek ellen a válogatott csapat. A horvátok két góljukat 11-esből érték el. Kispest lőtte az első gólt *Takács* révén.

A Kispest veresége csatlakozik *futballsportunk nemzetközi kudarcaihoz.*

AZ MLSZ RENDKIVÜLI TANÁCSÜLÉST hivott egybe vasárnap délelőttre, amikor véglegesen leszögezi álláspontját a rendszerkérdésben.

Kínálat van spárgában és zöldhagymában

A vásártelepen ma a spárga 10—30, a zöldhagyma 2—6 fillérrel olcsóbbodott.

A konyhakerti termékek piacán a árak nagyban így alakultak: Gülbaba burgonya 16.20, Ella 14.10 pengő mázsánként. Fejeskáposzta 32—45, kelkáposzta 50—70, vöröskáposzta 35—50, hagyma 27.03, fokhagyma 55.37—89.61, új kalarábé 16—60, kevert zöldség 46, sárgarépa 36, petrezselyem 55, zeller 100—140, karfiol 400—500, saláta 4—32, retek különféle fajú 5—50, zöldhagyma 4—24, sóska 30—90, paraj 60—120, spárga 20—170, zöldpaprika 20—80, uborka 250—400, főzőtök 400—500, gomba 560—650 fillér.

A *gyümölcspiacon* az alma 200—470, sárgabélű narancs 220—280, vörösbélű 260—300 fillér.

A *baromfipiacon* az árak nagyban így alakultak: *Élőpiac:* tyúk 285, csirke 345, ruca 315, lúd 345 fillér kg-ként. *Vágottpiac:* tyúk 310—332, csirke 410—439, ruca 340, lúd 370 fillér kg-ként.

A *tojáspiacon* az árak nem változtak.

MIT FŐZZEK?

Szombaton

Ebéd: *Kelkáposztaleves, vágotthús egyben, saláta, lencsefőzelék.*

Vacsora: *Spárgafelfújt, sajt, hónaposretek*

Tanács: A salátához a hónaposretek zöld, friss, apróra vágott leveleit is felhasználhatjuk.

Nem ajánlatos már készen darált húst venni. Nyáron leghelyesebb a húst nem a mészárosnál daráltatni, hanem otthon, darálás előtt alaposan megmosni.

A spárga letisztított, esetleg fás részeit is jól megmossuk és kis vászondarabba kötve, a spárgával együtt ugyancsak kifőzzük. A spárga főzővizét a holnapi leveshez használjuk fel.

Recept: *Vágotthús egyben.* A megdarált húst áztatott zsemlyével vagy kenyérrel, reszelt hagymával, sóval, 1 tojással, diónyi zsírral, ha van, kis őrölt borssal jól összedolgozzuk. Közben 1—2 tojást keményre megfőzünk, lehámozunk és a húst úgy formázzuk meg, hogy a főtt tojást a közepében elbujtatjuk. Az egyben formált húst tojásfehérjével vagy kis zsírral megkenjük és a tepsibe téve, sütés közben locsoljuk. Amikor felszeleteljük, a húsban a tojás szépen mutat. Ha többet készítünk, vasárnap este hidegen felszeletelve tálalhatjuk.

Spárgafelfújt. 1 kiló tisztított spárgát sósvízben puhára főzünk. 2 deci tejbe 3 tojássárgáját, 6 deka zsírt, 4 lapos evőkanál lisztet és 2 evőkanál reszelt sajtot elkeverünk. Ezt a keveréket sűrűre befőzzük. Ha túlsűrű volna, kis spárgafőzővízzel hígíthatjuk. Ha kihült, az összevágott spárgát és a 3 tojás kemény habját belekeverjük és jól kikent puddingformában 1 órahosszat vízgőzben főzzük vagy forró sütőben kb. 20 percig sütjük.

— **A Radványi Kastély Szállóban** a pünkösdi ünnepek alatt még néhány szoba kapható. Érdeklődni lehet az *IBUSz*-nál, V., *Vigadó*-tér 2. Telefon: 180—820.

— **Budapesti Poliklinikai Egyesület** Gróf Apponyi Albert Poliklinika áldozócsütörtökön tartotta 59. évi rendes közgyülését. Dr. *Ugron* Gábor v. b. t. t. elnöki megnyitójában megemlékezett harctéren küzdő csapatainkról és Isten segítségét kérte azok számára. Az elmult évről beszámolva megnyugvással jelenthette be, hogy a társadalom támogatása az elmult évben is jelentős volt, úgyhogy az intézet működése zavartalanul folyt. Dr. *Fekete* Sándor igazgató igazgatói jelentésében kiemelte, hogy 1941-ben 18.000 új járóbeteget 104.000 rendelésen látott el az intézet és 200 ágyas kórháza állandóan telve volt.

— **A Nemzetközi Gépkereskedelmi Rt.** igazgatósága május 12.-én tartott ülésében megállapította az 1941 november 30.-ával zárult üzletév mérlegét. Az autóeladási-üzlet forgalma a háborús viszonyok miatt visszaesést mutat; ezt azonban nagyrészt ellensúlyozta a mezőgazdasági gépekben és műszaki cikkekben a belföldön lebonyolított forgalom növekedése, valamint az »*Opel-service*« néven működő autójavító-üzem és autóalkatrészüzlet forgalmának kedvező alakulása. Az elmult üzletév mérlege megfelelő leírások és tartalékolások után *50.446.12 pengő tiszta nyereséggegyenleggel* zárul.

— **Közgyülést tart a Baross Szövetség Gyáripari Csoportja** május 22.-én, pénteken este ½7 órakor a Baross-székház (VIII., Múzeum-utca 17.) I. emeleti dísztermében. A közgyülés ügyrendjén vitéz *Vajna* Viktor ügyvezető elnök beszámolója, az Ügyviteli Szabályzat és költségvetés elfogadása, a számvizsgáló bizottság és az ügyész megválasztása, végül a közgyülés előtt nyolc nappal az elnökségnek írásban beadott indítványok tárgyalása szerepel.

FIRENZE

csodás bája és örök varázsa várja Önt — a város ünnepségeire:

FIRENZE ZENÉS MÁJUSÁRA

(Maggio Musicale Fiorentino)
(április 23—június 7)

Minden igénynek megfelelő kitünő szállodák

Felvilágosítás: ENIT kirendeltség Budapest, Váci-utca 9.

Kigyóügyességgel bujt be egy betörő az előszoba-ablak vasrácsai között

Szokatlan és furcsa módon fosztották ki a Hollán-utca 38. számú ház egyik lakását. *Adler* Géza gyáros lakásába este 8—9 óra körül, amikor senki sem tartózkodott otthon, — a rendőri nyomozás eddigi megállapítása szerint — úgy hatolt be a betörő, hogy a rácsozott ablakú előszoba üvegét öklével benyomta, azután az egész üvegtáblát kitörte s *mint valami kigyóember, artistaügyességgel bebujt a rácsozat között az előszobába.*

A lakásban a jelek szerint egyenesen az úriszoba kombinált szekrényének egyik fiókját kereste meg, semmi máshoz nem nyúlt, *a fiókból elvitt 40.000 pengő készpénzt és 15.000 pengő értékű ékszert.* Ezek közt volt egy 272 grammos csíkozott aranyszelence, egy Vascheron gyártmányú platina óra, fekete szalagos Schaffhausen gyártmányú arany férfi karóra és egy 77 grammos arany karkötő. Dr. *Kemény* Gábor rendőrfőtanácsos, *Nemes* Sándor detektívfőfelügyetlő és dr. *Knapik* József főfelügyelő mentek ki detektívekkel a helyszínre és ők állapították meg a nyomokból a betörő valószínű bejutását a rácson.

Kemény főtanácsos ökle a kísérletezés közben beszorult a szűk résen s csak nagynehezen tudta kiszabadítani, azonban *a házból felhívtak egy ott lakó vékonyabb testalkatú fiatal cipészmestert, akinek 10 pengőt igértek, ha megkísérli a betörő produkcióját. A kísérlet sikerült is* és a tolvajlás módja azt mutatja, hogy valószínűleg a házi körülményekkel teljesen ismerős helyről kapta a tettes a tippet. A kirabolt gyáros *2000 pengő jutalmat tűzött ki a nyomravezetőnek.*

Leleplezték Kozma Miklós arcképét a hírlapírók

KOZMA MIKLÓS ARCKÉPÉNEK LELEPLEZÉSE A SAJTÓKAMARA SZÉKHÁZÁBAN. KÉPÜNKÖN TÖRS TIBOR AZ AVATÓ BESZÉDET MONDJA

A Magyar Hirlapírók Nyugdíjintézete áldozócsütörtökön díszülést tartott az Országos Magyar Sajtókamara tanácstermében, amelyen megjelent: *Szinyei-Merse* Jenő, a képviselőház alelnöke, vitéz *Haász* Aladár miniszteri osztályfőnök Hóman Bálint kultuszminiszter képviseletében, *Morvay* Endre alpolgármester a székesfőváros, *Lehoczky* Iván tanácsjegyző Homonnay Tivadar főpolgármester képviseletében, *Eliássy* Sándor főkapitány, *Dulin* Elek miniszteri tanácsos, a miniszterelnökség sajtóosztályának helyettes vezetője, *Zilahi Sebes* Jenő, a külügyminisztérium sajtóosztályának helyettes vezetője, vitéz *Gyulay* Tibor, a kereskedelmi és iparkamara kormánybiztosa, *Kresz* Károly, a TÉBE igazgatója, *Bencze* György kárpátaljai képviselő és még számosan a közélet, társadalmi és gazdasági élet előkelőségei közül. Ott volt vitéz leveldi *Kozma* Miklós özvegye, leánya: Párvy-Adolf Ivánné és fia: vitéz *Kozma* Sándor a feleségével, báró *Solymossy* Annával. Megjelentek ezenkívül csaknem teljes számban a magyar sajtó vezetői, a Magyar Távirati Iroda és a Rádió vezetői és munkatársai is.

Zimmer Ferenc, a Magyar Hirlapírók Nyugdíjintézetének ügyvezető-elnöke nyitotta meg a díszközgyűlést, üdvözölte a megjelenteket, bejelentette, hogy *Kandó* László festőművész megfestette néhai leveldi *Kozma* Miklós arcképét.

Vitéz *Törs* Tibor vázolta a Kozma Miklós halálával a magyar közéletet, az ujságírótársadalmat és a Magyar Hirlapírók Országos Nyugdíjintézetét ért mérhetetlen veszteséget. Ismertette *Kozma* Miklós eredményekben gazdag pályafutását, érdemeit mint vitéz katonának, majd a Magyar Távirati Iroda újjáteremtőjének, a Magyar Rádió megteremtőjének, a magyar hírszolgálat megszervezőjének.

Belügyminiszteri működésében, majd kárpátaljai kormányzói biztosi tevékenységében, mint minden munkájában szívvel, tudással, felkészültséggel, s mély emberi érzéssel töltötte be hivatását. De mint katona, mint politikus és államférfiu is *mindig átérezte az ujságírók minden gondját, baját, mindig szolidáris volt az ujságíró-renddel.* A legszebb, legjobb, legnemesebb értelemben vett ujságíró volt.

Ezután vitéz *Törs* Tibor intésére lehullott a lepel az arcképről. *Kandó* László festőművész kitűnő munkája megkapó elevenséggel, élethűséggel díszmagyarban ábrázolja *Kozma* Miklóst.

Kegyeletes emlékező szavakkal fejezte be vitéz *Törs* Tibor nagyhatású leleplező ünnepi beszédét, amelyért *Zimmer* Ferenc mondott köszönetet, egyben megköszönve *Kandó* Lászlónak a kitűnő festménnyel teljesített érdemes munkáját.

A második eredményes búvárnaszád-támadás a Szent Lőrinc folyamon

Zürich, május 15. *(A Pest külön tudósítójának telefonjelentése.)* **Ottawai hivatalos jelentés közli, hogy a Szent Lőrinc folyón tegnap ellenséges tengeralattjáró ismét elsüllyesztett egy kanadai gőzöst. A gőzös személyzetének legnagyobb részét sikerült megmenteni. A kanadai kormány és a hadvezetőség ágyúnaszádokat küldött a veszélyeztetett folyamvidékre.**

Tizenketten dobták el az életet maguktól Áldozócsütörtökön

A mentőket Áldozócsütörtök ünnepén *12 öngyilkossághoz hívták ki.* A Péterffy Sándor-utca 22. számú házban *Baráth* István 30 éves angol nyelvtanár ismeretlen mérget vett be és meghalt. — A Vörösmartiy-utca 53. számú ház harmadik emeletéről az udvarra vetette magát és szörnyethalt *Szabó* Jenő 53 éves tisztviselő felesége. — A Visegrádi-utca 30. számú házban *Mrávik* Ilona 21 éves lány gázzal megmérgezte magát és meghalt.

A Lukács-fürdő kádfürdőjének egyik fülkéjében mérgezési tünetek között találták *Wallenstein* Oszkárnét. — A Szent János-kórházban *Mundi* Mihály altiszt szublimáttal mérgezte meg magát. — *Minder* Ernő 32 éves kereskedőségéd istvánúti lakásán 300 arzéntablettát vett be. — *Grünhut* Sándor zsidó hitközségi pénztáros altatóval mérgezte meg magát. — Az Imperiál-szállóban *Lakatos* Éva 19 éves tisztviselőnő 80 darab aszpirint vett be. — A kerepesi temetőben *Sallai* Magda 42 éves gyárimunkásnő heresóval mérgezte meg magát. — *Spilha* Jánosné 38 éves gyárimunkásnő a Sibrik Miklós-utca 30. számú házban felvágta az ereit. — A Margithídról a Dunába vetette magát *Balla* Etel 20 éves szobalány. — *Csiri* Erzsébet érdligeti leány a ferencvárosi pályaudvar közelében rovarirtó porral mérgezte meg magát.

PEST

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden hétköznap délben

Felelős szerkesztő:
BAKOS ÁKOS

Felelős kiadó:
VITÉZ HORVÁTH JÁNOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 54

TELEFON: *222-630, *222-220, 222-688, 222-636

Előfizetési ár 1 hóra 2.50, 3 hóra 7.30 pengő

Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 9 óráig fogadunk el hirdetést.
A legkisebb hirdetés ára 4 pengő. — Állást keresők és oktatók részére 2 pengő.

KÜLFÖLDI
BALLON
KABÁTOK
Molnár Gyula
VII., Károly-körút 3/c.
Saroküzlet T.: 427-575.

Tartós ondolálás! Hajfestés!
Vágó-nál Elsőrendű munka és anyag. Elrontott hajak rendbehozása.
IV., Petőfi Sándor-utca 1.
(Apponyi-tér.) Telefon: 188-549.

Használt ruhákért
csodálatos árakat fizet
Fischbein, Dob-utca 25. Tel. 228-380

VESZEK
BRILIÁNST, ÉKSZERT:
KLEINBERGER, Váci-utca 10.

Használt férfi és női **ruhákért**
EGYENRUHÁKÉRT, szőnyegért cipőkért legtöbbet fizetek Freund, Dobozi-u 27. T.: 349-860
Hívásra jövök.

Iratszekrényt
Wertheim zárosat, tűzmenteset vennék. Telefon: 208-486.

Használt férfi, női ruháért egyenruháért szenzációs árat fizetek
Gerstl István-út 28. Telefon 426-547

Lakrészek
azonnalra, **különállók**
EXPRESSNÉL. Telefon: 422-156. Erzsébet-körút 16. sz., földszint 3.

Egy szoba összkomfortos kész
öröklakás eladó
tulajd. által. T: 256-000 és 456-000.

Raktárnoknak
munkafelügyelőnek
elhelyezkedne őskeresztény nő
Ajánlatokat: »Megbízható V.« jeligére a kiadóhivatalba kérek.

Angol és német nyelvórákat
és társalgást vállal, nagy gyakorlattal, jutányosan, esetleg ebédkosztért is bölcsész dr. Cím: Dr F. Oscar, VI., Ó-u. 39, I. 3.

Egytagban 5443 □-öles
házhely
Alagon eladó
Telefon 3—4 között: 111-654.

Államilag képzett okleveles
zongoratanárnő
vállalja kezdőknek és haladóknak zongora tanítását elsőrangú módszerrel és felvételi vizsgákra való előkészítését. Tel.: 122—088.

A Magyar Tudományos Akadémia rákoskeresztúri parcellázásából
néhány közműves telek még kapható hosszabb részletfizetésre is, 20-22 P □-ölenkénti áron. Érdeklődni lehet mindennap 11—6 óráig a Külső Jászberényi-úti helyszíni irodában. T: 148-233 és a központi irodában. T: 258-914.

Javittassa
szőnyegét legjobban
MANUS-NÁL
József-körút 10. Telefon: 140-159.

Használt férfiruhákért
egyenruhákért óriási árat fizetek.
Spiegel, Teréz-krt 2, I. 9. T. 224-842

Aranyat, briliánst
ÉKSZERT
VESZEK. TAUB. THÖKÖLY-ÚT 18.

HASZNÁLT férfi ruhákért és ZÁLOGTÁRGYAIÉRT legmagasabb árat fizetek. Grün, Népszínház-u.20. ruhaüzlet.T. 342-957

ERDÉLYI
NYEREMÉNYKÖLCSÖNT, KÉNYSZERKÖLCSÖNT stb.
legjobb áron VESZ és ELAD
DELEJ-BANK, Erzsébet-körút 16.

4, 5 és 6 mm jávor, kőris és cseresznye
enyvezett lemez kapható
Tel.: 846-988 és 846-937 10—6-ig.

Bükkfa hordóbárel tölgyfabárel
és minden nagyságú boroshordót eladd Gärtner Simon és Fia, Visegrádi-utca 23. Tel.: 291-656.

Hidegkúti-útnál
5 sz. komf. VILLA
azonnalra, 1800. EXPRESS. Tel.: 422-156. Erzsébet-krt 16., fdsz. 3.

Érdparkvároson
300 □-öles, árvízmentes terület, előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet: VII., István-út 21, I. 10

Kiadja, átadja
BÚTORRAL
is bárhol
LAKÁSÁT
EXPRESS. Telefon: 422-156. Erzsébet-körút 16. sz., földsz. 3.

Címírást is minden egyéb írásmunkát VÁLLALOK
Zitromné, VII., Rottenbiller-utca 37/F. I. em. 12. (Odeon-mozi ház)

Telefonáljon a leggyorsabb taxigépkocsinak!
Telefon **226-136**

Divatos lakásba
legtökéletesebb 88 hangú
Pianetto zongorát
Sternberg
RÁKÓCZI-ÚT 60.

Ballon-
eső- és viharkabát
Salamonovits
esőköpenygyár,
V, Sas-utca 25

BALLON
lóden-, raglán- és esőkabát
Márton és Szász
Gróf Teleki Pál (Bálvány) u. 3.

FIGYELEM!
Használt **ruhákért, egyenruhákért** legmagasabb árat fizet **Schulcz,** Népszínház-utca 21. Telefon: 140-667.

Vörös salak
legkiválóbb minőségben vidékre is
Salakkereskedelmi Vállalat
Budapest, VII, Dohány-u. 59. I. 224-408

LAKÁST
szobát, lakrészt, villát, irodát ajánlok és bárhol ugyanilyent
díjtalanul
bérbeadok, kiadok. EXPRESS, T.: 422-156. Erzsébet-krt 16, f. 3.

Svábhegyen 558 □-öles bekerített
sarokTelek
ősfákkal eladó. Ügynököt díjazok. T: 224-186. Károly-krt 1, V. 2

BUTORÉRT,
ruháért háztartásáért legtöbbet fizet, Steingiszer, Dobozi-u. 17. T.-hívó: **336-735.** Vidéken is.

OROSZ
fűzőszalón
Tökéletes fűzők, haskötők, melltartók.
VII., Erzsébet-körút 18, udvarban lobora. Telefon: 422—777.

Amerikai angol és német oktatás, fordítás, levelezés
vámos császár-út 76. II. emelet 3.

Kémia-, fizikaszakos
németül, angolul
perfektül beszélő és tanító egyetemi hallgatónő nyelvórákat és korrepetálást vállal. Múzeum-körút 27., IV. em. 8. T.: 389-096.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

Kandó László

lőrd

Kampfőisk.

UNTNEY HILL. CANNON STREET, LONDON, E. C. 4.

ZENGERS
LIMITED

GENERAL AGENCY FOR HUNGARY

DEÁK SÁNDOR

SPORTING GUTS WHOLESALE BUSINES

BUDAPEST, IX., RÁDAY-UTCA 59.

TELEFON: 87-3-89.

Kandó László

festői naturalizmus

~~Műcs. Kiáll, tól~~
Pipics 48. l

Kandó László

Pesti Hírlap
1941. aug. 22.

— **Báró Perényi Zsigmond arcképe a kárpátaljai uj kormányzói biztosi palotában.** Ungvárról jelentik: Kozma Miklós kormányzói biztos, az uj kormányzói biztosi palota részére megfestette báró Perényi Zsigmond volt kormányzói biztos arcképét. A festmény Kandó László festőművésznek, a Képzőművészeti Főiskola tanárának alkotása.

Szenasy Gyula

Női és férfi divatkelme ujdonságok.

selymek, bársonyok, vászonáruk.

Budapest IV. Kristóf-tér 4.

(Szervita-tér sarok)

Kandó László

Radocza János arcképe

1982 fév új szerzem.kiáll Múcsarnok

..... szám.

..... melléklet

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.

Középiskolai tanulmányait Nagykanizsán végezte és a budapesti tudományegyetemen folytatott orvosi tanulmányokat, ahol orvosi oklevelet nyert. Önkéntesi évének leszolgálása után főorvosi rangban az ujvidéki cs. és kir. 6. gyalogezredben kezdte meg katonai pályafutását. Itt lépett elő előbb ezredorvossá, majd törzsorvossá. 1900—1902-ben Jaroslavban a Kavallerie-Truppendivisionnál, 1902—1905-ig Lembergben volt beosztva, 1905-ben a budapesti térparancsnoksághoz vezényelték. 1910—1912-ig a krakkói várőrség orvosfőnöke volt. 1912-ben mint I. oszt. főtörzsorvos felülvizsgálat kérése után nyugállományba vonult. Érdemeinek elismeréséül a Ferenc József-rend lovagkeresztjével, a III. o. katonai érdemkereszttel, a koronás arany érdemkereszttel és a bronz Signum Laudis-szal tüntették ki. Meghalt 1914-ben junius 9-én.

Kandó Kálmán dr. *(egerfarmosi)*, felsőházi tag, r. t. vezérigazgató. Budapesten született, 1869-ben. Tanulmányait a budapesti előkelő társadalmi egyesület vezető tagja.

Kandó László *(egerfarmosi és sztregovai)*, festőművész. Budapesten született, 1886-ban. Középiskoláit Budapesten végezte, majd öt éven át a párisi Julien Akadémián Jean Paul Laurens tanitványa volt. Husz év előtt a Mücsarnokban egy tájképével tünt fel. Azóta csaknem kizárólag portréfestő lett, számos arisztokratánk és művészi nagyságunk arcképét készitette el. A Szinyei Társaság tagja, a Fészek háznagya és a Képzőművészek Egyesületének titkára. Balatonlellei tájképe a Nemzeti Muzeum, Női arcképe a Szépművészeti Muzeum tulajdona. Alkotásai hazai és külföldi műgyüjtők és muzeumok tulajdonában vannak.

Kánia Kálmán *(kányai)*, rendkivüli követ, meghatalmazott miniszter. Született 1869-ben. A Keleti Akadémia elvégzése után előbb a fiumei kereskedelmi kamaránál, azután a konstantinápolyi konzulátusnál, később pedig, mint alkonzul, több helyen működött. 1902-ben Cettinjébe küldték diplimáciai megbizással és két évig maradt ott, mint konzul. Innen a külügyminisztériumba osztották be. 1912-ben kinevezték követnek és meghatalmazott miniszternek Mexikóba, ahol a háboru végéig maradt. 1919-ben az

vezték ki. Első munkája volt az elvetett fejedelmi telér ujbóli felnyitása, amit néhány hónapi munka után 40 cm. vastag telep feltárásával el is ért. Kapnikbányáról Borszékre került bánya- és fürdőmérnöknek, ahol később az üveggyár igazgatójaként is müködött. Borszékről Petrozsényba költözött, ahol a Brassói Bánya és Kohó Részvény-Egyletnél a bányamérnökség vezetését vette át. Innen gróf Pejacsevics János szolgálatába lépett és mint üzemvezető Vértessomlyón müködött 1894-ig. Ekkor a kereskedelmi minisztérium állampitészeti osztályára nyert meghivást, amelyet azonban nem fogadott el. Kincstári bányamérnöki minőségben Szélaknán nyert beosztást, ahonnan még ugyanebben az évben Károlyaknára helyezték át, ahol egy aranydus telerét tárt fel, melyet „Ujtelér"-nek neveztek el. 1895-ben Magurkán bányahivatali főnök lett és itt mint a kincstári bányák ellenőre teljesitett szolgálatot. 1908-ban Pécsbányatelepre került, ahol mint bányaiskolai ügyvezetőtanár tanitott 1926-ban történt nyugalomba vonulásáig. Sokoldalu kiváló munkásságának elismeréseül 1915-ben

ben lelkésszé avatták, majd püspöki titkárként müködött. 1905-től 1916-ig lelkész volt Körmenden. 1916-ban a dunántuli evang. egyházkerület püspökévé választotta. 1917-től a szombathelyi gyülekezet lelkésze. Élénk irodalmi munkásságot fejt ki és főként vallási, egyházi és társadalmi problémák foglalkoztatják. Jelentékenyebb munkái: Munkáskérdés és a keresztény erkölcstan (1902). Az ember tragédiájának világnézete (1903). Biblia és társadalom (1904), Pálffy József élete és jellemrajza (1907), Ad astra (1908), Hitünk igazságai (1909), Boldogság könyve (1911), Az én vallásom a Krisztus vallása (1914), Uj élet (1925), Az Ur oltalmában (történeti elbeszélés (1926). Ő volt a megalapitója a Harangszó cimü néplapnak, amelynek 1917-ig főszerkesztője is volt. Az Országos Luther Társaság egyházi elnöke, a Protestáns Irodalmi Társaság egyházi alelnöke és számos más társadalmi és kulturális egyesületnek vezető tagja.

Karch Kristóf dr., egyetemi tanár. Született Beresztóczon, 1877-ben. Középiskolai ta-

MDK

Kandó László

Pogány Ö.G: 1. Magy. Képzőm. kiáll. Szabad Nép, 195o. aug. 27. 11 l.

MDK

Kandó László

Pihenés, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
23 l.

MDK

Kandó László, festő. XX. sz.

„Carigole" Karton.

Jelz. l. j.: Kandó László 1915 Carigole.

Ernst Múz. aukciói, XXV - XXV. - 27. l.

MDK

Kandó László

Pihenés, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz. 22 l.

MDK

Kandó László

Uzsonna a szabadban, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

23 1.

Kanoló Lóránt festő M.O.K.

Bp. VI. Andrássy út 113. A Fészek club tagja 1909 tól.

A „Fészek" .... tagnévjegyzéke Bp. 1929. 34

M.O.K.

Kandó László festő

A Fészek klub egyik igazgatósági tagja. — Házmagy

A „Fészek" ... tagnévjegyzéke. Bp. 1929

MDK

Kandó László

Tátralomnic, of.

Árv. Közl. 1939. 4.rk.sz. szept. 91.sz.

22 l.

MDK

Kandó László festőművész.

Tátralomnic, festm.

Árv. Közl. 1941. márc. 2.rksz. 97. auk.

12 l.

M.D.K.

KANDÓ László festő

1906-ban Nagybányán a Szabad-
iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 324. l.

M. D. K

KANDÓ László festő

1907-ben Nagybányán dolgozott

Rési Bp. 1954. 328. l.

KANDÓ Lajos festő

1908-ban Nagybányán dolgozott

Réti Bp. 1954. 328.l.

M. D. K.

KANDÓ László festő

1909-ben Nagybányán dolgozott

Réti Br. - 1954. 328. l

M. D. K.

KANDÓ László festő

Négy nyáron dolgozott Magyarországon

(1906 - 1909)

Bp. Képzőművészeti Főiskola Tanára

Csendélet

Péri István: A magyarországi művészélet

Bp. 1954. 59., 127., 267., 317. 320., 322. l.

MDK

Kandó László festőmüv.

Ruhafogas, festm.

Árv. Közl. 1940. dec. 7.vksz. 96. suk.
1o l.

MDK

Kandó László

A balatonfüredi szinház

Faludi Antal

Nemz. ~~Képzőmüv.~~ kiáll. Mücs. 1933. ápr.
Képzőmüv.
26 1.

MDK

Kandó László

Női arckép, festm.

Biró J: A marosvásárhelyi képtár. Magy.Müvészet, 1937. 187-78 l.

EDK

Kandó László

Lellei részlet

kiáll.

Szépsdv. Muz. uj szerzeményei 1926-31. 1931.

4 1.

MDK

Kandó László

Magyar Studio I. 12 l.

Kandó László
Szinház belseje

Ernst-Museum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 11 1.

Ulászló-kódex). XVI. sz. 294b lap.

Kandó László

Uzsonna a szabadban, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

40 l.

Kandó László

Borus Balaton, olaj

Balatoni Társaság I. kiáll. Nemz. Szal. 1922. jan.
18 l.

Kandó László

Barus Balaton, olaj

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 22 l.

Kandó László
Uzsonna a szabadban, olaj

Árverési csarnok, 1939. 17 1.

cseny nevezetes szerepet
vár alatti mezőn tartotta
vezérlő fejedelemmé választ
szabadságharca után megszür
Leirása: Szabályos négyzeta
ványa a várterület északi c
ereszkedik alá az Ipoly sik
kitották át, a hozzácsatlak
alapfalát képezhette. A nag
hatta a Karlsruhe-i gyüjtem
a mai kastély épülettömege,
melynek egyik rizalitjában
laknyilások láthatók. Az ég
pincével épült, mely feltehe

A külsővár egyik kere

Kandó László festőművész
Stummer százados, cer. r.
Czinczer Dezső " "
Sajtóhadiszállás második kiállitása
Nemzeti Szalon, 1917 február

MDK

Kandó László

Müvészklub alakuló közgyülése. Uj Müvészet, 1913.
I. 3.sz. 18 l.

Kandó László festőművész
Enrst Endre: A Szinyei Társaság és művész-
tagjai, 1926
Intérieur
Női arckép
gr. Apponyi Albert arcképe
Jeszenszky Sándor arcképe

Mese Pál

Kandó
Szinyei Társaság harmadik kiállitása
Ernst Muzeum, 1931 január, 11.l.

uns den Betrag unseres Guthabens

nd zeichnen

hochachtungsvoll

ppa. ERNST WASMUTH A.-G.

M D K

Kandó

Habig kalap plakát, repr.

Hevesy Iván: A Magyar Könyv-és Reklámművészek első kiáll. Reklámélet 1930. 4. sz. 9. l. kép lo.l.

MDK

Kandó László

Végvári Lajos:, I. M. Képzm. Kiáll. Magy. Nemzet 1950. szept. 3. 7 l.

Kandó festőművész
Jeszenszky... arcképe
A Szinyei Merse Pál Társaság
brüsszeli kiállítása.
Magyar Művészet 1926 Jsz. 301 l.

Kandó László festőművész
Elhagyott szinház, olajf.
Szinyei Társaság jubiláris kiállitása
Ernst Muzeum, 1945

méltóztassék
lezettsége m
utalni.
A legmél
vánitásáv
Méltóságo

Kandó László festőművész
Szinyei Társaság I.Kiállitása
Nemzeti Szalon, 1922

1 Mese

e - - - - - kor. 5000.-

Telefon szége mellett

éltóptassék.

Mély tisztelettel vagyok

az

alápatos volgája

Möllerutván

Kandó László festőművész

Sz.T.II.K.Budapest, Sz.T.K.Bruxelles.
A Szinyei Társaság rendes tagjainak 1926. évi művészi és irodalmi működése

Jeszenszky: Szinyei Társ.Ért.1927.II.

349. kép. *31. (Mss. III. 171.) Stundenbuch. XVI. sz. 95b lap.*

Kandó László festőművész
Szinyei Társaság alapitó rendes tagja
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása.
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

165. kép. *Német szobrász, 1450 körül: Keresztvitel.*

DÉLNÉMET SZOBRÁSZ, 1430 körül
Mária

Kandó László
Férfiképmás, repr.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hírlap 1927. évi nagy naptára. 137 l.

Kandó László festőművész
Arcképtanulmány
Földvári villa
Balatoni nádas
Mosdó
Nyár.
Cs. Szabó László arcképe
Szinyei Merse Pál Társaság művésztagjainak
8-ik kiállitása. 1942. január 31.

HOLICSI FAJÁNSZOK.

XIX. *Szenteltvíztartó Veronika.*

Sárga kínai modorú tányér.

Szenteltvíztartó.

Mártásos tál.

rszág

Két csésze.

XVIII—XIX. század.

KORSÓ,
fajánsz, kék dísszel és 1740-es évszámmal.
Erdélyi munka, 1740.
Gerevich PA, 258. l.

FALI SZENTELTVÍZTARTÓ,
szines, fajánsz, Nepomuki Szent János alakjával
és 1768-as évszámmal.
Késői habán, 1768.

KORSÓ,
fajánsz, AM 1797 felirattal.

BOGNÁR-CÉHKORSÓ,
szines fajánsz, 1798-ból.
Késői habán.

KORSÓ,
fajánszból, állatos.
Késői habán, XVIII. század.

Kandó László festőművész
Intérieur 4
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása
Nemzeti Szalon, 194o. jan.

OSZTRÁK FESTŐ, 1820 körül
A reichstadti herceg
Vászon, olaj, 60×46 cm.
Maszlaghy II., 439. szám.

OSZTRÁK FESTŐ, 1833-ból
Szent család
Vászon, olaj, 62·5×48 cm.
Jelezve lent jobbra: F. Scha....sky, 1833.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. század eleje
Női arckép
Vászon, olaj, 82×65 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. sz. eleje
Madonna
Réz, ovális, 17×14 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1840 körül
Női mellkép
Vászon, olaj, 56×45 cm.

OSZTRÁK FESTŐ, 1840 körül
Coriolan búcsúja
Fa, olaj, 33×22 cm.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 115. l. (Rubens.)—Maszlaghy II., 313. szám.

Kandó László

Női arckép

Cinke Cat.

Hummel J. N.

Mellig, kissé jobbra
kója kicsiny, bajus
hér nyakkendője a
kabátjának három
ta a kéj alatt

J. N

fölül balra: Mt Co
s legalól: Inst. D

Könyvnak,
986

J. N. 427
112-98-3

⊥ és mellfodra

Kandó László

vród

2

Ybl utolsó 53. l.

74/97 : 652

[illegible] [illegible] előtérében, a pászitra [illegible]
ra vetett [illegible] lepedőn, [illegible] kibontott hajú meztelen
jobb kezét kinyújtja és balját [illegible] álmában
ra van és jobb lábát kissé öszehuzza. [illegible]
balra ezt olvassuk: „Louis Ebner."

hosza, méreti 132 : 200 cm.
[illegible] ktober 8-án
[illegible], az 55291/96 sz. rendelet alapján.

z.
1897 február 2-án (180/97) és az elszá-
[illegible] 1897. III. 25-én a 13050 sz. leirattal

76633 sz.
[illegible] (leirattal a pétervári s moszkvai
[illegible] ét (573/99), hozzuk 1900. IV. 9-én ér-
[illegible]).

Kandó László

• A Képzőművészeti Főiskola rektorává az 1945/46. és 1946/47. tanévre Kandó László képzőművészeti főiskolai rendes tanárt, prorektorrá Szőnyi Istvánt, második prorektorrá Kroncsák Emilt választották meg.

Szabadság

1945. aug. 10

Kandó László

festő

l.

Filmlexikon

278 l.

Kandó Lasiló

Csatho Kalman iró
archépe, rajz
repr.

Uj Idők 1929.

márc. 17. 12.4

lapunk mai számához mellékelt levelező=
címére — december havában — költség=
t. *Minden olvasónk csak egy ilyen címet*

ika meghozná eredményét és kérjük olva=
i beküldésével legyenek segítségünkre

előkészítésében.

ágandó!

ét előkészítő Bizottságnak

BUDAPEST,

urat
úrhölgyet

VI., Andrássy-út 16.

Az Uj Idők szerkesztőségében.

vában költség fel=

Pontos címe

Kandó Kálmán

d.

Forum
1934. 257. l.

Pg. 122

...adból.

gyermek Jézussal.

...kép-töredéken a kissé balra hajló fejjel áb-
...adonnát és gündör hajú szőke gyermekét
...látjuk. Máriának diesfénytől körülvett
...ér kendővel van bekötve, ruhája sötétpiros
...stja kék. Jézus teljesen mezteleu s feje keresztt
...sugarakat lövell. A háttér sziklás vidék
...ek hegy tetejen kettős Tornynyal, hova fa-
...széles út vezet; s jobbra a marvány fal

...Ta, méretei 36:28.5 cm.
...Pyrker János László ajándéka

Kandó László

irod

Forum 1934. 370. l.
(Amerikai festő-
ifjuság Magyarország-
gon.)

Ferencrhalom Budán VII. 250.

Kandó László

Műsorok

1933. nemz. képzm. kiáll.

295, 296.

Kandó László

Szód

Petr EM magyarszavaszegő

3. l.

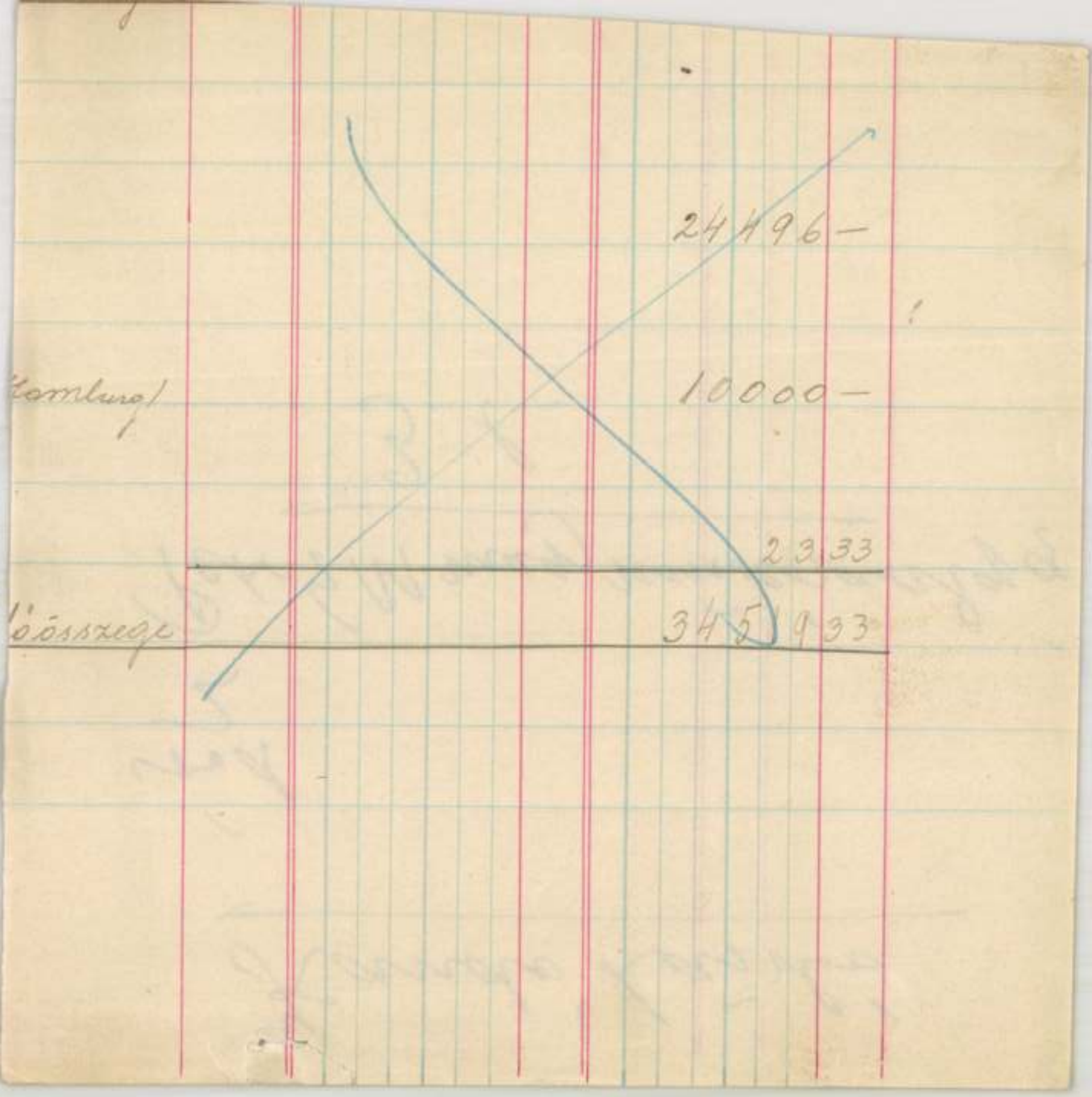

	24496 –
Hamburg/	10000 –
	23 33
Vöösszege	34519 33

KANDÓ LÁSZLÓ

57.	Arcképtanulmány. Olajfestmény	mgt.
58.	Földvári villa. Olajfestmény	1000.-
59.	Balatoni nádas. Olajfestmény	1000.-
60.	Mosdó. Olajfestmény	1000.-
61.	Nyár. Olajfestmény	1000.-
62.	Cs. Szabó László arcképe. Olajfestmény	mgt.

Nemzeti szalon

Szinyei Társ. VIII. Kiáll.
1942. jan.-febr.

Iványi-Grünwald Béla : Intérieur.

Kando László
festő

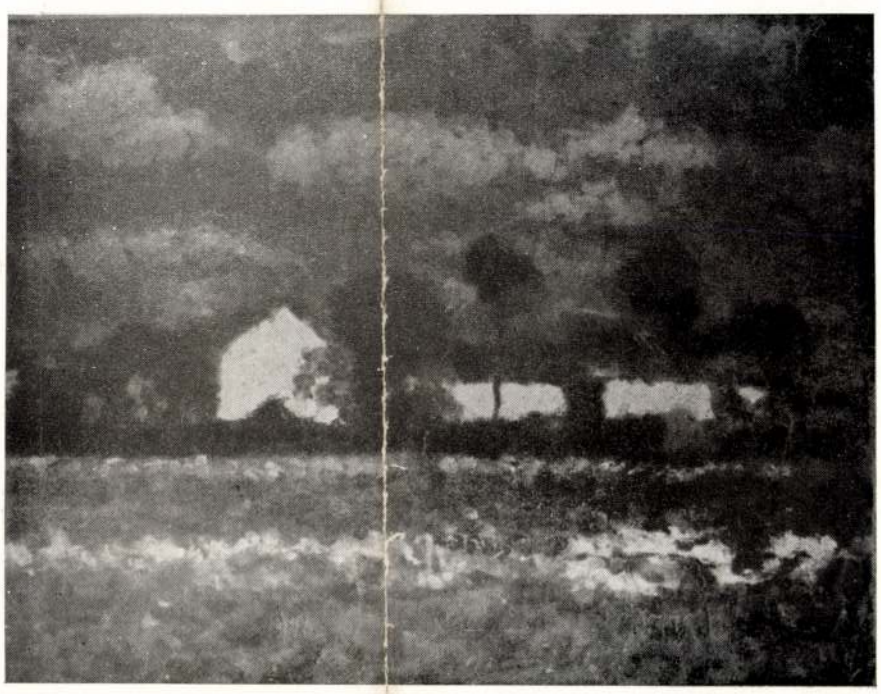

Koszta József: Tanyák.

Kandó László : Intérieur.

Nemzeti Szalon 1940. jan - feb -
Szinyei Tars -
VII - kiáll -

KANDÓ LÁSZLÓ

54. Intérieur, olajf. Bársony Oszkár úr tulajdona.

Nemzeti Szalon

1940. jan. febr.
Szinyei Társ.
VII. kiáll.

Vass Elemér : Zebegén

Kandó László

Prokás Tivadar, a
Telefon Hírmondó fel-
találójának arcképe,
fentről
Repr.

Híd. 1943. máj. 1.
25. l.

Kandó László

Árverési Csarnok aukció Szt.

38 sz. 1927 máj.

729 Klein, Adam

Bivalyfeje. Vernis-mous.

K. 1:20.

65×85 mm.

Kandó László

festő

A Magyar Arcképfestő Társaságnak alapító tagja.

A társulat 1930. évi első kiállításán nem vett részt

Kandó László

l.

Ernst Mor. 131. kiáll.

76. sz.

BUDA

Kandó László

294	Dankl Viktor lov. tábornok, olajf.	—	— mag. tul.
295	Őr Kisvárdán „	—	— eladó
296	Megfigyelő állomás „	—	— „
297	József fhrg támaszyont, részlet	—	— „
299	Kisvárad — — — — — — —		
300	Travignoló a Kis Lusiáról —	—	— — „
301	Báró Haupt-Stummer Ágost arcképe,	cer. r.	m. t.
302	Visontai Kovách Kászló	„	„
303	Báró Piret-Bihain Gyula	„	„
304	báji Patay György	„	„
305	Czinczár Dezső	„	„
306	Báró Waldstätten vezérezredes	„	„
307	Hőger Pál alezredes	„	„
308	Layer József	„	„
309	Pichler generális	„	„

Nemzeti Szalon 1916 jún.
32
Sajtóhadiszállás
műkiállítása.

310	Berthe Hans festő	ceruza	rajz
311	Friedl generális	„	„
312	Remöck P.	„	„
313	Dallinger Karl	„	„

Kandó László

Ernst Mus. kiáll. 36. z.
1919. jan.

Kandó László.

49. Este	4000.—
50. Pihenés	4000.—
51. Kecskeméti táj	4000.—

HATODIK TEREM.

Kandó László müvei.

100. Hegyoldal	4000.—
101. Ruhafogas	2500.—
102. Uzsonna	4000.—
103. Kecskeméti müvésztelep	3500.—
104. Interieur	3000.—
105. Hegyi ut	5000.—

19. KÖSZTOLÁNYI-KÁLMÁN-TÁR

Orbán Dezső, Gy. Sándor József festők és Szász Vilmos szobrász.)

33. RUDNAY GYULA festőművész, PÁSZTOR JÓZSEF szobrászművész és LUKÁTSOVICH ILY iparművésznő gyüjteményes kiállitása.

34. FERENCZY KÁROLY hagyatéka és FERENCZY BÉNI, NOÉMI és VALÉR gyüjteményes kiállitása.

35. FÉNYES ADOLF gyüjteményes kiállitása.

Kandó László

festő

Ernst Mur. kiáll

36. n. 1919. jan

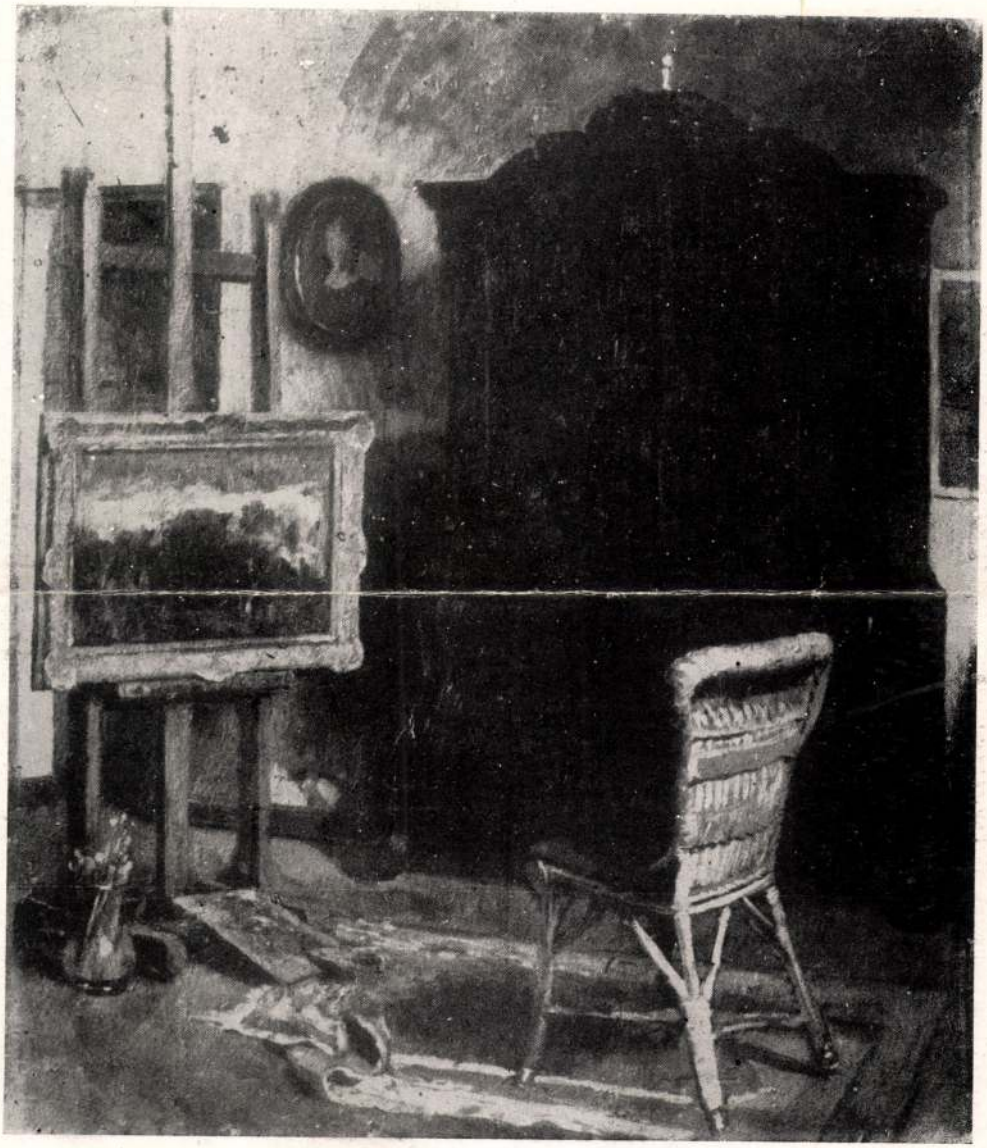

KANDÓ LÁSZLÓ: INTERIEUR.

Die neue Ordnung des Sanitätsdienstes in den Gemeinden, 1911), *A községi- és körorvosok nyugdíjintézete* (Das Pensionsinstitut der Gemeinde- und Kreisärzte, 1913). Belletrist. Werke: *Ballangó* (Roman in Versen unter dem Pseudonym Muzslai, 1894), *Megyei élet* (Komitatsleben, Lustspiel, 1896, aufgeführt im Nationaltheater), *A férj esküje* (Der Schwur des Gatten, Schauspiel, 1900), *Radnóthyné* (Frau Radnóthy, Schauspiel, aufgeführt 1904 im Budapester Nationaltheater). Ausser den schon angeführten, publizierte K. noch zahlreiche Fachwerke aus dem Gebiete des Verwaltungsdienstes und eine Unzahl belletrist. Arbeiten und Gedichte in der Tages- und period. Presse.

Kandó, Ladislaus v., Maler, geb. 14. Juni 1886, absolvierte die Pariser Académie Julien und liess sich dann in Budapest nieder, wo er als Portraitmaler sehr geschätzt ist. Seine Portraits der Staatsmänner Graf *Apponyi*, *Lukács*, *Perczel*, *Beöthy* trugen wesentlich dazu bei, den Ruf des begabten Portraitisten zu erhöhen.

Kanitz, August, Botaniker, geb. 25. Apr. 1843 in Lugos, gest. 13. Juli 1896 in Kolozsvár, oblag in Wien und im Auslande den botan. Studien und entfaltete eine eifrige publizist. Tätigkeit, die ihm auch im Auslande einen geschätzten Namen sicherte. Er wurde 1869 zum Professor der Naturgeschichte an der Magyaróvárer landw. Akademie ernannt, dozierte als Professor der Botanik an der Kolozsvárer Universität, wo er den botan. Garten und das Herbarium des erdélyer Museumvereines einrichtete und seine viertausend Bände fassende Bibliothek der Universität schenkte. Grössere Werke: *Geschichte der Botanik in Ungarn* (1863), *Versuch einer Geschichte der ungarischen Botanik* (1865), *Plantae Romaniae* (1879/81), *Általános növénytan* (Allgemeine Botanik). Grosse Verdienste erwarb K. sich um die Herausgabe der Pflanzennamen Slavoniens, Montenegros, Bosniens, Herzegovinas, Albaniens, Serbiens, Rumäniens und um die wissenschaftl. Aufarbeitung der Széchenyi'schen Chinaexpedition.

Kanitz, Felix Philipp, Kunsthistoriker und Ethnograph, geb. 2. Aug. 1829 in Budapest, gest. 5. Jan. 1904 in Wien, absolvierte seine Studien in Österreich, Deutschland und Frankreich. Grössere Werke, ausschliesslich in deutscher Sprache erschienen: *Die römischen Funde in Serbien* (1861), *Serbiens byzantinische Monumente* (1862), *Reise in Südserbien und Nordbulgarien* (1868), *Serbien, historisch-ethnographische Reisestudien* (1868), *Donau, Bulgarien und der Balkan* (1875/9), *Katechismus der Ornamentik* (1877).

Kanizsai, Franz, Novellist und Kunstkritiker, geb. 1879 in Magyarkanizsa, legte seine Universitätsstudien in Budapest und Kolozsvár zurück und wirkte dann in Szeged und Szabadka, schliesslich in Budapest als Journalist. K. geniesst in der Hauptstadt als Leitartikler, Kunstkritiker, Feuilletonist und Novellist Ansehen. Selbständige Werke: *Faustus redivivus*, *Ifjabb Sóti Pál*, *A cserebogár* (Der Maikäfer, 1911).

Kanka, Karl, Ophthalmologe, geb. 1817 in Modor, gest. 26. Jan. 1908, wurde in Wien zum Arzt promoviert, nahm am Freiheitskampfe als Honvédarzt teil und wurde 1864 zum Oberarzte der Augenabteilung am Pozso-

szindarabok (Ausgewählte Erzählungen und Dramen) bilden noch heute den eisernen Bestandteil fast aller Jugendbibliotheken.

Kalocsay, Alan, kathol. Kirchenschriftsteller und Dichter, geb. 6. Feb. 1862 in Léva, gest. 29. Apr. 1906 in Budapest, wurde 1884 zum Priester ordiniert und am Zirzer Seminar zum Professor der Bibelkunde berufen. K. wirkte später als Religionsprofessor am Székesfehérvárer Obergymnasium und war seit 1896 einen Cyklus hindurch Reichstagsabgeordneter. Selbständige Werke: *Mária-lant* (Marien-Laute, Gedichte, 1886/9), *Szent beszédek* (Kirchenpredigten, 1889).

Kamienski, Matthias, Opernkomponist, geb. 13. Okt. 1734 in Magyaróvár, gest. 25. Jan. 1821 in Warschau. Von seinen sechs polnischen Opern gelangte die erste: *Nendza Uscesliwiona* (Glück im Unglück) 1775 im Warschauer Nationaltheater zur Aufführung. Den grössten Erfolg brachte ihm seine Oper *Zoska* 1779. Seine zwei deutschen Opern wurden nicht aufgeführt. Er schrieb auch kirchl. Musikwerke und zur Enthüllung des Sobiesky-Denkmales eine Kantate.

Kammerer, Ernst v., Historiker, Politiker, geb. 7. Nov. 1856 in Kékút, absolvierte die Budapester jurid. Fakultät und wandte sich, nach 10-jähriger Beamtentätigkeit im Justizministerium, der Politik zu. 1887 wurde er zum erstenmal zum Reichstagsabgeordneten gewählt und gehört seither zu den rührigsten, freisinnigen Mitgliedern des ungar. Parlamentes. Im Jahre 1896 wurde K. zum Regierungskommissär der Landes-Bildergal erie und 1901 zum Direktor des Museums für schöne Künste mit dem Titel eines Ministerialrates ernannt. K. publizierte zahlreiche kunsthistor. Essays und die selbständigen Werke: *Magyarországi török kincstári defterek* (Ungarländ. türkische Árar-Defters, 1886), *A Zichi és Vásonkeői gróf Zichy család idősb ágának okmánytára* (Urkundensammlung der älteren Linie der gräfl. Familie Zichy v. Zich und Vásonkeő, mehrere Bde). Zur Zeit bereitet er seine Geschichte des Komitates Tolna für den Druck vor.

Kámory, Samuel, Orientalist, geb. 1830 in Bakabánya, gest. 3. Feb. 1903 in Pozsony, befasste sich mit dem Studium der klassischen, der arab., hebräischen, türk., syrischen und Sanskrit-Sprachen und wirkte als Professor am Pozsonyer luther. Lyceum. Grössere Werke: *Biblia vagyis szentirás* (Die Bibel, d. h. heilige Schrift), *Vallástan* (Religionslehre, 1862), *Arab gyöngyök az arab nyelvből* (Arab. Perlen aus der arab. Sprache, 1874), *Ó-testamentomi apokrifus könyvek* (Die apokriphen Bücher des alten Testamentes).

Kampis, Johann, Schriftsteller, geb. 25. Jan. 1861 in Ujpanát, trat, nach Absolvierung seiner Universitätsstudien, in das Innerministerium ein, wo er Sektionsrat wurde. Er ist auf dem Gebiete der Belletristik und im Fache der Verwaltungsliteratur tätig. Selbständige Fachwerke: *Az állami anyakönyvvezetés összes rendszeres gyüjteménye* (Die gesammte systemat. Sammlung der staatl. Matrikelführung, 1898, 1902, 1907), *A községek önkormányzati igazgatásának összes szabályai* (Sämmtliche Normen der Selbstverwaltung der Gemeinde, 1909), *A községek egészségügyi szolgálatának új rendje*

KANDÓ LÁSZLÓ

63. ARCKÉPTANULMÁNY. Magántulajdon.
64. A BALATONFÜREDI KISFALUDY-SZINHÁZ BELSEJE. Magántulajdon.

Szinyei Tars. III. kiáll
(1931)

vornherein ausgeschlossen sind. Nur wer die von äusseren Einwirkungen ungestörte ständige Arbeit als höchsten Lohn des Lebens erachtet, mag sich der Gobelin-Weberei widmen. Diese Gebundenheit, das Langsame und Schwierige der Webetechnik entsprechen im besonderen der arbeitsamen Natur der Noémi Ferenczy. Sie empfand es auch gleich nach den ersten Versuchen, jene Form und jenen Stoff gefunden zu haben, die sie zur Schaffung eines Neuen verwenden konnte. Sie unternahm es, einen Zweig der Kunst von neuem zu beleben, der nach seiner Glanzzeit im Mittelalter aus dem modernen Leben verschwunden oder vom Rang der „grossen Künste" auf die Ebene der kunstgewerblichen „Produktion" herabgesunken war. Diese Auferweckung konnte jedoch auch ihr nur in der Weise gelingen, dass sie die Aufgaben des *Entwerfens, der Übertragung auf den Karton und des Webens*, die vordem von drei verschiedenen Meistern gelöst wurden, mit ihrer ausserordentlichen Begabung selbst zu bewältigen verstand. Durch diese einheitliche Auffassung war es ihr möglich, die Gobelin-Weberei wieder zur lebendigen Kunst zu erheben.

Ausser den Werkgeheimnissen, die sie daheim erlauschen konnte, wurde ihr keinerlei systematische Ausbildung zuteil. Doch trugen die schönsten Kirchen und Museen Europas zu Verfeinerung ihres Geschmackes bei. Nach ihrem eigenen Bekenntnis waren Giottos Wandmalereien von grösstem Einfluss auf ihre Entwicklung. Sie halfen ihr, über die eigenen künstlerischen Ziele bewusst zu werden. Nach der von Giotto empfangenen Ermutigung vertiefte sie sich in den unvergänglichen Zauber der Glasbilder der Kathedrale von Chartres. Sie erlebte das Wunder dieser erhabenen

Kandó László

Ernst Museum kiállításai

@xxxi. 1932

76.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

KANDÓ LÁSZLÓ

60. Dr. Jeszenszky Sándor.* Magántulajdon.

KANDÓ LÁSZLÓ

117. Férfifej. Magántulajdon.

KANDÓ LÁSZLÓ

135. Férfiarckép. Magántulajdon.

és ... tások programmja:

... Iványi-Grünwald Béla.
... Csók István.
... Basch Andor.
... Vass Elemér.
... Halápy János.
... Szobotka Imre.

...vé... ...st, IV., Mária Valéria-utca 8.

E. M. LXXXI. kiáll.

Dennoch vergisst Kmetty niemals, den Boden unter den Füssen zu wahren. Er bleibt selbst in den quicklebendigsten Sprudelungen der Farbe um seine alten konstruktiven Tugenden besorgt: um die gleichmässige minuziöse Verarbeitung der Fläche, um den Rhythmus des Bildganzen, deralle Teile einheitlich zu regeln hat. Übrigens sind dem Maler auch die härteren Zugriffe der Form noch immer geläufig, was neben dem grossen Stilleben besonders an dem Selbstbildnis im blauen Arbeitskleid (Kat. Nr. 1) zu ersehen ist.

Sehr gemildert, als sehr entfernte Eingebung, doch unverkennbar schwebt der lodernde Genius van Goghs über diesen neuen Bildern. Ihre heiteren Farbenläufe schwingen sich zu entfernten unruhigen Horizonten empor. Behende und jugendfrisch jagt das Blut durch ihre Adern. Die Kunst is nicht allein persönliches, sondern soziales und nationales Lebenszeichen. Kmettys malerische Selbstbefreiung fällt zeitlich mit einer neuen expressiven Erregung zusammen, von der heute die besten Kräfte der jüngeren ungarischen Malerei erfasst werden. Ein bedeutsames Symptom, das zu denken gibt ...

E. K.

Kisfaludi Strobl Zsigmond: Rákosi Jenő.

Kandó László: Arcképtanulmány.

Színyei Tais. III. Kiáll (1931)

58. Magyar-Mannheimer Gusztáv: Mosó nők.

60. Kandó László: Dr. Jeszenszky Sándor.

Ernst Muzeum kiállításai.
LXXXI. (1926.)
Szinyei Társaság II-ik kiáll.

kor művésze ne tudjon művészi modern kegyszert készíteni? Vajjon a művészi munka számtalan alkalmát, amelyet az egyház feltár, művészeink nem veszik észre? Hiba, mulasztás, hogy ez irányban nem történik semmi és Magyarország kikapcsolódik a modern egyházművészetek törekvéseiből, amelyek széles e világon polgárjogot nyertek.

Jeleztük, hogy a Török és Hajdu cégnek Kozma Lajos néhány bútordarabján és néhány jelentéktelenebb bútoron kívül a lakberendezési ipar alig szerepel a kiállításon. Ez második éve hogy így van. A Technológiai Iparmúzeum helyisége az apróbb iparművészeti tárgyak elhelyezésére megfelel, az Andrássy-úti helyiséget pedig szigorú kritika alapján megválasztott kevés számú, de jó lakberendezési tárggyal kell benépesíteni. Szükséges ez különösen a téli időszakban, amikor nem annyira a külföldi vásárlók, mint állandó közönségünk van hivatva a kiállítást látogatni.

NAMÉNYI ERNŐ

• A MAGYAR IPARMŰVÉSZETI, • • HÁZIIPARI KIÁLLÍTÁS ÉS VÁSÁR • • TANULSÁGAI •

Az iparművészet korjelenség. Soha élesebben kidomborodni ezt az igazságot nem láttam még, mint a Károlyi-palotában rendezett kiállításon. Igaz, hogy csak véletlen, hogy éppen ez a kiállítás állt oda iskolapéldául, hogy ezt a tételt bizonyítsa és nagyon valószínű, hogy kisebb vagy nagyobb mértékben minden más bemutatkozása a mai iparművészet és háziipar produktumainak ugyanezt a felismerést erősítette volna meg a nézőben. A mai értelemben vett iparművészet és a mai kor követelményei közötti szakadék mind nagyobb lesz és erről nem az egyes iparművészek tehetnek, hanem az egész «iparművészet» fogalom korszerűtlensége.

Az iparművészet korjelenség: a közelmult kor jelensége. A régi korok kézművessége, ha művészi fokig emelkedik is: ipar; művészete, ha a használat szolgálatába áll is: m ű v é s z e t, de a kettő közé beékelődő harmadik valami a se-ipar-se-művészet, vagy ha úgy tetszik, ipar-is-művészet-is, a XIX. század terméke és az «ipari forradalom» néven nevezett gazdasági átalakulás olyan utókövetkezménye, amelynek aktualitása napjainkig már körülbelül lejárt.

Mikor a XVIII—XIX. század ipari forradalmának folyamán a gépipar a napi szükségletek kielégítésének szerepét a céhekben űzött kézművesipar kezéből kivette, komoly esztétikai értékek maradtak gazdátlanul és komoly esztétikai igények maradtak kielégítetlenül. A gyáripar a maga kezdetleges formájában silány és ízléstelen tömegmunkát dobott a piacra és a visszahívhatatlanul elmult céhidők ízlése menekült, ahova menekülhetett. Menekült egyrészt az azelőtt is fennálló és nagy tradicióval bíró népies h á z i i p a r b a. Ez régebben hivatva volt a háziipart űzőnek és családjának egész szükségletét fedezni. Most azonban már csak a gépipar hézagait tömögette. Hasznos időtöltésül szolgált, de hamarosan forduló állt be a háziipar életében, felesleget termelt és így produktumával, amely azelőtt jóformán csak az előállító céljait szolgálta, kibátorkodott a piacra és ott szíves fogadtatásra talált. A gyáripar által kiéheztetett ízlés váratlan táplálékot kapott a régi idők esztétikai értékeiben, amiket bőségesen hozott számára a háziipar.

Másrészt az i p a r m ű v é s z e t sietett a veszélyben forgó jóízlés segítségére. Az iparművészet, amit a kor külön ezért, ennek az igénynek a fedezéséért termelt ki magából. Az intellektuális rétegeknek ez az iparoskodó művészkedése tradició nélkül jött a világra. A feudális idők ízlésörökségével nem is sokat tudott kezdeni és mint polgári produktum azonnal az éppen diadalmaskodó polgári társadalom szolgálatába állt és megkísérelte, hogy egy jellegzetesen p o l g á r i f o r m a n y e l v e t teremtsen. És mivel ezt a formanyelvet a legkülönbözőbb utakon lehetett keresni, hát az iparművészet sokféle változatos formát tudott felmutatni és mutat fel a mai napig. Innen van az, hogy a háziipar — bár a piacratermelés a régi tradicionális alkotási menetét kissé megzavarta — mégis lényegében konzervatív, míg az iparművészet haladó. A divat minden megrezdülésére reagál, a képzőművészetek felszínes jelenségeit ellesi és a végletekig mozgékony. Ami kapcsolatot aztán a haladó iparművészet a konzervatív háziiparral fenntart, az főleg abban áll, hogy többek között oda is vissza-visszatér díszítőelemekért, stílusért, nemzeti ízért, amely utóbbira a nacionalista szellemű polgárság művészetének természetesen szüksége van.

A Károlyi-palota kiállításán — mint minden más háziipari és iparművészeti kiállításon is — mindezt megtaláljuk. Ott vannak a falusi asztalosipar nyomán finomított, fényezett tulipántos-bútorok, ott a nemzetközi felhasználhatóságra átdolgozott szádák, szegedi papucsok, szőttesek, népviseleti elemek. Mindez egészen régi, egészen komoly, feudális korban gyökerező háziiparral. Azzal a halványodó és egyre kevesbedő szükségletre termelő iparral, mely ősileg eladásról, piacról, piaci értékről mitsem tudott, csak termelt jókedvében és minden szabad idejét misztikus eredetű művészi alkotó vágyak kiélésére használta fel. Most pedig ezek a háziipari produktumok már szigorú kalkuláció alapján készülnek, kézimunkában szegény iparosállamok (tehát az exportpiac) igényeinek gondos figyelembevételével. Tőkés termelési rendünk kellős közepén, ebbe a rendbe nagynehezen, ideig-óráig beleilleszkedő anakronisztikus, primitív módokon él a háziiparunk.

Ami pedig a háziipartól független iparművészetet, mondjuk intellektuális iparművészetet illeti, az hasonló képet mutat, de a legkülönbözőbb helyekről összeszedett elemekkel dolgozik. Látunk jávai batikot részben egy valódi, részben egy mondvacsinált népművészet dekoratív elemeivel és a székely népballadákból vett literáris tartalommal. Láttunk kerámiát, ami hol a közelmult német divatjára, hol népies gölöncsérmunkákra, hol amerikai néger jazz-romantikára, hol gótikus emlékekre, hol meg egyszerre meglepetésszerűen komoly modern képzőművészekre (Barlach) támaszkodik. Látunk egy tétova keresést, amiben némelyek egy-egy munkában megtalálják egyéniségük egy részét, de sehogyan sem találják meg munkájuk célját és haladási irányuk jogosultságát.

Ha mármost a kritika jogával élve, személyek szerint venném vizsgálat alá a kiállítás anyagát és keresném, hogy hol, kinek a részén van a felelősség, melyik művész hol követi el a hibát, mikor válik alkalmatlanná arra, hogy munkáival a kor igényeit szolgálja, nagy általánosságban azt kellene megállapítanom, hogy a hiba nem a művészek belső értékének hiányosságában van, hanem orientációjuknak téves voltában. Engedjük el egymásnak a tanárbácsis vállveregető pózt. Ha várunk egy kicsit, majd meg fognak az értékek mutatkozni nyilvánvaló, félreismerhetetlen formában és nem lesz szükség a kimutatásuk céljából arra a hosszadalmas bizonyítási eljárásra, amiből ezek a részben már igen jónevű és a gyerekcipőkből kinőtt művészek bizonyára nem kérnek. Fontosabb most megtudni azt, hogy ha van — aminthogy van — tehetség, van jószándék, van a népies és csak részben korrumpált háziiparban nemes tradició, akkor hogy van az, hogy a haladás eddig felvett és megtartott iránya mindezt mégis zsákutcába vezeti és az eltolódás az iparművészet és háziipar produktumai meg a kor követelményei között szinte napról-napra nagyobb lesz?

Az iparművészet keletkezése és a népies háziipar prolongációja egy *hiányosság ellensúlyozására* történt. A kezdetleges gépipar nem volt még képes arra, hogy szépet produkáljon, hogy közönségének természetes esztétikai igényeit kielégítse. Ez a hiány azonban szűnőben van, sőt nagyjából már megszüntnek is tekinthetjük. A gyári tömegáru fogalma ma már távolról sincs összekapcsolva a «*silány*» és «*ízléstelen*» fogalmával. A gondos előkészítés, a tervezés, modellkészítés, alapos érlelés, ami egy-egy gyári produktum előállítását megelőzi, éppúgy gondoskodik a tárgy szépségéről, mint annak célszerűségéről. A szépség és célszerűség összekapcsolódása az a novum, amit a tökéletesedett gépipar mindennapunk tárgyaiba behozott. Ez a *használati érték* az az új művészeti elem, ami korunk ízlését szükségképpen dominálja. Ahol az iparilag tökéletes produktumok egy új, az előállításban gyökerező szerves szépséget vonultatnak be falaink közé, ott nem sokat remélhet a jövőtől az olyan iparművészet, mely iparilag primitív alkotásaira kívülről, dekoratíve rakja rá az esztétikai értékeket, amiket nem a tárgy lényegéből fejleszt ki, hanem különböző külső forrásokból merít. A hézag, amit az iparművészet betömött, már nincs meg, már szervesen összenőtt. Az ipari forradalom utókövetkezményei, amik az iparművészetet megteremtették és a háziipar életét meghosszabbították, már megszűntek, így ennek a két korjelenségnek a szerepe is visszahívhatatlanul lejátszódott.

Az egyszeri (vagy kevésszeri) kivitelre dolgozó iparművész hovatovább el fog tűnni és helyette egy új művésztípust fogunk megismerni: az ipari sokszorosításra tervező művészt. A nagyban előállítandó használati tárgyak esztétikai megformálása, gondos tervezése, modeleken való kipróbálása egészen más munka lesz, mint a mostani kicsinyes, a művészi és ipari másodrendűség érzésével közvetlen eladásra produkálás.

Az ipar és a művészet határai között lézengő iparművész napjai meg vannak számlálva. Helyét az *ipari tervező* fogja elfoglalni, egy művész, aki teljesen az iparhoz csatlakozik és a használati értékeken keresztül keresi a művészi értékeket. Amíg ez az orientáció hiányzik iparművészeink tevékenységéből, addig a céltalanságnak, a korszerűtlenségnek az az érzése, amit a Károlyi-palota kiállításán és minden mai iparművészeti és háziipari kiállításon érzünk, nem fog megszűnni és azok az értékek, amelyeket ma még a hibás felszín alatt biztatóan meg lehet találni, mindjobban el fognak színtelenedni, ki fognak veszni.

HÁY GYULA

Kandella Ferenc

Békés

Szendélet üveggel, ol., 24×33

Piros bőr, o. t., 38×29

Szendélet, ol., 35×44

Országos diák. képzőművészeti kiállítás.
Hódmezővásárhely. 1965. Kat. lev.:
Oroz. László 10-11

Kanengiszer Pál

1524-ben Kassán.

Kerkaspolg

43. l.

ę rézműveszeg	ALCSOPORT
I. n. elge	SZÁRMAZÁSI HELY
	MESTER
	SZEMÉLYI VONATKOZÁS
	EGYÉB ADAT

Késő csúcsíves stílus ízlésé

Kanengiesser Péter

einöntö

Bosbart Ambrus

1518-ban a kassai biró
nál tilalmat tett
fenti mester szerszám-
jára (werkzeug), hogy
Pál mester ne vehessen
azokból.

Kerkaspolg

17. l.

IRODALOM

M. o. tört. eml. II k. 236 l.
Keppel.

JEGYZET

Kanfli József

a 18. Vásárhelyi Őszi Tárlaton
érmei szerepelnek.

a Vásárhelyi Őszi Tárlat.

1971. X. 17. 22.20 Petőfi /11/V.

Kangó Ferenc

fotói

Forrás 1975-1- 61,89,9o,94

Kangó Ferenc

fotói

Forrás 1975-1- vimlap,boritó, 6o.o.

Kangyal Ferenc

Tárnok u. 9-11 sz. épület

~~helyreállitásának~~ tervező épitésze

Magyar Müemlékvédelem 1971-72

Bp.Akadémiai Kiadó 1974. 73.old.

KANGYAL FERENC

Romváry F : Memento mori

Pécs, 1999

Beremend

12.0.

Hogy legyen jel című albumban közöl egy képet a Rapp családról, apa, anya, kisfiú: egy pesti utcán mennek, csomagokkal a kezükben. Ehhez olyan értelmű szöveg került, mintha ők ott és akkor éppen emigrációba indulnának. A Fotóművészet című folyóirat 2003., 1–2. számában megjelentettünk egy képet, amely ugyanezt a csa-

Bálint Endre: Halottak napja, 1956
olaj, vászon, 150x131 cm

ládot ábrázolja. A mai napig itt élnek, Budapesten. A kép kedvéért ugyanazon az utcasarkon álltak meg, a fiú – természetesen már férfi – kezében ott van ugyanaz a játék mackó, mint az 1956-os felvételen.

– Meg lehet-e tisztítani az anyagot?

– Az egyik tervem az, hogy 2006-ra elkészítsek egy ilyen monográfiát; a fotóhasználatot mutatná be, illetve 1956 lenyomatát a képzőművészet-

lay Lajos Argentínában keletkeze grafikáit, amelyeket a magyar rádi adásait hallva rajzolt a tudósítások, proklamációk, a drámai segélykiált sok hatására. A nyugati magyar művé szeknél egyébként ez kiemelt tém volt, művészi megnyilvánulásaikna fontos formája az 56-ról való beszé

– Szentségtörés, ha azt feszegetjü jók-e az 56-os művek?

– Egyáltalán nem. Persze egyénisé és művészi nagyság kérdése ez is. Á talában úgy tűnik, azok a jobbak, am lyek nem maradnak a konkrét történ sek talaján. Ilyen például Oskar K koschkáé: egy sorozat, amelyből aztá két darabig jutott. Voltak az esem nyeknek azonos idejű rögzítői, aki ott és akkor, a forradalom napjaiba próbálták megragadni, ami történ Gebhardt Béla, Papp Oszkár folyama tosan rajzolt. A közvetlen élménye hatására, de már kicsit később soka alkottak: Lossonczy Tamás, Megyik J nos, Szántó Piroska. De ha 56-ra re lektáló művekről beszélünk, komol mennyiségről van szó, mondhatnár Vilt Tibor nevét, Bálint Endréét, Jak vits Józsefét, Marosán Gyuláét. D Chagallt és Cocteau-t is említheten Érdekes, hogy a művészek az egy ké be, egy műbe való sűrítéssel küzd nek, ezért a töredékesség vagy a sor zatszerűség felé mozdulnak el.

– Foglalkozik a társművészetekb megjelenő 1956-tal is? A generáció egyik alapélménye volt a kaposvári M rat/Sade előadás, amelynek zárókép ben a Corvin köz volt látható, Máté G bor pedig állt és sírt, kezében egy kő kakővel. A Corvin közt én magam sem ismertem, a mozi tetejéről fény

Kanyal Ferenc

az alábbi tervpályázaton kiemelt megvételt nyert egyik terv egyik szerzője.

dr. Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata, 1970. - Magyar Ép.müv. 1971.4.sz.2-4.l.

Kangyal Ferenc

(Nagy István Jánossal közösen)

Emlékmű-terv (reprodukció)

Valóság, 1970. 14. sz. 18. l.

Kangyal Ferenc építész

a szentesi-tanácsköztársasági emlékmű-vet, melyet Marton László alkotott, – Kangyal Ferenc építész áttört „V" formákból álló négy-élű beton-lábra emelte, – igazodva a kompozíció áttörtségéhez, levegősségéhez. (emelítve).

Pálosi Judit: Mit mond a szentesi-tanácsköztársasági emlékmű?

Csongrád Megyei Hírlap, 1969. márc. 15.

Kanyal Ferenc

K.F.: Őrmezői lakótelep magasházai. Statikus dr. Arató Anna. - Tervismertetés.

Vegy.ip.műv. 1972.5.sz. 2o.l.

MDK

Kangyal Ferenc, [építész!]

A Baross téri aluljárólan készülő üzletsor és expresszó egyik tervezője.

Kaj. Kep.

(-ss): Üzletsor az aluljárólan

3

ESTI HIRLAP Bp. 1967. ápr. 27.

MDK

Kanyal Ferenc, [építész]

A Barcs-téri aluljáró
egyik tervezője. A terv: Repr.

Fekete Gábor: Aluljáróból aluljáróba 19.

Népszabadság, Bp., 1967 ápr. 30.

Kanyval György

az alábbi tervpályázaton 10.000 forintos megvételben részesült 17.sz. pályamű egyik szerzője.

Román András: Lőbény községközpont tervpályázata. 1970. - Magyar Építőművészet. 1970.6.sz. 2-6.l.

Kangyal Miklós, [építész?] MDK

A III. díjas terv egyik készítője.

(A Népliget rendezésére és építészeti megoldására készült.)

(–ts): Milyen lesz a Népliget 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 6.

Kanggal Miklós, [épitész?]

Az Ond vezér tér ház
tervéért

↓

Szikkai Júlia: Nívódíj a sávházért

3.

EST I HIRLAP, Bp. 1974. jan. 16.

Kanyal Miklós

az alábbi tervpályázaton III. díjjal jutalmazott terv egyik szerzője.

dr. Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata, 1970.
Magyar Ép.műv. 1971.4.sz.2-4.l.

KANGYAL MIKLÓS

ÉPITÉSZ (BVTV)

JENEY LAJOSSAL TERVEZTÉK KÖZÖSEN A BUDAPEST V., SÓ UTCAI LAKÓÉPÜLETET.

REPR: 1 RAJZ, 2 FOTO.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET 1969/6. 42.L.

Kangyal Miklós építész

Terverőnopertjának terve

Költségtérítést kapott az alábbi pályázatok

Kovács Ferenc: A tabáni Rácz gyógyfürdő tervpályázata, 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

Kangyal Miklós

II. díjat kapott az alábbi pályázaton

N.N.: Estékelték Sopron észak-nyugati városrészének rendezési terv pályázatát

Magyar Nemzet 1969 XII. 30

Kangyal Miklós esti V. évf. Épitész hallg. M.É.K.

Középülettervezési tsz.

Krematórium és ravatalozó épület terve , repr.

Magyar Épitömüvészet 1965/2. 53.l.

Kangyal Miklós, építész

L. Bene Lántó

Hegyedűs B, Kiss A : BVTV. A tervező váll. alternatívé 18-19.

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/4

Ikavopyal Ferenc

A művész az asztódi Felszabadulási Emlékmű epitésze.

—: Köztéri munkák 1980-ban.
Művészet, 1981. február – 58. lap.

Kanopai Miklós, építész

L. Marton László

– Kitüntetések a Városházán 5

Népszabadság, BP. 1981. ápr. 1.

Szandó Sarolta

1919/20 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

97.l.

Kandó Magda

iparmüvész

Az Iparmüvészeti Társulat háziipari és iparmüvészeti ,kiállitásának albumában munkáival szerepel.

Nemzeti Ujság
1930.VII.31.

Kandó Margit

Keramikus

l.

Iparm. Kiáll

Bp (1930?)

19. tábla

biztositani számára.

A zólyomi református eg
épit s igy az általa használ
lyiség felszabadul. Ugy a müt
alkalmas voltánál fogva is a
culturális intézmény elhelye

Az iránt esedezünk, hogy
alkalmas várbeli helyiséget
a Zólyom városi muzeumnak bi
gyeskedjék.

Zólyom szabad királyi v

Z ó l y o m b a n , 1911

Kandó Magda iparmüvész

Ernst Muzeum csoportkiállitása - "Alkotó iparművészek kiállitása. Apró játéktárgyaival vesz részt

Pesti Hirlap 1931.VII.13.-

Kandó Magda

iparművész

Az Iparművészeti Társulat háziipari és iparművészeti kiállításának albumában szerepel.

Magyarság
1930.VII.31.

Kandó Magda

Szerepelt az Iparművészeti Tanács kiállításán.

M. 1933. VII. 16.

Kandó Magda

Szerepelt az Orsz. Iparművészeti Társulat kiállításán.

MFE. 1932. XI. 10.

Kandó Magda

Ernst-múzeum csoportkiállításain kerámiával szerepelt.

PH.932-T.10.

MDK

N.Kandó - Neogrády M. keramikusok,

Kerámia, Kepr.

Képzömüvészet, 1933, 58.sz. 71.l.

Kondó Magda

Szerepelt a Művészeti Szalon iparművészeti kiállításán.

Pfl. K/32. X6. 8.

Kandó Magda

Szerepelt a Nemzeti Szalon iparművészeti kiállításán.

EK. 1932. XII 10.

Kando Margit iparművész

Szerepelt a Munkácsy-Céh kiáll.-án az Ernst Múzeumban.

M.H.932.IV.3.

Rando Margit Jaanimäe

IUK

Kando N.,festö
sz. 1908

/Szerepelt 1947,Paris:"Groupe des Beaux-Arts"
kiállitáson is./

219.sz.	Tájkép	Fek.kréta
220.sz.	Csendélet.	" "

Stockholmi grafikai kiáll. 1948.Április
Nemzeti Muzeum /Stockholm/ Katal.31.1.

Neográdyné Kandó

Magda

keramikus

l.

MAGYAR IPARMUVESZET

1937. 21. l.

Nogrády Miklósné

Keramiája, repr.

Képzőművészet

1933. 24. l.

SÁRNAPI MISÉN.

Kandó Magda

Keramikus

Magyar Iparművészet

1931. 132. l. (A Társulat nyári kiállításáról.)

A F Ü G G E T L E N S É G

tekintetes Szerkesztőségének

B U D A P E S T

VIII., József-körut 5.

K

Kandó Magda

~~Bor Pál~~

~~Bramsilis~~

~~Csanyi Ilona~~

~~Deli Anna~~ (fanunkák)

~~Tempes Sándor~~

~~Ferenczy Béni~~

~~Ferenczy Noemi~~

Gáborjani Szabó K

Gádor István

Gorka Géza

Kandó Magda

Kassák Lajosné

Kissné Kende Judit

Tamás Galéria

Mohács CT Pekány Sebő

1931. dec 39. kiáll

15/B

Csak a pusztán
Virhorló mezőt
Bar
Minori
Roma Kola Bartolomeo
Halászok az Galicia
Taglon tengerre

Tamás Galéria
Szerszámi modern
iparm. kiáll.

Gyarapodás.

nés) ban van ábrázolva)

ojásdad medaillon. Hátrafésült haja,
őke, szeme kék. Öltözete: atilla és fe-
Jobb vállától bal csipője felé széles
ét feltüntető pajzszsal, melynek hármas
lakozik
~~tetetak~~. Nyakravalója fekete és tiszti

etei 7: 5.5 cm.
f Józseftől 6 koronán (175/91.No. V.)-
n (4/92).
1892: V. 22-iki 16647., illetőleg az
8/92).

1173

Kandó Magda

Keramikus

l.

Ernst Muz. Kiáll

124. 4. 15. l.

1932.

Római Köztársaság denárok

V. 201.

Komdó Magda

szerepelt a Nemzeti Szalon iparművészeti kiállításán.

MM. 1932. XII. 10.

Kandó Magda

Keramikus

Csanyi 1954

59. l.

MDK

Kandó Magda

Kerámiát állított ki az 1932.évi nemzetk.vásáron.

Lakatos Artúr: Az idei nemzetk.vásár...

Magy.Iparművészet, 1932. 81-83.lap

Kandó Magda

borzas kutyázat
ábrázoló kerámiák
repr.

Magyar Iparművészet

1930. 7-8. sz.

951/406

M. D. K.

KANDÓ Magda Keramikus

Csányi 1954. 59., 104., 116. l.

MDK

Kandó Magda

Kerámiák. Repr.

Magy. Iparművészet, 1930. 7-8. sz. 19. lap

Kandó Magda

iparmüvész

Ernst Muzeum Kiállitásai CXXIII. Csoportkiállitás katalogusa 14 la p, 1931.

Kandó Magda

sikdisztés

1920.

Éimisk 1930. 84 l.

fordult ~~[illegible]~~, diszes keretű tojásdad medaillonban.
előre fésülte, bajusza kicsiny, leberetvált
. Nyakkendőjé, csomóra ~~[illegible]~~ kötötte, kivágott
galléri kabatján a gombok nagyok. Felira.

ÓZSEF."

tnek 18.5 : 13.8 cm.

.

s életrajzai. Pest, Heckenast Gusztáv, 1857.
II.

294/95 № 12.

MDK

Kandó Magda

Az Iparmüvészeti Társulat kiáll. Magyar Iparmüvészet. 1930. 145.l.

MDK

Kandó Magda, keram.

Nők az Ipm.Társ. jub. kiállításán. Magyar Női Szemle. 1936, márc. sz. 78 l.

MDK

Kandó keramikus

Ács LIpót: Iparm.kiáll. a Technológián. Képzőművészet 1933. 63-64.sz. 182-3. l.

MDK

Kandó Magda

Tamás Galéria, 1931. dec. 39.kiáll.

Kandó Mogda

Kiállít

PN. 1931. XII 6.

MDK

Kandó Magda, keram.

munkáit kell fel emliteni.

K.M.: Györgyi Kálmán emlékkiállitás az Ip.m.Muzeumban.
Magy. Ujs. 1934.máj.19. 11.l.

Kondó Magda

Kiákít

Mo. 1931. XII 6.

MDK

Kandó Magda iparmüv.

Magyar Iparmüvészet, 1931. 39. 1.

• AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT • • KIÁLLÍTÁSA •

Minden kiállításnak két célja van. Az egyik anyagi, hogy a kiállító művészeknek módot nyujtson termékeik eladására, a másik, inkább erkölcsi, hogy bemutassa a művészet egy-egy ágának vagy részének állapotát. Bármily fontos az első nézőpont, a második célkitűzést kell kritikai és művészetpolitikai szempontból a fontosabbiknak tartanunk, mert ebből alkothatunk képet művészi teljesítőképességünkről, de továbbmenve azokról az eredményekről, amelyeket művészeti tényezőink a művészet fejlesztése tekintetében elérnek és arról az irányról, amelyet az anyagbírálatot kézben tartó szervek helyesnek tartanak. Minden kiállítás a művészekre nézve az eladás szempontjából többkevesebb haszonnal jár, éppen ezt a szempontot figyelmen kívül hagyva óhajtunk foglalkozni a társulat legutóbbi kiállításaival, az Andrássy-úton és a József-körúton.

Mindenekelőtt a kiállítás megjelenéséről kell szólnunk. A Technológiai Iparmúzeumban szervezett kiállítás elrendezés szempontjából jelentékeny lépést jelent előre. A nagy teremben ízléses, céltudatosan és korszerűen elhelyezett, céljuknak tökéletesen megfelelő egyszerű és tetszetős vitrinek a kiállítást a legjobb iparművészeti anyag méltó keretévé tehetik. Elismerés illeti meg ennek a teremnek az elrendezéséért F. Kovács Erzsébetet. Itt kell kiemelnünk a kiállítás szép plakátját, amelyet Végh Gusztáv készített: leegyszerűsített formáiban mosolygó invitáció. Sajnos, csak kis formátumban készülhetett. Jövőben okvetlen el kell kerülni a kis plakátok számos példányának egymás mellé bélyegalbumszerű felragasztását, ami hatását tönkreteszi és művészi előnyeit megsemmisíti.

Vizsgálva az anyagot, amely e keretet megtölti, mindenekelőtt a kiállítás legjobb részével, a kerámiával kell foglalkoznunk. A Technológiai Iparmúzeum nagy termét majdnem teljesen a kerámiai anyag tölti meg, még pedig oly kerámiai anyag, amely a magyar művészi ipar állandó friss megújhodásának és életerejének bizonyítéka. Kerámikusaink élén Gádor István állított ki. Szent Családja egyszerű formáiban és naiv tisztaságában megmutatja, a népies zamatot, a modern egyszerűséget, hogy lehet igazán áhitatos szellemben vallásos tárgyra alkalmazni. Egyes darabjai művészetének új vonását mutatják (szögletes cukortartója, vázája): leegyszerűsített formák mellett a nála megszokott makulátlan művészi elképzelés. Gorka Géza szép, gazdag anyaga a mázak virtuózának mutatja. E téren minden egyes kiállításra újabb meglepetést tartogat. Csak a forma és a mintázás terén szeretnők, ha oly magas fokra emelkednék, mint a glazúrban. Dicsérettel kell megemlékezni Kántor Sándor fazekasmester szép vázáiról és egyéb edényeiről, amelyet kitünő mesterségbeli tudással és egyszerű, őszinte, keresetlen, épp ezért megható népiességgel készít. Az ifjabb generáció nagyon érdemes munkákkal jelent meg a kiállításon. A legjelesebb közöttük Kovács Margit, akiben a magyar művészi kerámia nagy ígéretét látjuk. Ez a fiatal leány érti a mesterségét és igazi művész. Éppúgy ért a korongozáshoz, mint a mintázáshoz, mázai pedig jók. Korongozó gyereket ábrázoló reliefje kitünő művészi munka. Nagy szorgalmáról tanuskodó gazdag kiállításában alig van olyan darab, amelyről ne kellene elismerés hangján szólni. Legkevésbbé sikerült talán a Szent Imre és Szent István legendájának szentelt keresztalakú kompozíció, amely nyugtalanságával érezteti kompozíciójának bizonytalanságát. Még csak a színek terén szeretnők látni Kovács Margit fejlődését, bizonyos azonban az, hogy minden kiállításon figyelni kell ennek a kitünő ifjú művésznek további alkotásait. Megemlítésre érdemesek Gácsér Kató és Kandó Magda, ez utóbbinak skót terriérjei nagyon kedvesek, de figyelmeztetni kell ezeket a fiatal leányokat arra, hogy a túlzott utánérzés a művészi érték rovására megy. A hódmezővásárhelyi cserepek előnye az, hogy a népművészet őszinteségéhez, melegségéhez közel járnak. Varga Béla edényei hidegebbek és nélkülözik a népművészet igaz őszinteségét. A többi keramikus legtöbbnyire régi anyaggal jelent meg, éppen ezért külön megemlítésre nem is tarthat számot. Nagyon sajnáljuk azonban, hogy egy évtized előtt vagy még régebben készült tárgyak — amelyek pedig akkor sem voltak jók — némely vitrinben helyet foglalnak. Külön kell foglalkoznunk két gyárunkkal, Herenddel és Zsolnayval, hisz ezek olyan értékei a magyar iparművészetnek, amelyeknek szereplését állandóan számon kell tartani. Sajnos, meg kell állapítanunk, hogy egyikük sem mutat fel fejlődést, haladást. Horvay János Krisztusa, a kiállított Flórián biszkvitszobor 20—25 évvel ezelőtt valóban kiváló teljesítmény lett volna! Nem látunk semmit, ami a mai kor művészi követelményeinek megfelelne és kizárólag régi dolgok másolása arra enged következtetni, hogy mai iparművészeink jó porcellánt nem képesek tervezni; ez pedig nem fogadható el. Az

újabb termékek közül említésre méltó Végh Ilona tevéje. Ez azonban nem elég. A Zsolnay-gyár semmi olyan újat nem hozott, ami aktívum gyanánt szerepelhet. Fájdalommal jegyezzük ezt fel. Az üvegtárgyak között kiváló szépek Báthory Júlia finom, tökéletes kivitelű metszett és csiszolt üvegjei. Ezek az üvegek a kiállítás komoly értékei közé tartoznak. De ezen kívül az üvegáruk csoportja csupa szomorúság. A mély köszörülésű ólomkristályok nagyon reprezentabilis darabok valamely előkelő díszműárukereskedő kirakatjában, de alig valók iparművészeti kiállításra, hacsak oly újat nem hoznak, amilyent a kiállítás vitrinjeiben hiába keresünk. Rámutattunk már többízben arra, hogy a parádi üveggyár termékei mily örvendetes konkurrenciát teremtenek a cseh ipar ízléstelen termékeivel szemben, azonban megengedhetetlennek tartjuk, hogy ezek az áruk egy művészi célokat szolgáló kiállítás keretében bemutatásra kerüljenek, hacsak nem mint elrettentő példák, ilyen feliratot pedig nem láttunk rajtuk. Komáromy István fúvott üvegfiguráival szemben a multban is kételkedve álltunk. Kételyeink igaznak bizonyultak, mert ami a kezdet első darabjaiban artisztikus volt, eltűnt. Triviális naturalizmus jellemzi ezeket a babákat, a vázák stb. pedig a 30 éves veleneei áruk színvonalán mozgó bazáráruk. Ilyen cikkeknek beboesátása nem engedhető meg.

A kiállítás legkiválóbb darabjai közé tartoznak K. Kalmár Elza szobrai. Kerámiában kivitelezett maszkja, sárgarézből készült dárdavetője, gyermekét tartó anya szobra, de első helyen fa pillérfigurája a kiállítás legnagyobb értékei. Ennek a művésznőnek sikerül mindig érdekeset teremtenie. A modernség nála nem divat, hanem őszinte művészi kifejezésmód, stílus a szó legnemesebb értelmében. A széles felületeivel, egyszerű formáival mindent kifejez, amit akar, és van mindig mondanivalója. Legérdekesebb alkotása fából készült kariatidája, amelyet egy pergola pilléreként képzelt el. A modern építészet az épületen magán kevés szerepet hagy a szobrászatnak: új munkateret kell szerezni, a kertben, virágok közt bizonyosan méltó helyen lesznek művészi alkotások. Kalmár Elza szobra valóban tartja a ráhelyezett gerendát és harmonikusan illeszkedik be egy modern elgondolású épület kertjébe.

Szebbnél-szebbek Kozma Lajos tervei után készült apróbútorok, mint dohányzóasztalka, tálalókocsi, virágasztalka, garnitúrája, amelyet Török és Hajdu állítottak ki. Megemlítésre érdemesek még a kiállításon Csányi Ilus babái és plakáttervei, Nádosi Irma ötvösmunkái. A többi anyagot szívfagyasztó sivárság jellemzi. Ezzel kapcsolatban két szempontból kell meggondolásainkat kifejezésre juttatnunk. A kiállítás művészetnevelő hatása egyrészről a közönségre vonatkozik, másrészről pedig a művészekre tartozik. Súlyos hibát követ el a kiállítások szervezése terén a rendezőség, ha a közönség elé olyan produktumokat is tár, amelyek semmiképp sem felelnek meg a követelményeknek. Néhány ilyen példát kiragadtunk a fentiekben, mert szembeállíthatjuk ugyanazon szakma jó munkáival, a többi kiállított tárgyak között alig akad, amely e szempontból beboesátást nyerhetne. Különösen aggodalmas és egész iparművészetünkre helyrehozhatatlan kárt jelent a népművészeti cikkek lelketlen imitációinak hihetetlen térfoglalása. Nines a világon senki, aki a népművészet remekeinek nagyobb szerelmese volna, mint e sorok írója, de éppen ezért nem tartja megengedhetőnek, hogy iparművészeti kiállítás hézagait népművészeti másolatokkal töltsék ki. Iparművészeinkre népművészet hatása csak önálló műveikben juthat kifejezésre. Elismerjük, hogy a modern művészeti irányok mellett a népművészet kisebb hatással van művészetünkre, de ezt népművészeti utánzatokkal ellensúlyozni nem lehet. A népművészet fejlesztésének, illetve helyesebben fenntartásának vannak eszközei, de ezeket nem szabad összezavarni az iparművészettel. Nagyon örülünk, ha külföldi kiállítások bazáraiban találkozunk a legrosszabb matyóhímzéssel is, mert ez a magyar asszonyoknak munkalehetőséget jelent, de művészi szempontból ezeknek a másolatoknak vagy hamisítványoknak, amelyek nagyon gyakran rosszak is, iparművészi kiállításon semmi helye sines.

Aggállyal tölt el végül az egyházművészeti kiállítás silánysága. Az volt a reménységünk, hogy a Szent Imre-évvel kapcsolatban a magyar iparművészet faktorai provokálni fogják néhány modern egyházművészeti tárgy készítését. Ezzel szemben mi történt. A Társulat grafikai és iparművészeti pályázatot hirdetett. Az első eredménye a legkényesebb követelményeknek is megfelelt. Végh Gusztáv rézkarca e finom művész egyik legsikerültebb alkotása, Fáy Dezső Szent Imréje minden vallásos vonatkozása mellett magyarabb és erőteljesebb, mint a népi motívumokkal díszített lim-lom, Dallos Hanna munkája pedig a poézist egyesíti a tudással. Az iparművészeti pályázat is szép terveket produkált, de minden következmény elmaradt. Lehet kapni a magyar művészektől munkát, csak lehetőségeket kell teremteni. Milyen szépek voltak Nagy Sándor miseruhái a Nemzeti Szalon kiállításán. De ezzel aztán vége van. Ha az Iparművészeti Társulat vagy bármely más közület nem tudott művészi és modernebb egyházművészeti alkotásokat kicsiholni, mint ami e kiállításon bemutatásra került, sokkal helyesebb lett volna, egészen mellőzni e tárgyak kiállítását és eltitkolni iparművészetünk ez ágának színvonalát. Vajjon a vallás és az élet annyira szétváltak nálunk egymástól, hogy a mai

Kanyal Tibor építész

Tervezőnopartyának terve
Költségtérítést kapott az alábbi
pályázatban

Kovács Ferenc: A tabáni Rác gyógy-
fürdő terv pályázata, 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

Kaupgal Tibor

az előbbi pályázaton [illegible] megvételben részesült
6. számú pályaterv egyik eszrajza.

Tokaji Béla: Fonyódi gyógyfürdő-gyógyszálló és melegvizű strandfürdő tervpályázata. 1971.
Magyar Építőművészet, 1971.6.sz.2-5.l.

Kmicic István, szobrászművész

"Szocialista szobrászat 1919–1945" címmel látható, e hó végéig a felújított Savaria Múzeumban, Szombathelyen. A 20-as évek végétől szerveződő 1934-ben a Szocialista Képzőművészek Csoportjának létrehozásában és működésében, fontos szerepet játszó Szőllősi Endre, Kmicic István (és még többen) szobrai a kiállítás arculatát döntően befolyásolják.

Fleitler Lajos: Szobrászatunk szocialista öröksége.
Csongrád Megyei Hírlap, 1981. febr. 8.

Kanica István, szobrász

L: Major Máté

Lánczi S.: A szoc. képzőm. csoportja 998-1002.

Tekintet. Pécs, 1977. nov. XX/11

Kania István

A Népszava c. lap. 1942. febr. 1.-én közölte a Szociáldemokrata Párt -"Szabadság és nép" c.- freskópályázati felhivását. Pintér István kandidátus fenti címmel idézi cikkében a felszólitás következményeit, mely "A művészet szabadsága" c. kiállitás betiltásával végződött, majd felsorolja az eredeti cikkben szereplő neveket és alkotásaikat. Festők és grafikusok: Ámos Imre, Bálint Endre, Bán Béla, G. Beck Judit, Buti István, Dési Huber István, Diener Dénes Rezső, Faddi Fürstner Dénes, Gedő Ilka, Gráber Margit, Háy Károly László, Jándi Dávid. A 2.-es cédulán lásd: a további neveket.
Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 13.
XX. évf. 11. sz. 6-7. lap.

Kania István

A nevek folytatása az 1.-es céduláról. Festők és grafikusok: Kádár Béla, Kasár László, Knotty János, Kondor György, Molnár Piroska, Nolipa István Pál, Perlrott Csáka Vilmos, Rodner Renée, Reichental Ferenc, Román György, Schnitzler János, Sikuta Gusztáv, Sugár Andor, Szántó Piroska, Szin György, Tauber Blanka, Weisz György.
Szobrászok: Beck András, Bokros Birman Dezső, Farkas Aladár, Gádor István, Goldmann György, Kania István, László János, Révész Endre, Szabó Iván, művészek küldték be műveiket a freskópályázati felszólításra.
Pintér István részletes cikkét lásd: Ámos Imre névénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 13. XX. évf. 11. sz. 6-7. lap.

Kania István,

A Csoport 1937-ben felszlott: egyes tagjai a Magyar Munkaközösség Szövelkezet keretében dolgoztak tovább, mások elszigetelten, egyedül, magukra maradtan. – 1940-ben Nolipa István Pál, Kania István és Kondor György ujjászervezték a Csoportot, felvették a kapcsolatot a régiekkel is.

Láncz Sándor: A Szocialista Képzőművésnek Csoportja.
Yelenkor, 1977. 11. 999. old.

Kania István

1933–1937 között a Szoc. Képzőművészek Csoportjának tagja.

Major Máté: Az épitészet uj világa, Magvető, 1969, 438.l.

MDK

Kánia István

b: Festők, szobrászok. Esti Kurir, 1941, okt. 22. 7 l.

Kania István szobrász

neve emlitve

Magyar Nemzet 1972 január 5
4. old.

Kania István

Téglagyári munkásból lett szobrász, Goldman kedves tanítványa, akire hivatkozik a jó jellemábrázolás kapcsán.

88. l.

Erdős László: Valami készül Bp. 1964.

Kania István

Szobrainak egyszerü felfogásával Goldmanra is hatott. A szocialista müvészcsoportfeloszlási határozatának ellene szavazott, később aktiv részt vállalt az ujjászervezésében.

Erdős László: Valami készül 1964. Bp. 96.l.

MDK

Kania István

Pihenő asszony, terr.

Cserepet vivő lányka, terr.

Szocialista képzőm.csop.kiáll. 1934-44.

N.Gal. 1964.

Kania István

Csrepet vivő lányka /repr./

Erdős László: Valami készül Bp. 1964. Képjegyzék.

Kania István

A Szocialista Képzőművészek Csoportja 1940 okt. tárlatán a kisszámu anyagban szerepelt:

Proletárfúu

Erdős László: Valami készül 1964. Bp. 101.1.

M.D.K.

Kania István
Nobrán

A „Szocialista Képzőművészeti Csoport" alapító tagja volt

Vértes György: Művészek a szabadságért
Élet és Irodalom, 1962. május 17 — 3l.

Kania István

MDK

Tagja volt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának.

Vértes Gy. Harc a szocialista realizmusért. Kortárs. 1961. 12. sz 919.l.

Sz. D. K.

KANIA István szobrász

A szocialista képzőművészek Csoportjának tagja

Autodidakta

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1958. 460. l.

le. D. K.

KANIA Istvánné szobrász

Autodidakta

A Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagja

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 462,

MDK

Uj festők, uj szobrászok

Kania István

Esti Kurir 1941. febr. 21.

M.D.K

Kanizsa István
szobrász

"Dózsa" szobra

Kemeth Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjának története.

M.M.M. Értkönyve 1952, 87 l.

M.D-K

Kamia István
festő

Németh Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjának
története.
M.M.M. Évkönyve, 1952, 82 l.

Kania Istvánn

szobrász

14.D.K

Németh Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjának története.

M.M.M. Évlönyve 1952, 81 l.

Kanna István

szobrász

M.D.K.

„Proletarfiú" szobra

Németh Lajos: A szocialista kiprőművészek csoportjának története

M.M.M. Évkönyve 1952, 87 l.

Kania István, [ ]

Megemlítve.

(harangozó): Kondor György emlékkiállítás 2.

ST/HIRLAP, Bp. 1972. máj. 2.

Kania István

Kiállítás nyílt a munkásotthonban; „A Szocialista Képzőművészek Csoportja, 1934–1944.” címmel. – A negyvenes években alakult újjá a Csoport. Újjászervezője köré tömörült a művész.

–nánay–: Tárlat a munkásotthonban.

Szeged, 1996. jún. 30.

KANIA ISTVÁN

emlitve ld. Bokros Birman Dezső

Heitler László: Szocialista szobrászat. Szombathely, Savaria (sic!)
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/7.sz.3.o.

adja fel. Ez persze nem zárja ki, hogy az ember lássa, milyen veszélyek leselkednek rá, és felkészüljön a veszélyekre. Én sok vonatkozásban éltem a pesszimizmusnak ezzel a bölcsebb formájával, igyekeztem azt is megválogatni, miért vállalhatok felelősséget és miért nem. Ennek következtében azt is lehet rám mondani, hogy pesszimista vagyok, de hát ezt lehet savanyú képpel is csinálni, meg vidám képpel is. Szerintem jobb vidám képpel. Végül, és talán ez a legfontosabb, én 1926-ban kezdtem az életet, és első emlékeim a gazdasági válsághoz, Gömbösék, Hitlerék hatalomra jutásához fűződnek. A családom ezeket olyan drámaként élte át, hogy egy 4–6 éves kisgyerek már pontosan vagy legalábbis erősen érzékelte, hogy miről is van szó. Én 6–7 éves koromban már a napilapokat olvastam, olyan erős volt a politikai érdeklődésem. Egyszóval láttam én a mai viszonyoknál lényegesen roszszabbakat is, egészen 45-ig. Voltam börtönben, voltam lágerben.

– *Mikor?*

– 44 végén. Megszöktem a fertőrákosi lágerből, elfogtak, a szombathelyi hadbíróság elé kerültem. Gyakorlatilag halálos ítélet volt fölöttem. Sok kortársamat megölték, apámat megölték: ezek voltak az igazi mélypontok. Végignéztem... nem is néztem, hanem aktívan végigcsináltam a magyar történelem további menetét. 53-tól 56-ig átéltem mindazt, ami Magyarországon a politikailag aktív lelkekben végbement, és aztán 56 után is... Mindezt átélve mondhatom-e én egy átmeneti állapotra, amelyről tudom, hogy egy nagyobb változás része, mondhatom-e, hogy az egy reménytelen helyzet? Egy ma már nem élő öreg barátom, Tarján Rezső, aki be volt csukva Rákosiék alatt, mindig azt mondogatta: „Iam vidi alienos ventos – láttam már más szeleket is." Hát láttam én is mindenféle szelet, miért ijedjek hát meg egy – a felsoroltakhoz nem mérhető – hullámvölgytől, hűvösebb szelektől?

– *Ha hat-hét éves korában már olvasta a napilapokat, és nagyon erős volt Önben a politikai érdeklődés, föltételezi az ember, hogy ez később csak fokozódott. Főleg a 45 utáni első években. Hogyan lett akkor mégis műszaki ember?*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kannia István
KÖZALKALMAZOTT
1964 MÁR

1021 · K

A Magyar Nemzeti Galéria

Új kiállításai

A Magyar Nemzeti Galéria állandó kiállításai mellett kisebb időszaki és emlékkiállításokat is rendez, ismerteti a magyar művészet egyes fontosabb állomásait, egy-egy mester vagy művészcsoport munkásságát. 1964. április hónapjában a Galéria magasföldszinti teremsorában a »Szocialista Képzőművész Csoport 1934—1944« című kiállítás, az emeleti díszteremben pedig Szalmás Béla festőművész emlékkiállítása tekinthető meg.

A Szocialista Képzőművészek Csoportját kommunista művészek, festők, szobrászok és írók szervezték 1934-ben. A Csoport tíz éven át, egészen a háború végéig működött. Szervezői voltak *Goldman György, Fenyő A. Endre, Háy Károly, Kondor György, Sugár Andor, Nolipa István, Farkas Aladár, Fehér György.* Tagjainak száma változó. A csoporthoz tartozás nem volt belépési nyilatkozathoz kötve. Egyeseknek tartós, másoknak epizód-jellegű volt kapcsolata a Csoporttal.

A kiállításon szereplő művészek annak idején igen válságos időben dolgoztak. Az akkori élet terhei, az »idő súlya« ott terpeszkedik képeik sötét tónusaiban. A világ jelenségei mögött a lényeget keresték. Az olykor nehézkes, tömbszerű szobraikkal, képeiken az emberek és a tárgyak kemény, darabos formáival nem pesszimizmust, hanem társadalmi válságot fejeztek ki.

A külvárost, a gyárakat, a munkásokat vagy munkanélkülieket ábrázoló képeiken a nincstelen milliók gondjait jelenítik meg. Háy Károly keményen kontúrozott »Börtönudvar« című képe a művész saját élményét idézi. Goldman György rendőrt ábrázoló szobra — a kis méret mellett is hatalom ledönthetetlennek látszó bálványa — Derkovits Gyula »Terror« című festményével tart eszmei rokonságot. Sugár Andor festményeinek vibráló színei és nyugtalan formái mögött lelket nehezítő élmények torlódnak. »Hollókői vörös feszület« című képén a keresztfa mint felkiáltójel emelkedik ki a kavargó háttérből. A kép nem vallásos meggondolásból született, mégis, az emberi szenvedések szimbóluma.

A világháború megtizedelte a Csoportot. Közülük többeket a háború alatt börtönökbe, koncentrációs táborokba hurcoltak. Volt közöttük olyan is, aki még a háborút megelőző években emigrációba kényszerült. Azok akik életben maradtak, az elmúlt s immár csaknem két évtized folyamán sokat dolgoztak, nevüket a kiállítások egész során megtalálhatjuk. Farkas Aladár, Szabó Iván, Szöllősi Endre szobrászok, Fenyő A. Endre, Kuruc D. István, Nolipa István vagy Szántó Piroska neve a művészet iránt érdeklődők széles körében ismert.

Kannia István:
Pihenő munkásasszony

Heil Olga

Döntőbizottsági tapasztalato
a gazdasági irányító szerveknél

A döntőbizottságoknak jelentős tapasztalati anyaguk van a tervszerződések megkötéséről és teljesítéséről. Ismeretes, hogy a gazdálkodó szervezeteknek tervfeladataik teljesítése érdekében szerződéseket kell kötniök és ha akaratuk nem találkozik, megállapodni nem tudnak, a döntőbizottsághoz kell fordulniuk amely az ügyek érdemi megvizsgálása után pótolja a felek hiányzó akaratát, az állami akarat nyilvánításával.

A jogszabály azt is előírja, hogy a tervszerződések megszegése esetében a szerződő feleknek kötelességük, hogy igényeikkel a döntőbizottságokhoz forduljanak. Ezen kívül elszámolási és egyéb vagyoni viták ügyek is kerülnek a döntőbizottságok elé.

Az említett viták tükrében a döntőbizottság meglátja azt, hogy az egyes gazdálkodó szervezetek belső működésében vagy kooperációjában, esetleg felső irányításában hol jelentkeznek hibák, különböztetni tud az eseti jelenségek és a visszatérő, tipikus hibák között, általánosíthat és adatokat tárhat az illetékes szervek elé a gazdasági munka megjavítása érdekében.

Ezt ismerte fel és húzta alá a 7/1961. G. B. számú határozat, amely többi között a tanácsok végrehajtó bizottsági elnökeinek kötelességévé tette, hogy *»fűzzék szorosabbra kapcsolataikat a helyi döntőbizottságokkal és az eddigieknél fokozottabban támaszkodjanak azokra. A gazdasági igazgatás feladatainak ellátásába vonják be a helyi döntőbizottságokat.«*

A G. B. határozat óta a Központi Döntőbizottság kiküldöttjeinek mind sűrűbben van alkalmuk tapasztalni a tanácsok ilyen irányú törekvését.

A döntőbizottság időnként köteles a végrehajtó bizottság előtt beszámolni munkájáról. Korábban nem egyszer előfordult, hogy az ilyen beszámolók formálisak voltak, azokat — minden vita nélkül — egyszerűen csak tudomásul vették. Néhány éve ez a helyzet gyökeresen megváltozott. A helyi döntőbizottságok vezetői nem száraz tényanyagot halmoznak össze jelentéseikben, hanem tapasztalataikat rendszerezik, elemzik, általánosítják, a jelenségek mögött az okokat is keresik és feltárják, sőt — továbbmenően — javaslatokat is tesznek, még pedig konkrét javaslatokat. Ennek következtében a végrehajtó bizottság tagjai részletes vitába bocsátkoznak, elhatározások születnek egy-egy gazdálkodó szervezet vagy irányító hatóság munkájának megjavítására.

Tapasztalható az is, hogy a tanács ipari, kereskedelmi, építési, közlekedési osztályának ülésére meghívják a döntőbírót és igénybe veszik tapasztalatait, elgondolásait. Olyan jelenségekkel is találkoztunk, hogy egyes vállalatok, trösztök igazgatói meghívják a döntőbizottságok vezetőit és felkérik tapasztalataik ismertetésére.

Ez a fejlődés kedvező, ezt

felhívás

2. A pályázat kiírói fenntartják a jogot, hogy nem megfelelő pályázat esetén a díjakat ne, vagy csökkentett összegben, egyenlő értékű pályázatok esetén pedig megosztva adják ki.

3. A pályamunkák minimális terjedelme 30—32 sorosra gépelt 40 oldal. A pályamunkában a felhasznált irodalmat fel kell tüntetni.

Egyéves az újjászületett főváros

Január 20-án szűkkörű ünnepségre gyűltek össze azok, akik egy esztendővel ezelőtt a budapesti csata dübörgése közepette megteremtették a felszabadult, demokratkus Városházát. Ezen a napon nyílt meg a Kossuth-híd, az élniakaró város újjáépülésének első diadala. Most, egy eszendő távlatában minden borzalma, szomorúsága mellett is valóban Budapest epikus korszakának látszik az 1945-ös év első fele, a letaglózott főváros élniakarásának első hatalmas, hősi lendülete, amely azóta is meg nem szűnő mozgásban tartja az újjáépítő akaratot.

A »Jövendő« munkatársa megkérdezte a felszabadult Budapest első vezetőit, milyen körülmények között kezdték munkájukat, mit tapasztaltak az eltelt esztendő alatt és milyennek látják a jövőt.

Az újjáépítés motorjai

Vas Zoltán, aki mindenek tanusága szerint súlyos helyzetben elsőnek kezdte meg az újjászervező munkát, a következőket mondja:

— *Ma egy esztendeje, a Vízműveknél — itt volt az első városháza, mert a régi, a Somogyi Béla úton még lángban állott — azt mondhatnám, új városalapítás történt. Talán nem is helyes a kifejezés, hiszen ez a város 2000 éves multra tekint vissza. A mi akkori munkánk eredménye az volt, hogy visszaadtuk Budapestnek az önbizalmát. Ami újjáépült, azt a budapestiek építették újjá. Ez mutatja a jövő útját is: úgy szolgáljuk legjobban Budapestet, ha segítjük, hogy minél szabadabban élhesse a maga életét a maga akarata szerint. Eddig is úgy történt minden, ahogyan Budapest népe akarta és jól is van így. A Kossuth-híd felépült, mert akarta a nép. Mi néhányan, akik a munkát elkezdtük, motorokká váltunk, az új élet, az újjáépítés motorjaivá. Ez az elmult esztendő története és a jövendő dióhéjban. Most és még nagyon sokáig egyetlen feladata van minden magyarnak: az összefogás Budapest és az ország népének jövője érdekében.*

VAS ZOLTÁN

A Kossuth-hídon át vezet az út a jövőbe

Csorba Jánoshoz, Budapest első polgármesteréhez intéztük a következő kérdést. Az őszhajú polgármester csendesen idézi fel emlékeit.

CSORBA JÁNOS

— *Emlékezem azokra a napokra, amikor Budapest Székesfőváros tisztviselőkara alig húsz ember volt... Dúltak a harcok és mi szakállasan, rongyosan gyülekeztünk, a hosszú pinceélet után hunyorogva a napvilágon. Kimondhatatlanul nehéz volt a munka. Az első rendeletek a pince elhagyásáról, a takarításról, a borbélyüzletek kinyitásáról szóltak. Igen nagy segítségünkre voltak a szovjet hatóságok is, de nagyon, nagyon nehéz volt... Én mindig hittem abban, hogy Budapest dolgozó népe nagyon hamar és nagy erővel hozzákezd az újjáteremtő munkához. A jövőről nem is mondok mást, csak azt, hogy az út a Kossuth-hídon át vezet egyenesen előre.*

A nagy születésnapi ajándék

Bechtler Péter alpolgármester arról beszél, hogy Budapest meglepően nagyot alkotott egy év alatt.

— *Amikor mi a munkát megkezdtük, egy halott város állt előttünk. Akármennyire tele voltunk is akarattal, ilyen születésnapi ajándékra nem mertünk gondolni, mint a Kossuth-híd. Most még nagyobb bizalommal dolgozunk.*

BECHTLER PÉTER

Az újjászületés első napjai

Lestyán Sándor, mint a felszabadulás után az első ujságiró a Városházán, az első órákról mesél.

— *A Városháza tulajdonképpen a Tisza Kálmán-téren, a MKP székházának frissen kinevezett ház egyetlen használható szobájában alakult meg. Az egyik sarokban a kommunisták gyülekeztek Vas Zoltán körül, a másik sarokban Csorba János és Oltványi Imre körül a kisgazdapártiak, a harmadikban Kovács Imre, Darvas József körül állott a Nemzeti Parasztpárt. Vas Zoltán kezdeményezte a közös munkát. Gyorsan kinevezte az egyes ügyosztályok vezetőit, csak a polgármester személyét illetőleg volt tanácskozás. Csorba Jánosra esett a választás. Át akartunk menni a Városházára, de az még javában égett. A régi Városháza az Egyetem-utcába költözött egy pincébe, ott várt bennünket Beliczay Imre és Remenyiczky Lajos, akik nem menekültek el, hanem életüket többször kockáztatva várták a felszabadulást.*

LESTYAN SÁNDOR

Hogy alakult meg az új Tanács

Dr. Gulácsy Károly, belügyi államtitkár, mint az egy évvel ezelőtt fontos szerepet vivő ötös bizottság titkára mondja:

— *Egy évvel ezelőtt az ötös bizottság volt Budapest főpolgármestere, a városi önkormányzat feje, a negyventagú Nemzeti Bizottság szűkebb kormányzó szerve. A demokratikus pártok egy-egy kiküldöttje vett részt a bizottság munkájában. Valóságosan és őszintén demokratikus szerv volt, amely kisebb arányokban már akkor elkezdte azt a heroikus munkát, amelyet ma az ország kormánya végez. Egy pusztulásnak odadobott, kegyetlenül megtiport város romhalmazának terhét hordozta és energiájának nagy részét lefoglalta annak eltakarítása, ami volt, ami elmult. Két önzetlen és harcos polgármestert őrölt fel eddig ez a példátlan küzdelem: a harmadik most birkózik a problémákkal. A végső eredmény azonban mindenképpen a demokrácia győzelme lesz.*

DR. GULÁCSY KÁROLY

Budapest Barátainak Társasága

Ortutay Gyula, a Rádió elnöke, mosolygós bizakodással mond pár szót a multról, aztán áttér a jövőre:

— *Elárulom egy kedves tervemet: szeretném, ha megalakulna »Budapest Barátainak Társasága«. Egy társaság, mely elsőrendű feladatának tekintené Budapest szépítését, fejlesztését, hogy így segítsen a Közmunkatanácsnak és a főváros ezzel foglalkozó ügyosztályainak roppant feladatuk elvégzésében. Budapestnek eddig is sok barát-*

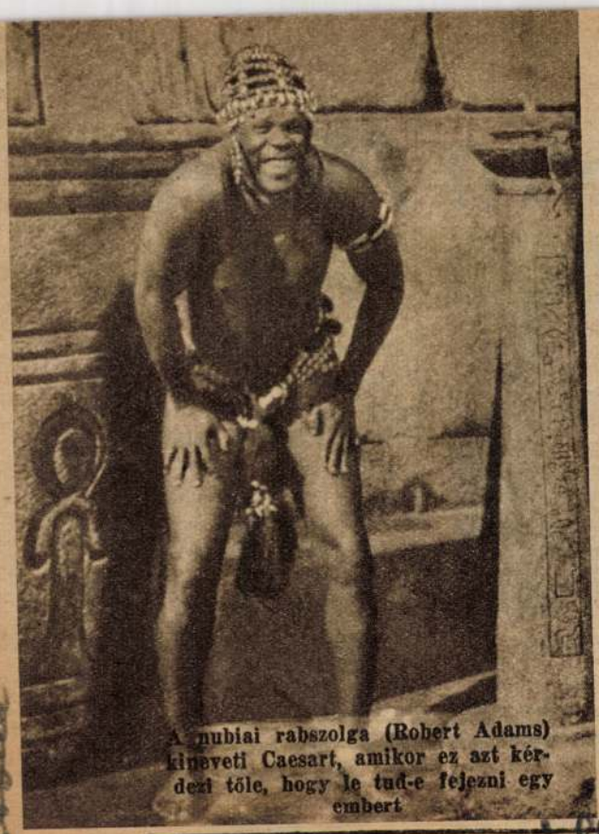

A nubiai rabszolga (Robert Adams) kineveti Caesart, amikor ez azt kérdezi tőle, hogy le tud-e fejezni egy embert

ségtől. Pascal a film egyetlen jelenetéhez 5000 statisztát vonultatott fel. Cleopatra nyolcvan fekete parókát használt el a felvételek alatt. A külső felvételek természetesen Egyiptomban készültek, ahová Pascal egy egész kis expediciós hadsereggel vonult fel. Főszereplőinek fantasztikus gázsikat fizetett — Claude Rains, aki Caesar szerepét játssza a filmben, 12.000 fontot fizetett jövedelmi adóba a gázsija után és Cleopatra még többet kapott. Az angol lapok megírják, hogy a filmhez ezer darab ékszert csináltattak, aminek a felét a műteremben a felvételek alatt ellopták. Egy jelenetben szerepel egy bálvány — Pascal csináltatott egy istenszobrot, amely 8 méter magas volt és 25 mázsa súlyú. Egyetlen napig használták ezt a költséges rekvizitumot. Mikor G. B. Shaw kiment a műterembe, hogy végignézze Caesar és Cleopatra találkozásának a jelenetét és megpillantotta a statisztáknak seregét, mosolyogva mondta:

»Csak most látom, milyen szép darabot írtam...«

Így írják az angol lapok. Persze lehet, hogy ez csak reklám...

Szatmári Jenő

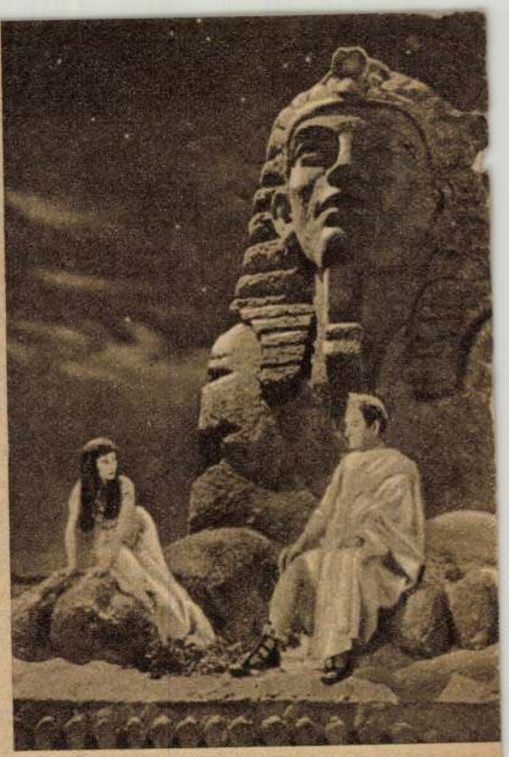

Cleopatra és az ötvenéves Caesar találkozása a Szfinksz tövében

Munkásfestők és szobrászok

KANIA ISTVÁN: GYERMEKFEJ.

A Munkás Kultúrszövetség munkáskezek alkotta festményekből, rajzokból és szobrokból kiállítást rendezett a Magyar Nők Demokratikus Szövetségének Kossuth Lajos-utcai helyiségében. A kiállítás résztvevői nem azzal az igénnyel lépnek a nyilvánosság elé, hogy munkáikat a művészet mértékével nézzük. Nem is kívánhatnók ezt olyan emberektől, akik többé-kevésbé nehéz testi bérmunkájuk mellett, csak szűkösen mért szabadidejükben, kedvtelésből nyúlhatnak ecsethez vagy mintázó anyaghoz. Érthető és természetes, hogy a biztos mesterségbeli tudás, az érett stíluskészség jelével csak egy-két kivételes esetben találkozunk a kiállításon. Nem hivatásos művészek vagy művészpályára készülők alkotásaival, hanem a műkedvelői igyekezet termékeivel van dolgunk.

Ennek megnyilvánulásai a munkáskiállításon lépten-nyomon szemünkbe ötlenek. Ide tartozik a szín, a forma kezdetlegessége, az anyaggal, a technikával való küszködés, mely azonban olykor igen érdekes kifejező erővel és éppen naivitásánál fogva kedves közvetlenséggel, elfogulatlan eredeti meglátással jár. Ugyanesak műkedvelőkre vall az a részletekbe merülő, kínos pontosságra törekvő figyelem, amellyel a kiállítók túlnyomó többsége a valóságot ábrázolja, anélkül, hogy a részletmegfigyeléseket festői vagy plasztikai egységbe tudná foglalni. Egy-egy frissebb, lendületesebb ábrázolás csak a rajzok sorában akad. Ez a leltározóan tárgyilagos realizmus helyenként bensőségesebb érzelmi hangsúlyra tesz szert. Vannak, akik a valóságot eszményien szépítve vagy tetszetős külsőségek színében ábrázolják. Leginkább ők tévednek hamis útra, idegen minták utánzására és az édeskés kispolgári ízlés területére. De a kiállítás egészében véve, műkedvelői jellegével is igaz képét nyujtja azoknak a szűkös, többnyire bizony nyomasztó proletári életkörülményeknek, amelyek között ezek a festmények és szobrok létre jöttek.

A kiállítás ötvenhárom résztvevője legfőképpen mégis arra hivja fel figyelmünket, hogy milyen sokan vannak a munkásság körében, akiknek a festés, rajzolás vagy mintázás életen lelki szükségletük. Ahol ennyi a műkedvelő, ott a komoly művészeti kultúrának széles talajára számíthatunk, melynek művelését nem szabad a letűnt uralkodó rendszerek módjára továbbra is vétkesen elhanyagolnunk. A demokratikus Magyarország kultúrpolitikájára ezen a téren igen nagy és termékeny feladatok várnak.

Kállai Ernő

FODOR FERENC: VARRÓNŐ. Pontos megfigyelésre való, néhány vonalla könnyedén odavetett tollrajz

SZABÓ FERENCNÉ: TÉL. OLAJFESTMÉNY. Részletekbe merülő, de szépen, világosan tagolt, tárgyilagos ábrázolás

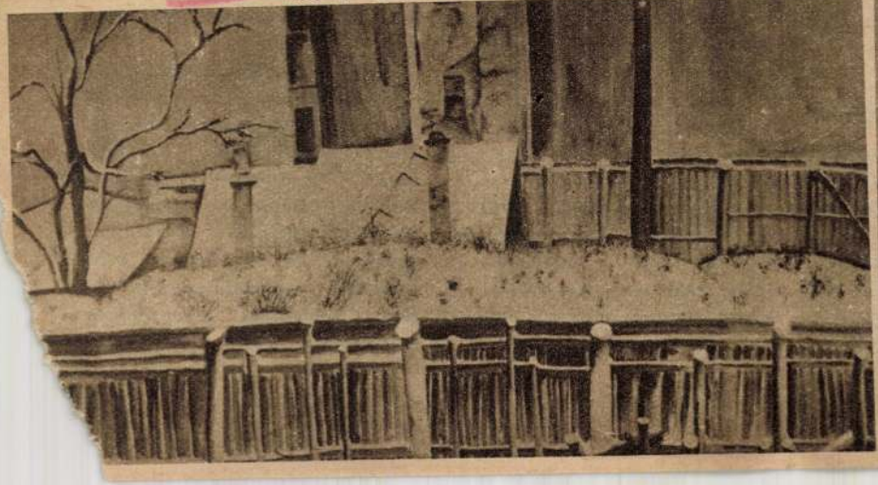

MAKÓ DÁNIEL: TANYÁK. SZÍNES KRÉTARAJZ. Vonzó, üde példánya az elfogulatlan, naiv műkedvelői természetábrázolásnak

(Fonyves Éva felv.)

 M. D. K.

Koniarek János, szobrász, 1878-1952

rendezett kiállítás hozta meg az igazi sikert sokoldalú tehetségét csak akkor ismerték meg igazán: Sondelatait kisméretű váplatokban fejezte ki, ezek közül a megnemértéstlátva ő maga pusztitott el sokat, sok elkálodott. 1918-45 között sok emlékművet kivitelezett. Elsőnek Vajansky, Halaš és Mudroň síremlékét készitette el a szlovák „Matica" megbizásából.

Marian Vaross: Slovenské výtvarné umenie 1918-1945.

62.-63.-64.-66. és 67 old.

1960

MDK

Kanics és Szelle

a kiskunhalasi kórházépület tervpályázatán
III. dijat nyertek

Épitő Ipar - Épitő Művészet 1927. máj. 15. 77.l.

MDK

Kanics Miklós

A "Stadion" az Iparcsarnok tetejéről nézve
Alól a főbejárat és a kerités, üvegburkola
ból készült, Kanics Miklós tervei szerint.
(B.N.V. 1937.) Repr.

Tér és Forma, 1937. 6.sz. 83.lap

MDK

Kanics Miklós épitész

A budapesti Nemzetk.Vásár 1933.évi fökapuja.
Tervezte: Kanics Miklós. Repr.
Kisipar.Repr. Terv.: Kanics Miklós

Tér és Forma, 1933.6.sz. 189.l.

Kanics Miklós, építész MDK

Kanics Miklós tervezte a Szovjetunió pavilonját az 1941. máj. 2-án megnyílt Budapesti Nemzetközi Vásárra. (A szovjet pavilon 1000 m² területen épült.)

Kékesdi Gyula: Szovjet pavilon a Városligetben 6

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. máj. 1.

MDK

Kanics Miklós építészmérnök

Az 1932.évi Nemzetközi Vásár építészeti vezetője volt.

Lakatos Artúr: Az idei nemzetk.vásár.

Magy.Iparművészet, 1932. 81-83.lap

M.D.K.

Kanics Miklós, építész

és Szelle Kálmán
harmadik díjat nyert
a kiskunhalasi városi
kórház terv pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.
máj. 25. sz. 11. old.

M.D.K.

Kamics Miklós, épitész

és Szelle Kálmán

közös terve második dijat nyert a kiskunmajsai rom. kath. plébánia-épület pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

febr. 16. sz. 9. old.

MDK

Kanics Miklós

Magyar Iparművészet 1935.

Kánics Miklós, építész M Dk

A Budapesti Nemzetközi Árumintavásárra ő tervezte 1941-ben a szovjet-pavilont.

m-é: Szovjet pavilon [1941] 7.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. máj. 17.

MDK

Kanics Miklós építész

Döntés a villányi és siklósi...szőlőházak építési ajáni.felett. Dunántul, 1927. febr.2. 2.l.

Textilcsarnok. Internationale Mustermesse in Budapest. Fotók: Seidner. Főkapu. Tervezte: ~~Dávid Károly~~.
Tervezték: Kanics Miklós és a Cirpac-csoport tagjai: Breuer Marcell, Fischer József, ~~Fekete Béla~~, Major Máté és Molnár Farkas.

A XXX. budapesti nemzetközi árúmintavásár

Árúmintavásáraink külső kiképzésének szintje évről-évre minden tekintetben örvendetesen emelkedik, ami annak az alapos felkészültségnek és szakértelemnek a folyománya, amellyel a Vásár Ügyvezetősége azt hosszas és szívós munka árán minden évben előkészíti. Maga az Árúmintavásár 10 napig áll, de az előkészítő munkálatok 10 hónapig tartanak; ebbe az időbe esnek bele a tervezési munkálatok is, amelyek így alaposan előkészíthetők és nyugodtan megérlelhetők.

A Vásár Ügyvezetősége az ő műszaki osztályának közreműködésével már évek óta állandóan örvendetesen helyes utakon keresi a jó építészi megoldásokat és törekszik arra, hogy a Vásár alaprendelkezésében és összbenyomásában artisztikus legyen. Eme törekvéseinek egyik fejezetéül tekinthető az a tény, mely szerint ez évben nyilvános országos tervpályázatot hirdetett az elrendezés és az épületek megtervezésére. A tervpályázatra 46 terv érkezett be és azok sok értékes gondolatot, ötletet és egyben sok tanulságot is szolgáltattak egyes kérdések tisztázására és habár a kivitel közvetlen alapjául nem a pályázaton kitüntetett tervek egyike vagy másika szolgált, mégis közvetve meg lehetett érezni a tervpályázat eredményének kedvező hatását. Hogy a kivitel során a maga teljes egészében egyik tervező művét sem lehetett megvalósítani, az érthető, hiszen nemhogy a pályázat programmja a kivitelnél nem volt betartható, de az épületek elhelyezése, mérete és jelentősége úgyszólván az utolsó hétig nem volt rögzíthető; sok változás történt az idők folyamán fokozatosan kialakuló igények következtében és lényegbeli eltérések az eredeti programmtól; végül sok oly részletmegoldást kellett figyelembe venni, amelyeket az immár 10 éves gyakorlata során igazán csak a Vásár Ügyvezetősége ismerhetett jól.

A tervezés folyamán a tervpályázaton leszűrt tanulságokon kívül a Vásár Ügyvezetősége több díjat nyert építészkartársnak, valamint több ismert építészkollégának és iparművésznek a tervező munkáját közvetlenül is igénybe vette, akik egyesítve képességeiket a Vásár Vezetőségében dolgozó kitűnő kollégáinkéval, az a téren igazán nagy gyakorlatú és sok szakismerettel rendelkező Kanics Miklós kartárs megértő vezetése mellett komoly és becsületes művészi munkát végeztek.

A Vásár kiképzésének ez évben szembetűnő előnyei a következők voltak:

1. Eltalálták a helyes módot a főbejárat megoldásában. Eddig a kapuzat hátul a fák között épült kiemelkedő, vagy felmagasított alakban, amely sehogysem érvényesült a növényzettől, viszont tömegével eltakarta a belépő elől a Vásár belső területét. Ezzel szemben most nem ünnepélyes „kapuzat-építményt", hanem egy értelmes bejáratot terveztek, amelynél a pénztárak oldalmentén jól voltak elhelyezve s az utcavonalra

Tér és Forma
1935. 6. 7.

Kanics Miklós
Major Máté

Textilcsarnok. Tervezték a CIRPAC-csoport tagjai. Fotó: Seidner.

Textilcsarnok a vásár felől.
Tudor Accumulatorgyár-pavillon. Tervezte: Kanics Miklós.

egy hengeres tömegekből álló erős akcentus készült, amely hangsúlyozottan felhívta a figyelmet a Vásár bejáratára.

2. A kapun belépve szembekerültünk a nagy textilpavillonnal, amelynek nyugodt vonala és tömege kedvezően vezette be a Vásár építményeit. Ez a textilpavillon ügyesen takarta el a belépő számára a szökőkutat, viszont mögötte a szökőkút körül egy igen kedves és intim teret zárt körül a bankpavillonnal együtt; ez épületek azonos magasságúak, tehát nyugodt lezárásúak, azonkívül kellemes színűek voltak. Bebizonyosodott itt, hogy a szökőkutat a világért sem szabad a Vásár épületeinek komplexumából körülépítéssel kirekeszteni, mert az ma is igen szép attrakció és szökő vizével nemcsak portalanítja a levegőt, de üdítő benyomást is gyakorol.

3. A textilpavillonnak a főtengelybe való szerencsés beállításával a főkapun betóduló tömeg mesterségesen széjjel lett terelve, amennyiben a közönség egyik része bement a textilcsarnokba, a másik része pedig az Iparcsarnok északnyugati oldalához vezető hosszanti útra, illetve az azzal párhuzamos második utcába. Innen adódott, hogy a főtengelyben, ahol eddig mindig a legnagyobb tolongás volt, ezidén nagyon kellemesen lehetett tartózkodni és általában, hogy az Iparcsarnok előtti tereken és utakon távolról sem volt a legutolsó évekéhez hasonló tolongás, amit különben mindenki, aki a Vásáron volt, örömmel ismert el.

4. Az élelmiszerkereskedők és kisárusok kiállító helyiségei jól el voltak különítve a reprezentativ terektől és ezeknek az utcáira került voltaképpen a tömeg, ami helyes is, mert ezeknek az üzleteknek a természete azt megkívánta.

5. Az egyes épületek kiképzései jól voltak; ízléstelenséggel alig találkoztunk, sőt a főbb épületek mind komolyan megtervezett objektumok voltak.

6. Jó volt a divatbemutató megoldása, amely — szemben az évekkel ezelőtti tűzveszélyes elhelyezéssel az Iparcsarnok belsejében — most a szabadban volt, fák között, jó levegőn, szimpatikus környezetben, ügyesen elhelyezve.

Kár, hogy egyes pavillonokban, melyek meglévő faanyag felhasználásával készültek, melyekben a kiállítás megrendezésére gondot fordítottak, az ósdi fedélszerkezetek nem voltak eltakarva, ami a belsőségek intimitását rontotta.

A Vásár épületei választ adtak a tervpályázat során feltett ama kérdésre, hogy miképpen lehetne az épületeket úgy megoldani, hogy azoknak jellege „speciálisan magyar" legyen.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban a magyar rádióban annak idején tartott előadásomban rámutattam arra, hogy egy épületre — legyen az bármilyen rendeltetésű és terjedelmű — a nemzeti jelleget mesterségesen ráerőltetni nem lehet; hogy a nemzeti jelleg nem olyasvalami, mint egy díszítő motivum, amit utólag feltűznek az épületre és amit onnan éppen ezért akármikor le is lehet szedni, hanem az tudat alatt kerül az épület alkatába és éppen ezért és csakis ebben az esetben igazi. — Rámutattam arra, hogy minden különös díszítő motivum, vagy mesterkéltség hiányában is meg lehet különböztetni különböző nemzetek épületeit egymástól, amelyek függetlenül a részletformáktól, a stílustól és a kortól egyes alaptulajdonságok révén félreérthetetlenül felismerhetők. A mi épületeink jellegei: az erőteljes festőiességre való törekvés, a világosság, a derű, a színesség és a lendület, amely tulajdonságok éppígy

~~Frecska János~~

Kanics Miklós

Mücs Léd

Skultéti János

Szeghalmi Bálint

a karcagi kultur-
ház terop. megvétel

Magyar Építőművészet
1926. 2. 7. 13. l.

MDK

Kanics Miklós müépitész

Magyar Iparmüvészet 1928. 69.1.

Kanics Miklós

építészmérnök
tervei nemzetközi egységesen
(teljesedtek ki
a modern formák jegyé-
ben az alábbi nemzet-
közi vásár pavillonjai

vrd

Ybl Ervin: Séta az
épülő Nemzetközi Vá-
sáron. Budapesti Hírlap
1933. Dátum levágva.

A. és B.

28/1905 szám. Beadatott: jánuár Vfén.

I. II.

üveges munkák
ben munka al
Budapest 1905 decem

Kanics Miklós

épitett

Az 1949. évi Budapesti Nemzetközi Őszi Vásár helyszínrajza. Terverte fenti

Kósa Nemzetk Vásár

1949.

39. l.

Helyszínrajzzal.

Budapest, 1949. nov. 16.

FŐVÁROSI TERVHIVATAL

dr. Tombor Ilona elvtársnőnek,

H.

Telefonbeszélgetésünkre való hivatkozással kérem e sorok átadójának a kiválasztott képanyagot átadni.

Elvtársi üdvözlettel:

Kanics Miklós

terverte a szomszédos
neji demokráciak
pavillonjait

Kosa Nemzetk. Vásár
1949.
47. l.

A m.kir.pénzügyigazgatóságtól.

s bizottságának

Budapest.

ru ráktár hivatalos helyiségének javitá-
entését 1 drb.költségvetés kapcsán meg-
rint a szükségesnek mutatkozó munkálat
nak sürgős voltára mielőbb elrendelni és
sziveskedjék.-

Kanics Miklós

építész

1. Tér és Forma

1927. 8. sz. 5. l.

6, 7. l. 8. l.

9. l.

Valamennyi alárendelt hatósá

MDK

Kánics Miklós bpesti épitész

Kassai izr.templom... Épitő Ipar - Épitő Müv.
1926. márc. 15. 52 l.

Kánitz
l.

LykaMagyműI300-50
209. l.

2. idom.

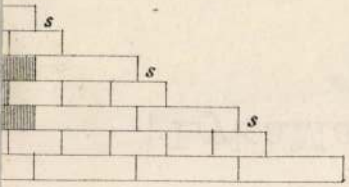

4. idom.

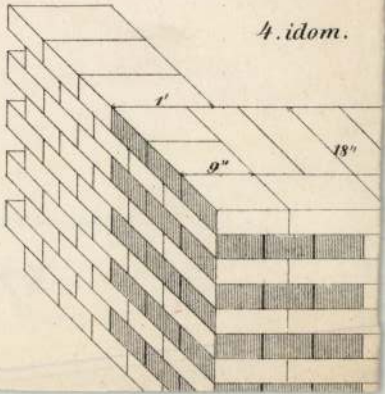

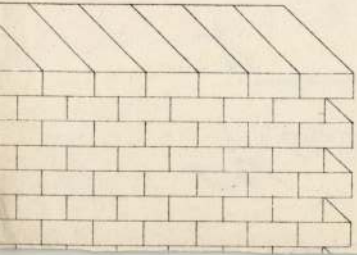

Kanitz

---

l.

Lykanemzromantika
87, 120, 212 l.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi utca 36.

Kanics Miklós építész

Bp. Textilcsarnok

Tér és Forma, 1935 VIII. 167

Kanics Miklós építész

Tér és Forma 1939. 83-80.

A Nemzetközi Vásárról

Kanics Miklós építész

Pér és Fonna 1940 79-85.

A Nemzeltközi Vásár pavillonjai

Görgényi magép II

128. l.

KANICS MIKLÓS: BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR FŐBEJÁRATA

M. KANICS: HAUPTEINGANG ZUR BUDAPESTER INTERNATIONALEN MESSE — L'ENTRÉE PRINCIPALE DE LA FOIRE INTERNATIONALE DE BUDAPEST — MAIN GATE INTERNATIONAL FAIR BUDAPEST

Kanics Miklós

Nemzetközi Vásár
1933. Export csarnok
Kamés Miklós terve

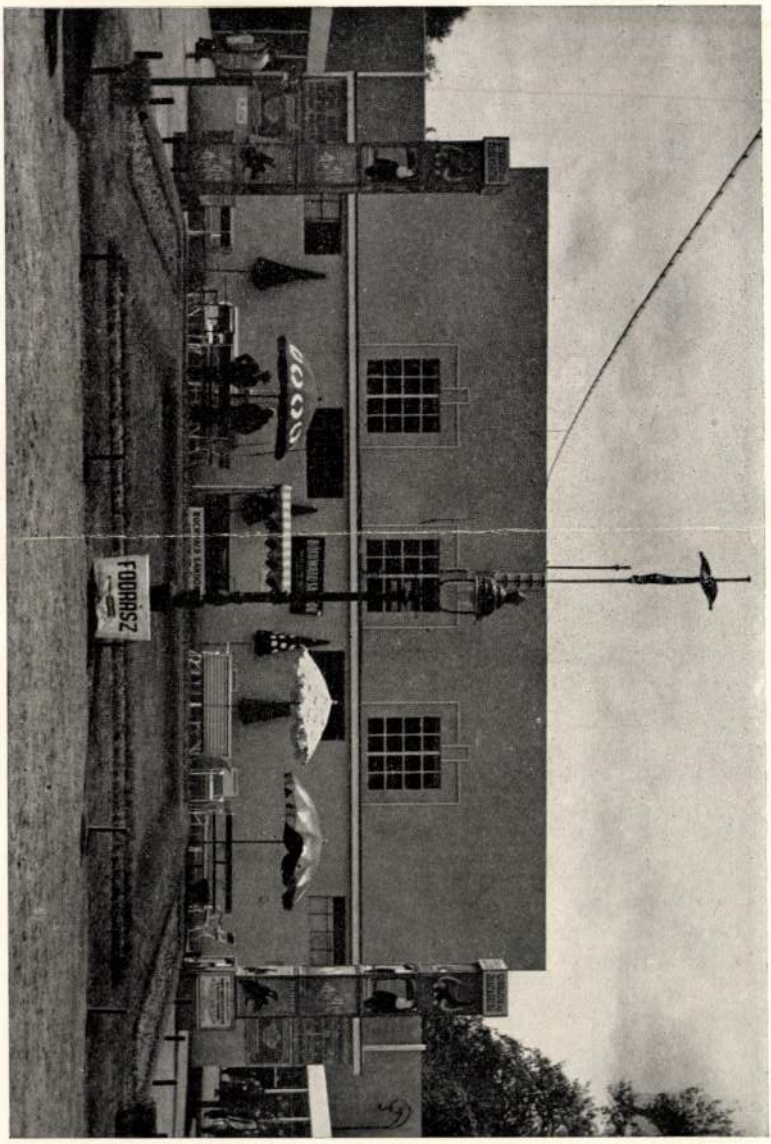

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1933-86-l

Kanics Miklós

Budapesti Nemzetközi Vásár 1939

Ismét lezajlott Budapest gazdasági életének évről-évre visszatérő színes, tarka eseménye, a B. N. V., amely a közönséget a megnyitást követő 10 napon érdekli — az építészek egy csoportját pedig az előző két hónap során veszi igénybe. S valljuk be, a Vásár az érdekes építészeti problémák egész sorát veti fel, főként mivel kisebbmértékű felelősség terhe alatti formai kísérletezésekre ad alkalmat, legalább is ott, ahol az építtető vállalatnak nincsenek előre leszegezett és rendszerint az építészével össze nem egyeztethető „elképzelései".

Az egyik kiindulási probléma a Városligetnek az Iparcsarnok előtti része elrendezési tervéből adódik: a Vásár műszaki vezetője, Kanics Miklós e kérdéssel kapcsolatban úgyszólván évről-évre új városrendezési tervet készíthet. Volt eset, amikor bizonyos nagy átfogó térforma megvalósítását próbálta meg, — máskor szabadabb mozgást engedett, általános tervet szabott meg. Meg szeretnék állapítani, hogy ebben az évben az elrendezés különösen sikerült volt és pedig főként azért, mivel az egész elrendezést nagyszabású tágasság jellemezte, a látogatók tízezrei kényelmesebben mozoghattak, mint az előző években. S ezt a kedvező hatást még fokozta az, hogy a nagy középteret a vásárvezetőség nem engedte teleszórni azokkal az apró és rendszerint ízléstelen árusítóbódékkal, amelyek máskor ott éktelenkedtek. A növekvő építési, kiállításrendezési kultúra örvendetes tanujelét látjuk ebben. Örültünk, hogy az ilyesfajta produkciókat, melyeket teljesen kizárni mégsem lehet, — a vezetőség háttérbe szorította.

Az idei B. N. V. architektúra egyik jellemző vonása volt az a törekvés, hogy az elmult őszön az anyaországhoz visszatért Felvidék régi építési formái alkalmaztassanak. E gondolat jegyében született a Lehoczky György tervezte felvidéki ház, a Dreher mintavendéglő és a Stühmer-bolt. Ép mivel e gondolatot helyeseljük, szeretnénk néhány kritikai megjegyzést tenni az épületekről. A felvidéki épületnek hibája volt az, hogy a nyilván várható nagy érdeklődés és látogatottság dacára, szűkre volt méretezve és az egyirányú forgalom ellenére erős

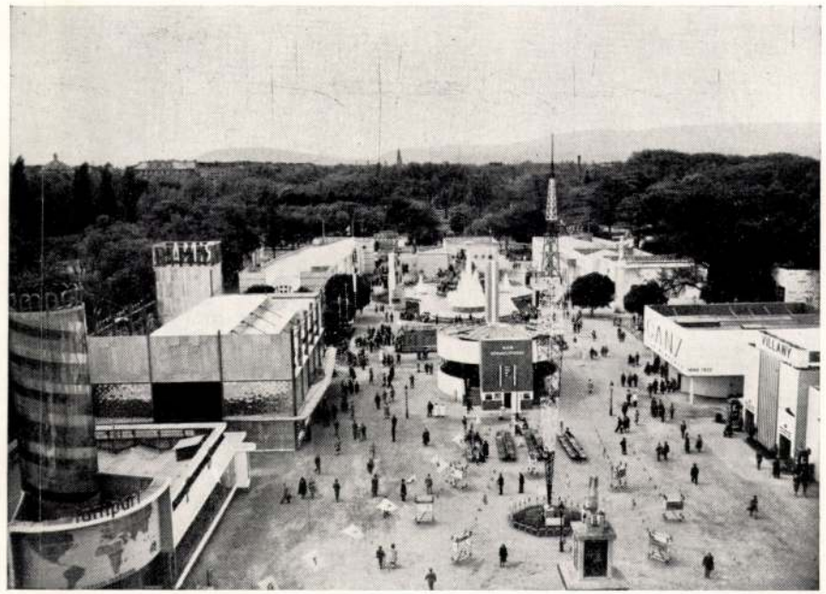

Elrendezést tervezte: **Kanics Miklós** Felvételek: Magyar Filmiroda

Tervezte: **Kanics Miklós**

Tér és Forma 1939. 5. 82.

M. kir. Külkereskedelmi Hivatal pavillonja. Tervezte: **Tattay György**

tolongás jellemezte a ház életét. Valamit megnézni alig is lehetett. A kőházba beleépített faházat nem tartottuk szerencsés formai gondolatnak, ezt így sehol nem látni, viszont virtuóz volt az épület mesterséges patinája. A Dreher-söröző összhatása önmagában kellemes volt, — de viszont nem éreztük azt, hogy a késmárki Thököly-vár (és nem Thurzó-kastély!) építészi benyomását közvetítette volna, ami nem feltétlenül hiba. Mindenesetre furcsán hatott az, hogy a nagy szeretettel kialakított, részleteiben kitűnően kidolgozott épület használatlanul állott, csak épületbemutató volt. Ezáltal az a vásár forgatagában holtponttá vált, dacára nagy költségének. A Stühmer-féle párkányzatos tornyot formai félreértésnek tartjuk: a szepességi haranglábat szép zárt, zömök tömbjét nem szabadott volna négy ösztövér oszlopra állítani.

A kiállítási kultúra növekvését éreztük abban, hogy egyes épületek tervezői szép tágasságra törekedtek, a Weiss Manfréd, de főként a Felten-Guilleaume-gyár nyitott csarnokai az igénybevett térnek jórészét beépítetlenül hagyták, s gyepes udvarokká alakították. Így persze a kihasznált kiállítási terület erősen lecsökkent és lényegesen kevesebb árut lehetett felállítani — viszont ez a kevesebb áru annál inkább érvényesült. Ahol a területkihasználást fokozták, az semmiesetre sem vált előnyére az összhatásnak. Így pl. a Fegyver- és Lámpaárugyár esetében. A helyes utat találták meg azoknak a pavillonoknak tervezői, akik igyekeztek az építésnél a megbízó cég termékeit minél messzebbmenően alkalmazni. A Fém- és Lámpaárugyár, a Weiss Manfréd-pavillon, a Rimamurányi-pavillon, a vállalatok természeténél fogva e téren előljártak. S meg kell említenünk azt, hogy a Weiss Manfréd-épület hatalmas fényezett Fredal-ablaka vitte el a pálmát és az építészi szívekben azt a vágyakozást keltette, bár egyszer alkalmuk nyílna ezzel az anyaggal kiképezni házuk ablakát.

Mint feltétlenül indokolt tűzrendészeti intézkedést említjük meg, hogy a pavillonok juta-borításához kizárólag tűzmentesített juta volt szabad alkalmazni. Tudtunkkal ebből az anyagból kerek 200.000 méter került forgalomba.

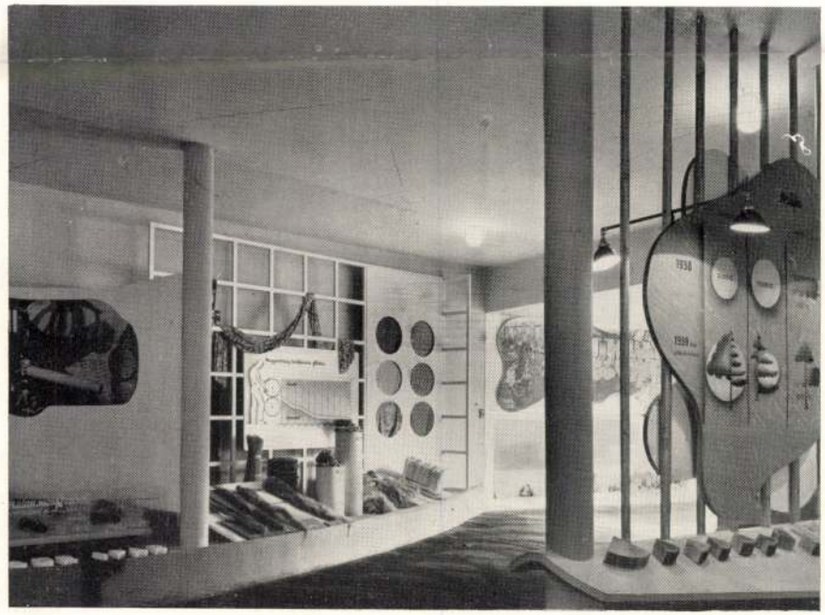

Belső elrendezési tervezte: Olgyay Viktor és Szabó Ödön

AZ IDEI NEMZETKÖZI VÁSÁR

ARTHUR LAKATOS: DIE DIESJÄHRIGE INTERNATIONALE MESSE. Die Budapester Internationale Messe stand in diesem Jahre vollkommen im Zeichen der modernen, zeitgemässen Baukunst. Ihr Schwerpunkt verschob sich auf das freie Ausstellungsgelände. Die einzelnen Branchen waren in weitläufigen Hallen untergebracht und die diese verbindenden Säulengänge ermöglichten die Besichtigung auch bei schlechtem Wetter. Die Messe, die dieses Jahr sowohl in ihren Ausmassen, wie in der Zahl der Aussteller und Besucher alle bisherigen übertraf, bot auf dem Gebiete der Architektur und der Reklamekunst manches Interessante. Die geschickte Propaganda und die geschmackvolle Aufmachung machten die Messe zu einer Sehenswürdigkeit. Als Ganzes kam sie ihren provisorischen Gebäuden im Rahmen des vom Stadtwäldchen gebotenen Landschaftsbildes gut zur Geltung. Die zahlreichen auf der Messe beschäftigten Kunstgewerbler und Gewerbetreibende leisteten im Stile der modernsten Kunst manche wertvolle Arbeit.

ARTHUR LAKATOS: OUR ANNUAL NATIONAL FAIR. The National Fair of Budapest of this year was built up entirely on the characteristics of today's modern architecture. This was specially strikingly visible in the outer areas. The different lines of trade found their accomodation in spacious halls, between and in which, roads and ways, divided by columns, afforded means of communication even in bad weather. The Fair presented many interesting artistic sights in the building and advertising lines, and was greater in its area as well as in the number of, its exhibitors and visitors than ahy of the past dexterous propaganda and an artistic outside turned the Fair into a splendid show in which the exhibitors were displaying their goods with much skill and art. Altogether the Fair had high success. With its temporarily erected buildings in the surrounding parts of the City Park, it gave employment to many decorating artists and craftmen, and much valuable work was carried out in the latest modern style of Art.

A vásár külső képe a modern célszerűség jegyében született. A mai építőstílus betonformáit variálta modern geometriai reklámötletekkel felváltva. Általában frissen hatottak a színes épületek és jól érvényesültek az egységes fülkesorok is, bár itt a kiállítók felhalmozott árui nem minden tekintetben respektálták az építészeti elrendezés adta lehetőségeket. Az épületek művészi képéhez egyetlen kívánság lenne, hogy az a nemzeti akcentus, mely a magyar udvar megjelenésében felcsendül, a jövőben a többi, jelenleg nemzetközi jelleggel bíró épületeken is kifejezésre jusson. Hasonló a helyzet az egyes külön pavillonoknál és a kiállítási standoknál is, hol szintén túlnyomóan a nemzetközi reklámművészet atrapjait és sémáit látjuk, hol jól, hol rosszul alkalmazva. Van elég sok olyan is, hol a tervező vagy a kirakatrendező értelmetlen geometriai testek, formák, tornyok és betűreklámok, sőt plakátokból kivágott figurális díszítések alkalmazásával akart hatást kelteni. Ellenben az Iparcsarnokban igen sok jól megoldott kiállítási objektum is akadt, mely szerkezeti és művészeti szempontból is teljesen kifogástalan volt. Kitűnően megépített standok voltak a textilcsoport között, hol a tervbe vett uniformizálás a kiállítók és tervezők szerencséjére utolsó pillanatban meghiusult. Nem is lehet a jelen helyzetben ilyenféleképen ezt a kérdést megoldani. A textilesek főkép anyagi szempontból akarták a kiállításon való részvételt nagyobb arányban úgy lehetővé tenni, hogy egy a kamara építészeti irodájában tervezett kiállítási stand-sémára csekély helypénzráfizetéssel állítsák ki különféle holmijukat. Azonban mindaddig, amíg az iparcsarnok óriási magassági méreteit nem lehet eltüntetni, pl. mesterséges süllyesztett mennyezettel, addig az egységes standelrendezés a vásár külső képének és a kiállítók érvényesülésének rovására megy.

Különösen helyén van ez nálunk, hol a vásár nem a lipcsei Messe mintáját követi, hanem évenként visszatérő nemzeti ünnep kiállítási formáját vette fel. Itt a látványosság mindinkább fontosabb, mint a kiállított holmik mintaszerű kiállítása. Az egységes standokra predesztinált kiskiállítók a házi és a kisipar, a nép- és iparművészet, a kozmetika és az élelmiszeripar képviselői, helyszíni detailárusítással keresik meg a kiállítási költségeiket. Ott a kiállítási standok egységesítése inkább indokolt. A nagy iparvállalatok kiállításainak a visszafejlesztése feltétlenül az egész vásár dekoratív nívójának süllyedésére fog vezetni. Látjuk, hogy már a külföldi vásárok között egyedül a lipcsei tartja meg a jelentőségét, de a többi vásár mind hanyatlott, mert a mai kedvezőtlen politikai és gazdasági viszonyok között a nemzetközi üzletkötésre voltak beállítva. A mi vásárunk a terület kényszerhatása alatt Muster Messéből kiállítássá fejlődött, hol a nagy cégeknek becsületbeli kötelességük volt résztvenni, a kiskiállítók viszont a vásár alatt

a
MAGYAR IPARMUVESZET
1933.

kereskedtek. Mindaddig, amíg az új, célszerűen megépített vásárépületet meg nem kapjuk, megfelelő területen, addig az Iparcsarnok és környezetének a helyzete a vásárt a mai látványossági irányba fogja terelni. A vásár vezetőségének ügyes propagandája és művészeti ízlése országos, sőt utóbb már európai látványossággá fejlesztette a vásárt, ahol a látogatók óriási száma arányban van az évről-évre növekvő kiállítók számával és a kiállítási terület gyarapodásával. És így dacol a vásár az általánosan rossz gazdasági helyzettel faktorrá lett nemzetünk gazdasági vérkeringésében. Bizonyítékul felhozom azt, hogy a tavalyi 12.880 m² kiállítási területtel szemben az idén már 16.600 m² volt kiadva, viszont a kiállítók száma a tavalyi 1232-ről az idén 1460-ra növekedett. Itt találta meg a számadását és jutalmát azon céltudatos propaganda- és szervezőképesség amellyel a vásár vezetősége, Éber Antal, Magyar Pál és Hallóssy István a vásár esztétikai megjelenésére való gondoskodást is összekötötte. A vásárépítkezés fejlődése ezzel összefüggött. Pár év óta ennek vezető szelleme Kanics Miklós, kinek működéséhez az idei vásár művészi képének kialakulása és az elmult vásárokon sokszor hibáztatott dzsungel fokozatos kiirtása fűződik. Az idei vásáron az ő táborkarában több mérnök, és építész, mint a vásár műszaki irodájának alkalmazottai, támogatták ebben a nagy munkában és körülbelül negyven jónevű építész és iparművész munkáit láthattuk, melyek a kiállító cégek megbízásából készültek.

A vásár súlypontja a külső területre helyeződött át. Tágas udvarok, oszlopcsarnokos folyosókkal összekötött pavillonok és csarnokok rendszere a Stefánia-úttól a Hermina-útig európai viszonylatban is megfelelő képet adtak a magyar tervezők és iparosok teljesítő képességéről. A külső pavillonok legtöbbje szerkezeti és esztétikai szempontból is már a mai célszerűség formakeresése jegyében épült. Ügyes léc- és gerendavázra deszkaborítást alkalmaztak falaknak, ezt a deszkaborítást jutával, gipsz- és mészhabarcsréteg ráfecskendezésével, malterfalhoz hasonlóvá tették. Ezen kőházutánzatokat azután különböző időálló homlokzatfestékkel úgy színezték, hogy a Városliget tájrészleteivel együtt derült, vidám összképet adtak. Az idei vásár alatti esőzések sok helyen próbára tették ezen ideiglenes, kátránypapirossal fedett kiállítási épületeket, legtöbbje azonban a kedvezőtlen időnek is megfelelően bevált. Vásárunk sajátos fejlődése határidőhöz kötött területen, hol 9 napi kiállítás kedvéért felépíteni és utána lebontani kell az épületeket, szinte tökélyre fejlesztette ez az építésmódot. Ezen időleges épületek az esztétikai követelményeken kívül a célszerűséget is kielégítették. Bejáratok, ablakok, folyosók, reklámdíszek stb. kiképzése egyszerűek és praktikusak, amellett az időjárási viszonyoknak is megfelelőek és a mai reklámszellemben szervesen az épülettel kapcsolatosak voltak. A legtöbb esetben ahol ez nem sikerült, ott a kiállítók hibájából történt ez, akik vagy áruik túltömött kirakásával, vagy plakátok és egyéb reklámok túlzott és ízléstelen alkalmazásával tették tönkre a tervező intencióit.

A kiállítási épületek belső elrendezéséről azonban néhány megjegyzésem volna: amilyen jó volt az olaszok, az exportház, a villany- és gázművek, szintúgy a fővárosi fürdők, a MFTR és MÁV kiállításai, épp annyira gyengék voltak a vidéki városok, a fürdők, a kisiparosok és a kézimunkások standjai rendezve. Ma már hatóságok, fürdők, eltérhetnének attól, hogy hozzá nem értő laikusokkal rendeztessék kiállításaikat. A prospektusoknak — az olvashatatlan grafikonoknak és rossz plakátoknak, — a fényképhalmozásnak és legjobb esetben valamely poros kis modellnek vagy gyenge diorámának szegényes kirakása nem fogja az idegenforgalmat és a fürdőkultuszt előmozdítani. Szintúgy a kisiparosok, nem kevésbbé a háziipar és iparművészet, kézimunka és a játékáruk kevert csarnokának a tartalma nem volt azon a nívón, mint ahogy jobb elrendezéssel és szétválasztással lehetett volna. Az iparművészetnek volt egy kis pavillonja kihasítva egy kis frakció számára, amely némi egységes rendezéssel bírt. Azt összekötötte egy folyosó a nagy pavillonnal, ahol újra iparművészet, azután kézimunkás háziiparos és játékiparos össze-vissza volt keverve. Fárasztó, útvesztő szűk járatokban gomolygott ott a közönség, melynek legnagyobb része akarattal sem láthatta meg azt, amit keresett; amit látott, azt pedig már a legközelebbi helyen elfelejtette a különböző kevert szakmáknak a benyomásai miatt. Az installációk szegénysége és a kirakás zsúfoltsága sok helyen hozzájárult a zűrzavaros kellemetlen összképhez. Reméljük, hogy talán itt is a vásár vezetősége módot talál a segítségre. Ahogy kötelező az épített standok terveinek bírálatra való bemutatása, úgy a kis standok berendezésében is bizonyos rendezői felülvizsgálatnak volna helye. Igen sokat tett már a vásár intézősége az Iparcsarnok rendezésében, javításában. Széles utak, áttekinthető egyes standok, évről-évre szebb művészeti összképet eredményeztek. Az építési díszítőanyagok helyes alkalmazása is folyton javuló tendenciát mutat. A juta, a vászon, a tapéta, a szövet és falemez, az üveg, mindezek érvényre juttatják a jó tervet, a helyes rendezést, kellő helyen alkalmazva. Egy pár igen sikerült belső berendezést láttunk, hol az üveg és a fém kitűnően párosult a léckonstrukciót takaró

olcsó vászonnal és tapétával. Nagy szerepe volt az újabb rendezéseknél a villamosságnak, amely mozgó reklámokat hajtott és fényszórókkal kiemelte a feltüntetendő árukat, néhol teljesen színpadi hatással. A felirat dolgában mindinkább a plasztikus betűk domináltak és miután drágábbak, mint a címfestékkel készültek, úgy természetszerűen korlátozták az eddigi felirat túltengést, ami a vásár összképének szintén csak javára vált.

Végeredményben az említett kivételektől eltekintve, a vásár igen sok szép és érdekes építészeti és reklámművészeti új látnivalót nyujtott és sok művész és iparosnak adott munkát és kenyeret. Maga ez a tény elég, hogy köszönettel adózunk a vásár vezetőségének és a vásár azon kiállítóinak, kik jól felfogott saját érdekükben ízléses keretet adtak a kiállított holmijuknak és ezzel a mai rossz időkben is a magyar iparművészet ügyét előmozdították.

LAKATOS ARTHUR

IPARMŰVÉSZET A VÁSÁRON

PAUL NÁDAI: KUNSTGEWERBE AUF DER MESSE. Die Messen stehen nicht im Dienste künstlerischer, sondern rein wirtschaftlicher Ziele; eben in unseren Tagen ist eine kunstfeindliche Strömung wahrzunehmen, die allein die merkantilen Zielsetzungen unterstreicht. Trotzdem brachte die diesjährige Messe manche wertvolle Lehren. Wir sahen einige brauchbare Beispiele für das Exportieren und für die Verpackung der für das Ausland bestimmten Waren. Der Farmwirtschaft gab ein Musterhaus nützliche Winke. In den Arbeiten der meisten Kunstgewerbler kamen ungarische Ausdrucksformen zur Geltung; offensichtlich ist hier — besonders was die kleineren Gegenstände betrifft — ein die Ausländer interessierender Gewerbezweig im Entstehen begriffen. Dagegen bedürfen zahlreiche Kleingewerbe-Werkstätten einer Neubelebung.

PAUL NÁDAI: APPLIED ART IN THE NATIONAL FAIR. Fairs are never serviceable to art but to commerce. Just at present, there is a dominating tendency oposed to art, which but fosters these mercantile ends. Notwithstanding, the Fair of this year has yielded a number of valuable instructions. Many appliable specimens of packing goods for foreign export were seen. A Model Farmhouse offered numerous profitable hints and directions for farming. Most decorating artists and designers brought Hungarian expressive forms to force and a branch of craft, interesting to foreigners, and consisting of the manifacture of smaller objects, is visibly to king form. On the otter line, many Small-Craftshops, whichare behind the age, need reform.

1.

Aki egy vásárt abból a szempontból akarna elbírálni, hogy az mennyire művészies, nevetséges sznobizmusba esne bele. A vásárok ma is, a multban is, propagandaszervezetek, melyeknek főcélja az üzletkötés. Ez tiszta sor s egészen olyan tiszta sor az is, hogy az árumintavásárok csak annyira terjesztik a művészetet, amennyire azt a közönségük ízlése elbírja.

Sajnos, az a tény sem új, hogy a közönség nálunk is, másfelé is, csak igen kevéssé fogyasztja a művészetet, ha az — pénzébe kerül. Sőt nyugodtan megállapíthatjuk, hogy napjainkban ez a művészettől való elfordulás ijesztőbb arányú, mint valaha. Vagyontalanság. gondokkal küzdés, sportszenvedély és az otthon gyökértelen élete, — ki győzné mind elsorolni az okokat? Az iskolákban és a szószékeken az alkohol ellen hangolják a közönséget s a művészet szentségét hirdetik. De ha tíz fillérért osztogatnák is az iparművészeti tárgyakat az Iparcsarnokban, mint a móri bort a pohárban, akkor sem tolonganának érte annyian.

E tényen a mi nemzedékünk aligha fog már változtathatni.

Az idei Árumintavásáron tehát jóval kevesebb volt a művész az egyespavillonokon belül, mint az előző két-három évben. Miért? Könnyű rá felelni. A kereskedő, a gyáros „elspórolja“ a tervezőt. Tucatjával lehetett látni óriási vászonfalakat ezüstpapirossal és cifra,

kivágott betűkkel teleragasztva. Kirakatrendezői remekműveket. Nem jobbak s nem is rosszabbak annál, amivel a külföldi vásárok kedveskednek. Görög oszloprendek között színes papírnyelvek lángoltak, a háttérben gyenge tavaszi divatrevűkön cigarettáztak a próbakisasszonyok, másutt papírmaséfigurák cél és rend nélkül elhelyezve, — mindenütt meglátszik a krajcáros üzleti gondolkozás, mely már nemcsak attól fél, hogy „művészetet" fog adni a közönségnek, de egyáltalában mindentől fél, ami ízléses, jó anyagból, jó arányokkal épül.

Valóságos üdülés a szemnek, ha egy árusítóbódé tiszta konstrukcióval, reklámszerűen elgondolva, helyes betűk feliratával készül („Péti Só" az idei vásáron).

De mondom : ezért haragudni nem lehet.

Legfeljebb : egyszerű szavakkal s példákkal kellene a kiállítókat arról meggyőzni, hogy a jól konstruált bódé többet ér, mint a tákolmány.

2.

Körülbelül olyasféle propagandát kellene folytatni a vásárigazgatóságnak, mint a Külkereskedelmi Hivatal cselekedte az exportőrök részére, ezúttal elsőízben az árumintavásáron. Nemcsak azt mutatták be, hogy mit vihetünk ki külföldre, de azt is, hogy miképen csomagoljuk az árut. Itt nem fényűző dobozok, papirosok és üvegcsék vonultak fel. Szolid zsákokat, tiszta ládákat, jó vignettákat lehetett látni, mert a márkaárunak becsületes köntösben kell átlépnie a határokat. A legjobb mesterek ebben az angolok, akiknek minden teás doboza, rizses zacskója és benzin kannája a kereskedői gondosság példája.

Az ilyen akció a vásárokon mindig hasznos, mert olyanokat nevel a tisztaságra, rendre, ízlésre, akiktől ez eddig mérföldekre volt. S hozzájuk a legjobb mikrofónon keresztül szól : a zsebükön keresztül. A hatóságokban újabban megvan a hajlandóság, hogy éppen a gazdasági érdekek támogatására maguk is propagálják az ízléses szervírozást. Csak éppen a közbeeső szerveket, zsűriket kellene igénybevenniök jó tanácsokért.

A magyar dohánygyártmányok csomagolására gondolunk, melynek külső burkolata meg sem közelíti e kitűnő gyártmányok belső értékét.

A telepítési mintaház, melyet a földmívelésügyi minisztérium élő valóságában állított fel a vásáron, szintén sok jó szándékot mutat. Istállója, óljai, kútja, kerítése bizonyosan nagyon meg is felelnek a tanyai gazdálkodásnak. De már a keltetőgép a szobában, a szűk és célszerűtlen lakóhelyiségek annál kevésbbé. Legkevésbbé pedig az a magyaros stílus, mely itt valami amerikai bungalow-ízléssel keveredett össze és éppen a mi tisztára meszelt, nyugodt tanyai házaink egyszerűsége hiányzott belőle. Mégis örülni kell a kezdésnek, melynek bizonyosan lesz folytatása.

3.

A vásár építőipari része talán legjobban mutatta a gazdasági barométer mély szintjét. Csak imitt-amott egy-egy cement-, műkő-, parkettakészítő-cég, elvétve a burkolóanyagok, a szigetelők, a lemosható Aquafix-falfesték, sehol semmi nyoma az előbbi vásárok tetszetős Weekend-házainak. Vajjon kiábrándult volna a sok természetrajongó a helyhez kötött üdülőházból? Csónakok, motorok, gépkocsik és ponyvasátrak százszámra, fejedelmeknek és diákoknak valók, minden, amivel vízen, szárazon és levegőben szaladni lehet, csak éppen a lakóházért semmi...

Mert a „Hogyan építsünk?" gyüjtemény az ő miniatür weekend-házaival és hervadt színeivel már nem érdekli a közönséget, mely évek óta ismeri a kiállításokról ezeket az állványokra rakott piciny modelleket.

Abban a csinos pavillonban, melyben ezeket kiállították, tavaly igazi szobák, komoly bútorok és példaadó enteriőrök voltak.

A jó értelemben vett lakásberendezésre bizony csak elvétve lehetett a nagy vásárban ráakadni, kiváltkép olyanra nem, mely a fejlett középosztály mai lakásigényeivel vág egybe. A patentbútorok terén megható erőfeszítések : egy-egy kisasztalos új zsúrkocsikon, új egymásbatolható ágyakon töri a fejét. A sodronygyárosok az az összecsukó-, csapó-, hintázó- és kifeszíthető ágyaknak gazdag variációit mutatják be. Weekend, levegőzés, sport és vízi élet, mintha minden csak ezt szolgálná. De uraim, az Istenért, hát télen nem lakunk sehol?

4.

A szó igazi értelmében vett iparművészet igen nagy számú áruval vonult fel e vásárra. Voltak, akiknek az első osztályú pavillonban jutott helyük, voltak — még pedig igen jók is —, akik számára csak a „Magyar udvar" demokrata népközösségében tudtak szállást adni. Ez nem helyeselhető elv, mert ennél sokkal okosabb dolog volna mindazokat egy fedél alá gyüjteni, akik elismerten iparművészeti kiállítók. (Bár nagy kérdés, hogy melyik a jobb üzlet itt : a belvárosi-e, vagy a városszéli.) Láttunk igen jó hímzéseket, szőnyegeket, fémdomborításokat, sok kedves kerámiát és beszélgettünk a mestereikkel : nem panaszkodtak. A vásárvezetőség szíves és engedékeny volt mindnyájukkal szemben, a közönség pedig mindent megvett, amit olcsónak talált.

LAKATOS ARTHUR:

A XXXIV. BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR

Ez évben a vásár építészeti fejlődése újból hatalmas lendülettel jutott előre. Nagyon érdekes követni a vásár építkezési fejlődését, mert itt mindig konkrét támpontokat találunk a magyar reklámarchitektura hatalmas előretörésének megfigyelésére. Külföldi szereplőseinknél aránylag sokkal könnyebb, nagyobb anyagi eszközökkel, hosszabb időre szólóan és természetesen nemesebb anyagokból a kitüzött feladatok megoldására. A mi évenkint megismétlődő vásárunkban ellenben mindössze tizenegy napra kell olcsó eszközökkel művészeti teljesítményeket gyakorlati tökéletességgel megalkotni. Az a kényszerhelyzet, hogy nincs állandó vásárterületünk idővel kitermelte a budapesti vásár mai jellegzetes képét, mely kihasználva a városliget szépségét a korszerű kiállítások sorába beillő látványosságával messze kimagaslik még európai viszonylatban is.

Az idei vásár a mai városrendezés elveit demonstrálja. Építészeti elrendezése ennek jegyében készült, városnegyedekre osztva a bőséges kiállítási területet és ezen belül a pavillonok építészeti kiképzésében teljesen szabad kezet adott a tervezőnek. Az alaprajz és felépítés gondolatát Hallóssy István igazgató adta meg és azt kiváló vezérkarával, Kanics Miklós műépítésszel az élén keresztül is vitte. A Stefánia-úttól az Iparcsarnokig a terület zárt egységekre volt felosztva. A Külkereskedelmi Hivatal, a Televizió, a Kisipari kiviteli intézet csoportja után kerültünk a külföldi kiállítások negyedébe, amely a szökőkut körül terült el. Kétoldalt széles utak mellett csatlakozott hozzá jobbra a tértől és a bankok után a háziipar és iparművészet, valamint a magyar népművészeti vásár. Ezután az Iparcsarnok irányában középen a Dreher és az Egyesült Izzó pavillonjai, kétoldalt a nagy vasgyárak, Goldber-

pecherét főleg, mert a főbejárata nagyon lehangoló s Wannerét, mert indoktalanul tulméretezte a beépítést. Kelemen József gondos tervezése mellett túlegyszerűn szerkesztette meg a külső kiképzést.

Több tervnél állítólagos szabálytalanságot talált a zsüri, így Vákár Tibor és Helbig René-énél, mert az épület telekhatár-távolsága egyik oldalon tíz méter helyett csak nyolc, azonban az épület eltolásával egy kiegyenlíthető volna, mert arányos és szép. Szabálytalan lett Torda terve, mert a pince alaprajza hiányzott, Román Miklós, mert sok művészeti és gyakorlati hibája mellett az utcai beépítési vonalat nem tartotta be, Sebestyén Endre, mert a terveket nem írta alá és más feltételeknek sem felelt meg, Timár Márton, mert az előkertbe beépített több rajzról hiányzott az aláírás, Berry Emil terve nem volt komolyan elbírálható.

Harminc terv minősége tekintetében nem érte el a kivánt mértéket.

Az összes pályázati terveknél az építészeknek, mint új kérdés, gondot okozott a légoltalmi helyiségek elhelyezése, azonkívül a szellőztetési megoldások.

MEGHALT A MAGYAR MÜVÉSZET KÉT DOYENJA. Mint lapzártakor sajnálattal értesülünk Nádler Róbert és ifj. Storno Ferenc, a magyar festőművészet két nagyérdemű nesztora meghalt.

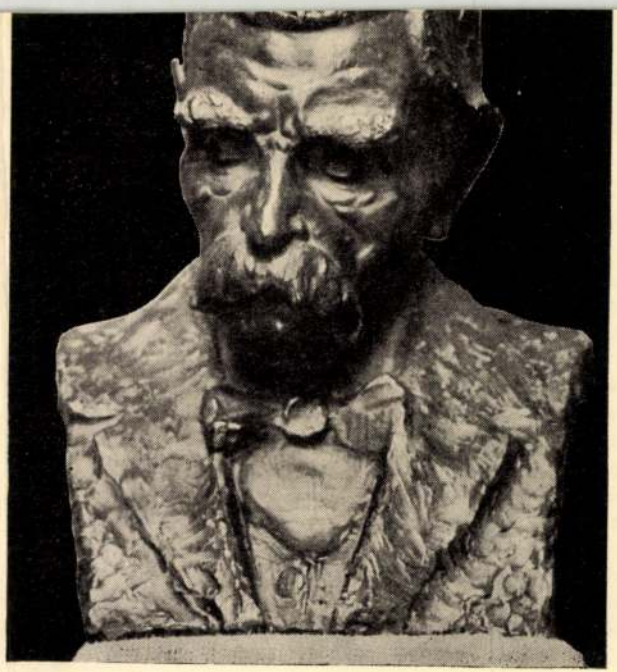

Schédel Károly: Tanulmányfej

A Hesz és Társa (F*AG Schweinfurti golyóscsapágygyár vezérképviselete) **pavillonja**

Foto: Bánó

A Meinl Gyula r. t. pavillonja

Enteriőr az Olasz pavillonból Foto: Seidner

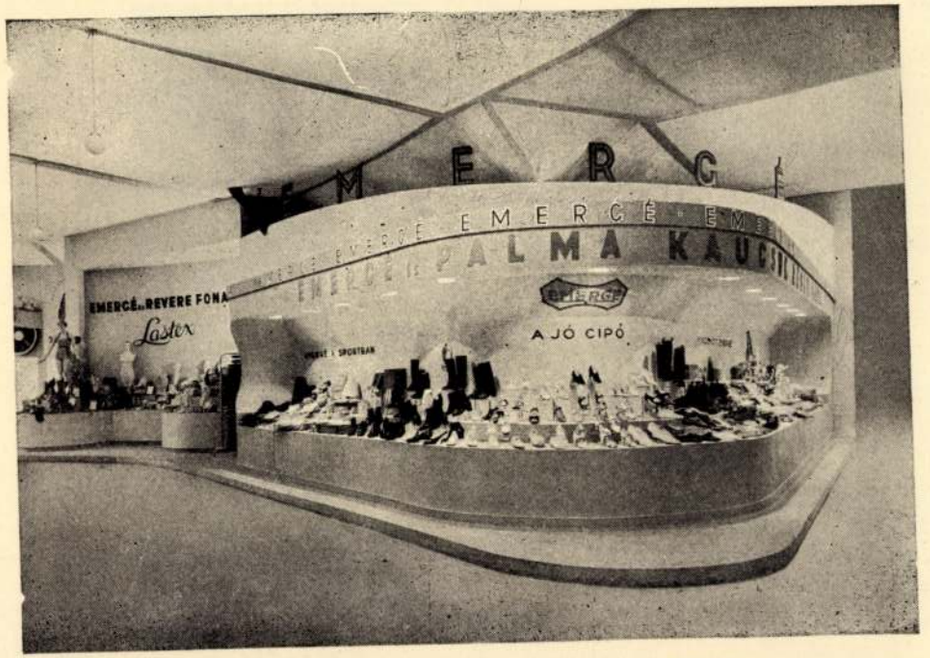

A Magyar Ruggyantaárugyár r. t. pavillonja Foto: Seidner

A XXXIV. BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁRRÓL

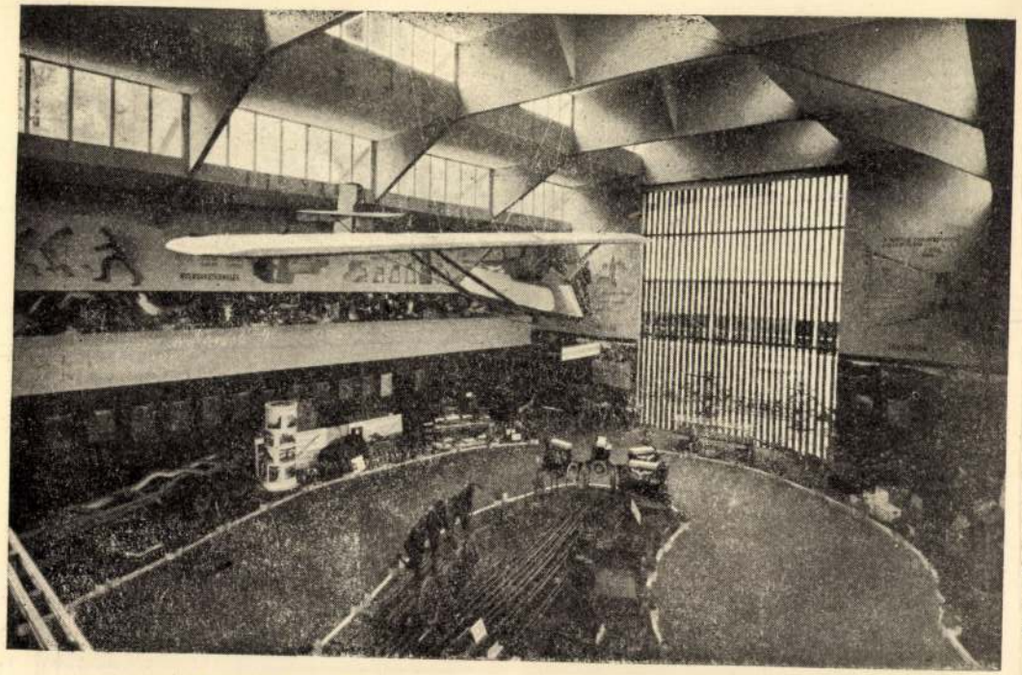

Foto: Belvárosi (Marschowszkyné)

Enteriőr a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű r. t. és a Magyar Vagon és Gépgyár r. t. pavillonjából
Tervezte: Bierbauer Virgil

Foto: Seidner

A Mahunka Imre r. t. pavillonja
Tervezte: Vas Béla

A Magy. kir. budapesti Nemzeti és Szabadkikötő kiállítása

Foto: Bánó

A Nagykovácsy üzletház pavillonja

A XXXIV. BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁRRÓL

Az Orsz. Magy. Idegenforgalmi Hivatal pavillonja

A Nemzetközi Hálókocsi Társaság (Wagons Lits-Cook) pavillonja

Foto: Filmiroda

Műcsarnok. 1938. 100. l.

A XXXIV. BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁRRÓL

i Hivatal kiállításán és még több más helyen is
ia) elsőrendű teljesítményt ért el.
Az építkezési belső berendezésben résztvett művé-
névsora minden évben bizonyítéka a vásár mű-
eti jelentőségének. Legelől kell említeni a hivatalos
aki irodát. Az ő műve a vásár alaprajza és épí-
ti kiképzésének irányítása, sőt sok épület is. Dr.
lóssy István eszmei elgondolását Kanics Mik-
ezetése alatt Kuncz és vitéz Kántor stb. mér-
k valósították meg. Egyéni munkájukért kell ki-
ni az idei önálló építkezéseknél Bierbauer Vir-
(Rima), Staudhammer és Falust (Goldber-
Kaesz Gyulát (Dohányjövedék, Hoffmann, He-
és üveg) Breuer Marcellt, (Egyesült Izzó),
s Aladárt (Bréma szabad kikötő, Pénzintézetek),
Szabó Istvánt (Külkereskedelmi), Szivó Gyu-
Dreher), ifj. Richter Aladár (Bp. szfőv.),
de Ferencet (Stühmer), Révészt, Turi Pol-
Malomsokyt, Lakatos Artur (Gyapju-
), és Szerb Miklóst, továbbá a korszerű követel-
eknek megfeleltek a Mahunka butorgyár (Pet-
yi Gyula és Vas Béla terve), a tátrai fürdők ve-
épviselete (Bereczky László terve), a Hesz és
a, a Meinl Gyula r. t. A magyar Ruggyantaárugyár
A Nagykovácsy üzletház, A Weiss Manfréd r. t.
usz konzerv (Zajtai Szabó Ödön terve) pavil-
k.

A külföldi művészek közt ki kell emelni: Witz-
nn professzort, a bécsi pavillon tervezőjét, Birck
észt Frankfurtból, ki idén is az Indantren, Erich
st építészt Münchenből ki a Zellwolle kiállítását
ezte. Olaszország pavillonját Petroni tervezte.

Mindezek hozzájárultak a vásár érdekességének fo-
ásához, mert a külsőségeken kívül a korszerű rende-
is nagyban elősegítette a kiállított holmi tetszetős-
t.

Meg kell még emlékezni a vásár gazdag iparmű-
eti anyagáról. A Magyar népművészet, háziipar-
oly jó és nagy anyaggal nem vonult fel, mint ez
A magyar kerámiai és üvegipar — úgy a kis mű-
eti műhelyek, mint a nagy vállalatok — elsőrangú
művészeti ujdonságokkal szerepeltek. Textiliparunk
yönyörű új mintákkal mutatkozott be és méltán
enthetjük, hogy a vásár ízlésfejlesztő szerepe fő-
en a gyáripar terén érvényesült. Nagyon érdekes
got hoztak minden szakmából az osztrákok, ola-
franciák, jugoszlávok és a többi külföldi államok,
ek részben magas nivójú iparművészettel, másrészt
különleges népművészeti-, háziipari-, kisipari és
ipari készítményeknek ízléses bemutatásával a vá-
ak nem csak nemzetközi jelleget adtak, hanem ko-
kultúrértékkel járultak hozzá a színvonal emelé-
.

A KRIST-HÁZ UJJÁSZÜLETÉSE. A belváros-
egyetlen még meglevő — mert müemléknek nyil-
ott — barokk magánkastélyát az ugynevezett
st-házat, melyet mai tulajdonosa Wydler Tiva-
restauráltatott és amelynek belső kongeniális áta-
ási munkálatait éppen most végzi a tulajdonos
e Wydler Károly, legközelebbi számunkban külön
ben méltatni fogjuk. Ezt a főváros műtörténelmi
dése szempontjából is érdekes fejtegetést hely hij-
még nem közölhettük. A barokképitést ez ujjászü-
t alkotását főmunkatársunk Erdélyi Árpád fogja
atni.

---

kiadó és kiadótulajdonos: **Erdős Imre.**

A Magy. kir. budapesti Nemzeti és Szabadkikötő kiállítása

Foto: Bánó

A Nagykovácsy üzletház pavillonja

A XXXIV. BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁRRÓL

Augusztus 1938. 10-e

Enteriőr az Olasz pavillonból Foto: Seidner

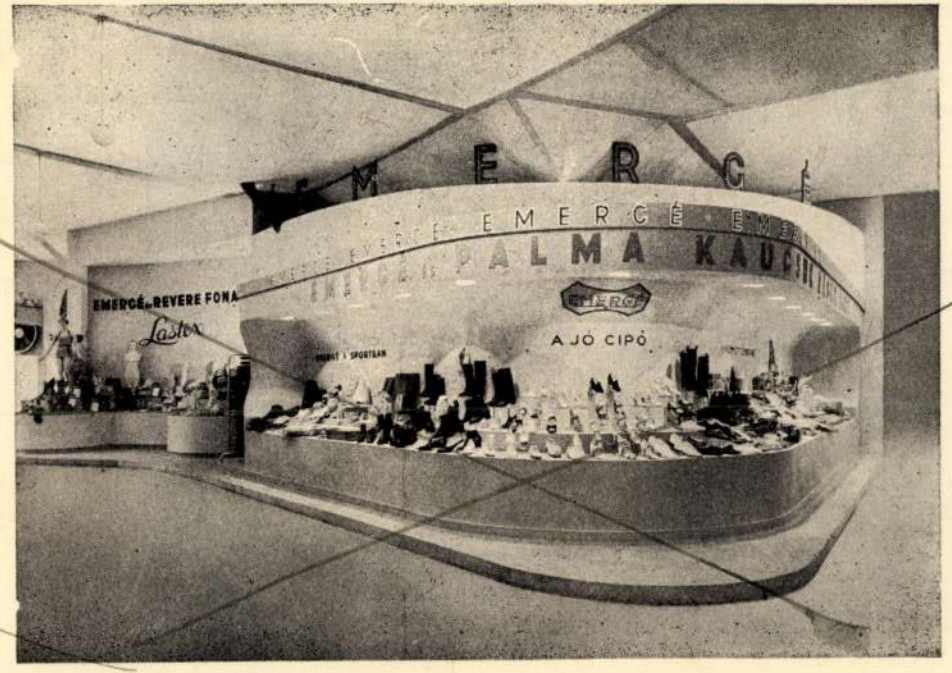

A Magyar Ruggyantaárugyár r. t. pavillonja Foto: Seidner

A XXXIV. BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁRRÓL

Kanics Miklós

Textilcsarnok. Tervezték a CIRPAC-csoport tagjai. Fotó: Seidner.

Textilcsarnok a vásár felől.
Tudor Accumulatorgyár-pavillon. Tervezte: Kanics Miklós.

egy hengeres tömegekből álló erős akcentus készült, amely hangsúlyozottan felhívta a figyelmet a Vásár bejáratára.

2. A kapun belépve szembekerültünk a nagy textilpavillonnal, amelynek nyugodt vonala és tömege kedvezően vezette be a Vásár építményeit. Ez a textilpavillon ügyesen takarta el a belépő számára a szökőkutat, viszont mögötte a szökőkút körül egy igen kedves és intim teret zárt körül a bankpavillonnal együtt; ez épületek azonos magasságúak, tehát nyugodt lezárásúak, azonkívül kellemes színűek voltak. Bebizonyosodott itt, hogy a szökőkutat a világért sem szabad a Vásár épületeinek komplexumából körülépítéssel kirekeszteni, mert az ma is igen szép attrakció és szökő vizével nemcsak portalanítja a levegőt, de üdítő benyomást is gyakorol.

3. A textilpavillonnak a főtengelybe való szerencsés beállításával a főkapun betóduló tömeg mesterségesen széjjel lett terelve, amennyiben a közönség egyik része bement a textilcsarnokba, a másik része pedig az Iparcsarnok északnyugati oldalához vezető hosszanti útra, illetve az azzal párhuzamos második utcába. Innen adódott, hogy a főtengelyben, ahol eddig mindig a legnagyobb tolongás volt, ezidén nagyon kellemesen lehetett tartózkodni és általában, hogy az Iparcsarnok előtti tereken és utakon távolról sem volt a legutolsó évekéhez hasonló tolongás, amit különben mindenki, aki a Vásáron volt, örömmel ismert el.

4. Az élelmiszerkereskedők és kisárusok kiállító helyiségei jól el voltak különítve a reprezentativ terektől és ezeknek az utcáira került voltaképpen a tömeg, ami helyes is, mert ezeknek az üzleteknek a természete azt megkívánta.

5. Az egyes épületek kiképzései jól voltak; ízléstelenséggel alig találkoztunk, sőt a főbb épületek mind komolyan megtervezett objektumok voltak.

6. Jó volt a divatbemutató megoldása, amely — szemben az évekkel ezelőtti tűzveszélyes elhelyezéssel az Iparcsarnok belsejében — most a szabadban volt, fák között, jó levegőn, szimpatikus környezetben, ügyesen elhelyezve.

Kár, hogy egyes pavillonokban, melyek meglévő faanyag felhasználásával készültek, melyekben a kiállítás megrendezésére gondot fordítottak, az ósdi fedélszerkezetek nem voltak eltakarva, ami a belsőségek intimitását rontotta.

A Vásár épületei választ adtak a tervpályázat során feltett ama kérdésre, hogy miképpen lehetne az épületeket úgy megoldani, hogy azoknak jellege „speciálisan magyar" legyen.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban a magyar rádióban annak idején tartott előadásomban rámutattam arra, hogy egy épületre — legyen az bármilyen rendeltetésű és terjedelmű — a nemzeti jelleget mesterségesen ráerőltetni nem lehet; hogy a nemzeti jelleg nem olyasvalami, mint egy díszítő motivum, amit utólag feltűznek az épületre és amit onnan éppen ezért akármikor le is lehet szedni, hanem az tudat alatt kerül az épület alkatába és éppen ezért és csakis ebben az esetben igazi. — Rámutattam arra, hogy minden különös díszítő motivum, vagy mesterkéltség hiányában is meg lehet különböztetni különböző nemzetek épületeit egymástól, amelyek függetlenül a részletformáktól, a stílustól és a kortól egyes alaptulajdonságok révén félreérthetetlenül felismerhetők. A mi épületeink jellegei: az erőteljes festőiességre való törekvés, a világosság, a derű, a színesség és a lendület, amely tulajdonságok éppígy

Textilcsarnok. Internationale Mustermesse in Budapest. Fotók: Seidner. Főkapu. Tervezte: Dávid Károly.
Tervezték: Kanics Miklós és a Cirpac-csoport tagjai: Breuer Marcell, Fischer József, Fekete Béla, Major Máté és Molnár Farkas.

A XXX. budapesti nemzetközi árúmintavásár

Árúmintavásáraink külső kiképzésének szintje évről-évre minden tekintetben örvendetesen emelkedik, ami annak az alapos felkészültségnek és szakértelemnek a folyománya, amellyel a Vásár Ügyvezetősége azt hosszas és szívós munka árán minden évben előkészíti. Maga az Árúmintavásár 10 napig áll, de az előkészítő munkálatok 10 hónapig tartanak; ebbe az időbe esnek bele a tervezési munkálatok is, amelyek így alaposan előkészíthetők és nyugodtan megérlelhetők.

A Vásár Ügyvezetősége az ő műszaki osztályának közreműködésével már évek óta állandóan örvendetesen helyes utakon keresi a jó építészi megoldásokat és törekszik arra, hogy a Vásár alaprendelkezésében és összbenyomásában artisztikus legyen. Eme törekvéseinek egyik fejezetéül tekinthető az a tény, mely szerint ez évben nyilvános országos tervpályázatot hirdetett az elrendezés és az épületek megtervezésére. A tervpályázatra 46 terv érkezett be és azok sok értékes gondolatot, ötletet és egyben sok tanulságot is szolgáltattak egyes kérdések tisztázására és habár a kivitel közvetlen alapjául nem a pályázaton kitüntetett tervek egyike vagy másika szolgált, mégis közvetve meg lehetett érezni a tervpályázat eredményének kedvező hatását. Hogy a kivitel során a maga teljes egészében egyik tervező művét sem lehetett megvalósítani, az érthető, hiszen nemhogy a pályázat programmja a kivitelnél nem volt betartható, de az épületek elhelyezése, mérete és jelentősége úgyszólván az utolsó hétig nem volt rögzíthető; sok változás történt az idők folyamán fokozatosan kialakuló igények következtében és lényegbeli eltérések az eredeti programmtól; végül sok oly részletmegoldást kellett figyelembe venni, amelyeket az immár 10 éves gyakorlata során igazán csak a Vásár Ügyvezetősége ismerhetett jól.

A tervezés folyamán a tervpályázaton leszűrt tanulságokon kívül a Vásár Ügyvezetősége több díjat nyert építészkartársnak, valamint több ismert építészkollégának és iparművésznek a tervező munkáját közvetlenül is igénybe vette, akik egyesítve képességeiket a Vásár Vezetőségében dolgozó kitűnő kollégáinkéval, az a téren igazán nagy gyakorlatú és sok szakismerettel rendelkező Kanics Miklós kartárs megértő vezetése mellett komoly és becsületes művészi munkát végeztek.

A Vásár kiképzésének ez évben szembetűnő előnyei a következők voltak:

1. Eltalálták a helyes módot a főbejárat megoldásában. Eddig a kapuzat hátul a fák között épült kiemelkedő, vagy felmagasított alakban, amely sehogysem érvényesült a növényzettől, viszont tömegével eltakarta a belépő elől a Vásár belső területét. Ezzel szemben most nem ünnepélyes „kapuzat-építményt", hanem egy értelmes bejáratot terveztek, amelynél a pénztárak oldalmentén jól voltak elhelyezve s az utcavonalra

Tér és Forma
1935. 6. sz.

ger, Bréma-szabadkikötő, mögöttük a kisipar, Budapest székesfőváros gáz- és elektromos művei, szemben pedig az Idegenforgalmi (a volt párisi magyar pavillon) az O. M. I. H. és a Székesfőv. gyógyfürdők és gyógyforrások párizsban nagy sikert aratott kiállítása. Itt mutatták be Pátzay Szt. István szobrát, Márkus Lili kerámiáit, Konecsny és Richter festményeit. A másik oldalon a ruházati cikkek csarnoka. Ezecsarnok előtti lépcsők és plateauon épített Dohányjövedék. A bejárat körül volt az idegen államok kiállítási negyede, a szökőkut és a zenepavillon körüli Citynegyed — mely a nagyiparhoz méltó grandiozitással épült — az idei vásár építészeti attrakciói. E csoportok épületei egyéni, korszerű alakban voltak megtervezve és a tervező nem volt korlátozva úgy, mint tavaly az uniformizált nagypavillonoknál.

Változatos anyagokat, már a vasbetonépítkezéseknél használatos új formákat, sőt itt-ott minta-építkezés bemutatását is láthattuk. Nagy terjedelmű, 16—25 méter magasságig felnyuló felhőkarcolószerű tornyok és homlokzatok új jelleget adtak az idei vásárnak. A széles utcákon, az élelmiszer-pavillonok közt pezsgő élet volt. Itt mutatta be gazdag kincseit a magyar élelmiszeripar. Pergolaszerű, jól szellőzhető és a forgalom lebonyolítása szempontjából is kiváló volt az élelmiszercsarnok. Tervezésénél a szakmai elgondolás minden tényezőjét figyelembe vették. Kiegészítette ezt a rendes bazár-körut. Az Iparcsarnokban a berendezési és a vasipar volt elhelyezve, mellette pedig az üveg- és porcellánipar néhány vállalata.

Amióta a vásár súlypontja az Iparcsarnok helyett az előtte lévő szabad területre helyezkedett, szívesebben látogatja a közönség a kisebb, zárt egységekként jelentkező pavillonokat. Az iparcsarnok elrendezése egyébként széles középvonallal és utakkal, megfelelő volt. A mögötte lévő kiscsarnokban a B. S. E. repülőgépkiállítása helyezkedett el.

Nagyjában ez volt a vásár idei építészeti elhelyezése és térbeni megjelenése. Ellentétben a szabad épületekkel, az irodák, útlevél, vizum, posta, telefon, rendőrség tűzoltóság stb., mind uniformizálva voltak, hogy már messziről is fel lehessen ismerni ezeket. Ez az elrendezés a vásárépítészeti ügyosztály külön érdeme.

Érdekes színt adott a vásárnak idén a szociális intézmények bemutatása Itt a kiállított áru bemutatása mellett újabb lehetőség adódott, hogy a dekoratív reklámművészet legújabb eszközeivel emeljék a színes belső kiképzés, s az egyszerű felirat és fényképtől a legfinomabb foto- és képmontázsig, a neoncső és egyéb világosító és mozgó reklámtrükkig mindenféle megoldást láthattunk. Nem tagadható a mult évi párizsi világkiállítás befolyása e tervezési területen, ahol ugyancsak nagy szerep jutott a dekoratív reklám-művészetnek. Szinte azt mondhatnánk, hogy az eddigi külső architekturával szemben a belső berendezésben annyi érdekes megoldást láthattunk, úgy a szociális intézmények, mint a gyártmányok propaganda-bemutatása terén, hogy majdnem felülmulta az eddigi külső építészeti hatásmegoldásokat. Különösen elsőrangú példák erre a Külkereskedelmi Hivatal, a francia és az olasz pavillon, az Egyesült Izzó, az Idegenforgalmi a fővárosi gáz- és elektromosművek pavillonjai. Ezeknek a belső kiképzési munkálataiban a tervező építészeken kívül a legnagyobb teljesítményt végezték a vállalatok belső reklámfőnökei és mérnökei. Előljárt köztük a Külkereskedelmi Hivatal kiállítás-vezetője Szabó Ödön, ki munkatársaival, Bazilides Barna, Mosdóssy Imre és Kmetty Ferenccel, a Külkereskedelmi Hivatal kiállításán és még több más helyen is (Rima) elsőrendű teljesítményt ért el.

Az építkezési belső berendezésben résztvett művészek névsora minden évben bizonyítéka a vásár művészeti jelentőségének. Legelől kell említeni a hivatalos műszaki irodát. Az ő műve a vásár alaprajza és építészeti kiképzésének irányítása, sőt sok épület is. Dr. Hallóssy István eszmei elgondolását Kanics Miklós vezetése alatt Kuncz és vitéz Kántor stb. mérnökök valósították meg. Egyéni munkájukért kell kiemelni az idei önálló építkezéseknél Bierbauer Virgilt (Rima), Staudhammer és Falust (Goldberger) Kaesz Gyulát (Dohányjövedék, Hoffmann, Herend és üveg) Breuer Marcellt, (Egyesült Izzó), Kiss Aladárt (Bréma szabad kikötő, Pénzintézetek), ifj. Szabó Istvánt (Külkereskedelmi), Szivó Gyulát (Dreher), ifj. Richter Aladár (Bp. szfőv.), Kende Ferencet (Stühmer), Révészt, Turi Polgárt, Malomsokyt, Lakatos Artur (Gyapjumosó), és Szerb Miklóst, továbbá a korszerű követelményeknek megfeleltek a Mahunka butorgyár (Petrányi Gyula és Vas Béla terve), a tátrai fürdők vezérképviselete (Bereczky László terve), a Hesz és társa, a Meinl Gyula r. t. A magyar Ruggyantaárugyár r. t., A Nagykovácsy üzletház, A Weiss Manfréd r. t. Glóbusz konzerv (Zajtai Szabó Ödön terve) pavillonok.

A külföldi művészek közt ki kell emelni: Witzmann professzort, a bécsi pavillon tervezőjét, Birck építészt Frankfurtból, ki idén is az Indantren, Erich Kast építészt Münchenből ki a Zellwolle kiállítását rendezte. Olaszország pavillonját Petroni tervezte.

Mindezek hozzájárultak a vásár érdekességének fokozásához, mert a külsőségeken kívül a korszerű rendezés is nagyban elősegítette a kiállított holmi tetszetősségét.

Meg kell még emlékezni a vásár gazdag iparművészeti anyagáról. A Magyar népművészet, háziipar soha oly jó és nagy anyaggal nem vonult fel, mint ez idén. A magyar kerámiai és üvegipar — úgy a kis művészeti műhelyek, mint a nagy vállalatok — elsőrangú jó művészeti ujdonságokkal szerepeltek. Textiliparunk is gyönyörű új mintákkal mutatkozott be és méltán kijelenthetjük, hogy a vásár ízlésfejlesztő szerepe főképpen a gyáripar terén érvényesült. Nagyon érdekes anyagot hoztak minden szakmából az osztrákok, olaszok, franciák, jugoszlávok és a többi külföldi államok, melyek részben magas nivójú iparművészettel, másrészt saját különleges népművészeti-, háziipari-, kisipari és gyáripari készítményeknek ízléses bemutatásával a vásárnak nem csak nemzetközi jelleget adtak, hanem komoly kultúrértékkel járultak hozzá a színvonal emeléséhez.

99.k.

Felelős szerkesztő: **Kende Béla.** — Szerkesztő, f

A Tátrai fürdők vezérképviseletének pavillonja

A festmény Köszeghy Elemér müve — A pavillont tervezte: Bereczky Lás…

Foto: Seidner

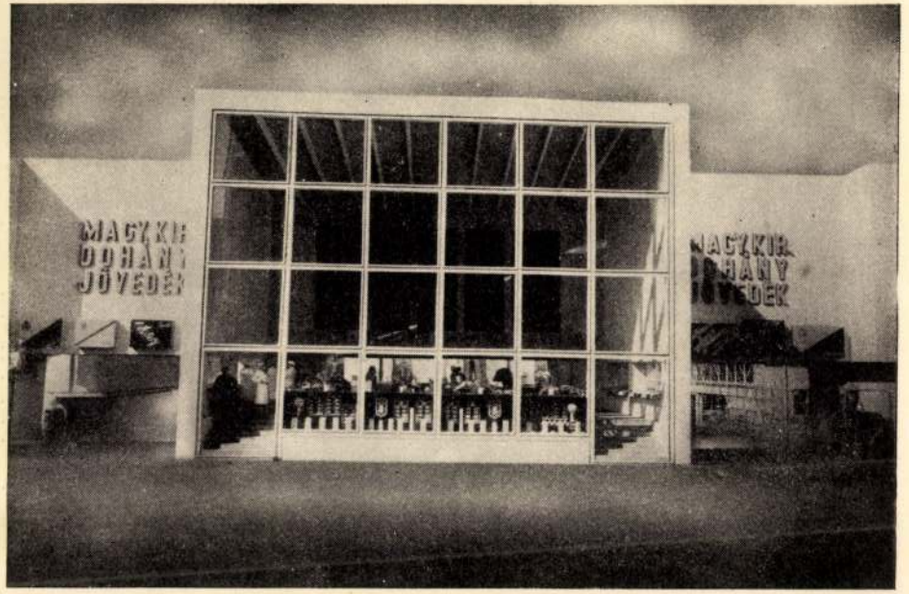

A M. kir. Dohányjöve…

Tervezte: Kaés…

Az Orsz. Magy. Idegenforgalmi Hivatal pavillonja

A Nemzetközi Hálókocsi Társaság

A XXXIV. BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁRRÓL

Kézimunka- és háziipari pavillon. Terv.: ~~Kanics Miklós.~~ Fotó: Magyar Filmiroda.

Nagybátony Ujlaki iparművek. Fotó: Seidner.

alakul a kornak becsületes kifejezése. Művészet az Istennek kegyadománya, de a becsületesség kötelesség. A korszakok kezdetekor mindig egyszerű és fanyar volt a művészet. Mi most egy korszak kezdetén vagyunk. Mindig a legegyszerűbb formát kell keresnünk, mert akkor kisebb a kisiklás veszélye és kevésbbé drága az építés."

Érdekes az, amit Frankfurt a padlástérnek lakás céljaira való kihasználása ellen mond, szöges ellentétben a müncheni német telepes kiállítás propagandájával:

„Városképeink ridegségének egyik főforrása a tetők „inflációja". Hiszen a tetőnek természetes rendeltetése az eső és vihar ellen való védelem, nem pedig az, hogy egy további lakásemelet tolvajköpenyege legyen. A tetőlakások mindig másodrendűek. Csúnyák és drágák ezek a lakások, amelyek nem is szigetelhetők eléggé. El is rontja a városképet az a túlhajtott méretű felépítmény, nehezen indokolható erkélyeivel, kényszeredett vonalaival. A mansard-tetőt Németországban nem túlságos szeretettel „Franzos"-nak nevezik."

A telkek kerítésfalaira vonatkozólag ezeket mondja Frankfurt:

„Ha fölös pénz áll rendelkezésre, azt sokkal inkább használjuk fel a ház belsejének céljaira, semmint a kerítésfal mutatós, túlterhelt megoldására. A legegyszerűbb kerítés rendszerint a legszebb is. Mindenesetre az élő sövény áll szívünkhöz legközelebb. A gépkocsi vezetőjének szeme 1.20 méternyire emelkedik az útszín fölé, tehát e magasság fölött lehetőleg teljesen átlátszó legyen a kerítés, amivel elérjük, hogy sarokfordulóknál a soffőr a harántirányban haladó embereket, járműveket idejekorán észreveheti és így elkerülhetők az összeütközések."

Nagy súlyt helyez Frankfurt az építkezések szigorú hatósági ellenőrzésére:

„A fegyelem és igazság állama nem tűrhet fegyelmetlenséget az építésben. Előzetes engedély nélkül ezután soha senki nem építhet és az engedélyezett tervektől eltérő épületrészek kíméletlenül lebontandók." K. M.

Budapest Székesfőváros gázművei kiállítása.

Tér és Forma
1935. – 6. f.

Ruházati csarnok. Tervezték: a Cirpac-csoport tagjai.

XXX. International Fair at Budapest. Fotó: Seidner.

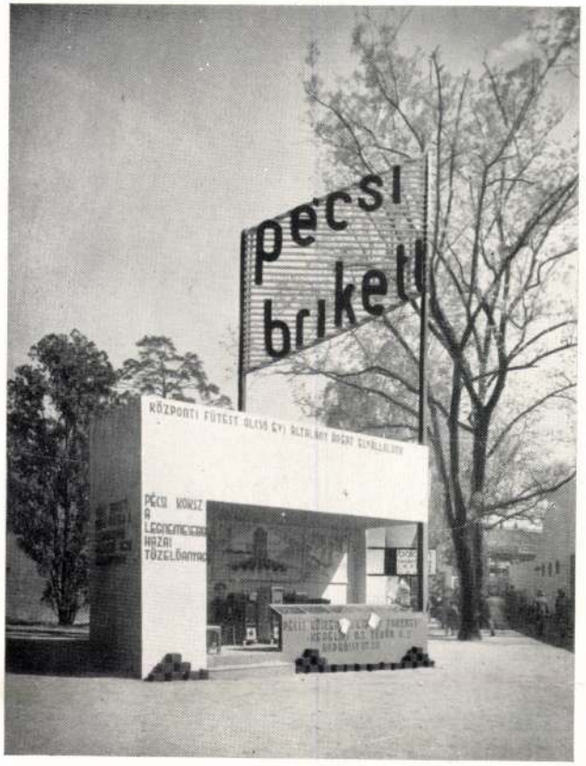

Molnár Farkas és Fischer József: Pécsi brikett.

Mit tanácsol Frankfurt a. M. az építtetőknek

Az építőművészet modernségét ma már sehol sem szabad és nem lehet megtagadni. Szinte rá sem tudunk nézni a még csak nem is oly régi építődivat szülöttjeire. Nem is igen mernek ma már holmi történelmi formákkal építeni.

Azonban az új építés vezérelveit igen nehéz szabatosan meghatározni. Inkább csak érzés dolga, sokak érzésének összetevődése, amely végeredményben a modern építőstílust létre fogja hozni.

A németek járnak elől ott, ahol szabályoknak rendszerbe foglalására van szükség. Így például Majna-Frankfurt törvényhatósága a Frankfurtban való építést tizenkét vezérelvbe foglalta, amelyek, úgy látszik, lokális jellegűek, mert más német hatóságok a Frankfurtiaktól lényegesen eltérő vezérelveket vallanak helyeseknek.

Kiragadunk egyes ilyen irányelveket, amelyek főleg művészi jellegűek.

„Ott, ahol helyénvaló, alkalmazzuk becsületesen azokat az építőanyagokat, amelyeket századunk műszaki tudása nyújt. Nem a technika rontja el a kultúrát, hanem az ember, aki a műszaki vívmányokat hamis célok formájába állítja."

A formálásra vonatkozó tanács:

„Az építés művészi hagyományainak hídját felégették mögöttünk; feladataink nehezebbek, mint őseinké. Az épületformák mintakönyveit nem használhatjuk fel az elveszett hagyomány pótlására. Mai problémákat nem szabad előre meghatározott formáló szándék szerint megoldani, hanem igyekezzünk az építendő ház természetéből és igényeiből az alaprajzot, a formát és a szerkezetet megállapítani. A logikus és természetes kifejlesztésből talán még nem születik meg a műalkotás, de mindenesetre ki-

Kanics Miklós

Pavillonok terve a
Budapesti Nemzetközi
Mintavásárra

Repr.
Magyar Iparművészet
1935. 131 l.

Kanics Miklós

Meglepetéseket, új szenzációkat csak kiállításoktól lehet manapság elvárni, nem a vásároktól. A vásárok nyugalmasabb és zártabb életkorszakba léptek: mindenfelé a külkereskedelmi kapcsolatok s a világpiaci érintkezés gócpontjai lettek. Ez látszott meg az idei budapesti nemzetközi vásáron is. A régi síp és dobszó, a gyermekkori zaj és tülekedés helyett egy előkelő kirakatváros fogadja a látogatót. A vásár megkomolyodott. De ez határozottan előnyére vált már a külső megjelenésének is. Áttekinthetőbb, alaprajzilag is világosabb lett a vásárváros. Az ellipszisalakú főtér, melyet forumnak neveztek el, a kétoldali széles avenuek, a rokonszakmabeli pavillonok egymásmellé helyezése, mindez nemcsak a szemnek jóleső látvány volt, de a közlekedést is könnyűvé és kényelmessé tette. A vásár kiváló igazgatója dr. Hallóssy István és építésze, Kanics Miklós, most is kitűnő munkát végeztek. Rendező kezeik a sokféle érdek zűrzavarába bátran nyúltak bele és építészeti nagyvonalúságot teremtettek ott, ahol azelőtt csak zenebona és tarkaság volt.

A magyar reklámépítészet ezúttal is erősnek és ízlésesnek bizonyult, míg a külföld megjelenése gyér és bizony kissé fogyatékos volt. Két ország: Itália és Ausztria kisebb, de jól átgondolt kiállítócsarnokkal szerepelt: az előbbiben az üvegtárgyak és a kerámia művészetét volt alkalmunk megcsodálni, míg Ausztria a bécsi iparművészeti iskolának körülbelül húsz év előtti fafaragásait és ötvöstárgyait mutatta be. A laikusok számára eléggé megnyerő, de a szakértő számára kissé túlhaladott ízlésű iparművészet.

1937. 93. 2

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

Nádai Pál: Az idei Nemzetközi Vásár.

Kamics Miklós

ford

Kende Ferenc:
A kereskedelem és
ipar épitészetéről. III.
Tér és Forma
1933. 189. l.
Rajzokkal.

A bpesti Nemzetközi
Vásár 1933-évi
főkapuja és
a Kisipar pavilonja

Kanics Miklós

építész

lásd

Képzőművészet

1933. 153. l.

A Magánfelek terhére k

megtéritésének alakulása az 1935.év

Év	közcső	ö
1935.	63.7o7.21	1
1936.	87.477.87	1
1937.	129.486.73	1
1938.	114.726.o4	1
1939.	124.725.33	1

6.Rovat. Különfélék.

Több: 229.o18.o3 Pvel.

Az előirányzaton kivül

a 1o3.188/1938.IV.B.sz. alatt jóvá

hálypandolat 2 f. /14/ bek alapján

Kanics Miklós

Irod

Nádai Pál. A harmincadik budapesti nemzetközi vásár. Magyar Iparművészet

1935. 124 l.

Kanics Miklós

1926. egyházmin. kiáll
a Nemzeti Halomban

Zalaegerszegi templom
és zárda pályatervei, tóll-
rajz.

Kelta fibula VI. 131.

Kanics Miklós

Reklámélet

1931 IV. 5 sz.

Fürdőügyi pavillon a Nemzetközi Vásáron. Tervezte Kanics Miklós, kivitelezte Kármán Andor építész és Spiegel J. és Fia ácsmester *A Magyar Filmiroda felvétele*

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszte

732/1939.III.

szám.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének,

Budapest, IX.Hőgyes Endr

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.

Kanics Miklós

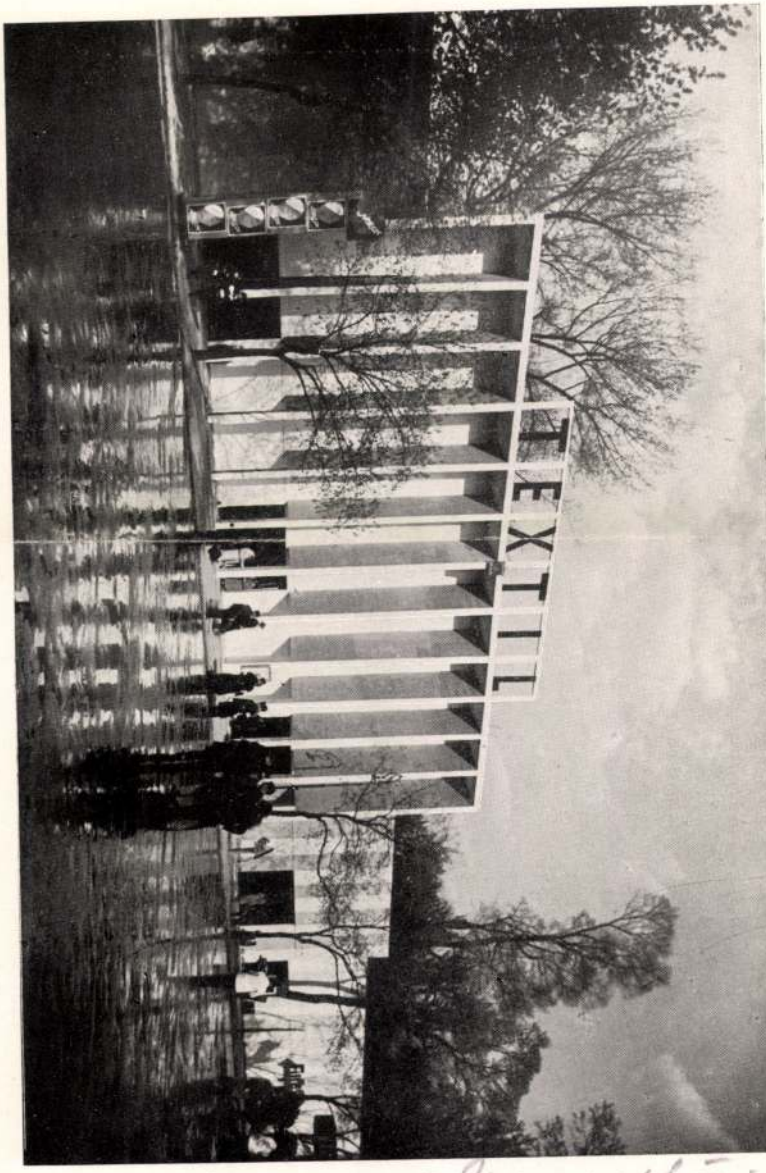

A Budapesti Nemzetközi Ár-
mutatóásárról. Kanics Miklós
terve.
Magyar Iparmüvészet
1935. 130. l.

Kamics Antal és
Szelle Kálmán
építészek
a kiskunhalasi
városi kórház terve.
III. díj

MAGYAR·EPITOMUVESZET
1927. 5-6 sz. 24. l.
(Kiskunhalas.)

MAGYAR·TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM

Kanics Miklós

A főkapu, terveste
írod fenti

Tér és Forma 157. l.
1932. 154. l. (Budapesti Nemzetközi Vásár, ekk. képpel.)

VÖRÖSBERÉNY

Kath. templom, 1779. Buttler Gáspár freskói

Dalmady Győző: Vörösberény. VV 1814, 453 l.

Kanics Miklós

125. Zalaegerszegi templom és zárda pályaterve. Tollrajz.

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll
1926.

1906.

~~18. jul. 18. † Bpesten 1892. aug. 3-án.~~

kivágott uszályos ruhában és jobb-
Középütt elválasztott, részben ko-
részben leeresztett kontyba fogott
arna. Jobb kezében félig összecsa-
ját az aranyozott lábú asztalon, a
nán a házi koronán túl, Szent István
nyugtatja. Diadémája, nyakéke és e-
i és ma drágakövekkel van kirakva. Vál-
nak fekete dereka és szürke [illegible] se-
ztyüi fodrosak és [illegible]
tétjén alkalmazott gyöngyfüzéreken
termet mintázott szőnyeg boritja, a
ont sötétpiros függöny lóg. Jelzése
Kovács Mih. 1869.
0 cm.
t a miniszterelnökségtől 1906: II.
iszterelnökségben 106. Értéke 2000 K

Fekete.

3-906

977

Kanics Miklós

Kisipari Kiviteli Intézet pavillonja

Repr.

Tér és Forma

1940. 85. l.

(Budapesti Nemzetközi Vásár, 1940)

Kanics Miklós
Epitész

Wód
z
Lakatos Artur:
A 37. Budapesti Nemzetközi Vásár. Művészet 1942. 90. l.

1559.

Mihalik Dániel

Sz. Tallos 1869 december 14-én.

Eső után.

A sik vidék
egy, leveleit már hu
dább a boglyák e
csoportok bontakozn
balra: „Mihalik
897.

Olajfestés, v
Vétetett 189
~~Ára~~ 400
elszámolás elfogadtos
~~A nagyvár~~
L. a „Tisz

Az 1899. V.
1899. VI. 11-én (
di történeti egyesü

Kanics Miklós és

Lehotzky György

ivad Mincsél.

Magyar Építőművészet

1942. 45. l.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kanics Miklós

Franciaország kiállítási épülete az 1938-as Budapesti Nemzetközi Vásárból. Tervezte feuti. Repr. Magyar Építőművészet 1942. 41. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

28.

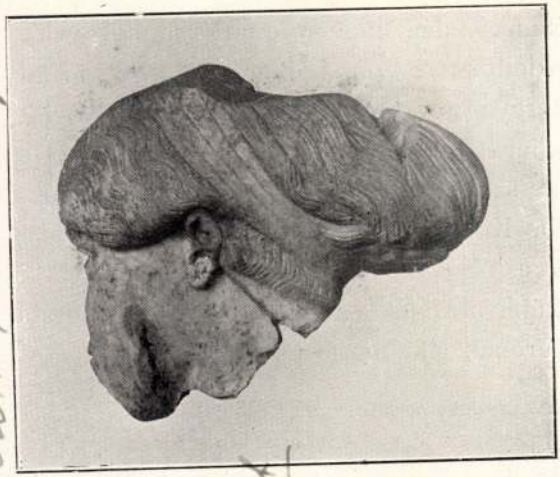

29.

Kanics Miklós

A 35. neuvretkori vásárra
terverett pavillonjai

Repr.

Miscéret

1940. 33. r

amint a neve is kifejezi, szalagot köt homlokára. A szalag alól kidagadó haj ábrázolása ugyanaz a mi töredékünkön, mint a drezdai vagy madridi Diadumenoson. Töredékünk talán magas domborműből való. Alkotója a Polykleitos-féle típust utánozta e fejben, de az ábrázolás tárgya bővebb támaszték híján rejtélyes. Az alvó Endymionra lehetne gondolnunk. Bajos megmondani, hogy a szobortöredék eredetije mikor keletkezhetett. Lehet, a Kr. e. IV. században vagy később is. Polykleitost a rómaiak is nagyon kedvelték és utánozták. Töredékünk másolat a római császárság korából. A hajban a fúrónak alkalmazása látszik.

Furtwängler, Meisterwerke, 440. l.

Paul Arndt: Fragment eines Jünglingskopfes mit Stirnbinde. Typus des Diadumenos des Polyklet, aber schlafend. IV. Jahrhundert vor Christus. Römische Kopie.

Reklámépítészet a Vásáron

Irta: Kanics Miklós műépítész

Minden épület elsősorban valamilyen praktikus célt szolgál: a villában laknak, a templom híveket fogad be. Csak másodsorban játszik szerepet a stiláris kiképzés. Ennek azonban a gyakorlati rendeltetéssel semmi különös összefüggése nincsen. Az Árumintavásáron felállított standnak azonban nemcsak az áru befogadására kell szolgálnia, hanem már külső megjelenésével is messziről fel kell hívnia magára a látogató figyelmét. Olyan távolságról, amelyről a kiállított áru még nem is látható. E mellett ki kell domborítania az áru és a cég jelentőségét és friss, könnyen megmaradó benyomást keltenie.

Itt kezdődik a reklámépítészet. A tervező keze felszabadul az épületszerűség és a nehezebb szerkezetek korlátai közül, fantáziáját nem kötik meg a históriai stílusok. Építési anyagul olyan tárház áll rendelkezésre, amilyen az építészet egyéb ágainál elképzelhetetlen. A színek és formák helyes összekomponálásából születik meg az a reklámobjektum, amely számot tarthat arra, hogy megmérjük az építőművészet különleges mértékével.

A megrendelők reklámobjektumok alkotására rendszerint kiállításokon vagy árumintavásárokon nyujtanak módot. A lipcsei világvásáron a Messehausok egységes fülkéiben vesznek el a résztvevők és a „Technische Gelände" óriás csarnokaiban a gépipar reklámobjektumot nem ismer. Az egész reklámépítészet a terület főútjai mentén és a város belterületén felállított jelentéktelen méretű reklámobjektumok felállítására szorítkozik. Ezek csak reklámot szolgálnak és áru kiállítására nincsenek berendezve.

Reklámobjektumok és standok nagyobb számban találhatók Bécsben és Prágában. Itt azonban a kiállítási terület állandó, azok több vásáron, éveken át láthatók s ezzel elvesztik friss varázsukat. A Budapesti Nemzetközi Vásár a változatosság és évente való újjáéledés szempontjából más helyzetben van. Nincsen állandó területe és a két csarnokon kivül minden egyéb épitményt le kell bontani, sőt az Iparcsarnok előtti parkból még a nyomát is el kell tüntetni. Lehetőség van ez okból arra, hogy minden évben egy teljesen új vásár szülessen, az előző évekétől eltérő beosztással és objektumokkal. Módja van a tervezőnek, hogy új stílusokat, új felfogásokat, új anyagokat és színkompozicióikat próbáljon ki anélkül, hogy az épitmény hosszabb időre szólna. *Olyan ez a vásár, mint egy nagy építészeti laboratórium, amely módot ad kisérletezésre* és amely mindenkor előbbre viszi a technika és reklám-művészet kérdését még az esetben is, ha az egyes kisérletező tervezők esetleg tévutakon járnának.

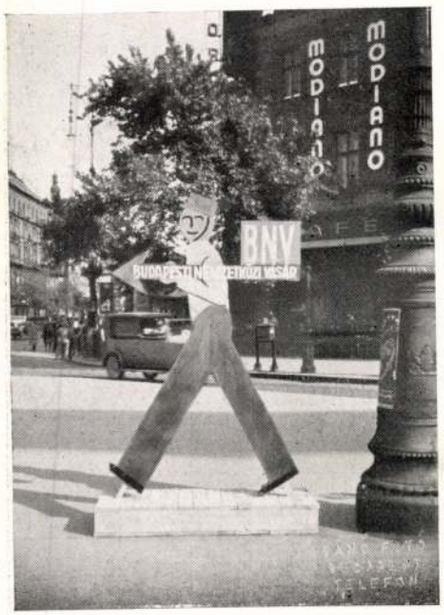

A Nemzetközi Vásár útjelző reklámfigurája az Oktogon téren. A Reklámélet tervezése
Bánó fotó

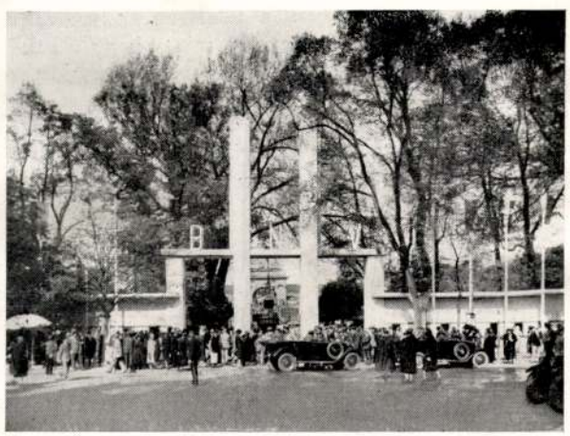

A Nemzetközi Vásár főbejárata
Tervezte Kanics Miklós műépítész
A Magyar Filmiroda felvétele

Reklámélet 1931. IV. 5-től

Dr. Berkes Róbert beszéde:

Első fordulója az évvel mért időnek, hogy a döbbenet ütemei átjárták a sajtó világának egyetemét hazánk földjén. A lesújtó gyászhír mélyen érte a munka lázában vele égő környezet teljes egészét, de átcsaptak a fájdalom hullámai a foglalkozás valamennyi szolgájára, mert nagy volt mint az ür, mely elvesztésével berkeinkben támadt. Alig hiszem, hogy volna ember, kinek halála ne járna szomorúsággal. Valakire és valamire mindig csapás egy kioltott élet. De benne van a sors rendjében. Beletörődés vagy megnyugvás kiegyensúlyozza lassanként az elhagyottak életét és új virulás fakad az enyészet színhelyén. Ám, ki a sikerek útját járta, azt felejteni nem lehet. Aki oly ragyogó példát mutatott, mint Castel Jaloux a kapitány, annak szava akkor is parancs, mikor ajka régen néma már. A kiválóság túl jár a sírkert határain. A hatalmas lelkesedők, a tevékenységben fáradhatatlanok, a haladás művelői, az emberséges érzés kisugárzói nem múlnak el, ha nincsenek is köztünk. Teremtő igyekvésük gyümölcsei soká nyujtanak még felüdülést, mikor kertészkedő kezük rég elporladt már. Ezért nem áldozott le még a napja a nagy kalocsai törekvőnek sem, mert szárnyalása felívelte őt a csillagok magasságába, honnan a fény még akkor is árad, ha az égitest már meteorként hull alá.

A tegnap a mának anyja. Belőle sarjadzik a jelen és jövő minden sivársága és minden nagyszerűsége; minden gyönyörűsége és minden szenvedése. A mult, melyet az ő tevékenysége jelentett számunkra, ma is reménység. Szereplése porondunkon klasszikus szám, vállalaalakját területelményemagyar sak járkban a angjára felismekik a s, mint változgondodszeres meg a lélben, tudta ujság várá- igyban sében. nek, a túl, a felise távtekinhy Sisultan oplan lyezte oda, ahová való, a motorházba. Mint modern gépész felismerte, hogy hosszú utat csak nagy benzin- és olajkészlettel lehet megtenni, arra törekedett tehát, hogy minél több férőhelyet e javakból töltsön meg. Elesett emberek helyett kellő felkészültségű erőket vett maga mellé s ezzel az egyenértékűségnek alaki formáját is betartva, kibékítette s összeforrasztotta egy családdá a szerkesztőséget a kiadóhivatallal.

Egyénisége nem ismétlődhetik egykönnyen. Kemény törzs volt, melynek lombkoronája messze elterebélyesedett és magasan kinőtt az erdő fáiból. Az állandó fanyar mosoly ajkán a legjobb ember szívének volt a kapuja. Akinek ő szegett kenyeret, az azt vajjal ette. Akit ő ruházott, az nem fázhatott. Aki vele dolgozott: minden idejét munkában tölthette, mert az élet gondját elvette tőle. Szíve melegéből ide is kiáradt a jóság balzsama. Nagy hálával adózik neki az egyesület is, melynek tagjait büszkén vallotta kollégáinak.

Ezek a gondolatok uralkodnak bennem, mikor róla emlékezem. Az én agyagom a szó, az én ecsetem a nyelv színeiből kever, az én hárfám a szavak muzsikája, de ihletet mélyebbről nem meríthet Phideas, ha szobrot kíván faragni róla. A harcos elnémult, ám alakja itt kisért. Neve drága márka marad a mi portékáink között. Arany szíve is itt van a mi megbecsülésünk úrnájában. Ami meg elválasztott bennünket: az ott szerénykedik a nagy cél pyramisának lábainál.

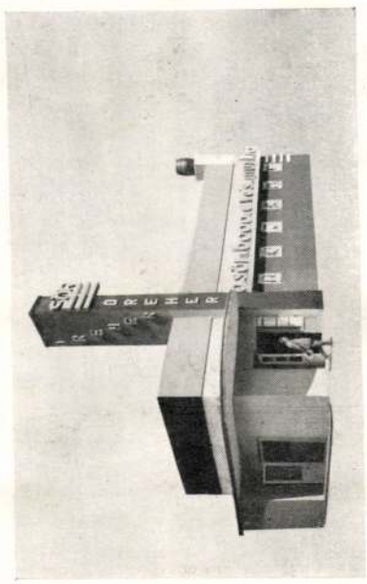

A Dreher-sörgyár pavillonja a Nemzetközi Vásáron Tervezte: Kanics Miklós műépitész. Kivitelezte Kara János ácsmester

A Magyar Filmiroda felvétele

56-IK KÖZHASZNÚ
ÉS JÓTÉKONYCÉLÚ

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI SORSJÁTÉK

17.000 NYEREMÉNYT SORSOLNAK KI 250.000 PENGŐ ÉRTÉKBEN. FELEMELT FŐNYEREMÉNY

40.000 PENGŐ

NYERESÉNYEK:
20.000 P. 10.000 P. 2-SZER 5.000 P. 4-SZER 2.500 P. 6-SZOR 2.000 P. 10-SZER 1.000 P. STB, MELYEK MIND

KÉSZPÉNZBEN FIZETTETNEK KI

HUZÁS JÚNIUS 10-ÉN

SORSJEGYÁRAK: EGÉSZ 3.— P. FÉL 1.50 P.

KAPHATÓ MINDEN BANK-, SORSJÁTÉKÜZLETBEN ÉS TRAFIKBAN POSTAI RENDELÉSEKET, A PÉNZ ELŐZETES BEKÜLDÉSE UTÁN AZONNAL TELJESÍT A SZÉKESFŐVÁROSI M. KIR. PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁG. BUDAPEST, V. KERÜLET, SZALAY UCCA 10. SZ.

Buda-Pest:

Buda:

~~Jobbra a Gell~~ A középtért átszelő Duna jobb partján a Gellérthegyet, a Ráczvárost és a vár azon részét látjuk, hol a királyi lak van. A folyó közepén az „Albrecht"-nevű hadi hajó halad nagy számú katonásággal a fedélzeten s Albrecht főherczeggel és kíséretével a hidon. A bal part közelében két csolnakot s a budai oldalon egy kisebb gőzhajót látunk. Jobbra nagy számú közönség int buczut az induló főherczegnek. A hadi hajó, a két csolnak, a gőz~~ö~~hajó, a Gellérthegy s a királyi lak fel van lobogózva, s a nép mögött hordók és csomagok hevernek.

Kézrajz Kaniz F-től, méretei 18.8 : 11.8 cm.

Ltsza 2198.

Erzherzog Albrechts Abfahrt am 2 Mai.

Esztergom. T.2199. II.

A' háttérben látjuk a bazilika főoltárát, a melynek oltárképe Mária mennybemenetelét ábrázolja, balra ő felsége a király áll a trónuson, oldalt pedig a káptalan tagjai helyezkedtek el. Az előtérben egy püspök végzi nagy segédlettel a tizenkét kereszt felszentelését.

Aquarell, mér. 24.1: 35.3 cm.
Készitette F. Kaniz.

Buda-Pest:

Buda: Urnapi körmenet 1851. junius 10-én.

Középütt a hatondas menyezet alatt a hg primás a szentséget viszi. Előtte a püspöki kar halad teljes diszben s a Mátyás templomba vonul be; utána pedig T. Ferencz József Albrecht főherczeggel jön. Oldalt a katonaság által képezett sor fal közt a gyalog és lovas testőrökes látjuk teljes diszben. Balra a nagyközönség köréből többen ő Felsége felé mutatnak.

Kézrajz Kaniz F.-től, méretei 20 : 35.4 cm.

Ltfza 2200.

111/91 № 52

Fiume:

Szembe van a városháza s a két oldalt emelkedő emeletes házak között ~~[illegible]~~ a talapzaton nyugvó s négy férfitől tartott emléket látjuk, melyet a város T. Ferencz József ott léte alkalmából készitett. A kivilágitott házak fellobogózvák s az emlék sarkain lévő lampákon „K... F... J... T" betűk láthatók. A téren a nagy sokaság hullámzik s az előtérben többen ~~[illegible]~~ csoportokba állva beszélgetnek. Az emlék talapzatának felirata: „VTRTBVS UNITIS"

Kézrajz Kaniz F.-től; fölül a sarkak félkörben levágvák, méretei 22.4:16 c/m.

Ltfa 2196.

111/91 N:48.

Esztergom:

A bazilika tizenkét keresztjének felszentelése 1856. augusztus 31-én.

E lapon a bazilika belseje van feltüntetve. Szembe a főoltár van s a két oldalt lévő padokat a kanonokok foglalják el. Az előtérben a zászlók alatt a hívők követik a keresztettet felszentelő püspököt, ki balra fényes segédlet mellett végzi tisztét. A lépcsőn innen katona áll lábhoz eresztett szuronyos fegyverrel s a hívők közül hárman térdelnek. A zászlók száma tíz s kettőn „St. Josef" olvasható.

Kézrajz Kaniz F.-től, fölül a sarkak félkörben vannak levágva, méretei 24.2 : 35.4 cm.

Lsza 2199.

III/91 № 51.

Pozsony:

A főtér és a katonai főőrség kivilágitva.

Balra van a főőrség kapuja felett a két fejű sassal s a katonák fegyverbe léptek, hogy a háttérfelől közeledő királynak tiszteleghessenek. Jobbra a városháza tűnik szemünkbe, melynek homlokzatán (a szobor alatt): „AUS...(T)...RIA UNITA" szavak olvashatók, s a mely apró lámpásokkal van diszítve. A tér közepén, hol az öt kavi lámpástól jobbra a feldiszitett kút van, a nagy közönség hullámzik, mely ő Felségét üdvkiáltásokkal üdvözli. Az előtérben balra a csolopre egy férfi állt föl s kalapját lengeti. Az épületeken a feketesárga lobogó van kitűzve.

Tuschrajz Kaniz F.-től, méretei 19.5:23.8 c/m.

Ltfza T. 2197.

111/91 N° 49.

Pozsony:

E lap a fellobogózott városnak főterét és a várat kivilágítva tünteti fel. A téren, hol jobbról a Mária-szobor s a kútépítéjében egy kőkereszt tűnik szemünkbe, nagy számú kíváncsiság hullámzik s balról a kivilágítást megnézni fejedelem kocsija robog. Itt ott katonák és gendarmeok láthatók.

Tuschrajz Kaniz F.-től, méretei 17.4 : 12.4. Cm.

Ltfza: 2195.

III/91 № 47.

Kanitz F. 11810.

T. Ferenc József.

Az előtérben áll, kissé balra fordult s jobb kezével (beszédét kiséro) mozdulatot tesz. Körülötte Buda várának védői vannak, kiknek köszönetét nyilvánítja. Balról egy pap, jobbról pedig egy lovas katona, kinek paripája ágaskodik, látható. Jelzése jobbról „F Kanitz"s a lap hátán:

Franz Josef dankt den erschienen Vertheidiger Ofens.

Czeruzarajz, méretei 18·3 : 24 cm.

Ltn. 21505.
Szakl. 15/giz.
329-giz-15.

V. 20 K.

Esztergom:

Az ereklyék áthelyezése.

A háttérben ~~[illegible]~~ a basilika főbejáratánál, a püspöki kar, élén a hg primással, ki a pásztorbotot tartja, teljes egyházi díszben várja a királyt, ki jobbjában a tollas kalappal s balját kardján nyugtatva, jobb felől ~~[illegible]~~ közeledik. Mögötte a kíséretében lévő tábornokokat ~~látjuk~~ s utánok a díszhintós ~~[illegible]~~ látjuk ~~[illegible]~~ oldalt a testőrökkel. A sorfalat képező ~~[illegible]~~ katonai s világi urak a fellobogózott terén meghajolva fogadják ~~[illegible]~~ a fejedelmet, ki előtt az apostoli keresztet lóhaton ülő egyháznagy ~~[illegible]~~ viszi kihez huszárja beszél. A szekes egyháztól balra ~~[illegible]~~ egyházi személyek teljes ornatusban, vállra emelve, koporsókat szállítanak át az új kriptába. Balról a hívők, lobogót s keresztet vive, körmenetet tartanak, jobbról az emelvényen a néző közönség foglalt helyet, s elől két huszár nyargal.

Felirata alól balra:

„Empfang Sr. Maj. am Portale der Graner Basilica u. Uebertragung der Reliquien"

és jobbra: „Kanitz" ~~olvasható~~

Tuschrajz, Kanitz F-től, meretei 35.5 : 50.5 cm.

4699

152/93 N° 31

I. Ferencz József. 10352.

A háttérben szemközt az esztergomi bazilika főbejárata látszik, hol a herczegprimással az élén a főpapság várakozik a jobb felől közeledő királyra, ki előtt egy pap nyargal kereszttel. A feldiszitett uton oldalt az előkelő urak és a kivezényelt katonák képeznek sorfalat. Balra az ereklyék átvitelét látjuk.

Toll- és tusrajz, mér. a vk. 35.5:50.5 cm.

Készitette: Kanitz.

Kanitz

I. Ferencz József. 10352.

Fogadása az esztergomi bazilikánál.

A háttérbeli esztergomi bazilika főbejáratánál a főpapság élén a herczegprimás várakozik a jobbról kiséretével közeledő királyra, kinek közelében egy pap nyargal keresztel és a kinek a katonai és világi főméltóságok képeznek sorfalat, mig balról a körmenetet látjuk az átszállitandó ereklyékkel.

Tusrajz, Kanitztól, mér. 35.5: 50.5 cm.

11809.

F. Kanitz:

I. Ferencz József.

A Pondán 1852 junius 8-án tiszteletére rendezett bálon van ábrázolva, midőn ő az előtte és Erzsébet királyné ~~az~~ előtt meghajló hölgyhöz egy pár szót intéz. A megjelent urak és hölgyek nagyrészt diszmagyart visel. Fölül csillár lóg. Teliése alól jobbra: „FK." s a lap hátán:

Ballfest gegeben von dem Milit. u. Civil Gouverneur Ungarns zu Ehren Sr. Maj. des Kaisers v. Östreich. am 8 Juni.

Czeruzarjaz, mért. 20·8:24 cm.

Ltn. 21503

Szakl. 13/917.

329-917-13.

v.

20.- K.

Kanitz

Jestö

Empfang Sr. Maj
an Portale der Gra-
ner Basilica u.
Uebertragung der
Reliquien. Kanitz
fec. Gr. Au-Fol-
Feder, Tusche.
Hört Eljes-
Retrasz Gruß

Kánitz Félix Philipp

Thieme_Becker
XLI : 522. l.
(Lyka)

A m. kir. Kereskedelemügyi Miniszter ad II. 90.943
ez a küldemény kg-kint 2 filléres frankójegy fe

Feladó bízományos neve: .....

Lakhely: .....

Tartalma:

194..... hóról.

makulatura			Jegyzet az átvevő raktár részére
	Magyar Nemzet köznapi		
	" " vasárnapi		
	Független Magyarország		
	Hétfő Reggel		
	Képes Sport		
	Magyar Rejtvény Ujság		
	Sztár		
	Film, Szinház, Irodalom		

..... kgr.

..... drb csomag

fi

Kanitz Felix Fülöp

* 1829

Lkáb II 63, 71

TV. 105, 150.

VII., RÁKÓCZI-UT 36.

TELEFON: 31-8-03

Nagys.

dr. Szentiványi Gyula urnak,

Budapest

XI. Budafoki ut 10/c.

Kanitz Félix

festő,
izr. Pestről, 1849-ben
20 éves

Kanitz Félix, izr., festő, Pestről, 20 éves korában, 1849-ben a tájképfestészeti szakosztály (Prof. Fr. Steinfeld) hallgatója volt.

lás d
Fleischer Bées. 56. l.

Turnul.

A Donau Strom tulsó part
körül az ostromló csapatok elh
ső parton NICOPEL előtt hadiha
ra a felállitott katonáknak je
érmeket osztogatja. Felirata f

Carte des bei der Recognosc
Festung Turnul vorgefalle
Scharmützels der k: Truppen
Türken.
fölül jobbra: No 66.
magyarázó szövegének kezdete:
General Major Kray és b
Münzen.

Szines rm., mér.

Kanitz

Kanitz, 19. század közepe (Mitte 19. Jahrhundert).
244. EGER LÁTKÉPE (Ansicht von Erlau). A rajzon Eger nevezetes épületei tisztán kivehetők
(Die einzelnen wichtigen Bauten von Erlau und an der Zeichnung klar zu erkennen).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 14·2×22 cm.

Ernst-Museum aukciói.
38. n. Bpest. 1928.

M.D.K.

Kánitz Félix Fülöp

1848-ban a bécsi Akadémián volt festőnövendék.
Itt készitette rajzait a magyarországi eseményekről.
Fába metszve a Lipcsei Illustrierte Zeitungban jelentek meg.

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásai 180.1.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

Kánitz Félix Fülöp(pesti) F.M.19.2.

1858-ig bécsi lakós, innen küld illusztr. a lipcsei Ill.Zeit.-ba, innen indult balkáni utj ra.
(Ly.N.r.12o.)

Ányakvi sz.: ...

Név: .....

Lakcim: .....

Szaktárgyak: .....

Évfolyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

Szaktárgyain kivül tud .....

.....

Tanitást vállal: h e l y b e n — v i d é k e n.

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

Kanitz Gyula Ernő

szül. Nagyruszkán (Abaúj m.), 1768-ban iratkozott be.

Kanitz Gyula Ernő, szül. Nagyruszkán (Abaúj m.), 1768 júl. 1-én iratkozott be.

lásd Fleischer Bées. 56. 1.

T. 3761.

bbra látjuk a kőfallal körülvett vá-
három asszony, a kik közül egyik
rfi és kis leány képez csoportot.
on, mely fölött mértani ábrák vannak:

17.1 : 11.4 cm.

Kánitz Henrik

Szerepelt az I. nemzeti találkozón.

NM. 1933. IV. 20.

Kanitz Marianne

1920 jan. feb.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Pünkösdi rózsák, olajf.

Vass József V. 58.

Kanitz Marianne

szül. Budapesten 1894 aug. 26

Rk. 7 gimn.

1917/18. I. elsőéves művész-

nő - Glatz O, Pilch D -

1917/18. II. elsőéves n. o. -

1918/19 I. másodéves n. o

nem járt -

1918/19 II. másodéves Glatz O

1919/20 I. harmadéves

1920/21. I - II. negyedéves

Csók Istvan

Honfoglaláskori koponyák VIII. 157. –

T. Kánitz Marianne

1917/18 - 1919/20 I., 1920/21 -
1921/22

Ferképzomfoiskèvk

98.1

KANITZ *Marianne*, festő, * Budapest 1894 aug. 26. A bpesti képzőm. főiskolán tanult. 1920. szerepelt először a Nemzeti Szalónban.

Gr. gy. I. 5241

Kőbalta VII-244

1) Kanizsa 1664-ben

Esterházy Pál Mars Hungaricusában levő rajz után repr.

Bub Mer

173. l.

2) Kanizsa ostroma 1664-ben.

rézm. repr.

179. l.

Kanizsa látképe a XVII. századból.

III. 206.

Múz. és Kir. Ért.

Kanizsa látképe

Kanizsa vára

Kanizsa vára III. 207

Mur és Kot. Est

Kanizsa ostroma 1664

alaprajz

Esterházy Pál nádor
tollrajza Mars Hun-
garicus c. kéziratos
művében.

Repr.

Bubics Zsigmond

Esterházy Pál Mars
Hungaricusa. Bp.
1895. 60. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Ke

KOR

14

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Vizes ~~kancsó~~, kor

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

FÉNYKÉP, RAJZ

Kanizsa ostroma 1664-ben

Ujsaglap, az ostromot abrazolo rezmetszettel.

Repr.

Bubics Zsigmond

Egyetemi Pal Mars Hungaricusa. Bp. 1895. 62. lapon.

mberendezés.

?.

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

és féloszlopok által tagolt.Felső
erek portrait,ma hiányzik,közöttük
A cimerpajzs alatti felirat:/In de-
as/agite/.- Késmárki munka ? /Schürer-
W./

Kanizsa ostroma

Megjelent: Theatrum Europaeum IX. k.

Repr.

Szécsy Károly

Gróf Zrínyi Miklós 1620-1664. V. k. Magy. Tört. Életr. Bp. 1902.

6512.	224 drb. 9x12-es másolat
6591.	46 felvétel 46 drb. 18x24-es k 46 drb. 18x24-es kép Kiszállási költség /:Pécs,kőtárban:/
6594.	17 felvétel 17 drb. 18x24-es k 32 drb. 18x24-es kép /:Miniatürök:/
6622.	5 felvétel 5 drb. 18x24-es kép 5 drb. 18x24-es kép /:Fraknói püspök:/
	Bélyegköltség
	/Légvédelmi munkálatokkal kapcs vételek./
	azaz Egyezeregyszáznyolcvan

Ezen számlában feltün
számu rendelet értelm

A másolat hiteléül:
Budapest, 1943. jul.2.

MAGY
FÉ

Fizetendő: számla vételekor.

Vi.

Kanizsa Ostroma

Ujszigtap 1664-ből
kiadta Johann Hoff-
mann, nürnbergi
mükereskedő.

Repr.

Széchy Károly

Gróf Zrinyi Miklós
1620–1664. V. k.
Magy. Tört. Elctr.
Bp. 1902. 96. l.
után

ar.P.	3.-	270.-			
		-.50			
			ar.P. 270.50		

100 aranypengő.

60/1931 M.E.
YPENGŐBEN

MIRODA R. T.
OSZTÁLY

M. T. I. rt. nyomdája 30626

Kanizsa vára

Krekwitz: Totius Hung. Descriptiojából rezin

Repr.

Széchy I

248. l.

LANDESKOMMISSION
FÜR KUNSTDENKMÄLER.

AN ALLE

DER über vier Jahre währende
Trianoner Frieden geschlosse
Ungarn, als auch in den Län
wohl müssen wir mit Verblüf
gerissenen Gebieten der uns
solche Atrozitäten vorkommen, die da
Bewohnerschaft ungarischer National

In dem achtungsvoll beigelegten
geschaffene Kunstdenkmäler angeführ
Atrozitäten verübt wurden; die ange
stört, oder beschädigt.

Wir sind nicht in der Lage das
Objekten begangenen Zerstörungen u
Staatsbehörden hiezu keine Gelegenhe
zuverlässiger Privatpersonen stützen, w
tenten Nachfolgestaaten photographisch
über die Grenzen verhindern. Eben de
und Vollständigkeit des achtungsvoll b
Eine pünktliche und vollkommen authe
Denkmälern begangenen Zerstörungen
ständigen Organen der Grossmächte u
erscheinende Kommission berufen fest
Verzeichnis sämtlicher auf den losgetren
bereitwilligst zur Verfügung stellen un
authentisch anerkennen.

Der Serie der Beschädigung von
Krone auf, durch die in der alten ungar
das aus weissem Marmor gemeissel
kommen zerstört wurde.

Dieses monumentale Bildhauerwe

Kamaszalvára

1601.

Ortelius Kronikájából

repr.

Dézsi Tivadar

186 l.

hal el az antik szellem, hogy ujjászü-
l és duljék fel Rómát már pénzeikre
t bukása után Bizánc ápolja az antik
olostorokban lobog tovább a szent tüz.
t Nagy Károly uralkodásával kezdjük,
idatosan akarják feltámasztani a római
ellemének, müvészetének ~~feltámasztásával~~ utánzásával.
:öretlennek látszik a fejlődés. Ha a
:özépkori müvészet természettől elforduló
:e az Aurillac-i Gerbert idejében, kissé
a római birodalom és müvészet az eszmény.
annonia székhelyein alapitott templomok
ra faragott akanthusz leveles oszlopfő.

Kanizsa 1664-ki

ostroma

Mejer repr.

Szilágyi: Mag. nemzet

tört. VII. 189. l.

Kanizsa vára

I-y I-s: Kanizsa
1664. ik évi ostro-
mának fölhagyá-
sáról.
Hadtört. Közl
1893. 132. és
kv. ll.

fordult és
jobbra áll~~ra~~. Jobb kezével ékköves övjét és bal-
ának kosár nélküli markolatát fogja. Ha-
a leberetvált, bajusza hosszú, szakála
és kézelői látszanak, csomóra kötött nyak-
ján és prémes mentejét, melyet vállra vetve
k. Feliratai a kép alatt hat sorban:

ENYHÉRT
inister-elnök
iteze, val. bel. tit. tanácsos,
adémia elnöke,
másod. választó-kerületének
allal megválasztott képviselője"
Veréby Soma"
ády Testvérek Pest."
alak nagysága 22.5 cm.
28. (chin. pap.)

107/95 N° 23.

Kanizsa vára

K. J. Kanizsa hadi
fölszerelése a török-
től való visszavétele
után

Hadtört. Közl

1891. 922. l.

Nagyenyedi Bethlen-Kollégium
gyűjteményeinek fejlődése
1914-ben IX. 75, 76.

Kanizsa vára

l.

Kanizsa 160 l. évi
ostroma -
Egyhorn rézmet.

Hadtört: Közl.

1937. 230. l.

Kanizsavára

1.

Hadtört. Közl.
1940. 147 és kv.
ll.

Farabosco 1577-ből
kanizsai
Repr.

u.o. 1. z. mel-
léklet.

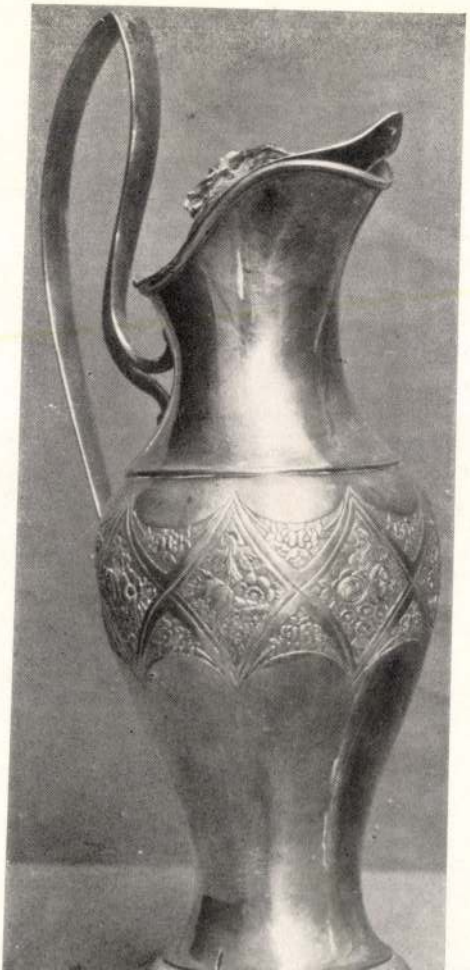

1

Kanizsa-vára

(Nagykanizsa)

l.

Barbarits Lajos

Nagykanizsa.

Bp. 1929.

Képekkel.

Rembrandt-terem a drezdai Képtárban

V. 214.

Kaúcz József

festőmester, tanfolyam vezető.

Éimisk 1912/13. 21. l

Kanizsa

lásd

Ernst-Muzeumaukcioja II

61 l.

Kanizsa

Kepe a XVII. szá-
zadban

Egy rom metszet

Repr-

Szechy Károly

Gróf Zrínyi Miklós
1620-1664. IV. k.
M. Tört. Élctr.
Bp. 1900. 87. l.

Kanitzer János

ónnüves Pest

1758.

l.

Mihalik pesti ónnüves

21. l –

50.—

M AUKCIÓI

KANIZSA János, pozsonyi asztalosmester

Johann K, bürgerl. Tischlermeister, 42 éves felesége meghalt. (1840, 291 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

KANIZSA János, pozsonyi asztalosmester

Johann K.,bürgerl.Tischlermeister,
42 éves felesége megh. [1840, 291 l.]

Pr.Z.

KANIZSA Pál, pozsonyi asztalosmester

Paul K.,bürgerl.Tischlermeister,
† 57 évesen, Pozsony 1846 márc.22.

[1846, 252 l.]

Pr.Z.

KANIZSA Pál, pozsonyi aratalosmester

Paul K., bürgerl. Tischlermeister, †57 Jahre alt,
Pozsony, 1846 március 22. (1846, 252.l)

Preßburger Zeitung
(Jentsch)

Kanizsay Adél

csipkeszakkanitónő

Kőtimisk 1908/9

17 l.

Paris VI. 148.

Kanizsay Adél, iparművész

Az Orsz.m.Kir.Iparművészeti Iskola tanarai,tanarsegédek,/segédtanarok/,-Textil szaktanitónő: Kanizsay Adél,-1918-1910 53.old

szei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatasi rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Kanizsai Alajos

épitész

A magyarnándori r.K. templom.

A régi helyén uj alapokon Carolus Duliczky épitette. Fundamentumát Láng gyarmati kömüves készitette. Alpkőletétel 1855 ápr. 21.

Duliczky elitéltetés után Canizsai Alajos váci uradalmi épitész folytatta a munkát 1855-ben. Felszentelték 1858-ban.

264.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

MDK

Kania István szobrász

Gogolák L: Három kiáll. Magy. Nemz. 1941, okt.24.
4 l.

Kanizsai Dorottya
címereslevelének festője

MAGYAR MUVESZET
1928. 697–708

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Kanizsai Dorottya
címeres levelének
festője

Magyar Művészet
1928. 697–708

Kővárvidéki Tájszókör O. T. könyvtára

VI. 223

Kanizsai Erika

II. éves polg. isk. tanárjel-

Képrőm. Főisk. Érk.

1936/37. 73. l.

Ferkèpzomfoiskèvk

Kanizsai Nagy Antal ~~xxx~~
Nemzeti Szalon Müvészeti Egyesület titkára
Szinyei Társaság X. kiállitása
1948. február 14.

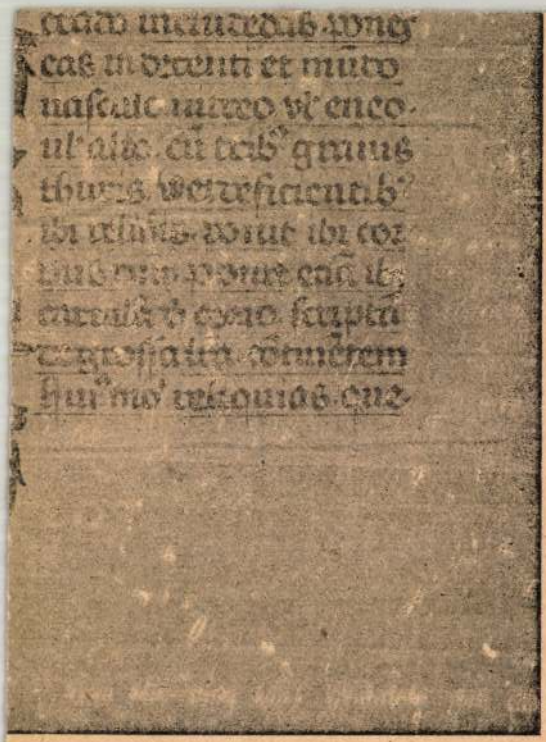

(Filipecz-kódex). XV. sz. 66a lap.

Kanizsai Erika

alt. tanf. I. é.

Ferk pzomfoisk vk

1935-36. 69. l.

Kmann Károly

iniszteri s.hiv.igazgató.

Kanizsai Erika

pólg. isk. rajztanári
oklevelet kapott
1940-ben

Ferk. pzomfoisk. vk
1939-41. 175. l

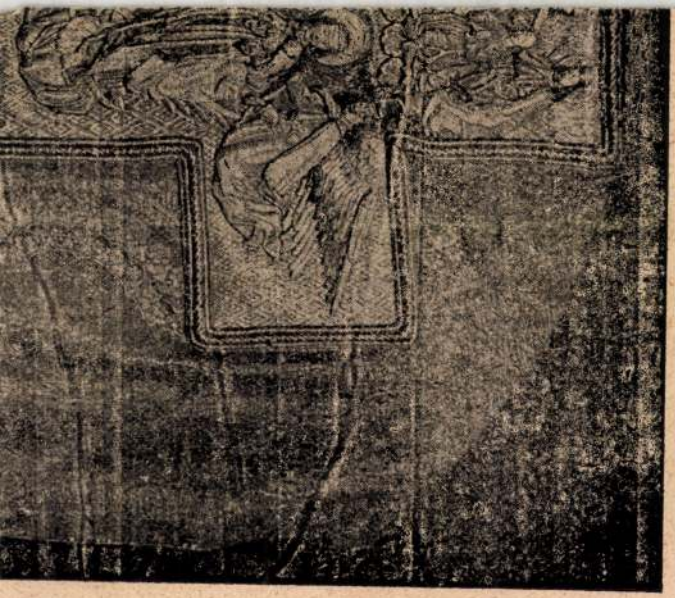

KANIZSAI JÓZSEF, fazekasmester

Vukováron dolgozott. E város a dunai hajózás és kereskedelem fontos központja volt. A mohácsi fazekasok árasztot ák el árújukkal, de voltak fazekasok is itt. Egy magyar fazekas Kanizsai fogadta fel Bencsi Józsefet egy magyar társával együtt segédnek. 261.old

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. évkönyve, XIV-XV. évf
1969.-1970. Pécs, 1974

M.D.K.

Kanizsai, fazekasmester

Baján dolgozó jónevü fazekasmester volt. 102.o.
8.ábra.

J.István Erzsébet: Sárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múzeum Évkönyve. XLVI.
1964. Bpest. Akad. Kiadó. Bp. 1964

MDK

Kanizsai-Kripácz Lipót

A Földmivelésügyi miniszterium első oklevél pályzatának eredménye. /A mezőgazdaság terén kiemelkedő eredmények kitüntetése.
Megvásároltá~~k~~ pályamunkáját.

Pályázatok.
Magyar Iparmüvészet. 1939. 12.1.

Budai István, Kanizsai-Kripácz Lipót MDK

1938 nov. 30-án járt le a pályázat.

Megvásárlásra került pályaműve. /Közös?/

A m.kir.földmivelésügyi miniszterium által elsö-
izben kiirt oklevélpályázat eredménye.
Magyar Iparművészet. 1939. 82.1.

MDK

Kanizsai Nagy Imre főmérnök

a berlini "Siedlung"-épitkezésekkel foglalkozik
a Városépitésügyi Törvényalkotás c.k.-ben.

Dr.F.G.: A városépités időszerü kérdései

Épitő Ipar - Epitő Művészet 1932 14.1.

MDK

Kanizsay Adél

1908-10. textil szaktanitónő

Az Ipm. Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 46 l.

M.D.K.

Kanizsay Tárnos, festő

festette ki másodízben az esztergomi királyi vár kápolnáját és sekrestyéjét, 1380 körül.

Hoefelmayr-Straube, Ingeborg: Ják und die normannische Ornamentik in Ungarn. Birkeneck bei Freising, 1954. /Diss./. 29. old.

en (Le camp des ennemis... de muni-

ttnern K.K. B. (CHEZ JEAN THOM. Nobl.
t Libr, de la Cour.)

rl. 21.2 : 25.8 9 cm.

Gradiska.

E megkeletelt térké
Gradisca térrajzát és az ostr
tait szemléljük. Felirata:

CART
der
Belagerung und
der
Festung BERB
oder TURKISCH GRA
von den K.K. Truppen
des G.F.M. Bon v. Lo
bis 9ten Julius 1

fölül jobbra: No XVII.
magyarázó szövegének kezdete:
(Camp Autrichien près d'Ogucz
Wald gestandene feindlich
35 metallene 4 eiserne Canon

M.D.K.

Kanja IV.

1941 ben részt vett a szocialista művészek kiállításán a Vásárok székházában.

Bokros Biermann. Bp. é.n. 15,

melk

Rankov József német-szücs mester
kecskemét

versenyképesség jó és szép munkáért
kiállítási érmet nyert
(a német-szücs elnevezés munkamodot
fejezki)

/. a környék kitüntetései
Pestmegyei Hirlap 1896, 48. sz nov 21 3. l

Kankovszky A.

"Halászbárkák a szaloniki-i kikötőben"
"Szaloniki - Török városrész"
" - Utcarészlet"
" - Olajfaerdő" c. alkotásait bemutatja a lap.
Müvészi felvételek.
Repr.-ók, az ÉLET c. lap számára.

"Tengerpart Szalonikinél". Repr.

Élet, Bp. 1916. jan. 16. VIII.évf. 3. sz. 50, 52, 54, 55, lap. febr.27. 9. sz. 197. lap.

Kankovszky

"Albán család" Végtelen szegénységet eláruló kép. A kifeszitett sprágán száradó ruhák alatt három asszony varr a földön ülve.

"A Balkánról":
"Macedon gyerekek", "Macedon trénkocsi",
"Albán tipusok Monasztirban",
"Napkelte a folyóparton".

Repr.-ók.

Élet, Bp. 1916. május 14. VIII. évf.20.sz.
465. lap. " " 21. " " 21. "
492, 493, 495, 500. lap.

Kankovszky

"A Szuezi csatornánál" cimmel müvészi felvételét bemutatja a lap.
Repr.

"Felderitő uton a Doberdon" belső cimlapon sziklás hegy látképe.
Repr.

Élet, Bp. 1916. febr. 13. VIII. évf.
7. sz. 145. lap. ápr. 9. " " 15.sz.
337. lap.

Kankovszky Ervin

"Birkanyáj" c.

"Honvédsir a Tölgyesi szorosban", behavazott táj fenyőerdővel.

"A román határhegyeken" c. és "Kárpáti táj" cimmel művészi felvételek.

Repr.-ók.

Élet, Bp. 1917.febr 25. IX. évf.8.sz. 167, 169, 188. lap. márc. 18. " " 11. sz. 262, 263. lap.

Kankovszky

"A régi tüzhely romjainál", "Kárpáti romok", "Az uj otthon", Az ujjáépülő egyik sárosi falu első háza", "A kárpáti csata emlékei a Duklai szorosban" Tájkép romokkal.

"Kara Gyorgye szobra Belgrádban" Belgrád ostroma közben a szoborcsoport egy része megsérült. Müvészi felvételek.

Repr.-ók.

Élet, Bp. 1915. nov. 14. VII. évf.46. sz. 1089, 1090, 1091, 1092. lap. és nov. 21. 47. sz. 1113. lap.

Kankovszky Ervin

"S te ujra itt vagy jó gólyamadár?" cimmel romos, szétlőtt épület tornyának tetején fészkelő gólyapár. Koratavaszi tájkép. Repr.

Élet, Bp. 1915. aug. 29. VII. évf. 35. sz. 825. lap.

Kankovszky Ervin

"Anno Domini 1917." "Messina", és "Alkony a Fekete tengeren" c. képeit hozza a lap.

"Fotómüvészet" c. cikkében irja: "A fotomüvész munkája abszolut értékü mestermü". A müvészi fotografiában a fények és árnyékok tökéletes ismerete, s azok zseniális elrendezése adja mindazon hatásokat, melyet a mester munkájával elérni óhajt.

Élet, Bp. 1917. febr.18. IX. évf.7.sz. 157, 158, 159.lap. 164, 167, 169. lap.

Kankovszky

"Az olasz offenziva, tartalékosok táborhelye", "Az olasz offenziva, müszaki csapatunk utra készen"
"Összelődözött kolostor romjai"
"Lövészárkok robbantása"
"Olasz foglyok beszállitása"
"Magyar honvédek temetője"
"Cementből öntött tiszti siremlékek"

Repr.-ók. Müvészi felvételek.

Élet, Bp. 1917. juni. 3. IX. évf. 22. sz. 538, 539, 540, 541, 543, 545, 546, lapokon.

Kankovszky Ervin

"A front mögött"c. tájkép a háttérben lovas katonával.

"A bojtár", fiatal fiut ábrázol kosárral a karján.
"Vándoruton" c. tájképen férficsoport hátizsákkal. Alkonyati kép.
"Erdő szélén", "Sziklacsucs"
"Domboldal" c. müvészi felvételek.

Repr.-ók.

Élet, Bp. 1917. ápr.15. IX.évf. 15.sz.357.lap
" " " május 13, " " 19. " 451.
453, 454, 455, 457. lapokon

Kankovszky Ervin

"Virágzó almafa" c. képet Hetyey Pál,

"Itatás" c. képet Kankovszky Ervin,

"Régi török hid Albániában c. képet Kaulich Rezső készitette.
Kankovszky Ervin "Itatás" c. képén kerekes kut mellett vizet huzó gazda itatja teheneit.
Művészi felvételek.
Repr.-ők

Élet, Bp. 1917. ápr. 8. IX. évf. 14. sz. 336, 343, 345, lapokon.

Kankovszky

"Stockholm - A kikötő"
" A parlament"-ről két kép
" Ország a királyi palota előtt"

"Repülőgépünk az olasz hadálások fölött"
" Napnyugta a felsőtenger fölött"

Repr.-ók. Müvészi felvételek

Élet, Bp. 1917. juni. lo. IX. évf. 23. sz.
559,560, 561, 562, 563, lapokon.

Kankovszky Ervin

Az Élet c. lap felkérésére készitett képek: "A kárpáti harctérről: a„felrobbantott hid helyén ujat épitenek", "Lakásban elhelyezett lovak", "Municiós kocsik átkelése egy patakon", "Katonai hid épitése a Latorcán" "Havas táj a sárban elsüllyedt ágyuval" "Tüzérség a megáradt folyóparton." Repr.-ók.

Élet, Bp. 1915. febr. 7. VII. évf. 6. sz. 125, 135, 137. lap.

Kankovszky

"Naplemente a Dunán" c. képét,

"Az olasz harctérről" „Olasz védelmi müvek, a 2015 m. magas Monte Verenán." c.

„Olasz kötélpálya vasut" c. és "A Folgariai fennsikon" c. művészi felvételeit bemutatja a lap.
Repr.-ók.

Élet, Bp. 1916. juni. 4. VIII. évf. 22. sz. 557. lap.
" " " " 25. " " 26. " 615. "
" " " juli. 2. " " 27. " 4-5. "

Kankovszky Ervin

"A kondás" c. kép „művészi felvétel"
Repr.

ÉLET, Bp. 1914. juli. 5. VI. évf. 27.sz.853.
lap

Kankovszky

Rendkivül magas szinvonalu kiállitás nyilt meg a Mücsarnokban,-irja M. /Margitay/ "Fényképkiállitás" cimmel. A Magyar Amatőrfényképezők Országos Szövetségének Nemzetközi Kiállitásán mutatták be a magyar müvészek felvételeit. A kritika megállapitja, hogy mennyi lélek, finomság és tudás van a fényképező lencse müvészeinek alkotásában. Jó lelkiismerettel állitja, hogy több igazi müvészetet látni ezekben a fényképekben, mint a legtöbb idei tárlaton. A kiállitó müvészek: Pécsi József, Balogh Rudolf, Révész Zoltán, Heidelberg, Horváth, Kankovszky, Bacsa András, Dr. Kelen Béla, Haranghy György, Székely Aladár, Máté Olga, Gaiduschek Erzsi, Lippich Elek.

ÉLET, Bp. 1910. juni. 17. II.évf. 24. sz. 795-796. lap.

Simplon mozi és bérház. A mozi előcsarnoka

Kaulovszky Eszter

történeti összefoglalást ad a pannoniai ripa-szakaszról (pp. 135–149). A kötet az összesen 166 oldalnyi szöveges rész után 180 darab, rajzokból, fotókból, légifotókból, régi és új térképekből álló illusztrációt, valamint 28 térképet tartalmaz, amelyen a szerző a limes-út jelenleg ismert és feltételezett nyomvonalát, valamint a jelenleg ismert erődök és őrtornyok helyét jelölte be.

Visy Zsolt könyvének legnagyobb értéke az az óriási ismeretanyag, amelyet javarészt saját, immár több mint 30 éves intenzív kutatásai során gyűjtött össze. Munkája nemcsak a korábbi szakirodalom feldolgozására és korszerű kiértékelésére szorítkozott, hanem saját légifelvételei mellé nagy gondossággal összegyűjtötte a különböző magyarországi intézményekben fellelhető, illetve O. Braasch által rendelkezésére bocsátott fotókat, valamint számos régi térképet, amelyeken római kori objektumok maradványai voltak kivehetők. Köszönhető ez annak is, hogy az immáron törvényesen is legitimált pécsi régésztanszéken található az ország egyik legnagyobb fotóadatbázisa régészeti lelőhelyeinkről. Ezeket az objektumokat szisztematikus terepbejárásokkal a helyszínen is azonosította, több helyütt (pl. Intercisa, Lussonium) hosszan tartó, alapvető eredményeket hozó ásatásokat is végzett. Kutatásai nyomán minden idők legteljesebb magyarországi erődítmény- és őrtorony-topográfiáját sikerült összeállítania: felfedezésre került többek közt 18 új menettábor (vagy gyakorló tábor) Brigetio zónájában, egy korábban ismeretlen palánktábor Sárbogárd és Káloz között (e létesítmények funkcióját persze ásatásokkal kell majd egyértelműen igazolni), valamint számtalan őrtorony illetve jelzőtorony, különösen Arrabona környékén és az Intercisa-Annamatia szakaszon. A katonai létesítményeket egységes rendszer és számozás szerint nevezte el, amely egy újabb objektum esetleges felfedezése után tetszőlegesen bővíthető, így jóval könnyebbé tette az utódok munkáját.

A kötet katalógus-fejezetéből kimaradt az egyes katonai táborok, erődök feltárt épületeinek, legjelentősebb leleteinek leírása, az auxiliaris vicusokból ismert katonák által használt létesítmények (pl. fürdők, mansio-k) felsorolása, valamint egy-két kivételtől (pl. Lussonium) eltekintve a táboralaprajzok bemutatása az illusztrációk között. Mindezekről a szerzőnek sajnos le kellett mondania, mert túlságosan szétfeszítették volna a kötet kereteit. Pedig a katonaság által épített és fenntartott létesítmények, mint pl. a fürdők ugyan a vicus-okban találhatók, de éppúgy a védelmi rendszer részei, mint a táboron belüli épületek. Már csak azért is szerencsés lett volna említésük a kötetben, hiszen az utóbbi évtized egyik legjelentősebb eseménye volt az intercisai fürdő feltárása és műemléki bemutatása. Bizonyára szintén terjedelmi korlátok miatt nem került sor a késő római belső erődök, az alföldi sáncrendszer, és a ripától távolabb elhelyezkedő létesítmények (pl. táci auxiliáris táborok, vagy a Hatvan-gombospusztai őrtorony) részletes ismertetésére. A szerző által az egyes objektumoknál lelkiismeretesen összegyűjtött és felsorolt kutatástörténeti adatokhoz kiegészítésül talán meg lehetne említeni *Kováts Valéria* és *Maráz Borbála* 1974. évi leletmentését a dunaszekcsői táborban, ahol az erőd nyugati falmaradványait valamint egy kora bronzkori, egy kora vaskori és egy római kori épületet figyeltek meg, illetve *Kovács Péter* 1999-ben elkezdődő és 2001-ben már részlegesen közzétett kutatásainak új eredményeit az annamatiai auxiliaris táborban.

Az itt felsorolt, terjedelmi korlátozottság miatt kényszerűségből kihagyott adatokért cserébe a szerző azzal kárpótolja az olvasót, hogy az összefoglaló fejezetekben két hosszú táblázatban ismerteti meg a ripa-menti katonai táborok és őrtornyok legfontosabb adataival.

A ripa Pannonica számos létesítményének datálása és számos hozzájuk kapcsolódó történeti probléma a források ellentmondásossága miatt nehezen megoldható. A tokodi római település fürdőjének megléte, a nagy számú korai importtárgy és egy katonai diploma önmagában még nem döntő érv egy korai auxiliaris tábor megléte mellett, ilyenkor a kérdést csak ásatással lehet tisztázni. Ez történt

2004

Múzeumok és gyűjtemények

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum fényképgyűjteménye

A múzeum 2003 decemberének végén vásárolt meg egy fényképegyüttest, *Kankovszky Ervin* fotóművész hagyatékából. A kiválogatott 125 db fénykép része a művész közel 400 db-os gyűjteményének, amely egy pesti antikvárius tulajdonába került. A hagyaték tartalmazza azokat a publikált felvételeket is, amelyek a korszak idegenforgalmának népszerűsítésére készültek Az eredeti fényképek Kankovszky munkásságának azon oldalát illusztrálják gazdagon, amelyek főleg a két világháború közötti Magyarország vidéki, falusi életének hétköznapjait és ünnepi pillanatait örökítették meg az utókor számára.

Vörös Éva

Színes néprajzi fotók – Néprajzi Múzeum

Autokróm fényképek a Néprajzi Múzeum gyűjteményéből

2004. január 22. – május 30-ig

A Néprajzi Múzeum Napja: 2004. március 5.

Mezőföldi Mozaik

Néprajzi kiállítás a „Matrica" Múzeumban

„Mezőföldi Mozaik" címmel időszaki néprajzi kiállítás nyílt a Mezőföldről, Mezőföld északi csücskében, Százhalombattán. A tárlat létrejöttében segített az Aranyponty Halászati Rt. Halászati Múzeuma, az ercsi helytörténeti Gyűjtemény, a Néprajzi Múzeum, a Pesovár Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola Százhalombatta, a Szent István Király Múzeum, a paksi Városi Múzeum és Úti Lajosné (Százhalombatta).

Mezőföld, ez a Duna, a Tétényi fennsík, a Velencei-tó és a Sió által körülhatárolt terület csak a 20. század második felében vált a néprajzi érdeklődés tárgyává. De, többek közt Pesovár Ferencnek köszönhetően mára már egy alaposan feltárt néprajzi tájegységről beszélhetünk. Mivel egy terem ad otthont a „Mezőföldi Mozaik"-nak, a kiállítás koncepciójában nem is törekedett a teljességre, hanem azokat a fókuszpontokat emeli ki, amelyek a leginkább jellemezték Mezőföldet. Az uradalmi cselédeket, az évenként visszatérő summásokat, mai szóval vendégmunkásokat, valamint a nemzetiségeket, a mezőföldi népművészetet, a jelentős pásztorkodást, a halászatot és a dunai hajómalmokat. Valamint felidézi Mezőföld szószólóit: a Puszták népében az uradalmi cselédek mindennapjairól beszélő Illyés Gyulát, és Pesovár Ferencet, aki a mezőföldi népzene és néptánc mellett a székesfehérvári István Király Múzeum etnográfusaként számtalan népművészeti tárgyat gyűjtött. A kiállítást *Andrásfalvy Bertalan* – Pesovár Ferenc egykori csoporttársa – nyitotta meg. Megtekinthető 2004. június 6-ig.

Simplon mozi és bérház. A mozi Bartók Béla úti bejárata este

Tudományos tevékenység

Új kiadványok

Visy Zsolt: The Ripa Pannonica in Hungary. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003.

Pannonia római kori határvédelmének kutatása már a 19. századtól kezdve a magyar régészeti érdeklődés homlokterébe került, a kutatási eredményeket szisztematikusan összegyűjtő és kiértékelő monográfia elkészítésére azonban 2000-ig nem került sor. Ekkor jelent meg mintegy mérföldkőként a hazai római régészeti kutatásban *Visy Zsolt* nagyszabású könyve, a Ripa Pannonica Magyarországon, amely – kisebb változtatásokkal és a felhasznált szakirodalom bővítésével – *Bertók Gábor* fordításában angolul jelent meg a 2003. szeptember 1–8. között Pécsen tartott limeskongresszus időpontjára időzítve. Az előszó és a kutatástörténeti áttekintés után (pp. 7–15) a szerző egy hosszú, katalógusszerű fejezetben sorolja fel a magyarországi ripa-szakasz katonai létesítményeire és a limes-út nyomvonalára vonatkozó legfontosabb ismereteket Rajkától egészen Kölkedig (pp. 15–108). Ezután rövid összefoglaló fejezetekben külön értékeli a castrumokra, castellumokra (pp. 109–121), őrtornyokra (pp. 123–129) és a limes-útra (pp. 131–134) vonatkozó jelenlegi ismereteinket, majd egy átfogó

Kankovszky

"Honvédtemetés Déltirolban"
"Szemendria /Végszendrő/ vára a Dunaparton"
"Az aldunai Babagáj szikla", "Az Aldunán elpusztult hajók".

"Carszkoje-szeloi parkrészlet", "Vihar előtt", "Falu végén"

"Hazatérés" fák közötti patakpartról hazafelé tartó libák. cimmel közölt képek.
Repr.-ók

Élet, Bp. 1916.szept.24. VIII.évf.39.sz.289.
" " " okt. 15. " " 42. " 369.
372,373. és " " 22. " " 43. " 395.

lapokon.

Kankovszky

"Az olasz harctérről," olasz tájkép havas hegycsucsokkal. "Falu a Posina völgyében"

"Az erdőszélen aratnak", Buzaasztagot raknak", "Arató asszonyok."

"Alkony a Balatonon", "Balaton éjjel",

"Déltiroli tájkép havas hegycsucsokkal" cimü képeit bemutatja a lap.
Repr.-ók.

Élet, Bp. 1916. juli.30. VIII.évf.31.sz. 111-113.
" " " aug. 20. " " 34. " 179.-181.
" " " szept.10. " " 37. " 250-251.
" " " " 17. " " 38. " 281.lapokon.

Kankovszky Ervin

"A Néva Szentpétervárnál", "Legelésző juhnyáj" c. képek,

"A szabad Lengyelországból" "A varsói királyi palota", „A varsói Laziensky-kastély" "Erdőszélen", "Itatás" gémeskutnál, iszik a csorda,
"Az uj kapu előtt" c. képen két tehén között a bika nagy figyelemmel néz előre.
müvészi felvételek.
Repr.-ók.

Élet, Bp. 1916. nov. 12. VIII. évf. 46. sz.
460, 461, " " 19. " " 47. "
484, 485, 488, 490, 491. lapokon.

Kankovszky Ervin

"Elhagyottak" cimmel a kép falusi asszonyokat ábrázolja a pályaudvaron.

"Vigasztalódás" c. felvétel feszület előtt térdeplő asszonyt ábrázol.

Repr.-ók.

A Képek az ÉLET c. lap számára készültek.

Élet, Bp. 1915. jan 17. VII. évf.
3.49z.59. lap.

Kankovszky Ervin

"Magyarország bástyái - A Lomnici csucs"
" " - A Magas Tátra, Zöld tó"
" " - A Lomnici csucs hómezői"
" " - A Karbunkulus torony"
" " - A Lomnici csucs"

Repr.-ók
Müvészi felvételek.

Élet, Bp. 1919. jan. 5. XI. évf. 1. sz. 4, 7, 8, 9, lap.

MDE

Kann

Ernst Muz. 21. aukc. 22 l.

MDK

Kann festőművész

A Műcsarnok tárlatán eredeti szines litográfiája, melyet azn állam megvett a Muzeum számára.

Cikk: Eredeti szines litográfiák.

Uj Idők, 1904.febr.28. 542.l.

MDK

Kann Gyula festő-épitész

Egy cikk ismerteti a művészt, sok festett, épitett műve reprodukciójával, a Művészet 1903.évi 1.sz.-ban.

Cikk: Művészet.

Uj Idők, 1903. IX. 12.sz. 274.l.

MDK

Kann Gyula

Hegyi táj

KMT 1903/4 téli kiáll. 5o.l.

Kan Gyula MDK

Parasztleány, repr.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

Kann Gyula

MDK

Dolgozó leányok, repr.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Kandó László
festő

Metykó Gyula utolsó éves főiskolai hallgatóként Kandó Lászlót kapta mesterül.

Kovács Gyula: Metykó Gyula festményei.
Művészet, 1971.november - 28.oldal

KÁNTOR JENŐ

BÁN András: Művészet a mindennapokból. = Művészet, XXV.évf. 2.sz. 1984 58 - 59.p. ill.

Bp., Studió Galéria, 1983 kiáll.

MDK

Kántor

Résztvett a Budai Szépművészeti Tarsasag őszi csoportkiallitásan.

Cikk: Szépművészeti kiállitás a Budai Clubban.

Nemzeti Ujság, 1933.nov.19. 27.o.

M.D.4

Skántor

népművész

Részt vett a szolnoki jubileumi

táncaton.

B. Supka Magdolna: Gondolatok a szolnoki művész telep multjáról és jelenéről

Jászkunság, 1959. szeptember, 132 lap V. évf. 3szám

M. P. U.

KÁNTOR fanzas

Korsár, lányértartó figurák

Gerlóczy Gedeon: A magyar képzőmű-
vészet Brüsszelben
Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 68. l.

MDK

Kántor festő

Szerepelt a II. kerületi magyar-szovjet Baráti Társaság felszabadulási kiállításán.

Balla Emő: Egy budapesti francia diplomata feleségének festményei a II. kerületi MSZBT kiállításán.
Ország-Világ, Bp. 1961. 19. sz. (15.l.)

MDK

Kántor, Karcag, keramikus

Szolnok m-i képző- és népművédzek téli tárk.
Szolnok 1961 nov.

Kántor

A Tavaszi Tárlaton művével szerepelt.

Független Magyarország, 1952. Máj. 26.

Kántor Hadár

Szerepelt a szentendrei festők jubileumi kiállításán

N.U 1939. X. 17.

KÁNTOR Andor

Pelliontisz Valéria

Kántor Andor festményei

Gulácsy Galéria

Új Tükör 1984 okt. 21. XXI. évf. 43. a. 4.

A portré, erőteljesen
festett szürkés-zöld háttér
szemének szine visszacseng
kete kabátja alatt viselt b

"Életmüve az emberi ar
története." /C. Roy, Modigl
kal. A vékony papiron karak
érzéke mellett a lélekábráz

Majd gyorsan vált, szo
most is, s mindvégig a fej.
mekkel, kimerültséggel küzd
jellemző - fej-látleleteket
rakományt egy mozdulattal a
egy életre befejezte a szob

Csak a rajz és a szobo

KÁNTOR Antal

K. L. [Kántor Lajos]

A jelenet megtanító ereje

[Kántor Antal]

Új Tükör 1984 július 8. XXI. évf. 28. sz. 10.

ll

nevezetes hely éppen a viseletet helyezi a *Kunstwollen* középpontjába (159), s emlékezzünk, a művészeti formát létrehozó immanens akarat szerepét Riegl már korábban, a *Stilfragen* lapjain is a testdíszítés, tetoválás példáján elemezte. Ismét máshol (128) az *ízlés* a modern Kunstwollen megfelelője, s csupán az *akarás (Wollen)* azonossága az, ami az ikonográfiai és a formai jelenségekben közös lehet (124).

A *Kunstwollen* olyan akarás, amely nem valamely gyakorlati célkitűzés megvalósítására, nem is egy meghatározott formára, valamely művészeti ág produktumára (például festmény, szobor), hanem a művészetek mindegyikét magába foglaló *gyűjtőfogalomra* magára irányul. A művészet mint az egységes és egyetemes történelem tárgya legelőször *Winckelmann*-nál tudatosult. Ezt a vonatkozást hagyja takarva a magyar olvasó előtt az idegen formájában megtartott műszó. Csak helyeselni lehet, hogy idegen formájában maradt Riegl elméleti konstrukciójának másik két vonatkozó pillére, a *haptikus* és az *optikus* is. Az első magyarul nem jelent semmit, ami határozott előny a nagyon is konkrét „taktikus"-sal szemben; a másodiknak pedig azonos a jelentéstartalma. Mindenesetre megfontolandó Radnóti Sándor eltérő javaslata: tapintásos és optikai (234). Bizonyosan Riegl elméletének legbonyolultabban értelmezhető része a zárófejezet, amely nemcsak az írott forrásoknak a *Kunstwollen* értelmezésére való segítségül hívását, hanem az érzékelési típusoknak az antik világszemlélettel (világnézettel?) való azonosítását is javasolja. A fordítás itt sem jeleskedik következetességével, holott a két magyar kifejezés német eredetije azonos: *Weltanschauung*. Az alternatív megoldás nem

KÁNTOR ISTVÁN

MDK

Kann Gyula

Uzsonna, of.

Csendes órák, of.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. kat. 43.l.

MDK

Kann Gyula

Ól, of.

Varróleány, of.

Arcképvázlat, of.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. kat. 43.l.

Kann Gyula

MDK

Részlet Lussengrandeból, repr.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Kann Gyula MDK

Kati, olf.

Mücsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Kann Gyula MDK

Részlet Lussingrandeból, olf.

Tájrészlet Rovenscánál, olf.

Lussigrande, olf.

Kilátás az ablakomból, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Kann Gyula MDK

Tavasz, olf.

Mücsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Kann Gyula

MDK

Tahi-Tótfalu, olf.

Paraaztudvar, olf.

Utca Sta-Margheritában, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Kan Gyula MDK

Barót, olf.

Baróti hid, olf.

Paraszt leány, olf.

Öreg halász, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Kan Gyula MDK

Alkony, olf.

Arckép, olf.

Önarckép, olf.

Nyárfák, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Kan Gyula MDK

Nagy-Enyed környékéről, olf.

Utca Baróton, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Csöndes ut, olf.

Malom utca, olf.

Arckép, olf.

Dolgozó leányok, olf.

Mücsarnok 19o4. tavaszi kiáll.

Kann Gyula MDK

Tengerpart, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Kántor János grafikus

Jelenidő

„Az MSZP, ha nem is könnyen, de túljutott azon a korszakon, amidőn kétségbe vonták szociáldemokrata átalakulását, ma már valamivel

gazdasági kapcsolatok
élednek újra. Talán ettől több gabona, hús, gyümölcs indulhat Keletre. Ki tudja? A falu bizonytalan. Egy dologban azonban biztos. Kár volt hinnie a politikusok ígéreteiben."

Népszabadság, VIII. 11.

Hűs kocsik a forróságban

A dömösi Interservice Hungári Kft.-ről már megírtuk: két szakembere is Izraelbe utazott autólégkondicionáló rendszerekkel és beszerelésükkel ismerkedni. A Bar Levy légkon-

akár 900 köbcentis autó képes üzemeltetni ezt a rendszert, mivel a teljesítmény felvétele elenyésző, ugyanakkor a tűző napon 50-60 fokra felmelegedett gépkocsik levegőjét – 10 perc alatt – 14 fokra hűti le. E nem olcsó varázslat szinte minden típusba beszerelhető, és a hűs klímára egy év garanciát adnak.

Bizony mindannyiunknak elkelne ezekben a forró hetekben az ilyen hűsítő...Képünkön az izraeli mester és tanítványai. **mi**

Ételek-torták mestere

én semmiféle
olába se régen,
et jóízűen felté-
csteszéren *Wer-*
aki hosszú évti-
nyi lagziban fő-
gy ha összerak-
jóllakna belőle
ész ország!
útkaparó volt,
eghalt, de a mos-
yon sokat tanultam
Ez volt a szeren-
dolgoztam én né-
Vadásztölténygyár-
ban konyhán, de az csak arra volt jó, hogy gyakorlatot szerezzek abban, miből mennyi kell hány emberre. No, ez volt az én „iskolám". Aztán férjhez mentem egy borbélymesterhez, de hamar meghalt, hát valamit kezdenem kellett. Hívtak egy lagziba. Mentem. Gondoltam, megpróbálom. Sikerült. Így aztán negyven esztendőn át ez lett a megélhetésem az aprócska nyugdíj mellé.

– *Nagy lagzik voltak ezen a tájon?*

– Hajaj! És mindegyik egy hét előkészületet igényelt. Volt egy 360 fős Székesfehérváron, de egy se volt 100 vendég alatt. Más falukba is jártam, megismerték a nevemet, szerették a főztömet.

Volt olyan fiatal pár, aki a nászútjáról küldött egy lapot köszönetképpen, és csak ezt írták címnek: „Ilonka néninek, a szakácsnőnek!" és megkaptam. Úgy ismertek!

– Bizony, előtte hétfőn kezdtük a munkát, az állatok leölésével, előkészítésével, sütéssel, gyúrással és ez tartott vasárnap reggelig! Most már másképp van. Vendéglőben tartják, ott nem piszkolnak a ház körül, elmosogatnak helyettük, kényelmesebb lett minden. De azért ma is hívnak még, csak most már csendesebb az életem, mert én felettem is eljárt az idő. Mozgássérült vagyok, ezt évtizedeken át szinte észre sem vettem, de ma már érzem a csontjaimat. Sok éven át minden vasárnap én sütöttem a volt doktorné asszonynak is.

Beballag a spejzba, s egy aranyos kis babatortát hoz elő, mint egy bizonyítékát annak, hogy ha kell, ma is rendelkezésre áll.

– Nagyon jó falu ez. Itt gondot fordítanak az idős emberekre.

Ádám Éva

Tardosra német vendégeket is várnak

Az országos vadásznapra

Idén – szeptember 18-án, Diána napján – második alkalommal rendezik meg az országos vadásznapot, melynek keretében szerte az országban, 30 különböző helyszínen, kiállításokra, fórumokra, vadász-erdész-természetvédő találkozókra, kutya-, lovas-, sportlövő, íjász-versenyekre invitálják családostul, barátostul a vadász és nem vadász érdeklődőket a rendezők. Tavaly az első alkalommal 27 helyszínen rendezték meg az országos vadásznapot, s több mint 100 ezer látogató fordult meg a rendezvényeken, közöttük nagyon sok, szarvasbőgésre hazánkba érkezett külföldi vadász.

Mivel az 1992-es országos vadásznap sikeresen zárult, szeretnék, ha az idei rendezvény-sorozat még sokkal jobban sikerülne, ehhez kérik minden vállalat, magánszemély támogatását a szervezők.

Az országos vadásznapot a Vadászati Kulturális Egyesület hírdette meg és szeretnék, ha ez hagyománnyá válna a vadászok és a nem vadászó közönség körében. A trófeakiállítástól az íjászbemutatóig, a vadászati vitafórumtól a Szent Hubertus miséig reprezentálták a vadászati kultúrát. Az egyik legsikeresebb rendezvény a politikai fórum volt, ahol három országgyűlési képviselő cserélt véleményt a vendégekkel. Természetesen megjelentek megyénk vezetői és a környező falvak polgármesterei is.

A rendezvények finanszírozására tavaly 4,5 millió forint állt a szervezők rendelkezésére, idén ez az összeg 2 millióra csökkent, míg a tavalyival szemben több helyszínen épülhet, szórakozhat a nagyérdemű. Az országos szervező bizottság ezért támogatókat keres. Az elképzelések színesedtek az elmúlt esztendőhöz képest, de a pénzhiány sajnos behatárolja a szervezők tevékenységét.

Tardoson az idei programban szerepel műkotorék készítés a Malom-völgyben. Németországi vadászok felajánlották vadászkürt- és kórus részvételét is. A színvonalas program érdekében a megyei szervezők kérik a vállalatok és magánszemélyek segítségét. És természetesen szeretettel várnak Tardosra a szeptember 18-ai vadásznapra minden érdeklődőt. A segítséget, a jelentkezőket várja a Komárom-Esztergom Megyei Bérkilövő Vadászok Szövetsége, Tata, Baji u. 13. Dr. Kovács Árpád, a Magyar Bérkilövő Független Vadásztársaságok Országos Szövetségének elnöke (telefon: 34/383-961).

Csökkent a balesetek száma

A közlekedés 1990-es „fekete évét" követően 1992-ig 15-16 százalékkal csökkent a balesetek és a halálos áldozatok száma. A kedvező tendencia a fokozott rendőri ellenőrzésnek és az új Kresz-nek köszönhető.

Az első félévben 1992-be

ciusi bevezetése óta. Az Európában általában óránkénti 50 kilométeres sebességkorlátozás meghonosítása is közrejátszott abban, hogy azóta 35-40 százalékkal csökkent a gyalogos gázolás. A felmérések szerint a

A tatabányai fióklevéltárban

Új „szerzemények”

Az eddigi gyakorlattól eltérő cím, a tartalom, de aki elolvassa az írást, meggyőződhet róla, hogy ez a tájékoztató is városunk, megyénk múltjából ad ízelítőt. Többször, több helyen elmondtuk, leírtuk már, hogy a Trianont követő nemzetközi iratcsereegyezmény keretében a történelmi Komárom megye iratanyagának jelentős hányada Szlovákiába, a nyitrai, vágsellyei levéltárba került.

1991-ben tettük meg az első lépéseket az esztergomi, tatabányai, illetve a nyitrai, vágsellyei levéltár közötti hivatalos kapcsolatfelvétel érdekében. Természetesen a levéltárak mellett a két város, Esztergom és Tatabánya, valamint a megye önkormányzata jelentős részt vállalt a kapcsolat kiépítésében. Fáradozásunk eredményes volt. A szlovákiai kollegák többször voltak vendégeink az elmúlt években. Hosszabb feltáró-, gyütő úton már mi is voltunk Vágsellyén, a levéltárban. Ennek eredményeként került több száz, Komárom megyére, Tatabánya elődközségeire vonatkozó irat xeroxmásolata a Tatabányai Fióklevéltárba. Ezekről a „szerzeményekről” szeretnénk az alábbiakban röviden beszámolni.

Eddig Komárom vármegye főispáni, alispáni irataival, a XVII-XVIII. századi latin nyelvű és az 1867 utáni magyar nyelvű közgyűlési jegyzőkönyvekkel ismerkedtünk Vágsellyén. Xeroxmásolatot elsősorban a négy bányaközségre (Bánhida, Felsőgalla, Alsógalla, Tatabánya) Komárom vármegye egészére, a tatai járásra vonatkozó iratokról, közgyűlési jegyzőkönyvi bejegyzésekről kértünk. Azoknak az iratoknak csak a jelzeteit jegyeztük fel, amelyek Komárom szabad királyi várossal, illetve Komárom vármegye többi településével kapcsolatosak. A Tatabányai Fióklevéltárba került iratmásolatok feldolgozását elkezdtük. Valamennyi irat tematikai céduláját elkészítettük, amelyeket ugyan úgy be fogunk sorolni a levéltár cédulakatalógusába, mint a saját irataink készült tematikai cédulákat. Így az érdeklődő kutatónak ezekről is tudunk tájékoztatást, felvilágosítást adni.

Az 1892-1903 közötti főispáni iratok xeroxmásolatai vannak jelenleg a Tatabányai Fióklevéltár őrizetében. Téma szempontjából kiemelhetjük a Millenniummal, a Turul Emlékművel, a Bánhida-Kisbér-Pápa közötti helyi érdekű vasúttal kapcsoaltos iratokat, a közigazgatástörténeti dokumentumokat.

Komárom vármegye alispánjának 1920-1922 közötti iratait tudtuk átnézni eddig. Ezek közül kiemelhetjük az 1919-es események utóhatásaival (személyi, társadalmi, gazdasági) egyesületek alakulásával, megszűnésével kapcsolatos iratokat, valamint a felsőgallai körjegyzőségből kiváló és önálló nagyközséggé alakuló Alsógallára vonatkozó dokumentumokat, Alsógalla nagyközség szervezési szabályrendeletét.

Komárom vármegye közgyűlési jegyzőkönyvi bejegyzéseit az 1867-1890 közötti időből néztük át. Szinte nyomon követhető a négy bányaközségben a község háztartásának, a községi költségvetéseknek alakulása. Ezen kívül sok más, az egyes községek életét alakító, befolyásoló tényező is hangsúlyt kapott; pl. a közmunkával, közmunkaváltsággal, az átvonuló katonaság elhelyezésével, a [illegible] földjének megművelésével, az

Tisztességre, becsületre nevelni

Grafikai tábor, szabadon

Ifjú grafikosok tanyáznak jelenleg Bajnán, az Alkotóházban. A grafikai tábor vezetője *Kántor János* tanár, megyei rajztanácsadó, grafikus. Őt faggatjuk a tábor céljáról.

– Szinte már hagyomány ez a tábor. A mostani fiatalok a gyermek- és ifjúsági táborokból nőttek „fel” ebbe a felnőtt táborba.

– Voltak feltételei a jelentkezésnek?

– Nem. Legfeljebb a rajztudás. De, mint mondtam, ide visszajárnak. Ismerem őket. És őszintén megmondom, nem az a célom, hogy művészeket „gyártsak”, hanem azt szeretném, ha kreatívan gondolkodó, becsületes kézművesek kerülnének ki a kezem alól.

– Mennyire kötöttek a programok, foglalkozások?

– Arra törekszem, hogy teljesen szabadon érezhessék magukat a fiatalok. Például a témákat sem adom meg. Mindenki azt rajzol, fest, amit akar. Csupán azt szeretném, ha bizonyos konvencionális témákat kerülnének, mint a portré, csendélet... Ami új most ebben a táborban, hogy sokkal kevesebbek, a technikai előadások. Itt önálló alkotó munka folyik. Nem befolyásolom ezt a munkát.

– Említette, technikai témákról nem tart előadásokat...

– Én nem előadásnak nevezném őket. Esti beszélgetéseknek. Beszélgetünk a huszadik század második felének grafikusainak a klasszikusokhoz való kapcsolódásáról, a rajz vizuális jelenségek kortárs művészetéhez való viszonyáról..., de ez sem kötelező. Kirándulásokat is tervezünk Pestre. Kiállításokra mennénk, esetleg múzeumokba... Valahogy úgy érzem, hogy észrevétlenül irányítom, irányítgatom ezeket a fiatalokat. Ha csak magatartásformát adok át, már akkor elértem a célom. Ha megértik, hogy mi az a becsületes, tisztességes kézműves munka, ha félretesznek egy rossz könyvet, kiszűrik, hogy mit nézzenek meg TV-ben..., nem voltunk itt hiába. Meggyőződésem, hogy az igazi alkotó munka nevel. **Monos Zsuzsa**

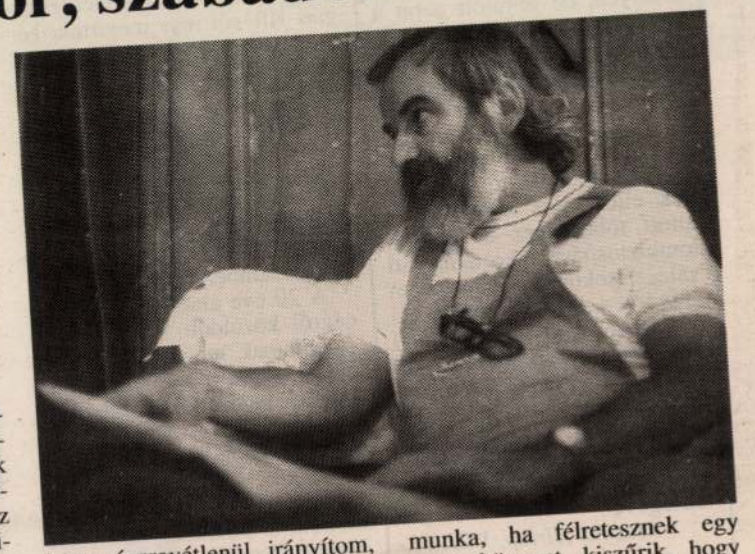

Stingl Vince balladája

Somogyvári úr albumban gyűjti, mondhatni megszállottan a dokumentumokat, adatokat, régi újságcikkeket, melyek *Stingl Vince*, a Herendi Porcelángyár alapítójának igazát bizonyítják. Az album – az affinitás magyarázataként – egy eredeti: *Stingl Edvárd Károly* névre szóló, 1835. május 19. dátummal keltezett keresztlevéllel kezdődik. A herendi illetőségű Stingl Vince és *Paucsi Anna* gyermeke akkor kapta nevét a keresztségben.

A másik dokumentum Tatán 1839. szeptember 25-én kelt. *Stingl Károly* molnármester és *Paulinyi Anna* fia 1875. július 3-án a keresztségben az *Edvárd Sándor* nevet kapta. Nevét a reste Pápán a kenyerét. Később a tatai kőedénygyárban dolgozott, mint műszaki vezető. Tatát szakmai nézetkülönbségek miatt hagyta ott, és nekivágott a világnak, hogy dédelgetett tervét valóra váltsa. 1825-ben Herenden telepedett le.

A Veszprémi Levéltár 1828. évi közgyűlésének jegyzőkönyve szerint Stingl Vince porcelánműves *Stöckl Domokos* kislődi plébánostól új pénzben 1730 forint kölcsönt vett fel, 6 forint kamatra. Az induló manufaktúrához kellett a pénz. A herendi működését 1826-tól 1839 derekáig dokumentáló okmányok küzdelmes évekről adnak számot.

Stingl Vince leheletfinom, Ha valami kis tőkéje lett volna...

Nyomasztó adósságok, pereskedések közepette kereste a kiutat. Mindenáron meg akarta menteni a lelkének oly kedves üzemet, a porcelángyártást.

Fischer úr fantáziát látott Stingl Vince terveiben. Kitűnő üzleti érzékkel vállalta a tőkés partner szerepét. A gyümölcs pedig már nem az alapítónak, hanem neki érett be. Volt hozzá türelme, tehetsége, pénze, hogy kivárja.

A sokszor kipróbált bölcsesség szerint a két dudás soknak bizonyult egy csárdában. Stingl Vince porcelánműves, tegnapi gyártulajdonos pedig szedhette a sátorfáját. Városlődön, a kő-

Groteszkek

Ha a pénzügyminiszter és a népjóléti miniszter jó barátok, akkor az egyikük nem alkalmas hivatása ellátására!

*

Szép lehetsz, de okos nem... ha érvényesülni akarsz!

*

Született vesztes az, aki a halálos ágyán tudja meg, hogy milliomos lett!

*

Békesség csak akkor lesz e Földön, ha az embernél magasabb rendű lény születik!

*

A gazdagok a barátaikat és tisztességüket a pénztárcájukban hordják!

*

Hans Kannerdtt

ötvös.

1587-ben Brassóban élt.

A brassói ötvös céh vrátár és

Ballagi Aladár. Kecskeméti W. Péter ötvöskönyve. Bpest. 1884.
5-l.

Gyárfás Tihamér??

Kamó Dezső

A Studió alapító tagja

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója
1953-1963. Bev. Vajda Aurél Bp. 1963

29.o

102. Kanóra, g. k. fatemplom.

1737. „Ecclesiae structura est lignea et existit in statu bono." (O. L.; C. P. D. M. 1737. szept. 4. No. 1.)

1738. „Lignea in bono statu". (O. L.; C. P. D. M. 1738. máj. 14. No. 1.)

1747. „Ecclesia lignea ruinae proxima." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)

1839. „. . . cum Eccl. Lig. ad S. Michaëlem Archangelum." (Schem. Munk. p. 62.)

1883. kápolna. (Schem. Munk. p. 80.)

1891. kőtemplom. (Schem. Munk. p. 36.)

(Bereg m.)

Domfaep

LYKA KÁRO

KÉPEK · SZO

SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI INTÉ

Kanovits András
festő

1930-ban került Nagybányára. Vaszary tanítvány volt. Később önguilkos lett.

Murádin Jenő: Nagybányától az új hanyokig
Kornuk, Kolozsvár 1968. X. 15 A.

KANS, Christian, bécsi ötvös

CH. K. Goldarbeiter aus Wien 1780-ban Pozsony-ba érkezett és a sch. Adler-fogadóban vállt meg. (1780, 75. szám, 81)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Kanstr. Hanes

1560. ÖTVÖS

IROD.

Te

melk

Hans Konstorffer

1457. ben Budai és Körmöci Kamara ispánja

Huszár L. A Budai Pénzverés Története a Középkorban.
1918.
123. l

Kanszer Mihály

1794.

Buda

l. Kolbkártyás.

a

á-

gett

KANTA Pál kőműves. –+ Gruber Lipóttal együtt szerepel a domoszlóix rk. templom javitási munkálatainál 1821-ben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Kántás Péter, kovácsm.

A várpalotai kovácscéh cserépkancsója. Feliratból: "...Szolgáló Mester Kántás Péter.....1808. L.30.és 30/a.kép.M.Népr.M. Ls z:43243. Függelék:39. 195.o. "Vajda János Tsinálta Palotán".

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók.139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága Veszprém

Kanti Gyula

Az amerikai Munkácsy-céh kiállítását rendező bizottság tagja.

M. 929. V. 30.

Kanticzky

kőnyvkötő

l. XVIII. n.

Romhányi

85. l.

KANN (KAAN) HENRIK (Óbuda, 1813 – Pest, 1860)

Kann Henrikről néhány apró adatot tart számon mindössze a szakirodalom, pedig jelentős szerepet vitt a pesti festészek között. A Der Ungar írja: „Széles ecsettel festett, szépen felfogott, tehetséget mutató arcképei szerepelnek a Műtárlat ... kiállításán". (Családi lapok 1854) Kann Henrik Bécsben és Münchenben tanult. 1840-ben Pesten élt, a Pesti Műegylet első tárlatán romantikus, orientalizáló kompozíciókat mutatott be. Azon kevés kiállítók egyike volt, akik magyarországi születésűek és a kiállítás idején hazájukban működtek. A kiállítás katalógusa ezt nyomatékosan kiemeli, mert ekkoriban kezdték számon tartani, ki a magyar festő. Kann főleg portrékészítéssel foglalkozott, de élete végén valószínűleg műkereskedéssel is. A születő pesti polgárság festője lehetett, és mint ilyen figyelmet érdemel.

Irod: Kemény L.: Kaan H. M 1914, 189; Lyka MM, Romantika; Athenaeum 1940; Honművész 1840;

Művészet Magyarországon 1830–1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

323. I. Rákóczy György, 1862

o., v., 36,5x28,5 cm
Jelezve j.k.: Jakobey K: Pest. 862
Pécs, JPM ltsz: 68.279. Vétel a Tompa gyűjteményből 1968.

A kép párdarabjával együtt egy történelmi ideálportré sorozat tagja, korábbi ábrázolások nyomán készült. Ovális képmezőben, barnás-szürkés háttér előtt a fejedelem kissé jobbra forduló, mellkivágású portréja. A vállra omló hullámos haj és az őszülő, mellig érő puha szakáll szép keretet ad az arcnak. A vörösbársony, ötvösmunkákkal gazdagon díszített mente, a párducbőr kacagány, az aranyforgós, nyusztprémes süveg festői módon részletezett.

Cs.M.

Der Ungar 1843, Pesther Salon, 1843; Családi Lapok, 1854; Fleischer 1953; Ernst Múzeum kiállításai X. Magyar biedermeier művészet, 1913; MNM kiállításai. Ernst Lajos történeti gyűjteménye Bp. 1932.

325. Férfiarckép, 1842

41.

o., v., 35x45 cm
Jelezve b.l.: H. Kaan p. Pest 842
MNG ltsz. FK 63.63T

A 40-es években Pest-Budán ritka a hasonló, intim felfogású, zsánerszerű portré. A képen ábrázolt ismeretlen fiatalember egyik kezét a zongoráján pihenteti, a másik kezének hüvelykujját finom, szürke háziköntösének vörös, sodrott övzsinórjába dugja. A korabeli divatlapok ekkoriban kezdtek otthoni viseleteket is közölni, ezek tanúsága szerint öltözéke a legutolsó divat szerinti. Az egész portré éles rajzosságával Marastoni Jakab munkáira emlékeztet, aki ekkoriban Pesten irigyelt mester, és Kann egyéni modorára hatással lehetett. Figyelemreméltó, hogy a Pesten általános Liszt-rajongás közepette az Európahírű német virtuóz, J. Thalberg gyászinduló variációinak kottáját látni a zongorán. Thalberg Liszt nagy ellenfele volt, a kép készítése előtt 2–3 évvel zajlott emlékezetes összecsapásuk Párizsban, mely a zenerajongókat két táborra osztotta, a romantika és a klasszicizmus zászlaja alá. A Thalberg melletti zenei állásfoglalás ekkor Pesten enyhe kozmopolitizmust sugall. A képen sok a rajzi hiba, – a zongora billentyűinek perspektívája ellentmond a hangszer állásának.

Irod: Lásd életrajz.

Sz.G.

326. Női arckép, 1850

102.

o., v., 64x49,5 cm
MNG ltsz. 7615

A bécsi és müncheni iskolázottságú Kann Henrik a század közepének Kassán és Pesten egyaránt kedvelt életkép- és portréfestője volt.

Fiatal, barnahajú leányt ábrázoló portréja a kissé mesterkélt és esetlen beállítással, tiszta színeivel a bécsi klasszicizmus hagyományos arcképfelfogását tükrözi. Ugyanakkor viszont a gyengéden érzelmes, melankólikus arckifejezés már a polgári romantika hatását mutatja, s ennek alapján a portré keletkezésének idejét az 50-es évekre tehetjük.

Publikálatlan.

B.Zs.

KELETY GUSZTÁV (Életrajzát lásd Kat. 120)

327. Eötvös Loránd ifjúkori arcképe, 1858 *70.*

o., v., 95x79 cm
Jelezve j.l.: f. Klette G. 858
MNG ltsz. FK 4176

Kelety Gusztáv korai romantikus művei közül való ez a lírai hangulatú alkotás. A fiatal Eötvös – a neves reformkori író és politikus Eötvös József fia – ekkor Kelety tanítványa volt, aki magántanárként oktatta. A táj panteisztikus tiszteletét, és a természetben feloldódó ember rousseaui áhitatát érezzük a festményen, a romantika líraian érzelmes megfogalmazásában.

Ezzel a festői felfogással elsőként a XVIII. sz. végén, a romantika indulásakor találkozunk W. Tischbein Goethe a római Campagnán c. festményén, J. Wright of Derby Sir Brooke Boothbyt – Rousseau egyik mecénását-ábrázoló festményén. Kelety képe ebből a forrásból táplálkozó romantikus hullámnak egyik késői, Bécsen keresztül hozzánk érkezett, érzelmesebb változata.

Irod: Zádor A.: Klasszicizmus és romantika. Bp. 1976 14. és 165. sz. kép; Csengeryné Nagy Zs.: Eötvös Loránd és Kelety Gusztáv kapcsolata, MNG Évkönyve I. sz. Bp. 1970. 188–191.
Kiáll: XIX. Századi állandó kiállítás MNG.

B.Zs.

KISS BÁLINT (Életrajzát lásd Kat. 121)

328. Női arckép, 1837 *20.*

o., v., 76x64,6 cm
Jelezve b.l.: Kiss B. 837
MNG ltsz. 5971

Kiss Bálint egyike bécsi akadémiai iskolázottságú és a klasszicista hagyományokhoz ragaszkodó művészeinknek. 1834–37 között Debrecenben élt és arcképfestésből tartotta fenn magát. Valószínűleg még itt készült ez a portré, amely kék ruhás, fiatal nőt ábrázol. Arca, testtartása határozottságot mutat, láncát fogó kézmozdulata természetesebbé és mozgalmasabbá igyekszik tenni a kompozíciót. A tájképi háttér, a kőváza még a barokk hagyományaira utal és Donát János portréművészetét idézi emlékezetünkbe, de a szárazabb, merevebb festői felfogás, az egyenletesebb fényelosztás már az erősödő klasszicista tendenciákat mutatja.

Irod: Zádor A.: K.B. MMMÉ 1952, Bp. 1953.
Kiáll: Debrecen 1978, Kiss Bálint kiállítás

B.Zs.

1905. VII. 12.

Szabadka város közönségének: a szabadkai közkönyvtár és múzeumnak városi intézménnyé fejlesztésére felhívás intéztetik (546/1905)

Kanobal Ferenc

Könnyvesmester

1698. Budán

Sbudaikö 188. l.

~~Hun halmok I. 24, 25.~~

Hajdusámsoni lelet VII. 137

Kanobal Ferenc

Kőnüvesmester

a budai Kőnüvescéh 1698

avatta mesterre –

Mesterkonyv. hétesfőv –

Murém. 1088 ltsz –

Kann Teréz

rajztanár

Arena-uti polg (leány) isk.

Bpest

1905.

ottságának.

Budapest.

Kann Terézia

rajztanítónő

Pozsony

1904-ben tagja a

Rajztanárok Egye-

sületének

Kiváló tisztelettel

AZ ELNÖKSÉG.

Folyó évi tagsági díj ..... *10 P*
Tagdíjhátralék 1935. évre .... „
„ *1934.* „ .... „
Összesen: 10 *P*

25.363. — K. M. E. Ny.

Kann Gyula, festő l. Kosztolányi Kann Gy.

Kann Henrik, festő

L: Izsó M.

Lánczi S: Képzőműv. krónika 133-136

Jelenkor, Pécs, 1982. felt. XXV/2

KANN Heinrich

1850

82. márc. 15. Ugyanaz hasonló tárgyban ír Khaan Henrik úrnak Kassára

életrajzát és arcképét küldi az MNM-nek

Művtört.Ért. 1990 1-2 128.

SZERZ

munkavégzésre irányuló egy

mely létrejött egyrészről a MTA Művészettörté

megbízó, másrészről

név (leánykori név is):

születési hely, év, hó, nap:

személyi száma:

anyja neve:

állandó lakcíme:

főállású munkaadó neve, címe:

törzsszáma:

mint megbízott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

Kann János

és Medve IMRE boltcímereket festenek.

Csatkai Endre, Budapest, 1971. 64 l

261

Csatkai

Kann Teréz

Szül, Bpest 1879, Szr-
febr. 28

1896/97 I é. rajztjel -

1897/98. I. I é. "

1897/98 II " -

1898/99 I-II - 2. é. rajztjel

1899/900 I-II 3. é " "

~~Duna II 8~~

1904. IX. 15.

Lőcse

Felnémet kéziratok (673/1904.)

Kann Teréz

Lásd

Egy fiatal művésznő.
Kann Teréz arcképe
vel Művészvilág
1900 évf (lapszám
nélkül)

(az 1899/900 III-IV-el
jelzett kötet ~~vége~~ utolsó
~~felé~~ füzetében)
okv felh.

Kann Terén

festivo

Tannhäuser repr.

Münchsvilag 1900 evt

Tannhäuser repr. u. ott

Kann Teréz

1901. sav. Eiäll. Nemzeti halon

Falk Miksa archeje, olajf.

régi

Veresréz veder) X. 145.

Kann

K. 3. *Teréz*, festő, * Budapest 1879 febr. 28. A bpesti mintarajziskolában tanult, s azután főleg arcképeket festett. Falk Miksa képmását 1901. állította ki a Nemzeti Szalónban.

Lg. I. 8241

Kauri-csigából készült függők, magyar pogánykori VII. 244.

Lonnagydító Albert mester

neve szerepel 1508-ban egy oklevélen.

Weiner Tivadar: Zinngießer, Zinngefäße und Zinnmarken aus Ungarn. Acta Historiae Artium Acad. Sc. Hung. Budapest, 1969. 1-2 k. 141.

Konnagyártó György

és János negyvenkét óntálat ujólag öntött, XVII. század.

Weinek Mihályné: Ónmüvesség, Budapest, 1971

331

Kannagyártó János

és György negyvenkét óntólab ujólag öntött, XVII. század.

Weiner Mihályné: Ónmüvesség, Budapest, 1971

331

Kannagyártó István

Kolozsvári ötvös mester

1573. ben. Az ötvöslegények strajkjából
kifolyólag a Kolozsvári és szebeni mes-
terek között keletkezett perben tanusz-
kodik. Mint legény megfordult
Brassában és Szebenben is s van
róla tudomása, hogy magyar legényt
2 hétnél tovább nem tartottak.

Deák Farkas. A Kolozsvári
ötvös legények strikeja
22. l.

Kommagjärtó János

Kolozsvári ötvös mesterek.
Mint lepénj N. Hebenben is mivelt
A perben ugy vall, mint bátyja.
1573-ba.

Deák Farkas. A kolozsvári ötvös
lepénjek stíkejek

22. l

Kannegesser János
cinöntö
A XVII. nban se-
nator Megyesen

Bedeus
79.1

Kánner Teréz

1896/97 – 1900/1

Ferkèpzomfoiskèvk

98.l

fodalom aranyművessége és kisplasztikája még magasabb nívón állott. Az előbbinek finom példái a III. Amenemes korából való dasur-i ékszerek, művésziesen kidolgozott, féldrágakövekkel kirakott aranyfüggők és koszorúk. Ugyancsak magas színvonalú volt a kor kerámiája és bronzművessége, amely pompás agyag-, obszidián- és bronzedényeket és bronzszobrocskákat produkált, s megjelennek az első skarabeusok is. Az új birodalom agyagedényein már krétai hatások észlelhetők; egyébként az iparművészet általános nívója nagyon magas, amiről a pompás növényalakú fajánszkelyhek, szép bronztükrök, aranyedények, artisztikus rajzú és színezésű szövetek s végül fából faragott, nagyon finom női toilette-szerek (pompás kenőcstartó figurák, állatokkal díszített fésűk) tesznek tanuságot. Az új birodalom korából való Tutanchamun sírfeltárása (1922 nov.) különösen az iparművészet emlékeit gazdagította új kincsekkel. Pompás, gazdagon faragott ágyak és székek, ruhák, alabástromedények, festett fa- és alabástromládikák, megkapó hatású alabástrom halotti hajó, elefántcsont ékszerdobozok és fejalátámasztók, köztük egy térdelő alakkal és két fekvő oroszlánnal díszített klasszikus szépségű darab, arany- és kőskarabeusok, gyűrűk, díszbotok és fegyverek voltak itt felhalmozva. A sírkamrában állott az a hatalmas méretű tölgyfaszekrény, amely az ifjú király remekművű koporsóit rejtette magában. A király múmiájának arcán volt elhelyezve a féldrágakövekkel ékesített, pompás kivitelű arany maszk. További említésreméltó darabok a király oroszlánlábú ébenfaágya, egy igen finom háttámlájú cédrus-trónszék s végül a fáraó aranylemezekkel borított, sokszínű plasztikai díszű [illegible]. A lelletek feldolgozása

Kommer Vilmos /brassai./ F.M.19.2,

1855 mindsh. ak. mintáni is tanul.

Ányakvi sz.: .....

.....

im: .....

tárgyak: .....

lyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

tárgyain kivül tud .....

.....

itást vállal: **helyben — vidéken.**

ott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

jegyzések: .....

Építészet.

„Építészeti tanulmányok és vázlatok" c., 30 db rajz.

(Kann Gyulá-tól).

Kr. V. 1352/1897.

1897. okt. 21.

MDK

Kann Gyula, ép.-festőm.

427-448. Epitészeti tanulmányok és vázlatok. Mgt.

Műcsarnok. 1900/1. téli kiáll. kat. 46.3.

MDK

K. Kann Gyula, ép.-festőm.

284.	Gyümölcsös kert.	Olf.
285.	Temetö.	Olf.
286.	Dömösi táj.	Olf.
287.	Tornác.	Olf.
288.	Téglagyár.	Olf.

Képzőm.Társ. 1901-2. téli kiáll. kat. 39.l.

MDK

K. Kann Gyula, ép.-festőm.

214. Utcarészlet Budán. Olf.

215. Alkony. Olf.

216. Magány. Olf.

Képzőm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. Kat. 32.l.

MDK

K.Kann Gyula,festöm.

217.	Budai részlet.	Olf.
218.	Falusi udvar.	Olf.
219.	Füzfák.	Olf.

Képzöm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. Kat. 32.l.

MDK

Kann Gyula, ép.

tervei szerint készült a Tóth László emlékezetére alkotott siremlék talapzata. A mellszobor Kallós Ede müve.

Müvészeti Hirek. -
Mücsarnok. 1899. 27. sz. 423.l.

MDK

Kann Gyula

Magány, of.

Budai részlet, "

Képzőmüv. Társ. 1899-1900. téli kiáll. 32 l.

MDK

Kann Gyula

Falusi udvar, of.

Füzfák, "

Képzőmüv. Társ. 1899-1900. téli kiáll. 32 l.

MDK

Kann Gyula, festö

Alkony. Of.

Képzömüv. Társ. 19ol-2. Téli Kiáll. Kat. 34.l.

MDK

Kann Gyula, épitész,

a szoborbirálatnál bizottsági tag, ellentétbe söt meghasonlásba jutott a többség véleményével szemben, lemondott a biz. tagságról s azonnal eltávozott.

A Kossuth Mauzoleum pályatervei.
Vasárnapi Ujság. 1902. 14.sz. 49.évf. 221-2 .l.

MDK

Kann Gyula

Diner-Dénes: Lakberendezési tav. kiáll. M.I. 1903.
121 l.
május. 3.sz.

MDK

Kann Gyula

Vásárlások a Liezen-Mayer és Györök kiáll.ból

Műcs. 1900. 10.sz. 131-34.o.

MDK

Kann Gyula: Arcképtanulmány. repr.

Műcsarnok 1906. tavaszi kiáll.

KDK

Kann Gyula

Munkácsy szobor tervpályázata. Vállalk. Közl.
1908. okt. 21. 6. l.

Kann Gyula MDK

Hegyi táj, eredeti litografia

Műcsarnok 1903/4. téli kiállitás

M.D.K.

Kann Gyula, festő

„szárazt, mint mindig" – izja Fülep Lajos a Nemzeti Szalon kiállításáról.

Idézve: A Hét, 1907. márc. 17. 176-177. old. ról.
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos,
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina, 84. old.

MDK

Kann Gyula

Sertésel

Önarckép

Udvarrészlet

N. Szal. Rendkivüli kiáll. 1897. dec.

4.l.

MDK

Kann Gyula

Kertben

Csendélet

N.Szal. Rendkivüli kiáll. 1897. dec.
4.l.

MDK

Kann Gyula

Zala György: Müvészek lakomája. Mücsarnok, 1898, npv. 2o. 16. sz. 145 l.

MDK

Kann Gyula

Választmányi ülés 1907. ... Műcsarnok 1907. dec. 15. 3.sz. 13-14. l.

Kann Gyula MDK

Résztvett az Ipolyi-dij pályabiróságának ülésén.

A dijat Ferenczy Károly kapta.

Pályabiróságok ülései.Mücsarnok.19ol.32.sz.382.1

MDK

Kann Gyula festő

„Csendélet" c. képét elvitte. 1890.

MDK-A-I-1/2829.

MDK

Kann Gyula

Magyar kiállító művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK.

Karin Gyula fotó
„Tájkép Innsbruck mellett" c képe
KT-tárlaton 1886.

MDK-A-I-1/1835

MDK.

Kann Gyula festő.

A város tulajdonában van a festő egy alkotása.

„Modern pécsi képtár Pécs-Baranya régi metszetei a Városi Múzeumban."
Dunántúli Napszava · 1946. II. évf. aug. 18. 6. l.

MDK.

Kann Gyula festő

„Részlet Lussinpiccoló-ból" c. művével szerepel a Képtárban

Nikolszky Géza: „Pécs állandó Képtára a Városi Múzeumban."
Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. szept. 15-6. l.

MDK

Kann Gyula, festő.

36.	Arckép	Of
48.	Ebéd.	"
49.	Szegény emberek.	"
105.	Dalmát falu.	"
227.	Nyári nap.	"
241.	Feldtás egy kertből.	"

A Szegedi Képző műv. Egy műkiáll. - Szeged. 1907. IV.

Kat.

Kazmi Gyula, feldi.

36. Arckép 6 f.
48. Béd. "
49. Szeging emberek "
105. Dalmát falu "
227. Nyári ecep "
241. Szeldás egy kertben "

A Szegedi Néprémű. Egy műkiáll. Szeged. 1907. II.

Tat.

MDK

Kann Gyula, festő.

252. Kávicsbánya. Of.
254. Város a hegyoldalon. "
255. Szürkület. "
257. Pihenő halász. "
258. Nyári nap. "

A Szegedi Képzőmüv. Egy. mükiáll. - Szeged. 1907. VI.

Kat. 15. l.

Hann Gyula, festő

252. Tavicsbánya Oj.
254. Fáros a hegyoldalon. "
255. Sortrialdi. "
257. Pilinyó halom. "
258. Nyáre nap. "

A Regedi Nyáremő. 69, mű kiáll. Regedi Nyár. II.
Mat. 15. t.

MDK

Kann Gyula

Utca részlet Budán, of.

Alkony, of.

Képzőmüv. Társ. 1899-1900. téli kiáll. 32 l.

MDK

Kann Gyula

Vizhordó leány a Tisza partján, olf.

Alföldi táj, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Kann Gyula

MDK

Építészeti tanulmányok és vázlatok

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Csendes órák, repr.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

MDK

Kann Gyula, ép.

A Munkácsy szobor pályá zata. Vállalk. Közl. 1907. okt. 9. 6. l.

MDK

Kann Gyula

Lyka: Téli tárl. 1900-1. 42.l. kép

MDK

Kann Gyula épitész

Uj tagok. Magyar Iparmüvészet 1899. 45.l.

Kann Gyula

MDK

Gyümölcs, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.
91

Kann Gyula

MDK

Udvarrészlet, olf.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Kann Gyula

MDK

Hordók, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

A XIX. század épitőművészei köst örök időkre beirta neévt a műtörténelem lapjaira.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

35.1.

MDK

Kann Gyula

Művével szerepelt a Nemzeti Szalon 1897.nov. 8-iki kiállitásan.

Cikk: A Nemzeti Szalon új kiállitása.

Vasárnapi Ujság, 1897. 44.évf. 50.sz. 851.l.

MDK

Kann Gyula

Modern Müvészet I. évf. 1. sz.
31.1.

Kann Gyula

Építészeti tanulmányok és vázlatok

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

MDK

Kann Gyula

Disznóól, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Kann Gyula MDK

Csendélet, olf.

Részlet Ujpest környékéről, olf.

Mücsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

Kann Gyula

MDK

Tájképvázlatok, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Kertben, olf.

Dusznóól, olf.

Mücsarnok 1895/96. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Fürdőházikók a Balatonon, olf.

Utca Balaton-Berényben, olf.

Mücsarnok 1895/96. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Saját arcképem, olf.

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

Kann Gyula

MDK

Erdő, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Kann Gyula festő.

Erdő./ Olajf.

OMKT.1895.tav.

Kann Gyula.

OMKT.1895.tav.

M.D.K.

Kann Gyula

terverte Horvai János
első díjat nyert ceglédi Kossuth-
szobránar talapzatát.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.
ort. 9. sz. 4. old.

MDK

Kann Gyula

Mücsarnok 1899. 13. sz. 191.l.

MDK

Kann Gyula

Építészeti tanulmányok és vazlatok. Mgt.

KMTárs.1900/1. téli kiall. 46.1.

MDK

Kann Gyula

Dömös vidékéről. Of.

Klausen vidékéről. Of.

Házcsoport Lussingrandeban. Of.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. kat. 37.l.

MDK

Kann Gyula

Falu vége. Of.

Utca Klausenben/Dél-Tirol/. Of.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. kat. 37.l.

MDK

K.Kann Gyula

Eredeti művészi levelezőlap (2 szines rajz.)

Kézdi-Kovács László Atelier-kiáll.kat.Nemzeti Szalon. 1911.febr. 12.1.

Kann Gyula MDK

Kavicsbánya, olf.

Alkonyodik nemsokára, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Kann Gyula MDK

Város a hegyoldalon, olf.

Ebéd, olf.

Gyártelep, olf.

Istriából, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Kann Gyula MDK

Arckép, olf.

Pihenő halász, olf.

Nyári nap, olf.

Házak a vizpartján, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Kann Gyula MDK

Pihenő halász, repr.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Kann Gyula

"A természet lakottabb tájait kedveli. Tudása és ereje a "Falu vége" c. képén demonstrálja elismerésünket, s amilyen bájos a Klauseni utca, épp olyan üditő levegő hat felénk "Dömös vidéke" felől",- irja a lap "A Nemzeti Szalon őszi kiállitása" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. okt. 12.
XXIV. évf. 41. sz. 655. lap

Kann Gyula

Mária Terézia korabeli barokk-stilusu talapzatot tervezett Kallós szobrászmüvész által mintázott Bessenyei György szobrához, melyet Nyiregyházán állitottak fel Szabolcs megye megbizásából.
"Müemlékek" c. rovat közleménye.

Képes Családi Lapok, Bp. 1899. május 21.
XXI. évf. 21. sz. 336. lap

MDK

Kann Gyula, festöm.

Klausen vidékéről./Dél-Tirol/ Olf

Házcsoport Lussingrandeban. "

KMT 1901/2 téli kiáll. Kat.37.1.

MDK

Kann Gyula, festöm.

azon az utkereszteződésen, ahol a dekoráció a hangulattal teljesen egybeolvadt, ahol az absolut felületek a természet tartalmasságát érzetetik, művészetével ott találkozunk.

Ger Lon Mol fest.

MDK

Kann Gyula, festöm. XXXXXXXXXXXXXXXXX

Dömös vidékéről. Olf.
Falu vége. "
Utca Klausenben. /Dél-Tirol./ "

KMT 19c1/2 téli kiáll. Kat.37.1.

MDK

Kann Gyula

Csendes órák c.festm.Repr.

Műcsarnok, 1900/1. téli kiall.

MDK

Kann Gyula

Magángyüjtemények. Modern Mivészet I. évf. 1. sz.
33-38.1.

MDK

Kann Gyula

Dolgozó leányok c.festm.Repr.

Képzőm.Társ.1904.tav.kiáll.kat.

MDK

Kann Gyula

A Nemzeti Szalon uj épülte. Vas. Ujs. 1907. 211.l.

MDK

Kann Gyula

Rózsa M.: A Nemzeti Szalon uj palotája. Budapesti Napló 1907. 59. sz.

MDK

Kann Gyula

Választmányi ülés 1903.okt.22-én. Mücsarnok
1904. febr. 15. VII.évf. 1.sz.

MDK

Kann Gyula

Kézdi-Kovács L.:A Nemzeti Szalon uj otthonában.
Pesti Hirlap 1907. 59. sz.

MDK

Kann Gyula

Gerő Ö.: Az uj Szalon. Pesti Napló 1907.59.sz.

MDK

Kann Gyula

Zboray A.: Az uj Nemzeti Szalon. Magyarország 1907. 59. sz.

MDK

Kann Gyula

Molonyay D.: A Nemzeti Szalon házavatása. Budapesti Hirlap 1907. 59. sz.

Kann Gyula MDK

Hordók, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Kann Gyula

Modern festők csoportkiáll. N.Szal. Magyar Hirlap 1907. évf. 59. sz.

Kann Gyula MDK

Utca Balaton Berényben, olf.

Nyár, olf.

Erdő, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

KannGyula MDK

Részlet Lussinpiccolóból, olf.

Tájképvázlat, olf.

Ól, olf.

Varróleány, olf.

Műcsarnok 1900/ 0ol. téli kiáll.

KANN GYULA

xx 89 Részlet Lussingrandeból . Olf. Eladó

Műcsarnok 1905. tavaszi nemtetk.kiáll. 35.oldal

KANN GYULA

87 Kati. Olajf. Eladó.
91 Tájrészlet Rovenscánál. Olajf. Eladó.
93 Lussigrande. Olajf. Eladó.
94 Kilátás az ablakomból. Olf. Eladó
95 Tavasz. Olajf. Eladó.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemtetk.kiáll. 35. oldal

Kann Gyula, festöm. MDK

1907 okt.végén uj müvészegyesület alakult.
Alakitotta ö is.
Céljuk: kiállitások rendezése homogén környezetben.

Hatai Krónika: Nagy,naturalisták és impresszionisták köre.- Müvészet. 1907. 412.1.

Kann Gyula MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Hölcsarnok, 1899. 215. l.

MDK

Kann Gyula,

ö is aláirta az ivet, melyet a miniszternek küldött Ujváry, tiltakozásul Hock avatatlan reformkodásáért.

Ujváry Ignác: Válasz az "Okiratos válaszra"ó
Mücsarnok o.hiv.lap. 1898 nov. 27. I.évf. 17.sz.
155.l.

Kahn Gyula MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1889/90. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Falusi udvar, olf.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

MDK

Kann Gyula

Szeptember.Olajf.
Borús táj. "
A Duna Dömösnél.Olajf.
A malompatak-utca Dömösön.Olajf.

KMTárs.1902/3. téli kiáll. 42.l.

MDK

Kann Gyula

Késő délután.Olajf.
Arnyékban.Olajf.

KMTárs.1902/3.téli kiáll.42.l.

Kann Gyula

MDK

Udvarrészlet, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Kann Gyula

Vén koldus.Olajf.100.frt.
Háztetők.Olajf. 100.frt.
Vizhordó leány a Tisza partján.Olajf.150.F.
Alföldi táj.Olajf.150.frt.

KMT 1898/99. téli kiáll. 30.1.

Kann Gyula

MDK

Fürdőházi ikók a Balatonon, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Kann Gyula

MDK

Falusi udvarrészlet, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Kann-Kosztolányi Gyula

képét megfesti egy csoporthépben

Rippl-Rónai József, 1908-ban, ceru-

za akvarell kivitelezésben, 22,7 x 28,7

méretben

Genthon I. - Bodnár E.: Rippl-Rónai

József centenáris kiállítása, 1961, Kapos-

vár, 1961. 21 l. 30. k. a.

Kann Gyula MDK

Arcképvázlat, olf.

Uzsonna, olf.

Csendes órák, olf.

Utca Dömösön, olf.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Dömösi táj, olf.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Utcarészlet Budán, olf.

Alkony, olf.

Magány, olf.

Budai részlet, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Falusi udvar, olf.

Füzfák, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Vizhordó leány, repr.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Kann Gyula

[redacted]

Vén koldus, olf.

Háztetők, olf.

Mücsarnok 1898/99. téli tárlat.

MDK

Kann

tanulmánylap

Ernst Muz. 18. szk. 1921. dec.

56 l.

Kann Gyula festő

M.D.A.

Az 1907-ben alakult MIÉNK művésztársaság alapitó-tagja

Passuth K.:A Nyolcak festészte, Bp. 1967. 54.l.

MDK

Kann Gyula

Lyka K.: Uj képek a Nemzeti Szalonban. Uj Idők 19ol. VII. 391.l.

MDK

Kann Gyula

Önarcképe, a Jánossy B.dr.gyüjteményben.

Cikk: Jánossy Béla dr.gyüjteménye.

Modern Művészet, 1905.I. 1.sz. 37.l.

MDK

Kann Gyula

Utca St. Margeritában, olajf.

c.művét megvásárolta az Orsz.Magy.Képzőm. Társ.1904. tav.kiállitásán a Lipótvárósi Casino, Bpest.

Művészet, 1904. 279.l.

MDK

Kann Gyula

önarcképe

művek Jánossy Béla ár.gyüjteményében

Cikk:Jánossy B.gyüjteménye

Modern Művészet,1905.I.1.sz.37 l.

MDK

Kann Gyula, festöm.

239. Utca Klausenben. Repr.

Képzöm.Társ. 1901-2. téli kiáll. Kat.

Kann Gyula, festöm. MDK

16,17.l.

irod.

Lyka Károly: Kis könyv a müvészetről. Bp.1904.
I.kiadás.

MDK

Kann Gyula

A mücsarnok téli tárlata. Vas. Ujs. 1897. 827-828.l.

MDK

Kann Gyula

A Képzőművészeti Társulat téli tárlata. Vasárnapi Ujság 1895. 48. sz. 798-799.l.

MDK

Kann Gyula

Utca Sta-Margheritában, of.

Csöndes ut, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 26.l.

MDK

Kann Gyula

Tahi-Tótfalu, of.

Parasztudvar, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 26.l.

Kann Gyula festőr. MDK

festők felfogásának érdekes különbségére utal-
hatunk, ha összehasonlítást teszünk Olgyay Viktor
és Kann Gyula képei között. Mindketten szorgalmas te
természettanulmányozók. Pl. mindkettőnek van itt
egy-egy "alkonyat" -a. Olv. a sok fa hajszáléles sil
houettje hajszáléles rajzolatát adja az esthajnalban
Kann Gy. széles ecsetvonásokkal, nagy másszákkal
dolgozik. És mindkettő sok érdekes dolgot mesél
alkonyati élményeiről.

Lyka Károly: A téli műtárlat.
Uj Idők. 1921. VII. 48. sz. 47h.1.

M.D.K.

Kann Gyula

"Tájkép gyüjteménye, szines költemények, melyek a napsugár gyönyörüségét dicsőitik.."-irja Lázár Béla: Téli tárlat" c. beszámolójának "Magyar tájkép" fejezetében.

Magyar Salon, Bp. 1901. dec. hó. XXXVI. kötet 242-253. lap

M.D.K.

Kann Gyula

"Szélesen odavetett kis képei a természetesnek egyszerüségével hatnak"-irja Lázár Béla: "Mütárlatok" c. cikkében.

Magyar Salon, Bp. 19o2. dec. hó, XXXVIII. köte
257-266. lap

M.D.K.

Kann Gyula

"Festményeivel gazdagitja a Nemzeti Szalon idei tárlatát",-irja a lap "Hónapról-hónapra" c. rovatában közölt beszámoló.

Magyar Salon, Bp. 1902. ápr. hó, XXXVII. kötet 60. lap

M.D.K.

Kann Gyula

"A ragyogó szinbe borult csöndes utcarészlete szines költemény.."- irja Lázár Béla: "Téli tárlat" .c beszámolójában a müvész alkotásáról.

Magyar Salon, Bp. 19ol. febr. hó
982-994. lap

M.D.K.

Kann Gyula

"A lemenő nap szines sugarai mellett, az erdő sudár fái"-ról készitett müvét dicséri Lázár Béla: "Téli tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

MNK

Kann Gyula

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.1903/4.évi téli kiállításán az állam megvásárolta Hegyi táj c. kőnyomatát.

Művészet, 1904. 213.l.

Kann Gyula MDK

Hegyi táj, litográfia

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Kann Gyula

MDK

Késő délután, olf.

Árnyékban, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Kann Gyula MDK

Szeptember, olf.

Borus táj, olf.

A Duna Dömösnél, olf.

A malompatak utca Dömösön, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Kann Gyula

Gyümölcsös kert, of.

Temető, of.

Dömösi táj, of.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. kat. 39.l.

MDK

Kann Gyula

Tornác, of.

Téglagyár, of.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. kat. 39.l.

MDK

Kann Gyula, ép.-festőm.

89. Részlet Lussingrandeból. Repr.

Műcsarnok. 1965. Tavaszi nemzetk. kiáll. Kat.

MDK

Kann Gyula, festőm.

356. Csendes órák. Repr.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. Kat.

Kann Gyula, festöm. MDK

239. Utca Klausenben. Repr.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. Kat.

MDK

384. Kann Gyula, ép.-festőr.

Szül.: Budapest, 1868. Okl. kelte: 1892 Sz.: 755

A m. kir. József műegyetemen oklevelet, abszolutóriumot vagy oklevélhonosítást nyert építészek névjegyzéke 1873 -1928-ig.

MP-IP - MŰVÉSZET. 1931. márc 1. 41.l.

MDK

Kann Gyula, ép.-festőm.

354.	Arcképvázlat.	Olf.
355.	Uzsonna.	Olf.
356.	Csendes órák.	Olf.
357.	Utca Dömösön.	Olf.
358.	Dömösi táj.	Olf.

Műcsarnok, 1936/1. téli kiáll. Kat. 43.1.

1/.

MDK

Kann Gyula, ép.-festëm.

349.	A Krisztinavárosból.	Olf.
350.	Részlet Lussinpiccolóból.	"
351.	Tájképvázlat.	"
352.	Ól.	"
353.	Varróleány.	"

Műcsarnok. 1900/1. téli kiáll. Kat. 43.1.

Kann

l.

Lykanemzromantika

35, 201. l.

Juranek Lenka

Zann

l.

LykaMagyműI800-50

53, 419. 532. l

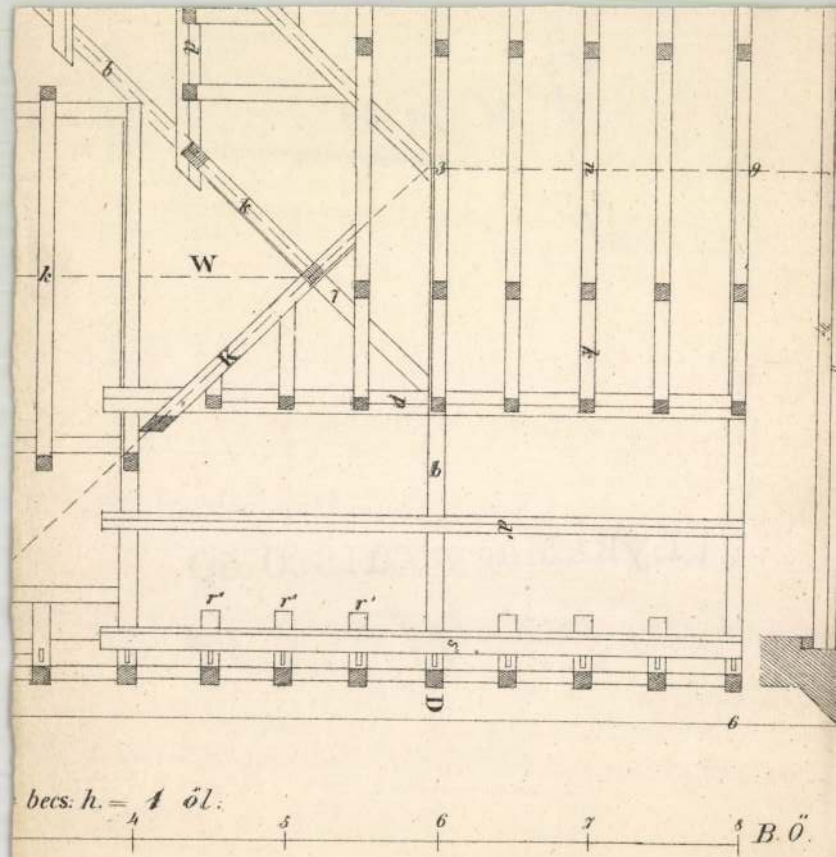
W
D
becs. h. = 1 öl.
4
5
6
7
8
B. Ö.

Kann Gyula
Tengerparti sziklák, olaj
Parasztleány, olaj
Utca Klausenben, olaj
Tengerparti részlet, olaj
Halászfalu, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállítása, 1906. 4 l.

299. kép. *2. Antiphonarium*

Kann Gyula

Parasztleány, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállítása. XII. vidéki kiáll. 1907. 10 l.

dalt két-két vájatolt, k
bernákulum két oldalán f
nyu angyalok.

Mellékoltárok. l
diszitéssel. Homoritott
Fekete Madonna kegyképe.
oszlop. Ezek előtt egy-e
magyaros ruhába öltöztet
mögött egy hal fekszik.
gyalka ül, egyik kereszt
tartva. Az oltár baldach
melynek közepéhen sugara
kal körülvéve. Felette e
2./ Szt. Erzsébet oltár.
oszlop, aranyozott korin
nyal, szélein egy-egy vá
gyon szép az oltár antep
tikával, kétoldalt Szt.I
rocskájával. Ez az oltá
zott. Oltárkép: Szt.Erzs

Kann Gyula

Tengerparti sziklák, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XIX.vándor kiáll. 1907. 6 1.

erebély /Baranyainé-Elischer/ 1

kurcsi vitka

ben az 1333-1337 évi pápai tizedjegy-
bizonyitéka, hogy már ekkor egyházas
nd királytól vásártartási jogot kapott.
Verebi György fia Péter a földesura.
zó Verebi-család birtokában van. A
jelentékeny hely, melynek határa a
is kiterjed. Az oklevelek ezidőben Ve-
-as adóösszeirásban a teljesen elpusz-
el. Az 1578-as összeirás szerint szom-
ly, mely teljesen elpusztult. 1598-ban
a. 1715-ben 1o, 172o-ban 12 magyar
. A XVII. században a helységet és a
pásztói apátsága perli vissza a tö-
yes foglalóktól. 177o-ben az Almássy-
vetően a község ugyancsak az ő kezü-

epült egyutcás falu, egy középső leá-
házakkal. A Zagyva mentén fekszik, a

Kann Gyula
Tájkép hiddal, olaj
Árnyékban, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XIX. vidéki kiáll. 19o7. 8 l.

ta kehely, ötvösjeggyel és L betüjel-

1. - Árvay: "Nógrád", Honderü, 1845,
szky 91 l. - A váczi egyházmegye törté-
ác, 1915, 141-143 l.

század második felében.

intes, nyeregtetős sarokház, barokk, li-
és. L alaku alaprajz. A főhomlokzaton
, záróköves, régi ajtószárnyakkal/ + 7
zaton 2 a. Tető alatt koronázópárkány
Az udvar felöl az L rövid szárán négy-
száron öt félkörives, mellvédes tornác.
etes.

épült templomot lebontották, a mai telje-

Kann Gyula

Utca Klausenben, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállítása. XXX. vidéki kiáll. 1907. 5 l.

M. [illegible]

KANN

Az 1899 -i oroszországi osztrák - magyar kiállitáson szerpel

Magy. or. iparmüv. tk.
Weinermé: Orosz kapcs. 152.l.

Kann Gyula

önarckép stb.

Az 1904-iki téli tárlat. 6 l.

Kann Gyula

Müvészi divatok. Egyetértés. 1907. dec. 25. 7o l.

Kann Gyula
Hegyi táj, szines litogr.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 26 l.

ető meg, törtvonalu, kőkeresu ajtón keresztül. A sekboltozatos helyiségből áll, elé I, dél felé I négyszegu kis abkakkal.

; Arányaiban nyujtott, elelusu. Az oltárkép félkörös zögü keretben helyezkedik omságát ábrázolja, közepesz-i osztrák munka, helyi haler müve, jelzetlen. Az olt kétoldalt egy-egy lapos a közre, melyek csillag ro-Az oltár két szélén egy-egy félpillérköteg emelkedik a dázat nehezedik amelyek a ilozott erős kiülésü párt tartják. A timpanon közelyezkedik el, lejebb a timközött ugyanecsak copf sti-nok töltök ki a teret. A posztamens szélesedik lanak. Az oltármenza sima, t hozzá.

Kann Gyula
Arckép, olaj

Szegedi Képzőműv. ~~kiáll~~ Egyesület kiáll. 1907.
márc. 10 1.

Kann Gyula
Dalmát falu, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 1907. márc. 11 l.

Kann Gyula
Pihenő halász, olaj
Nyári nap, "

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márv. 15 l.

Kann Gyula,
Ebéd, olaj
Szegény emberek, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
1.
lo

Kann Gyula
Város a hegyoldalon, olaj
Isztriából, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márv. 15 l.

Kann Gyula
Kilátás egy kertből, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
15 l.

Kann Gyula
Kavicsbánya, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
15 l.

Kann Gyula
Nyári nap, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc. 15 l.

MDK

Kann Gy.
Hegyi táj, sz.kőnyomat

Szépm.Muz.
Nemzetközi modern metszetkiáll. Grafikai Oszt.
kiáll. 1907. jun. 24 1.

Kann Gyula festőművész
Alkony.Olajf.
A Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1900 szeptember 16.

Fűzfák. Olajfestmény.

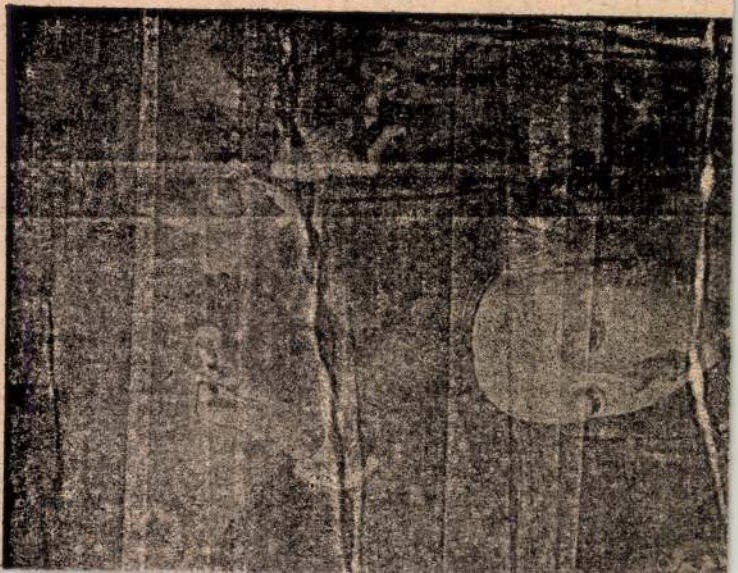

Kann Gyula festőművész
Csendélet.Olajf.
Füzfák Olajf.
A Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1900 szeptember 16

ZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
nés Egyptomban
zon, olaj, 65×50 cm.

ZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
us születése
log, olaj, 22×18 cm.

ZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
gyermek II. József
szon, olaj, 89×71 cm.

ZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
. József
szon, olaj, 89×71 cm.

ZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
. József
niatűr, pergamen, olaj, 14·5×11 cm.

ZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
mesember
iniatűr, ovális, pergamen, 8×6 cm.

ZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
boros arcképe
iniatűr, ovális pergamen 7·2×6 cm.

ZTRÁK FESTŐ, XIX. sz. eleje
II. Leo pápa
iniatűr, pergamen, olaj, 14×9 cm.

Kann Gyula festőművész
Budai részlet. Olajf.
A Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16

NÉMET FESTŐ, 1490 körül
Jézus születése (144. kép)
Fa, tempera, 40·5×61 cm.
Lepold—Lippay, XV. tábla.

NÉMET (DÉLNÉMET) FESTŐ, 1500 körül
A szenvedő Krisztus
Fa, tempera, 75×59 cm.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 82. szám. — Lepold—Lippay, XIV. tábla.

NÉMET FESTŐ, 1500 körül
Szent Katalin eljegyzése (145. kép)
Fa, tempera, 68×51·5 cm.
Benesch Belved, 70. l. (A kölni Bertalan-oltár mesterének köre.)

NÉMET (FRANK) FESTŐ, 1510 körül
Szent család
Fa, tempera, 86×58·5 cm.

NÉMET (DÉLNÉMET) FESTŐ, 1510 körül
Predella trónoló Madonnával és szentekkel
Fa, tempera, 32·5×97 cm.

NÉMET (AUGSBURGI) FESTŐ, 1510 körül
Jézus születése (146. kép)
Fa, tempera, 77×58·5 cm.

Kann Gyula festőművész
~~Osztrák-~~Magyar ~~monarchia~~ művészeinek ~~kiállítása~~ Oroszországban.
Mücsarnok, 1899, 4o5 l.

Ebből a

rendelt parancsnokságok nc

ben havonta 3 alkalommal

ve egyes esetekben az est

képzését végzik és erre a

jében felszólitják.

Felhivc

delmi miniszter urnak az

A M üemlékek O r

tek.

Kanu Gyula
festő

MDK

Hollosy írja Réthnek, hogy tudomása van arról, hogy Kanu beküldte két vázlatát a tárlatra.

Hollosy Simon leveleiből

MMM Évkönyve 1951, 178 l

MDK

Kann Gyula

Lussini részlet, olaj

Vásárlások a Képzőm. Társ. 1905. kiáll.
Művészet, 1905. 4.sz. 278 l.

MDK

Kann Gyula

Varróleány, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tavaszi kiáll. 19ol.

lo 1.

MDK

Kann Gyula

Utca Dömösön, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egy. Tavaszi kiáll. 19ol.

17 l.

Kann Gyula MDK

A Kossuth-mauzoleumrxxx pályázat biráló bizottságainak tagjai között emlitve.

Pályázati hirdetmény a Kossuth-mauzoleumra. Mücsarnok.1901.8.sz.139.l.

Kann Gyula MDK

Résztvett a nov.25-én tartott ülésen. Az Ipolyi-dij pályabiróságának tagjává választották.

Az Orsz.Magyar Képz.Társulat választmányi ülése.
Mücsarnok.19o1.3o.sz.367.1.

Kann Gyula MDK

Résztvett az okt. 27-én tartott ülésen.

A ~~tervbevett bérház~~ tervbevett müterembérház terveit bemutatta a választmánynak.

Az Orsz. Magyar Képz. Társulat választmányi ülése.

Mücsarnok.1901.26.sz.333.l.

Kann Gyula MDK

A Nemzeti Szalon őszi kiállitásán önarcképét megvette Ernszt Lajos

A Nemzeti Szalonból.
Mücsarnok.19o1.26.sz.332.l.

Kann Gyula MDK

Azok között a müvészek között emlitve, akiktől a Hazai Müvásárlók Alkalmi Egyesülete áprílisban müveket vásárolt.

Hazai Müvásárlók Alkalmi Egyesülete.
Mücsarnok.19ol.14.2ol.1.

MDK

Kann Gyula

Magyar művészek Oroszországban.
Műcsarnok, 1899. 26.sz. 405 l.

MDK

Kann Gyula

Erdély vidékéről, olaj
Külváros télen, "
Parkrészlet, "
Ut a város felé, "
Regényes táj, "
Saját arckép, "
Arckép, "

N.Szal. 1.csop.kiáll. 1907. márc.

28 l.

MDK

Kann Gyula

Külváros télen, repr.

N.Szal. 1. csop. kiáll. 1907. márc.
1.

Kann Gyula

"Széles, szinte architektonikus sikokból épitő, félig dekorativ, félig plein airista stilusával nagyon előkelő helyet szerzett magának az arranzsőrök között./Thormára, Poórra utal/
Marco: Tavaszi tárlat c. beszámolója.

A HÉT, Bp. 19o5. ápr. 23. XVI. évf.
17. sz. 28o-282. lap.

Kann Gyula

A Müvészet c. rovat felsorol néhány müvészt, akik maguk rajzoltak kőlapra, ahol bemaratták kezük vonásait, s az erről való levonat, a tulajdon kezük vonása. Ezek olyan repr.-ók, amelyek a szó szoros értelmében eredetieknek számitanak,-állitja a cikk, csak arról nem világosit fel, hogy a müvészek milyen müveket készitettek, mit ábrázolnak.

A HÉT, Bp. 1904. dec. 25. XV. évf.
52. sz. 839. lap.

Kann Gyula

"Egy uj tárlat" cimmel, a Müvészet c. rovat közli, hogy a Könyves Kálmán müintézet állandó tárlat részére, szépen berendezett helyiségeket bocsátott a müvészek rendelkezésére, ahol a müvek a nagy kiállitások után is láthatóak maradnak. A különbség az, hogy az árakat föltüntetik rajtuk, s ezáltal előkelő párisias mükereskedéssé válik, s egyben a magyar müvészek közös szalon-mütermévé is. A kiállitást a kultuszminiszter nyitotta meg. Itt szerepelnek a müvész munkái is.
A HÉT, Bp. 1903. nov. 29. XIV. évf.
48. sz. 785. lap.

Kann Gyula

"Magyarok Bécsben" cimmel K. sign-val közli a lap a bécsi magyar kiállitás nagy sikerét. Az osztrák sajtó mükritikusai osztatlan elismeréssel nyilatkoztak a tárlaton szereplő alkotásokról.

A HÉT. Bp. 1903. ápr. 12. XIV. évf.
15. sz. 243. lap.

Kann Gyula

"Szinte beteges izgalommal hajszolja a természet lényegét szinte filozófiáját." Szereti a nagy zöld masszákat, a hatalmas foltokat, melyeket ritka biztossággal rak föl. Dömsödről és tájékáról éles megfigyeléssel készitett müveit emliti X.: "A téli tárlat" ról szóló kritikájában.

A HÉT, Bp. 1902. dec. 7. XIII. évf.
49. sz. 783-784.

Kann Gyula

"Épitészeti vázlatok és studiumok" c. könyvét ismerteti a lap: "szellemes épitőmüvészünk és festőnk" müvét a bécsi Schroll Antal és Társa cég küldte szét. Negyven fénynyomatu lapon ad némi képet arról, hogy a müvész "fantáziájában és iróasztala fölött, mily eredeti és artisztikus munka folyik." Külön elismeréssel méltatja technikáját, stilusát, átérzett alkotásait.

A HÉT, Bp. 1902. nov. 2. XIII. évf.
44. sz. 703. lap.

Kann Gyula

Kilencven müvész közül tiz nevet sorol fel "Nemzeti Szalon" c. kritikájában -sign. nélkül- a Müvészet c. rovat, mint igazi müvészt akik nélkül a tárlat merő sivataggá válnék. A tiz között szerepel a müvész neve is.

A HÉT, Bp. 1902. okt. 12. XIII. évf. 41. sz. 659-660. lap.

Kann Gyula

"Pasztózus tájképei" szerepelnek a kiállitáson, közli a Művészet c. rovatban a "Nemzeti Szalon" c. beszámoló a tárlatról.

A HÉT, Bp. 1902. márc. 30. XIII. évf. 13. sz. 210-211. lap.

Kann Gyula

Elismeréssel ir kisebb festményeinek egyszerü természetességéről Lázár Béla: "Mütárlatok" c. beszámolójában. Müveit külön nem nevezi meg.

Otthon, Bp. 19o2. december hó
17-26. lap

Kann Gyula

A "Hónapról-hónapra" c. rovatban hozza a lap a Nemzeti Szalon tárlatáról szóló kritikát, melyben dicsérettel emliti meg a müvész festményeit.

Otthon, Bp. 1902. április hó
61. lap

Kann Gyula

"Szenvedélyes müvész"-mondja Lázár Béla: "Téli tárlat c. kritikájának "A magyar tájkép" c. fejezetében s kiemeli a szines fényt a lussingrandei házcsoporton, a klauseni hegyeken és a dömösi utcán.

Otthon, Bp. 19o1. dec. hó
18-29. lap.

kana jyula

Kann Gyula

A tájképfestő művészek között emliti meg Huba: "Téli tárlat" c. kritikájában a művészt, s igen nagy elismeréssel ir a felsorolt művészek alkotásairól.

A HÉT, Bp. 1900. dec. 2. XI. évf.
48. sz. 770-771. lap.

Kann Gyula

Érdekes képeit méltatja a lap kritikája a Művészet c. rovatban "Az első szecesszió" címmel, mely a Nemzeti Szalon kiállitásáról szól.

A HÉT, Bp. 1897. dec. 12. VIII. évf.
5o. sz. 8o2-8o3. lap.

Kaan Gyula

Müvei szerepeltek a Nemzeti Szalon önálló épületének megnyitó kiállitásán /1907/

Fülep Lajos:A müvészet forradalmától a nagy forradalomig

Bp.1974 Magvető 189.old.

Kann Gyula

A Szalonban rendezett kiállitáson szereplő müveit röviden, szigoruan birálva mondja F.L.: "száraz, mint mindig".
"Nemzeti Szalon" cimmel a kritikát a Müvészet c. rovat közli.

A HÉT, Bp. 19o7. márc. 17. XVIII. évf. 11. sz. 176-177. lap.

KÁNTOR LAJOS

ÚJ MŰVÉSZET
2000/OKT.

P - 9765

1145

BELSŐVÁROS • MEGYER • ISTVÁNTELEK • KÁPOSZTÁSMEGYER • SZÉKESDŰLŐ • KERTVÁROS • VÁROSKÖZPONT

1840

ÚJPEST

XII. ÉVFOLYAM • 19. SZÁM • (299. SZÁM) • 2004. SZEPTEMBER 30. • MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK CSÜTÖRTÖKÖN • INGYENES

ÚJPEST ÖNKORMÁNYZATÁNAK LAPJA

Kisgrafika 2004

Közel másfél száz kortárs alkotó munkáit láthatja a közönség az Újpest Galériában. Az egykor Tihanyban megszületett kisgrafikai biennále egy évtizede Újpesten talált otthonra. A nemzetközi méretűvé nőtt tárlat megnyitóját szeptember 24-én tartották, jelentős szakmai érdeklődés mellett. A kiállításon számos rangos elismerést nyújtottak át; Újpest Önkormányzatánk díját *Kántor Jenő* grafikusművész vehette át, míg az ugyancsak újpesti *Szőnyi Krisztina* a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának díját kapta.

(Cikkünk a lap 9. oldalán.)

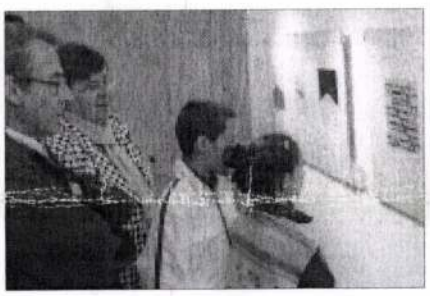

Testületi ülésen:

Féléves költségvetésről, forrásmegosztásról...

Újpest Önkormányzatának képviselő-testülete szeptember 14-én tartotta legutóbbi ülését, melynek során *dr. Derce Tamás* polgármester, az ülés levezetőelnöke tett javaslatot az írásos meghívóban foglaltaknak megfelelően a napirendi pontokra. Ennek nyomán a képviselők – az egyebek napirendi pontba soroltakkal együtt – hat témát tárgyaltak meg.

Napirend előtti felszólalóként *Szalkai István* környezetvédelmi alpolgármester kért szót, az egykori Budalakk területén lévő és az utóbbi hetekben a sajtóban is nagy publicitást kapott több ezer veszélyes anyagot tartalmazó hordó sorsát elemezve. Az alpolgármester hangsúlyozta: ugyan az önkormányzatnak a hordókhoz hatóságilag semmi köze nincs, mégis minden lehetséges lépést megtett a tarthatatlan helyzet felszámolására. A Környezetvédelmi Főfelügyelőség a testületi ülést megelőző vasárnapig, vagyis szeptember 12-ig adott haladékot a hordók elszállítására, ám sajnálatos módon ez nem történt meg, a veszélyes anyagok a testületi ülés idején is a Váci úti telepen voltak. Szalkai István alpolgármester kétségbe vonta a felelősséggel tartozó hatóságok munkájának hatékonyságát és eredményességét. *(A szerk. megj.: Időközben megkezdődött a veszélyes hulladékot tartalmazó hordók átcsomagolása és biztonságos helyre történő elszállítása. A munka időtartamául 30 munkanapot szabott meg a főfelügyelőség...)*

Ezt követően három olyan témát tárgyaltak meg a képviselők, amelynek előterjesztője *Hock Zoltán*, az önkormányzat gazdasági és kulturális alpolgármestere volt. A napirend eme pontjai tárgyalásának idejére *dr. Derce Tamás* polgármester az elnöki jogkört átadta *Hock Zoltán* alpolgármesternek.

(folytatás a 3. oldalon)

Futófesztivál egészségnappal ötvözve

Az egész héten fenyegető esőzések ugyan keltettek némi riadalmat a testmozgást kedvelők körében, ám szeptember 25-ére virradóra mégiscsak megkönyörültek a természet erői, így ideális sportidőben vette kezdetét az Újpest Önkormányzata és a Káposztásmegyeri Településrészi Önkormányzat által életre hívott hagyományos futó- és kerékpáros-fesztivál idei immár második fordulója. S ha már az égiek ily kegyesen viseltettek az egyre népszerűbb rendezvény iránt, bizony volt is sokadalom a Farkas-erdő mellett: minden eddigi rekordot felülmúlva, majd' három és fél ezren érezték úgy, hogy az egészséges életmód mellett teszik le voksukat. A programmal egy időben a Karinty Frigyes Általános Művelődési Központban egészségnapra is várták az újpestieket.

(folytatás a 11. oldalon)

Az óvodáskorúak futóversenyén indult, majd a sorsoláson kerékpárt nyert Ambrus Dániel, a Karinthy Frigyes ÁMK óvodása

A vérnyomásmérés eredménye segít az eligazodásban

Tárlatajánló

Kisgrafika 2004

Az Újpest Galéria nem először ad otthont nemzetközi kisgrafika-kiállításnak. Több mint húsz évvel ezelőtt, Tihanyban indult a kezdeményezés, amely közös bemutatkozási lehetőséget kínált a műfaj kortárs képviselői számára. 1992-től került át a helyszín Újpestre, ahol immár a hetedik alkalommal rendeznek tárlatot a legfrissebb anyagból. A műfajról és a bemutatásra kerülő munkákról *P. Szabó Ernő* művészeti író, a kiállítás megnyitója tájékoztatta lapunkat.

A szakember szerint a kisgrafika napjainkban az egyik legnépszerűbb képzőművészeti műfaj, hiszen a sokszorosított képek könnyebben eljuthatnak a gyűjtőkhöz, mint az egyedi alkotások. Számos érdeklődő nem rendelkezik jelentősebb pénzösszeggel, de szereti a szép műveket. Alkalmanként közülük kerülnek ki azok, akik megengedhetik maguknak, hogy kiválasszanak és megvásároljanak egy-egy munkát. A kisgrafika néhány évtizede még a sokszorosított grafika szerves része volt, mára azonban önálló műfajként tartják számon. Formai kötöttsége, hogy mérete nem haladhatja meg a húszszor húsz centimétert. Idetartoznak a nyomtatványok, a könyvillusztrációk, az ex librisek, illetve az egyéb alkalmazott grafikák. E képek nem toll- vagy ceruzarajzok, hanem sokszorosító eljárással készült alkotások. *P. Szabó Ernő* beszámolt arról, hogy a legutóbbi kiállításra nyomtatóval előállított komputernyomatok is érkeztek, ám azóta a számítógépes grafika hívei önálló egyesületet hoztak létre, és önállóan állítanak ki. Újpesten ezúttal a műfaj klasszikus technológiával készített műalkotásai láthatók. Ilyen a magasnyomás - elsősorban a fametszet -, amelyet a középkor óta előszeretettel alkalmaznak a művészek, valamint a kevésbé erős kontúrokat mutató linóleummetszet. Ugyancsak hagyományos módszer a mélynyomás, amely elsősorban a rézkarcot, illetve a foltmaratást rejti magában. A síknyomással készült litográfiák, azaz kőnyomatok is megjelennek a tárlaton, és ott vannak az 1960-as évektől népszerű szitanyomatok is. A kisgrafikai biennále nem titkolt célja, hogy életben tartsa ezeket a nemes eljárásokat, és egyben bátor kísérletre biztasson. Az újpesti kiállítást követően az anyagot számos művészeti középiskolában is bemutatják, ahol a diákok közelről is tanulmányozhatják a különféle technikákat.

Szőnyi Krisztina: Szék-levél

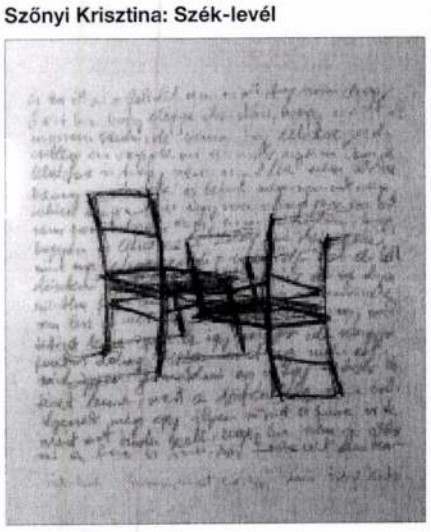

A tárlat megnyitóján Újpest Önkormányzatának nevében (képünkön balról jobbra) dr. Chikány Gábor, a közművelődési, oktatási bizottság elnöke, a grafikusszakma képviseletében P. Szabó Ernő művészeti író és Butak András grafikusművész köszöntötte a kiállítás alkotóit

Újpest Önkormányzatának egyik díjazottja: Kántor Jenő grafikusművész

(Fotó: Zalka István)

Az Újpest Galéria kiváló adottságaival méltó helyszíne a kiállításnak - vallja a szakember. A belvárosi „divatgalériákkal" szemben itt számos törekvés helyet kap, valódi műhelyről beszélhetünk. Számos újpesti kötődésű művész munkája kapott helyet a tárlaton. Annak idején *Butak András*, a Magyar Grafikusművészek Szövetségének elnöke, a Magyar Grafikáért Alapítvány elnöke kezdeményezte, hogy a biennále ebben a városrészben találjon otthonra. Szinte természetes, hogy a Munkácsy-díjas grafikusművész - gipszmetszeteivel - maga is a kiállítók között van.

A bemutatásra kerülő munkák között száznál is több a magyar alkotás. A külföldi művészek számára évek óta igen vonzó a biennále, a művek mintegy harmada a határon túlról érkezett. P. Szabó Ernő művészettörténész megjegyezte, hogy a külföldi képek feltűnően merészebbek, színesebbek, mint a hazai kisgrafikák, több bennük a humor. A hagyományok szerint díjazásban azonban csak a magyar művészek részesülnek. Az idei tárlat anyaga alapján a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának díját *Kőnig Róbert* és *Szőnyi Krisztina* megosztva kapta. A Magyar Grafikusművészek Szövetsége *Nagy Gábor Györgyöt*, a Magyar Grafikai Alapítvány *Varga Zsófiát*, a Magyar Alkotóművészek Egyesülete *Borgó György Csabát* tüntette ki. Újpest Önkormányzatának díját *Kántor Jenő* és *Szirányi István* vette át.

A neves művészeti író végül arról számolt be, hogy a kiállított anyag - a művészek felajánlása nyomán - a Magyar Grafikáért Alapítvány tulajdonába kerül, amely immár több mint 1200 grafika birtokosaként alkalmi kiállításokat, hazai és nemzetközi bemutatókat tart.

A Kisgrafika 2004 című kiállítás október 10-ig látható az Újpest Galériában (Árpád út 66.).

R. A.

Olvasóink írják...

Időbank

Gyakran, egyre többünkkel fordul elő, hogy meg kellene javíttatni valamit, de nincs pénzünk szerelőt hívni... Nyugdíjasok, kismamák és mások között több helyen terjed az időbank, mely szerint én megjavítom egy kismamának a vízcsapját, villanyt szerelek, ő pedig kimossa a ruhámat...

Időmilliomos rokkantnyugdíjas vagyok, Újpesten és környékén vállalnám, hogy koordinálom a felajánlásokat és az igényeket, az érdekelteket összehoznám egymással. A fentieket kiegészíteném olyan lehetőséggel, hogy aki nem tud munkát felajánlani mondjuk egészségügyi okok miatt, de van egy feleslegessé vált műszaki cikke, egyéb tárgya, azzal is „fizethet" annak, akivel megegyezik. Kedvcsináló felajánlás: Megbízható férfi napi- és nagybevásárlást vállal rendszeresen, szüksége lenne egy szobakerékpárra. Talán van olyan intézmény, vállalkozó, aki segítene, pl. ingyenes hirdetési lehetőséggel, weboldalkészítéssel stb. A telefonszámon: 06-30-443-6835.

Helfrich Zoltán

MDK

Kann Gyula

Utca Dömösön, of.

Dömösi táj, of.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. kat. 43.1.

MDK

Kann Gyula

A Krisztinavárosból, of.

Részlet Lussinpiccolóból, of.

Tájképvázlat, of.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. kat. 43.l.

M.D.K.

Kann Gyula, építész

tervei szerint épült fel Magyaros stílusban a Gellért-hegy alján emelendő műterem-bérház. [Kelenhegyi-út].

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

jan. 21. sz. 7. old.

MDK

Kann Gyula

A Kossuth siremlékre hirdetett palyazat itélo bizottsága döntésével Kann Gyula nem lévén megelégedve, a tagságról lemondott.

Cikk: A Kossuth-mauzoleum tervei.

Vas.Ujs.1902.49.évf.13.sz. 207.1.

MDK

Kann Gyula, müépitész.

1896 jub. kiáll. után felmerült a müvészek jogos panasza révén a KMTárs. igazgatósága részéről a törekvés egy müvészház létesitésére. A szék föv. részéről kedvezö határozatot nem kapva, az 1901 jun. 21.t ar tott ülésböl kifolyólag 1902. jul. 2-án megvásárolta a Gellérthegy déli lejtöjén a 740 négyszöles telket. - Kann Gy. sürgösem elkészitette a müteremház terveit, 1902-ben tetö alá került 1903 aug. 1.-én teljesen készen átadható volt rendeltetésének. A mütermek mindegyikéhez 1 szoba és 1 fürdöszoba járt. Akkor tán egyedülálllt a maga nemében az egész kontinensen.

Hazai Krónika. Müvészet. 1903.

A Kelenhegyi-uti müteremház. 423.l.

M.D.K.

Kann Gyula

"Erdő" c. művét emliti N. Istvánffy Gyula festőművész: "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó, 23. kötet. 230-254.lap

Nach dieser fast die Hälfte des Buches einnehmenden Präsentation des 19. Jhs. geht Moravánszky zum Jugendstil über. Zunächst stellt er den »Jugendstil und seine Varianten« vor, wobei die nationalen Richtungen in Ungarn und der barokkisierende Jugendstil breiten Raum einnehmen. Mit der letztgenannten Variante wird einerseits ein Wesensmerkmal der Wagner-Schule in Wien, aber auch des süddeutschen Jugendstils in München, angesprochen. Und wenn man sich vergegenwärtigt, daß mehrere bedeutende ungarische Architekten der Jahrhundertwende in München studierten (z. B. Gyula Kann, Emil Vidor, Aladár Kármán, Gyula Sándy), wird die Notwendigkeit deutlich, auch auf den Transfer München-Budapest hinzuweisen. Wer die Behandlung dieses Aspekts der ungarischen Baukunst bei Moravánszky vermißt, sei auf *Bayern und Ungarn. Tausend Jahre enge Beziehungen* (Bd. 12 der Schriftenreihe des Osteuropainstituts Regensburg-Passau. Regensburg 1988, S. 126-127) hingewiesen. In diesem Zusammenhang wäre sicherlich auch der Hinweis interessant, daß die Architektur der Wagner-Schule gerade durch einen Ungarn nach München transferiert wurde (hierüber Julius Fekete: *Beiträge ungarischer Architekten zur Münchener Baukunst um 1880 und 1990*, in: Ungarn-Jahrbuch 12 [1982-1983] S. 17-22). Unter der Überschrift »Später Jugendstil und prämoderner Rationalismus« geht dann Moravánszky zu den wegbereitenden Arbeiten von Josef Hoffmann (Sanatorium in Purkersdorf, 1904), Josef Plečnik (Haus Zacherl in Wien, 1903) und Béla Lajta (Blindenanstalt in Budapest, 1905), die mit ihrer Reduktion des Jugendstildekors das 20. Jahrhundert einläuteten, über. Hierzu zählt auch der tschechische Kubismus, den der Autor im nächsten Abschnitt vorstellt. Erstaunlich früh schufen Josef Chochol 1912 in Prag und Josef Gočár 1911 mit dem Bad in Bohdanetsch prismatisch gegliederte Baukörper, die z. B. in Deutschland erst ein Jahrzehnt später denkbar wären. Die Chronologie des Buches wird etwas durcheinandergebracht mit dem nun folgenden Abschnitt über »Nationale und folkloristische Bestrebungen«, in dem in Ungarn Ödön Lechner und seine Schule, in der Slowakei Dušan Jurkovič vorgestellt werden. »Der Verzicht auf das Ornament«, der Adolf Loos zugeschrieben wird, ist auch in das erste Jahrzehnt des 20. Jhs. zu datieren, ebenso die »Rückkehr zur klassischen Formensprache«, die als vorletztes Kapitel behandelt wird: der Neoklassizismus ist in der Wiener Zeitschrift »Der Architekt« schon seit 1900 theoretisch vorbereitet worden, um 1910 bereits in reifer Form vorhanden, und 1913 bzw. 1914 mit dem Haus Skywa-Primavesi in Wien bzw. dem österreichischen Pavillon auf der Werkbundausstellung in Köln durch Josef Hoffmann mustergültig realisiert worden. Moravánszky schließt noch ein Kapitel über den sozialen Wohnungsbau an, wobei der Arbeiterwohnungsbau bis 1900 entschieden zu kurz kommt (ist in der Donaumonarchie im 19. Jh. so wenig für die Arbeiter getan worden?), und erst ab 1910 von einem forcierten Bau für diese Bevölkerungskreise berichtet wird.

Eine knappe Zusammenfassung leitet zum umfangreichen bibliographischen Anhang über – hier klingen die Gemeinsamkeiten und die europäischen Ausstrahlungen der Monarchie an, die, etwas gewagt, auch zu Antonio Sant'Elia und Alvar Aalto gereicht haben sollten. Die 300 Nummern umfassenden Anmerkungen, die ebenfalls reichen Literaturangaben, ein 26 Namen umfassendes Lexikon

der Architekten der K.u.K.-Monarchie, ein Ortsnamenverzeichnis mit deutscher und heutiger offizieller Schreibweise, und schließlich ein Personenregister machen das Buch zu einem äußerst wertvollen Nachschlagewerk über die reichen Facetten der Baukunst in Österreich-Ungarn von 1867 bis 1918.

Julius Fekete Stuttgart

GEOGRAPHIE

FISCHER, HOLGER: *Die nichtagrarische Nebenbetriebstätigkeit der landwirtschaftlichen Großbetriebe – LPG's und Staatsgüter – Ungarns.* Saarbrücken-Scheidt: Dadder 1989. 158 S., 56 Abb., 35 Tab. = Schriften zur Wirtschaftsgeographie und Wirtschaftsgeschichte 2.

Der Autor studierte Geschichte, Geographie und Finno-Ugristik in Hamburg und Budapest, promovierte 1978 mit einer Arbeit über »Die Nationalitätenfrage in Ungarn zu Beginn des 20. Jahrhunderts« und trat (u. a.) als Verf. von Beiträgen des 1987 erschienenen Ungarn-Bands des Südosteuropa-Handbuchs hervor. Seit Herbst 1987 ist er wissenschaftlicher Sekretär des neugegründeten Zentrums für Hungarologie im Finnisch-Ugrischen Seminar der Universität Hamburg. Es handelt sich also um einen ausgewiesenen Experten, der auch über die unbedingt notwendigen ungarischen Sprachkenntnisse verfügt.

Zur Zeit (März 1990) befindet sich die wirtschaftliche und soziale Situation auch in Ungarn in einem dramatischen Umbruch. Das bedeutet: Die hier behandelten, überaus interessanten Fragestellungen mögen schon »morgen« nicht mehr aktuell sein. Dann aber würde es sich um einen Beleg für eine nicht zu ignorierende »historische Komponente« der jüngeren ungarischen Wirtschaftsentwicklung handeln, der man später einen – wie immer gearteten – hohen Stellenwert zuschreiben müßte.

Wir wissen heute, daß mit Gorbatschows Erklärungen Vieles im Osten und Südosten Europas in Bewegung geriet; Ungarn sah sich zeitweise sogar auf einem der zurückliegenden Plätze. Die jüngsten, z. T. sich überschlagenden Ereignisse konnten selbstverständlich in der vorliegenden Arbeit noch nicht erfaßt werden; sie setzt sich vielmehr mit Konditionen gleichsam im Vorfeld derselben auseinander, die für spätere Untersuchungen von immensem Wert sein dürften.

Bis in die 80er Jahre wurde die Agrarpolitik als *der* erfolgreichste Bereich der ungarischen Wirtschaftspolitik schlechthin gewertet. Nicht nur die Eigenversorgung war gesichert, darüber hinaus betrug der Exportanteil landwirtschaftlicher Produkte wertmäßig ca. 20%. Heute (März 1990) beklagen ungarische Kollegen (in brieflichen Mitteilungen), daß zur Zeit selbst Fleisch aus China eingeführt werden muß.

Um 1985 waren ca. 60% der landwirtschaftlichen Arbeitskräfte in den LPG's beschäftigt. Diese entfalteten aber auch (mit der Zeit wachsende) intensive Nebenbetriebstätigkeiten in Industrie, Bauwirtschaft, Handel, Transport u. a. – 1987

chior Palágyi, Gyula Pikler, oder es bekommt unter den Marxisten Pál Sándor mehr Gewicht als Georg Lukács.

Damit will keinesweg gesagt werden, daß Steindlers Themenwahl philosophisch nicht berechtigt wäre, nur empfiehlt es sich eben bewußt zu machen, daß die ungarische Philosophie hier lediglich – wie der Titel des Buches sagt – »im Spiegel ihrer Geschichtsschreibung« dargestellt wird. Um jedoch zu einem annähernd vollständigen Bild zu kommen, müßte man noch andere, mehrere »Spiegel« (die philosophischen Systeme, die Sozial- und Naturphilosophie, Logik, Ästhethik usw.) zur Hilfe nehmen und betrachten. Was aber der Verf. vom Spektrum der Themen aus der ungarischen Philosophiegeschichte ausgewählt hatte, hat er vorbildlich, mit großem philosophischen Können und mit philologischer Sorgfalt bearbeitet, so daß sein voluminöses Werk selbst für die ungarische Forschung nützlich und beispielhaft erscheinen kann – ganz zu schweigen vom Verdienst, den Steindler für die Zugänglichkeit des im Ausland kaum bekannten Gebiets der ungarischen Philosophie leistete.

Tibor Hanak Wien

MORAVÁNSZKY, ÁKOS: *Die Architektur der Donaumonarchie*. Berlin: Verlag Ernst und Sohn 1988. 255 S., zahlreiche Abb.

Ákos Moravánszky ist spätestens seit seiner Wiener Dissertation über »Die Architektur der Jahrhundertwende in Ungarn und ihre Beziehungen zu der Wiener Architektur der Zeit« aus dem Jahre 1980 als profunder Kenner der Baukunst Österreich-Ungarns um 1900 bekannt geworden. In der österreichischen Zeitschrift für Kunst und Denkmalpflege 1979/1-2 (*Nationale Bestrebungen in der ungarischen Architektur der Jahrhundertwende*), aber auch in der Zeitschrift Bauen & Wohnen (München, Mai 1978, über den Architekten Kåroly Kós unter dem Titel *Ein Mann, der in die Berge zurückgekehrt ist*) in Teilen vorweg publiziert und auch später noch unter Spezialaspekten dargelegt (*Die Architektur der Jahrhundertwende in Ungarn: zwischen Orient und Okzident*, in: Bauwelt 1984/27), ist das Thema »Ungarische Baukunst um 1900« dank Moravánszky zumindest im deutschsprachigen Raum allgemein präsent. Ákos Moravánszky hat dann mit seiner 1985 erschienenen Publikation über Antoni Gaudí verwandtschaftliche Züge im Werk dieses katalanischen Architekten aufgedeckt, und 1985 bzw. 1988 durch drei Veröffentlichungen (*Die Avantgarde wird heimisch. Zwischen Aufbruch und Anpassung. Der moderne Wohnbau in Ungarn 1928-1948*, in: Bauwelt 1985/37; *Die Erneuerung der Baukunst. Wege zur Moderne in Mitteleuropa, 1900-1940*. Salzburg 1988; *Rationalismus in der mitteleuropäischen Architektur 1900-1914*, in: Jahrbuch des Zentralinstituts für Kunstgeschichte 4 [1988]) auch die aus der Baukunst der Jahrhundertwende sich entwickelnde Moderne mit einbezogen.

Mit dem vorliegenden Werk »Architektur der Donaumonarchie« wird nun konsequenterweise für die Zeit 1867-1918 der Rahmen gezogen, innerhalb dessen

all diese bisher publizierten Themen überhaupt begriffen werden können. Vorweggenommen sei die Zusammenfassung, in der Moravánszky resümiert, daß »in der Architektur der Monarchie trotz allem stilistischen Pluralismus die Kontinuität des kulturellen Kraftfeldes zu spüren ist«, ja sogar eine »verhältnismäßig einheitliche Formensprache« auf bedeutenden architektonischen Gebieten vorhanden war (S. 201). Es braucht nicht darauf hingewiesen zu werden, daß in der K.u.K.-Monarchie mit ihren spezifischen – auch für die aktuelle Gegenwart Europas erneut vorbildlich gewordenen – Strukturen der wechselseitige freie kulturelle Austausch als Katalysator auch der baukünstlerischen Wege der einzelnen Nationen wirkte. So ist es selbstverständlich, daß Moravánszky zunächst einen Überblick über die »Gesellschaft und Kultur der Monarchie« mit ihren politischen und kulturgeschichtlichen Hintergründen liefert. Im nachfolgenden Abschnitt »Der Architekt und seine Umwelt« skizziert er die Arbeitsumstände, die Beziehungen zum Auftraggeber, den Stellenwert des Architekten in der Gesellschaft. Mit der »Geburt der modernen Großstadt« werden die Stadtbauplanungen in Wien (Ringstraße), Budapest, Prag, Königgrätz und Agram als vorbildliche Leistungen dargestellt. Unter der Überschrift »Maskenball der Stile« präsentiert der Autor eine Auswahl der Architektur des Historismus in der Donaumonarchie, beginnend mit Sakralbauten und endend mit Mietshäusern. Hier muß freilich kritisch angehalten werden. Mit dem bekannten Nietzsche-Zitat werden längst überholte negative Wertschätzungen der Baukunst des 19. Jhs. erneut aufgewärmt – und solche subjektiven Betrachtungen sind der ansonsten qualitätsvollen Leistung des Buches sehr abträglich. Immerhin muß dem Autor zugute gehalten werden, daß er versucht, die ideellen Hintergründe des Historismus an konkreten Beispielen objektiv darzustellen. Beim nachfolgenden Kapitel »Die Rolle der Ingenieure« wird die althergebrachte Argumentationsbasis der negativen Wertschätzung des Historismus offengelegt: wie schon R. Banham 1964 in seiner »Revolution der Architektur« meinte, wäre die Ingenieur-Baukunst des 19. Jhs. – also Brücken, Eisenkonstruktionen, Bahnhofshallen etc. – höherwertig einzustufen als die übrige Architektur der Zeit. Noch heute gilt es in manchen Kreisen als fortschrittlich, dieser Meinung sich anzuschließen, obwohl die Kunstwissenschaft das Thema 19. Jh. längst fundiert aufbereitet hat. Wie dem auch sei – Moravánszky muß trotzdem zugute gehalten werden, daß er Leistungen wie die Bahnhöfe von Gustave Eiffel und Otto Wagner in Budapest und Wien einem breiten Leserkreis bekanntmacht. Beim nachfolgenden Kapitel unter der Überschrift »Gottfried Semper, Otto Wagner und die Moderne Architektur« wird das weitverbreitete Phänomen des Widerspruchs zwischen der Theorie und der Praxis deutlich. Obwohl beide Architekten sich in ihren theoretischen Schriften erstaunlich modern äußerten, sind sie als Praktiker – dies gilt insbesondere für Semper – doch noch dem Zeitstil verhaftet gewesen. Auch Otto Wagner reihte sich erst mit seinem Alterswerk unter die Wegbereiter der Moderne, des Jugendstils ein. Typisch für den Jugendstil war es dann, daß er die vorhin angesprochene Ingenieurbaukunst, vor allem die Eisenkonstruktionen, bereitwillig aufnahm. Die Wagner-Schüler führten diese Integration weiter, unter ihnen fällt der Ungar István Medgyaszay auf, der schon 1902 ein Kaufhaus mit ganzverglaster Fassade entwarf.